

www.libtool.com.cn

Bibliotheca S. J.

Les Fontaines

CHANTILLY

E
685/103

www.libtool.com.cn

Jr.

A. 16.7
E-685/103.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

משפט המלך

JUS REGIUM
HEBRÆORUM

www.libtool.com.cn

E TENEBRIS RABBINICIS

erutum & luci donatum

oratorii A. enomanensis

WILHELMO SCHICKARDO

Sacr. Lit. Hebr. Professore in Acad.

ex dono Tubing. A. P. Lamy

הלא סוב עוללות הראשונים פנאי האחרונים

Nunquid racematio veterum prestat vindemia noviciorum?

PROV. FRANCO.

ARGENTINAE,

Impensis Hæredum LAZARI ZETZNERI,

Anno M. DC. XXV.

DR. MATTHIÆ BERNEGGIO

Professori Argentinenſium celeberrimo,

HISTORICO eminentiſſi,

POLITICO ſingulari

MATHEMATICO eximio

PHILOLOGO incomparabili

Et quod mihi palmarium eſt

FAUTORICISSIMO

www.lib.001.com.cn

S. P. Dico

Wilhelmus Schickart.

S In priſtinaſ epistoſ aliquando, cum me ſpeculationes alia detinent, ſum negligentior. AMICE beneuolentiſſime, alloquar te nunc in Geſtibus huius diſſertationis publicæ; ſimul ut inſtituti rationem breuiter reddam, nè me ſuſceptionis obliuſ in alienis caſtris oberrare putes. Non ultroneo auſu temere ſuſcepi, ſed excitatus me ad hanc ſcriptionem Nob. & Ampliſſi. ICeſus, DR. D. BESOLDUS Patronus & Compater meus, quid mecum dico? imò communis noſter ille Fautor honorandus, ſir nunquam ſine laudis præſatione nominandus. Cum enim in nuperâ quadam deambulatione mentionem feciſſet ſuorum de Jure Maieſtatis librorum, qui nunc Geſſum excuduntur, & ego aliquid mea Lectionis de priſco Hebraorum Regum jure ſubjeciſſem, ſuaſit ut illaſ in litteras relatum pluribus communicarem, quod multorum cognitione dignum arbi- traretur; & non difficile mihi perſuaſit, quia jam prædè aliquo ſpecimine comprobatum reddere geſſit, quatum hac lingua Politicis quoq; hominibus ſeruire valeat, poſtquam Theologia ſtudio inſtitutus, ut plurimum ſaſſidiri ſentio. Excuiſi ergo memoriam meam, & reſoluiſ auctores, apud quos talia obſeruaſſe recordabar, Maymonidem, Kimchium, Ab. Ezra, Iarchaum, Gerſonidem, Nachmanum, Bar-Nachmons, Bechajum, Sebam, ipſum deniq; opus Talmudicum; qui quamvis pleriq; vulgo nè nominetentur: quidem noti ſint, ut impoſtor aliquis facile reſtimoniis illorum apud imperitos abuti poſſet, credas tamen eâ ſide & ſollicitudine à me tum exſcripta tum verſa eſſe, ut nemini nec Chriſtianorum nec Iudaorum cenſuram eximeſcam. ea propter paginarum quoq; partes allegaſerim, & formalia inſeruerim verba. Sed & Alkuranum alicubi adduco, quia è nugarum ſterquilinio ſubinde aliquod utile granum emicat, quod de uberiori priſcorum meſſe reſſetur. Vbi tuam in me benignitatem reſicere non ſinis pietas, qui poſt magnum Gruterum, tui quoq; Exemplaris, mundiſſimè ſanè exaratiſ copiam mihi feciſ, ut cum meo conferrem, & in atratis locis aut intrinſeclâ manu, ſeram lectionem venarer: quo ſol ſolo nomine præſens tibi ſtudioſum meorum fruſtus deberur. Vale V. Cl. & Diatribas in Suetonium obſecro continua: video enim aſſerre te multa qua ſol oculariſſimos antea ſpererum. Tum ſerò per occaſionem Reſſſſ. & Præclariff. VVV. Dnnn. Frereſenſio, Schmidio, Blenckenburgio, illis in hoc ſtudio quondam ſociis, hancariam Profeſſionis participi, omnibus ſerò Amicis honoratiſſimis, meo nomine plurimam ſalutem. è Tubingâ 16. Jan. inuentis Annis 1735, quem omnibus ſauſſiſſimum eſſe jubeo.

משפט המלך
JUS REGIUM
Hebræorum.

Antecedens, Electio.

Drum, Pistas,

privatim, Amicos

www.libtool.com.cn

Mic spe-
ctatur

concomitans
Officium Re-
gis erga

homines

suos

publicè, Subditos

alios; ut vicinos & confederatos; præcipue hostes in Bello

consequens Mars, & Successio.

De singulis dicetur hoc ordine.

CAPVT I.

DE ELECTIONE.

Theor. I.

Dei mandatum erat eligere Regem.

Moc nempè unum est ex illis, quæ maturè quidem in deserto præcepta erant, sed serò demùm post multos annos exequenda. De quibus Bar-Nachmoni in Defar. Rabbò, parsch. Schophet. col. illius 4. אמר ר' יהודה בר אלעאי על שלשה דברים נצטוו ישראל בכניסתן לארץ ואלו חן לסחות זכרו של עמלק ולסנוות להם מלך ולבנות להם בית : Dixit Rabi Iehuda Fil. R. Elai, tres res injunctæ sunt Israëlitis ad ingressum eorum in terram (Canaan) scilicet ut extirparent memoriam Amaleck, & constituerent sibi Regem, atq; domum sanctuarii adificarent. Quæ ipsa meliori ordine recenset diligentissimus Rabinorum Mosche ben Maymon, Tom. 2. Halachâ Melachim, cap. 1. mihi פני מלך קודם לסלחם עמלק ש' אותי שלח ה' למשוח למלך עתה. b. 759. לך והכית את עמלק. והכרת זרע עמלק קודמת לבניין הבית. ש' ויהי כי ישב המלך בביתו וה' הניח לו מסכה. מכל ארבויו ואמר המלך אל נתן הנביא אנכי ואת

יושב בבית ארוים וגו' *Electio Regis antecedit bellum Amalek, sicut dicitur* (1. Sam. 15. v. 1. & 3.) *nie misit Dominus ut ungerem te in Regem. nunc igitur vade & percuire Amalek. Excisio seminis Amalek precedit adificium Templi; sicut dicitur* (2. Sam. 7. v. 1.) *factum est cum jediffer Rex in domo sua, & dominus requiem fecisset ipsi circum circa ab hostibus suis, ait Rex ad Nathamum prophetam: ego habito in domo cedrina. &c. Gloriantur etiam Judæi de triplici coronâ, quibus gentem suam cohonestârit DEUS. Idem Maymonides Tom. 1. Hal. Talm. Thor. cap. 3. p. 20. b. בשלשה כתרים נכתרו ישראל כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות. כתר כהנה וכהן ביה אהרון שני וכתרת לו וזרעו אחרייו בבית כהנת עולם. כתר מלכות וכהן בו דוד שני וזרעו ליהויה וסמא כשמש נגדי. כתר תורה הרי מונה ועומד ופוכן לכל ישראל שני תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב כל בני ישראל יבא ויסול. שםא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה הרי הוא אומר: כי מלכים ימלוכו ורוונים יחקקו אך בי שרים ישורו: *Tribus coronis coronati sunt Israëlita, coronâ Legû & Sacerdotii & Regni. Coronâ Sacerdotii dignus fuit Aaron, sicut dicitur* (Num. 25. 13.) *erit ipsi & semini ejus post ipsum, sacerdos sacerdotii æterni. Coronâ Regni dignus fuit David, sicut dicitur* (Psal 89. v. 36.) *semel juravi per sanctitatem meâ, si Davidi mentiar) semē ejus in seculū erit, & thronus ejus instar Solis coram me. Corona legis ecce relicta & parata est omnibus Israëlitis, sicut dicitur* (Deut. 33. 4.) *legem præcepit nobis Moses, hæreditatem congregationi Jacob. quicumque vult, veniat & tollat. Ne autem fortè dicas, quod priores coronæ majores sint hæc coronâ legis, ecce dicit ipsa* (Prov. 8. 15.) *per me Reges regnabunt, & dynasta decernent iustitiam, per me Principes dominabuntur.**

Hæc quamvis ita se habeant, tamen non desunt inter Judæos qui contradicunt & putant, Regibus majores suos minimè indignis. Rationes illorum diversæ sunt, quas distinctè videbimus. R. Bechai existimat, DEUM Opt. Max. sufficere ipsis; nec nisi ad poenam Reges indulgisse: fortè ut ranis Jupiter Cicopiam apud Æsopum. sic autem ille ad Parsch. Schoph. col. 6. אין רצונו של הקדש שיהיה מלך. בישראל אלא הוא כי הוא יתעלה המלך החולך בתוך מחניים משנית על מרסיה אין להם צורך במלך אחר כי העם הנבחר אשר ארץ הכל מלכו מן יעשה במלך בשר ודם. ואכן כתיב אחרי לך מלך באפי זה שאול המלך הראשון ואחר בעבתי צדקיהו המלך האחרון שלוקח ביד נבוכד נצר ואירע נבוכד שאירע Non erat voluntas DEI O. M. ut esset Rex in Israel alius quàm ipsemet. Ioseph enim Altissimus est Rex ille, qui ambulat in medio castrorum & provide attendit ad particularissima quæq;. Nec opus erat illis Rege alio. Nam populus electus, cujus Rex est Dominus universi, quid faceret cum Rege qui caro tantum est & sanguis? Et post pauca: Scriptum est (Hos. 13. 11.) *dati tibi Regem in ira mea; nunc est Saul Rex primus: & aufero in futuro neos; is*

E L E C T I O.

Zidkias Rex uleimus, qui ablatus fuit per manum Nebucad-Nezarij & contigit ipsi malum quod contigit. Rabba Bⁿ Nachmoni arbitrat^r hoc pugnare cum libertate populi Judaici, quorum conditio non sit regi ab alio ut à pastore pecora, sed instar ferarum liberrime circum vagari. paulè ante loc. suprà citat. אמר ה' לישראל בני חשתי שתהיו הוריק מן המלכות מן שן פרא למד מדבר כשם שהמרוד גדל במדבר ואין אימת אדם עליו כן חשתי שלא תהא אימת מלכות עליכם אבל אתם לא בקשתם כן אלא באות נפשה שאפה רוח ואין רוח אלא מלכות מנן DEVS O. M. Israël, mi fili! sic cogitavi, ut effectus liberi ab imperiis. unde hoc; quia dicitur (Ierem. 2. v. 24.) Onager affuerit deserto, sicut ergo asinus sylvestris adolescit in deserto, nec timet ullum hominem super se, sic repuratur, ne esset metus regni super vos. At vos non hoc quasi voluistis. sed (ut in textu sequitur) in desiderio anime sue forbitur ventum: non est hic ventus aliud quam Regnum. unde hoc quia dicitur (Dan. 7. 2.) ecce quatuor venti celi pugnabant ad mare magnum. R. Levi Ben Gerschom arguit ab eventu, parum boni, mali vero platum ob reges huius populo contigisse: in Com. ad 1. Sam. 8. בסוף הענין היו מלכים ישראל והתעות ישראל להסרים מעל אדמתם זא ולמד מה הניע אלינו מרתת יד המלכים. דוד נבחר ממה שני יתת ה דבר שישראל אחאב העיז את הנשמיד עליהם דכתב אם יהיה השנים אלה בישראל ואלו ערקוהו הוריק המקדש. ודיכע quid contigerit nobis sub manu regum. sic enim concionantur Doctores nostri p. m. Saul cecidit in monte Gilboah; David causatur est plagam, sicut dicitur (2. Sam. 24. 15.) deditq; Dominus pestem in Israel. Achab conturbavit pluviam ab eis, ut scribitur (1. Reg. 17. v. vivit Dominus) si erit huius annus aut pluvia &c. Zidkiah desolari fecit sanctorum. Principè vero urgentem auctoritatem propheticiam Samuelis, quil. 1. c. 8. v. 6. populi regem petentis factum detestatur: Si divinæ voluntati placuisset ajunt, utique non improbasset, nec tantoperè totque persuasionebus eos dehortatus fuisset. Kerum רצה ה' להרוסם מזה שמה התכלית דרע שהיה עתיד להמסך מזה וצוה את שמואל להניד לישראל את משפט השלך כדי שיסורו מזה בשבת הקדש אשר יהיה לעם לסבול כלל אלו הדברים שזכר voluit DEVS benedictus illos elongare inde propter clausulam malam, quam futurum erat ut traheret secum. Ideo mandavit Samuel, annuntiaret Israelitis Ius Regu, ut recedant ab occasione difficultatum, quas oporteret populum ferre, in omni-

CAPUT I.

bus quorum mentionem fecit: quodve dominatus esset eis Rex, magis, datus
evaserint ipsi in servos.

Sed omnes has exceptiones valide prostermit solum DEI man-
datum Deut. 17. 15. quod utique non arbitrarium est, sed maximè se-
riū, ideoque verbis reduplicatione inculcatum שום השום עליך
מלך ponenda pones super te Regem. Nec id derogat libertati gentis;
quia non pro lubricine suā, sed ad normam Mosaicæ legis eos guber-
nare debuit. Si quando autem exorbitarunt, ea non officii sed per-
sonæ culpa erat, ob quam dominationis abusum, usus ejusdem legi-
timus minimè tollendus. Mala quædam, fateor, causati sunt per
Accidens; per Se verò etiam plurima bona. David vir juxta cor Do-
mini hostes devicit, cultum Dei ordinavit, Sacerdotes, Levitas, Can-
tores instruit, psalmos composuit. Successor Salomo templum ædi-
ficavit, parabolas edidit, pacem in toto regno conservavit, ut quili-
bet sub vite & sicu securus dormire pœtuerit. Majus est hoc regni
beneficium, quàm quod satis prædicari queat. nec prius intelligitur
quàm amittatur. Zeror hammor pars. Schoph. col. 3. מלכא מוראא
איש את רעהו חיים בלעו nisi auctoritas (publica) esset, vir proximum
suum vivum degluciret: quod verissimum apophtegma cap. 3. Pirk.
Asot CHanania Pontifici tribuitur, unā cū hac admonitione præfi-
xâ בלכות של מלכות הוי בתפלל orans esto pro salute regni. Quod
verò Samuelem agnoscit, non is populum increpabat, quia Regem pe-
terent, sed quia non legitime peterent ut cordatus hoster Maymō-
nides prudenter explicat, Hal. Melach c. 1. v. 3. מאחר שהקם מלך
מצוה להם לא רצה הקב"ה כששאלו מלך בשמואל להם ששאלו בתרעומת
ולא שאלו לקיים המצוה אלא מפני שקצו בשמואל הנביא שנ' כי לא אותך
; מאסו כי אותי מאסו. Po. quæ constitutio Regis præcepta, cur noluit DE-
VS O. M. cur rogarent regem à Samuele quia rogantur ex indignâ mur-
muratione, neque ut satis facerent mandato, sed quoniam fastidiebant Sa-
muelem prophetam, sicut dicitur (1 Sam. 8. v. 7.) non te sed me reprobarunt.
Discrepant quidem in eo Rabini, quænam fuerit præcipua culpa popu-
li: nūm quoddā Deo diffusi? an Judicium petierat Samuelem spreverint?
vel quoddā desiderarint talem rationem status, qualis inter gentes? aut
quoddā ad religionis mutationem petierint? sed in eo satis consen-
tiunt, aberrasse tantum in formā, non jure petendi. R. Dav. Kimchi
f. h. l. דבר רבותי אל מחלוקת מהם אמרו להם נעשו על שהקדמו ככל
הנוים. והם אמרו לא בקשו להם מלך אלא להעבירם על. ומהם אמרו
וקנים שבהם כחמן שאלו שנ' שימה עלינו מלך לשפוטנו ועמי הארץ שבהם
; est in verbis Magistrorum nostro-
rum p. m. diffusio: sunt qui dicunt ideo multantes esse, quod præfeci volue-

ut sicut omnes gentiles: alii, quod postulaverint regem ad colendum idola: nonnulli, quod seniores quidem rogant: ut decuerit. sicut dicitur (vers. 9.) impone nobis Regem, qui iudicet nos; at vulgus è sece plebis preverint (scilicet consuetum modum gubernandi) ut dicitur (vers. 20.) simus etiam nos ut cetera gentes. Et paulò antè: כי אילו אסרו תנה לנו מלך שיפסוט בישר ובאמתה לא היה הדבר רע בעיני שמואל שהרי הכתוב פתח כי בנינו לא היו שופטים ישרים. או אילו אסרו נבא למנין ותשפטנו אתה כל ימי חייך אחר שאין אתה יכול לתור על המקומות היו אומרים טוב. או אם אסרו נסנה בעצד מלך עלינו אחר שאנחנו זקנת וחבלין ישפטנו ויבדילנו ויהיה מורא עלינו לשמואל וכן הו' השאלה היתה טובה. אבל כשאסרו שימה לנו מלך זה היה רע ופערט בטעות ב' ועוד שאסרו ככל העמים והם לא היו צריכים ככל העמים אם היו שופרים דרך ה' כי הוא לא היה חסר. si dixissent, da nobis regem qui iudicet nos rectè & fideliter, non displicuisset Samueli. ecce enim scriptura testatur, filios ejus fuisse iudices malos (1. Sam. 8. v. 3.) aut si dixissent, prophetare tu, & iudica nos tu cunctis diebus vitæ tuæ, quamdiu vales circuire ad loca, bonum fuisset. Aut si rogassent, constituatur tuo consilio Rex super nos, posteaquam tu consenuisti, & ut iudicet atq; arguat nos, coerceat nos timor ejus, ut servemus viam Domini: etiam talis petitio fuisset justa. Sed quia postulabant, impone nobis Regem! malum fuit parvaq; fiducia in DEVM: presertim quoniam addiderunt; sicut omnes gentiles. non enim indignissent ut alia gentes, si custodivissent vias DEI, qui pro ipsis gerit bella sua. &c. Ralbag. ibid. הנה טעו כזה כי ישראל אינם באופן שיפסוט להם המלך להם. ומה שירצה כמו הענין בכלכלי העמים שמיסדים לעמים ניוססים כאשר יעלה ויפלה. ecce in hoc errarunt, quod Israelitarum conditio non est, ut iudicet eos Rex aliquis pro sua voluntate, ut imperatores gentilium, qui sancti sunt populi sui leges, quas cuncti animi concipiunt.

Theor. II.

Jus eligendi competeat Prophetis & Synedrio magno: qui & oraculum consulebant.

Status regni Judaici non absolute Monarchicus erat, sed cum Aristocratico mixtus Habebant enim Jerosolymis præter Regem: Senatuum quoque magnum, unius & septuaginta virorum, sine cuius assensu Rex in gravioribus causis nihil poterat decernere. Huius Synedrii rationem aliàs, Deo volente, peculiari libro plenius describam, quia scitu dignissima est: nunc vero quantum ad præsens

הרי זה סתכל בחכמיו הנשארים אם ישאר שם כל יצא ואם לאו לא יצא עד
 quādiu sedent Iudices in Synedrio parvo? (qualia insuper
 Ierosolymis bina erant, unum in porta Efdie, alterum in Monsi portā) &
 in collegio triumvirorum? (qualia passim in minoribus civitatibus) à pre-
 cibus matutinis ad finem hora sextæ (que nostro meridiei respondet) At se-
 natum magnus confidebat à sacrificio iugi matutino, ad iuge vespertinum,
 (quibus horis quotidie duo agni mactabantur, Exod. 29. v. 19. scilicet prior
 ante Solis ortum, posterior circa horam nonam, nostram verò tertiam pome-
 ridianam, quando jam **umbra prolongari occipiunt.** Hal. Temidin. cap. 1.
 p. 467. b.) Diebus Sabbathinis item festive conveniebant in auditorio quod
 erat in monte templi (ubi tunc lex Mosaica praelegebatur. Act. 15. 21.) non
 necesse est ut LXXI. senatores in sanctuario semper omnes ad unum pressi
 sint, nisi quando rei gravitas omnium praesentiam requirit: aliàs cuiusvis
 negotium est, exit & vacat suis rebus atq; revertitur, sic tamen ne paucio-
 res viginti tribus contumē spideant. Itaq; si cui exire opus est, dinumerat
 ante nos collegas, si XXIII. supersunt egreditur, sin minus, expectat dum
 redeat alter. Senatus ille magnus cognoscebat praecipue tantum
 de rebus magnis, religionem & tempubl. attinentibus, v. g. de con-
 troversis legalibus, anno intercalari. Pseudoprophetis, Apostatis,
 excommunicandis; de rege, bello, foederibus, legatis, vectigalibus,
 publicis aedificiis, magistratibus inferioribus &c. quas è cap. 1. Ma-
 sichte Sanh. cap. 1. Mals. Schefuos capp. 8 & 9. M. Soth & plurib. lo-
 cis Talmud. collegit Maymonid init. c. 1. p. 715. a. אין מעמידין סנהדרין
 אלא על פי בית דין של עמא ואין עושין סנהדרין קטנה לכל שבט ושבט ולכל
 עיר ועיר אלא על פי בית דין של עמא ואין דנין לא את השבט שהיה כולו
 ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול כדנין נפשות אלא בבית דין הגדול.
 אבל דיני סמונות בשלשה: וכן אין עושין וכן סברה ולא עושין עיר הגדולה
 ולא משקן את הסוטה אלא בבית דין הגדול. ואין מוסיפין על העיר ועל
 העורות ולא מוציאין לסלחת הרשות ולסדרת ההלל אלא על פי בית דין
 הגדול שנ' כל הדבר הגדול יביאו אליך: אין דנין דיני נפשות כגון שוה הנסקל
 שהן סנהדרין קטנה בין דיני נפשות אדם בין דיני נפשות בהמה כגון שוה הנסקל
 non constituunt regem, nisi de sententia Synedri M.
 7. vororum; non ordinant iudicia in minor singularium tribunum vel urbium;
 nisi ex eorumdem 71. ore: non damnant totam urbem expellendam, nec pro-
 phetam mendacem nec pontificem capitati supplicio, nisi in eodem senatu
 magno. At pecuniariae res a tribus iudicantur, non verò declarant senem re-
 bellem, nec evertunt civitatem, apostaticam, (Deut. 13. v. 13.) nec potant
 adulterii suspectam (aquis amaris Num. 5. v. 19.) nec ampliunt urbem aut
 arria, nec egrediuntur in bellum potestarij (de quo infr. Theor. XXVIII.)
 aut ut metiant urbem occisi, (in consensibus reperti, Deut. 21. 2.) ופי' do-

voluntate Consistorii sæpè memorati, sicut dicitur (Exod. 18. 22.) quicquid magnum est adducant ad te. Capitalia non judicant inter pauciores quam viginti tres, quos nempe sunt in Synedriis parvis, sive animam hominis seu bestia tantum attineat, v. g. si bos lapidandus. (Exod. 21. v. 28.) aut jumentum subactum (Lev. 20. 16.) &c. Propter votorum libertatem, non admitteretur Rex in collegium senatus. (excepto Davide) at Pontifices & Prophetæ, cæteris paribus, recipiebantur. Idem c. 2. v. 4. אֵין מוֹשִׁיבִין מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּסִנְהֶדְרִין שֶׁאֵסוּר לְחַלּוֹק עָלָיו וּלְמַרּוֹת אֹתוֹ : דְּבָרָיו אֵינֶם מוֹשִׁיבִין כֵּן וְדוֹר אֵם דָּוִד רָאוּ בְּחֻכָּם : *non cooptant regem Israël in Synedrium, (secus quam existimat Zepperus in LL. Mosasc.) quia nefas est ab ipso dissentire & contradicere verbis illius. at suscipiunt Sacerdotem maximum, si modo dignus vel idoneus est quæ sapientiam.* Et in præfat. totius operis statim pag. 2. nominatim recensentur plurimi Prophetæ, qui Synedrio aut assederint aut præfederint, ut Moses, Josua, Samuel, Achias Silonites, (longævus ille, qui aliquot secula vixit, scil. ab Amramad Eliam usque. *Seder olam fin. cap. 1.*) ipse Elias, cum discipulo Elisa, Amos, Hoseas, Esaias, Micha. Joël Nahum, Habakuk, Zephania, Jeremias, Baruch, omnes hoc ipso successione ordine. Item quinam Esdræ, sacerdotis collegæ fuerint in illa celeberrima כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה *Synagoga magna*, nempe Haggæus, Zacharias, Malachias, Daniel, Chananias, Misael, Azarias, Nehemias, Mardocheus, Zerubabel, pluresque alii succenturiati ad CXX. usque, quorum postremus Simeon ille justus, fatente Luthero in Chron. collector Talmudi, quem Syracid. laudat cap. 50. postea Antigonus Sochæus, Jose ben Jæzer, Josua f. Perachia, Abtalion profolytus, Hillel vivax, cum æmulo Schammai, eruditus R. Jochanan f. Zachari, & alii plures, quorum Apophtegmata & nomina passim in *Pirk. Asot*, è quibus etiam æquus ille Gamaliel. Act. 5. v. 34. Penes hos igitur facultas erat eligendi Reges, ut Maym. testatur Hal. Mel. c. 1. v. 4. אֵין מַעֲמִידִין מֶלֶךְ בְּהַחֲלִילָה אֱלֹהִים עַל מִיָּבָר שֶׁל עַוְנֹתָיו וְעַל מִיָּבָר שֶׁל כִּיְהוֹשֻׁעַ שֶׁמִּנֵּהוּ מֹשֶׁה דְּבִינָהּ וּבֵית דִּינָהּ וְכִשְׁאוּר וְדוֹר שֶׁמִּכֵּן שְׁמוּאֵל הִרְמִיתוּ וּבֵית דִּין *non constituiebant Regem initio (antequam res. ad successionem deveniret) nisi de sententiâ judicii majoris 70. senum, & ex ore Prophetæ. sicut Josua, quem præfecit Doctor noster Moses unâ cum collegiis suis: & Saul atq; David, quas ordinarunt Samuel & socii senatores.*

Non hîc tacitè prætereundus est admirabilis modus, quem adhibuerunt olim. Neque enim simpliciter in talibus per usitatam votorum collectionem procedebant; multò minùs incertæ. sorti vel auctoriis res tantas committebant, quomodo conjurati quondam Persæ Regem eligebant, per hinnitum equi, quem Darius de consilio calidii

Uidi cujusdam servi facile & memorabili strategemate procuravit;
ref. Iustino circ. fin. l. 1. Ac in parilitate competitorum electiohes et-
 jamnum sortitione decernendas censet *Schonbornius lib. 2. Polit. c. 2.*
 Sed habebant Hebræi multò tutiorem modum, quo res dubias gra-
 vesque deciderent; nempe oraculum illud sacrum in pectorali Pon-
 tificis de quo Aben-Ezra præceptum electionis Regiæ Deut. 17. 15.
 interpretatur, in gloss. marg. sic notans: אשר יבחר על פי נביא או
 מעשׂת האורים והטעם לא אשר תבחר אתה *Quem elegerit DOMINVS* sci-
 licet per os Prophetæ, vel indicio VRIM; adeoq; sensus est, non quem tu-
 met elegeris ipse. Quale autem hoc oraculum fuerit olim, non qui-
 dem prorsus constat hodie, quia dudum, & cum captivitate Babylo-
 nica expiravit referam tamen quid de eo prisci tradiderint, quia La-
 tinis ignotiora esse video. URIM & THYMMIM utiq; non erant
 aliquod opus humanæ industriæ, sed artificii divini, quod è textu
 Exod. 28. 30. non malè probat Rab. Bechai in suo Biur-al-hathhora.
 הוכיח בהא הידיעה ולא זכרן בשום מקום עד עתה כי לא מנאם עם יתר
 הכלים במלאכת האומנים שיאמר בהם ועשית את האורים וכו' והנה זה ערה
 שלא היו מעשה חרש כי אם מעשה שמים. ונזכרו כלשון וישכן מקדם לנן ערן
 : הכרובים : *nominat eacum He demonstrativè, nec meminerat in ullo
 loco hæctenus: non enim enumeravit cum reliquis vasibus in operibus artifi-
 cum, ut dixerit de illis, facias Vrim. &c. en hoc est testimonium, non fuisse
 opus fabrile sed cæleste. est locutio qualis in illo (Gen. 3. 24.) collocavit ad
 orientem paradisi Cherubim (quorum creationis antea non recordatur)*
 plerique opinantur fuisse characteres sacros, & mirificum DEI no-
 men quod *Schem. Hamphora* chappellant, divino digito in sculpium.
 R. Salomo ad h. loc. הוא כתב שם המפורש שהיה נחת בתוך כפלי החשן
 scriptum erat arcanum DEI nomen (quod 72. literis constasse creditur, pro-
 ut versu 19. 20. 21. cap. 14. Exod.) & insertum medietati duplicis pecto-
 ralis. Huc quoque facit antiquissimum Targum Jonathæ, Judæis
 magni habitum & Paulo etiam nostro lectum, quod supra dictum
 versum ita chaldaicè interpretatur: דתתן בחשן הנה נה אוריאל
 דמנחין מלה הוה ומופרש מין טמיר דבית ישראל וירא
 דמלא דמשלמיין בעלברין הוה לכהנא רבא דתבע אילפן מן
 קבה ון קבה דקבה חסוק ומפרש שמוא רבא וקדישא דבית
 דאחברין אלס מלא דעשרתי עלמיי וחסוק ומפרש באבן
 שתיה דבית דתם מארי עלמא פוס דהוימא רבא מן שירומא
 וכן מלא דמלא רבא דתתא שמוא קדישא כשעת אנוסי משתויב
 דמיר

וְסִמְיֹתַי מִגְלִין וְיָהוּהָ עַל לֵבָא דְאַחֲרֵיהּ בּוֹמֵחַ מִיַּעֲלִיָּה קִדְּם וְיָ
 pōnat in pectorale iudicii LVCEs quibus illuminentur verba illorum, & re-
 velentur arcana domui Israël, atq; PERFECTIOES quæ perficiant opera
 Sacerdotis magni, quando rogat doctrinam à conspectu Domini per ea.
 Nam in eis sculptum & explicatum erat nomen illud magnæ & sanctum,
 quo creati sunt recentis & decem mundi (vel seculi) sculptum inquam &
 expressum in lapide fundamentali, quo Dominus mundi obfiguravit (vel
 obturavit) os abyssi magnæ (Gen. 1. 2. h. e. mundum sin e sulcro in magno
 inani firmavit) **Yahviah**, pronunciat illud nomen sacrum in
 horâ gemitus, liberatur; & abscondita patefiunt. Hæc sunt super cor Aa-
 ronis, tempore quando comparet coram Domino. Absurda fortassis ex-
 positio nonneminis; sed quam ego, si cum grano salis, nec Judaicè
 accipiat, minimè contemnerem: ob reverentiam vetustatis. Vi-
 deamus verò Usū, & quâ ratione responsa dederit interroganti-
 bus. Modus ille describitur in Malsicht. Sota: sed dilucidius eum re-
 censuit Rambamus Hal. Kele. hammikdash circ. fin. cap. ult. **ויצד**
 שואלין עומד הכהן ופני לפני הארון והשואל מאחוריו פניו לאחוריו הכהן
 ואומר השואל אעלה או לא אעלה ואינו שואל בקול רם ולא מהרהר בלבו
 אלא בקול נמוך כמי שמתפלל ביש לבין עצמו. ומיד רוח הקדש לובש ארז
 הכהן ופניו בחושן ורואה בו במראה הנבואה עלה או לא תעלה באותיות
 שכולטות מן החושן כנגד פניו והכהן משיבו ואומר לו עלה או לא תעלה. און
 שואלין על שני דברים כאחד ואם שואל משיבו על הראשון בלבד ואין נשאלין
 בהן להחיות אלא או למלך או לבית דין או למי שצורך הציבור בו שני ולפני
 תו *Quomodo consulunt? stat Pontifex facie sua versus*
arcam, & consulens retro illum, vultu ad tergum sacerdotis directo, rogat q.
Ascendam ne aut non ascendam? (exemplis tribus Iude, Iudic. 1. v. 1.) Non
querit voce clara: nec fluctuat cogitationibus in mente sua, sed utitur voce
submissa, ac si quis oraret secum ipse solus. Confestim spiritus sacer induit
Pontificem, (ex 2. Paralip. 24. 20.) respicientem ad pectorale, in quo cernit
per visionem propheticam; Ascende, aut non ascende: dum literæ promittant
è pectorali adversus faciem suam. tunc respondet sacerdos Abi vel non abi.
Nunquam sciscitantur de duabus rebus simul, aut si quis sciscitaretur, acci-
peret responsonem ad primam tantum. (neg, enim ambiguum est hoc
oraculum, ut tripus Apollinis Delphici.) Non consulunt hic Idiotæ, sed aut
Rex, aut senatus, aut ii quo Respub. indiget. sicut dicitur (Num. 27. 21.)
coram Eleazaro sacerdote stabit (Iosua, & interrogabit per iudicium
Urini, &c.) Nondum tamen hinc satis constat, quomodo responsa
 vel affirmativa vel negativa reddiderit hoc oraculum. Certum est
 non audiri esse vocem: nam is modus קול בת peculiaris fuit. nec
 per aures futura cognovit Pontifex, auscultando; sed cernendo, per
 oculo-

rum sensus. De i mentem accepit. & in hoc benè conveniunt antiqui, visas ei fuisse litteras, quas in vocem significativam colligere debuerit. ubi vero Alphabetum? in hoc variant. plerique id quarunt in gemmis pectoralis, quoniam ei nomina duodecim tribuum, arte sculptoriâ incisa fuisse memorantur, Exod. 28. v. 21. ad quem textum R. Bechai sic: כלל הכהן העתיד ושמע לכל ה' שמות קדושים מכהם ידע הכהן האלה שני הלכים האחר מכהם יאירו אותיות השבטים הקבצים באבני החשן והם הנקראים אורים בהיותם מאירים לעני הכהן והשני מכהם יבא בלב הכהן שדע להצמיד ולחבר האותיות ולהוציא מהם כח שהיה מכין בתשובת השאלה *erant nomina sancta, de quorum virtute novit Sacerdos futura, & patefecit ventura roganti. Nomina illa fuerunt in duplici discrimine: uno, quod facultrate suâ illuminabant litteras tribuum infixas lapidibus pectorali, unde dicebantur VRIM, h. e. lucēs; quod allucent oculos Pontifici; altero, quod illorum arcana qualitate veniret in cor Sacerdotis, ut nosset combinare, & associare litteras; dum conficeret dictionem ex illis, qua apta esset pro responsione ad interrogata.* Mihi verò id non est verisimile, quia duodecim Patriarcharum nomina ראובן שמעון לוי יהודה ושמעון ויובלן נפתלי דן גד אשר יוסף בנימין non totum Alphabetum exhauriunt; sed deficiunt literæ חטק i-tem tres finales ם ץ ך quarum tamen jactura tolerabilior (vicissim nomini Joseph HE ex nomine divino insertum, ut in universum sint quinquaginta literæ. Maym. cap. præc. 9. hal. f. citat) Itaque non omnia significari, v. g. nomen יצחק Isaac ostendi non potuisset Proinde malo cum R. Abrah. Seba in suo Zer. ham f. h. l. credere כי שאלת הכהן היתה נודעת באותיות שכולטות באבנים שהיו מאירות או היו השמות ועל זה נקראו אורים שמאירים ותוסי' שמשלימים האותיות: *quod petitio Sacerdotis fuerit significata, per litteras promicantes è lapidibus, qui aut illuminabantur, aut obscurabantur; unde dicta sint lucēs qua luxerint, & perfectiones qua perfecerint litteras.* hoc est, ipsa configuratio gemmarum illuminatarum inter opacas, speciem litterarum exhibuerit. quomodo scilicet obfessi solent aliquando statum urbis, artificis confectio & eminus spectanti socio, per candelas variè sublata noctu significare. de quo augustissimus *Gustavus Selenus in Stegarographiâ.* Hanc conjecturam confirmat etiam arcana quædam scriptura Cabalistarum, quam כתיבת השמים *calestem* vocant, & proximè ad istam accedit. nec temerè iussus est Moses, Exod. 28. 17. illas duodecim gemmas in quatuor ternarios disponere, ut nempe vario lucidorum punctorum situ, litteras omnes etiam finales repræsentare possint, in hunc vel similem modum:

[illegible]

unde natus esse puto Geomanticas figuras, ex situ projectiliū, nescio
majori impietate dicam an vanitate, à curiosis hominibus elicitas.

Lucrum Damnum Laetitia Tristitia Fortuna Fortuna Albus Rubens
major minor

Solet enim infernalis ille Simius, ut superstitionibus irretiat incautos, magnalia Dei æmulari, & quod proverbialiter dicunt, juxta templum Domini fana sua passim extruere. Hoc oraculum diu quidem in DEI populo duravit, non tamen semper & omnibus pro lubitu suo respondit: unde Saul repulsam passus, tandem è Sagâ sciscitatus legitur. 1. Sam. 28. v. 6. *Consulit Saul Dominum, sed non respondit ei nec per somnia, neq; per VRIM, neq; per Prophetas. tunc dixit, querite mihi mulierem peritam Pythoniæ artis, &c.* quæ à Rabinis uxor, cujusdam Zephania, & Abneris capitanei mater fuisse traditur; atq; præter verum Samuelem Moſen quoq; excitasse, Magistratuum habitu, quo sepulti fuerint, comparentes, ac præter morem ejusmodi spectrorum, non capitibus sed pedibus insistentes, verum trepidos quod se jam ad judicium evocari metuerent; quos ipsa Pythonissa tantum viderit; Saul tantum audiverit, comites verò Abner & Amasa prorsus non senserint: quæ prolixius nunc afferre, alienum esset. In secundo templo defecit hoc oraculum, & quamvis Pontifex

ritex etiam tunc splendidissimè vestiebatur, (quod ex Josephi libb. antiqq. præsertim Alexandri historia constat) Tamen ulum pectoralis hujus minimè habebat, quod veteres unanimiter fateantur. Katschiad Elsr c. 2. v. 63. מצני בפרק ראשון של יומא שהיה בית שני חסר מאורים ותומים *invenimus in capite primo libri Ioma, quod domus secunda destituta fuerit oraculo Vrim & Tymnim.* Ab. Ezra ibid. הארים שעשה משה נגנזו ולא נעשו עוד אחרים תחתם *Vrim quæ instituerat Moses recondita sunt, neg, substituta hæcenus alia pro illis.* erat hæc jactura communis cum aliis, **quatuor rebus pretiosissimis.** CR. D. Kimchi. a. 1 Hagg. i. v. 8. חמשה דברים חסרו מבית שני ארון ואורים ותומים ואש הקדש : העליונה ושכינה ורות הקדש. *quinq. res desiderabantur in domo posteriori, Arca, (sacerdus, cum inclusis tabula Decalogi, urna manna & baculo Aaronis reserescente. Hebr. 9. v. 4.) Vrim Tymnimq., Ignis superior (vel sacer, ad differentiam alieni seu profani, Lev. 10. v. 1. qui primum calo delapsus, fovebatur continue, usq. ad captiv. Babilonicam, sub dio nullis unquam imbris extinctus, Pirke. As. c. 4.) habitatio divina (præsentiam suam sensibilibiter demonstrans, ut olim nube vel ignis columnâ.) Spiritus sacer (qui Prophetas integris sensibus afflabat, non per obscuras visiones: Quod interpretes Hebræi ad vocem illius textus אֲכַבֵּר honorabor notant, non ut inde probent; (quod pius quidam vir imperitè suspicatur & inde Rabinos præter meritum exagitat) sed ut rei notissimæ & alibi probatæ, suo more סימן symbolum memoriale, in recordationis facilioris subsidium pararent: Restitutionem hujus Ulrim, Judæi adhuc dum expectant, d. d. l. Elsræ & repetitio Nehem. 7. v. 65. ubi promittitur Sacerdôs cum Vrim & Tymnim; qui familiarum discrimina sit indicaturus, & omnino nondum surrexerit. R. Sal. de ימות המשיח diebus Messia accipit, nobis fortè non ineptum est diu speratæ conversionis ipsorum argumentum. Ignoscat benevolus lector, quod electionis occasione longius huc digressus sum: nunc in regiam viam redibo.*

Theor. III.

Prohibebantur eligere Fœminam, Extraneum, Cerdonem.

AD tria potissimum in electione Regis respicere debuerunt. Sexum, Patriam seu Natales & genus vitæ. de quibus nunc distinctè. Sexus privilegio tantum admitterentur mares ad imperium,

non verò fœminæ. Maym. hal. Melach c. i. v. 6. מִלֹּכֹת אֵשֶׁת מַעֲמִידִן שֶׁנִּשְׁמָרָה לָאֵלֹהִים וְלֹא מִלְכָּה וְכֵן כָּל מִשְׁמֹת שְׂבִי שְׂרָאֵל אֵין מִסְּמִין בָּהֶם אֵלָּא שֶׁנֶּאֱמָר *non collocant Mulierem in regno, quia dicitur (Deut. 17. 17.) super te Regem, neq; (scriptum est) Reginam, sic & in omnibus præfecturus Israël: cū, non constituunt nisi viros.* Talis etiam, referente Cl. Dn. Berneggero in notis ad cap. 22. Suet. lex est Gallorum Sali a. *verius regnum à lanceâ transire a t. colum.* Ubi quoque repetit è Tacito, de Sitionibus gente quondam Suevica, qui fœmineo imperio colla submisserint, degenerasse illos, non modo à libertate, sed & ab ipsa se virtute: nam qui Regibus serviunt, serviunt viris; at qui fœminis, parent iis quibus natura virtutes imperatorias negavit pauca enim sunt, quæ virilibus curis vitia fœminarum exuant. & Amazonum res fortiter gestas non credit Strabo. ablegat verò Salomon Prov. 31. *mulieres ad telum non telum.* ut idem in Coroll. ejusd. c. 22. scitè notavit. Quod ipsum Nob. & Amplif. Dn. D. Lanfius fautor meus magnus, cum mihi hæc scribendi ex insperatò superveniret, & occupatiunculas meas amicè lustraret, tali epigrammate ἀνδροειδὺς expressit, arguto sanè, & quod authorem ultro prodar, proinde inseri utique dignissimum censeo.

Apta quidem tela, sed inepta est femina telo:

Indignumq, viru, subdere colla colo.

Audiatnr itaque illud Aristotelis, *ὅτι ἀπὲρ φύσει τὸ θῆλε· ἡγεμονικόν*, Masculum naturā pro Famine esse Imperatorem. Quod verò 2. Reg. 11. v. 1. Athalia mater Achaziz. filio successisse legitur, & regno Judæ septem annis præfuisse, recordandum est fecisse hoc non de jure sed facto, & invalisse imperium tyrannicā vi, semine regis usque adunum Joasum crudeliter interempto; qui minorænis adhuc in templo interea delituit.

Alterum erat de patriâ, nè alienigenam eligerent, sed domi natum adeoque fratrem. Maym. v. præc. 1. מִן מַעֲמִידֵן מֶלֶךְ מִקְדָּל גֵּרִים. אמרילי אחר כמה דורות עד שתהיה אמו מישראל שנ' לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך היא. ולא למלכות בלבד אלא לכל שררות שב ישראל לא שר צבא לא שר חמשים או שר עשרה אמרילי מסתה על אמת הדמים שמהלך בסנה לשדות ואין צריך לומר דיון או נשיא שלא יהא אלא מישראל שנ' מקרב אחיך תשים עליך מלך כל כלי משימות שאתה קשים לא יהו *non constituunt Regem ex ceteris profelytorum, etiam post plurimas generationes, usq; dum mater sit ex Israh'le. sicut dicitur (Deut. 17. 15) non poteris dare super te virum alienigenam, qui non sit frater tuus. Neq; in regno tantum, sed et in omni potestate Israh'litica; non Principem exercitus, non Capisaneum supra quingentos, nec Decurionem, imò nè*

Präse-

Præfectum quidem aquarum fideliter distribuendarum. Dicere nil attinet Indicem aut Præsidentem; quoniam non nisi ex Israele sumo. (eod. vers.) è medio fratrum tuorum pones super te Regem. sic etiam omnes præfectura, quatuor ordinis, non sunt visæ mediis illis fratrum. De Edomitibus posset hoc loco dubitari, an ex illis regem eligere liceat, quia in scripturâ Fratres Israelitarum nominantur, Deut. 2. 4. 4. transiit per terminum fratrum testrorum filiorum Esau habitantium in Seir. ipsi rigneant à vobis, idèo cavete valde, ne provocetis eos, quia vobis nihil quicquam dabo de terra illorum, ne quidem quantum vola pedis regis: Esau enim in hereditatem dedit montem illum, &c. ac certe originis ratione fratres sunt, nam descendunt ab Esau, uterino & congemello Jacobi, qui propter coactas lentes, quibus primò genituram suam vendidit, appellatus fuit, *Edom* h. e. rufus Gen. 25. 30. Sed fuerunt infidi fratres, & negarunt Israëlitis commeatum. Num. 20. 18. dicentes, noli per nos regiones transire, ne forte cum gladio tibi occurrant, unde Judei Christianos hodie, inter quos difficulter habitant, Edomæos, ingratis tamē vocant. Idèo negat R. Abrah. Aben-Ezra, ex illis Regem eligi potuisse, Comm. ad Deut. 17. *וְיָרֵד מִתּוֹכָם לָךְ מֵאִתְּךָ כֹּהֵן מִן הָעָם* secundum veritatem non est frater tuus, qui non sit de familiis Israël. Ne quidem Edomita, quamvis scriptura eos vocet fratres tuos. De Herode utrum Judæus fuerit an Proselytus Ascalonita, vide disputantem Casaub. Exerc. ad Bar. 1. circa fin. n. 2. Existimant quidem Politicorum aliqui, prodesse interdum Reipubl. si extraneus Rex suarum virium conjunctione illam augeat, quini afferunt exempla, ubi res à peregrinis non male administrata fuerit; sed populo Dei exoticiū imperium fuit omnino fatale, atque perverberat ex tunc occasio, præterea dudum promiserat oraculum Genes. 49. 10. non necessarium sceptrum à Iudæ &c.

Ultimum quod in regibus suis spectabant Israelitæ, vitæ genus erat, ne quis è lutrinis vel obscuro loco alio, ascenderet ad regalis throni fastigium. Quæ observasse duplitter intererat ratione suæ, ne in vilis artificio ingenium servile coarctaret; & ratione aliorum, ut à populari contemptu vindicaretur. M. ses noster Egypte ibid. *וְיָרֵד מִתּוֹכָם לָךְ מֵאִתְּךָ כֹּהֵן מִן הָעָם* non eligunt Regem vel Pontificem qui fuerit laicus, aut iunior, aut imperator, aut rector, aut coramini; non quod tales profani sint, obviat tichy sed quia earum artificia vitia, populus contemnit semper. Si recumbat die laboraverit in cunctis opibus, in idoneis istis. Sentunt & quidam Judæi parum honorifice de cer-

donibus; credo quia per diuturna exilia ocio jam assueverunt, & pigrisufuris faginantur. Talmud. circ. fin. lib. Kidduschim, pag. 82. a.

ר' מאיר או לעולם ילכד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ויתפלל למי שהעושר הנכסים שלו שאין אומנות שאין בה עניות הכל למי וכתרו (פ' למי סולו דבנו וחיי ומונו לאו בוכותא תליא מלתא אלא כמולא תליא מילתא.)

ד' שמעון בן אלעזר או ראית מימך היה ועוף שיש להם אומנות והן מתפרנסין שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני. אבא גורין איש צדין או משה אבא גוריא לא ילכד אדם את בנו חסד נמל קודם (פ' כל אילו אומנות ליסטיות כשלנין בודכים הם נכנסים ולוקטים עצים מן הכרמים גפירות ועוד שנשכרים לאדם ומעבירין על תנאם) רעה (בהמות שלו שמעבירין לרעות בשדה אחרים) וחנני (מלמד כהונאה להטיל מים בין הצורות בהטין) ר' יהודה או משמו החסרין רובן רשעים (מפני ליסטיות) והמלים רובן כשרים (שפרדשין למדברות למקום גידודי היות ויראים לנפשם) הספנים רובן חסידים (שמשין למקום הסכנה ותמיד הם ברעדה) טוב שברופאים לניהנם (אינו דא מן החולי ומאכלו מאכל בריאים ואינו משבר לבו למקום ופעמים שהורג נפשות ויש בידו לרפאות העני ואינו מרפא) והכשר שבטבחים שותפו של עמלק (ספיקי טרופות באות לידי וחס על סמנו ומאכיל) ר' נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואני מלמד את בני אלא תורה שאדם אוכל משכרה בעולם הזה וקרן קיימת לעולם הבא ושאר כל אומנות אינן כן כשאדם בא לידי חולי או לידי זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב אבל התורה נותנת לא אחרית תקוה בעצרתו ובקנותו. וכל חנו רבנן כל שעסקו עם הנשים סורו רע כגון הצורפים (עושין לנשים נומים וטבעות) והסריקים (סורקי בגדים לנשים) והנקדרות (מנקרי ריחים של יד שנשים טוחנות בהם) והרוכלין (מוכרין קש"ט בשמים) והגורדים והספרין והטובנים והנער (אמן המקי דם) והבלן (מחמם מרחצאות) והטרסקי (מעבד להם עורות ללבוש ולנעל) אין מעמידין מהם לא מלך ולא כהן גדול מאי טעמא לא משום דפסילי אלא משום דזיל איפנותיהון. הנו רבנן עשרה דברים נאמרו בגרע מהלך על צידו ורננו נסה ונתלה יושב ואינו יושב שלשתן סימני נאה (ועינו צרה ועינו רעה) במסיתו להוציא כלום) אוכל הרבה) אצל המקיין (ומוציא קימעה) מתוך שמאכלו יפה בלחם נקי ובשר שמן שמסעטין את הובל שכל אדם סבין לסעודת הקזה מאכל בריאה) וחשוד על העריות מתוך שהנשים צריכות לו ועסקו עמהן) ועל הנוזל ועל שמיכות דמים. תניא אשרי מן שרואה הוריו באומנות מעולה אוי לו למי שרואה בפניו אשרי מי שאומנותו כסס ואוי לו שבורסקי אשרי שבני זכרים אוי למי נקבות. ר' שמעון בן אלעזר או מימי לא ראיתי צבי קיץ (מייבש קציעות בשדה) וארי Rabi Meir סכל ושתל הנוני. כל אומנות אין עומדות אלא בימי ילדות:

ait. semper homo doceat filios suos opificium mundum & facile, atq. exoret tales (Magistros) quibus opes & facultates sunt, nullum enim reperitur artificium, ubi non etiam pauperes sint; cuncta pro cunivis merita (R. Sal.

Sal. Iarchi in Gloss. marginali corrigit: pro fortunâ. nam filios, longevitatem, & cibaria, non à dignitate vel meritis dependere, sed à felici siedere) R. Simeon filius Eleazar inquit, vidisti né ullis diebus tuâ bestiam vel avem, quæ tenueris artificium aliquod, & tamen aluntur, neq. difficulter, cum labore, quamvis creata sint ut serviant nobis. Abba Gorin vir Zidonius ait, nomine patris Goria: non doceat homo filium suum ut sit Agaso, Camelarius, Carbonarius, Nauta (Gloss. omnes enim illi sunt latrones, quamvis pernoctent in viis, tamen discescunt, colligunt ligna sua è vineis atque fructu feris arboribus, etiam quando mercede serviunt cuiuspiam, transeunt per ejus sicut) Pastor (pecudum, quæ abigit in campos alienos) Caupo (deditus lucro, miscens aquâ vinum, & concisus stramentis triticum) R. Iebuda inquit, ejusdem nominis: Agasones pleriq. sunt maligni (propter latrocinia) Camelarii ut plurimum probi (quia diffunduntur serē in deserto locis, ubi sunt agmina bestiarum, & timens sibi) Nauta sunt plerumq. pii (quia versantur in perpetuo periculo tremula concussionis) Optimus inter Medicastro ad Gehennam. (Gloss. non enim metuit à morbo, vescitur laute, nec confringit cor suum DEO, aliquando etiam interficit homines, quando pauperes, quod posset, non sanat) Prestantissimus inter Laniis socius est Amalek. (quos odisse & ad internecionem usque persequi jubentur Num. 25. ult. his assimilantur lani, quia morticina de quibus dubitatur, an à feris discerpi sint, si nanciscantur vendunt, ut pecuniam lucrifiant) Rabi Neborai dicit: ego intermitto cuncta opificia mundi, & doceo filios meos solam legem, de cuius mercede homo edit in hoc seculo, & cornu ejus crescit in securum. Non sic ulla opificia cetera. quando quis agrotat, vel consenescit, vel captivus detinetur, nequit labori suo vacare, sicq. contabescit fame: at legi studium etiam in extremo bene sperare jubet, solatur in juventute & senectâ. Docens Rabini nostri, quicumq. opifices commercium habent cum mulieribus, recedunt à bono ad malum. verbi gratia Aarifices (qui constat ipsis in aures & annulos) pectinatores (qui plicat vestes fammeas) Rosores (qui effodiunt lapides trusatiles, quibus mulieres molunt) Mercatores (qui vendunt sucum & aromata preciosa) Textores, Starnificatores, Torsores, Lavatores, & Chirurgo (qui venas secant sanguinem emittens) Balneator (calefaciens lavacra) Coriarius (parans ipsis pelles ad vestiendum & calceandum) non eligunt ex illis REGEM nec Sacerdotem magnum. Quæ de causâ: non quod reprobat sint ipsi, sed quia vile est opificium eorum. Tradunt nostri Doctores decem dicteria de Chirurgo: incedit lateraliter (corpore non prono, sed ad coxas detorto, ut e- qui generosiores) spiritalis sublimes, suspensus asidet (non plenâ mole dorsis; quæ tria sunt superbia signa) oculos coarctat, h. e. eorum cœteris, invidus est (si quisquam nummorum erogare debet) apud phlebo-

phlebotomia usus (egerit parum) quia reficitur eibus bonæ nutritionis, pane
 simili, lagneo & carne pinguiori, quæ minuunt sinum. Cum venia Lectoris
 perio quidquid est in Hebræo] solent enim contraria post venæ sectionem esse opi-
 para] suspectus est obscenitatis (dunt mulieres curat, quæ ipso indigent)
 & facinorositatis, & homicidii. Traditio: Beatus qui cernit liberos suos in o-
 pificio surgentes; va autem illi, qui videt in obsolescente. Felix cuius arti-
 ficiū suauolens; miser cuius sciet ut bellorum. Bene illicuius filii mascu-
 li; va autem cui femella! R. Simeon f. Eleazar ait: a diebus meis nunquam
 vidi Capream apicantem (torquentem) pecus in campo) aut Leonem basulan-
 tem, aut vulpem caudonantem. hac talia tantum in iuvenire decet.
 Non igitur his sordibus contaminari Rex debet, quas etiam liberæ
 animantes, naturâ duce dedignantur. Arcem nostrâ jurâ cædones à
 dignitatibus. nè quæ negotiatoribus, vel monetariis, abiectisq; officiis,
 vel deformibus ministeriis, aliquâ frui dignitate perent; nisi quæ meru-
 erit, repellatur, l. 6. Cod. de Dignit. Negotiatores ne militent, peculiari
 Titulo Codicis. Trapezitas, gemmarum argentisq; vestimenta vendito-
 res, apothecarios etiam, ceterosq; insitiores aliarum mercium, quibuscun-
 que erga steris adhaerentes, iubemus à provincialibus officiis removeri; ut o-
 mnium honor à contagione huiusmodi segregetur. l. 12. Cod. de Cohorta-
 lib. Quamvis non desint exempla eorum, quos ex obscuris locis fa-
 tum ad res maximas evocavit. Davidem è caulâ, 1. Sam. 16. 11. Aga-
 thoclem Siciliae tyrannum è figlinâ, Justin. init. lib. 22. Primislaum
 ab aratro ad Libullæ thalamum. Æn. Sylv. H. Bohem. c. 6. Tarqui-
 nium Priscum regem Romanorum è tabernâ mercatoriâ. Valer. Max.
 lib. 3. cap. 4. ubi huius fortunæ plures recensentur, & seq. cap. 5. alii
 contra, qui à claris parentibus turpiter degenerarunt; quæ nobilitas
 vocat, portenta.

Posset hic fortean aliquis exemplum Saulis obijcere, qui cum
 adhuc privata vitam ageret, Agaso fuerit, 1. Sam. 9. 3. tam vulgo, ut
 amissam asinam per totum tedium, cum vitæ periculo quaesiverit
 v. 20. Opilionem, qualis David, videri tolerabiliorem Asinario,
 minusq; sordidum, adde quod natalium suorum obscuritatem ipse
 fateatur v. 21. Resp. ante Salomonis tempora, prius quàm equi mul-
 tiplicarentur in Israël, etiam ditiores asinis vectos fuisse, ut fratres
 Iosephi. Gen. 43. 18. Magnatum filios, Judic. 10. 4. & 12. 14. Abiga-
 il. 1. Sam. 25. 20. nec agasones pro infamibus habitos, sed nostris E-
 quisonibus comparandos. præterea nobilitaverat Deus Saulē
 singulari privilegio corporis pulchri & heroicæ staturæ, ut ad hu-
 meros usque supra totum populum emineret, 1. Sam. 9. 2. adeoque
 hæc rarâ proceritate regium aliquid præ se ferret, & angustam rem
 domi

formi, lacertorum amplitudine pensaret. Quæ corporis majestas adeo spectabilis erat, ut ejus fama in Alkuranum usque penetraverit, fabulis tamen à Muhammede confusurata. Sic enim ille Sureth Bakara v. 244. & seq. ad verbum:

الْمَثَرِ إِلَى الْمَلَأَ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ نَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا
لِنَبِيِّ لَهُمْ ائْتِنَا مِنْ آيَاتِكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ
إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ الْآتِقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا الْقِتَالَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أَخْرَجَنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَاءِنَا قَالُوا كُتِبَ عَلَيْنَا فِي
الْقِتَالِ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝ وَقَالَ لَهُمْ
نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ
لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً
مِنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ ابْتَلَاكُمْ بِنَهَرٍ ۚ وَالَّذِي شَرِبَ مِنْهُ
فَإِنَّهُ لَمْ يَكُنْ مِنِّي إِلَّا الَّذِي يَشْرَبُ ۚ وَمَنْ لَمْ يَمْسَسْ يَدَهُ بِمَاءٍ
فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ امْتَسَقَ بِغُلَّتَيْنِ ۖ فَوَافَقَا ۚ قَالَ مَن
يُؤْتِي السَّاعَةَ ۖ قَالُوا لَا نَعْلَمُ ۚ قَالَ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ اللَّهَ
وَالْجَنَّةَ ۖ قَالُوا لَا نَعْلَمُ ۚ قَالَ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ اللَّهَ ۖ قَالُوا لَا نَعْلَمُ ۚ

Annon respicitiu ad multitudinem ex filiis Israël post Moſen: quando dixerunt Propheta ſuo, excita nobis Regem, pugnabimus in ſemita DEI. Reſpondit, forſitan faſtietu contingere, ſi decretum fuerit ſuper vos pralium, ut non pugnetis? dixerunt, nequaquam nobis; ſed pugnabimus in ſemita DEI, quodcumq; nos exire juſſi à noſtris habitationibus & filiis noſtris. At poſquam ſcriptum erat ſuper eos bellum, recuſarunt, præter paucos ex illis. Sed DEVS novit Malignos. v. 245. Dixit eū Propheta eorum, utique DEVS jam excitavit vobis TALUTUM (quod Saulen nec aliā, per hoc corruptum nomen indigitet, de toto contextu & circumſtantiis apparet, præſertim & ſeq. v. 247. ubi hoſtis Goliathi diſertè meminit) regem: reſponderunt, quare ſit ei regnum ſuper nos? & nos digniores regno præ illa neque acceperit copiam de opibus. Reſpondit, utiq; DEVS ſegregavit eum ſuper vos, & auxit illum amplitudine in ſcientiā & corpore. DEVS dat Imperium cui vult, eſq; DEVS ampliſſimus ſcientiſſimus: hæc ille. Omitto quæ de ſemite ps nugarur de Angelis, arcam fœderis è cælo, in electio- nis confirmationem afferentibus; una cum ſacris in eā reliquiis, item

quomodo novus Rex Saulus exercitum lustraverit, & quantum cavam manu tenere possint, milites de rivo bibere jusserit. quæ cum historiâ Gedeonis, Jud. 7. v. 5. suo more confudit. Subita autem animo, quod Plutarchus *Instit. puer. mox possinit.* de rege Archidamo refert, fuisse a subditis Laconibus, suis, pecuniâ mulctatum, quia pusillam uxorem duxerit und' βασιλεὺς, ἀλλὰ βασιλικὸς non Reges sed Regumculos generatum irriterent. nam omnino Grætorum est pulchro veniens à corpore virtus, quamvis etiam illustres animas in distortis artibus hospitari aliquando sciamus, & contrâ in aureo corpore peccatus sæpè plumbeum.

Theor.

IV.

Electum ungebant circa caput.

Varii sunt apud alios populos inaugurationis ritus, in hoc autem ferè conveniunt, quod novus Rex purpureâ veste vel paludamento, ubi aurum intertextum est, ornatur, populo sistitur & publicè proclamatur: tum insignia regni, ut corona, sceptrum, gladius ei porriguntur; aut Diadema. h. e. fascia candida capiti ejus circumligatur. plebi denique applaudenti & congratulanti publicum epulum exhibetur. Quicquid Rex primus Romulus, authoritatis causa duodecim lictores sibi ascivit, qui virgarum fasces cum securi præferrent, potestatis in vitam symbola: quod etiam exactis regibus Consules imitati sunt. Apud Christianos solenne est, ut novi Principes in templo deducantur, Deus pro salute publicâ invocetur. Cum primis verò memorabile, quomodo Gallorum Reges inaugurentur; quod prolixius descripsit Sleidanus *circa med. l. 19. mihi pag. 543.* cujus hæc summa est: à tribus Cardinalibus in templum deduci, ibi divorum reliquias auro inclusas osculati, sacerdoti peccata confiteri, in lecto recumbentem sublevari, à Connestablio strictum ensẽ præferri ab Archiepiscopo aquâ lustrali Regem aspergi, oleo peculiari circa caput, pectus, humeros & brachia ungi, Caroli M. coronam imponi, aurea & argentea numismata in plebem spargi, acclamationibus votivis & tubarum clangore omnia personare &c. Inter omnes has ceremonias unctio est antiquissima, & ab Hebræis deducta: illi enim Reges suos ungebant. Hal. Melach. c. 1. v. 8. מִשְׁחָן מִשְׁחָן אֹתוֹ בַּשֶּׁן הַמִּשְׁחָה שֶׁן הַקֹּהֵן שֶׁבְּהַל אֵם כֹּהֵן הַשֶּׁן כֹּהֵן עֶזְרָא *cum Reges inaugurant, ungunt eos oleo unguenti, sicut dicitur,*

religionis in fornacem fuisse missum. &c.) Lutherus veritè Wittenbergi
quod alliteratio ipsa comprobare videtur: cætera verò Epinometus
Calmes/ vnd Cajetan; quæ singula curiosius investigare jam non fere
institutum. Illud potius nunc attendamus quomodo & quatuor spe-
ciebus illis paratum fuerit. Textus v. 25. conficere jubet מִשְׁחָה
רִיחָה בְּרִיחָה מִעֵשֶׂה רִיחָה unguentum arte pigmentaria, nach der Apo-
thekerkunst. Modum hunc nimis generaliter indicatum, præfati
commentatores specialiter exposuerunt. Idem Ramb. ibid. v. 2. 3. 4.
לִקַּח מִשְׁלֵשֶׁת חֶמֶס מֵאוֹת שֶׁקֶל טָהוֹר חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹת וּשְׁמֹנֶה כֹּל אֶחָד וְאֶחָד
לְבָדוּ וְעַד הַכֹּל וְשִׁירָה אוֹתָן בָּמִים וְכִן וּמְתוּקִין עַד שֶׁיֵּצֵא כֹל כֹּהֵם בָּמִים וְנִתְּן
עַל הָאֵם שֶׁנֶּחֱוֶה הֵן הוּא שְׁנַיִם עֶשְׂרִי לֹא וּבִשְׁלֵל הֵלֵךְ עַל הָאֵם עַד שֶׁאֵחָד
עַל הָאֵם שֶׁנֶּחֱוֶה הֵן הוּא שְׁנַיִם עֶשְׂרִי לֹא וּבִשְׁלֵל הֵלֵךְ עַד שֶׁאֵחָד
רִיחָה מִשְׁלֵשֶׁת חֶמֶס מֵאוֹת שֶׁקֶל טָהוֹר חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹת וּשְׁמֹנֶה כֹּל אֶחָד וְאֶחָד
לְבָדוּ וְעַד הַכֹּל וְשִׁירָה אוֹתָן בָּמִים וְכִן וּמְתוּקִין עַד שֶׁיֵּצֵא כֹל כֹּהֵם בָּמִים וְנִתְּן
עַל הָאֵם שֶׁנֶּחֱוֶה הֵן הוּא שְׁנַיִם עֶשְׂרִי לֹא וּבִשְׁלֵל הֵלֵךְ עַד שֶׁאֵחָד
עַל הָאֵם שֶׁנֶּחֱוֶה הֵן הוּא שְׁנַיִם עֶשְׂרִי לֹא וּבִשְׁלֵל הֵלֵךְ עַד שֶׁאֵחָד
r. 1. h. u. d. a. quomodo consecravit illud? respondit assumptis radicalia (sed
ingredientia) & elixasse in aqua, postea super instillasse oleum. quod rece-
perit odorem, atq. susculisse. Semel tantum à Mose confectum fuit hoc
unguentum, & ad sæcæ posteritatis usum, apud reliquam suppellecti-
lem sacram, in vasculo puro asservatum: quod à materia קֶרֶן cornu
dicitur, 1. Reg. 1. 39. à formâ verò לֵזְרִי lenticula 1. Sam. 10. 1. Mi-
rantur hic Talmudici, quomodo potuerit tam diu novem fere sæcu-
lis, scilicet à Mose ad solam usque incorruptum durare? & paucum
existens tot unctionibus sufficere: non enim homines tantum sed &
vasa sanctuarii eo illiniebantur plurima, Exod. 30. 27. arca testi-
monii, mensa, candelabrum, utrumque altare, labrum amplissimum,
ipsum denique Tabernaculum. Aromatum quidem satis multum
erat, nempe 1500. sicli sive totidem semunciar, quæ ad 47. libras no-
strates adeoque fere semissem centenarii excreverunt: at olei parum,
scilicet sesquimensura Wurtembergica; unguenti ergo tantundem,
quia fecibus relictis, odores tantum extrahabantur. præterea exha-
lare solent odorata, quantum vis probissime obdurentur, & senescunt
tandem, cum mors etiam saxi marmoribusque veniat. Maf. & pag.
ead. fac. seq. b. lat. הָאֵם הָרִיחָה מִשְׁחָה מִעֵשֶׂה רִיחָה מִשְׁלֵשֶׁת חֶמֶס מֵאוֹת שֶׁקֶל טָהוֹר חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹת וּשְׁמֹנֶה כֹּל אֶחָד וְאֶחָד לְבָדוּ וְעַד הַכֹּל וְשִׁירָה אוֹתָן בָּמִים וְכִן וּמְתוּקִין עַד שֶׁיֵּצֵא כֹל כֹּהֵם בָּמִים וְנִתְּן עַל הָאֵם שֶׁנֶּחֱוֶה הֵן הוּא שְׁנַיִם עֶשְׂרִי לֹא וּבִשְׁלֵל הֵלֵךְ עַד שֶׁאֵחָד עַל הָאֵם שֶׁנֶּחֱוֶה הֵן הוּא שְׁנַיִם עֶשְׂרִי לֹא וּבִשְׁלֵל הֵלֵךְ עַד שֶׁאֵחָד

סומו . תחילתו לא היה אלא שנים עשר לות ובו נמשח המסכן וכליו ואהרן
ובניו כל שבעת ימי המילואים ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים וכולן קיים
לעתיד לבא שנ' שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותכם . זה בנספריא תרי
עשר לוגין הון . ר' יהודה אומר כמה יורה בולעת כמה עיקרין בולעין כמה
: *annon mirasula plurima contigerunt oleo unctionis : à prin-*
cipio ad finem ejus in initio non plus erat quam duodecim Logi (vel Sextarii.
est liquidorum mensura, continens sex oya, so groß als ein ocral Weins)
eo tamen unctum fuit Tabernaculum atq; vasa ejus, (Levit. 8. v. 10.) Aba
von cum filiis, totis septem diebus impletionis suas (ibid. vers. 33.) item
Pontifices successores & Reges. nimirum durabile fuit in futurum, sicut
dicitur (Exod. 30. v. 31.) oleum unctionis sacra hoc mihi erit ad poster-
itatem vestram. vocula HOC per Gematriam valet XII, quos erant Lo-
gi. (hoc ut intelligas, confer si placet, meum Bechin. Happer. p. 63.) R.
Lehuda dicit, quantum defluens absumptum est : quantum radices (aroma-
taria) absorperunt ? quantum calor dissipavit ? (per evaporationes) A-
junt superfuille adhuc tempore regis Josias; sed post reditum è Babel,
in templo secundo desideratum. Talm. ibid. circ. med. תניא משננו
ארון נגנו צנצנת המן ועליות שמן המשחה ומקלו של אהרן שקדים ופרחים
וארנו ששגורו פלישתיים דורון לאלהי ישראל שנ' ואת כלי הזהב אשר השיט
לו אשם תשימו בארנו מצדו ומי נגור יאשיהו מלך יהודה נגור שנ' תנו את
ארון. Traditio. cum recondita est Arca, recondita quoq; Vrba manna
(Exod. 16. 33.) & Lecythus olei unctionis, & Baculus Aaronis cum amygdalis
& floribus suis (Num. 17. 8.) item capsula, quâ miserunt Philistæi
(quinq; anos aureos & totidem mures) donum DEO Israël, sicut dicitur
(1. Sam. 6. 8.) vasa aurea qua redditis ei pro expiatione, ponatis in capsâ,
& latere illius. Quis verò recondidit ? Josias Rex Jude. f. d. (2. Par. 35. 3.)
Ponite Arcam &c. Maym. Kel. Mikd. 1. 11. בבית שני שלא היה שם
שמן המשחה היה כהן גדול מתרבה בלבשת בגדים בלבד שיהיה לובש בגדי
כהונה in domo secundâ non fuit oleum unctionis, ideo Pontifex inau-
gurabatur vestibus tantum pontificalibus. Nec licebat oleum aliud loco
deficientis conficere aut ejus compositione quoquo modo imitari hoc
enim expresse sub excidii pœnâ prohibitum est, Exodi 30. v. 32. quod
העושה שמן כמעשה
הוא וכמשקל הזה ולא הוסף ולא נרע בסודר חייב כרת בשוגג מביא חטאת
קבוצה שנ' אשר ירקח כסותו והוא שיעשה אותו להמשת בו אבל אם עשהו
להתלמד או לתנו לאחרים conficiens oleum juxta compositionem
hanc, & secundum hoc ipsum pondus, (Exod. 30. 32.) non addens nec mi-
nuens, per temeritatem, is reus est excisionis : at per errorem, is adducit
peccatum grande; quia dicitur (vers. 33.) quiquis pigmentaverit consimi-
le. Ita tamen, si conficias hoc sine ut ungatur eo, verum si parer illud ut di-

tibus lunæ ortus, exundatione suâ quotannis Egyptum rigat, inque mediterraneum mare septem ostiis effunditur: sed rivus quidam Palæstinae, propè Ierosolymas scaturiens, qui in torrentem Kidron exonerabatur, in Targum verò recentiori nomine שילוח *Siloah* dicitur, & ab Ezechia Rege memorabili opere obturatus esse legitur 2. Paral. 32. v. 30. non ex toto (quod fortassis impossibile) sed parte scaturiginis superiori, quam infra terram ad occidentale latus urbis derivabat. Ibi ungebant eum bini simul, Zadok pontifex, & Propheta Nathan (vers. 34.) quorum alterum affudisse oleum, alterum inunxisse verisimile est. Quamvis verò Maym. Kel. 1. 14. dicat לא ירבה בשמן *non multiplicasse* (h. e. prodigè vel assatim adhibuisse) oleum, existimo tamen nec etiam parcius affudisse; quia Psal. 133. 2. à capite Aaronis in ejus barbam usque, immò ad oram vestimenti defluxisse legitur: quod Talmudici d. l. טימן מרגליות תלויות בוקנו *tantum guttù, speciem margaritarum de barbâ suspensarum referentibus* explicant. ubi etiam commentum de fratribus annexitur, referri non dignum. Porro notabilis est character unctionis; ajunt enim unguentum in formam O coronæ, circa caput fuisse illitum: est hoc Regium emblemata, & circulus etiam apud Mathematicos perfectissima figura. Maym. ibid. מלכי בית דוד מושחין אותם כמן נור על ראשו *Reges familia David ungebant formâ corona super caput.* & R. Sal. Jarch. in gloss. d. l. Talm. dilucidius כמו נור סביב על ראשו *instar corollæ circa caput suum.* Ad differentiam Pontificum, quorum frontibus X cruciculam inter supercilia inungebant. rurs. Maym. כיצד מושחין את הכהן צק את השמן על ראשו וסך ממנו על זבי עינו כמן כי כזה *quomodo ungebant Sacerdotem? affundebas oleum capiti ejus, & illiniebas inde super oculos, ad speciem Chi Græci, taliter* (spacium erat relictum in Hebræo, & forma X omissa; quod me, fateor, ob ambiguitatem vocis כי diu frustra obtinuit) sic iterum in Talm. d. l. plenius אמר מנשיא כמן כי יוני תני חדא בתחילה כמין שכן על ראשו ואחר כך נתן לו שמן בן דיסי עינו ותני אחריתי בתחילה נתן לו שמן ואח"כ כמין: dicit R. Menasse; instar X Græci. Tradit unus, antea fudisse oleum super caput, postea modo effigiasse id inter palpebras oculorum: Tradit alter, hoc primum: & illud posterius contigisse. Est igitur mendum in Comm. R. Davidis Kim. ad Psal. 133. ubi edit. Isner. sis Paul. Fag. ita legit כמן כף ינית *instar CAPH græci*, quamvis neutrum Caph, minusculum & nec majusculum Kab hac figurâ multum abundavit. Eruditionibus hinc considerandum relinquo, num fortè signum Tav, quo pii super iniquitatem mundi gementes notati sunt, Ezech. 9. 4. aut character in frontibus electorum Apoc. 7. 3. tale quid fuerint? vel annon Pontifex,

tifex, qui in ceteris Christi typum gessit, hoc etiam signo crucem e-
 jus præfiguravit? quoniam constat totam hancunctionem externam,
 alterius divinioreis fuisse umbram, qualem præ confortibus habuit,
 Psal. 45. 8. Suspiciortamen ex Levit. 21. 12. etiam Pontificibus Ce-
 ronæ formam fuisse inunctam, prius quàm Reges haberent. De o-
 sculandi ritu, quo Samuel Saulem inauguravit, nil præterea reperio
 sculthac adhibitum fuisse. Cæterum existimant Rabini unicam unctionem
 toti profapia suffecisse, nec opus fuisse ut repeteretur, nisi
 quando legitimus successor, ob machinationes æmulorum periclita-
 retur. Rambam Hal. Mel. c. 1. v. 9. מאחר שמשוח המלך הרי זה זכה לו ולבניו עד עולם שהמלכות ירשה של למען יאריך ימים על ממלכתו
 postquam unctus est Rex, dignus sit ipse & filii eius
 in perpetuum. Regnum enim hereditarium, sicut dicitur (Deus. 17. 20.) ut
 prolonget dies suos super regnum suum, ipse & filii eius in medio Israël.
 Idem Hal. Kel. ham. 1. 16. און שמשוח מלך בן כלך שהמלכות ירשה. ואלא אם היתה שם מחלוקת משוחין אותו כדי לסלק המחלוקת ולהודיע
 לכל שזה מלך לבדו כמו שמשחו שלמה ממני מחלוק ממני אדוניו ויואש ממני
 non ungunt Regem qui est filius Regis
 (natus Rex) in regno hereditario. At si oriatur dissensio, ungunt etiam, ut
 removeant emulationes, & notificent universis, quifnam sit verus Rex so-
 lus. Sic unxerunt Salomonem propter factionem Adonia (1. Reg. 1. 5.) Io-
 achum propter Aetiam (2. Par. 23. 11.) Ioachasum propter fratrem Jeho-
 kim (2. Reg. 23. 30. & 2. Par. 36. 4.) Bechai Parsch. Schoph. mihi
 fol. D. 3. בשעת ששלום בוסן ישראל אינו צריך משוח. In hoc iterum differunt à Pontificibus, quos
 etiam in naturali successione, (stante adhuc priori templo) semper
 ungebant. Maym. Kel. 1. 11. è Mals. Cerit. ead. בן כהן אמילו כהן בן כהן
 etiam sacerdotem (intellige maximum, non ceteros vulgares)
 filium sacerdotis ungebant. Et quoniam huic oleo virtutem sanctifi-
 candi (Leviticè scilicet, suoque modo) tribuit Scriptura, v. 32. ideo
 etiam extraordinariè illos ungebant, quos Respubl. in subitaneo
 periculo Duces belli requirebat, ut hoc signaculo ad fortitudinem a-
 nimaretur, unde Maymonidi Kel. 1. 11. משוחי מלחמה uncti castrenses
 appellantur. Inò arma quoque bellica unxisse leguntur, ut fiduci-
 amangerent. ideo de clypeo Saalis canit David. 2. Sam. 1. 21. in E-
 picedio, projectum esse ac si non unctus fuisset. quamvis mihi verisimili-
 or sit ratio R. Davidis Kimchi in Com. f. b. l. משוח המלך כדי להדליק
 שלא יעברוהו כל זמן לזכות קצת המלכות
 unxisse scilicet ut levigarent,
 nec penetrarent: sicut etiam quosdam interpretes hoc præstitisse
 etiam quodvis vulgare oleum. De Samaritanis Regibus narrant,
 fuisse

annectere, quod Cl. Buxtorfius circ. fin. sui Thesauri Gram. pro
 exercitio lectionis Hebræo-Germanicæ affert de libro *מִן שֵׁשׁ תְּרִי-
 בּוּס יוֹדָא* (quem ipse nondum vidi) de inauguratione Vice-regis in
 exilio Babylonico. nam quæ hæcenus disserui, verum Regem atti-
 nent; quando res Iudæorum adhuc florebant. Sic autem habet sum-
 ma, si latine vertatur: Electuri *נָשִׂא אֶת רֹאשׁ הַדּוּרָה* *Ducem vel caput*
exulum, conveniebant Babylonem. & congregabatur omnes Recto-
 res synagogarū, seniores, iudicesque, qui per universam provinciā
 passim disperſerant, in amplas ædes, aulæorum apparatu splendide
 ornatas, ubi plurimæ sellæ pro sapientum adventu dispositæ, in di-
 gniori autem loco thronus regalis, ad cuius dextrum latus sedebat
 Rector Academiæ Surenſis, ad sinistrum Rector Pombeditanus.
 Postquam igitur per vororum pluralitatem, & sui medio elegerant
 Regulum, assurrexit R. Surenſis, & electum ad humilitatem gravi-
 ter hortatus est, ne se propterea insolentiūsupra cæteros efferret; ad-
 monēs, Officiū adire, non Potestatem; & hodie omnibus servire in-
 cipere. postea itum fuit in Synagogam, ibi oratum pro salute novi Re-
 gis, eique manus impositæ, antiquo benedicendi ritu, & solenniter
 acclamatum *יְיָ הַנָּשִׂא לְיָדָיו הַנְּשִׂא לְיָדָיו* *vivat Princeps semper*. Deinceps do-
 mum deduxerunt, præeuntibus tubicinibus, & plateas omnes lato
 tarantatarum strepitu replentibus. tandem discesserunt Scholar-
 chæ, valedictionis loco præcipua quædam bonæ gubernationis præ-
 cepta inculcantes, ut iuste, prudenter, moderatè & æquabiliter ad-
 ministrare omnia velit. Eadem vespere miserunt ipsi varia dona, qui-
 libet pro facultate, unde auræ argenteque vim magnam collegit, ut ad
 magnificentiam ipsi ne quicquam defuerit. Proximo Sabbatho vi-
 cissim ipse lætissimum epulum exhibuit, non suis tantum electori-
 bus, sed & magistratibus ethnicis illius loci officiosè convocatis.
 Pridie parabatur ipsi cathedra in Synagogâ, & sabbatho manè co-
 mitabantur eum illuc, præcedentem atque facie totâ velatum. ap-
 propinquans excipiebatur hymnō, alternis à Præcentore & comiti-
 bus decantato. ingressus statuebatur in turriculâ, velatus adhuc. &
 porrecto volumine Pentateuchi legebat aliqua, post ipsum similiter
 ambo Rectores: deinde concionabatur ad populum brevis; ut o-
 bedientes & probi essent: quod ipsum postea R. Surenſis faciebat
 ampliùs. tandem post preces utrinque pro salute mutuâ fusas, do-
 mum quisque suam redibant. Hæc de regiâ electione hæcenus:
 pergo ad officium.

DE PIETATE.

Theor. V.

Rex bina legis exemplaria describere tene-

batur.

www.ibstool.com.cn

Differt hoc præceptum est, Deut. 17. v. 18. & fiat, cum sederis super thronum regni sui, ut scribat sibi בְּשֵׁנָה duplum legi hujus, è libro qui coram sacerdotibus Levitis: eum habeat secum; legatq; cunctis diebus vita sua, ut timere discat DEVM; custodire legem & exequi statuta. &c. Undè ultro intelligitur, ad regiam dignitatem ascendere non potuisse, legendi scribendique rudem; qualis erat Licinius Cæsar, quem referunt ob stupiditatem & literarum imperitiam, vix nomen decretis subsignare valuisse. Hanc legem Rabinorum coryphæus Maymonides, Hal. Mel. init. cap. 3. hisce verbis explicat: בעת שישב המלך על כסא מלכותו כותב לו ספר תורה לעצמו יתר על הספר שהנתינו לו אבותיו וסמיו מספר העזרה על פי בית דין של עץ אם לא הניתנו לו אבותיו או שנאכר כותב שני ספרי תורה אחד מניחו בבית גנזיו שהוא מצוה בו ככל אחד מישראל והשני לא יזוז מלפניו אלא בעת שיכנס לבית הכסא או לבית הסרחץ או למקום שאין ראוי לקרואה יוצא למלחמה והוא עמו כנגס והוא עמו וישב וכו' *tempore cum occupaverit Rex solium regni sui, describat sibi librum legi ipsemet; ultra: codices quos reliquerunt sibi antecessores patres: & corrigat è libro authentico, qui est in atrio sanctuarii, ex ore (recognoscens) senatus magni LXXI virorum. Quod si parentes ipsi nullum reliquerunt; aut (casu quodam vel vetustate) perierit illud, describat duo exemplaria; unum quod asservet in thesauri sui; nempe illud ipsum, quod præceptum est singulis Israelitis: alterum nunquam removeatur ab ipso; nisi cum vadit ad latrinam aut balneum vel loca impura quibus legere nefas est. Quando exit in prelium; habeat secum, quando revertitur, aut asidet iudicio (regio scilicet; non synedriali; à quo exclusus) in id cum convivatur, habeat in conspectu suo. Quà in re leges ipsum arctius ad pietatem astringebant; quàm ullum subditorum, nam vulgari Israelita, si literarum rudis erat; poterat ab alio descriptum, suo ere redimere: at Rex, ut eam menti altius imprimeret, propria manu exarare utrumque debebat. Quod idem Maym. Hal. Tphil. init. cap. 7. tradit תורה ספר לכתוב מישראל כל איש ואיש עשה על כל מצות עשה שני לעצמו שני ועתה כתבו לכם את השירה כלומר כתבו לכם תורה שיש בה שירה*

וז לפי שאין כותבין את התורה פרשות ואתם שהניחו לו אבותיו
 ספר תורה מצוה לכתוב משלו ואם כתבו בידו הרי הוא כאילו קיבלה ספר
 סיני ואם אינו יודע לכתוב אחרים כותבין לו וכל המצוה סת' ואפילו אות אחת
 הרי הוא כאילו כתבו כולו והמלך מצוה עליו לכתוב ספר תורה אחד לעצמו
 לשם המלך יתר על ספר שהיה לו כשהוא הדין: לא היה לו סת' קודם שימלך
 צריך לכתוב לו שני סת' אחד מניחו בבית גזיו והשני יהיה עמו תמיד. לא יסור
praeceptum affirmativum obligat *universos Israelitas. ut describat quilibet librum legis sibi ipse; sicut dicitur:*
(Deut. 31. 19.) & nunc scribite vobis hoc canticum. quasi diceret, scribite
vobis legem. in quâ est hoc canticum. neg. enim scribunt legem parvas sive
sectiones frustillatim. Quamvis verò reliquerint ipsi parentes exemplar,
tenentur tamen aliud exarare per se, & si propriâ manu confecerit, perinde est
ac si de ipso monte Sinai accepisset. Sin autem literas nescit, ab alio pro se
scribicuret. Quicunque verò correxerit talem codicem, imò vel unicam ejus
literulam, ecce reputatur ac si totum descripsisset! Regi tamen injunctum
est scribere per se ipsum, & nomine regio, ultra quod habuit, cum adhuc
privatus esset. Si antequam regnaret nondum fecit, cogitur duo exempla
describere, unum quod recondat in Gazophylacio suo, alterum quod juxter
secum retineat, nec amoveat, nisi fortè noctu quando dormitum pergit ad
lectum suum. Placeat hoc loco fusius explicare. quâ ratione ac dili-
gentiâ totum hoc præstandum fuerit, quia ipse superioribus annis,
ejusmodi authentici voluminis magnum quoddam fragmentum
inactus sum, quod milites in dispoliatione Judaicorum scriniorum
alicunde abstulerant, & gladio inter se modis indignis diviserant:
undè sufficienter de hac diligentiâ testari possum. simul ut è totâ
isthâ narratione, contra credulos quosdâ & suspicaces alteros appa-
reat, an verisimile sit vel vocales olim adfuisse, vel Judæos quicquâ
depravasse. Tractarunt autem hanc materiâ, quos ego noverim,
præcipuè tres, primò Anonymus author Massichtæ Soopherim, quæ
extat in opere Talmudico. mihi Tom. 3. deinde Raf Alphes, Hal.
Soph. Thor sub fin. sectionis primæ operum suorum, quibus me
Cl. & Excl. V. Dn. Buxtorfius, Hebræorum hujus seculi primicerius
donavit. denique R. Moses F. Maym., Hal. Tph llin, quæ est Tom.
1. p. 50. præfertim à cap. 7. & deinceps, ut solet, cæteris multò accu-
ratius. Quorum prolixas descriptiones ego brevitatis & methodi
gratiâ reducam ad seqq. decem capita, partim libri materiâ, partim e-
jus formam attinentia; ut sic quoque appareat, quænam olim litera-
ria Regum Studia fuerint.

I. Materia voluminis esse debuit MEMBRANA, minimè
 verò papyrus, novitium illud inventum. M. Soph. c. 1. §. 5. אן

non scribunt super crudam pel-
 lem, nec super chartam. & pergamenum illud debuit è pelle animalis
 mundi paratum fuisse. Maym. H. Tphill. c. 1. §. 10. אין כותבין ספרים
 תפלין ומו וות על גבי עור חיה טמאה אבל על גבי עור בהמה ועוף טהורים
 non scribunt libros, nec corrigias precatórias,
 nec schedas sacras possum, super cutem bestia impura, sed super pelles ju-
 mentorum & avium mundarum; quamvis sint morticina vel à feris discer-
 pra. id Alphesius magistraliter probat è textu, sub fin. Halach. p. 350 a.
 אין כותבין אלא על עור של בהמה טהורה שנ' למען תהיה תורת ה' בפיך
 quod non exarant nisi super munda, est inde quia dicitur
 (Exod. 13. 9.) ut sit lex Domini in ore tuo: b. e. super licita oris. existi-
 mant tamen discerptū præferendum esse sponte mortuo. Soph. 1. 2.
 שאל אחד את רבי יהושע הורסי מפני מה כותבין על עורות וטרפות
 אמר לו אמשל לך משל למה הדבר דומה לשני בני אדם שנתחייבו הרבה מלכות
 אחד הרנו מלך ואחד הרנו אספקטור איזה מהן חשוב זה שהרנו מלך אז אין
 Rogavit aliquis Rabi Iosua Gassem, cur etiā scribant
 super pelles morticiniorū & discerptorum? respondit, assimilabo tibi parabo-
 lam, cui res cōparanda sit, nempe duobus facinorosis, ad mortem damnatis,
 quorum alterum interfecit Rex, alterum carnifex, utrum putas digniorē eū
 quem Rex occidit. itaque non suspecta debent esse pelles. Quod aves at-
 tinent, oportet illas esse maximas, ut huic negotio sufficiant. sed
 habent id incommodi, quodd propter porositatē literulas exiles re-
 spuunt. Tphill. 1. 20. נקב וכל נקב על גבי הנקב וכל נקב
 שהדיו עוברת עליו אינו נקב ומותר לכתוב עליו לפיכך מותר לכתוב על עור העוף
 si pellis perforata est, non scribatur super foramina. verum si atramentum
 transiit & opplet illa (ut in crassiori scripturā.) non habentur pro forami-
 nibus: ideoq. licet tunc scribere, ut in membranā avium. Piscium exuviz
 proforis hic ineptæ sunt vers. præc. 10. אין כותבין על גבי עור הדג הטהור.
 non scribunt super squameam
 cutem piscis mundi, propter pingues sordes, quæ vix ullo artificio penitus
 abscedunt. Requirebant verò superstitiosi homines etiam devotionē
 singulatē in parandis membranīs. itaque à Christianis, aliā scilicet
 intentione paratas non usurpant. vers. seq. 11. נויל וקלף של
 תפלין או של סה צריך לעבד אותן לשמן ואם עבדן שלא לשמן מסולין
 לפיכך אם עבדן הניו מסולין אע"פ שאמר לו לעבד לשם הספר שהניו על דעת
 pergamenum & membranas
 tam corrigiarum quàm libri legis oportet preparare hoc ipso nomine.
 si enim alio fine parantur, profana sunt. Itaque si paravit ea gen-
 tilium, inidonea sunt, quamvis iusserit in hunc usum parare, ut fiat
 liber. nam Ethnicī parant intentione suā propriā, non ad devotionem mer-

canis, tantum abest, ut à nobis descriptum emanet vel usurpent. vers. seq. 1. או כסור או כסור או כסור. *librum legi quem scripsit ha-*
vericus (samaritanus) comburunt, at quos scripsit gentili, aut israheliticus
Apostata, vel proditor, aut servus, aut mulier, aut minorennis, omnes profani
sunt, & absconduntur (per sepulturam). Porro tres recentest mem-
 branarū species, quos internolle oporteat, cum non omnes pariter
 sint ad scripturā sacrā idoneæ c. eod. v. 6. שלש עורות הן. לוקחין עור בהמה. ומועבירין
 השער ממנו ואם מולחין ומעבירין בקמח ואם בעצמא ויורצא בו מדברים
 שמכוצין את העור ומחוקים אותו וזה הוא הנקרא גויל ואם לקחו העור אחר
 שהעבירו שער וחלקו אותו בעבק לשנים כמו שהעבירים עושין עד שיהיה שני
 עורות אחד דק הוא שממול השער ואחד עבה והוא שממול הכשר ועבדו אותו
 במלח וקמח ועצמא זה ההלך נקרא קלף וזה שממול הכשר נקרא דוכסוסטוס:
Triplex est differētia. 1. sumunt pelle jumenti & remouent pilos inde, postea
saliant & preparant farinā, deniq; eria gallā vel consimilibus rebus astrin-
gentibus & corroborantibus eā. hec appellatur גויל (nos in defectu vocabulo
rū, discriminis causā nominemus Pergamentum) 2. at si pellem, abrafis pilis
diffundant per densitatem bifariam, ut artifices solent, & duas inde faciant,
unam tenuiorem ex parte pilorum, crassiore alteram ex parte carnis, &
parent sale, farinā gallāq; ut decet, tunc illa portio vocatur קלף (Membra-
na proprie) 3. hec verò, quæ carni contrigua erat, nobis Cori-
um) Ista postrema species ad legis descriptionem inutiles est: vers. 9. eiusd. c.
 אם כתב הספר על דוכסוסטוס פסגל *si quis scripserit librum super cori-*
 um, profanus erit. ceteræ priores ex æquo concessæ, sic tamen ut
 altrinsecus tantum, & convenienti quidem latere perferbantur;
 quod non perinde habent. Soph. 1. §. 4. כותבין על הקלף במקום בשר. ועל הגויל
 במקום שער ואינו רשאי לשנות הלכה למשה מסיני שאם שינה
 scribunt super Membranā loco carnis, & super Per-
 gamenum loco pilorum; nec fas est mutare, quia consuetudo Moysi de
 Sinai; & si quis pervertit in uno vel altero, non legunt è tali. item ut
 totus liber sit homogēus, ex uniusmodi cortinis cōsutus. Tphill.
 7. v. 4. סת שכתבו מקצתו על הגויל ומקצתו על הקלף פסגל אלא או כולו על
 הקלף: qui partim in pergamento, partim in membranā
 scriptus est. profanus habetur. quin potius uniformis sit, aut totus ex hoc
 aut totus ex illo. Exceptionem admittit Talmud; M. Soph. 2. §. 10. *ut facere*
potest semissim unam e pergamento, alteram e membranā capreatum, si
illud (pergamentum) non est de selectissimo (sic enim parum diversitatis)
Cōplicari tandem prohibentur; inter scribendum quantumvis am-
 plius sint, nè rugas indecoras contrahant. Alphes p. 349. b לא תיר

non titero lēn lēfōr yreke el fēne alā fōrē elē dōn au atē hōnd
permiserunt eis reflectere cortinam versus extremitatem suam. sed iusse-
runt expandere super eas sindonem vel vestem (ne maculentur.)

II. Sequitur DIMENSIO & distributio cortinarum. ubi ad-
 monere nil opus est, scribere Judæos non in complicatis libris no-
 stro more, sed antiquissimo instituto in uno continuo & grandi
 volumine totum Pentateuchum. Itaque scripturam sic attempera-
 re decet, ut universæ membranæ simul convolutæ, justam crassiti-
 ei suæ proportionem habeant, adeoque extrema cæteras ambiens,
 præcisè quadrata sit R. Alph. p. 34. b. לא עשו כן לא
tradunt nostri Doctores, non
faciendam esse libri legis altitudinem longiorem ambitu, nec ambitum
ampliolem altitudine. in quâ proportionē Geometricum aliquid la-
tet, quodd nempè, si totus cylinder 22. pollices altus est, idem
Archimedeo ratiocinio 7 poll. crassus evadit. Si membranæ omni-
um animalium ejusdem essent densitatis, tunc posset una certa mē-
sura præscribi, sed quia plurimū variant, volunt hanc saltem u-
bique proportionem servari. H. Tphill. init. cap. 9. ארכו כנול ששה
פמחים וכקלף או פרות או יתר והוא יהא ארכו כהיקפו אם מיטע או הרוב
altitudo pergamini plerumque sex palmorum, sed membrana plus
vel minus, prout scripturam quis contrahit vel dilatat, modò ut statura
circumferentia semper respondeat. quantas intelligat mensuras, mox
eod. c. 9. v. 9. declarat בשעיר דקדקנו הכיננו וככר דקדקנו בשעיר
ומצאנוהו דהב שבע שעורות בינונית זו בצד זו בדוחק וכל טפה האמור בכל
מקום הוא ארבע אצבעות מן וכל אמה ששה טפחים
latitudo pollicis aquæ
digitum mediocrem, & pridem subtiliter inquisivimus has mensuras, atq;
deprehendimus correspondere septem granis hordeaceis mediocribus, conti-
guè & artè juxta se positis. (paulò major uncia pedis Wurtembergi-
ci, quod ex hac lineolâ in totidem partes divisâ

li-
quet. (Palmus verò cujus uspiam in sacris sit mentio, constat qua-
tuor ejusmodi pollicibus & Vna sex palmis. (h. e. 24. pollicibus) Eo-
que capite toto docet operosè, quomodo id assequendum sit. pri-
mò nudas aliquot & scripturâ vacuas membranas experimenti cau-
sâ convolvendas, donec justam crassitiem nanciscantur; deinde ite-
rum revolutas, baculo in 50. pollices diviso metiendas, & propor-
tionem ad prototypum exemplar æstimandam, quantum textus uni
cortinæ competat; postea periculum scriptionis in rejectitiâ quadâ
membranâ prius faciendum; unde computet quantum literas au-
gere vel minuere debeat &c. quæ ob prolixitatis tadium allegare
hic intermitto. Informat quoque lectorem vers. 10. suo exemplo.

inutiliter periret. Habent & margines suam æstimationem. R. Alph. 34.8. a. שיעור גליון מלמסה סמך וסלמעה שלש אצבעות ובן דף לך כלא. mensura ora inferioris est palmus, superioris verd tres pollices. sed inter paginas spaciū plene duorum digitorum. Tphill. 9.2. צריך שניה בתחלת כל יריעה ובסופה רוחב אצבע אחד כדי תמיד. necesse insuper ut relinquatur ad extremitates cortina, aliud spaciū unius digiti profuturū. En quāmodō curiosē lineas quoq; dinumerēt! Ead. Hal. c.7. v.10. יש דברים אחרים שלא נאמרו בתלמוד וגו' בהם הסופרים. וקבלה היא בידם איש ספי איש וזן שיהיו מנין השיטין בכל דף לא פחות וכתבנו שם. *non quidem præcepta in Talmud. sed longā consuetudine scribarum introducta, qui iactant traditionem diuturnam ex ore unius ad alterum. Inter quas & illud, quod lineas paginarum numerant, non pauciores XLVIII. nec plures LX. faciunt.* Et nē res omni ratione carere videatur, afferunt in Maf. Soph. pulchras aliquot, suā opinione causas, ubi & alios plures numeros reperio. cap. 2. paragr. 6. בותני טעם בספעות ארבעים ושנים. שני וכתוב משה את מוצאיהם. וברבנות של ישראל ששים שני כתב לך. *dant rationem & projectionibus quadraginta duabus, quia dicitur (Num. 33. 2.) descripsit Moses iuxta exitus eorum. item a myriadibus Israëlitarum sexaginta, quia dicitur (Exod. 34. 27.) scribe sedus quod cum illū pepigi. nec non pro numero LXXII. senum (in memoriam illorum.)* Mæ omnes semper 48. tantū constat. Similem superstitionem in Arabicis quoque libris observo, ubi perpetuū impares lineas notavi, quo numero Deus gaudere creditur Poëtis. Vnum hīc superest notabile, quod nil facrum exscribunt, regulā non prius lineatū; ut scilicet elegantius appareat & differat à schedis profanis. Tphill c.1.v. 12. הלכה למשה. *habemus id à Mose de Sinai, nē qui liber legis describatur absque amissi.* c.7. v.4. שכתבו בלא שרטוט. *absque lineato scriptus, est profanus* v. 16. מותר לכתוב שלש תיבות. *licet tres tantū voculas sine lineato exarare: plures est omnino nefas.* hinc disputant de allegatis: an & phrasēs biblicas obiter usurpatis lineare oporteat? Comm. eius ibid. in marg. כתב רבינו ברוך דרוקא כסמכיא פסוק לראיה אבל אדם. *tradit magister noster Baruch, id observandum esse maxime, quando quis versum citat ad probationem. verū cum socio suo familiariter scribit, & immiscet locutiones textuales, non opus est lineatione.* Meorum lineamentorum sulci omnes ducti sunt in tergo, & eminentiæ vergunt antrosum, quā parte scripturam minū impediunt.

et ipsi, vel unicum jota sine prototypo exarare: in quo agnoscimus
 miram Dei providentiam. qui etiam sic integritati textus consul-
 tum voluit. Alphesius pag. 349 a & b. ברנה אסר רבי יוחנן אסר לכתוב אפילו את אחת שלא מן הכתב. רב חסדא
 אשכחיה לרב חננאל דהוה כותב ספרים שלא מן הכתב א ליה ראיה כל התורה
 כולה שכתב ספך אלא הרי אסרו אסור לכתב אפילו אות אחת שלא מן
 הכתב *legimus in capite Haquore (quod est 2. Mase. Megilla in Talmi) re-*
tulisse Rabbani solum Channe, quod dixerit R. Iochannan: nefas esse vel
unicam literulam scribere sine prescripto. Accidit ut Ras Chasda inven-
iret Ras Chananaelem, scribentem sine prototypo: dixit ei, dignus quidem
esses, e cujus ore tota lex rescriberetur! sed ecce prohibetur vel unam li-
terulam ducere absque exemplo. Nihil ergo fudit memoriæ suæ May-
monides, quantum vis divinam haberet, sed optimum Exemplar se-
cutus est religiosissimè H. Tph. fin. c. 8. ספר שסמכנו עליו הוא הספר
 הודוע במצרים שהראו כולל כל ויהי בירושלים סמכה שנים להיות סמט
 הספרים ועליו היה הכל סומכין לפי שהגידו בן אשר ודקדק בו שנים הרבה
liber cui *innotxi sumus, est notissimus ille codex in Aegypto, qui complectitur omnes*
XXIIII. libros biblicos, & fuit Ierolymis olim per plurimos annos, ad
corrigendum inde ceteros. Huic omnes securè fidunt, quia sciunt recogni-
tum à Ben-Asfer (celebri quodam Masorita Tyberiense.) qui accuratissi-
mè perveſtigavit cum multis annis, & emendavit multoties; cum securus
sum, quando legem, ut moris est, describerem. Hòc ipso etiam R. Jona
 hamedakdek quondam usus est, referente Elia Lev. in Schifre lu-
 chos mihi p. 244. b. ubi & alios quosdam magnæ celebritatis libros
 recenset, unum qui à Iericho venerit, alterum quem Hillel, è capti-
 vitate Babylonica redux suâ manu descripserit, omnes autem cùm
 hodiernâ lectione in minutissimis consentiant unde colligo hia-
 tus qui hodie videntur in textu, verb: gr. defectum vers. 36. & 37.
 in 21. cap. Josuâ, minimè novitium esse, sed omninò ante posterioris
 templi fabricam desideratos, adeoque varias Lectiones è captivita-
 te prima natas: ut R. D. Kim, ad 1. Reg. 17:14. notat: כשתבשר
 בולת הנספראת *in exilio priori corrupta fuisse exemplaria.* Similem harmoni-
 am editionum sæpè miror in Alkurano, qui per universam ferè
 Asiam & Africam, quâ latissimè patent; magnam quoque partem
 ipsius Europæ, in tot millena exemplaria conformiter, absque typis,
 solâ manu multiplicatur.

V. Venio ad LITERAS. hîc mihi non convenit cum quibus-
 dam sciolis inter Iudæos, qui hodiernos characteres primævos esse
 negant; videorquè in *Dissert. d. Numm. Hebr.* è figurâ literæ Vav &c

praesertim inter similes accuratè distinguendum, quales monent Alphesio p. 348. b. sunt ע. כ. ז. ח. ד. ה. ו. ז. ט. כ. ע. è quarum confusione magni quidam errores, ab oscitantibus tùm librariis tùm interpretibus, in Bibliorum versiones, aliquas sunt introducti. quorum catalogum habes in *præf. lex. Schindl.* Quod si foramen occurrat in membranâ, jubet Maym. v. seq. 20. attendere, nè literam vitiet vel reddat ambiguum: velut si particulam ה absumeret, ut pro hiante ה haberetur. in gremio autem cavarum, v. g. ט ט minus habere periculi. Vetat etiam Commentator ejus, ad c. 7. v. 6. ulla ornatus gratiâ, vel pro explendo spacio diducere: ut non strates facitiant, & ipsi aliquando Judæi negligunt. למשך האותיות ולעשותן גדולות עד סוף השטח אסור שאין לשנות אות אות מחברו ולא להקטין אותן ולגדלן כסורת: ולעשותן גדולות עד סוף השטח אסור שאין לשנות אות אות מחברו ולא להקטין אותן ולגדלן כסורת: *prolongare usq. ad finem linea, nefas est. (secus quam existimant vulgè Grammatici.) nec dece: literam aliquam solam differre à sociis suis quantitate vel majori vel minori; præter paucas mysticas, quas observantur Authores critica Masoreib.* Reperiuntur enim aliquæ passim, quæ semper & ab antiquo cæteris vel grandiores vel minutiores pictæ fuerunt, quadam religione. de quibus Mas. Sopher. cap. 9. & notissimè Buxtorfius in suâ *Tyberiadē*. Item aliquæ supra reliquas suspensæ, vel situ inversæ: præsertim verò א in Manuscriptis sæpissimè reduplicatum. & quasi prægnans. quorum veram rationem quamvis ignoremus hodiè, nec Judæorum supersticiosas explanationes ita simpliciter admittamus, censeo tamen cum Maymonide. omnindè religiosè sic retinendas, & ut accepimus, sic ad posteritatem fideliter transmittendas. Tph. 7. 8. והורב באותיות גדולות וקטנות ובנקודות והמשנות כנון האין הנכפפות והאותיות עקמות כמו שהעתיקו הסופרים איש מפי איש *attende literas Majusculas & minusculas, punctatas, variatas, multa Pe ingeminata, & literas obliquatas: sicuti propagantur Scribae, unus ex ore, alterius.* Puncta quorum hic meminit, non sunt Vocales nec Accentus; nam nihil tale uspiam apparet in authenticis libris Judæorum, (ut valdè mirer superesse qui vocalium antiquitatem serid credant) sed ex traordinaria quadam puncta intelligit. de quibus iterum M. Soph. c. 6. & diligentis. *Buxt. in Thef. Gram. l. i. cap. 5.* Cæterum ut vocalibus carent, ita vicissim quid aliud habent, quod nostri Codices ignorant, nempe creberrimos apices, non arbitrariè sed certo numero debitisq. locis impositos; quos T A C R N sive coronulas nominant, quia ut hæ in capitibus regum, sic illi supra voces eminent. R. Alph. 349. a. ארבע אותיות ז' זינן ואלו הן שעטן וז' *sic Rabba, septem litera indigent ter-*

devotione majestatem tanti numinis considerare, nisi totius libri sanctitatem vagis cogitationibus conspurcare velint. Tphill. 1. 15. אם בשעת כתיבה לא היתה לו כוונה וכתב. אזכרות שלא לשמן פסולין *quia hora scriptiois non devotissimus est, sed mentiones DEI absq. illa intentione scribit, omnia profana sunt.* Et ut exorcistas nullius spectri larva turbare debet in incantationis tenore, sic religiosum Judæum non ullius personæ respectus tunc commovere. Soph. 5. 6. היתה את השם אפילו המלך שואל בשלום לא ישיבנו היה *DEI nomine scribentem vel Rex aliquis salutet, non respondeat prius, quàm duo vel tria verba continue subjecerit; tunc demum interspirare licet atque gratias agere.*

VII. CARMINA in lege binatantum sunt: unum in Exodo post transitum maris, alterum sub finem Deuteronomii. hæc ambo non ut reliquam prosam, sed suâ quâdam peculiari ratione describere oportet, ut primo statim intuitu appareat, esse cantica. quemadmodum versus in omnilingua differunt ab oratione liberâ. totum verò artificium consistit in principiis linearum rectè locandis. יהיה בראש חמשה השטין למעלה משירת הים הבאים ביבשה. והיה חמת במצרים. ולמטה מן השרה חמש שטין החלת כל שיטה מהן כך ותקח אחריה סוס ויצאור ויבאור. *In cantico Maris, initia quinq. linearum superiorum hæc sunt: (Exod. 14. 28.) Venientes. (v. 29.) per siccum. (30.) Dominus, (ibid.) Mortuum. (31.) In Aegypto. sed quinque inferiorum hæc: (Exod. 15. 20.) Et accepit. (ibid.) Post eam (v. 21.) Equum (22.) Et egressi sunt (23.) Et venerunt.* יהיה בראשי השטין למעלה משירת האויני ואעידה אחרי הדרך באחרית להכעיסו קהל שש שטין. ולמטה ממנה האויני ואעידה אחרי הדרך באחרית להכעיסו קהל שש שטין. ולמטה ממנה אשר *verum in cantico Auscultate, sex priores lineas occupent hæc initia. (Deut. 31. 28.) Contestabor (v. 29.) Post, (ibid.) Via. (ib.) In novissimo. (ib.) Ut iritetur eum. (30.) Congregationis. Quinq. postremas hæc: (Deut. 34. 44.) Et venit. (45.) Loqui (46.) Que, (ibid.) Istius. (47.) Quam.* Si quis hoc negligit, textus corruptor audit. §. seq. 11. שכתב שירה פסול הכתב הרי זה פסול *quickning, carmen instar prosæ scribit, ecce n. profanator est!* Improbatur itaque illorum Periergia; & inanis diligentia, qui ut omnes lineas à vav inchoent, textum modo lacerant; modo in contrarium nimis atq. condensant, quos R. Urian ib. in marg. reprehendit. נהגו סופרים בריום להתחיל כל עמוד בריו. נראה איסור ומר כי ביש מקומות קצרים ומעטים אותיות ארוכות הרבה כדי שיוע ויז לראש כל עמוד כאשר סדרו לו וכפ. הקומץ גרסינן. לא ימעט הכתב מפני הריחוק

והנה כתבתי למורי זל והסכים על ידי והשיבני כי לא נכון בעיניו אך סופר
futui quidam scribere אחר היה ר' ליאונסן ממול הזון שהראה אפונתו: ע"ל.
solent omnem columnarum à rav incipere: id videtur mihi grande nefas,
quia interdum decurrant scripturam, aliquando literas nimis prolongant,
ut attingat rav caput columnae, quod sibi praeumpserunt. In capite Haq-
quomez (quod est 2. Maß. Menachos in Talm.) legimus: nemo minuat
scripturam propter spacia. Ecce tamen consului meum praeceptorem p. m.
qui prorsus mecum consensit, & rescribas id minime sibi placere: auctorē
verò esse quendam R. Leonem Mißbanum, qui sic artem suam ineptè a-
stentavit. hac ille. Taxat deinde alios, qui ut nomini suo memoriam
 quærāt, illud eolumnarū frontibus intexunt, *scriptioni similiter vi-*
 factā, דחקו עצמם לעשות ראשי עמודים אלו וראשי שיטות אלו ולעשות שמו.
 בראשי דרמין וסת' והעשו כן פסול שהרי פרשה דיהודה אתה יודוך פתוחה
 בראשי הדף *urgent seipsos facere principia co-*
lumnarum aut linearum talia vel talia, & locare nomen suum in pagi-
narum capitibus. Eiusmodi libros habeo profanos. nam ecce parscha, v. g.
IEHUDA telaudabant (gen. 49. 8.) aperta esse debet, (hoc est, spaci-
um ante se habere, ut mox dicitur) itaq, non possibile, ut occupet initium
paginae.

VIII. SPACIA non pro arbitrio relinquebāt; ut Poligram-
 mateorum pulli nobiscum, qui rusticis folia nec paragraphos, pro
 are suo adnumerant: sed omnia traditione majorum metiebantur;
 à quorum formulis; religionis metu nè hilum quidem hodie dif-
 cedunt. Tph. 7. 4. ויניח בין כל תיבה ותיבה כמלא אות קטנה: ובין אות וסוף
 כמלא חוט השערה: ובין כל שיטה ושיטה כמלא שיטה:
relinquat in-
ter literas spacium filii vel pili; inter dictiones, quantum occuparet litera
quodam parvula: inter lineas autem pro mensurā lineae. v. 10. יהיה ריוח
 יהיה *spacium inter Par-*
aschab (b. e. 4. sectiones legi.) esto magnitudine novem litterarum, ut vox
 סניח בין כל חומש וחומש ארבעה שיטין: *ter scribi possit. vers. 7.* ויתחיל החומש מתולדות שיטה חמישית
inter quinarios (b. e. quinque libros Mosaiscos nostra divisionis.) relin-
quat quatuor lineas vacuas absq, scripturā; non plures nec pauciores: &
ordietur sequentem librum ab initio quinta. vers. 14. ויתחיל לכתוב התורה
 כל חומש וחומש בפני עצמו ואין כהן קדושת ספר תורה
lingulos quinarios (nostro more) seorsim scribere: sed tunc nulla in ijs
est sanctitas honorabilis (de qua infra.) Alph. 349. a. תניא הכותב סת'
 לא יימור באמצע הדף כמו שנומר בחומשין אלא מקצה ועולה עד סוף הדף א'
 הרשע כל ישראל באמצע הדף איתמר אף באמצע השיטה רב אשי שמה דוקא:
peris traditio extabat; legem descripturum non finiat in medio paginae,
quale.

quo loco desinere solent Quinarii, sed contrabat. (columnellas) ut cum fine terminet. Sed R. Iosua dicit, clausulam: omnis Israël, (Deut. ult.) pertinere ad medium pagine: Itamar addit, etiam ad medium lineæ: Ras Afe conciliat; illuc maximè (si nimirum circa coactionem deformem possibile sit.) Porro præter ista, sunt & alia passim in lege spacia, quæ inde à Mose hucusque observata sunt religiosè. & à nostris quoque Typographis notata literis א & ס; quarum illa פתוחה sive apertam, hæc verò סתומה clausam significat: De his Maym. toto cap. 8. agit, singulas prolixo catalogo recensens; antea tamen utriusque mensuram proponens: quam pridem inde transtulit Cl. Buxtorius in Abbrev. Hebr. p. 141. & seq. ego proinde hinc repetere nolo; cui nunc eatantum asferre mens est, quæ meo scitu latinis prodita non sunt hactenus. verum paulò aliter, nè dissimulem; tradite ea Baal- Maf. sub fin. cap. 1. איורו פתוחה כל שלא התחיל בראש השיטה ואיורו סתומה כל שהחל באמצע שיטה ואיורו סתומה כל שהחל בראש השיטה וכמה נידה כדי לכתוב שם של שלש אותיות. *quæ non à principio lineæ inchoatur. quæ verò Clausa: omnis quæ in medio relinquitur. quantum hoc spacium: ut vox trium literarum scribi possit.* intellige de minimo: nam meum exemplar & omnia quæ vidi, hiant amplius:

IX. Hæc ritè sic confecta sequebatur CORRECTIO, ut Exemplaria essent quàm emendatissima. Non autem licebat tamini ociosum aliquod tempus differre; sed ut apud Ictos. Appellationes suos habent fatales terminos; intra quos prosequendæ sunt aut postea descendendæ: ita hæc correctio intra mensem unum, sive XXX. proximòs dies à fine scriptionis necessariò erat suscipienda. nisi quis insuñptam omnem operam voluerit inanem. Alph. 347. b. סת שאט מנה א' ר' אמי עד שלשים יום מותר לשהותו מכאן ואילך אסור לשהותו: משום שנ' אל תשכן באהלך עולה: De libro legis nondum correcto ait R. Ammi, ad trigésimum diem licet eum retinere, sed ulterius & deinceps procrastinare nefas est, secundum illud (Job. 21. 14. ne habitare finas in tabernaculis tuis pravitatem. Maym. addit. 7. 12. או יתקן או יגור. *sed corrigatur aut removeatur.* Potuit tamen aliquid tam negligenter exaratum fuisse, ut plus operæ correctio requisiverit, quàm iterata scriptio. in tali consultiùs erat totum abjicere, quàm tot lituris fœdare: ut Chirurghi solent immedicabile vulnus ense nonnunqu ærecidere. Inde mendis certus numerus est constitutus; ut quondam in Lege Fusia Caniniâ servorum testamento manumittendo. R. Alph. 349. a. med. תניא ספר שיש בו שלש טעיות בכל דף ודף יתקן ארבע וגו'. *Traditio. si quis liber triatantum errata continet singulis paginæ, corrigibilis est: sin 4. vel plura, rejiciatur.* Id verò limitat Maymonides, & de

erroribus omissionis non commissionis vult intellectum. Tphil. 7.
 §. 13. ברא שכתב המלא חסר שנמצא תולה האותיות ששכח בני השיטות
 אבל אם כתב החסר מלא אפילו יש בכל דף ודף כמה טעיות הרי זה מתקן
 dictum putat de eo, qui scripsit pro pleno defe-
 ctu, & suspendere cogitur litera, quarum oblitus est, interlineas: ac si
 contra, redundans aliquid posuerit, quanvis in singulis paginis plura com-
 miserit errata, tamen ea corrigere licet; ratio quia rantiū eradat superflu-
 um, nihil inserit. Pro insanabilibus autem habentur Sphalmata spa-
 ciorum & carminum. c. 26. 3. אבל אם טעה בריוח הפרשיות וכתב
 פתחה סתומה או ששינה צורת השירות הרי אין לו תקנה אלא לסלק את
 verum si aberravit in spaciū Parscharum, aut scripsit A-
 perram pro Clausā vel contra, item si canticorum formas pervertit, ecce
 non habet aliam correctionem. nisi ut prorsus tollatur universa columna
 talis. Hinc jam gravis oritur Disputatio inter Apellas de nominibus
 & cognoments DEI; an, quæ, vel quatenus ea corrigere fas sit? nē
 quid horum in cont. meliam Divinæ majestatis vergat. miseresci-
 mus equidem superstitionis hujusmodi; sed nostrorum multis indi-
 gnari debemus, qui eò securius illud assumūt in vanum, quod Judæi
 abstinent delicatius! scribunt reverentius! corrigunt timidius! non
 delent prorsus! Alphet. 348. b. בלא השם עזר בלא המוחק את אחת מן
 העשה א' ר' ישמעאל לכך נאסר ואכרתם את שם מן המקום ההוא ונאסר לא
 delens unicam literulam de nomine divino, peccat
 graviter contra prohibitionem. Id probat R. Ismaël (in Mass. Soph. 5. 6.
 tribuitur hoc R. Simeoni) ex illo dicto (Deut. 12. 3.) perdati nomina Ido-
 lorum: ubi disertè additur: non sic faciatu Domino DEO vestro. Soph. 5.
 12. הכתב את השם על בשרו לא ירחץ ולא יסוך ר' יוסי סתור ובלבד שלא
 qui scripsit DEI nomen super carnem suam, non lavet nec ungatur.
 R. Iose permittit, modo id non spontè abstergat. Quid ergo si perperam
 scriptum, annē sic relinquendum nec emendandum! hic primò di-
 stinxerunt inter ipsum nomen & literas serviles ipsi adhærentes.
 Soph. 2. 3. כל האותיות המסמשות לשם בין מלפניו בין מאחוריו הרי אלו
 omnes litera omnes litera כתיב ביהוה אלהינו ויש אומרים כם מאלהים לא נמחק;
 serviles tam anteriores quàm posteriores deleri possunt, velut præfixa &
 suffixa &c. sunt tamen qui dubitant de כם vestre. deinde discrimen
 commenti sunt inter cognomina DEI; non omnia ejusdem esse au-
 thoritatis, quædam certâ constructione fieri profana. Ib. v. 5. אדני
 האדנים הראשון קדש השני חול אלהי אברהם קדש ואלהי נחור חול:
 Dominus dominorum, prius sanctum est, posterius profanum. DEVS Abraham
 sanctus, ad DEVS Nabor profanus est. Tum varios casus confinxerunt,
 qui (nescio an præ devotione) possint contingere. Tphil. 1. 16. שכתב
 לכתוב

sunt, & relinquuntur cujusvis arbitrio atque liberalitati. Requirit enim quoque המטפח *lintheamina* quibus obvolvatur, תיב *thecam* quàmuniatur, הארן *arcam* quàmrecondatur, המנדל *turriculam* ut super altantes emineat, & כסא *pulpitum* quo recumbat. vidi etiam argenteos clypeolos, gemmis distinctos, cum insculptis festorum titulis, ad quorum solennitates diversi præfigebantur. Item involucria holoserica, quibus circumcisorum nomina erant acu intexta. nec non stylum vel indicem grandi adamante conspicuum; & alios apparatus.

Ceterùm quæ hæcenus recensui, non omnia sunt de substantiâ libri sacri, quorum ommissio eum vitiaret; sed aliqua partim ornatus partim diligentiae causâ fieri solita, ut scribas acuant & lectores juvent. Tph. 7. 9. כל הדברים האלו לא נאמרו אלא למצוה מן המוכרח דאם שונה שלא דקדק או שקרב את השיטין או הרחיקן או האריך או קצרן הואיל ולא הדביק אות באות ולא חיסר ולא הויתר ולא הפסיד צורתן הרי זה כשר: *he res dictæ sunt tanquàm de selectissimis: at si quis paulum variet, nec usq; adeo subtilis sit, v. g. silineas ducat angustiores vel ampliores, longiores aut breviores, modò litera non cohereant, deficiant, redundent vel pervertantur, scriptio tolerabilis erit.* Ut ergò sciatur, quænam sint necessaria libri requisita colligit ea Maym ab init. cap. ult. Tphillin & per Anacephalæosin recenset viginti vitia, quorû singula totû volumẽ profanēt atq; inutile reddant. 1. pellis immunda bestia. 2. mundi quidẽ animalis, sed non ritẽ parata. 3. non hac intẽtione parata. 4. incompetente loco perscripta, v. g. pergamenu carnũ, mēbranã pilorum situ. 5. exaratu in heterogeneis. 6. in corio. 7. absq; lineato. 8. atramento evanido. 9. alienâ linguâ. 10. ab heretico vel inepto. 11. sine devotione numinũ. 12. ubi librũ deficit. 13. vel redundat. 14. aut vicinam tangit. 15. character est ambiguum, perversus, perforatus, obliteratus. 16. nimis angustũ vel latũ distat voces. 17. spaciã perscriptum erronea. 18. carmẽ ut profa. 19. vel hac instat illius. 20. debitu nervu non ligatum. Audi verò quid fiat de reprobatis exemplaribus. aut docent inde pueros: Tphil. 7. 11. אם כתוב פתוחה כתיבה או שירה כשאר הכתב אין בו קדושת סף כלל אלא כחושש סלמסין בה התיבוקר *si paragrahum aperitum pro clauso scripsit, vel carmen iuxta profa, nullã prorsus in eo sanctitas est, sed habetur ut pentateuchus, è quo parvulos instituit.* aut sepeliunt cum hominibus probis. c. 10. v. 3. סף שבלה או שנפסל נותנין אותו בכלי חרש וקוברין אצל תלמידי חכמים *libros inveteratos vel profanatos includunt vasi testaceo & sepeliunt juxta studiosum sapientia. Et hac ipse est illorũ remotio vel occultatio (de qua passim supra) E lintheamini- bus autõ senio attritiũ faciunt involucria mortuo. aut deniq; comburunt.*

¶ *fi* ab Hæretico scriptum sciant, Alpheti 349. b. רס' כפ' השלח א' נחמן נקישין ספר תורה שכתבו מין ישרף נמצא ביד מין או כתבו נוי נגן *legimus in cap. Hasscholeach (4. lib. Talm. Gittin) dixisse R. Nachman: nactus librum quem scripsit hereticus, comburat: sed repertum in ejus manu, vel ab Ethnico scriptum, abscondat tantum (ut prius)* Coronidis loco quæstionem ipsis moveo, an si hodie post repertam Typographiam, in pristinum locum & dignitatem restituerentur, non hoc labore scribendi supersedere possint præsertim Rex illorum ad operas generosiores natus: non opinor, qui *Deus mandata duplici* scriptione hoc maximum egisse videtur, ut sic omnia menti altius imprimeret: quod sanè unicum erat & præcipuum Regis Studium, sua Grammatica sua Philosophia, suum Corpus Juris, suæ omnis sapientiæ Pandectæ, nè quis in hoc Theoremate prolixiorē fuisse miretur, aut quicquam à Regis officio alienum attulisse.

Theor. VI.

Et alterum semper secum ferre, ut indefinenter legeret.

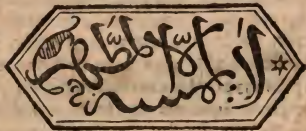
¶ *S*unt qui studia Principes dedecere putant, fortè quòd Græculus aliquis literio iis ad impietatem abusus est, aut quidam homo de scholâ in publico se ridiculum præbuit. verùm quia imperandi ars multò maxima est, quæ meris experimētis aut miserè aut nimis tardè discitur, sapere meritò creduntur Hebræi, qui eruditionem tum in Rege, tum in Magistratibus cæteris inferioribus requirunt, quomodo enim religiones discernere, ac suum cuique tribuere possit is, qui scripturarum & juris imperitus est? Maym. Hal Sanhedr. init. c. 2. אין מעמיד בטהרה אלא אנשים חכמים ונבונים מופלגים בחכמת התורה בעלי דיעה טרובה ויודעים קצת משאר חכמות כגון רפואות וחשבון ותקופות ומזלות ואיצטונניות ודרכי המעוננים והקוסמן והמכשפים והכל עבודה וזה non constituunt magistratus nisi viros sapientes, prudentes, exercitatos in lege, doctos valdè, scientes quoque aliquid de cæteris artibus, velut Medicinâ, Arithmeticâ, Calendario, Planetis, Astrologiâ, & modis divinationum, præstigiarum, venesciorumq; item ipsam Idololatriam & talia, ut illa dijudicare valeant. Ibid. v. 7. וארץ להשתדל ולרבוץ, שיהיו כולן בעלי מראה נבון, להשיג ושידעו ברוב *attendere oportet & diligenter ex-* *plorare,*

Plorare, ut omnes sint aspectabiles, taciturni dissimulandiq; periti, gnarū
 plurium linguarum exoticarum, nè per interpretem audire cogantur. Et
 cum Rex sit caput illorum omnium, utique membris suis non debet
 rudioresse, sed præcipuè in pietatis studio, quæ summa rei est, omnes
 antecellere. nam ceteræ minùs placent literæ, quæ ad virtutem do-
 ctoribus suis nihil profunt: ait *Marius apud Salust.* & sufficit hanc
 nosse si non alia datur assèqui plura. ὁ χρηστὸς εὐδὼς, ἔχ' ὁ πολλὸς εὐδὼς,
 σφόδρ. (ut est in veteri disticho) non qui multa, sed utilia scit, sapit.
 Ideoque unum legis librum, & solum, & semper, Judaicos principes
 legere iussit Deus, Jos. .v. 8. non recedat liber legis huius ab ore tuo. sed
 mediteri in eodie ac nocte, ut observes facere omnia quæ in eo scripta sunt.
 sic enim prosperabis vias tuas. & sic sapiēs. Iste nihil adulatur, nihil cel-
 lat; recte consulit, melius dirigit, optimè deducit: non ex amore, non
 odio, non partium studio quicquam suadet, semper idem & si-
 bi similis, h. e. sanctus; tristem exhilarat, consternatum erigit, fero-
 cientem compescit, exorbitantem ad viam reducit: informat doctri-
 nis, allicit exemplis, cogit legibus. Itaque meritò tantoperè com-
 mendatur Regi, ut inde discat DEO fidere, subditos regere, hostes
 vincere, seipsum humiliare. quod latè persequitur R. Abrah. Seba
 in Zer. ham. P. Schoph. אחר שאין לו להרבות סוסים ונשים וכסף איד
 ילחם עם אייביו נתן לו תיקון לכל זה בתורה אם באים הם בנצחונם של ב'
 אתה בא בנצחונם של מקום כשיהיה ה' בראשך לא יחסר כל כך בתורה נאמר
 נחמדים מזה ומפ' רב שקר חסידים לתשועה וברוב חילו לא ימלש מן סת' ילמד
 ליראה את ה' ולא את הסלכים לבלתי יחטא להתנאות על עם שהם אחיו ובני
 ליראה את ה' וכל את הסלכים לבלתי יחטא להתנאות על עם שהם אחיו ובני
 וכל postquam ipsi prohiberetur multiplicare equos, mulieres,
 argentum, quomodo pugnabit ergò cum hostibus suis: dedit ei remedium ad-
 versus hec omnia in lege. si veniunt illi fiducia carnis & sanguinis, tu con-
 tra audentior ito fretus auxilio DEL, quando hunc in acie præsentem habes,
 nemo deficiet è tui. De lege dictum est, desiderabiliorem esse auro & obri-
 zo; de carnis verò, vana salus equi, nec quendam abundantia facultatum e-
 ripit. E libro legis discet timere DEVM solum, non ullos reges; nè peccet
 velefferatur supra populum, qui appellantur fratres ejus & quoq; filii re-
 gum. &c. Quod autem legis librum continuè secum habere iussus est,
 H. Mel. 3. 2. אם יוצא למלחמה אם יושב ברין אם ססיב הוא תמיד כנגדו:
 siue incastra exeat, seu domi rem administret, vel etiam discumbat, limi-
 tant Rabini, & de puristantum locis accipiunt, nefasque putant in
 balneum, latrinam vel thalamum ferre, imò nè in propinquo qui-
 dem legere, sed jubent inde passus aliquot elongari. Tphil. 10. 6.
 לא יאחו אדם סת' בזרועו ויכנס בו לבית המרחץ או לבית הכסא או לבית
 הקברות אע"פ שהוא כרוך במטפנות ונתון בתוך התיק שלו ולא יקרא בו עד
 שירחיק

נִמְנָה שִׁירְחִיק אַרְבַּע אַמָּתַּי nemo qui legi librum in brachiis tenet, cum eo vadat in lavacrum, cloacam, vel cimiterium sepulchrorum, quamvis involutus sit linteaminis suis & theca inclusus: nec legat illum, prius quam inde (quoniam etiam à mortuo) minimum quatuor ulnas absit. Recordor hîc quoddam sanctulus quidam Judæus, de talibus libris à me rogatus, cum ante quadriennium in pago Hæmedorf unâ iremus, juxta finetum de illis nē respondere quidem noluerit, veniam & dilationis licentiam hypocriticè precatus. credi vix potest quantum huic libro legitimè scripto tribuant, quàm superstitiosè honorent. juvat afferre paucula.

Soph. c. 2 §. 11. 12. 13. ולא יושב אדם סת מחיקו שנהו בו דרך בויון ולא יתנו על גבי ארטובותיו ויתן אצילו עליו ויהא קירא כדברי ר' נחמיה: ולא יתנו על גבי הכסא ויהא תלוי אלא אוחז בידו באימה וקורא בו. אין וורקן ספרים ממקום למקום: לא יתנו על גבי מטה לא במרגלות המטה ולא תחת המטה nemo projiciat librum ex sinu suo, quod vergeret ad contumeliam ejus. non ponat super genua, & innitatur cubitis ut sic legat, secundum R. Nehemiam, non sit in pulpito suspensus, sed teneatur manu cum timore, atque sic legatur. nemo dispergat de loco in locum, non reponat in lecto, nec ad pedes, nec infra lectum. nemo insideat lecto, super quo jacent libri. §. præc. 10.

לא יהדיקנו מתיכו. אבל מהדקו מבחוץ הנותן סת לחברו לא יתנו אלא ביסין והמקבלו לא יקבלנו non apprehendat eum in medio vel intrinsecus, sed circa oras exteriores. porrigens proximo, exhibeat dextrâ, & ille accipiat eâdem manu. Tphil. 10. 8. ירחצו ידיהם ואחר כך יענו בו lavent manus, postea demum attingant. quod & Turcæ, ante contactum Alkurani requirunt. observavi enim in exemplari, quod mihi videndum præbuit Nobiliss. & Stren. V. Dn. W. olfg. ab Vhrmül, Consil. Würtemb. & Super. Præf. Urb. Cantst. ac Waibling. &c. corio id extrinsecus à bibliopegâ impressum fuisse arte sculptoriâ, & prohibitum nē quis impurus attrectaret; tali formulâ literarum Schulfschi deauratâ, qualem appinxi, quæ ad verbum sonat: NON ATTINGAT NISI MUNDUS. nam gloriantur hunc librum esse Deo proximum,

præstare creaturis omnibus. ipsis quoque angelis: vitâ igitur indignum, qui eum quacunque ratione dehonestet. proinde osculantur crebrò, non passi ut eum Christianus attingat. quo in Zelo ipsis etiam Judæis fervidiores sunt qui haud gravatim indulgent ut suum nos attrectemus, modò non manibus illotis. Maym. H. Tphil.

כל הטמאן אפילו גרות אפילו גוים מותר לאחז סת' ולקרות בו §. 8. c. 10. שאין דבר תורה מקבלין טומאה והוא שלא עזו ידיו מטונפות או מליכלות
pollutus omnibus, etiam menstruatis, etiam Genitilibus concessum est apprehendere volumen legis, & in eo legere: quoniam divina lex non recipit ulla sordes, tantum caveant, ne manus sint usquam conspurcata vel luto commaculate: totum hoc æstimant ex intentione, nempe si quis cognoscendi animo faciat non irridendi aliàs reverenter eum habent, allurgunt ipsi, supra ceteros collocant, nunquam aliis supponunt, Ibid. §. 5. אין מניחין נביאים וכתובים על גבי ספרים ולא חסידים על גבי ספרים. *non relinquunt prophetas & hagiographa super pentateuchum, neq. hunc supra volumen legis. §. 9.* כל הראה סת' כשהוא מהלך חייב לעמוד מפניו §. 9. עד שיתכסה מעינו ואז מותר לישב
quicumq. videt librum legis quando circumambulat, tenetur ipsi assurgere, & in illius conspectu stare, donec eripiatur oculi; tunc demum asiderelicet. §. 10. לא ירוק אדם כנגד סת' ולא יגלה ערותו ולא יפשוט רגליו כנגדיו ולא יניחור על ראשו כמשאו ולא יחזיר גלוה
nemo expuat coram libro, nec revelet turpitudinem suam nec expandat pedes adversus illum, nec gestet supra caput instar oneris, nec obvertat ipsi dorsum. §. 11. היה מהלך מסקר למקום לא יניח סת' בתוך השק ע"י החמור וירכב עליו ואם מתפחד מן הגנבים מותר ואם אין שם מחד מניחו
si quis peregrè proficiscitur, non relinquat librum in sacco super asinum cui inequitat, nisi fortè sit metus à furibus; sed gerat in sinu è regione cordis sui, & sic equitet. Ibid. כל מי שישב לפני סת' ישב ככוכר ראש באימה ופחד שהוא העד הנאמן לכל באי עולם שנ' והיה שם כך
qui coram ipso sedet, asideat inclinato capite cum reverentiâ & timore: quia testis est fidelis contra omnes venientes in hunc mundum, sicut dicitur (Deut. 31. 26.) esto ibi contra te in testem. honoratur pro posse tuo. Ibid. אמרו חכמים הראשונים כל המחלל את התורה
dicere solebant prisci sapientes: qui librum legi de honestat. ejus quocq. corpus de honestabitur: & qui honorat, vicissim honorabitur. Honoris hujus particeps est etiam omnis ornatus. §. 4. התיק והמטפות והארון והמגדל והכסא שהוכן להניח עליו סת' וכן דמוני כסף זהב שעושין לנו הכל תשמישי קדושה הן ואסור לזרקן אלא כשיבילו או
Theca, involucria, capsula, suggestus, pulpitu in quo recumbit; item apparatus argenti & auri, quem addunt pulchritudinis causâ: cuncta sunt supellex sacrosancta, quam abjicere nefas est, sed decenter abscondere oportet, cum senescunt aut franguntur. Ad honorem quoque pertinet, cavere, ne quis vendat, ne fame quidem urgente: ubi tamen bini casus excipiuntur. §. 2. אסור למכור סת' אפילו אין לו מה יאכל §. 2. ואפילו היו לו ספרים רבים ואפי' ישן ליקח בו חדש לעולם אף מוכרים אלא
prohibitum est vendere אשה בגמיו
librum

librum legis, etiamsi quis non habeat quod edat, vel possideat plures libros tales, vel iste sit inveteratus, ut pro eo novum emat; in perpetuum nunquam vendat: nisi duobus hisce casibus, ut ejus pretio aut discat legem, aut uxorem ducat. In marg. לעולם סמן ברכה ליעולם או ביתו אינו רואה סמן ברכה לעולם. *secus nulum domi sue benedictionis signum unquam visurum.* addit tamen commentator, si eversis vita periclitetur forsitan conniveri posse. At emereliceret, ab iis qui pro mercede scribunt, modò jurent debitam se devotionem adhibuisse. Sed à Christianis non facilè nec carè redimunt, ob causam quam fures illi in ignominiam nostram confinxerunt. Tph. 1. §. 13. אין לוקחין ספרים מן הגוים ביותר על דמיהן שלא להרגיל אותן לזנון ולגזל: non recipiunt libros à Gentilibus magno pretio, ne affuescant eos nobis furari & per vim eripere. quo strategemate olim Judæus Apostata Pfefferkornius, magnam vim auri popularibus suis sub specie religionis extorqueri posse speravit, etiam Divo Imp. Maximiliano id persuadere ausus; quæ Capnioni prima contentionis occasio fuit cum Colonienfibus. Sleid. l. 2.

Revertor ad Regem, Is ut stûdio legis cum fructu vacare posset, jussus est cæteras curas minuere, ac sobriam temperantemque vitam traducere: nemo enim simul cauponariam, & literas exercere potest. Bechai Parf. Schoph. שאר מלכי האומות משתדלים ברכי סוסים ועושים עקר ומלך ישראל יחסרבהן ויעשה מן התורה עקר ויקרא בה כל ימי חייו למען ילמד יראה *ceteri reges populorum occupantur multitudo Equorum, & illam habent principalem curam: at Rex Israël minuat ista, habeatq; precipuam curam suam in lege, quam legere oportet cunctis diebus vite sue, ut inde timorem DEI discat.* Maym. Hal. Melachim cap. 3. v. 7. המלך מסור לשותות דרך שכרות שנ' אל למלכים שתו יין אלא יהיה *Regi prohibitum est bibere tantum ut inebrietur inde, sicut dicitur (Prov. 31. 4.) noli reges potare vino: quin potius occupetur in lege & necessitatibus Reip: Israëlitica interdum nocturnæ, secundum illud (Deut. 17. 19.) meditetur in eo per omnem vitam suam.* Agnovit hoc ipse Muhammedes; voluptatibus aliòquin deditissimus, vix posse strenuum Imperatorem esse, qui simul sit strenuus potator: idèd suis militibus vinum dissuasit. *Suresâ Baccara h. e. carmine Vacca v. 220*

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ
وَمُتَافَعٌ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا

rogabunt te (prophetam, cateri homines) de Vino & Lusu (alea vel latrunculorum) responde (ipsis meo, id est. DEI nomine) in ambobus esse peccatum grande: recreatio (quidem sunt) hominibus, sed reatus illorum major quàm utilitas. Apud Indos ebrietas etiam in rege punitur, & si qua fœmina turpitudinem hanc vindicet, cooptatur à successore in thalamum. vigilet ergò cum Epaminondâ dum ebrii cives crapulam edormiant, & animam sibi servet siccam, quam Socrates sapientiorem arbitratus est.

www.libtool.com.cn

Theor. VII.

Neque enim legibus omninò solutus
erat.

Perique qui de potestate Principum aliquid commentantur, solent præter alias rationes etiam ad Jus Hebræum provocare, & illorum Regum exemplar, velut ab ipso Deo comprobatum, proponere: rectè quidem. nonnulli tamen Aulæ propiores, ut pro suis offis blandiantur vicissim, ea sic allegare ut magnatum conscientie laxentur, & asperiora quædam quasi divinâ lege concessâ, securè usurpent. scilicet ut peritus coquus, qui ad cujusvis Apitii palatum edulia parare novit, sic illi scripturis ad quidvis excusandum vel stabilendum abuti. Ego qui has artes (scholasticis alioquin utiliores) non didici nec in eo cuiquam obnoxius sum, referam simpliciter & bonæ fide, quid de hoc in Hebræorum libris invenero, & Placentiam prætervectus iter Veronam rectâ dirigam; in neminis præjudicium capiat inde quilibet quod volet. Præmonere autem vix opus est, non hîc agi de Statutis humanis, qualia omninò quilibet legislator pro circumstantiis emendare, mutare vel prorsus abrogare potest, si Reip. usus ita postulet: modò ad supremam legem, quæ **P. P. U. S. A. L. U. S.** est, cuncta referantur. Ubi utique locum habet illud Iliani: quodcumq; Imperator per epistolam & subscriptionem statuit, vel cognoscens decrevit, vel de plano interlocutus est, vel edito præcepit, legem esse. l. i ff. de Const. Princip: quis enim legibus subiiceret, qui eas condendi potestatem habent? si olim Dictatores in bellum iuri à Romano Senatu ad tempus legum vinculis solvebantur, ut omnia pro re natâ commodius administrarent, ecceur cum ligemus ad temporaria & minutula, penes quem Summa rei erat in populo

pulo sacro? potuit igitur de plano procedere, pœnas civiles mitigare vel exasperare, ut infra Theor. XIV. plenius dicitur: nisi seipsum ultro & boni exempli causâ lubens submittere voluerit; quod sanè in probâ gubernatione plurimum momenti habet, quoniam componitur orbi Regis ad exemplum; nec sic inflectere sensus humanos edicta valent, quàm vita regentum. Quemadmodum Plutarchus in Apoph. Antiochum commendat, ad Asiæ præfectos scripsisse: si quid contrarium legibus per epistolam jussero, nolite parere: sed me ignoracione lapsum putetis! & Saulus ipse, quando adhuc novus atque probus erat, spontè se filiumque sorti submisit, 1. Sam. 14. 40. in re leviusculâ, ob pusillum mellis, non dignum quod Principi juventutis Jonathæ, periculum vitæ crearet. Quemadmodum frugi paterfamiliâs, licet ministris œconomiz rationem reddere non teneatur, studet tamen illis parsimoniæ præire: sic bonus Rex ipsemet honestatis non necessitatis ductu observare leges quas sanxit in alios.

Sed quæritur hîc de Divinis sine Mosaicis legibus, an illis exemptus fuerit, quem Deus supra populi sortem evexit? Respondeo, æquè ipsum obligasse ac quemvis vilissimum de promiscuâ plebè. imò arctius, quia non tantùm per seipsum obedire jussus est, sed & alios ad obedientiam cogere, contumaces verò dignis modis punire. Hæc aded causa est. cur non modo geminum exemplar suâ manu describere, sed & continuè illud legere debuerit, domi forisque. Aut putabimus nē cum Rubenus incestum committit, Gen. 35. 22. Cainus fratricidium, Gen. 4. 8. Achan furatur, Jos. 7. 21. Laban idola colit, Gen. 31. 30. hæc sola esse peccata? quando autem David adulteratur & homicidium procurat, 2. Sam. 11. v. 4. & 15. Salomo alienos Deos amplectitur, 1. Reg. 11. 4. Achabus vineam eripit Nabotho pervim & dolos occiso, 1. Reg. 21. 10 heroicas esse virtutes? Inter Ethnicos quidem erant, quibus acclamabatur illa Tyrannis amica vox: si libet licet: an nescis te Imperatorem esse; leges dare solitum non accipere. unde non mirum est, unum incendisse Romam suavis spectaculi gratiâ, alteri cives occisos oluisse optimè, tertium universo populo cervicem unam optasse ut eodem ictu amputari posset: verùm in populo DEI, ubi omnes à minimo ad maximum censebantur fratres, Rex idem jugum legis subibat, quod cæteri ejusdem ortus, cum quibus omnia humana dicitur habere communia. Sap. 7. v. 5. proinde cum Uliâs leprâ percuteretur, non toleratus est in regiâ, sed habitavit seorsim, 2. Reg. 26. 21. ore recto, capite autem nudo, vestibusque laceris, sicut Moyses præceperat lev. 12. 46. Præsertim verò tria Regi specialiter injuncta, nē scilicet Uxores, Equos vel Opes

simpliciori seculo nondum calluerat, quando etiam simulatus tantum Regicida, vanam gloriationem capite luebat 2. Sam. 1. 16. Ceterum vapulatio legalistaliter comparata erat. Si quis deliquerat mediocriter, quod nec mortem mereretur, nec etiam prorsus impune ferendum, adjudicabant ipsum Synedriales verberibus, & decernebant quot ictus ferre vel deberet vel posset. Ob simplex delictum nemo plures quam Quadraginta plagas accipiebat: corpore debilis etiam pauciores. Nam hoc totum juxta vires aestimabatur, quoniam infirmiori sola semissis ad mortem sufficere potuisset. Oportet ergo Paulum corpore robustum fuisse; qui toties tot sustinuerit: quamvis vocem haberet gracilem. 2. Cor. 10. 10. vires autem considerabantur in presenti, non futuro. At si quis dupliciter peccasset, accumulabantur ipsi plagæ, ut etiam quadragenas excederent. In quo sane errant, qui Judæos ex misericordia ictus XXXIX. ordinasse credunt, ne scilicet ipsa lege crudeliores haberentur, & tamen non multum ab eâ recederent; sed factum est hoc ob triplicitatem numeri, ut in tergo binos acciperet. dum in pectore singulos. video sententiam hanc mihi contra diffidentes, autoritate veterum esse munendam. Sic igitur Maymonides Hal. Sanhedr. cap. 17. initio. כמך מלקין את החטויים מלקות כפי כדו שני כדו רשעתו אין מוסיפין על הארבעים אמרו היה חוק ובריא כשמשון אבל פותחין לחלש שאם יכה לחלש מכה רבה כדראי הוא מתו quoties ferunt eum? tot plagis quot ferre potest. sicut dicitur (Deut. 25. 2.) juxta impietatem suam &c. non addunt (in simplici delicto) supra quadragenas, quamvis robustus sit ut Samson: minuunt vero debili. quia si eum crebrius ferirent, manifestè moreretur. Et mox: כשאומדין את החטא כמה הוא יכול לקבל אין אומדין אלא במכות הראויות להשתלש אמדוהו שיוכל לקבל עשרים אין אומדין ילקה אחד ועשרים כדו להשתלש אמדוהו שיהיו יכולין להשתלש אלא ילקה יח quando peccatorem aestimant, quot ferre possit, attendunt simul ad numerum tripartitum, (& sumunt meritis proxime minorem) v. g. qui vicenos ictus sustinere valet, ei non decernuntur XXI. quamvis trifariam divisibiles, sed XVII. tantum. אמדוהו לקבל ארבעים ומשהתחיל ללקות ראדו חלש ואמרו אינו יכול לקבל יותר על אלו התשעה או השנים עשר שלקח הרי זה פסור: אמדוהו לקבל יב ואחר כי שלקח ראדו חוק ויכול לקבל יותר הרי זה פטור ואינו לוקה יותר על האומדן aestimant ipsi XXX. ictus, at inter vapulandum animadvertit esse debile. nec posse ultra 9. vel 12. acceptos sustinere, dimittunt, contra cui XII. tantum ictus adjudicari, quamvis in executione deprehendatur esse fortior & plures valere, absolvitur tamen nec ipsi multiplicantur. circ. med. captivis שנתחייב מלקות הרבה אם לא אמדוהו אומדן אחד לוקה ומתרפא מזה חוקה ולוקה: כיצד נתחייב שתי מלקיות אמר יכול הוא לקבל מכה הכונה שלש

שליש ומתרמא ותורין למלקות שנייה עד שילקח לכל *qui verberationes multas promeritus est (sive uno grandi peccato, seu pluribus coactervatis)* si non ad unam continuam executionem damnatur, vapulat aliquantum, deinde sanatur & postea vapulat reliquum. verb. gr. si XLV. plagarum reus est, accipit nunc XXX. & postquam curatus fuerit à vulneribus, calcitras XV. Reus alligabatur columnæ sicut nec staret prorsus nec sederet, sed incurvus penderet quasi tum lictor à tergo positus, ipsum umbilicatenus nudatum percutiebat alternis antè & retrò, proportionem sesquialtera (ut victores vel fabri nobiscum dolia & incudem) scutica singulariter ad id paratâ. Iudicum verò unus ferire jubebat, alter ictus numerabat, tertius pœnæ justitiam accinebat. Juvat hoc iterum ex Hebræis comprobare: Mayra. cap. præced. 16. §. 8. כיצר מלקין אותו כופת שתי ידיו על העמוד אילך ואילך ותון הכנסת אותו בכדורין אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מולה את לבו שאינו נקרע עד יתן עמו כדורין על כסותו והאבן נתונה מאחוריו שידתן עמו עד יתן *ipsum? vinciuntur amba manus rei ad columnam hinc & illinc, mox inspektor (seu apparitor) Synagoga arripit eum vestimentis, sive rumpantur sive diffuantur parum refert, modo pedus ipsi aperiat; quia non feriunt super regmentum. lapis autem jacet retrò columnam, cui apparitor insistit. sequitur* ורצועה של ענל בידו כפולה לשנים ושנים לארבעה בשתי רצועות של חסד עולות ויורדות בן ורוחב הרצועות טפה וארכה כד, שתהא מונעת עד פי לorum vitulinum in manu sua duplicatum erat, hoc est in quatuor fissum, in quo bini nodi trusati- les sursum & deorsum agitabantur, ex asinino corio scilicet ut eum rimere disceret, quem bos & asinus cognoscunt, Esai. 1. 3.) lori latitudo palmari, longitudo autem que ad Rei ventrem pertingeret. Manubrium quo tenebatur etiam palmi quantitate. האיש המכה צריך להיות יתר בדיועה וחסר בכח ומנביה את הרצועות בשתי ידיו ומכה בידו אחד בכל כדו ומלקהו שלוש מלפניו על חזהו בין דידיו ושני שלישית מאחוריו שלוש על כתף וה ושלש על כתף וה. Percussorem oportet plus valere scientiâ quàm viribus, nam attollit quidem flagrum utraq. manu, sed ferit tantum alterâ, pro posse. instigit tres ictus ab anteriori parte, super pectus, inter mammæ; & bis ternos à tergo, tres scilicet in una scapula, totidem in alterâ. המכה אינו עומד ולא יושב אלא שופט לא *percutit in una scapula, totidem in alterâ. percussus interim nec stat neq. sedet, sed inclinatus propendet, sicut dicitur (Deut. 25. 2.) prosterne eum. Iudex.* יהיה מבית בדבר אחר. לפיכך אין מכים שנים כאחד. הגדול שבדיינים קורא כל זמן שזה לוקה אם לא תשמור לעשות והמלה ה מכותיו וזו ומכותיו שיגמור הפסוקים עם המלקיות ואם לא גמר חזור לתחלת המקרא והשני שבדיינים Iudex non respiciat ad ullam rem alienam; ideo nunquam simul duos verberant. Primarius inter

rius inter iudices legis tototempore, quo ille vapulat, hac verba (ex Deut. 28. v. 58.) si non obediveris omnibus &c. mirificabit Dominus percussiones tuas. &c. studiosè attendens, ut hunc textum una cum plagis finiat, finitimus, repetat: Alter iudicum dinumerat ictus, Tertius semper percutere iuber. Observemus etiam casus aliquot qui contingere solebant: quid factum si quis reus vel effugerit, vel in eodem delicto pluries recurre-rit, item si sub pœnâ corpore debilitatus, aut omnino mortuus fue-rit. cap. 17. §. 10. כפתוהו על העמוד ללקות אותו: כפתוהו על העמוד ללקות אותו, *si defecit eorum*, dimit-
tunt eum: (perinde ut I Cui statuunt furem rupto laqueo decidentem, susti-
nuisse pœnam suam, per rationes quas affert D. Mart. Schickhardus Prof. Herborn. agnatus meus, disp. XVII. ad Ius Iustin. Thes. IV. num. 6.) Si ad col-
umnam ligatus ut vapularet, dirupit nervos & fugit, etiam absolutus ha-
betur, nec reducunt eum. cap. seq. 18. §. 9. מן שלקוה בבית דין על אסור. מן שלקוה בבית דין על אסור, כרת ולקה מעם שנייה על אותו כרת עצמו כגון שאכל חלב אם אכל שלישית
אין מלקו אותו אלא מכניסין לכיפה וקרא מקום צר כפי קומתו ואינו יכל
לשכבו בו ונותנין לו לחם צר ומים לחץ עד שיצרו מעיו ויחלה ואחכ מאכילין
אותו שעורים עד שכריסו נכקעת: *qui vapulavit in Synedrio propter pecca-
tum sub Excisione vetitum, & vapulavit alterâ vice ob idem v. g. quod
ederit adipem (prohibitum Levit. 3. 17. & 7. 23.) si comederit tertiâ vi-
ce, non amplius verberatur, sed includitur carcer ad id factâ (quales etiam
apud Monachos quondam in usu fuisse, ostendit locus quidam vicini cenobii
Bebenbusani) quæ humilior est humanâ staturâ, nec tamen sedendi faculta-
tem præbet, ibi sustentatur pane afflictionis & aquâ pressuræ (quod præter
meritum expertus est verax propheta Micheas 1. Reg. 22. 27.) usq. dum
affligantur intestina ejus & agrescat, deinceps cibant illum hordeu, donec
venter ejus dirumpatur. iterum cap. 17. §. 9. מן שנתלקלל מכה ההכאה. מן שנתלקלל מכה ההכאה, אבל
בין ברעו בין במי רגלים אין מכים אותו יותר שני ונקלה אחיד לענין אבל
אם נתלקלל מן המכה מקודם ההכאה הרי זה לוקה *qui turpis fit ob vim per-
cussionis, sive in simo seu aquis pedum (h. e. urinâ; alterutro indecorè & præ
debilitate reddito) non amplius caditur, quia scriptum est (Deut. 25. 3.)
ne vilescat frater tuus in oculis tuis, ac si tale quid committat præ timore
ante percussione, nihilominus vapulat. cap. 16. §. 13. פת תחת ידו פטור. פת תחת ידו פטור, si reus moritur sub
manu lictoris, est excusatus. ac si addidisset unicùm eorum ultra decernum,
cogeretur exulare (ad urbem refugii: quas ut involuntarii Homicidæ, im-
provisò casu consternati facilius reperirent, in omni bivio statuas Mercuria-
les crexerant priscæ, cum exereâ manu & inscriptione. Talm. Mak-
koi. cap. 2. p. 10. b. Item Medrash Tillim super vers. 8. Psal. 25.) Ista
prolixius recensui, non quod omnia directè huc pertinerent, sed quia**

mondum se tamen prorsus cohibere poterant Synedriales, qui in à suis Regulis insolentiorum factorum rationes depolceret. Idem Herodem Galilææ præsidem in jus vocabant, ob factum minimè violentum, scilicet ut causam diceret, cur Ezechiam latronem cum sociis, in consulto Hyrcano ad supplicium rapuerit? quibus se stirit quidem Herodes, at cum damnatum iri præsentisceret, clam elapsus, postea totos evertit, de quo sic breviter Iosippus. **בְּקֶשֶׁר מִמֶּנּוּ שִׁבַּח הַיְּהוּדִים מִן הַיְּהוּדִים יְרוּשָׁלַיִם וְעַמּוּד לִמְנֵי הַשּׁוֹפְטִים הוּא לֹבֵשׁ לְבָשׁ מְלִכִּים הָיָה וְהָיָה מִזֶּה וְעַד בּו שְׁמַי הוֹקֵן עַל טֵבָה לְבוֹ וְלֹא הָיוּ אֵלָיו וְלֹא אֶל הַסֵּנְהֶדְרִין וְכַאֲשֶׁר רָאָה הַמֶּלֶךְ הַיְּהוּדִים בִּי הַסֵּנְהֶדְרִין כִּמְעַט הָיוּ נִסְרִין אֶת הַרְן לְהַמִּית חֶסֶל עָלָיו וְאִמָּר לֹא נִסְרִין הָרִין הָיוּ עַד לְחֹרֶם לִמְעַן הַצִּיל אוֹתוֹ מִדֵּם וַיְבָרֵךְ הַיְּהוּדִים לִילָה וַיִּלְךְ אֶל מֶלֶךְ הָרִים: *postularunt ab ipso, ut veniret Herodes de Galilæa, quod iudicaretur ob sanguinem latronis Ezechia. comparuit ergo juvenis Herodes, & Ierosolymis constitit ante iudices, Indutus veste regia, & gladio deaurato cinctus: Ex propter exarsit in eum R. Schammai senior, commotus hoc fastu: sed non auscultavit eos nec curavit Synedrium. Cum verd R. Hyrcanus animadverteret, quod Synedriales ipsum damnaturiforent & parum à sententia finali abesset, misertus illius suavit ut iudicium differrent ad crastinum; quod sic exiperet eum. Itaq; clam elapsus est, & fugit noctu ad Regem Syria, &c. Iosephus l 14. Antiq. c. 17. fufius ista describens, recitat orationem, quæ eum condurus ille senior Schammai exteperit, quando reliqui collegæ qui absentem accusaverant, præfenti & tot militibus stipato non contrahiscere audebant. digna est quæ hîc repetatur. Equidem iudices regis, Rex, nec ipse unquam vidi quenquam, qui ad causam apud nos dicendam vocatus, ad hunc modum comparuerit; nec vos pato posse proferre huiusmodi quempiam: sed quicquid hactenus apud hunc confessum iudicandum se præbuit, humilis venit & habitu timentis periculum, ac captantis misericordiam, atratus & promisso capillitio: At bonus iste Herodes caduereus & tam gravi obnoxius crimini, adstet hic purpuratus & crine bellè composito, cum armatis stipatoribus, ut sic capitale iuxta leges sententiam in eum tulerimus; nobis mactatus ipse evadat illarâ vi legibus: Verùm isti non succensco, quod maiorem incolumitatis suæ quàm legum rationem habeat: sed vobis magis & regi, qui hanc ei concessistis licentiam. Scitote tamen potentem esse DEVM, quod iste quem nunc in Hyrcani gratiam legibus eripitis, & vos aliquando & regē ipsum puniet. &c. nec fœfellit augurium. Herodes enim regno potitus, totum Synedrium, unico Schammai excepto sustulit; quem solum ob parthesiam hanc honoravit.***

Obijciat aliquis: valdè infamem videri hanc pœnam, & Regiæ Majestati diametraliter oppositam, quâ illa si non pereat funditus, enervetur tamen notabiliter. Respondeo non habitam olim in hoc populo, ut hodie Fustigationem nobiscum: sed instar mulctarum, quæ à nobilissimis quoque citra infamiam exiguntur. Asserunt enim Rabbini, omnes post exantlatam ejusmodi castigationem, restitutos fuisse in integrum, præter solum Nafi. h. e. ipsius Synedrii præsidem, tanquam qui experimentis quotidianis cautior factus esse debuerit. H. Sanhedr. sub. fin. cap. 17. כל מי שחטא ולקה חזר לכשרותו. שנ' ונקלה אחיך לעיניך כיון שלקה הרי הוא אחיך: כהן גדול שחטא לוקה בשלשה כשאר כל העם וחזר לזולתו: אבל ראש הישיבה שחטא מלקין אותו ואינו חוזר לשררתו. ונס' אינו חוזר להיות באחד משאר הסנהדרין: שמעלין בקודש ולא מרודין: *quicumq; ob peccatum vapulat, revertitur ad rectitudinem suam, quia dicitur (Deut. 25: 3.) ne vilescat frater tuus in oculis tuis: sicq; post castigationem frater appellatur. Ipse Pontifex vapulat coram tribus, sicut reliqua plebs universa & redit ad dignitatem pristinam. At solus Director confessus, si semel casus est, nunquam restituitur potestati suæ, imò ne ceteris quidem inferioribus collegis postea equiparatur; quoniam promotiones sanctæ ascendunt, non descendunt. Præterea viros honoratiores non cum insultatione sarcasticâ vel exprobratione cædebant, sed vultu submisso, ut appareret non explere suam libidinem, sed legis jussum invitos exequi. quemadmodum ille qui Catonem, ni fallor, Uticensem offendit ebrium, reverentiâ tam gravis alioquin viri oculos avertit & vidisse prudenter dissimulavit. H. Talm. Thor. init. cap. 7. חכם וקן טופל בנכמה וכן נשיא או אב בית דין שפרח אין מנדין אותו בפרהסיא לעולם: אבל כשחטא שאר חטאות מלקין אותו בצנעא שנ' וכשלה היום וכשל גם נביא עמד לילה אע"פ שכשל כסהו כלילה ואמר לו: sapientem, excellentem eruditum, vel seniore, item Principem aut patrem senatus, qui se quodam excessu fecerunt fecit, non excommunicant palam & publicè. At si quid aliud deliquerint, percutiunt eos quidem sed cum modestiâ, quia dicitur (Hos. 4. 5.) tu corruis interdicta & corruiet etiam Propheta tecum noctu. Quamvis ergo talis corruiet, tamen operiet eum nox, & dicatur illi: recipe honorem tuum atq; abi domum. Jam prævideo alios, qui Exempla desideraturi sunt. Hisce factorum meidonea nondum reperisse, & nolle illud Ulixæ nunc afferre, cui Sacerdotes in faciem exprobrant: non comperit tibi ut, adoleas sed nobis, discede oculus ex hoc loco sacro, contra quem pravavimus es, 2. Paral. 26: 13. sed illud tantum respondere loqui me de JUR. E. non de F. A. CT. O. perinde est ac si quis argueret ita: non audivi quenquam, qui Sacr. Cæs. Majestatem coram Electore convenisset; ergò falsum est*

..quodd

apsum explicatur in subjecto Peruschi hammischnajoth pag. 115. b. *ה' במלכו ישראל כלכד למי שהיו עברתין במלכותם לא היו משבחי השמלות* ולא היו נכנעין לדברי תורה אבל מלכי בית דוד וזין וזין אותם למי שהם יורעים התורה ולא היה רע בעיניהם השמלות והכנען לדברי תורה : וכל *hoc accipiendum de regibus Israel duntaxat, qui transgressores erant in regno suo, nec laudabant humilitatem aut se legi subiciebant : at Reges domus David omnino judicant & judicantur, quia noverunt legem, nec turpis est in oculis ipsorum hac humiliatio arg. submissio legalis. &c. Item Hal. Melach. c. 3. §. 10. דין ודין אותן ומעידים* דין ודין אותן ומעידים עליהם אבל מלכי ישראל נזרז חכמים שלא ידון ולא דנין אותן ולא מעיד ולא *pridem expofuimus, quod reges linea Davidica tam judicent quam judicentur, & seft. monium liceat contra ipsos dicere, At de regibus Samaritanis decreverunt sapientes, ne qui eos judicare vel contra testari prafumat ; quoniam corda eorum superba sunt, unde proveniret (nulla emendatio salutaris, sed tantum) contemptus & abolitio legis. Necnon Hal. Edoscap 11. §. penult.* מלכי ישראל אין מעידין עליהם מפני שהם אלמים בעלי זרוע ואינן נכנעין ותחת עול הדינים אבל כהן גדול מעידין עלי ומעיד הוא למלך בבית דין *contra reges Israel non testantur, quia contumaces sunt & magnâ potentiâ pradiiti, nec submitunt se jugo synedrialium (quippe in totum separati à commercio religionis & politiæ Iudaicæ) At de Pontifice testantur. & ipse testatur de rege coram senatu magno; ficut explicavimus. Possem hujus generis plura proferre, sed nil opus est. ex allatis patet, quid Causabonum deceperit; & quoddam Baronium hic præter meritum exagitarit: cui tamen in aliis patrocinari non cupio.*

Superest ut paucis attingam loca, quæ Tyrannis favere putantur, & impunitatem delictorum stabilire. Palmari extat i Sam. 8. & à politicis variè disputatur. Scinduntur etiam Judæi in sententias contrarias: sicut tamen ut nemo talia Regi simpliciter concessa effedicat. Quidam prorsus negant licita esse, sed omnia pro argumentis tantum dissuasoriis adducta, ut exemplo talium regum populus detereretur. R. Dav. Kimch. f. h. l. *נחלקו רבותיו זל במשפט המלוכה* *diffentiunt nostri doctores p. m. de jure regni. Rabi Iehuda inquit, non dictum esse hunc textum nisi ad terrendum eos. cui sententiæ astipulatur R. Levi ben-Gersom ibid* אחשוב שאין המלך מותר באותם הענינים אבל רצה שמואל ליראם ולבהלם והרדעים מה שיעשה המלך כשיתחזק על ממלכתו ושיקשה להם *existimo quoddam non concessa sint regi talia, sed voluerit Samuel ipsis terrorem incutere, monstrando quid ausurus sit Rex postquam corroboratus fueris in regno suo, & illos coacturus, qui sic sentiunt, voculam משפט* (vers.

(vers. 11.) non iudicium sed consuetudinem interpretantur, quo sancti
 significato saepius etiam reperiri constat, ut 1. Sam. 2. 13. *prævus mos*
erat sacerdotum (filiorum Eli) fuscini tridensibus ex aeno astrahere carnes sa-
crificantium. Item urgent, quod Rex ab irato Deo datus, non pro-
 pitio: ad quod tamen sup. Th. 1. reponsum. Alii & numero plures
 & autoritate potiores fatentur quidem esse licita, sed limitant: si
 moderatè exigant; quantum Reipubl. usus postulet: nec ad fastum
 aut tyrannidem abutantur: Kimchius ibid. כל האמור כל יוסי אומר
 בפרשה המלך מלך נוסח R. Ioseph, qui quid in hoc textu dicitur, licet Re-
 gi. Sic ipse Kimchius pro se vocem נוסח per חוק sive statutum ex-
 ponit: & Jonathan ben-Uziel paraphrastes Chaldaeus in suo Targum
 per נוסח legem. omnium verò diligentissimè Maymonides Hal.
 Melach. toto cap. quarto, unde pauca tantum hic delibabo, reliqua
 in suum locum servaturus. כל האמור בפרשת מלך מלך וזכה בו ושלח
 בכל גבול ישראל ולקוח מן העם הנכרים אנשי חיל ועושה מהן חיל לטרכב
 ובפרשיו ומעמיד מהם עופרין לפניו ואנשים לרוץ לפניו וגו' שכן : ולקוח
 כל הבהמות רבותן דמיהן ולקוח השדות והותים והכרמים לעבדיו כשילכו
 למלחמה ויפשו על מקומות אלו אם אין להם מה שיאכלו: *quæcūq;* hoc
textu dicta sunt, competunt regi. Isemittit in omnes terminos & assumit
fortes virosq; strenuos pro comitatu suo & equitibus. *constituit etiam qui*
ante se stent vel currant, numeratq; mercede. Tollit quoq; eas depascen-
 tur, quando in militia profecti non aliud habent quod edant. &c. Quam
 limitationem David exemplo suo comprobat, 2. Sam. ult. v. 21.
 quando Aravnæ aream non gratis petit, nedum invito extorquet, ut
 Achab Nabocho vineam. 1. Reg. 21. 16. sed emere cupit. Alter
 textus extat Psalmo 17. v. 2. *A facie tuâ iudicium meum egrediatur:* in-
 de vult Bar-Nachmoni probare, in Defar. Rabb. Pars. Schoph. אין
 הבה *quod nulla creatura iudicet Regem, nisi*
DEVS Opt. Max. solus id verum est de interiori iudicio DEI, quando
 corda probat, ut mox vers. 3. sequitur: vel etiam de externo capitali.
quod non negamus. Is enim corporali quoque vitâ privavit Saulem
 Achabum & alios: quod nemini subditorum exequi licuisset. Ter-
 tius itidem è Psalterio, notissimus ille *Tibi soli peccavi!* Psal. 51. 6.
 Ergò nemini mortalium rationem reddere debeo, nec contra subdi-
 tos peccare potero! non hoc sequitur, sed aliæ sunt huius exclusivæ
 voculæ rationes, quas Kimchi senior edisserit *אני מירש לך לברך*
אילו היה אוריה חי היה חוטא לך ולו אבל עתה שהוא סת לך לברך
חטאתי אני מודה לך כי כל חטאתי נשאר לך ואין לי לבקש מחילה אלא ממך
לברך Dominus parens meus p. m. (R. Iosephus K.) explicat: si Viris super-
vixisset

Vixisset, utiq; peccassem tibi & illi. At nunc quando ille mortuus est, tibi soli ego confiteor, quod omne meum peccatum tibi soli relinquatur, nec quāto ab alio remissionem quā a te solo. Ultimus textus est ex Eccl 8. 4. de promptus: *Quā dicet Regi quid facis?* quis nempe Alicorum, de quibus ibi loquitur, & privatorum, quos non decet majoribus obloqui, sed eorum legitima jussa reverenter capeffere. Cetera minoris sunt momenti: Si Propheta Samuelis tractatus, quem i. lib. c. 10. v. 25. de Jure Regio scripsit, adhucdū superesset, facilē omnis hæc liticula ~~immeretur~~ ~~At polare combustum esse;~~ Sufficiant igitur quæ habemus ex residuis.

CAPUT III.

DE AULA.

Theor. VIII.

Ministros assumebat sibi quos volebat.

Multis utique hominibus indiget Rex, qui alienis oculis videt, alienis manibus laborat, alienis pedibus currit: eorumque officia sunt varia, & describuntur i. Sam. 8. possunt autem meâ opinatione ad sex præcipuè classes referri: I. eget Satellitibus sive corporis sui custodibus, qui domi ad præsidium præstò sint, & foris in publico eum splendide comitentur: qualis inter alios erat David in comitatu Saulis, כליה נשא ferens ipsius arma i. Sam. 16. 21. Nec enim ubique gentium ita tutum est, ut cuncti magnates cum Heroë quondam Wurtembergico gloriari queant, *securos se in cujusvis subditorum sinu pernoctare posse.* Ided Rex Hebræus etiam fortissimum quemque seligebat, ad tutelam corporis, à cujus incolumitate totius regni salus pendebat. Maym. Hal. Melach. 4. §. 2. שוהל בכל גבול ישראל ולקח מן העם הגבורים אנשי חיל ועושה מהן חיל למרכבתו ובפרשו ומעמיד מהם עומדן לפניו ומעמיד מהן אנשים לרוץ לפניו שני ושם לו בפרשו מרכבתו ורצו לפניו *emittit in omnes provincias Israël, & conquisit è populo fortiores viros atq; militares, & adjungit curribus atq; equitatui suo, constituit aliquos qui coram se stent, alios ordinat qui ante se currant, sicut dicitur (1. Sam. 8. 11.) ponet sibi viros equestres & præcursores quadrigarum &c.* Quot talibus opus sit, scriptura numero non definivit. videtur tamen & hic, ut in omnibus aliis, mediocritas optima; quæ nec paucitate regem nudet, nec pluralitate fastum indicet. neuter enim horum.

horum laudatur, qui vel deficit vel abundat: non Cæsar, qui sui fide-
tissimus omne præsidium neglexit: nec Darius Persa, quem semper
hastata myrias infecuta II. Indiget Ministris aulicis, qui partim in
cubiculo, partim ad mensam serviant: quos omninò probos esse mul-
tùm refert, quia Dominò immediatè conversantur, & si maligni
sint, contagione ipsum inficere possent, imò totum populum cor-
rumpere, ad quem aulici mores emanant plerunq. unde aliqui non
sine iudicio Reipubl. periculosius fore metuunt. si ministri sint pra-
vi quàm ipsemet Herus. *nec desunt exempla, ubi bonus, cautus, o-*
ptimus Rex à cubiculariis perfidè fuit venditus: Esth. 2. 21. aut tota
gens ab inflato quodà Hamano in perniciè & vitæ discrimè adducta.
Ibid. c. 3. v. 10. Multa igitur cautione in delectu opus est, qualè adhibuit
prudentissimus David. Psal. 101. 4. Obiret atorè, qui socio suo clam detra-
hit, & elatù vultu atq. corde r. rigidu ferre non possum: oculi mei fidelissimos
in terrâ quarunt, ut sedènt mecu, & perspecta probitatu, ut serviant mibi,
non habitabit domi mes, quicunq. fraudulèus est aut mēdax. &c. Itaq; non
sola corporis pulchritudo spectanda est, de quâ Maym. Ibid. לוקח
היפס שבהם להיות שששים ועומדים לפניו שנ' את בחורכם הטובים יקח ועשה
sumit formosiores illorum, ut sint ministri stantes coram se: sicut
dicitur (1. Sam. 8. 16.) juvenes vestros optimos accipiet, ut faciat opus suum.
Sed mentis præcipuè decus attendendum. Quamvis rari sint Danie-
les, quorum animæ pulchræ hospitentur simul in corporibus deco-
ris, Dan. 1. v. 15. tamen hæc formæ gratia minimè negligenda est, si
haberi possit, quia vel maximè regios decet elegantia, non abnuente
Christo, qui molliter vestitos esse ait Matth. 11. 8. Putantq. Judei,
de honore Regum esse, ut tales ministri, qui Aulæ semel initiati sunt,
aliis yilioribus officiis extraneis postea nunquam contaminentur.
H. Melach. c. 2. mox abinit. לא יתמש בעבדיו ושפחותיו ושמשיו אלא
מלך אחר למיכר אבישו היתה מותרת לשלמה ואסורה לאדניה;
nemo utitur
servis, ancillis aut ministris ejus nisi alius Rex (successor) proinde Abisag (1.
Reg. 1. v. 3.) sic ita quidem erat Salomoni, sed non Adonia. (1. Reg. 2. v. 21.)
De Morionibus aulicis, qui regum graviore curas aut etiam convi-
via, salibus & facetiis temperate soliti fuerint, nihil apud antiquos
reperio; & mera est fabula de Marcolpho Salomonis fatuo: videtur
esse recentior mos, nec omni periculo carere, quoniam naturalibus
stultis plerunq; malignitas quædamagnata: quam tunc edunt sæpè,
cum minimè timetur: imò & aliquid impietatis habere. si quis ad se-
veriora natus, ineptiis gaudeat & stultitiam provocando foveat mul-
tiplicetq. aut ex alienâ miseria voluptatem quærat, quam utique
honestiorem habere posset. Qui sapit ille procul ab aulico splendore

non vult facessere, quàm aureis hisce compedibus alligari. Prov. 23. 1.
 quando comederis cum Dominatore, considera quid coram te sit: & pone
 cultum ad fauces tuas, si tui compos es, nè concupiscas pulmenta ejus ci-
 bosque delicatos. III. Eget Rex panificis & coquis; quæ officia olim
 erant curæ masculinæ, quando Pharaonis pistor suspensus esse legi-
 tur. Gen. 40. 22. postea cum viri virilius agere, h. e. studiis militaribus
 se dedere cœpissent, ad fœminas devoluta sunt: inter quas & in aulâ
 hæ opera dividebantur. Ead. Hal. c. 4. §. 5. ויש לו רשות לעשות
 המלשים שלוקח לארמונו טבחות ואומות ורקחות שני ואת בנותיכם יקח
 לרקחות ולטבחות potestatem habet constituere pellices suas, quas
 in palatium recepit, mattatrices, pistrices & aromatarias; sicut dicitur
 (1. Sam. 8. 13.) filias vestras accipiet in unguentarias & coquas & pani-
 ficas. de Gynæceo dicitur amplius Theor. IX. seq. IV. Indiget
 etiam Fabris & Artificibus, si quid ædificare cupit; quod non pos-
 sibile est pacis opus. Ibid. §. 3. וכן לוקח מן בעלי האומות כל
 מי שהוא צריך ועושין לו מלאכתו ולוקח כל הבחמות שני לחרוש חרישו
 sumit etiam de opificibus quibuscumq; indiget, ut ef-
 ficiat operas suas; tollit quoq; jumenta (qua onera portant) sicut dicitur
 (1. Sam. 8. 12.) ad fabricandū fabricas suas, & consiciendū arma bellica.
 videntur autem Judæi pastoritix rei plus dediti, mechanicas ar-
 tes parùm exercuisse: cujus negligentix damnum belli tempore
 senserunt. 1. Sam. 13. 19. faber nullus reperiebatur in universo Israël;
 itaq; ad Philistæos ire cogebatur, si quis vomerem, securim vel ligonem
 acuere vellet. erant verò omnia hæc obtusa, nec ullus gladius vel hasta, nisi
 apud Regem inventa. factum hoc putat R. Salom. Jarchi, in com. f.
 h. 1. inopiâ fodinarum חכרול המצא אהשוב כי למיעוט quod ibi parùm
 ferri inveniretur: Rectius verò Kimchi; procuratum id esse dolo Pa-
 læstinorum tunc illius terræ Dominorum, nè Judæi rebellarent.
 למי שפלטתם משלו בישראל שנים רבות כי אף בימי שמשון מושע ישראל
 אסרוהו הלא ידעת כי מושלים בנו פלטתים ואע"פ שנימי שמואל נכנעו ושבו
 הערים מעת אשר וקן שמואל תחת ממשלתם היו ונציבים בארץ והיתה ידם
 תקיפה עליהם והורידו כל חרשי פרזל לארצם ולא השאירו אף לתקן כלי
 אומנות פן יעשו חרב ומרדו: quia Philistæi dominabantur Israëlitis annos
 multos. nam diebus Simsonis Salvatoris Israël dixerunt (Jud. 15. 11.) an
 nescis quod nobis dominentur? quamvis autem tempore Samueli humiliati
 fuerint & reddiderint urbes quasdam (1. Sam. 7. 14.) tamen postquam
 ille senescit, habebant præfectos seu præfidiarios in terrâ (1. Sam. 10. 5. &
 13. 3.) eratq; manus eorum valida; proinde abduxerunt omnes fabros in ter-
 ram suam, nec reliquerunt qui vel instrumenta tantùm fabrilia reficeret:
 nè forrè fabricarentur sibi gladios & rebellarent (quod textui conforme
 est.

eff. 1. Sam. 13. 19.) Simul verò ut providentia & auxilium Dei mirabile pateret evidentiùs. Ibid. והניח ירשע יהודה לא להודיע כי לא בחרב והנית ירשע יהודה *ad indicandum, quod non gladio & hastâ salvet Dominus. ipsi enim pauci erant, 1600. inermesq; Palastini verò infestâ arêna mari; habentes 30000. currus & 6000 equites, & tamen fugati atq; caesi. (1. Sam. 14. 23.)* Ita nec Architectonicæ artis studiosi fuerunt, 1. Reg. 5. 6. aded ut Salomo templum extructurus, artifices ex alieno regno & ab ethnicis petere coactus fuerit. V. Requirit etiâ Agricolas, Vinitores, **Pastores: Homines qui erant agros regios, & merant segetes ejus.** 1. Sam. 8. 12.) & consequenter annonæ præfectos, qualis erat Josephus in Egypto. VI. tandem Capitaneos & Centuriones qui exercitui præsent tempore belli, & pro patriâ vitam profunderè parati sint. Maym. ibid. 6. 6. כופה את ראויין להיות שרים וממנה אותם שרי אלפים וחמשים שנ' ולשם: וכן *cogit idoneos ut sint Principes militia, & constituit quosdâ super millenos, alios super quinquagenos. sicut legitur. 1. Sam. 8. 12. quod Saul fecit studiosè. 1. Sam. 14. 52.* His omnibus verò ut & præcedentibus Rex debebat salaria sua nec quoquâ subditorû abuti ad gratuita servitia decebat. ided Maymonides in alleg. locis plerûq; addit ונותן שכרן או דמיהן *dat eî mercedem suam & precia debita.* Hoc autem è Fisco decimarum, quæ ipsi ea propter cedebant. Ibid, 6. 8. יש לו מעשר מן הורעים ומן האילנות ומן הנהמות שנ' וכרמכם ואת צאנכם יעשר: *debetur ei decima de semente, arboribus & jumentis, sicut dicitur (1. Sam. 8. 15. & 17.) vineas & pecudes vestras addecimabit.* Si quid prædæ partum esset extra ordinem, ab hoste, dividebat id cum Ducibus suis, de quo infra Th. XVIII.

Theor. IX.

Sed non tot uxores quot placebant.

IN fundamentalibus regni legibus, quæ extant Deut 17. v. 17. expressè hoc prohibitum est, additâ ratione: *non multiplicet sibi uxores, nè declinet cor ejus.* quod R. Bechai Pars. Schoph. sic explicat: לפי שהאשה תמנה את האיש לסור מראת הש' כי כן עשתה אם כל חי אף כי אם הוי הנשים רבות: *quia femina facile seducit mare, ut recedat à timore DEI Opr. Max. sic enim fecit mater omnium viventium (Eva, Gen. 3. 12. quam Adamus unâ habuit) quid non possent si plures essen: & contigit hoc sapientissimo mortalium Salomoni, ut in gratiam exoticarum quas deperibat mulierum, 1. Reg. 11. 1. Idolis Astaroth, Camos & Milcom columnas & altaria edificaret, quæ Jolias destruxit. 2. Reg. 23. 13.*

Qualis verò Rex, talis etiam Grex, ut est in veteri Rhythmo. H. Melach. 3. § 9. *על הסרת לבו הקפידה תורה שלנו הוא לב כל קהל ישראל*. *de abscessu cordis ejus valde sollicita fuit lex, quia illud est cor totius populi. proinde arctius illud alligavit legi, quam reliqua plebis.* Nè tamen vagas libidines sedtaretur, aut subditorum filias pollueret, indulgit ipsi scriptura mediocri Gynæceum. Numerus quidem in libris canonicis nusquam expressè determinatus est, sed tamen deducunt inde Rabini per consequentias sive ratiocinationes, licuisset Regi octodecim assumere conjuges, & astipulatur ipsis antiquissima trāslatio legis Chaldaica. R. Salom. Jarch. ad text. Deut. 17. *לא ירבה לו נשים אלא שש ונאמר לו ואם מעט ואוספה לך כהנה כהנה*: *non multiplicet sibi uxores ultra Octodecim. invenimus enim quòd David habuerit sex (aut plures. 2. Sam. 5. 13.) & tamen illi dicitur (2. Sam. 12. 8.) si parvum est, addam tibi sicut ille sicut illa (h. e. huiusmodi alias) R. Mosche Mikkozi, in libr. præceptorum magno. Part. 1. num. 222. על* *פ' הקבלה ב' כהן גדול שמתה לישא עד שמנה עשר נשים בן נשים בן פלושים* *Magistri nostri habent id ex orali Cabalâ in capite Pontifex (quod est secund. Maf. Sanh.) licere regi usq; ad XVIII. ducere sive conjuges sive concubinas.* R. Bech. P. Schoph. *יח כספם הנשים שהיו לו לרוד יש כהן* *Octodecim pro numero mulierum Davidæ, quarum sex expressæ sunt, duodecim verò sub repetitâ voce: quot illa: quot illa: concessa intelliguntur; ecce XVIII!* Maymonides H. Melach. c. 3. §. 4. *מפי השמועה למדו שהוא* *ex orali auditione didice: unt, accipere XVIII uxores: at si vel unicam superadderet atq; maritaret, vapulare.* Targum Jonathan Ben. Uziel *על* *לא יסגין ליה נשין על* *non multiplicet sibi uxores ultra octodecim, ne depravent cor ejus.* quos testes lubens majori numero produxi, ut in re paradoxâ consensus antiquitatis appareret. Connumerantur autem hæc uxoribus concubinæ; inter quas hoc discrimen fuit, quod illæ superiori gradu habitæ sunt, hæ inferiori: illorum filii hæredes, & multis prærogativis aucti, harum legatarii tantum, & aliquando à vivo parente muneribus, pro toto patrimonio donati. Genes. 25. 6. Statuuntque Theologi etiam cum pellicibus vera fuisse conjugia. Dicunt tamen Judæi solas uxores solenniter, concubinas autem absque ceremoniis fuisse ductas. R. Mos. Mikoz. loc. citat. *אמר רבה שש נשים בכתובה וקידושין פלושין בלא כתובה וקדושין* *נרסין בירוש דף אע"פ ד' מאיר א' פלוש אין לה כתובה ר' יהודה אויש לה* *ait Raba; duxisse conjuges per literas dotales & sponsalia,*

salia, pellices verò absq; illis. (sed est ipsis de hoc posteriori controversia.) legimus in Talm. Ierolymitano capite Aph'al-pi: R. Meir dixisse, duc absq; literis illis; R. Iehudam verò, literas scribi quidem sed non tradi. (nec dote numerari) Adit alter Moses Aegyptius H. Mel. 4. 6. 4. ביהוד בלבד קונה אותה ומותרת לו אבל ההדיוט אסור בפילגש אלא באמה העבריה בלבד אחר ייעוד per solam adunationem illas acquiri, sicq; sibi permissas esse: ac privato prohibitas pellices, præter unam ancillam Hebraam post desponsationem. Concubinas illas potuit Rex in aulâ, ministeriis muliebribus adhibere, Apothecarum, Culinarum præficere. Ibid. 6. 5. ויש לו רשות potestatem habet ex pellicibus in palatium receptis facere coquas, pistrices, aromatarias. Et debuit utriusq; generis conjuges, è populo Dei non verò extraneis gentilibus eligere, Deut 7. 3. nolite affinitate illis iungere, nec filias eorum capere, nè seducant à me. Exod. 34. 16. nè fornicentur post Deos alienos, quod utrumque à Salomone neglectum culpatur 1. Reg. 11. 2. & Nehem. ult. v. 26. Polygamiam primus introduxit Lamech è posteris Caini, Gen. 4. 19. imitati sunt deindè Patres, ut Abraham, consensu Saræ suæ, Genes. 16. 3. Iacobus iussu Rahelis. Ibid. 30. 3. & Reges, ut David, 1. Sam. 25. 43. Rechabeam 2. Par. 11. 18. Abia quatuordecim simul ducens, Ibid. 13. 21. Joas. Ib. 24. 3. Toleravit autem Deus hunc excessum, in illis quidem ut prolem multiplicarent; in hisce verò, nè scortationibus & adulteriis occasionem quærerent. Cl. Hafner referens p. m. in Comp. Theol. loc. de Conj. ait, tales navos in publicum morè abisse, scâdalos, caruisse, crimine igitur vacasse, quod jâ consuetudine receptū fuerit. Hodie durat etiam nū apud Oriëntales populos, quotquot Evangelii loco Alkuranū receperūt, in quo id expressè concessum est. Suretâ Nisai, h. e. Carmine mulierum vers. 4.

فَاِنْ كُنْتُمْ لَا تُحِبُّونَ الْمَرْءَ فَاتَّخِذُوا مِنْ النِّسَاءِ مِثْلِي وَثَلَاثَ وَرُبَاعًا
فَاِنْ حَبَبْتُمْ لَا تُعْدِلُوا فَوَاحِدَةً اَوْ مِائَةً اَوْ اَلْفًا مِنْكُمْ

& ducatis quod lubet vobis de Mulieribus; binas vel ternas vel quaternas: nisi meritis ut satisficiatis singulis. aut quocumq; dominatur dextera vestra. Miror, si divinâ prohibitionem ignorant, cur non lumine naturali absurditatem rei agnoscant, nec tot incommodis inde sequentibus absterreantur. Quàm enim difficile putabimus marito præsertim fortunæ tenuioris, tam sumptuosum alere gregem mulierum, ancillarum, liberorum! quânam arte vel prudentiâ tot Imperatrices

Subernabit, si non facile vel callidissimus, regit unum tale animal, varium & mutabile semper? an litibus & querelis immunem fore credamus ipsum Socratem patientissimum? quid aliud hinc lucretur nisi perpetuam inquietudinem & repudia quotidiana. pœnæ non beneficii loco haberem, si quem nostrum ulla lex ad Polygamiam cogeret. Et testantur, qui regiones illas peragrarunt, Postellus atque Clenardus, omne tribunal divortii tantum & restitutione dotis fatigari; proinde nil discere Iureconsultos ipsorum nisi matrimoniales causas. contingere autem non raro ut orphanis fame pereant miserabiliter, quorum patrimonium in tot frustilla dissectum fuit: aut fratrum fortior sepeliat minores, ut solus hæreditate saturetur. Gratiæ ergo Salvatori nostro, qui ad primævam institutionem revocavit, & uni viro uxorem unam agglutinari iussit, Matth. 19. 6. Vellant ipsi Rabini, nè Rex sit mulierosus aut cum Sardanapalo semper in Gynæceo tantum deiteat, quamvis aliquo conjugii privilegio donatus sit. Hal. Melach. c. 3. §. 8. לא יהיה שטרף בנשים אמילו לא להתן לו אלא אחת לא יהיה סצוי אצלה תמיד כשאר הטפשים שנ' אל תתן לנשים חילך; non sit immerfus uxoria rei, aut quamvis habeat unicam tantum, non tamen indefinenter cum eâ reperiatur, velut ceteri quidam stulti; sicut dicitur (Prov. 31. 3.) nè dederis mulieribus robur tuum (h. e. vires corporis & animi, laudabilius in Reipubl. usu consumendas) Tum verò id caveat studiosissimè, nè regni consilia cum ipsis communicet, quibus natura & civilem prudentiam & taciturnitatem negavit: vehementius etiam, nè ipsarum imperiis obnoxius sit, quod de Themistocle referunt, voluisse quicquid uxor, & Athenas quicquid ille, consequenter quicquid illa. Potuit verò Rex Hebraus, si qua minus placeret, eam repudiare, & ducere aliam; sic tamen nè numerum antè definitum excederet, Ibid. §. 4. יש לו לנרש ולישא אחרת תחת זו שנירש. Ipsi verò potestatem non habebat post regium maritum, alteri cuiquam nubere. c. 2 §. 1. אשתו של מלך אינה נקעלת לאחד לעולם אמילו המלך אינו נושא אלמנתו או נרשתו של מלך אחר conjux regis alteri non nubit in æternum: etiam Rex non ducit viduam vel repudiatam alterius regis. Formula literarum Repudii est antiquissima, & ante Christum (dubito tamen an etiam ante captivitatem Babel) iisdem verbis semichaldaicis quibus hodie concepta. eam habet Maymonides Hal. Geruschin. cap. 4. pag. mihi 273. b. & Alphesius l. Gittin. cap. 9. Hammegaresch p. 190. b. punctatam verò & versione illustratam Dn. Buxtorfius Gram. Chald. p. 399. sed quia generales sunt & circumstantiarum mentionearent, placet etiam meum Exemplar plenius, quod à Judæis aliquando

נשלשי בשבת בארבע ועשרים. Illud ita sonat. יום לירה אלול שנת חמשת אלפים ושלש מאות ועשרים ושתים לבריאת
 עולם למנן שאנו מנן כאן בעיר לייפציק מתא דיתבא על נהר. עלסטר ועל נהר
 פלייס ועל נהר ברדע ועל מי מעינות אנא אבינדר בן יהודה הכהן העומד היום
 בעיר לייפציק מתא דיתבא על נהר עלסטר ועל נהר פלייס ועל נהר ברדע ועל
 מי מעינות צבתי ברעות נפשי בדלא אטסנא ושבקית ופטורית ותרוכית יתכי
 ליכי אנת אנתתי מערלן בת יוסף ההית אנתתי מן קדמת דנא וכדו פטורית
 ושבקית ותרוכית יתכי ליכי דו יהוה רשאה ושלטאה בנפשיכי לסהך
 להתנסבא לכל גבר דו תיצננין ואנש לא יסחא בידיכי מן יומא דנן ולעולם
 והרי את מותרת לכל אדם וכן דו יהוה ליכי מנאי ספר תרוכין ואורת שבוקין
 : *tertio die hebdomadae (quem nos Martii vo-*
camus) die vigesimo quarto mensis Elul (respondentis nostro scet Augusti)
Anno quinquies millesimo trecentesimo vicesimo secundo à creatione mun-
di, ut nos computare solemus (h. e. Anno Christiano 1562.) hic in urbe
Leipzik loco collocato juxta flumen Elster & flumen Plei & flumen Barde,
& apud aquas scaturientes (sive fontanas) ego Afigeder (quos vulgò Fride-
ricos appell. ut. ut Mardocheus notiori nomine Marcos &c.) filius Iebuda,
Sacerdos. stans (seu degens) hodie in urbe Leipzik loco collocato juxta flu-
mien Elster, & flumen Plei, & flumen Barde, & apud aquas fontanas
(quod sic repetunt ut essentiale requisitum: nefas enim est alibi quàm ad
confluentem hosce libellos scribere) volui voluntate animi mei absq. co-
actiōe, & dimisi & dissolvi & repuli te tibi, & tu mulier mea Marlan filia
Ioseph: qua fueras uxor mea pridem. Nunc autem & deinceps libero, re-
pudio & expello te tibi, ut fias tua potestatis, facultatem habens ipsamet
abeundi & nubendi cuicunq. viro libuerit. mortalium nemo prohibear ma-
nus tuas, ab hoc die in eternum. Ecce tu concessa es omni homini! & hic
ipse fit tibi à me libellus divortii, & epistola desertionis & scheda repudii:
de ture Mosi & Israël. Apud veteres Romanos formula brevior erat,
referente Gaio l. 2 ff. d. divort, in hæc verba solenniter concepta:
TUAS RES TIBI HABETO: aut TUAS RES TIBI AGITO.
Quod à fratriandi lege ob spuci turpitudinem immunis fuerit, di-
ctum est supra Th. VII. unum adhuc moneo, non exemptum fuisse
sexto præcepto, Non Machaberis: nec potuisse Regū adulteria corā
Deo excusari tam frivole, ut quondam Caesaris Augusti apud Sue-
ton. c. 59. quæstratione commissa nec libidine: quo facilius adversario-
rum consilia per cujusq. mulieres exquireret. euge festivum sceleris
patrocinium!

Theor. X.

Ita nec Equos superfluos ad pompam.

Magnatum hæc cura est non postrema, ut equos alant plurimos, quibus arduæ cervicēs, capita minuscule & in sublimi gesta, cum patulis naribus, auribus verò curtis, ampla pectora, terga obesa, & si quæ alia sunt generosorum Caballorum indicia, Equitibus meritorè rectius quàm nobis nota: docentque illos magno sumptu gressus solutim carpere, ac superbè quadrupedantes passus agglomerare: ut non in hastiludiis tantum aut publico ingressu sellos suos venustè gerant, sed quod palmarium est, cùm equestri pugna decernitur, in hostes intrepidi procurant & inter medios bombardarum fragores alacritatem suam claro hinnitu testentur. De quo exercitio nuper audivimus *Illustrem Dn. Baronem ab Herberstein &c. in Ducali Collegio nostrati*, generosè simul & peritè disserentem. Qui inter plura memoratu dignissima, Romanorum quoque tytonum exercitia recensuit, quomodo in lignea equorum simulachra, hos in usus parata, æstâte sub divo, hyeme sub tecto, in silire didicerint, primò inermes, mox cum assuetudine proficerent, etiam armati, strictoque tandem ense. Quis amplius mirabitur semper evasisse victores, denique mundi Dominos, qui hæc agilitate à teneris docti, reliquos mortales exsuperarunt? Illud potius miror, induisse quosdam hujus artis insano amore tam equinos animos, ut hæc animalia honore plus quàm humano prosequerentur: quod de podagricis quodam, sibi coxtaneo notoque ingentis fortunæ viro refert *Fr. Petrarca d. remed. fort. l. 1. dial. 31.* ægrotanti equo aureum pulvinar ac sericum cubile substrasse, cumque per pedes æger ipse non posset, servorum humeris vectum quotidie sæpius hunc quadrupedem amicum in stabulo visitasse, de illius valetudine anxium suspirasse, pappysmo blandè consolatum esse, mortuum, denique ut filium luxisse. Nescio an magnus Alexander multò plus sapuerit, quando in honorificam Bucephali sui memoriam oppidum ejusdem nominis condidit? annotante *Gellio N. At. l. 5. c. 2.* Procul ab ineptiis hæc Regem hebræum arcere voluit divinus legislator, quando ipsi severe prohibuit, nè multiplicaret Equos: *Deut. 17. 16.* Cujus inhibitionis sensum ajunt non esse ut prorsus ab Equestri re absterneatur, sed ut moderatè usurpet. Qualis enim foret Rex qui pedes incederet? annon pueri accurrent velut ad dolium Diogenis? vehatur itaque generoso animali subli-

flumibus, & corpore toto supra circumfusum, plebem emineat, ut Ma-
 jestatem ipsius decet, de sedendi peritiâ non dubitabimus; quoniam
 Carneadis effato hanc solam artem optimè discunt, nam aulici qui-
 dem adulantur eis; hæc verò bestia, Dominum ferat an servum igna-
 ra, imperitos sessores absque respectu excutit. Tantum caveat, nè
 quid ad inanem pompam vel ostentationem: quia fastum nè in Re-
 gibus quidem fert supremus ille moderator rerum humanarum. R.
 Sal. Jarch. ad tex. Dev. 17. & Maym. H. Mel. 3. §. 5. לא ירכה לא
 כדו מרכבתו *equos non plures aliarum sufficiens ad currus.* Bech.
 Parf. Schoph. addit וחילו כלומר מרכבת פרשו וחילו *scilicet ad currus equi-
 tum suorum & exercituum.* Quicquid hos usus excedit, peccat. Ibid.
 אבל לא יהיה לו שנים או שלשה למרכבתו פעמים על זה ופעמים על זה *At
 non habeat duplices vel triplices, ut aliquando ad hos, aliquando ad alios
 currus aptare pervices possit (quod esset inanù gloria.)* Præsertim qui tan-
 tàm ad voluptatem & spectacula ociosi juxta necessarium equitatum
 deducuntur. Mos. Mikozi l. n. 223. שנינו ב"פ כהן גדול סיסים בטלון
 הוא דאני מרכה לו אבל מרכה לו כדי רכבו ופרשו וכנין שאפילו סוס אחד
 : *discimus ex capite Kohengadol: equos vacuos
 esse quos multiplicare vetitum; ac ceteros licere ut habeat pro numero equi-
 tatus sui. verùm si vel unicum adjungit ociosum, transgreditur hoc praece-
 ptum.* rursus H. Melach. d. l. לפני רץ להיות רץ לפני *etiam unus equus
 phaleratus, qui ad pompam antegreditur ipsum, ut ceteri reges facere solet,
 prohibitum est: addo ut si addat, vapulet. Targum Uzzielidis videtur ipsi
 binos tales concedere, non vero plures; fortè quod duo nondù mul-
 ti sint, sicut & in hac lingua dualis numerus à plurali distinguitur:
 additâ ratione parum verisimili על תרין לחם לא יסגורו לחם על תרין
 מפתחגביו אוריותיו ויחביבו חובת גריתא למצוריו : tantum
 non multiplicet sibi ultra duos equos, nè fortè magnates ejus equicent supra
 illos, & superbiunt, & irritum reddant verbum legis, sicq; rei fiant reatu
 exilii Aegyptiaci. veram rationem ipse textus expressit, Deut. 17. 16.
 nè reducat populum in Aegyptum, ut multos inde comparat equos, DEVS
 enim vobis interdixit, nè posthâc unquam illuc redeatis eadem viâ. Nam
 Aegyptus abundabat equis, & inde adducebantur Regibus Hebræis
 magno sumptu, quod ex historiâ Salomonis apparet. 1. reg. 10. 27.
 egressus equorum Salomonis erat ex Aegypto v. 8. adducebatur equus unus
 sesquicentenus argenteis (h.e. 75. Imperialibus, & tota quadriga sive copula
 quatuor equorum: non verò currus ligneus quamvis pretiosus, ut pleriq;*

interpretes putant) sexcentis (h. e. quadruplo prioris: unde monitu Rabinorum constat שהרכבה ארבעה סוסים quod quadriga sint ipsi quatuor equi.) Postquam verò Deus Opt. Max. populum suum stupendis miraculis inde liberavit, non ut unquam posthac in eam servitutem ultrò se dedant, aut illuc remigrent, imò ne quidem multum commercii cum illis habeant ullà ratione, quoadusque abstineri possit. Quoties prædicat hanc redemptionem scriptura, ut summum DEI beneficium, sempiternà memorià recolendum! Exod. 10. 2. in frontispicio Decalogi. Levit. 22. 33. in institutione sacrificiorum. Ib. 26. 13. in promissione benedictionis. Deut. 4. 37. in enumeratione magnaliū. Ibid. 7. 8. in commendatione amoris sui. 8. 14. in dehortatione ab ingratitudine. 16. 6. in institutione paschatis, Jud. 2. 1. in sermone angeli populum increpantis. Ibid. 6. 9. in spectatà victorià contra Midianitas. 1 Reg. 10. 18 in importunà petitione regis, & pluries passim. Tamen adeò immemores erant miseræ quondā conditionis suæ, ut subinde illuc relabiscerent. Exod. 14. 11. nunquid sepulchra erant ibi, cur hic moriamur? sine ut redeamus, prætaret servire. cap. 16. v. 3. ibi asidebamus ollis & affatim vescobamur pane. 17. 3. hic siti enecamur! Num. 11. 5. quis nobis carnes suppedietabit: recordamur piscium Aegyptiacorum, porri, ceparum. 14. 4. eligamus ducem & revertamur! 20. 3. urinam ibi occubuissemus cum fratribus nostris! cui bono eduxisti nos? Itaque tam se verè jubet Deus omnes reditus illecebras, & occasiones desiderii vitare. Aben-Ezra Deut. 17. במצרים כי הסוסים בהם היו מציאים בעבור כי הסוסים בהם היו מציאים למען הרבות סוסיו שהיו העם לשוב אל מצרים וזה דבר ברור כי השם נאלם משם ומשובם יהללו השם: propterea quod equi tunc ex Aegypto afferebantur, ut è Salomonis facto constat, præcipere opus erat, nè studio equorum peccandi occasionem præberet populo, & in Aegyptum redeundi. Notorium est quomodo eos inde DEVS redemerit; hunc omnino afficerent contumelià, si reverterentur illuc. Non quidem eos execrari jubet sicut Amalekitas. Deut. 23. 7. non abomineris Aegyptium quia peregrinus fuisti in illius terrâ. sed tamen eò redire vetat. Bechai. P. Sch. פעם הדבר נכתב בצדו כרי שלא ישוב את העם מצרימה שמשם היו מביאים הסוסים באותו זמן וכן מצונו בענין שלמה ואמר לא תוספו לשוב בדרך הזה ratio mandati ascripta est lateri ejus, scilicet ne populum reduceret in Aegyptum, unde tum temporis equos educebāt quod è facto Salomonis agnoscimus. id eò addit: nunquam repetatur viam istam. R. Mos. B. Nachman hoc latius extendit, nè aliunde quidem equos multiplicare licuissè; nè scilicet ipso robore confusus DEI unde omnis est victoria oblivisceretur. in suo Perusch. f. h. l. יתכן שדרך הכתוב כן הוכיח לא ירכה לו סוסים אפילו מארצנו ומארץ שנקר אפילו בדרך הסוחר המתקם.

bus qui in terra Israël habitent, secundum illud (Esa. 33. 24.) nè dicat inquilinus, egrotavi; populus habitans in eâ sublevarus est ab iniquitate. Etiam qui quatuor saltem ulvas in eâ deambulat, dignus est eternâ vitâ. Qui sepelitur ibi placatur DEO, ac si sub ipso altari humatus esset, quia scribitur (Deut. 32. v. 43.) propitius erit terra sua populo suo. Ad de vindictâ scribitur (Amos. 7. 17.) super terram imparam morieris. Quamvis verò non parum interfit, utrum quis vivus an post mortem inibi recipiatur, tamen sapientissimi quisq; etiam mortuos suos illuc convexerunt. abi & discite hoc à Iacob patre nostro (Gen. 47. 30.) & Iosepho iusto (ibid. 50. 25.) Semper mavellit aliquis in Palestinâ etiam inter medios gentiles habitare, quàm extrâ eam in urbe ubi pleriq; sunt Israëlites. Quisquis enim terram sanctam egreditur, reputatur ut Idololatras; secundum illud (1. Sam. 26. 19.) expulerunt me hodie nè adjungar hereditati Domini, dicentes; exi, servi Domini alieni. In Talmud. Ierosolymitano. cap. Hanno se quidâ huic ineptiâ contradicens, mox à socio repressus est. ר' בר קריא ר' אלעזר הו' שטילן באיסטרוך דאר ארנות שהן כהל א' ר'ק כלאמה הועילו אליו אף אני קורא עליהם ונחלתי שמתם לתרנח כחייכון ותכאוו ותטמאו את ארצי במיתתכם אל כיון שמועיק לארץ היו נוטלין נש עפר ומנחין על ארונם דכת' רבי Bar-Kria cum R. Elazaro deambulabas in stratis, viderunt capulos è peregrinis locis advectos. dixit ille huic; quid prodest ipsis? quin ego contra eos usurpo (illud Ieremia 2. 7.) hereditatem meam posuisti in abominationem; dum vivebatur: nunc venisti & contraminasti terram meam, postquam mortui estis. Respondit ei: quamprimum hæc terras attingunt, sumunt glebam friabilem & reponunt in feretro: quia scribitur (Deut. 32. 43.) propitius erit terra sua. En quàm dulcis patria sit exulibus! quantò luculentiôr illius fumus igni alieno! Ite nûc Poëtæ & Ulyssis vestri desiderium narrate, quòd etiam in vili casulâ suavius sit habitare domi quàm foris vel in splendidissimo palatio. ΟΑΥΣΣ. Ιωάν.

Ως εἰδὲν γλῦκτον ἢς πατρίδῳ εἰδὲ πατρίῳ
 Γίνεται, εἴπερ καὶ ἰς δ' αὖτε πατρίδα οἶκον
 Γαίῃ ἐν ἀποδοπῇ καίει ἀπένευθε τοκήων.

Theor. XI.

Imò nè opes quidem privatas augmentare
 — licebat.

UT DEUS ubique mirabilis est, ita hîc quoque Regem suum voluit esse Paradoxum. Cæteri student opes accumulare maximas,
 & eo

ולעבדור ולשמעיו וכל כסף זהב שירבה לאוצר בית ה' ולהיות שם סוכן לצרכי
הציבור ולכלחמותם הרי זה כצדקה לירדנותו ואין אסור אלא להרבות לעצמו
non coarctaverit aurum & argen-
tum, ut afferret in thesauris suis, quibus superbiat aut deleatur. Sed col-
ligat quantum debet exercitui suo, servis & ministris. Totumq; illud re-
ponat in Gazophylacio domus DEI, ut ibi praeſtò sit ad necessitates Reipub-
licae, bellorum. Ecce hoc omnino praeceptum est! nec prohibitum nisi priva-
tim sibi ipsi congregare pro thesauro, quia dicitur (Deut. 17.) non multi-
plicet sibi. ~~et enim si sibi multiplicaverit, peccaret~~ *(de lure.)* Verum qui-
dem est illud Politicorum: opes subditorum esse regis thesaurum;
nec pauperem censeri magistratum, qui pecuniosos habeat sub se ci-
ves: tutius etiam in illorum oculis quam fisco asservari. Quia tamen
experientia docet securius paulatim colligi. invidiaque minori,
quam si extraordinarie ac simul exigatur: prudenter factum existi-
mamus, quod pecunias annuatim contributas, in Templo sub fidelium
manu custodierunt, ad futuros usus. Semag. pr. neg. 224. רבינו אהרן
הכסף לאוצר בית השם תחת ידי נאמני ישראל לחיות סוכן לצרכי ישראל
inferat argentum ad thesauros domus Domini, & concedat manibus fidelium
Israel, ut sit in promptu pro necessariis sumptibus regni. Notum est è
cap. 30. v. 13. Exodi, fuisse olim ad fabricam Tabernaculi, ab omni-
bis Ephraim semisciclus sive Didrachma exactum. Id postea in
Ius versum est, & quotannis mense Februario repetitum, etiam
in ipso exilio Babel, usque ad urbis & templi excidium, quod
insuper ex Evangelio constat, solvisse Christum pro se & Petro ſtate-
rem in ore piscis repertum, Matth. 17. 27. Nemo enim exemptus e-
rat, exigebatur viritum à sacerdotibus, levitis peregrinis, etiam mer-
cenariis atque pauperibus & qui de Eleemofyna vivebant, tantun-
dem emendicare cogebantur, aut vestem ab humeris vendere ut sol-
verent. Qui in Babylone post reditum lubentes habitabant, depone-
bant in urbe Nehardea, & inde cum armato comitatu Ierosolymas
deferabant. Tandem verò eversa Republ. census iste à victore Tito
in Capitolium Romanum translatus fuit. Quae omnia Maymoni-
des peculiari tractatu שקלים exposuit, & inde pridem Ego, in Dis-
sert d. Numm. Hebr. Theor. 14. & 27. prolixius narraui. Quantam
ergò vim pecuniarum putas inde collectam tot seculis è multis un-
de hoc aestimari possit, afferam unicum & memorabile, quod recen-
set Fl. Ioseph. 14. antiq. c. 12. Erat in templo trabs aurea, pendens
minas trecentas, h. e. 750. libras auri puri puti; inclusa tamen alteri
cavæ trabi lignæ: quod mysterium omnibus etiam sacerdotibus oc-
cultatum, solus scivit sacri thesauri custos Eleazarus. Cum autem M.
Crassus

Crassus ille auri sitientissimus Dux Romanus, expeditione contra Parthos suscepta, Ierosolymas venisset, abstulit è templo presentis pecuniæ duo talentorum millia, quæ antea victor Pompeius, religione loci attingere non ausus fuerat, item insuper alia octo talentorum millia, quæ passim in ornatu ædis sacræ visebantur. Eleazarus igitur vir aliquin bonus & iustus, cum concreditam haberet aulaorum templi custodiam, ex hac trabe pendentium, quorum admiranda pulchritudo erat, & apparatus pretiosissimus, videretq; Crassum totum esse in colligendo auro, timens omnibus templi ornamentis, trabem hanc redemptionem pro omnibus ei dedit: cum prius eum iurejurando obstrinxisset, nihil aliud loco morurum, contentum eo quod ipse traderet, æstimatum pluribus aureorum millibus. Crassus quidem accepit, sed mox violato iurejurando, totum quantum intus erat egesit. Nec est mirandum (addit Iosephus) tantas divitias in nostro templo fuisse, cujus DEVM cum omnes ubique terrarum Iudei venerentur ac colant, tam ex Europâ quam ex Asia longo tempore huc eas contulerant. &c. probat etiam Strabonis testimonio, hanc summam non ad vanam gloriationem esse confectam, nec testibus carere. Sed transeamus ad cætera.

CAPVT IV.

DE SUBDITIS.

Theor. XII.

Subditos humaniter ut Fratres regere iussus.

EST & hoc inter fundamentales regni leges Deut. 17. 20. comprehensum, ne cor suum eleuet supra FRATRES, sed iis non tam præesse quàm ipsum met accèseri se cogitet: illud simul considerans, multò sibi apud exteros fore honorificentius, si ut liberos homines liberaliter tractaverit quàm serviliter ut servos vix enim aliud est, quod totam aliquam gentem, apud alias viliorẽ reddat & ubique contemptam, quàm si Mancipia regum suorum audiant. Itaque vetat scriptura subditos ad Dòminatum abuti. Maym. H. Mel c. 2. §. 8. כִּדּוּךְ שֶׁחַלֵּק לוֹ הַכֹּתֵב הַכְּבוֹד הַגָּדוֹל וְחַיִּיב הָכֹל בְּכַבּוּד כֵּךְ צָהוּ לִהְיוֹת לִבְנֵי בְּקֶרֶב שֶׁל וְחַלֵּל שֶׁנִּי וְלִבִּי חָלַל בְּקֶרְבִּי וְלֹא יִהְיֶה נֹסוֹת לִבִּי בִּישְׂרָאֵל יֵתֵר מִי כִּדּוּךְ שֶׁחַלֵּק לוֹ הַכֹּתֵב הַכְּבוֹד הַגָּדוֹל וְחַיִּיב הָכֹל בְּכַבּוּד כֵּךְ צָהוּ לִהְיוֹת לִבְנֵי מֵאֲדָמָה

quemadmodum scriptura ei gloriam ingem: tribuit.

tribuit, dum universos obligat ut illum honorent; ita vicissim ipsi precipiunt ut corde suo intra se humili sit atq; quasi sanctum, sicut dicitur (à Davide, Psal. 109. 22.) cor meum intra me dolet, neq; insolentium se effertat quàm par est, quia vetatur elevare cor supra fratres. Talis fastus in Alexandro M. fuit, qui se Iovis filium appellare iussit; & in Sapore Persarum rege, qui titulos suos in literis ad Constantinum sic exorsus esse fertur: Rex regum SAPOR, ô princeps fiderum, frater solis & lune, Constantino salutem. Obliti sunt isti humanæ fortis; & quàm facillè frangatur vitrea fortuna, etiam cum maxime splendet. Nonne altissimæ quercus postquam diu creverunt, interdum unâ horâ eradicantur, si ventus irruat? credo Bajazetem, si quis vates cavæ inclusum iri prædixisset, velut impossibili fidem non habiturum fuisse. fortè nec Ioachin aut Sedekias unquam capi se posse metuerunt! & tamen ille in carcerem compactus. 2. Reg. 24. 15. & 25. 27. iste verò etiam exoculatus fuit, atque catenis ligatus. Ibid. v. 7. Itaque Diadema situlis comparo quibus ancillæ aquas in capite gestant; ut enim sub illis subsilire non licet, nisi ab aquarum mole opprimi velint & totæ conspergi: sic regis coronam censeo tale onus esse, quod nisi moderate feratur, ipsum gestantem & quotquot in propinquo sunt, minâ suâ graviter ferire queat. Discamus verò simul nos humilioris fortunæ homunciones, si Deus fastum in magnatibus oderit, quantò indignius ferat cæteris? R. M. B. Nachm. Parf. Schoph. כו הכתוב יסנך המלך כן הנאות ורסמות הלב וכל שכן האחרים שאין ראויין לכך כי בראוי להתרוסס ולהתגדל ויהיונו להיות לבנו שפל ככל אדוני הקטנים מסנו כי הנאות מדה מגונה ונמאסת אצל האלהים אמילו במלך כי לה הגדולה לבדו וכתוב ויג' תהלה: ונ' si scriptura Regem arceat à superbia & elatione cordis, quantò longius sacerdos, qui eo inferiore? Ille videbatur dignior (vel iustiores causas habere) ut se effertat atq; magnificet, tamen monetur esse humilis corde, instar fratrum minimorum. Fastus enim vitium est exosum & abominabile coram Domino, etiam in rege: quia ipsi DEO soli debetur magnificentia. Sic dicit ille (Ierem. 9. 23.) non gloriatur potens in potentia sua sed quod sapiat & se agnoscat. Veteres Hebræi tradiderunt, humilitatem esse signum genuini Iudæi, fastum verò nothi notam certissimam. Pirk. A fot. Tubb. sin. cap. 1. כל מי שיש בו שלשה דברים הללו עין פונה ורוח נבוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו: ושלשה דברים In quibus tres hæc proprietates inveniuntur, oculus bonus (h. e. dulcis & bona quævis forte consenta) spiritus mansuetus (quidvis pati paratus) & anima humilis (cuius cedere gnara) is est è Discipulis Abrahami patris nostri: contrà, in quo tria opposita, malus oculus (h. e. invidia) spiritus sublimis & anima

illorum animos ad se, quod est quasi fulcrum throno suo. propter illa d exal-
 tabunt eum, & submittent se ad servitia eius. Fidelitas autem perficit sta-
 bilitatem regni. Qui sanitatem querit, ei non convenit ut destruat ipse
 corpus suum & sciat in propriam carnem, ut solent mente capri; sed opus
 est ut faciat sibi misericordiam & prospiciat valetudini membrorum, per
 hoc custoditur, & inde venit ipsi reciprocum auxilium; sicut è contrario illis
 egrotantibus egrotat ipse. Consimilibus mediis firmatur thronus & maie-
 stas regis, ut serviant ipsi ex amore: at qui eo onerat intolerabili iugo, quod
 ferre nequeunt, is causatur ut recalcitrent sibi. Amorem igitur apud
 subditos, Metum vero apud hostes querat bonus Rex: & domi Pa-
 ter, foris autem Dominus audiat. Nam qui Rex autoritate suam
 sola severitate tueri studet, is facile omnium animos à se alienat, ut
 levi occasione rebellent. Mitto exotica exempla plurima, sufficiat
 pro comprobatione dicti unum illud Rechabeam, qui iugum alle-
 viare rogatus, de consilio iuniorum duriter nimis respondit 1. Reg.
 12. 14. non tantum nil se remissurum, sed etiam gravaturum amplius;
 quo effecit ut una die decem tribus à se deficerent. solæ duæ fideles
 permanerent. Facessat igitur improba vox: Oderint dum metuant,
 quam Caligula toties iactabat. Suet c. 30. audiantur verò salutaria
 illa, quæ ad Neronem Seneca præclare scripsit, totis libris de Cle-
 mentia, utinam hodieque totis! unde pauca delibabimus. lib 1, cap. 1.
 Summa parsimonia sit etiam vilissimi sanguinis. Quilibet solo hominis no-
 mine gratiofus sit. Alius dignitati donetur, alius humilitati: & quoties
 nulla invenitur misericordia causa, sibi ipsi parcat. cap. 2. Adhibenda
 tamen est moderatio, quæ sanabilia ingenia distinguere à deploratis sciat:
 quia tam omnibus ignoscere crudelitas est, quam nulli. Sed quia difficile
 temperamentum, quicquid æquo plus futurum est, in partem humaniorem
 præponderet. cap. 3. Pestifera vis est, valere ad nocendum. Illius demum
 magnitudo stabilis est, quem omnes non tam supra se esse, quam pro se sciunt:
 quo procedente, non tanquam noxium animal è cubiculo proflites, diffu-
 giunt, sed quasi ad beneficium sidus certatim advolant; obicere se pro illo
 mucronibus insidantium paratissimi, & subternere corpora sua si per stra-
 gem illi humanam, iter ad salutem struendum sit. cap. 5. Animus Reip. ru-
 es, illa corpus tuum: tibi ergò parcas, cum videris alteri parcere, occidere
 contra legem quivis potest; servare nemo præter te. magnam igitur fortu-
 nam magnus quoque, animus decet, cuius proprium est offensiones despiciere:
 muliebri verò in irâ furere ac ferarum etiam mordere, non multum supra
 eum qui eminet cui se irascendo exæquat. &c. sequuntur ibi plura hu-
 jus argumenti prorsus aurea & memoriter edisci omnino digna, sed
 quæ huc referre prolixitas vetat, ipsiusque lector si vult inveniet.

Redeo

Redeo ad Hebræos, qui etiam multa dissimulari, nec omnia tam minutim vindicari volunt. amittit enim severitas aculeum & vim suam assiduitate. atque ut cibi ob usum quotidianum medicamenta esse nequeunt, ita continuus rigor desinit illos emendare, qui jam assueverunt. Transeat igitur interdum aliquod minutulum. ut majora deinde fructuosius puniantur. Hal. Melach. 2. 9. לעולם יתנהו בעונה
 תירה אין לנו נדול ממשה רבינו והוא אומר ונחנו מה לא עלינו תלונותיכם
 ויסבול שרתם ומשעם ותלונתם וקצתם כאשר ישא האומן את היונק: *semper lenitas praeponderet. Non habemus majorem Moise nostro auctore, u tamen ait: (Exod. 16. 8.)* quantilli nos sumus! non contra nos murmurasti. Et tulit onus, iram atq; ingratitudinem eorum, sicut gestat nutrix sugentem, (Num. 11. 12.) Ut multa funera medicum, sic regem crebra supplicia non commendant. Illustre specimen hujus clementiae (post Mo- sen) edidit Rex David, ab impurissimo cane Simeï contumeliôsè laceffitus. 2 Sam. 16. 7. cum enim Abisæus quidam aulicus indignitatem rei vindicaturus. caput maledico jamjam avellere pararet, increpuit eum fortiter. & sic meritam ultionem inhibuit. Ipse quoque Saulus noviter electus, cum à quibusdam sece plebis, ut regno ineptus contemneretur, ausille contumeliam dissimulavit, 1. Sam. 10. 27. & mox insigni victoriâ virtutem populo sufficienter comprobans, cavillantes tamen punire noluit, c. seq. 1. v. 13. scilicet fortior est qui seipsum quàm qui hostes vincit; juxta scriptum illud R. Simeonis ben-Zomæ (qui coætaneus & collega fuit Akiba) in Pirke Afor. init. c. 4. איהו נכיר הכובש את יצרו שנ' טוב ארך אפים מנכיר איהו נכיר עיר
 ומושל ברוח מלוכר עיר *Quinam est fortis? qui subigit affectum. sicut dicitur (in fonte omnis sapientiae, Prov. Sal. c. 16. v. 32.)* longanimis prae- stat robusto, & dominator spiritus victori urbium. Idèd vocantur CLEMEN- TES & ab ipsomet Christo Benefici ευεργεταί. Luc. 22. 25. (quo si- mul non obscurè ad Ptolemaeum hujus cognomenti alludere vide- tur) Estque semper apud posteritatem major hujus virtutis quàm po- tentiae fama. ut alter R. Simeon eod. c. ait תירה הם כתר תירה
 שרשה כתרם הם כתר *tres quidem coronae sunt, legis scilicet, sacerdoti, & regni: sed corona bona fama transcendit omnes.* Summa, ut optimus pastor censetur is, qui gregem absque jactu pedis solo fistula accentu aut oris blando murmure ducit quâ vult; ita gubernator optimus, qui uno clementi verbulo id efficit, quod eculeis vix assequeretur tyrannus. Maym. H. Mel. 2. ult. רועה קראו הכתוב שנ' לרעות בעקב עבדו ודרכו של רועה מפורש בקבלה
 בורעו קררו רעה בורעו וכן כל אדם ובחוקו ישא ונא *pastorem vocat scri- ptura, sicut dicitur (Psal. 78. 71.)* elegit servum David, ut pascat populum

Iacob. officium verò pastoris expresse traditum est (Esa. 40. 11.) pascere Regem, agnellos brachio collectos in sinu portare, feras deducere. &c. Conferamus jam cū dictis & scripturæ sacræ conformibus regnandi regulis, aliquot Emblemata Politica, & si Dīs placet, egregia tuendæ potestatis arcana, quæ bipedum vasei rimus ille Machiavellus, capp. 17. & 18. d. p. inc. docet. Parvi ducat Princeps savitia nomen. quo cordes suos in fide retineat; paucissimus enim exempli clementior erit. Turtius est, si alterutro carendum, metui quàm diligi. Homines minori respectu offendant, qui student ut diligantur, quàm qui metuantur. Pulchrè satius coherere possunt timori & in odio non esse. citius parentum cadem oblivioni dant homines, quàm forunarum suarum direptionem. eripiendi tamen aliena nunquam non adveniunt causas: perpetuò causas exquiret, quibus alienas opes occupet: contra sanguinis effundendū rariores sunt causæ, citiusq; prætereunt atq; deficiunt. At Principi jam in exercitu versanti atq; multitudinis procuratorem habenti, statuendum omnino est, ut inhumanitatis nomen pro nihilo ducat. Cum homines ad arbitrium suum atque, metuant autem ad Principis voluntatem. Princeps qui sapientiā valet, eo quod sua est non aliena facultate niti studeat. Duo sunt genera decerandi, unum jure legum, alterum per vim; cumq; illud proprium sit hominū, hoc belluarum, confugiendum ad posterius, si non satū est uti superiore. Ideo Achilles Chironi centauro educandus & in disciplinam fuit congestus. Cum itaq; Principem magni referat belluinum ingenium scire inducere ei tum vulpi, tum leonis mores assumendi erunt. Næquam defutura sunt causæ, quibus in violatam fidem colorem inducat: plurimum refert ut quis rectè nōrit colore vestire. cū simulando tam dissimulando: homines enim aded simplices sunt, ut qui fallax & simulationis artificio eruditus est, statim se habiturus qui se illi decipiendum tradat. Nolim Alexandri VI. Pontif. Max. recens exemplum silentio præteritum. Is nihil quàm mortalium impoftere egit. qui speciosius juraverit injurandum, vicissimq; qui minus præstitit, nemo unquam fuit. Quocirca ad omnem venarum & fortunas conversionem versatile ingenium Princeps habeat necesse est. Curam adhibeat ne quid ex ejus ore excidat, quod quinq; illi jam enumeratis partibus non sit referendum, ut pietatem, fidem, integritatem, humanitatem, religionem sanctè colere videatur. Nemo non videt quid præteferas, at pauci sunt qui quod sis sensu percipiant; qui pauci non audent multorum opinioni adversari. Quibus aliquid fiat rationibus nil interest, modò honesti speciem præseferat, &c. o scelus! non simplici suspensio digne! Itanè majestatem conservari putas? feriam te unico velut ictu, illius etiam à Rege & quidem sapientissimo mortalium prolatis, qui rationem status intellexit maxime si quis alijs; imò ab ipsomet sacro spiritu di-

Etati: MISERICORDIA ET VERITAS CUSTODIUNT
 REGEM, PIETAS FULCIT SOLIUM. Prov. Sal. c. 20. v. 28.
 ההסד שיעשה המלך הוא הפלת הסוכה:
 אמילו למי שאינו ראוי בה וכן האמת שיהיה אמת בדבריו ויאהב האמת ויבסס
 בו שני אלה הדברים ישמר המלך ככל היוק ויחסד לבדו שיעשה המלך יסמך
 ויבססו כסא מלכותו: *per Misericordiam, quam regi commendat, intelligit
 hyperbolen vel excessum bonitatis, etiam erga eos qui non digni sunt. per
 Veritatem, ut sit fidelis in sermonibus suis, & hanc virtutem ames colatq;
 hac enim ambo custodient eum ab omni hocumento. Sola vero pietas stabilis
 & suffulcit thronum regni sui.*

Superest ut & hoc breviter attingam, sapientes in specie, hu-
 manius & honorificentius à rege tractari debuisse: Sic enim Ramba-
 mus circ. med. cap. citati לכבד לומר התורה וכשינסך
 מפנה על המלך לכבד לומר התורה וכשינסך
 לפניו סנהדרין והכני ישראל יעמד לפניו וישיבם בצדו וכן היה אסא מלך
 יהודה עושה אמילו לתלמידי חכם היה עומד מכסאו ומנשקן וקורא לו רבי ומרי
*praeceptum erat regi, honorare doctores legis. cum igitur intrabant coram
 ipso Synedriales aut sapientes Israël, assurgebat ipsis, collocans eos juxta
 latus suum. Sic fecit Asa Rex Iudæ, etiam discipulis adhuc, assurgendo de
 throno suo & illos osculando, appellandoq; Mi Magister! Mi Domine! De
 Synedrialibus quidem minus mirum est, quia in statu regni non merè
 Monarchico, magnam ipsi quoque potestatem exercebant, civili-
 um quippe causarum cognitionem penè soli possidentes: quod verò
 cæteris quoque privatis hic honor fuit habitus imputandum est eru-
 ditionis merito & dignitati literarum, quæ sui cultores sic remune-
 rantur, ut quævis obscuro sint loco nati, sedeant tamen juxta principes,
 juxta principes inquam populi sui: quod Psaltes inter mira providentiæ
 Dei specimina recenset Psal. 113. v. 8. Literati sanè omnium ferè se-
 culorum à regibus hanc reportarunt gratiam, ut cæteris non tantùm
 haberentur honestius, sed & ab oneribus publicis essent immunes.
 De quo studiorum privilegio testatur priscus ille R. Neehonias ben
 Hakkana, qui Uzielidistempore paulò ante Christum vixit in Pirk.
 af. c. 3. כל הסקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועל דרך ארץ
*qui recipit in se jugum doctrina, ab illo aufertur jugum regni, quo gravari
 solent plebei. Quisquis es ergò adolescens, qui è tenebris ad lucem
 emergere cupis, post Deum amali teras, & ipsa te redamabunt, nu-
 trient, honorabuntque Penè oblitus essem Davidis, qui hoc solo no-
 mine Achitophelem (ceteroq; in improbum) amicitia suâ d gnatus
 esse fertur ibid. c. 6. דוד המלך ישראל שלא לבד מאחיזתאל אלא שני
 דברים בלבד קראו רבו שני ואתה אנוש כערכי אלומי ומורעו קל וחומר
 הלכסד סתברו פרק אחד או הלכה אות או פסוק אחד או דבר אחד או אמילו
 אות**

אחת אחת על אחת כמה וכמה שצריך לנהוג בו כבוד ואין כבוד אלא סתורה.
 David Rex Israel quamvis ab Achitophèle non nisi
 duos res didicerit (unam scilicet, nè privatim & solitarie disceret; alteram
 nè auditorium superbo incesso adiret: ut quidem Iudei narrant) vocavit ta-
 men illum Rabbi sive Magistrum suum. sicut legitur (Psal. 134.) Tu
 collega, doctorq; mi notissimè! A minori ad maius: quisquis à socio discit in-
 regum caput vel tractatum, imò versum unicuique aut literulam, teneat
 ipsi honorem deferre; qui præcipuus est è doctrinâ: sicut dicitur (Prov. 3.
 34.) gloriam sapientes hereditabunt. &c. Intellige tamen hoc totum
 de congressu privato: nam in publico actu Reges omnino majesta-
 tem suam, severitate gestum & convenientibus pompis tueri dece-
 ut mox seq. Theoremate dicitur.

Theor. XIII.

Sic tamen nè quid Honoris deperdat.

Honorandos esse magistratus omnes, præcipuè verò Reges,
 unanimi populorum consensu notum est, nec eget probatione.
 Illud verò præceptum æqualiter universos obligat. nullâ ætatis, sta-
 tus, dignitatis vel sexus exceptione. Ided dicunt Hebræi, etiam Pon-
 tificem & Prophetas hoc cultus debito teneri. quamvis enim ipse
 Rex oraculum consulturus stare debeat corâ Pontifice; ob reveren-
 tiam divini pectoralis Urim & Tymmim, & futurorum interpreti.
 honorem deferre; tamen extra hunc casum Pontifex vice versâ Re-
 gem venerari, pronusque salutare jubetur æquè ut alii. Imò quos
 Deus extra ordinem miserit Prophetas, personarum aliàs non respec-
 tores, id minimè neglexisse ajunt. Maym H. Mel. init. c. 2: כבוד
 גדול נהגין במלך ומשימין לו אימה דיראה כלב כל אדם שנ' שום תשים עליך
 מלך שיהא אימתו עליך. Honorem maximum regi exhibent, tribuentes
 ipsi venerationem & reverentiam è cordibus cunctorum. sicut dicitur
 (Deut. 17.) ponendopones super te regem: scilicet ut ejus terror sit super
 te (de quo Prov. 20. 2.) & mox §. c. כל העם באין אליו בעת שירצה
 ועומדין לפניו ומשתחוין ארצה אפילו נביא עומד לפני המלך משתחיה ארצה
 שנ' הנה נתן הנביא ויבא לפני המלך וישתחו למלך: אבל כהן גדול אינו בא
 לפני המלך אלא אם רצה ואינו עומד לפניו אלא המלך עומד לפני כהן גדול
 שנ' ולפני אלעזר הכהן יעמד אפ' כן מצוה על כהן גדול לכבד את המלך
 ולהרשימו ולעמד מפניו כשיבא לו ולא יעמד המלך לפניו אלא כשישאל לו
 omnes populi veniunt tempore quo ipsi placuerit, stantes.
 coram

ortam illo & adorantes versu terram. etiam propheta regem accedens sta-
 incurvatur, prout de Nabano patriarcha legimus (1. Reg. 12. 23.) prohi-
 disse in faciem suam. At summus sacerdos nunquam accedit regem nisi vo-
 luerit, nec stat coram eo: sed potius Rex fiat coram pontifice, sicut dicitur
 (Num. 27. 21.) coram Eleazaro sacerdote: & stabit: quamvis alias praeceptum
 sit pontifici honorare regem & assurgere advenienti: non enim stabit rex
 coram illo, nisi quando consulit iudicium Lucis. Secus quam olim factita-
 vit Alexander tertius, qui Imp. Fr. Barbarossam Venetiis in vestibulo
 S. Marci pedibus conculcavit, quasi super aspidem & basiliscum
 ambulaturus; ut illius ætatis historici narrant. Est verò cum primis
 notabile, quòd regem honori suo renunciare potuisse negant, quam-
 vis ex humilitate voluerit. Talm. M. Sanh. p. 19. a. in marg. finist.
 דרך שמתל על כבוד מלך שמתל על כבוד מלך
 si magister remittit honorem suum, remittitur ille: at non si Rex remittat
 suum. quia nempe publicam sustinet personam, & si quid contume-
 liæ pateretur, id non modò sibi privatim, sed magis publicè toti re-
 gno inhonestum foret. Quemadmodum qui in còpæt dià principis
 agit partes, non simul morionis vultum induere potest: ita quos
 Deus in hoc mundi theatro altius posuit, stationem suam attendere
 decet, & meminisse, quicquid inceptum, omne in propatulo esse,
 nec à præsentibus tantum spectari taciteque censer, sed in historias
 referendum aliquando à posteritate lectum & liberrimè dijudicatum
 iri. Quamvis Nero facinorum suorum commentarios infamiae me-
 tu cremaverit, tamen omni potentia impedire non potuit, quo mi-
 nus hodie cognoscantur publicè. Itaque omninò famæ ratio habe-
 ri debet: & quicquid in multorum oculis incurrit, honorificum esse.
 Levicula videntur quæ ad corporis cultum pertinent, atque virilibus
 curis vix digna: & tamen referunt Hebræi, regem suum quotidie pri-
 us domi consum lotumque fuisse, quàm in publicum prodierit, ut
 scilicet splendidior appareret. Maym. H. Mel. med. cap. 2. הסך
 מסתפר בכל יום ומתקן עצמו ומתאנה בכל עשרים נאים וכפארים שנ' מלך
 ביום ירחויה ענין: Rex tondetur omni die & ornatur seipsum, induiturque
 vestibus pulchris & honorabilibus, sicut legimus (Esaï. 33. 17.) regem in de-
 core suo spectabunt oculi tui. Forma quidem viros neglecta decet; fuit
 tamen etiam Cæsar, relatu Suet. c. 45. circa corporis curam minorior, ut
 non solum consideretur diligenter, ac raderetur, sed vellere etiam; ut qui-
 dam improbraverunt: calvitii verò deformitatem (supervacaneo pudore)
 iniquissimè ferret, sæpè obrectatorum jocu obnoxiam expertus. ideò, &
 deficientem capillum revocare vertice affueverat, & ex omnibus decretis si-
 bi à S. P. Q. honoribus, non aliqd aus recepit aut usurpavit libentius, quàm

*In Laureæ perpetuò gestanda. Etiam cultu notabilem ferunt; usum lato
 clavo ad manus simbrato. &c. totum verò id gestum in conclavi pri-
 vato, & grande nefas habitum, spectare nudum, lavantem, vel ton-
 sori suppositum regem. Ibid paulò antèrius. אסור לראותו כשהוא
 עירום ולא כשהוא מסתפר ולא כשהוא בבית המרחץ ולא כשהוא מסתב
 piaculum est ipsum cernere nudatum, aut quando condetur, aut quando
 versatur in balneo, aut quando abstergitur spongiâ. Quod minimè cura-
 vit amor ille ac delitiæ generis humani Titus, dum teste Suet. c. 8.
 in thermis suis admixtâ plebe lavit, ne quid popularitatis pratermitteret.
 Quia verò nimia familiaritas certum parit contemptum, rectius vi-
 dentur Judaici reges ista, procul à spectatōribus in occulto sustinuis-
 se, ubi & omnis recreatio tutior est, sive quis cum eodem Tito, psal-
 lere velit, sive cū Alexandro M. sphærâ impellere; sive cum Adriano
 & M. Antonino pingere. Vestimenta quod attinet atq; reliquū appa-
 ratū, constat regibus non reputari pro fastu, si splendide ornentur, sed
 omninò decere, ut in his quoque supra omnes emineant: esse verò
 peculiaria quædam ipsorum ornamenta, & majestatis velut sym-
 bola, ut coronam & sceptrum, quæ in solenni actu ostendent. Maym.
 ibid. יושב על כסא מלכות בפלטרין שלו וששים כתר בראשו *residet super
 thronum regalem in palatio suo, gerens coronam in capite.* Authoritatis
 etiam esse ut sedeant, ubi cæteri assistunt; imò in ipso quoque sacri
 cultus loco: quem tamen honorem solis Davidicis attribuit idem
 Rabinus §. præc. אס נכנס לעזרה והיה מורד דוד יושב שאין יושבה בעזרה
 אלא למלכי בית דוד בלבד שנ' ויבא המלך דוד וישב לפני ה' *cum in-
 traverit atrium (sanctuaris) si est de semine David, asidet. neq; enim se-
 dendus locus est in atrio, nisi regibus familia Davidis tantum: sicut dicitur
 (2. Sam. 7. 18.) ingressus est rex David, & sedit coram Domino, unde
 obiter illud quoque apparet, olim non sedisse alium, quonquam in
 templo Jerosolymitano, ut nos in nostris solemus, sed aut erectos
 steterisse, aut procubuisse in genua; secundum illud quod in Pirk. af. c.
 5. inter primæ domus mirabilia, refertur: עומדים צופים ומשתתפים
 רואים *qui coarctati stabant, adorabant dilatati, b. e. quibus ob multitudi-
 nem in festivis conventibus vix standi locus erat, suppetebat tamen sufficiens
 spaciū ingeniculandi.* Porro si quis sermo ad plebē habendus esset,
 feri debebat breviter & graviter, sine titulis, sine ambage, ut enim
 multiloquium etiam in privato, sapientiæ penuriam, & (quæ certus
 illi comes est), ingenii ventositatem arguit, ita inanis battologia
 omnium minimè Reges decet: quorum est jubere, non declamare:
 coaxare verò ranarū, qui canes multūm laxant, mordent parūm.
 Augustius ergò habetur plurima exequi paucalocutum: nam Rex &**

Lxx veteri proverbio sunt monosyllaba. Maym. loc. sæpè citat. ברא בוסן שיהיה המלך בכיתו לכדו הוא ועבדיו יעשה זה בצנעה אבל בפרהסיא בפני העם לא יעשה ולא יעסוד מפני אדם ולא ידבר דכות ולא יקרא לאדם *hec* (qua de honorandis sapientibus præmiserat) accipienda sunt de tempore, quando rex domi suæ una cum anciliis solus defideret, tunc eruditus comiter affari debet: ac quando in publicam prodiit, coram toto populo id maxime decet: tunc igitur nemini assurgat, neminem alloquatur teneriusculè, neminem appellet aliter quam nomine suo; ut *venerationem retineat in cordibus universorum*. Nimia humanitas contemnitur, contemptus autem odio peior est. qua in re turpiter honorem suum prostituit Imp. Vitellius, totâ viâ Caligatorum quosq; militum obvios exosculans, perq; stabula & diversoria mulionibus ac viatoribus præter modum comi: ut manè singulos jamnè jentassent sciscitaretur, seq; hoc fecisse ructu quoq; ostenderet. Sueton. c. 7.

Sunt & alia quæ ad regis honorem pertinuisse ajunt; Profectio- nes illius, & Lucrum, & Suppellectilem concernentia. Si quâ proficiscebatur, potuisse viam sibi etiam per invia sternere, ac maceriem quæ fortè obstiteteret, nemine prohibente pro commodiori transitu diruere. R. Mos. Mikoz. pr. aff. 114. מורץ נדר לעשות לו דרך ראן. *perrumpit sepem ut paret sibi viam, nec quisquam impedit manum ejus: via enim regia non admittit estimationem*. Si quis ei moriebatur, disputant Rabini an funus comitari egressu licuerit? Bën Maymon negat c. 2. v. 4. מה לו מת אינו יוצא. סתם מלטיין שלו וכשמכרין אותו כל העם מסובין על הארץ וזוהו מיסב על *aliquo suorum defuncto, non exit portam palatii, quando illum efferunt, omnis populus recumbit in terram, ipse verò reclinatur ad calcitram*. Mikozî verò arbitrarium esse putat, exêmplo rem confirmandis d. l. ר' יהודה אומר אם רצה לצאת אחר המטה יוצא שכן מצונו בדרך מלך ישראל שיצא אחר מסתו של אבנר שנ' והמלך דוד הולך אחר המטה אמרו לו לא היה הדבר אלא לפנים העם ונתפייסו שהרי דוד היה יוצא מבין האנשים לנשים ומבין נשים לאנשים עד שידעו כל העם כי לא היתה סאת המלך להסית את *Abnere* (2. Sam. 3. 31.) *factum à Davide, quod egressus sit post capulum Abneri* אמנר: *sunt tamen qui hoc fecisse dicunt, ut se populo purgaret atq; vehementius persuaderet, Abnero se mortu causam non fuisse: ideo inter viros & mulieres palam discursitasse.* (vers. 37.) Aliàs de Pontifice constat, eum nè quidè ob consanguinei obitum pollui debuisset. Lev. 21. 1. Ipsa tandem regia suppellex, ob majestatem utentis, privilegio singulari donata & universis interdicta fuit: cujus mentione non tantum generis omnis vasa & inanimata vitæ instrumenta intelligunt, sed & ani-

malia, imò servos ac ancillas aulae, adeoq; res omnes quarū usus Augusto serviebat immediatè: ut corona, sceptrū, thronus, equi, mulæ ministri, &c. hisce nemo privatus utebatur; illaverò partim cremabatur, nè cuiusquā abusui post fata regis cederent. H. Melach. init. c. 2. itē R. Bachai pars. schoph. *אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו ואין משתמשין בשדכיו ולא בכתרו ולא באחד מכל כלי השמישו וכשהוא מת כולן נשרפין לפניו וכן ולא ישתמש בעבדיו ושפחותיו ושמשיו אלא מלך אחר* *non inequitat ei* *non infidet folio: non utitur sceptro: non attingunt coronā. summa, nemo usurpat quicquid urens filii illius: ideo cum moritur, cōburuntur ista omnia coram ipso.* (ut infra latius dicetur Theor. XIX.) *Abstinēt servus eius & ancillia, & ministri, omnes præter aliū regē successorem.* Invenio tamen in Talmud exceptionem necessitatis; quā ut aliàs, ita hic quoq; lege caret. Per. Chelek. p. 95. a. med. Cum Rex David in magno vitæ periculo versaretur, captus ab immani gigante Jischbi Nobensi fratre Goliath, cujus scriptura meminit 2. Sam. 21. 16. & capitaneus Abisai filius Zerujæ hoc ex ostentis quibusdam (ut Rabini quidem narrant) rescisceret, subitam ipsi opem laturus acceleravit cursum suum equo regio; impetratā tamen antè à sapientibus facti hujus licentiā *תנן אין רוכבין על סוסו בשעת הסכנה מאי אתא שאל ביה סדרשא אמרו ליה בשעת הסכנה שמיר דמי רכביה לפרדיה וקס, ואול קפצה ליה ארעא. nefas quidem est vehi equo regio: at quidnam juris in casu aecessitatis: abiens ille rogavit Doctores, qui responderunt licere tunc uti. equitavit ergo mulā ejus, ut terra sibi obviaret, h. e. optica deceptione propter celeritatem occurrere videretur, sicut & Virgilius loquitur: provehimur portu, montes urbesque recedunt. non verò miraculosè aut locali motu obviaret. ut recentiores Judæi mortalium stupidissimi accipiunt: qui de eodem gigante suo more fabulantur ibidem, projecisse Davidem instar periculi nulloque negotio in altum & supposuisse hastam. ut in eam recidens confingeretur. quid est Hyperbola, si hæc non est?*

Theor. XIV.

Habebat enim (certā moderatione) Ius vitæ
& necis illorum.

Primarium regis officium erga subditos erat administratio Justitiæ, quam omnibus æqualiter & incorruptè debuit impertiri.

Hal.

Hal. Mel. sub fin. c. 4. ומחשבתו ותהיה נוסחתו ומחשבתו
 להרים דת האמת ולמלאות העולם צדק ולשבור זרוע הרשעים ולהלחם
 מלחמות ה' שאין סמלין מלך תחלה אלא לעשות משפט ומלחמות שני ושפטו
 in universum dirigantur opera eius ad honorem Dei. & sit omnis intentio, desiderium atque cogitatio
 eius exaltare legem veram, & replere mundum iustitiâ, confringere bra-
 cebium improborum, & praeliari praelia Domini. Neque enim ab initio regem
 alio fine constituebant, nisi ut administraret iustitiam & bella, sicut
 dicitur (1. Sam. 8. 20.) *Indicabit nos Rex noster, & egredietur ante nos, ge-
 retque nostra bella.* Hoc enim ut faciat, non est verè Rex. Pulchrum & re-
 peti dignum est quod Augustinus l. 4. Civ. D. c. 4. de iustitia regnotū
 dixerit, remora eâ nil aliud fore quàm magna atrocitiam: & cōtra, atrocitiam
 esse quasi parvaregnâ, ubi manipulus hominū pacto societatis astrictus, certa
 lege prædâ dividat; & si hominū accessionibus crescat ut civitates occupet,
 iam regni nomen obtinere. Adducit etiam illud piratæ cuiusdam ad
 Alexandrum: ego qui exili navigio id facio, latro vocor; tu quia idem
 classe magnâ facis Rex audis. Ut verò Iustitiæ administratio feliciter
 procederet, constituti sunt olim apud Hebræos certi quidam Cen-
 sores vel Visitatores SCHOTERIM dicti, quicum fustibus & fla-
 gris per plateas urbis circumibant, ut mensuras & pondera exami-
 narent, mores publicos observarent, & si quid pravum offendissent,
 magistratui denuntiarent. Hal. Sanhedrin ab init. cap. 1. מצא
 עשה של תורה למנוח שופטים ושוטרים בכל מדינה וכל מלך שני שופטים
 ושוטרים תתן לך בכל שעריך: שופטים אלו הדיינים הקבועים בבית דין
 ובעלי דינין באים לפניהם: שוטרים אלו בעלי סמל ורצועה והם עומדין
 לפני הדיינים המסבבים בשוקים ובדחוקות ועל ההנויות לחקן השערים
 והסדוה ולהכות כל מעות וכל מעשהיהם על פי הדיינים וכל שיראו בו
 lussum legis est constituere iudices atq; Censores, in omnibus Provinciis & Regionibus, sicut dicitur
 (Deut. 16. 18.) *Iudices & Schoterim ponas tibi in omnibus portis tuis.*
 Per Iudices intelligit eos magistratus ordinatos in Synedrio, coram quibus
 litigant partes: per Schoterim vero illos qui cum baculo & loro assistunt Iu-
 dicibus, & circumcunt in foro, plateis atq; tabernis ut redificent portas &
 mensuras, atque percussant iniquos ex ore Iudicum. In quocunque autem
 ipsi cernunt pravitatem, eum adducunt Synedrio, ut iudicetur pro merito
 malitiæ suæ. Quemadmodum & in Turciâ custodes Urbium cum
 fustibus obambulant, ut ijs mulcent, si quos in propatulo rixantes
 offendunt, aut quovis clamore publicam quietem turbantes. Talis
 olim Ierosolymis in diebus Vsa: fuit Maafias; simul capitaneus ma-
 gni exercitus. 2. Par. 26. 11. & commendat scriptura formicam, quod

Hoc minimum animal officium spontè faciat, quamvis talem Schœter sive *סאבדאָר* vel *עגדוואַל* non habeat prov. 6. 7. Huc pertinet quod Rabini de Salomonis eburneo & inaurato tribunali referunt. in *Zenoreina P. Schopher*. constituisse sex gradibus (etiam scripturâ testante 1. Rēg. 10. 19. ad quorum singulos Rex justitiæ admonitus fuerit cum primū ascenderet. acclamatum f. ille *מִשְׁפָּט לֹא תִהְיֶה מִשְׁפָּט לֹא תִהְיֶה* *Indicium non inclinatio*: ad secundum *לֹא תִכָּר מִנִּים* *Personam non respicito*: ad tertium *לֹא תִקַּח שוּדָר* *Munus non accipito*: ad quartum *לֹא תִקֵּם לְךָ מִצָּבָה* *noli plantare laticum* ad quintum *לֹא תִשָּׂא אֶשְׂרָה* *noli erigere statuam*: ad supremum *לֹא תִכָּחַשׁ שׂוֹר* *ne mactato bovem*. Quod non absimile est illi, qui per caduceatorem suum quotidie, hac formulâ, *מֵתָהּ מֵתָהּ אֱלֹהֵינוּ* *an*, Mortalitatis suæ admoneri voluit. ô felicem populum cui sic Lex & Rex simul imperant! feliciorem quoque si quod imperant executioni datur: nec sunt Campana, quod dicitur sine pistillo: felicissimum verò si in hoc statu perennant, nec cum succedit novus rex, novâ Lex juxta proverbium introducitur: à qua tantoperè abhorruerunt olim Locrenses, ut novationis autorem sūne circa collum aptato, rationem dicere jusserint: ut si mutandæ utilitatem non evidenter persuaserit, attracto loqueo statim suffocari possit.

Quamvis igitur Rex hebræus dicto modo, statutis & legibus Mosâicis tenebatur, hoc tamen non impedivit, quo minus pro renatâ potuerit de plano procedere, & si casus ita posceret, pœnas aut mitigare, aut crescentibus delictis exasperare; sicque suum jus vitæ & necis, citra vim justitiæ, circumstantijs attemperare Maym H. Mel. sine cap. 3. *וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁלַח רֶשֶׁת לִתְקַן הָעוֹלָם כִּי כִּי שֶׁהִשְׁמַח צִדְקָהּ* *potestatem habet Rex ordinandi mundum juxta id quod præsens hora postulat*. Deducamus rem verbi gratia per aliquot exempla. Deut. 21. 21. prohibuit erat relinquere cadaver suspensi per noctem in patibulo: additis rationibus binis, primò quia suspensus Dēi execrabilis sit, secundò nè terra hoc spectaculo contaminetur quorum illud R. Sal. larchi post Vzielidē de imagine Dēi accipit; ei contumeliosum fore si quis ita pendens relinquatur; perinde ut mundano Domino non sit honorificum, si vel effigies sua, vel alijs facie sibi similis suspendatur: hoc verò R. AbEzra in honorem terræ sanctæ sancitum putat *הָאָרֶץ לֹא תִכָּחַשׁ לְכָל יִשְׂרָאֵל כִּי מִשְׁפָּט לֹא תִהְיֶה מִשְׁפָּט לֹא תִהְיֶה* *historia Gibeon (1os. 10. 26) arguit quod statum deo pernoctando nequaquam in honorem strangulari conditum sit, sed in honorem terræ potius, & ut jura præputia eorum ab Israël differrent*. Itaque sepulti fuerunt regulariter eadem die ante solis occubitum, non modo ipsi facinorosi, sed etiam unâ cum illis

omnia supplicij huius instrumenta. Hal. Sanhedr. cap. 15. med.
 מצות עשה לתלות את המדון ועובר על ואין האשה נחלת: וכיצד אחר
 שסלקין אותן משקעין את הקורה בארץ ועץ יוצא ממנה ומקפין שתי ידי וזו לזו
 ותולדו סמוך לשקיעת החמה ומתירין אותו מיד ואם לו עוברין עליו בלא
 תעשה ומעית לקבור את כל הרוע בית דין ביום ההרציה ולא דם בלבד אלא
 כל המלך את סת עובר עליו הלינו לכבודו להביא לו ארון ותכריכים אינו
 עובר: ואין תולין על אילו ומתוכר לקרקע אלא על התלוש כדי שלא יהא מחוסה
 קצצה שהעץ שנתלה עליו בקבר עמו שלא יהא לו זכרון רע ואכזרו זה העץ
 שנתלה עליו מדין וכן האבן שנסכל בה והסיף שנהרג בו הנהרג והסדרין
 יוסי sumus suspendere blasphemos & idololatrios: non tamen feminas. Quomodo
 postquam lapidato erant, infigebatur terra palus, unde transversa trabs exi-
 bat. & colligatis manibus attracti suspendebantur prope solis occasum, mox-
 que rursum dimittebantur, quia nefas est relinquere per noctem. Sepeliun-
 tur autem omnes supplicio affecti, ipsa die supplicij sui: nec ipso solum tam-
 cito; sed & in genere omnis quicunq; mortuum suum sepelire procrastinat,
 peccat, nisi faciat hoc propter apparatus feretri & involuorum, in ho-
 norem defuncti. Nemo suspenditur ad arborem solo innatam, sed ad avul-
 sam. ne forte parcatur amputationis iniuria: quia lignum una cum suspensio
 sepeliendum est, ne relinquitur turpem in mundo memoriam, aut dicatur:
 ecce de hoc ligno quondam pendeat iste vel ille! Sic & lapis quo aliquis ob-
 ruitur, gladius quo decapitatus, mappa quâ suffocatus: omnia hæc sepeliun-
 tur: in carcere tamen occisi, non in ipso sepulchro. Nihilominus dicunt
 licuisse Regi contra expressam hanc legem, aliquando diutius in pa-
 tibulo relinquere, quorum exempli terrendus erat populus, & ab-
 invalescentes scelere arcendus. Maym H. Mel. eod. fin. c. 3. ex Talm.
 תולה ומנות תלוין ימים רבים להשיל אימה ולשכר יד רשעי ירושלים
 & suspendit & relinquit suspensos diebus multis, ut incutiat terrorem
 & frangat malitiam improborum in seculo. Aliud exemplum. Mos erat
 ne duos facinorosi simul unâ depunirentur; nisi forte in communi
 delicto simile supplicium essent meriti Sanh. c. 14. post med. און דבין
 לעולם שנים ביום אחד אלא דבין זה היום והשני למחר הוי שניהם בעבירה
 אחת ומיתה אחת כגון נואף עם נואפת הנן שניהם ביום אחד: אבל
 אם היה הנואף כועל בת כהן הראוי והוא כהן. והוא בשריפה אין הורגין
 nunquam condemnant plures unâ die, sed unum hodie
 alterum cras, nisi ambo rei sint eiusdē transgressionis. & meruerint unâ mor-
 tem v. g. adulterum cum adultera judicant simul: At si qui adulter vicariet
 filiâ sacerdotis, quoniam ille suffocationē hac verò cōbustionē meretur, sumunt
 supplicia diebus diversis quod iugium unâ cū innocēte Christo salvatore,
 latrones duos crucifixerunt Mar. 15. 27. fecisse putandū est, aut quia &
 ואלו השנים fuerūt habiti Luc 23. 40. (quod mihi verisimilius videtur)

quia pridem cum potestate Synedrii hæc quoq; consuetudo fuit sub-
 lata. eod. cap. circ. fin. ארבעים שנה קדם תרנן בית שני בסלו דיני נפשות
 מישראל אף על פי שהיה הסקדש קיים מפני שגלו הסנהדרין ולא היו שם
 במקום במקדש: וכשנתקלקלה השורה גלו ממקום למקום ולעשרה מקומות
 גלו וסופו לטבריא וטבס לא עמד בד' גדול עד עתה וקבלה היא שבטבריא עתה יתכן
 : *quadragesima annis ante excidium tem-
 pli posterioris ablata sunt iudicia capitalia de Israël, quamvis sanctuari-
 um adhuc duraret, quia Synedriales exulabant; nec amplius in loco suo
 congregabantur. Postquam imminuit fuit potestas, vagati sunt de loco
 in locum; & decies mutarunt sedes, quarum ultima fuit Tyberia, ultra
 quam hæcenus non habuerunt aliam. Sed Vaticinium extat in Kabatâ
 quod (in diu sperata recollectione) primum conventuri sint Tyberiadem, po-
 stea inde ad sanctuarium (tunc extruendum) transferendi. Hic iterum
 licuit regi aliquid contra consuetudinem facere, & in terrorem rebel-
 lium plures unâ die simul condemnare. claus. c. 3. Mel. הורן רבים. סך
 אחד אחד rex occidit multos eadem die. Aliud. Ordinariè nemo judi-
 cabat unicus, nec ex ore unius testis, sed audiebat vota plurium col-
 legarum, & damnabat reum binis (ut minimum) attestantibus.
 Maym Hal. Sanhed. c. 2. §. 15. מצות חכמים תוא שמושיב עמו אחרים.
*præceptio sapientum est ut assumat sibi alios dicunt enim: noli judicare solus, quia unus est
 (nempe Deus in celo) qui iudicat solus (sine assessoribus.)* nec etiam
 admittebant propriæ turpitudinis allegationem pro testimonio, nè
 quis fortè phreneticus innocenti sibi noceret. ead. Hal. fin. c. 18.
 אן מתיין ולא מלקין המודה בעבירה שמה נפסרה דעתו בדבר זה שמה מן
 העלמין מרי נפש הוא המתכים לסות שתוקעין החרטות בנשנים ומשליכין
 non in- עצמן מעל העות שמה כך זה יבא ויאמר דבר שלא עשה כדי שיהר
*versificiunt, imò nè verberant quidem eum, qui ultra confiterur transgres-
 sionem; nè fortè abrepti sint sensus eius, aut melancholicus quispiam cali-
 de occasiones moriendi excogitet: quemadmodum aliqui gladios sibi adi-
 gunt in ventrem, vel precipitant semetipsos de rectis: sic iste talis de se
 mentitus, captet fortè ansam pereundi.* Rex tamen & hic iterum sin-
 gulari prærogativâ maiestatis, de plano procedere, sine collegis ju-
 dicare, uno teste, imò propriâ confessione reum, damnare potuit.
 Ibid. §. præced. גזירת וכתהב היא שאין ממתין בד' ולא מלקין את האדם.
 בהוראת פין אלא על פי שנים עדים: וזה שהרג יהושע עכן ודוד לגר. עמלקי
*Scriptura decernit ne iudies quempiam damnans suâmet & significatioue, sed ex ore duorum
 testium. Achan ergo quem Iosua (c. 7. v. 21.) & proselytus Amalekita
 (2. Sam. c. 1. 10.) quem David ex propriis eris indicatione interfecerunt**

extraordinaria sunt exempla, & processus Regii. Hal. Melachim fin c. 3.
כל ההורגין נפשות שלא בראה ברורה או בלא התראה אפילו בעד אחד או
homicidas etiam sine demonstra-
tione manifestas, vel deferratione praviâ, imò restituito, & quamvis insi-
diis, & per errorem interfeceris, vicissim interficiendi Rex potestatem ha-
bet. Aliud Regulariter nemo judicabat in propriâ causâ. vel si quis
juris sui fiducia præsertim quando periculum è morâ metuitur, ipse
sibi suâ ab adversario vendicaret. tenebatur tamè id postea corâ judi-
cio comprobare legitimè cum illo expectari & aliorum sententias
expectare. H. Sanh. c. 2. § 16. וידו רין לעצמו אם יש בידו
בזה הואיל וכרת וההלכה היא עושה אותו חייב לפרות ולכא לבית דין אף על פי
שלא היה שם הפסד בנכסיו אילו נתאחר ובא לבית דין לפיכך אם קבל עליו
בעל דינו והביאו לבית דין ודרשו ומצאו שעשה כהלכה ודין אמט דין לעצמו
poteſt aliqui sibi ipsi jus administrare, si vires habeat
modo juxta æquitatem & constitutiones id faciat, non opus habet fatiga-
ri & statim ad iudices currere, quamvis nulla sit pecunia jactura, differre
tamen, & postea demum assumpto secum reo vadit ad Synedrium. ibi ju-
dices inquirent in factum, & si deprehenderint fecisse juste, non reſcindunt.
Rex vero etiam in causâ propriam honorem concernente, jus sibi
dicere potuit, & contemptores suæ majestatis vel contumaces puni-
rè. Hal. Mel. 3. 11. להרע אפילו להרע רשות לכלך ישראל יש לסלך רשות
גור על אחד משאר העם שילך למקום מלוני ולא הלך או שלא יצא
מבוני ויצא חייב מיתה ואם רצה להרע יהרג שנ' כל איש אשר ימרה את
פיו וגו' וכן כל המבוא את המלך או המחפור יש' לכלך רשות להרע כשמעי'
quicumq; rebellat contra regem Israël, in eum rex potestatem ha-
ber interficiendi; etiamsi (leve preceptum fuerit, v. g.) mandaveris cui-
dam à plebe ut abiret in locum hunc vel illum, is verò non abiverit; aut
prohibueris nè domo egrediretur, is verò egressus fuerit. Hi mortui rei sunt
ut si modo rex velit (nec clementiam juri suo præferre malit.) eos occidere
possit. sicut dicitur (Ios. x. 18.) quicumque rebellaveris ori tuo, nec obedi-
veris cunctis jussionibus tuis, interficiatur. Sic etiam qui contemnit re-
gem aut pudefecit eum; exemplo Simeï filii Gera (2 Sam. 16. 6. & 1 Reg.
2. 42.) Summa, si quis nil aliud deliquisset. poterat eum solâ con-
tumaciæ culpâ punire, atque crescentis inobedientiæ pœnas, in ter-
rorem aliorum exasperare: quod tantum de regis lure dictum, neu-
tiquam factis Tyrannorum patrociniatur; sed inculcatur simul an-
xie nè hac potestate abusi, sanguinem humanum temerè fundant.
Quod Maymonides præclare, ut omnia, complexus est in exam: te-
stium H. Sanh. c. 12. §. 3. hisce verbis: הוו יודעים שלא כדיני סמונת דיני
נפשות דיני סמונות אדם ביתן סמונו ומתכפר לו דיני נפשות דמו ודס זרעו

תלוין בו עד סוף כל העולם שהרי בקין נאמר קיל דמי אחיך צועקים דמו והם
 דרעו נכרא אדם יחידי בעולם וכל הסאנדר נפש אחת מעולם מעלה עליו
 כאילו אבד עולם מלא הרי כל באי עולם בצורת אדם הראשון הם נבראים
 ואין פני כל אחד מהם דומין לפני חברו שמא תאמר מה לו ולצרה זו לחוב
 בדכו *scitote quod multa pecuniaria à capitalibus iudicii multum differunt*
ibi homo expendit tantum facultates suas ut absolvarur, hic vero cruciorem
suam, à quo tota ipsius posteritas dependet, usque ad finem seculi, ea pro-
pter dicitur in historia Caini (gen. 4. 10. plurali numero) Sanguines fratris
tui clamant, hoc est cum ipse sanguis sanguis quoque filiorum eius (quo-
rum generationes hoc homicidio intercepti.) Initio creavit DEUS (non co-
tos populos simul, sed) unicum hominem in mundo, qui ergo unum visum pri-
us, ei reputatur ac si totam gentem interimisset (quippe quæ inde potuis-
set enasci.) Ecce quotquot in hunc mundum procreamur, habemus cum Adamo
 primo communem formam omnes, licet vultibus infinitis modis differamus.
 fit hoc, nè quis forte dicat: quid mihi cum alio & afflictione illius? quid ad
 me sanguis eius? (cuius tamen inter omnes homines tanta est communio.)
 Itaque non opinor probatum iri factum Principis Synedrij, qui tan-
 tum ut exemplum statueret, plurimas mulieres unâ die in legitimo
 processu damnavit. de quo idem Maym. cap. 24. §. 9. יֵשׁ לָבִים דָּן
 להלקות מי שאינו כחייב מלקות ולהרדת מי שאינו כחייב מיתה ולא
 לעבור על דברי מורה אלא לעשות סנין לתורה וכיון שדואים בית דין
 שפרצו העם כדבר יש להם לנזדר ולחזק הדבר כפי מה שראה להם הכל
 הוראת שעה לא שיקבע הלכה לדורות ומעשה והלקו אדם שבעל אשתו תחת
 אילן ומעשה באחד שרכב על הסוס בשבת בימי יוונים והביא אחר לנדר וסלקוהו
 ומעשה ותלה שמעון בן שטח ששנים נשים ביום אחד באשקלן ולא היו שם
 כל דרכי הדרשיות והחקירה וההתראה ולא בעדות כדורה אלא הוראת שעה:
licet iudicibus verberare qui non meritis est verbera, & occidere qui moris
non reus est. nequaquam ut (pro lubitu) transgrediantur legem. sed ut faci-
ant SEPE M legem (h. e. crescentibus delictis penas exasperent) si vident
invalescere plebem in quodam (delicto) possunt sepius & cohercere prout
videbitur: sed omnia tantum ad tempus, non ut consuetudo fiat in prajudi-
cium. Exemplum verberarunt virum qui iungebatur uxori sub arbore. Ali-
ud. eum qui Sabbatho equitabat in luto lapidarunt. Aliud. Simeon filius
Schatach suspendis octoginta faminas unâ die in Ascalon, quamvis non
præcesserat plenaria inquisitio nec omnes solennitates iudiciorum. sed id
temporarium erat.

Revertor ad Regem, cuius potestas non absoluta erat, sed va-
 riè limitata: unde hoc jus vitæ & necis certâ tantum *moderatione*
 habuisset supra in Theoremate diximus Præterquam enim quidd gra-
 viora cum Synedrio cõmunicare debuit (ut infr. Theor. XVI. se-
 quetur) etiam hîc non quovis genere mortis punire potuit, sed solo

gladio delinquentes plectere. Maym. H. Melach. cap. 3 §. 12. אין למלך
 קצת להרוג אלא בסיף בלכד ויש לו לאסור ולהכות בשוטם לכבודו אבל
 לא יפיק סמך ואם הפיק הרי זה גורל: *interficiendi potestatem Rex non
 habet nisi gladio tantum: licet tamen ei ligare & percutere scutica, ob
 honorem suum: ac nemini opes publicare. nam si publicaret, audiret Ra-
 ptor.* & Hal. Sanh. c. 11. §. penult. nominanturambo facinora, ob quæ
 sola quis capite plectebatur: *occidendi (scil. gladio) bini sunt; homicida, & (urbis) excommunicata.* Alias præ-
 ter hanc decollationem *qua regum propria erat ibid. §. 6.* Syr edrii
 habebat tria suppliciorum genera, Strangulationem, Combustionem,
 atque Lapidationem; quæ hic obiter recensebo ex eod. cap. quoniam
 paradoxa sunt & multo aliter comparata quàm vulgò putatur. Stran-
 gulandi olim non suspendebantur. ut nobiscum fures de patibulo,
 (nisi quis simul Blasphemus aut Idololatra exiitisset, quo casu post
 aliud supplicium modò in sublime attractus fuit) sed simeto ad ge-
 nua usq; insistentes, mappâ suffocabantur §. 7. מצות הנחנקין משקעין
 את המתויב בכול עד אדכר בתין ותתנין סדר קשה לתוך הרך וכורכין על
 צוארו ושני עידיו זה מושך אצלו זה מושך אצלו עד שתצא נפשו:
*Rumstrâ-
 gulandi. immergebant eum stercore usq; ad poplites suos. & indebant su-
 darium durius medio reniorum atque circumvolvebant collo eius; tunc at-
 traherant idambo restes quilibet ad se. donec excluderent animum. Co-
 burendi non in succenso rogo cremabantur, ut veneficæ nobiscum;
 sed liquefacto metallo in os infuso necabantur, etiam in fecidâ pa-
 luda §. 5.* מצות הנשרפין היו משקעין אותו בכול עד ארכוכותיו וכוונתם
 סדר קשה לתוך הרך ופורך על צוארו ושני עידיו זה מושך אצלו זה מושך
 אצלו עד שהוא מרחם את מין וכתיבין את הכדיל ואם העופרת וכיוצא בהן
*Ritus comburendi
 fimo. immersum ad genua usq; traherant hinc inde mappâ circa collum
 convoluta, donec os aperiret. mox liquefactum stannum vel plumbum. in-
 fundebant hianti, ut descendens intestina concremaret.* Lapidandi non
 multis aut minutis ictibus petiti sed de ferali colle præcipitati &
 uno grandi saxo fuerunt obruti: nisi fortè hoc ad mortē nō suffecerit
 כיצד מצות הנסקלן רחוק מבית הסקילה ארבע אמות מפשטין את המתויב §. 1.
 סקילה בגדי ומסמך עקרין מלפני ואין האשה נסקלת עדמה אלא בחלק אחד
 ובית הסקילה גובה שתי קומות עולה לשם הוא העדיו ודין אסירות ואחר מן
 העדיו דוחפו על סתני מאחוריו והוא כהפך ונופל על לבו לארץ אם סת יצא
 שהיו נאמר סקל וסקל או ירה ירה הגה השוה הנסקל שנפל את האבן עליו
 אם הנדחף שנפל הוא בעצמו על הארץ ואם לא סת מדחפה וימנכתו העדים
 אבן שהיתה מונחת שם משא שני בני אדם והעד השני מרחם את
 עדו ומשליך האבן על לבו אם סת בו יצא ואם לאו רשמתו בכל ישראל שני
 יד העדים ההיה בו כראשונה להמית ויד כל העם באחרונה: *Quomodo lapidabās*

quatuor ulnis ante locum supplicii exuebant damnato vestes, tegebantque
 erip rudinem eius ab anteriori parte, ac mulierem lapidandam non denu-
 dabant nisi parte modica: porro supplicii locus altus erat staturas hominū
 binas, illuc ascendebat ipse una cum suis testibus, habens manus (antrorsum)
 ligatas, unus testium impellebat ipsum circa lumbos, retro, ut converfus de-
 cideret ad terram super cor suum: si inde moreretur, peractum erat, quia
 dicitur (Exod. 19, v. 13) lapidando lapidabitur, aut proiciendo precipita-
 bitur. cuius equiparatur lapidatus quem saxum oppresit, precipitato qui se-
 ipsum sorte alio. Tandem etiam pietatis ratione sic limitata fuit
 Regum potestas, ut subditi obedire non nisi ad aras usque teneren-
 tur: hoc est, si quid contra legem aut conscientiam iussi essent, ad
 parendum non obligarentur. quod pulchrè congruit cum illo Pe-
 tri, Act. 5. 29. Deo magis obtemperandum esse quàm hominibus:
 & Rabini etiam latius, ad res minoris momenti extendunt. H. Mel.
 c. 3 §. 13. המכלל נזירת המלך בשביל שנתעסק במצות אפילו במצוה קלה הרי
 פטור דברי הרב דברי הענין דברי הרב קודמין ואין צורך לומר אם נזר המלך
 לבטל מצוה שאין שומעין לו זה *Qui negligit decretum regis propterea quod
 occupatur in lege, quamvis preceptum vile sit; ecce ille immunis est! ubi e-
 nim iussa Domini & servi concurrunt, oportet illa prius exequi.* Dicere
 nil opus est, si quid contra legem decerneret: tunc enim prorsus non pateretur.
 Memorabile huius rei exemplum contigit sub Johanne Hyrkano f.
 Simeonis, Pontifice simul & Rege, qui odio Pharisæorum factus
 erat Sadduceus, & Judæos ad eandem sectam cogere nitebatur: sed
 ipsi mille mortes oppetere malebant quàm à suorum traditionibus vel
 hilum discedere. Joseph. l. 13. antiq. c. 18. & inde abbreviator Josip-
 pus mihip. 45. צוה המלך דעבדו קול בכל מדינת מלכותו לנחת מנהג
 צדוק וביתו וכל איש אשר יסרה את פיהם וזמת כהרב וזהו יוחנן כהן גדול
 ששמש בכהונה גדולה מ' שנה ולבסוף נעשה צדוקי אבל לא שמעו ישראל מצות
 המלך והיו נוהגים כן הן החכמים בסתר והמלך מבקש עליהם וכל מי
*præceperat rex & promulgave-
 rat publicâ voce per omnes provincias regni sui, ut reciperet dogma Za-
 dok & Baithos (hæsiarcharum, qui ex malè intellectu apophthegmâre
 preceptoris sui Antigoni Sochei abnegarunt præmia pietatis; & consequen-
 ter providentiâ Dei in animâ immortalitatem, angelos, æternamq; vitam
 addens comminationem mortis, si quis obsequi recusaret. Hocq; iussit Io-
 hannes ille qui summum sacerdotium per annos 40. obtinens, sub finem
 ætatis factus erat Sadduceus. At illi non obedientes regi, perseverabant in
 placitū sapientum, occulte tamen. Rex igitur inquisitione habitâ quos-
 cūque rescivit occidit, & sic prævit grandem populum de Israël.* R. Da-
 vid Ganas in suo Zermach. nominat, imprudentem quendam virū,
 qui totum

humanae vitae sustentationem pertinebant, iussi sunt in sacros usu
 aliquid segregare: scilicet è frumento, tritico, avenâ, hordeo, legu-
 minibus, oleo, musto, ficibus, malogranatis: adoque de zizaniis
 quibusdam H. Trumos. c. 2. post init. הכרשין אף על פי שאינם מאכל
 אדם הואיל ואוכלין אותן בשני רענן חייבין בתרומה ומעשרות דהאוב
 vicia (wicken semil: tinum) quoniam non sint humana nutrimenta, quia tamen famis tempore con-
 eduntur, etiam addecimari debent. sic & Hyssopus atq; origanum, quorum
 semina sunt homini condimenta. decimantur. quod lucem foeneratur
 loco Matth. 23. v. 23. ubi etiam hortensia, ut anethum. mentha &
 cuminum à Phariseis addecimata leguntur; quod Christus non
 simpliciter improbavit, sed præposterum studium. in re minuta re-
 prehendit; quomodo iudicium, misericordia & fides multò gravio-
 ra securè interim negligebantur: quorum hæc facere quidem, illa
 verò non intermittere debebant. Ex omnibus istis, & animalium
 quoque facturâ, non tantum decimas, sed si rectè supputemus om-
 ninò quintas partes pendebant; sicut demonstrabo. Nam primò
 primitias offerebant sacerdotibus, quæ pars erant ferè quinquage-
 sima: Ead. Hal. init. c. 3. תרומה גדולה אין לה שיעור מן התורה כמה הוא
 שיעורה שנתנו חכמים עין יפה אחד ממ' והבינונית אחד מחמשים עין רעה
 oblatio magna (h. e. primitiarum) non habet præscriptam quantitatem in lege; sed me-
 sura eius vel aestimatio quam ordinarunt sapientes hac est: oculus bonus (si-
 ve liberalis.) offert unum è 40: mediocris unum è 50. malus autem oculus
 sive avarus unum è 60. nec licet minus offerre sexagesimâ parte. Deinde
 modò Decimas dabant Levitis pro alimoniâ ipsorum Hal. Maaser.
 init. c. 1. אחר שמערישין תרומה גדולה ספריש אחד מעשרה מן הנשאר
 והוא הנקרא מעשר ראשון והמעשר הזה ללויים זכרים ונקבות ומותר באכילה
 לישראל ובטמאה שאין בו קדושה כלל וככל מקום אינו קדש אלא מעשר שני
 אף מעשר ראשון שנטלה תרומתו חולק לכל דבר לפיכך בזה לוי ששנבית
 postquam separave-
 runt oblationem primitiarum, dant decimam partem de residuo, quæ vo-
 catur prima, & cedit Levitis utrimq; sexus. hanc comedere fas est, etiam-
 si quis impurus sit; & omni loco, non enim sanctitas est nisi in decimis se-
 cundis: at primæ sunt profana, aded ut etiam filia Levitæ scortationibus
 polluta eas comedere possit. Et ex his ipsis decima, hoc est, universi
 proventus centesima pars, debebatur filiis Aaron. num. 18. 26. Po-
 stea de residuo segregabant alias decimas, quæ tertio quoque anno
 à Sabbathico, cedebant peregrinis pauperibus, viduis atque pupillis;
 Deut. 14. v. 28. cæteris verò intermedijs, servabatur eas quilibet si-

ibi ipsi ad usus conviviorum sacrorum in profectionibus Ierosolymitanis; aut si procul inde habitaret, pecuniam è divenditis collectā, & in aliud impendi prohibitam, illuc afferebat. Ibid. vers. 22 & 24. *אחר שמפרישין מעשר ראשון בכל שנה מפרישין מעשר שני כל תבואות ובשנה שלישית וששית מפרישין מעשר עני וכו' separatis prioribus decimis, dabant & secundas ex omni proveniunt, quotannis; sed anno tertio & sexto (periodi septennaria) pauperibus. &c. vides ex allatis, si quis verbi gratia 102 Logos olei expressisset; primò duos, nomine primitiarum pro sacerdotibus; mox denos, titulo decimarum primarum pro Levitis: tandem novenos de residuo, causa decimarum secundarum pro pupillis abstraxisse, sicque in universum 21. de 102. h. e. totius centuriæ quintam circiter partem alienasse. Inter quas tot erogationes nulla regis erat. nec ullius meminit Tobias, debitorum liberalissimus ille solutor; minimè omissurus si quicquam debuissent. c. 1. v. 6. in hæc verba narrans: *απαρχὰς καὶ τὰς δεκάτας τῶν γενημάτων, καὶ τὰς πρωτοκαρσίας ἔχων, καὶ ἐδίδουν Ἀ' αὐταῖς τοῖς ἱερεῦσι τοῖς ἡοῖς Ἀ' αὐτῶν πρὸς τὸ θυσίας ἔσθαι πάντων τῶν γενημάτων. τὴν πρωτὴν δεκάτην ἐδίδουν τοῖς ἡοῖς Ἀ' αὐτῶν τοῖς θραπύουσιν ἐκ ἱερουσαλὴμ, τὴν δὲ δευτέραν δεκάτην Ἀ' πρὸς τὸν ζῶντα, καὶ ἐπρωτόμην καὶ ἐδαπάνων αὐτοὶ ἐν ἱερουσαλὴμ καθ' ἕκαστον ἐννομιαν. Ἐλὴν τρίτην ἐδίδουν οἷς καθήκει, καθὼς ἐνετείλατο Δεββὼρ ἡ μήτηρ τοῦ πατρὸς μου.* quæ verba quia in latino & germanico aliter leguntur sic græcè placuit exscribere: in hebræa verò Schreckenssucht editione multò etiam significantiora sunt. Habebant autem tunc adhuc reges suos Judæi: vixit enim Tobias minimum sesqui seculo ante captivitatem Babyloniam. Quod si diuturnitate temporis, regiæ decimæ in defuetudinem abiissent, non reticuisset hoc Rabini talium curiosissimi, qui etiam minorem negligentiam Hasmoneorum tempore subortam notarunt. Hal. Maaler initio cap. 9. *במי יוחנן כהן גדול שהיה אחר שמעון הצדיק שלחו בן הנדול וברקו בכל גבול ישראל ומצאו שהכל והירים בתרומה גדולה ומפרישין אותה אבל מעשר ראשון ומעשר שני היו עמי הארץ מקלילין על עצמן למיכך נדרו שלא יהיה נאמן על המעשרות אלא אנשים נאמנים אבל עמי הארץ פירותיהן ספק ואין נאמנים לומר מעשרין הן וחרו הנקרא דמאי in diebus pontificis Iohannis qui successit Simeoni, emiserat senatus magnus exploratores in omnes terminos Israël & deprehendit quod primitiarum oblationes quidem fideliter redderent, utraq; verò decimas. primā scilicet, secundam & eam qua pauperum est imminuerent. Ideo decreverunt, nè qui posthac (solus sine reſte.) sufficeret ad decimationem, nisi homo nota probitatis: ac plebeciorum structus semper dubii essent, nec ipsi-**

met de decimatione testari possent, indenatum est quod vocant Dammah.
h. e. suspectum. &c.

Pergo ad vectigalia. ut enim corpus absque nutrimento tabescit, ita regnum sine redditibus enervaretur, etiam nemine extraneo hoste id infestante. Inter redditus autem acie primâ loco Vectigalia, sive Portoria, quæ mercibus & illarum vectoribus, circumvectionis aut venditionis nomine, proque usu viæ publicæ imponuntur, & juxta frequentiores transitus vel pontes exiguntur, horum jura rex hebræus habuit sine controversiâ M. H. Mel. c. 4. §. 1. קצב לו מס ואסור להברית מן המס שיש לו ללוק טכס מי שיתנב המס ילקח מסו ומס ועברוק ויחזיק לו מס ועברוק ordinat sibi Telonia, quæ vitare vel effugere nefas est. licet enim eum qui vectigali se subducendo, illud quasi suffragatur, privatione bonorum vel vitæ quoque punire; quia dicitur (Deut. 20. 11) erunt tibi tributarii & servient tibi. De jure nostro non soluti vectigalis pœna mitior est, ut subductæ merces in Commissum cadant, & fisco acquirantur. Quod commissum est, statim desinit eius esse qui crimen contraxit; dominiumque rei vectigali acquiritur. Ulpian. l. comm. 14. ff. de Publicanis. Monere autem nil opus est, non posse omnium promiscuè rerum vectigalia indici honestè, constat quantum bonæ existimationis Vespasiano exhalârit cum graveolentis urina telonio: quamvis ille lucri odorem quemcunque bonum existimaret, ridiculum verò est Morinos Britannia populos olim pro platani umbrâ vectigal solvisse; quoniam arbor illa genialis ex alieno petita orbe, per mare Jonium in Diomedis insulam, ejus tumuli gratiâ primùm in vecta, inde Siciliam transgressâ, tandem ad has etiam gentes tributarias fuit allata, ut Plinius excusat, not. hist. l. 12. c. 1. Et videtur ipsa rerum natura, quorundam honorum vectigal abhorre-re; si verum est quod de Salinis in Troade refert Athenæus, exaruisse illas cum à Lyfimachio vectigal imponeretur, & cum remitteretur mox affatim rursus affluxisse. Quænam publicanorum in Judæa fuerit conditio tempore Christi, sub Romanis, & quomodo per licitationem telonia conducerint, partim ex Evangelicâ historiâ, partim è Josepho cognosces. hæc de ordinarijs redditibus.

Porrò si qua necessitas incideret, poterat rex etiam extra ordinem à subditis pecuniæ contributionem exigere. ut enim opes publicæ pacis ornamenta sunt, ita etiam subsidia belli, adeoque nervus rerum gerendarum. Eod. init. c. 4. Mel è Mals Nedarim ירשתו: ויחזיק לו מס ועברוק ויחזיק לו מס ועברוק facultatem habet rex imponendi tributum populo, ad necessitatem vel suam vel militarem. Nescio an rectè Tributa vocentur, cum non sint anniverfaria: dicamus;

tamus potius Collationes vel Collectas, quæ sic exiguntur; & illud
 vocabulum tribuamus ijs, quæ de viēt: hostes in recognitionem sub-
 jectiopis contribuunt quotannis. Erat verò prudentiæ (nè diviti pau-
 per æquaretur) non personis sed rebus hæc collectas indixisse,
 & secundum proportionem Geometricam, proque modulo pos-
 sessionum eas exegisse. Nam ut aucto, vel meliorato fundo, colle-
 cta jure crescebat; sic rebus incendio, sterilitate agrorum vel alio
 casu imminutis meritò & ipsa minuebatur. Nec video quàm ratio-
 nabiliter aliqui olim apud Romanos, in singulas ædium suarum
 regulas, certos asses dependere jussit, cum pauperculus aliquis
 vix eam domum, contra ditior alius multa insuper latifundia possi-
 dere potuerit. rectius fortè ejdem fecerunt, quando in usus Punici
 belli posterioris, pecuniam à civibus mutuo accipere, quàm nimis
 exactionibus gravare maluerunt. Tondere pecus licet, non deglu-
 bere, nec expedit anseres sic deplumare ut pennæ nequeant recre-
 cere. prov. 33. ult. qui nasum nimis emungit elicit. sangui-
 nem, quo nomine apud Chaldaeos etiam pecunia notatur (vide Thish.
 Edæ.) quia sanguine ac sudore panperum paratur. Idem sapiens
 gnomographus cap. præced. 29. v. 4. Rex juris sui observans stabili reg-
 num; at תרומות איש vir oblationum (h. e. exactionum) destruit
 illud. ad quæ verba notat Aben-Ezra שהוא ידענו כי תרומות הנשיא שהוא
 לוקח מעם הארץ היא ששית האופה כלומר לוקח תרומות רבות יותר מן
 המדה הדועה יהיה אותה confus. quæ oblatio principis, (h. e. duodecim viri
 five Tribuni) quæ accipit à plebeis (contribulibus) sit sextrapars Ephæ (h.
 e. semis Sati.) vult igitur dicere, qui ultraxam mensuram exigit plura
 quàm sibi debentur, potius destruit regionem. Et ad eundem locum R.
 Lev. B. Gerl. קרא זה האיש מלך כי אין כמוהו ראוי להיות מלך.
 ecce talem scripturam non dignatur appellare Regem, sed simpliciter vocat
 Virum, quia indignus est regio titulo! Itemque Kabvenaki אדם יהיה
 המלך לוקח מתנות מבני אדם או ירים סע על עמו הוא יהיה העיר במעשהו
 si rex munera extorquet ab hominibus, aut exasperat tributum populi sui,
 hoc ipso facto civitatem evertit: si non simul & seipsum, neque enim
 novum est, ut Actæon aliquis venationi nimium intentus, à pro-
 priis canibus dilanietur. Facessant igitur illi excoriatore hominū,
 qui rem omnem cum pulvisculo, quod dicitur, evertunt; & nè præ-
 textus vel color desit nunc hoc nunc illud causantur; ut luscini olæ
 nunquam sua cantio deficit. finxit & Heliogabali connumeret Deo-
 rum, ad quæ sibi dote opus esset, ut sic pecunias extorqueret. Con-
 trā, scitum erat illud Andriensium, qui, cum Themistocles pro pe-
 cunia legatus dixerat, afferre se comites, duos Divos Περσῶν καὶ Βιαιῶν

imperterritè responderunt, sibi quoque Numina totidem adesse
א' מעי'אן וגו' פני'אן.

Superest ut de maleficorum & bello subactorum opibus dicatur. nam & inde notabilis portio accedebat fisco regio. Nemini quidem vivi opes publicare nec multas exigere poterat, nisi Raptor audire vellet; ut Theor. superiori dictum. At iusto iudicio damnatorum opes sibi vendicabat. Mos. Mikoz. pr. Aff. 114. *הרתי מלכות למלך נכסיהם* *occiforum à rege facultates cedunt regi.* Præsertim verò bona hostium *legitimo bello devictorum*, inter ipsum & duces dividebantur. prædiorum ipse sumebat non proorsus unciam, spoliiorum verò semissem, sed regii thesauri totum assem. Melach. 4. 9. *המלך משיח נטל מכל הארצות שכובשין ישראל חלק אחד מין* ודבר זה חק לנו ולבנינו עד עולם וכל הממלכות שכובש הרי אוצרות המלכים למלך ושאר הכוח שכוחין בוועין ונותנין לפניו והוא נוטל מחצה בראש ופחצית הכוזה : *quas subigunt Israilite, partem unam è tredecim (b.e. tantundem quantum una tribus.) hoc est jus eius & filiorum post se in seculum. Si que regnavincit, suppellectilem regiam (quippe qua nulli privato congruit) ipse capis in solidum. ceteras verò pradas (bonorum mobilium) quas pradan-tur, dividunt: ipse sumit medietatem primò, deinde reliqua medietas distribuitur inter capitaneos.* Sed de his amplius dicetur jam capite sequenti, velut in proprià sede.

CAPVT V.

DE BELLO.

Theor. XVI.

Bella quædam jussu legis gerere tenebatur.

PALÆSTINAM antiquitus incoluerunt Cananæi, populi è Chamo Nox filio nati, ut è genes. 9. 18. & 10. 16. apparet. Quamvis verò authores gentis ibi plures enumerentur. scriptura tamen præcipuè septem familias recenset. Deut. 7. 1. scilicet. Hethæos, Gergezæos, Amorhæos, Chananæos in specie. Pherezæos, Hevæos & Jebusæos, qui extirpandi fuerint & funditus eradicandi, Eorum sedes ex analogià libri Josue delineavi, & non tam
 o. natus

ornatus quàm memoriæ causâ, proque meliori perceptione dicendorû in hanc quam vides Tabellam conclusi. Erant autè superstitionibus mirè dediti, & varijs, partim horrèdis abominationibus infames Deut. 8. 10. liberos è se natos, opinione sacri cultus vel meriti, ustulabant Idolo Moloch: magiam, incantationes ac veneficia exercebant: necromantiam quoque & auguria quod propterea moneo, nè quis putet à Justissimo Deo, sine culpâ suâ, fuisse possessionibus exutos & vitâ privatos. Horum terras opportunitate loci fertilissimas, mel-

le quasi ac lacte fluentes, pridem Abrahæ promiserat Deus, Genes. 12. 7. & 13. 15. & 15. 18. eiusque posteris tanquam dignioribus colonis; modò reciproca pietate se gratos exhibeant. postquam igitur ex Ægyptiacâ servitute liberati, exactoque quadraginta annorum exilio, Arabiæ désertum emensis, ad has regiones appulerunt, cœperunt jussu Dei, duce verò Josuâ veteres inquilinos ad internectionem usque persequi. Nec tamen prorsus omnes extirparunt, sed remanserunt passim aliqui superstites, qui posterorum virtutem excernerent; nè scilicet tam fertilis ubere tellus, simul omnibus colonis orbata, in vastas solitudines degeneraret, unde peius à feris bestiis quàm ab hoste humano timerent. Exod. 23. 29. Deut. 7. 22. Relicti sunt ergò habitatores Gaser in tribu Ephraim, facti tamen tributarii. Jos. 16. 10. Jebusitæ Hierosolymis in tribu Benjamin. jud. 1. v. 21. complures Chananzii in tribubus Manasse, Sebulon, Aser & Naphtali, versib. 27. 28 & seqq. aded ut etiam Salomonis tempore multi Amoræorum, Hethæorum, Phereæorum, Hevæorum & Jebusæorum inter Israëlitas habitarent. 1. Reg. 9. 21. Imò longè serius,

Christi Servatoris ætate, Gergesæi adhuc superfuerint Matth. 8. 28. Itaque ad Reges ea cura seculorum successione fuit devoluta ut hæc Chananæorum reliquias paulatim conficerent & excinderent à numero populorum. R. Mos. b. M ym. H. Mel. init. cap. 5. **אין המלך נלחם תחילה ולא מלחמת מצוה ואי זו היא מלחמת מצוה זו מלחמת שבעה עשרים ומלחמת עמלק ועודת ישראל מיד צר שבא עליהם ואחר כך נלחם במלחמת הרשות והיא מלחמה שנלחם אם שאר העם: *ante omnia gerit rex bella mandata, nempe septem populorum & Amalek: juvatq; Israël contra hostes ipsi supervenientes. postea demum suscipit pralia majestatis contra gentes alias, ut dilaret terminos regni & augeat magnitudinem eius una cum famâ.* E quibus verbis apparet Bella Hebræorum fuisse vel Defensiva contra incursum vicinorum, vel Offensiva, etiam adversus non lacessentes; hæcque rursus duplicia, vel Legalia, quæ Moses præceperat, vel *Ultronæ* quæ quisq; pro dilatatione imperij spontè suscepit: de quibus Theor. seq. nunc illud excutiendum est prius, quod de Amalek adjunxerat, jubentur illi omnino deleri, ut nè quidem vestigium sub cælis amplius extet. Deut. 25. ult. *victoriæ* verò memoria in solis chronicis conservetur Exod. 17. 14. R. Mosche de Kozi præc. affir. 116 & rursus pr. negat 225. item Maym H. Mel. cap. 5. §. 3. **מצות עשה לאבד זכר עמלק שנ' תמחה את זכר עמלק** וסצות עשה לזכור תמיד מעשי הרעים ואריבתו כדי לעורר איבתו שנ' וזכר את אשר עשה לך עמלק מפי השמועה לזכור בפה לא תשכח בלב שאסור *legem habemus qua jubet nos perdere memoriâ Amalek. & sonat (Deut. 25. 19.) dele memoriâ Amalek. Item aliam, qua jubet nos contra, meminisse jugiter operum eius malorum & insidiarum, ut excitemus (vel acuamus.) iras nostras adversus eum; qua sonat (vers. 17.) recordare quid fecerit tibi Amalek. ex orali Kabalâ didicimus, verbum textus: Recordare: referri ad os, (quo jugiter id narrandum sit) sed verba (vers. 19.) Non obliviscaris: respicere cor, nè unquam obliviscantur illius odij.* Quid ergo est illud grande nefas, cuius indefinenter meminisse debent: oportet Amalekitas insigne quoddam hostilitatis specimen edidisse, aut facinus patri: sic præ aliis notabile, quo tam irreconciliable odium & vindictam perpetuam meriti sint erant enim alijs Judæorum agnati, ex Esau oriundi, Genes. 36. 12. unde & Edomæi descendūt. vers. 9. quibustamē parcere jussit Deus, Deut. 2. 5. curigitur isti sunt deterioris cōditionis? id scriptura duobus verbis innuit, Deut. 25. v. 18. **וירגה הנוכשלים** *decaudicavit debiles.* quod nostri interpretes metaphoricè accipiunt de agminis extremitate truncatâ, quia Græci sic reddiderunt, *ἐκκαύθη τὸ ἄκρον***

Ἰουδαῖοις ὅτι ἐκ τοῦ νόμου. Iudæi vero quibus ex lege incubuit istorum
 particularium meminisse, ad verbum exponunt: amputasse virilia qui-
 busdam lassiss de tribu Dan, qui tardius erant secuti, in exprobratio-
 nem & contemptum circumcisionis, audiamus ipsosmet narrantes
 R. Bacchai sub finem Parsæ Ki Teze. דויתך מילה וזורק כלמי מעלה
 ואומר טול מה שבחרת והיה ערשה זה סאותן חסרי כח הונבות
 והחלושים שבחן מחמת עונות שהיה הענין פולטן וכתוב למעלה מן העין
 החזיקה במבוסיו בא שמואל עה' ופרע להם שנ' וישסף את אג היה מחתך
 את בשרו כותים ומאמר לנעמיות והוא עמלק עם לק עם שבא ללקק
 דמן של ישראל ככלב ר' לוי בשם ר' שמעון בן חלפתא אומר למה היה
 עמלק דומה לזיבוב שהוא להוט אחר הסכה כך היה עמלק להוט אחר ישראל :
abscidit membra circumcisionis & proiecit sursum versus cælum dicens:
TOLLE QVOD ELEGISTI! (Denm irridens: ut Iulianus *Apostata*
Christum, exclamans: Vicisti Galilæe!) hocque fecit languidis illis in
 extremo agminis, quos (via Comes & monstratrix) nubes eiecerat (nescio
 quid hoc sit alterius miraculi.) congruit quod eodem capite scribitur. (vers.
 11.) in simili negotio, de muliere verenda contrectante. Sed venit Samuel,
 & vindicavit hoc scelus quando dilaniavit regem eorum Agag. (1. Sam. 15.
 33.) hoc est, jure rationis amputavit (praputiatam) carnem illius, oli-
 vas solent putare. & in cibum proiecit struthionibus. Quid notat etymon
 Amalek עם לק populū qui lambit, scilicet sanguinem Israelis, veluti
 canes. R. Levi. nomine R. Simeon f. Chalatiphta ait: similes esse muscis,
 qui ulceribus inhiant avidissimè. Habent hoc ex antiquissimo Targum
 Tonathæ ben Vziel, qui vers. 18. capitis 25. Deut. sic reddidit chaldaï-
 cè. דאָרעו יתבון בארמא ורחו קטיל בבון כל רחוח. מוהרר למכסטי בתר מימרי חנו גביריא דמשבטא רבית
 דז אחרת בדיחיו פולחנא גבירא רחוח עננא פליט יתחיו
 דרבית עמלק מוקביל יתחיו וקטע גיה גביריחו ושדו לעילא
 דאחיו בית ישראל הויתח לעין ומשלחיו מסוגי שעברא
 דמצראי רבון רלוחי גללי יפא דעברתו כמצערתו ולא
 דחלו בית עמלק מן קדם יי : *qua occurrerunt vobis in via*
cum occidit è vobis quotquot cogitârunt declinare (Σοφ' 18 λόγος à ser-
 mone meo scilicet viros tribus Dan, inter quos erat cultus alienus (Ido-
 lorum.) hos eiecit nubes (in columna formam castra pracedens (Exod. 13.
 21) sed excepit eos Amalek & amputavit loca virilitatis eorum, proie-
 citque sursum: tunc vos Israelita lassieratis & fatigati, à recessu servitu-
 tis Aegyptiaca, praq, terrore fluctuum maris, per cuius medium trasse-
 ratis: at Amalek ita nil reverebantur DEVM. R. Salom. Iarchi in com. f.
 b. l. ait etiam nefandâ sed ipsis consuetâ libidine Israelitas incesasse: quo

vel solo crimine diram internecionem meruissent. קר לטון קרי
 וזכר במשכב זכר *vox* Accidit sumitur (eo significatu
 quo *supra* cap. 23. vers. 10.) de accidente pollutionis : quoniam abusi sunt
 illu *pradicando*. Ut ut sit, hoc certum est, in lege magis exosos fuisse
 Deo, quàm ullos vicinarum gentium, nec vitâ tantum & fortu-
 nis, sed etiam omni mentione nominis apud posteritatem, spoliari
 iussos. Erat hoc primum bellum Israelis, & putant etiam fore ulti-
 mum. Nam ipse Moses id cœperat statim ab egressu Exod. 17. 11.
 vincens quamdiu palmas in sublime portigeret : quia verò nondû
 omnes deleti sunt, existimat Commentator Maymonidis, ad marg.
 cap. 5. Melach. reservari cæteros Victori Messia, semper Augusto ;
 dicens כיבוש הארץ עד ימות המשיח לאחר כיבוש הארץ *praceptû*
hoc non profus impleri ante tempus Messia, qui subacturus sit terram
 (quod fiet intra proximos 39. annos : nisi calculus recentium Rabi-
 norum, & nominatim R. Eliax Anav, in præfatione Calendarij,
 sui, fallit, quod equidem valdè suspicor).

Quamvis verò scriptura vacationem à militiâ quibusdam in-
 dulserit. Deut. 20. v. 5. 6. 7. de quo privilegio infra Theor. seq. di-
 cetur amplius ; ea tamen immunitas nemini concessa fuit in bellis
 legalibus septem populorum & Amalek, contra quos universi, e-
 tiam sponsus è thalamo in aciem prodire debuerunt. סמך pr. aff. 20.
 & דמכס H. Mel. 7. §. 4. ברא שמועירי אנשים אלו מעורכי המלחמה
 במלחמת הרשות אבל במלחמת מצוה הכל יוצאין ואפילו חתן מחדרו וכלה
 מחרפתה *qua dicta sunt de remissione virorum è castris, intelligantur de*
bello majestatis : at in præcepta bella omnes exeunt, etiam sponsus è cubi-
li & sponsa è velamine suo (sub quo in solennitate nuptiali copulantur.
Joel. 2. 16.) Hinc igitur longè facessat omnis metus, assumantur verò
 spiritus generosi & bonæ spei de certâ victoriâ pleni, molles enim
 & degeneres animi, non tantum per se nil efficiunt præclari, sed etiâ
 contagione suâ strenuos quosq; inficiunt, ut unâ relaxentur & vin-
 cendi occasiones perdant. Itaque lex tam seriò totque verbis in-
 culcat, ut omni pavore abiectio, viriliter agant. Deut. 20. 3. quæ
 Moses Kozæus ad singulos actus hostiles referens, hoc modo ex-
 plicat. pr. neg. 231. אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחמו ואל תערצו
 מפניהם ר' לאוין הללו ענין אחד הוא והן כנצר ארבעה דברים שמלכו אומות
 העולם עושים במלחמה מניין בתרסיסיהן להקישן זה לזה כדי להשמיע קול
 שיפחדו כנגדם ויעסו ומצהלין בסוסיהן להשמיע שעטת סוסיהן וצווחין בקולם
 ותקעין בשופרות ובמיני משמיעי קול והזהירה תורה לכך אל ירך לבבכם
 מצהלין סיסים ואל תראו מהנפת תרסיסין ואל הפחדו מקול הקרנות ואל
 תערצו מקול הצווחת כי ה' אלהיכם והולך עמכם לחלחם לכם עם אייבונם
 לחושע

להושע אתכם nè mollescat cor vestrum, nè paveatis, nè trepidetis, nè
 formidetis ipsos. Quatuor prohibitiones ista sunt unius & eiusdem signifi-
 cationis, sed opponuntur totidem actionibus, quas solent reges gentium
 edere in praelio, quatiunt scuta sua ut collidantur invicem, & audientes
 timore percellantur fugiantq;: provocant equos ad hinniendum, & im-
 pellunt ut late perfonet strepitus ungularum: conclamant voce ardua: &
 clangunt insuper tarantariis. addersus tot formidabilium sonorum spe-
 cies pramunivit eos lex sigillatim, addens, si fiduciam habuerint, DE U-
 fore secum in pugnâ, & contra hostes auxiliaturum. Insignis est locus
 Maymonidis, sub finem cap. 7. Mel. quo velut classico militum suo-
 rum animos incendit, ut in tam justis bellis vitam pro lege pro-
 fundere nil dubitent: jubens tunc omnem familiæ & propinquitatis
 curam, penitus ex animo delere; quæ ipsorum quidem animos
 enervet, alteris tamen nequicquam profit: admiscens quoque mi-
 nas, quàm gravem DEI offensam contrahunt, qui mandata eius mi-
 litaria tam segniter exequatur, tùm verò quàm injurijs sint in cõmi-
 litones, qui pusillanimitate suâ illorum ardores hebetent, sicque cæ-
 sorum sanguinis quodammodo rei fiant: erigens tandem & consc-
 lans eos, qui fortiter occumbunt, inituros paradysum, affatim ibi
 recreandos. ומושיעו ישראל מִקִּיחַ הַמִּלְחָמָה יִשְׁעָן עַל מִקִּיחַ הַמִּלְחָמָה יִשְׁעָן עַל מִקִּיחַ הַמִּלְחָמָה
 כַּעֲתָ צִהָּ וְיִדְעַ שְׁעַל יִיְהוָה ה' הוּא עוֹשֶׂה מִלְחָמָה רִישׁוֹ נִפְשׁוֹ בִּכְפִּי וְלֹא
 יִירָא וְלֹא יִפְחַד וְלֹא יִחְשָׁב לֹא בְּאִשְׁתּוֹ וְלֹא בְּכַנּוּי אֱלֹא יִסְתֵּה יִסְתֵּה וְכִוְנוֹנָם
 מִלְכּוֹ וְיִפְנֶה מִכָּל דָּבָר לְמִלְחָמָה וְכָל הַמִּתְחַלֵּל לְחָשׁוֹב וְלִהְרֹר הַנִּלְחָמָה
 וּמִבְּהִיל עֲצָמוֹ עֹוֹכֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה וְלֹא עוֹד אֱלֹא שְׂכָל דְּמִי יִשְׂרָאֵל תְּלוּיָהּ בְּצוּרָא
 נָאֻם לֹא נִצָּח וְלֹא עָשָׂה מִלְחָמָה בְּכָל לְבֹו וּבְכָל נִפְשׁוֹ הִרִי זֶה כְּמִי שֶׁשָּׂפֵךְ דָּמִי
 הַכֹּל שֶׁנִּי וְלֹא יִסַּס אֶת לֵבּוֹ אֶתִּי כְּלִכְנֹו וְהִרִי מְפֹרֵשׁ בְּקִכְלָה אֲרוּר עוֹשֶׂה
 מִלֵּאכֶת ה' רִמְיָה וְאֲרוּר מוֹנֵעַ חֲרָבֹו מִדָּם: וְכָל הַנִּלְחָמִים בְּכָל לְבֹו בְּלֹא מַחֵד
 וְתַהוּיָה כּוֹנֵנָתוֹ לְקִדְשׁ אֶת חֲשֵׁם בְּלִבְדִּי מִכֻּסָּה לִי שְׁלֹא יִצְאָ נֹקֹו וְלֹא
 תִּנְיָעָהּ רִעָה וְיִבְנֶה לִי בֵּית נִכּוֹן בְּיִשְׂרָאֵל וְיִזְכֶּה לִי וּלְכַנּוּי עַד עוֹלָם וְיִזְכֶּה
 לְחַיִּי עוֹלָם הֵנָּה שֶׁנִּי כִי עָשָׂה יֵאֻשֶׁה ה' לְאֲדָנִי בֵּית נִאֻמָּן וְעַיִן וְהִיתָה נִפְשִׁי
 postquam intravit obligationē
 militiae, nitatur super eum qui est expectatio Israel, servator eius in tem-
 pore afflictionis (Ierem. 14. 8.) & sciat, quod pro confessione unitatis di-
 vina pugnet, gerat igitur securē animam in manu suā (h. e. periculum vi-
 ta nil reformidet. phrasis ē Iob. c. 13. v. 14.) neq; cogitet de uxore suā
 vel liberis, sed memoriam illorum procul ē corde removeat, in id solum
 intentum quod belli est. nam si inciperet fluctuare cogitationibus, non tan-
 tūm confunderet seipsum, sed etiam peccaret contra veritum legū. Quin
 imò totius populi sanguis pendet à collo suo. si enim succumbunt, ipse verò
 non satū strenuē pro cunctis viribus pugnavit, perinde habetur, ac si cruo-

rem omnium ipse sudasset, sicut dicitur (Deut. 20. 8. revertatur, ne liquefaciat cor fratrum ut suum. huc etiam accommodat Kabala illud (Ierem. 48. 10) maledictus qui peragit opus Domini negligenter, & execrandus qui prohibet gladium suum à sanguine. Contra, qui pralio instat omni conatus, absq; trepidatione, cum proposito sanctificandi numen, is victoria securus confidenter sperare debet. nihil sibi nociturum vel eveniturum aduersi, sed paratum iri domum in Israel, congruum sibi & filiis post se in perpetuum, & habitum iri dignum aternâ vitâ, sicut dicitur (1. Sam. 2. vers. 18. *libypolideus* ~~DEVS~~ domus mea domum stabilem, quia pralia Domini praliatus est: eritq; anima eius colligata in fasciculo vita cum DEO suo. Quis est tam imbellis, qui tali classico non animeretur? aut in certam ruere mortem formidet? sæpè miratus sum quid sit illud quod Turcas, homines barbaros & si cū Christianorū industriâ conferas, multò nobis inferiores tam pertinaciter in acie retineat, ut aliquando se nostris ultrò quasi sacrificandos exhibuerint; sed nunc mirari desino, postquam in eorum Bibliis, Alkuranum dico, tot cohortationes ad fortitudinem inveni, suffultas paradisi promissionibus plusquam Sybariticæ, quâ vix ipse Sardanapalus optare possit suaviorem, quis non ejus quam citissimè campos fieri festinet, cui summum bonum in hisce delitiis repositum: Suretâ Imrani patris Mariæ (quem Epiphanius *Ioakimum*, vulgus *Eli* nomen, Mu hammedes verò Moysis parenti cognomine facit) v. 168 & 169

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أحيَاءٌ عِنْدَ
رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَرِحَ بِهَا آلُ اللَّهِ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ
بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا هُمْ عَلَيْهِمْ وَلَا يُمْسِكُونَ

nequaquam existimes eos qui occisi sunt in semitâ DEI (hoc incompetente titulo semper appellat latrocinia sua) mortuos sed vivos; apud Dominum suum sustentantur: lerantes eo quod suppeditat ipsis DEVS de abundantia sua: & delectantur. quos non sollicitat quicquam de superstitiis, an terror (vel periculum) sit super eos. nec ipsi (amplius) contristantur. Eteadem Suretâ, paulò antè, versibus 164. 165. exprobratmeticulosis ignaviam, qui se morti obicere dubitant, sperantque domi fore tutiores, respondens, mortis horam esse fatalem, quàm
nè domi

nè domi quidem evitare liceat, foris autem in militiâ occumbentes. gaudere insuper duplici privilegio, quod & peccati veniam consequatur, & ab universali iudicio sint immunes, si credere fas est!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِأَخْوَانِهِمْ إِذَا
ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ سَارُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ سَارُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ سَارُوا فِي
الْجِبَالِ اللَّهُ ذَلِكَ خَيْرٌ وَقُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ حَيٌّ وَنَمِيْتُ وَاللَّهُ
يَا تَعْلَمُونَ بِصِيرَةٍ وَلَيْسَ قَتْلُهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مَتْنٌ مَغْفِرَةٌ مِنْ
اللَّهِ وَرَحْمَةً يَجْمَعُونَ وَلَيْسَ مَتْنٌ أَوْ قَتْلُهُمْ لِأَنَّ اللَّهَ تَحْشَرُونَ

ô vos quicunq; creditis: nè sitis sicut illi qui abnegant, & dicunt de fratribus suis cum pugnant in terrâ, aut gerunt se strenuè si manerent nobiscum, non morentur, nec occiderentur! si ponit DEUS tale scandalum in corda eorum. Sed DEUS est qui vivificat & mortificat: is omne id quod agitis intruetur. Quod si occidamini in semitâ DEI aut moriamini, remissio erit à DEO & misericordia, melior eo quod congregatis: & sic occumbatis ac interficiamini, non ad DEUM sistemini. Huc ergò properare, ô bis miseri homines. qui male suadæ cōscientiæ præfagio iudicium metuitis; an id fortè vestro cruore possitis redimere! sicut & morientes Iudæi, veræ salutis ignari dicant על כל חתי כפרה תהי חתי מותי sit mors mea expiatio cunctarum transgressionum mearum, eoque velut epiphonemate ultimo, infelices animas, nescio quorsum! exhalant.

Nunc è diverticulo in viam. h. e. ad bella Iudæorum: in quibus semper & ante omnia pacem offerre hostibus oportuit, etiam illis septem populis quos DEUS specialiter voluit extirpatos. R. Mos. Mik. pr. aff. 18. מצוה עשה לקרא אפילו לשבעה עמים לשלום כל שכן למלחמת הרשות עם שאר האומות iussio legis est, acclamare prius pacem, etiam septem gentibus; quanto magis in bello potestatis cum ceteris nationibus? & alter Moses AEGYPTIUS, init. cap. 6. Malach. אין עושים מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום אחר מלחמת

וחרשות ואחרמלחם ת מצוה שנ' כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת
 non inferrur bellum cuiquam homini in mundo, nisi prius
 oblata pacis conditione; sive Maiestatis bellum sit sive Legale, quia dicitur
 (Deut. 20. 10.) cum approquaveris urbi ut oppugnes eam, acclamato illi
 pacem. Continebat autem illa pacis oblatio tria petita, quorum
 primum religionem & bonos mores, alterum facultates, ultimum
 corporalia servitia concernit prout ea Kozæus ibid. enumerat. מה
 היא השלום שקוראין סבקשים מהן שלשה דברים שיקבלו שבע מצות
 שנצטוו בני נת עליהם ושהם למסעודת ושיהיו עבדים כבדשים תחת יד
 ישראל לעשות ככל אשר יצוה המלך : *quoniam sunt illa conditiones pa-*
cis: postulant ab eis tria, 1. ut recipiant septem precepta filiorum Noë
(quæ declarabuntur infr. Theor. seq.) 2. ut fiant tributarii. 3. ut sint servi,
humiliati sub manus Israelitarum, & omnia facere parati quæ Rex iusserit.
 Repetio tamen exceptionem de Moabitibus & Ammonitis, ex incestu
 Lothi natis. gen. 19. v. 37. 38. pacem ipsis solis non fuisse oblatam;
 concessam verò si ultro eam rogarent Pr. Negat. 228. כתוב בעמון
 ומואב לא תדרוש שלמם וסובתם כל ימך לעולם ואעפ' שאין שואלין
 בשלומם השלום מעצמן תחילה מקבלין אותן שנ' בטוב לו לא תוננו
 יכול אף אילו א' ר' אליעזר סמין ברא בדרישת שלום אבל תשלומי
 שלום מותר עם עשו עמך חסד כדור עשה חסד עם הנוך כאשר עשה אביו
 de Ammon & Moab præcipitur (Deut. 23. 6.) *non quaras pacem vel bonum eorum, ullis diebus tuis in seculum. (qui*
textus videtur priori contradicere: sic autem conciliatur.) quamvis non
quaratur pax eorum, si tamen pacis conditiones ipsi sponte præstent, re-
cipiuntur: quia dicitur (ibid. vers. 17.) in bono suo non populeris eum.
(licet de servo dictum, tamen) etiam hos comprehendit. Ait. R. Eliezer
Mimmiz. intelligendum esse tantum de oblatione pacis, non receptione,
quæ permissa sit si tibi quoque fecerint benignè, exemplo Davidis, qui Ha-
nonem, novum regem Ammonitarum per legatos consolatus est (quia de-
functus Pater eius, pridem sibi misericordiam exhibuerat. 2. Sam. 10. 2.
quod tamen consilium postea malè cessit.) Ecce verò DEI mirabile
 iudicium! quamvis belli dux Iosua pacem omnibus Chananeis ob-
 tulerit, spreverunt tamen eam plerique: quod scriptura factum
 esse dicità Domino ut induraret corda eorum, & excinderentur
 universi, nec superesset gratiæ locus, Iosu. 11. vers. 20. Aiunt vete-
 res: non tantum obtulisse pacem, sed etiam fugiendi locum & oc-
 casiones aperuisse, missis ad eos legatis. Maym. H. Mel cap. 6. §. 5.
 eiusq; cōmentator in marg. שבועות פר' דמסכ' בירושלמי פר' דמסכ' בירושלמי
 אמר רבי שמואל בר נחמן שלש פרוסטמא יות (פ' כתבים) שלח יהושע
 עד שלא נכנס לארץ הראשון מי שרוצה לברוח יברח והורג ושלח מי שרוצה
 להשלים

השלים ושלם וחור ושלם מי שרועה לעשות מלחמה תעשה ונרש האמן
הקצה והלך לו לאפריקי דכתיב עד באי ולקחתי אל ארץ כארצם זו אפריקי
declaratum est hoc in Talm. Ierosolymitano (quod ad differentiam vulga-
ris Babylonici sic nominatur) cap. 6. Maß. Iuramentorum; dixisse R. Sa-
muele f. Nachman: Tria diplomata pramissit Iosua (per faciales vel ca-
duceatores) antequam intraret terram, in primo perscriptum erat, FUG-
GIAT qui vult: in secundo, DEDAT se qui vult: in tertio PVGNET
qui vult. Ex solis Gergejus multi crediderunt DEO, et fugerunt in A-
pfrica provinciam, quæ (Esa. 36. 7.) terra, terra Chananaeorum similli-
ma dicitur (idedò inter ceteros qui restiterunt, non recensentur Ios. 9. 1. &
Deut. 20. vers. 17. etiam omittuntur.) Ex Hevæis autem soli Gibeoni-
ta postquam pacis conditiones primùm spreverant astu tandem vi-
tam suam servarunt; lacero habitu iter longinquum simulantes Ios-
fu. toto cap. 9. In cæteros omnes absque sexus vel ætatis discrimine,
acriter fuit sævitum extat enim severissima lex Deut. 20. 16. non re-
linquendum esse ullum quod spiret. In bello majestatis, imbellis
turba fœminarum, & parvulorum, misericordiam inveniunt; at in
hoc legali omnes à minimo ad maximum æquali sorte jugulantur,
ut nè nuncius quidem stragis superfit qui posteris enarret. Præc.
neg. 225. כל מי שבא לידו אחד מן השבעה עממין ולא הרג עובר בלא
תעשה בעור ישראל שוכנים באי של לא תזויה כל נשמה וכבר נסחה
השמים וכן quicung, non interficit eum, qui de septem populis
venit in manus suas, peccat contra legem, qua ullam animam relinquere
vetat. sed id obtinuit tantùm in terrâ Israel: & pridem deleta est memoria
eorum sub cælis. Idedò Saulus hoc nomine non modò graviter repre-
henditur, quod regi Amalekitarum Agago pepercerit, sed etiam eâ
de causâ reprobatur. 1. Sam. 15. vers. 9. & 23. regno ab hæredibus
ablato. Sic & capitaneum Ioab aiunt legi non satisfecisse, quodd
Edomæorum mares tantùm sustulerit non fœminas, 1. Reg. 1. 15.
ex ambiguitate vocis וכר, quàm præceptor perperam legere docue-
rit, ea propter à discipulo confossus factum hoc indigitat Elias le-
vita in præf. Mas. ham. mihi p. 71. unde postea Grammatici ad con-
troversiam originis vocalium transfumunt; legitur autem plene in
Talm. Bafâ postrema, fol. 21. b. ubi de ludimagistris sermo est, qua-
lis nam puerulis sit adhibendus. וד נרש דרדקי וד נרש וד נרש
ולא דייק וד נרש ולא נרש מותבין והוא דנרש ולא דייק שבשתא
ממילא נפא רב דימי מנהרדעא אמר מותבין דדייק ולא נרש שבשתא
כון דע' על דכתיב כי ששת חדשים ישב שם וואכ וכל ישראל עד
הכרית כל זכר בארם כי אתא לקמיה דרוד' א' ליה מאי טעמא עכרת הכי
אל דכתיב תמחה את זכר עמלק אל והא אנן זכר קרינן אמר ליה אנא זכר

אקרוין אולשיליה לרביה אל האך אקרוין אל וכו' שכל ספסירא למקטליה אל אמאי דכתי' ארור עושה מלאכת ה' רמיה אל שבקיה להווא נברא inquit Raba, דליקים בארור אל כתיב וארור מונע חרבו מדם קטליה: inter duos pedagogos, quorum unus doctrinam vocum aliter minutias grammaticales tradit, uter est praeferendus? an ille qui doctrinam? quia error contingit circa voces! contradicit R. Dimi de Nehardea, praeferendum potius qui subtilitates etymologia doceat, quia non levius erretur. v. g. ob discrimen על & על (quorum illud excelsum, hoc supra vel contra, significat.) Scriptum est (1. Reg. 11. 16.) semestri mansisse Iobabum in Edom, usq; dum exciderit omnes masculos illius, occurrens igitur Davidi, rogatus fuit, quare sic fecerit, respondit, quia (Deut. 25. 19.) legatur זֶבֶר regessit rex suos זֶבֶר legere. abiens itaque consuluit Doctorem suum; quomodo tu nos instruisti? & com זֶבֶר repeteret, libavit ensē ut ipsum interficeret, quia scriptum est (Jerem. 48. 10.) maledictus qui facit opus Domini negligenter, rogante autem Doctore, ut se dimitteret, virum quem iam maledictione percusserint: respondit (legi ulterius ibidem) excrandus qui prohibet gladium à sanguine: sicq; ipsum occidit.

Sub finem queritur, annon crudelis sit lex, quæ tot populos absque misericordia extinguere jubet, neque parvulis parcat ab uberibus matrum pendentibus: estque inter Christianos etiam controversia, utrum Barbaros religionis propagandæ prætextu invadere possimus; si non lacessant: nec probant omnes Hispanorum facinora, qui in America (fatente proprio quodam Episcopo) intra semiseculum, ultra viginti hominum milliones plerisque non malè de se meritos, mactarunt. Ita sanè Chananæis etiam hoc durum fuit visum, ut Iosua latronem vocitarent, sed in Deo iussu ex arcano iustissimoque iudicio profecta, nostrum non est curiosius inquirere. Referunt Talmudici Gergesæos (quos in Africâ exulasse dixi) quando Alexandri M. tempore ipsi & Iudæi, sub unum illud & commune caput redacti erant, restitutionem patriæ per vim ablata, postulasse; sed è lege convictos iterum acquievisse. Tenu רבנן בעשרים וארבעה בנין. Perek chelek pag. 91. circ. med. איתנשילו דימוסנאי מיהודה ומירושלים כשבאו בני אפריקיא לדרן עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו ארץ כנען שלי היה ארץ כנען לנבליהו וכנען אבוהן דהנהו אנשאי היה א' להו-גוהו בן פסיסא להכס ב' תנו לו רשות ואלך ואדון עסקן לפני אלכסנדר אם יצדוני אמרו הדין שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם חזרת משה נצחתם נתנו לו רשות הלך ודן עמם אל סחינן אתם מביאן ראיא אמרו לו מן התורה אל אף אני לא אביא לכם ראיא אלא מן התורה שנ' ארור כנען עבד עבדים יתה לאחיו ענד שקנה נקמים ענד למי ונקמים למי ולא עוד אלא שחרי

שחרי כמה שנים שלא עברתונו א' להם אלכסנדרוס מלכא החורו ל' תשובה אל תנה לן זמן שלשה ימים נתן להם זמן בדרך ולא מצאו תשובה מיד ברחו והניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטרעות תשובה מיד ברחו והניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטרעות tradunt nostri Doctores, 24. die mensis Nisan, remotos esse Syndicos à Iudæa & Ierusalem (qui nomine expulsi sunt, de postliminio agebant.) venerant enim Africani, ut ligarent cum Israël coram Alexandro Macedone. differentes terram Canaan esse suam, quia in lege passim (ut Num. 34. 1.) à se denominetur, qui oriundi sint è patre Canaan. Itaque, Gabaab filius Psisa rogavit à sapientibus venientibus, dicens: ego pace vestra ibo & cum illis litigabo, quod si me vicerint, superest vobis respondere, vicistis plebeium è nobis (erat enim corpore gibbosus, sed ingenii subtilissimi.) at si ego vincam, dicite legis virtute factum esse. Impetrata igitur licentia, disceptandi cum illis, primum quasivit, unde vos deducetis vestras probationes? cum respondissent, è lege: subiecit, nec ego aliunde asseram meas. scribitur inibi (gen. 9. 25.) maledictus esto Canaan, servusq; servorum sit fratribus. si quid servus acquirit, cuius debetur illud & ipsemet? sed vos insuper tot annis nobis non servivistis! iussit eos Alexander hoc refutare; petierunt dilationem triduanam, quâ concessâ cum nihil responsionis invenirent aufugerunt, relinquentes agros seminatos vinearq; plantatas: & hoc ipsum contigit anno septimo sive Sabbatico.

Theor. XVII.

Suscipiebat tamen & ultronea, pro dilatione imperii.

BELLA Iudæorum fuisse duplicia, legis & majestatis, jam supra dictum est; & hætenus quidem de legalibus actum, à quibus nemo immunis erat: nunc sequuntur spontanea, quæ nec omnes obligabant, nec suscipi poterant invito Synedrio. Rex igitur arma finitimis illaturus, necessariò prius deliberabat cum magno senatu; citra cuius consensum miles non exibat. Maijm. H. Melach. 5. 2. מלחמת מצוה אינו צריך לישראל בה רשות בית דין אלא יוצא מעצמו בכל עת וכנסה העם לצאת אבל מלחמת הרשות אינו מוציא העם בה אלא in bello quidem legali non opus habebat impetrare licentiam à senatu, sed exibat, quovis tempore, cogens, populum exire secum: at in bellum Majestatis non educebat exercitum, nisi desententiâ Synedrii magni unius, & septuaginta iudicum. Id. H. Sanh. cap. 1. §. 3, ex 8. c. Maf. Sotah. על פי בית דין לא מוציאין למלחמת הרשות אלא על פי בית דין.

הנהל יביאו אלך. הנדול שנ' כל הדבר הנדול non itur in bellum potestatis, abs-
 que consensu senatus magni, quia dicitur (Exod. 18. 22.) omnes res ma-
 gnas ad te referens. Hoc impetrato proximum erat ut milites lustra-
 ret, & eos quibus lex abessendi veniam largitur, domum remitteret.
 Immunes enim erant ab hac militia, quatuor hominum species, æ-
 dificantes, plantantes, neogami & meticulosi, Deut. 20. versib. 5.
 6. 7. 8. quod privilegium Rabini latius extendunt atque in hunc qui
 sequitur modum, explicant Hal. Mel. cap. 7. §. 4. אחד הכונה בית
 לשיבתו ואחד הכונה בית הבקורת. העצם היה האצרות הואיל וראוי
 לדירה ואחד הכונה ואחד הלוקח ואחד שניתן לו במתנה או היורש היה זה
 perinde est siue quis ædificet ad inhabitandū, siue pro pecoribus, siue pro
 lignis, siue granariū (pro frugibus reponendū) modū id ædificiū habitationi cō-
 grūū sit, equiparatur etiā ædificanti, qui accipit aliunde, ut dono, vel here-
 ditate: omnes hi revertuntur. Excipiuntur qui voluptuaria tantūm,
 ut aulas vel fornices ad ornatum ædificant; aut in exoticis terris
 quamcunque casam Ibid. & §. 10. אכל הכונה בית שער. אכסדרא.
 או מרפסת או בית שאן בו ארבע אמות על ארבע אמות או הנדול בית
 הרי זה אינו חוזר וכל הכונה בית או ניטע כרם בחוצה לארץ אינו חוזר
 עליון at qui atrium, exedram, vel porticum ædificat, aut tugurium
 quod non est quadrangulum, vel injustè rapit domum, ecce is non habet
 privilegium revertendi: ut nec ille, qui extra terram Israel ædificat vel
 plantat, propterea immūnis est. De novis ædibus quas dominus, vel
 aliis locat pro annuā pensione, vel obseſſat nemo incolit, diffi-
 cilior est questio. Eod. §. 10. לו שכרו לאחרים והקדים לו שכרו לאחר
 הרי זה כמי שחנכו נתן לו שכרו לאחר יב' חדש הרי הוא כמי
 שלא חנכו עד עתה בנה בית ונתן בו חפציו ונעל עליון אם היה צריך
 לנטל על שמירתן הרי זה כמי שחנכו והתחיל לישב בו ואם אינו צריך
 si quis domum ædificans, locat eam
 alii, & primam mercedem accipit, perinde habetur ac si eam initiasset:
 quod si merces post XII. menses primum datur, est ac si nondum initiasset
 hætenus. Qui verd noviter extructam occludit, abditis ibi rebus suis de-
 siderabilibus, si opus habet diligenti custodiā, reputatur pro dedicante &
 inhabitare primum occipiente; sin custodiā præsentia vilopus est, equipa-
 ratur nondum dedicanti. Quod plantantes attinet, lex tantūm de vi-
 neā loquitur, si quis nondum. הלא profanasset eam, licuisse do-
 mum reverti alludit eā phraſi ad priscum morem, ubi nemo vini-
 torum avis ante quintum annum fruebatur. tribus enim prioribus
 vineā noviter plantata credebatur inunda, quarto fructus habe-
 bantur sacri & a sacerdotibus comedebantur, quinto demum fie-
 bant profani usus, ut ijs vesci liceret colono. R. Sal. Iarchi. ad eam
 legem.

לא הללו לא פראו בשנה הרביעית שהפירות טעונין לאכלן. *negem.* לא הללו לא פראו בשנה הרביעית שהפירות טעונין לאכלן. *negem.*
nondum profanavit בירושלם או לחללן ברמים ולאכול הדמים בירושלם.
 (in textu Deut. 20. 6.) *idem est quod nondum redemit anno quarto. nam*
fructus tenebantur edi Ierosolymis. aut ipsi, aut pretium è vendendis illuc
deportatum. tunc tripudiare solebant in vineis easque solennibus
choreis initiare, quo phrasis illa simul allusit. ut Ab. Ezra testatur
ad eund. loc. : כרם היה לחול בכרמים כי מנהג היה לחלל ביום
הוא. hac habet etiam fistulâ canendi significationem, quia mos erat in vineis
saltandi. unde & Græci reddiderunt. ἀφαιρῶντες τὸν καρπὸν αὐτῶν. Sed
 Rabini extendunt etiam hoc privilegium latius ad omnem qui
 quinq; tantum arbores, quasvis in quavis horto plantat, modò fru-
 ctus afferant sibi accommodatos. H. Mel. c. 7. §. 5. אחד הנטע כרם ואחד
 הנטע חמשה אילני מאכל ואפילו מחמשה מיני מאכל אחד הנטע ואחד
 הסכרין ואחד הסרכיב וקנה בחכרתה שהיא חייבת בעקלה אחד הלוקח
perinde est sive quis vineam plantet,
seu quinq; arbores frugiferas, etiam diversarum specierum (velut pomos,
pyros, ficus, cerasos, oleas &c.) aquiparatur quoque plantanti fodiens, ri-
gans, inserens veteri; qualis compositio etiam tenetur lege de præparatis ar-
borum (Levit. 19. 23. quæ jubet folliculos florum excutere, ne quis fructus
ante triennium enascatur.) Est quoq; tantundem, sive quis emat, seu ha-
reditario jure, sive dono datum accipiat. Exceptiones aliquot ibid. sub-
 sequuntur §. 6. אחד הנטע ארבעה אילני מאכל או חמשה אילני סרק.
 או שגול כרם אינו חוזר עליו וכן כרם של שני שותפים אין חוזרין עליו
at qui quatuor tantum arbores frugiferas plantat, vel quinque steriles,
aut rapuit vineam (in bello.) non revertitur. sic nec duo socii qui vineam
communem habent, pergo ad Neogamos. ij. toto anno primo im-
munes erant ab omni officio militari, ut exhilararent uxores suas
noviter ductas, sicut hæc ratio additur Deut. 24. 5. ad quæ verba
 notat R. Mose Mikozi pr. neg. 230. שלא בשנת מלחמה בשנת
 יעבור עליהם שום עול מן הצבא לא לספק מים וסוחר ולא לתקן את
unctus belli : non gravari eos (ut & præcedentes) onere ullo exercitus. non
cogi ad afferendum aquas & cibaria, nec ad ordinandum vias (ut careri
bello exempti.) adeoque domi suæ prorsus immunes esse. competit hoc
 privilegium cuiusvis sponso, sive vetulam duxerit sive juvenculam :
 illi etiam qui defuncti fratris viduam sibi perinduxit. Deut. 25. 5. Maym
 אחד המאדס את הבתולה ואחד המאדס את האלמנה.
 וכן אם נפלה לו יכסה אפילו חמשה אחים ומת אחד מהם
 כולן חוזרין קדש אשה מעכשיו ולאחר שנים עשר חדש ושלם הוסר
dem est, sive desponsarit sibi virginem sive viduam

item si acciderit ipsi fratria. quamvis enim quinq; fratres sint (ut in exemplo quod Sadducaei Christo proposuerunt Matth. 22. 25.) si tantum unus moriatur, redeunt ceteri omnes. Qui matrimonium jam in presenti contraxit, sed sub conditione temporis, ille complex suos duodecim menses in militia, deinde reversus, cum eâ congregitur. Alia est ratio ejus qui repudiatam suam postliminio recepit, aut incompetentem duxit, ille non gaudet hac immunitate. §. seq. 7. המחזיר את נרשיתו והמארס. אשה האסירה עליו כנף אלמנה לכהן גדול נרשית ותלוזה לכהן הדיוט: reasumens expulsam suam, aut desponsatus prohibita sibi, verbi gratia Pontifex vidua (contra legem leuit. 21. 14.) aut sacerdos gregarius repudiata (ibid. vers. 7.) aut plebeius Israëlita spuria, vel contra Israëlitis spurio aut Nabineo; (id est, è Gibeonitis oriundo, quos Iosua vitâ donatos constituit a quatuor & lignatores in populo Deut. 1. Jos. 9. ult.) horum nemo vacat à militia. (quia lex de אשה חרשה uxorē novâ loquitur, non post divortium renovatâ.) Superfunt Meticulosi, quos idēd areere militiâ consultum erat, nē ceteros effœminarent. Accensentur autem illis quoscunque ob patratum facinus aliquod, malē conscia mens trepidos efficit. quia enim ob unius Achan furis maleficium, totus olim exercitus periclitabatur, Jos. 7. vers. 1. & 5. idēd non facillē solebant hebræi facinorosos in castris tolerare; nec sacri exercitus communionē dignari: secus quā sit hodiē, quando adulteri & homicidæ patri extorres, in militiam relegantur; unde & minus mirum est, quod ejusmodi sceleratorum colluvies, parum contra Christiani nominis hostem effecit: quid enim foris prosint, qui domi inutiles sunt: R. Mosch. Mikoz. pr aff. 120: מי האיש הירא ורך הלכך ילך וישכב לבייתו ולא יספ כלבב אחיו כלבבו ר' עקיבא אן' הירא כשסעקו שאינו יכול לעסוק בקשרי המלחמה לראות הרב שלומה רבי יוסי הגלילי א' הירא מעבירות שבידו לפיכך אמרה תורה לחזור בשביל בית זכרם ואשה לכסות על החזורים בשביל העבירות ור' יוסי הגלילי מודה לדברי ר' עקיבא רק שמוסיף כדמסקין שם שאם שמע קול קרנה והרתיע או הונח תריסין וקטן: qui timet aut mollis est corde, revertatur domum nē liquefaciat corda fratrum (Deut. 20. 8.) R. Akiba (celebris ille doctor Talmudicus, qui 24000. discipulos informavit, & centenarius major, in obsidione Bethorensi ob Bar. Cochabum ab Imp. Adriano misere fuit exarnificatus.) intelligit hunc textum ad litteram de illo qui stare nequit in acie, nec sustinet videre strictum gladium. At R. Iose Galilæus intelligit de illo quem conscientia terret propter iniquitates perpetratas. horum turpitudinem ut lex regetet (bonetiq; parceret) iussit ob domum, vineam vel uxorem redire. Galilæus non contradicit Akibe, sed

facetur;

fatetur. saltem hoc superaddens, ut inde colligimus. qui enim audito cornu-
am sono retrocedit, vel percepto scutorum strepitu retroagitur, omnium
confessione donum redit. Sunt etiam qui hoc ad ætatem referant &
nata grandiores, quibus unâ cum juvenili calore, militaris ardor
jam deferbuit, eximunt militiâ; quod simul cum robore corporis,
animi quoque ferocia elangueat plerunq;. Ibid. וּבְסִפְרֵי תַנְיָא ר' יוסי הגלילי אָמַר הָיוּ אֵלֶּיךָ שְׁנֵי פִירוּשׁ תַּשׁ כַּח וּשְׁנֵי תַנְיָאִים
אֵלֶּיךָ הָיוּ אֵלֶּיךָ שְׁנֵי פִירוּשׁ תַּשׁ כַּח וּשְׁנֵי תַנְיָאִים. in vetustolibro Siphri (quem R. Simeon ben Iochai in
tredecennali laribulo suo composuisse fertur) extat alia traditio eiusdem
R. Iose Galilai, quod vocem Timidus explicârit de Quadragenario, qui jam
sit defectus viribus, amba traditiones congruunt ad mentem illius R. Iose.
Notabile est & hoc, quod steriles in militiam non admiserunt: sive
id ex dedignatione factum, velut eviratis & parùm masculis quia or-
bitas olim probri loco habebatur, Gen. 30. 23. 1. Sam. 1. 6. sive feram
spem fœcunditatis, incerto belli eventu præcludere noluerint. Maym.
H. Melach. 7. §. 8. אֵלּוּ שֶׁאֵין יוֹצֵאֵין לַעֲרֵכִי הַמִּלְחָמָה כָּל עֵיקָר אֵין מִסְרִיחִין
וְכוּ' הֵם בְּעוֹלָם דְּבַר בְּעוֹלָם וְכוּ' *hi sunt qui non exeunt in aciem belli; om-
nis sterilis non fatigatur ullo unquam officio in mundo.* &c. Cæterorū
immunitas duravit toto anno: quo tempore ab alijs quoque civili-
bus oneribus erant vacui. Ibid. §. 9. מִי הַקְּבֵלָה לְמִדּוּ שִׁיחִיה נָקִי שָׁנָה
בֶּן לְבִית שֶׁקָּנָה בֶּן לְאִשָּׁה שֶׁנִּשָּׂא בֶּן לְכֶרֶם שֶׁהִתְחִיל לְאַטֵּל פְּרִי וְכוּ'
הַשָּׁנָה לֹא שׂוֹמֵר בְּהוֹמָה וְלֹא נוֹתֵן לַפִּסִּי הָעֵיז וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו שׂוֹם
וְכוּ' *orali explicatione didice-
runt; immunes esse integro anno tam ratione domus acquisita, quam u-
xorū ducta, aut vinea cuius fructu primum vesci ceperint. Interea non
custodire mœnia, nil conferre ad valla urbū, summa non teneri ullo ser-
vitio, nec ad usum civitatis, nec ad necessitatem exercitus.* Qui verò se-
mel in castra profecti, iustis ex causis inde dimittebantur, illorum
munus erat quale nunc ferè calonium, lixarum & impedimentorū:
nē in publico labore ipsi prorsus ociarentur quasito prætextu igna-
viam celantes. §. præced. כָּל אֵלּוּ שֶׁחֹרְרִין מִעֲרֵכֵי הַמִּלְחָמָה מִסַּפְקֵין מִים
וְכוּ' *qui è castris revertuntur,
subministrant aquas & alimenta fratribus suis qui sunt in expeditione, ac
emendant vias.*

Porro si qua urbs vel oblatam pacem acceptavit, vel obsidi-
one tentata se. ertis conditionibus dedit, recepta fuit in gratiam
& vita incolis donata. H. Mel. cap. 6. §. 1. אִם הִשְׁלִיכוּ וּקְבְּלוּ שָׁבַע
וְכוּ' *si pacem
inverint & susceperint septem præcepta quæ iniuncta sunt filiis Noa, nō
interficiuntur ex illis anima ulla, sed fiunt tributarii. ubi sanctè caven-*

dum est, nè fides semel ipsis data, ullo prætextu videtur. Ibid. §. 3. *nefarius est fallere fides eorum, aut mentiri, postquam de pace transactum fuit.* idem puni-
tus legitur universus Israel triennali fame, 2. Sam. 21. 1. quòd Sau-
lus fidem fregisset, quam Iosua Gibeonitis pridem dederat. Ios. 9.
15. nec potuit hæc fraus aliter quàm suspendio filiorum regis expiari.
Quicumque autem illato bello expug- antur, coguntur ad duo, sci-
licet Profelytismum & Servitutem; quorum illud religionem, hoc
politiam attinet, ac profelyti quidem duplices sunt גֵּרֵי צֶדֶק *justi*
qui cum circumcisione totam legem recipiunt; & גֵּרֵי תוֹשָׁבִים *incola*
qui præputiati manentes, sola præcepta Noë servant, in classem
priorem nemo cogebatur invitus, quia lex Malaica solis Judæis da-
ta est, fatente ipfomet Maymonide H. Med. cap. 8. §. 11. מִשֶּׁה רַבֵּנוּ
לֹא הִנְחִיל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת אֶלָּא לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּי מוֹרֶשֶׁה קִהְלֵת יַעֲקֹב וְלֹכֵל
הַרְצָה לְהַתְנִיחַ מִשָּׂאֵר הָאוֹמוֹת שֶׁנִּי כֻכֵּם כִּנּוּר אֲבָל מִי שֶׁלֹּא רָצָה אֵין
מֹשֶׁה מִצְוָה לְקַבֵּל אוֹתוֹ כּוֹפֵין מֹשֶׁה מִצְוָה לְקַבֵּל אוֹתוֹ כּוֹפֵין *Moses præceptor noster non sancivit le-*
gem aliis quàm Israël, quia dicitur (Deut. 33. 4.) hereditas ecclesie Ia-
cob; & illis qui spontè volunt nobis associari de reliquis gentibus, quia di-
citur (Num. 15. 15.) sicut vos sic peregrinus esto, at qui non vult, eum
neq. cogunt suscipere legem. perperam igitur egerunt olim Pharisei
Matth. 23. 15. non Christo tantum culpante, sed ipsis etiam Rabi-
nis agnoscentibus, dum mare & aridam circumviverunt, ut face-
rent unum profelytum, duplo se nequiores. peius verò, avotum
memoriâ R. Salomon Molchu, qui Div. Imp. Carolum V. sedu-
cere attentavit: audacis huius Zeli dignum præmium consecutus:
quod placet Judæorum verbis describere, ex illorum chronico Zæ-
mach David. pag. 61. fac b. רַבֵּי שְׁלֵמָה מֶלֶכְנוּ גֵר צֶדֶק מֵאֶרֶץ פּוֹרטִיגַּל
הָיָה סוֹפֵר הַסֵּפֶר וְנִתְּנָיו בְּמַחְבָּא וְהַתְּחַבֵּר אֶל דּוֹד רַאבוֹנִי הָבָא מִמְּדִינַת
עֶשְׂרֵת הַשָּׁבָטִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ טֶרְטֵרִיָּא הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר הָיָה הָרֵבָה לְהִלָּאָה
מִנְּהָר גּוֹזֵן וְרִי שְׁלֵמָה הִנֵּל אֶף שִׁמְעוֹרִיו הָיָה מְשׁוֹלֵל מִתּוֹרַת מֹשֶׁה מִן
נַעֲשֶׂה מוֹפְלָג כְּתוּרָה וְהָיָה דּוֹרֵשׁ בְּרַבִּים כְּאִשְׁלִיָּא וְתוֹרוֹנָהּ וְחֵבֶר סֵפֶר
קִבְּלָהּ הוּא וְחֵבֶר דּוֹד הָיוּ מְדַבְּרִים עִם סֵלֶךְ צִרְפָּת וְעִם קִיסֵר
קֶרְאֵלוֹס הַתַּמְשִׁי וְהָיוּ מְבַקְּשִׁים לְהַטּוֹת אֶת לִבָּם לְאַמְנַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּשִׁבּוֹל זֶה רִישׁ נִדְוָן לְשִׁרְפָה בְּעִיר מְנוּבָה בִּשְׁנַת רַעָז וְעָשׂוּ רָסֵן בְּפִי
שְׁלֵא הָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר מֵאוֹמָה יִשְׂרָאֵל וְאֵת דּוֹד רַאבוֹנִי הוֹלִיךְ הַקִּיסֵר
רַבִּי עֲמוּ אֲסוֹר בּוֹיָקִים לְסַפֵּרד וְשָׁם לְפִי הַבְּשֵׁעַ סָר לוֹ מִן הַמּוֹת:
Rabi Salomon Mulcho profelytus justus de exactoribus Portugallia, scriba erat
regis, circumcissus verò clanculum & associatus Davidi Rubenita, qui
tunc è regione decem tribuum advenerat (in quam Rex Salmanasser eos
bus

hic frequentibus Iudaeis habitatam) per Tartariam maiorem, procul inde
olim transfudit 2. Reg. 17. 6. sitam ad mare Caspium. ac ut fama est, ad
flumine Gozan. Prædictus ergo Salomon, quamvis à juvenute sua Mo-
saica legis expertus erat, nihilominus tamen in eâ sic profecit ad stuporem
usq., ut publice concionatus fuerit in Italiâ & Togarmâ (h. e. Turciâ, ni
fallor.) composueritq. librum cabalisticum. Isigitur cum socio Davide re-
gem Gallie (Franciscum.) & Casarem Catolum quintum adiens, conatus
est cordâ eorum inclinare ad fidem Israeliticam. propterea R. Salomo ad-
judicatus fuit igni Mantua Anno 193. (qui nobis est erat 1533.) apertur
verò frenum ori eius ne quicquam eloqui posset, & sic combusserunt. Sed
Davidem Rubenitam (fuscum homuncionem, qui à transmarinis Iudaeis,
ad Papam Clemeutem VII. legatus pro auxilio contra idololatrias emissus
erat) traduxit Caesar secum catenis ligatum in Hispaniam: ibi aiunt remo-
visse ipsi amaritudinem mortis (locutio è 1. Sam. 15. 32. hoc est exemplo
Agag in frustra dissecuisse.) Lubei & ritus obiter considerare, quos
in circumcissione profelytorum adhuc buerunt. Qui jam ante circum-
cisi erant, ut Ismaelitar olim & nunc Turcæ, illis tantum in testimo-
nium Iudaismi vetus vulnusculum leviter resciuebant. M. H. Mi-
lah c. f. 5. 7. מל כשהיה גר שונאם לקהל ישראל חייב מילה תחלה ואם מל כשהיה
profelytus qui co-
optatur in ecclesiâ Israel, ante omnia opus habet circumcissione, at si forrè
circumcissus fuerit adhuc gentilis existens, necessetamen est ab illo elicere
sanguinem fœderis die octavo post adoptionem. quâ ipsâ de causâ ve-
teres Rabini diruptionem pelliculæ פרתה dictam, & legislatori
Mosi ignoratam, in troduxerunt, ut differrerent ab alijs gentibus cir-
cumcisiis; quod institutum palliare nituntur è Iosu. cap. 5. vers. 2.
& ad differentiam Samaritanorum addiderunt Baptismum quendam
de quo Raf. Alphes Tom. 2 pag. 26. & ipse Talmud Mals. Iesamos
fol. 47. fac. a. circ. fin. הוּר שָׁבָא לְהַתְנִיחַ בּוֹסֵן הוּא אוֹ לִי מִה
ראית שבאת להתניח בוסן הוּא דרוּם דרוּם
סחופים ומטורפין וסורקין באין עליהם אם אומר יודע אני ואי כדאי
מקבלין אותו מיד ומודיעין אותו. מקצת מצות קלות ומקצת מצות
חמורות ומודיעין אותו עין לקט שכחה ופאה ומעשר עני ומודיעין
אותו עונשין של מצות אל הוּ יודע שעד שלא באת למדה זו
אכלת חלב אי אתה עונש כרת חללת שבת אי אתה עונש
סקילה ועכשיו אכלת חלב עונש כרת. חללת שבת עונש סקילה
ובשם שמודיעין אותו עונשין של מצות כך מודיעין אותו מִתֵּן
שכרו אל הוּ יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים וישראל בוסן
הוּא אינם יכולים לקבל לא רוב טובה ולא רוב פורענות ונאין

מרבין עליו ואין מרדקים עליו קיבל מלך אותו מיד נשתיירו בו ציצן
 המעכבין את המילה חורים וכלין אותו שניה נתרפא מטבלין אותו מיד
 וב תה עומדים על גביו ומרדעין אותו הרי הוא כושראל לכל דבריו
 אשה נשים משיבות אותה במים עד צארה ושני תה עומדים לה מנחין
 Tradunt Magistri nostri Tannaim (h. e. qui ab excidio
 nobis ad Iudam sanctum usq. vixerunt.) si hoc tempore profelytus acce-
 dat, querendus est: quid queso spectasti cur velis circumcidi? an ignoras
 Iudeos nunc ang. expelli, disipari, discerpi & varias castigationes ipsis
 supervenire? si se ista nosse respondet, nec quicquam simulare, recipiunt
 quidem sed proponunt ipsi praecepta quadam levia & quadam gravia v. g.
 de spicilegio, & oblivione neglectis, & angulo agri relinquendo (levit. 19.
 9) & decimis pauperum; erudientes ipsum de paenis transgressionum, di-
 cendo: haecenus antequam ad hanc professionem accesseras, impunè come-
 disti adipem, aut profanasti Sabbatum; nunc verò deinceps ob illud mere-
 ris excisionem, ob hocce lapidationem. Contra tamen etiam obedientie
 mercedem doceant: scito venturum seculum pro iustis & Israëlitis para-
 tum esse, neq. in hac vitâ, vel bonum omne remunerari, vel puniri malum!
 Ista breviter tradant, sine ambagibus, sine subtilitate. si recipit circumci-
 dant, sin lacinia super sint (de pristina circumcissione) veram impediunt,
 abscondantur & ille secundo. postquam sanatus fuerit, baptizent eum
 praesentibus binis sapientibus, & porro informantibus. Ecce talis fit per o-
 mnia instar Israelita! Quod si mulier sit, deducunt eam fœmine ad aquas,
 ubi mergitur usq. ad collum, assistuntq. foris iterum duo Rabini, qui eam
 instruant, &c. Qui circumcissionem sustinere promissit, sed ultra pri-
 mum annum differt, reputatur pro apostatâ. Maym. H. Mel. 8. 12.
 כל המקבל עליו למיל ועברו עליו יב' חדש ולא מל הרי זה כמין מן
 quicung. recepit in se circumcidi, sed antequam XII. menses
 transcant, non praestat, habetur sicut haereticus gentilium (quo convitio
 nos Christianos denominant.) hæc de profelytis iustis, qui totam le-
 gem suscipiebant: quod arbitrarium erat. Nunc de Incolis, qui præ-
 putio retento sola quædam generalia honestè vivendi præcepta,
 sibi à victoribus imposita, necessariò servabant; quæ à renovatore
 generis humani, vulgò Mandata filiorum Noë appellantur, & nu-
 mero septem sunt; magnam partem postea in decalogum nostrum
 relata; prout ea Kozæus pr. aff. 122. & Ramb. H. Mel. init. cap. 9.
 recensent. ועל ששה דברים נצטוו אדם הראשון על עבודה זרה ועל
 ברכת השם ועל שפיות דמים ועל גילוי עריות ועל הונל ועל הדינים
 אעפ' שכולן הן קבלה בידנו ממשה רבינו והדעת נוטה להן מכלל דברי
 תורה יראה שעל אלו נצטוו הוסיף להם אבר' מן הדת שנ' אך בשר
 sex præcepta sunt Adamo primario
 imposita

imposita, de Idololatria (nè DEOS alienos coleres.) de benedictione Numinis (ut hunc solum creatorem veneraretur) de sanguinis effusione (nè homicidium patraret,) de revelatione turpitudinum (nè vagis aut incestibus libidinibus contaminarentur.) de rapina (nequid furarentur) & de iudiciis (ut iustitiam publice administrarent.) quamvis hac ipsa nos acceperimus à Mose nostro doctore, & rectitudo illuc inclinet. Additum verò fuit Noeobo mandatum de membro vivi, sicut dicitur (gen. 9. 4.) carnem vivam in sanguine non comedatis. ita facta sunt in universum septem praecepta. Quae in primitiva etiam ecclesia Christianorum, gentibus converſis, loco Moſaicæ legis rigidissimæ, ex decreto Apostolorum & Syn. di Ierosolymitanæ imposita fuerunt Act 15. 29. & pleraq; Alkuranus etiam inculcat passim. Quomodo patriarcharum successione paulatim aucta sunt, & tandem in absolutæ legis complementum excreverint, subjungit idem §. 2. וכן היה הרבר בכל העולם עד אברהם בא אברהם נצטו יתר על אלו במילה והוא התפלל שחרית וצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת לפנות היום ועקב הוסיף נד הנשה והתפלל ערבית ובמצרים נצטו עמרם במצות יתרות עד שבא משה ורבינו sic erat res in universo mundo usq; ad Abrahamum, cui venienti additum fuit praeceptum circumcisionis (gen. 17. 10.) & ipsemet introduxit preces matutinas. Isaac verò separavit decimas & preces addit diurnas. Iacob autem causatus morem de nervo luxato (nō comedendo. gen. 32. 31.) & precatus est vespere. In AEGYPTO postea versantibus, plura praecepta sunt Amramo iuncta; donec tandem sub Mose lex tota consummaretur. Sed illa septem obligant omnes homines ab Adamo vel Noah natos, idēd victis à victore sub poenā mortis imposita fuerunt. Ead. Hal. c. 8. §. 12. כל צוה משה מפי הנבוכה לכוף את כל באי העולם לקבל מצות שנצטו בני נח וכל מי שלא קבל יהיה והמקבל אותם נקרא נד חושב בכל מקום וצריך לקבל עליו בפני שלשה חברים ויטעם משה ex ore omnipotentis, cogere omnes mundanos cives, ut suscipiant praecepta filiorum Noe, aut si nolint, eos occidere. Quis autem ea suscipit Profelytus, vocatur Inquilinus, & necesse est ut hoc faciat in praesentia trium sociorum (velut testium.) promittūt etiam illa servantibus, locum in paradiso: quo iudicio suo (nec jam disputo quā certo.) benignior s sunt aliquibus Christianis, qui proximum in dogmate minuto errantem, mox diris omnibus amathem at zent: pietatis rigidi cēsores, suæ nimis securi §. seq. 13. כל המקבל שבע מצות ונוהג לעשותן הרי זה מחסידי העולם ואמות העולם הבא והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והוריענו עי משה רבינו שבני נח מקודם נצטו בהן אבל אם עשאן מפני הכרח הדעת אין זה נד מתכסהים

exequi, ecce is est de fidelibus gentium, habetq; partem in seculo futuro!!
 modo faciat hoc idē quia DEUS O. M. praecepit ea Moysi & ante ipsum:
 Noe: non quia naturalis ratio suadet. talis enim pro vero profelytismo habendus non foret. hactenus de profelytismo, quae primaria conditio erat, de victis gentibus imponenda: proxima deinde cura. regis, ut sibi victori fervirent. Servitus autem duo complectitur, min ster. um corporis, & fortunarum. contributionem: quae ambo Maym. H. Mel c. 6. §. 2. sic exposuit: או קבלו העבדות וא קבלו ההס וליהם הס קבלו העבדות ולא ההס אין שומעין להם עד שיקבלו שניהם והעבדות הוא שיהיו נכונים ושלמים למטה ולא ירימו ראש בישראל אלא יהיו כנענים תחת ידו ולא יתמנו על ישראל לשום דבר בעולם וההס שיהיו מיכנים לעבדות המלך בנוסף ומסמנם כגון בנין החומות וחוקי המצודות ובנין ארמון המלך וכיוצא בו שנ' וזה דבר ההס אשר העלה. שלמה: וזה si tributum recipere volunt, at non servitutem; aut hanc sine illo, non audiuntur, donec utrumq; suscipiant. Servitutis autem est ut sint humiles nec attollant caput, sed submittant se manibus aliorum, neq; praeferantur ulli officio in Israel: Tributi vero, ut parati sint inservire regi tam corporibus suis quam facultatibus, verbi gratia in structura maniorum, aut fortalitiarum, vel palatii regalis. & taurum aedificiorum: sicut dicitur: (1. Reg. 9. 15.) de Salomone, tributariarum operas exigente, &c.

Restat ut in specie de feminis bello captis disquiramus, de quibus propriam legem tulit Moyses Deut. 21. 11. quae idē rectius ad hoc Theorema refertur quam ad praecedens, quia in bellis tantum spontaneis locum habuit; non in legalibus: ubi omnes occidi jubebantur, nemo captivus servari. quamvis Cananazarum specialis fuerit ratio. R. Salom. Iarch. ad marg. במלחמת הרשות הכתוב מרבה שבמלחמת ארץ ישראל אין לומר רשנית שבין שהיו כבר נאמר לא תחיה כל נשמה: ושנית. שבין לרבות כנענים שבתוכה. אעפ' שהן מן אומות de bello potestatis scriptura loquitur, nam de occupatione terra Israel dicit non potuit (vers. 10.) captivaveris captivitatem eius, quoniam pridem jusserat (cap. 20. vers. 16.) non vivam relinquere. nullam omnium. comprehendit tamen etiam Cananaeos in specie, quamvis essent de septem populis extirpandis: Idē dicunt hanc legem diu non fuisse usitatam, R. Mos. ptac affir. 122. לא ראו בירושלמי דשנת בשם שמואל או' לא legimus in Talm. Ierosolymitano Maß. Schabbas, dixisse Samuelem (rectorem Academiae Pombederanae) pulchras feminas non fuisse concessas toris quatuordecim annis: scilicet septem quibus subegerunt, & totidem quibus diviserunt (terram Canaan.) Voluit autem DEUS opt. max. ut alibi semper sic in militiā quoque populum suum sanctum esse, praecipue verò va-
 gis libi-

gis libidinibus abstinere, quæ vires animi simul & corporis enervant
 idè scorta in castris habere vetuit: secus quàm faciunt capitanei
 gentium, quorum exercitus aliquando majori turmâ meretricum
 oneratur, quàm militum R. Bachaj Parsâ Ki teze.
 שוה עמקה וזנה אל ההסתכלות וכן ההסתכלות
 אל ההרהור וכן ההרהור אל המע' עד שיפול בשוהת העין והוא היה
 עין הנענים יושבי הארץ אשר בסכתו הורשם השם ית' משם ואמלו כנאשי
 המלחמה היוצאים לצבא אחרתו תורה כדי שיהיה מחנה קדוש ולא יהיו
 ישראל מסתהים בזנות ובחורבנות האומות כאשר מחנות האומות
 fovea profunda meretrix est (prov. 23. 27.) & res comparata taliter: à colloquio
 devenit homo ad considerationem, à consideratione ad imaginationem, ab
 imaginatione ad contactum, donec cadat in foveam transgressionis. Et hoc
 ipsum peccatum fuit Canaanæorum veterum inquilinorum terra: cuius cau-
 sa Deus illos expulsi inde. Idè nè in militibus quidem lex id tolerat,
 volens ut castra Israëlitarum sint sancta, non proiecta in scortationes aut
 abominationes cateras, sicut castra gentilium. (quo nomine Christiano:
 an verè? taxat.) Ut tamen lex intuitu fragilitatis humanæ; præfer-
 tim licentiæ militaris, ad graviora præcavendum, aliquid indulge-
 ret statuit certas conditiones, quibus mulier captiva in matrimo-
 nium duci possit, & populo duræ cervicis, salutari remedio subse-
 quentis conjugii voluit consultum, si quas fortè aspectu pulchras,
 ex libidinis impatientiâ compressissent. quatenus autem hoc per-
 missum fuerit, controversunt invicem Doctores Talmudici, 'Mafs.
 Kidduschin, pag. 21. b. circ. fin. רבנן לא פליגי
 דשרי דלא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע כי פליגי בבואה שנייה רב
 אסור de primo congressu totus mundus non du-
 bitat quin permiserit. non tamen loquitur lex nisi respectu concupiscentiæ
 prava (pravalescentis rationi.) sed ambigunt de congressu iterato. Raf. ait
 licere; Samuel negat concessum, ad quæ verba scholiales in marg. notat
 ראית בשבת התורה לו במה שנתן עיניו בה בשעת שביה אם נתן
 מתחילה עיניו בה ולא שלקחה למכרה או לשמחה ואחר כך נתן עיניו בה
 prædam quæcumq; videt concedit ei lex: intellige tantùm de horâ capti-
 vitatis. item si oculos ab initio statim in eâ hoc fine defixis, non si assumpsit
 ut venderet vel pro ancillâ usurparer; postmodum vero amare capit: vide-
 tur itaque legislator id minimè ultro concessisse, sed tantùm per cõ-
 niventiam tolerasse; sicut & polygamiam atque alia quædam, quæ
 Christus deinde in melius reformavit. præsertim ut vaga scortatio,
 vitium longè deterius, evitaretur. R. Mos. Gerundensis P. Ki teze.
 לא יתירנה לו רק מפני החשק בהיות יצרו מתורב עליה
 aliter quàm ob cupiditatem nimiam, ubi affectus ei prædominantur. R. Mos.

Ægyptius esp. 8. Mel. v. 2. אבל תקפו יצרו אבל
 לא יבעלה חלל לו אלא מכניסה לתוך ביתו ואסור לבעול אותה ביאה שנייה עד
 שישאנהו *rem habet (miles iudaus) cum ethnica muliere; si vicerint ip-
 su venerit stimuli: At tunc non licet ei discedere & relinquere viri-
 am, sed debet illam in domum suam introducere, atq; secundo concubitu absti-
 nere, donec eam legitime prius duxerit.* Animadversio marginalis ibid.
 הנה פסק כרב דאמר הכי בירושלמי חלל כרבי יוחנן דאמר אף בבעלה
 ראשונה לא הותרה אלא אחר כל הכעשים
*ecce decisio sententiarum fa-
 cta est juxta mentem Ras; non juxta R. Iohannem: (cum quo tamen ego
 sentire honestius putarem) qui primum quog; congressum negabat esse li-
 citum: nisi post ceteros alios omnes, Iterumq; Bactia d.l. ומה שהותרה
 לו ביאה ראשונה כדי לפים את יצרו ולא דברה תורה אלא כנגד יצר
 הרע וכו' שחשק בה אם אין אפשר לו בהתר יעשה זה באסור : ואחכ
 הוצר הרע מסטן האדם ומחטי או חסד ונא אליו בדמיון אשת יפת
 תואר *quare permisit lex complexum primum: ideo ut
 sedaret appetitum eius, quia tantum loquitur de casu concupiscentia vehe-
 mentiori, ubi miles si non potest id quod licet, licere sibi putat quod potest
 [& post aliqua interjecta] Genius ille malus adversatur homini per-
 petuo, & facit illum peccare, apparens aliquando specie mulieris formosa
 ut decipiat ac offendiculum ponat usque adeo verum est quod de vo-
 luptatu irritamentis dicit R. Abrah. Seba in zer hammo. P. K. T. ליכא
 וניא *cor & oculos esse proxenetæ peccati. paulo
 post addens וזין להם פדאות בעריות וזם פדאות וזם פדאות וזם פדאות
 בשת פנים ומצחיהם נחושה והולכות בשווקים וברחבות ואצל כל פנה
 פלוס gentiliū fuisse prostibula, feroces in sur-
 picudinibus pudore vacuas frontis anea, in foro plateis & quovis angulo
 insidiantes animabus innocentibus. Si quis ergo miles, captæ cuius-
 dam pulchritudine fasciatus, nec prædictis continentie dono, eam
 subegerat, debuit mox de legitimo appellare matrimonio; sic tamē
 ut ejuratâ prius avitâ superstitione suâ, in religionem judaicam ipse
 transiret. Maym. Hal. Mel. 8. 6. וזיא אס קבלה עליה להכנס תחת כנפי השכינה כטבילה לשם גירות מיד
 בנייתה *cognovit ipsam primâ vice adhuc ethnicam: si vult inirare sub
 alas divinitatis, baptizet eam ad proselytismum illud. Excipiebantur vo-
 cæ sacerdotes, quibus non licebat alienigenam ducere, quamvis
 eum eâ rem habuissent Id. §. præc. 5. הכהן מותר ביפת תואר בכיאה
 ראשונה שלא דברה תורה אלא כנגד היצר אבל אינו יכול לישאנה אחר
*sacerdoti suo est cum formosâ congregi primâ vi-
 ce, si concupiscentia pravaluerit (unde verò hanc necessitatem probabis &
 apella?) sed nefas eam postea ducere, quoniam est è gentilismo. Note-
 tum hic:*****

teetur hic quod non puella tantum, sed & nuptas hostium, jungere
 sibi matrimonio potuerint: quia textus non Fœminas vocat, quod
 sexus nomen esset, sed נִשְׂתָּה Mulieris appellatione utitur, quod
 volunt maritatum notare & ad virum referri, quoniam ab איש de-
 rivatur. Bachai ead. pais. K. T. חזיר אשת בסמיכות דרשו דול אמלו.
 ponit nomen Mulieris in statu constructo (nam
 in absoluto fuisset נִשְׂתָּה) id explicant Magistri nostri p. m. de muliere
 viri alitius quam liceat accipere. Unde & illud inferunt nescio quid
 aptè. gentilibus propriè nulla fuisse conjugia, fortè ut nec bestia-
 rum consociationes matrimonia dici merentur: itaq; pro adultèrio
 minimè habendū, si quis uxore hostis belli captam duxerit Maim.
 H. Mel. c. 8. §. 3. אין אשת יפת תואר מותרת אלא בשעת השביה של
 וראית בשביה בן בתולה בן בעולה בן אשת איש שאין אישה לרוב
 וחשבת אעפ"י שאינה יפה בה ולא בחברתה שלא יבעול שנים ולקחת לך
 mulier pulchra לאשה שלא יקח שנים ויבעול אחת ונית לאביו או לאחיו:
 forma non concessa est nisi in casu captivitatis: ubi perinde est siue virgo
 sit, siue devirginata, siue maritata viro; quia gentilibus verum non est ma-
 trimonium (idèd pro cœlibe habetur) Textus addit (Deut. 21. 11.) si
 desideraveris eam, inveniessetiam non formosam (posse sic duci, modò
 placeat militi) utiturque singulari numero, nè quis fortè plures com-
 primat, subiungens: Et accipito tibi, ne fortè parenti aut fratribus
 tradat. Porro si captiva iudæicam religionem amplecti nollet, ju-
 bebatur ad meniem domo detineri. lex meminit v. 13. ירח ימים
 lunationis unius. at Rabini extendunt ad integrum trimestre. H. Mel.
 8. 7. צרכה להתמן ג' חדשים חדש של בכיה ושני חדשים אחריו
 opus habet expectare tribus mensibus, uno pro luctu, & duobus aliu deir-
 ceptis. quod sic conciliandum puto, lo. vii legem de tempore plan-
 ctus, Rabinos vero de termino nuptiarum. Targum Jonathæ
 Chaldæi חבבני על טענת בית אבה ואמה החשתי הלת
 חבבני על טענת בית אבה ואמה החשתי הלת
 defleat ipsa errorem domus pa-
 terna ac materna; tu vero praestoleris tres menses, ut cognoscas verum
 illa sis (è congressu primo) gravis. Raf. Alphas Tom. 2. p. 23. 2.
 צרכה להתמן שלשה חדשים להבחין בין ורע שנורע בקדושה לורע
 שנורע שלא בקדושה: ואח"כ אם לא התמן האשה אחר בעלה שלשה
 חדשים אפשר שהיא מעוברת מבעלה הראשון ואימרים בני של אחרון
 expellandum est tribus mensibus ut discernatur inter progeniem
 sanctam & profanam. paulo pòst: si non expellaret trimestri, posset
 contingere ut è priori partu gravis, pareret quem pro filio posteriori.

posterioribus haberent. Interea lex ipsam variè deturpat, iubens abscindere crines, ungues, vicissim alere, vestimenta sumere lugubria; & penates suos deslere. R. Abrah. Seba. P. Ki. Teze. לפי שנטה העם מתקטנות במנים צהובים ובשער מנלה ושרקות שערן במסרק וסתלקון אותו לשנים ומשימים אותו על הצדעים וכן קולעות שערן מעשה קליעה לעלות ולראות לפני האנשים כנגד זה אמר בכאן ותלחה את ראשה באופן שלא ישאר לה שער וקליעה וידע דרכי הצניעות כי אמילו גילוי הראש נסירה *quia filia gentium se ornantes & facerunt uiridem* *affertur libidinis incipiens* *frigili pectinant & dissepunt bifariam ad tempora, calamistris intorquentes, ut spectentur ab hominibus: ideo iubet lex captivam abradere caput suum, nec de crispidine pilum relinquere, ut sic humiliata modestiam discat. quoniam vel sola capitis denudatio turpi habetur filiabus Israël, ut dicitur in Talm. tr. Sota. (quod licet ex textui paulino I. Cor. 11. vers. 5.) aliam rationem comarum detondendarum affert Bachaius Pars. cit. שערותיו של שערותיו אדם הם כתר וכעין שכתוב אם ולחתו וסר ממני כתר capilli contineant robur eius, sicut dicitur (de Samfone Iud. 16. 17) si rasius fuero, recedet à me fortitudo mea (putat ergo venereas vires una debilitatum iri.) De ungibus dissentiunt; est enim ambiguitas in hebreo *ועשתה אה צפרניה* faciat ungues suos, (vers. 12.) Talm. Mals. Ieslam ca. 4. p. 48. a. אומר תגדיל א' ר' אליעזר אומר תקצר ר' עקיבא אומר תגדיל א' ר' אליעזר נאסרה עשייה בראש ונאסרה עשייה בצפרנים מה להלן העברה אף כאן העברה ר' עקיבא אומר מה להלן נעול אף כאן נעול וראיה לדברי ר' אליעזר ומפיכת בן שאול ירד לקרא הסלך לא עשה רגליו עשה העברה ולא עשה שפסר הא עשה העברה R. Eliezer ait significare idem quod praecida. R. Ak. bā inquit, cr. scire sinat. R. Eliezer sic argumentatur, quia est ratio capillitij, eadem quoque, ungularum; at illud auferri iubetur, ergo & ha. R. Akiba subsumit aliter; at illud fit, ad abominationem ergo & hoc ad deturpationem fieri debet. R. Eliezer affert demonstrationem e scripturā (2. Sam. 19. 24.) Mephibos. het filius Saul, descendens in occursum regis, non fecerat pedes suos (h. est. ungues praeciderat.) et fecerat mystacem suam. (h. e. toronderat) en facere usurpatur pro auferre! Targū Jonathā reddit *ית צפרניה* quod idem in incertum est quid significet. Cl. D. Buxtorfius junior in Lex. chald. praecidendi sensu exposuit: at ego pace Amici, contrariū Nutriendi sensu accipere mallem, quia non tantum glossator marginalis לשון גדל significatione incrementi explicavit, sed etiam alter paraphrastes chaldaus Onkelos *תרבי* h. e. multiplicet vel augeat interpretatus est, adeoque totus contextus non ornatum sed deturpationem innuere videtur. R. Nathan baal Aruch Kad. *צא* tribuit hoc Ierosolymitano*

tano Targum; quod cum in eo desit, suspi. or. Jonathæ translatione illo nomine insignivisse. notavit hoc. ipsum Elias in suo Methurgeman, non extare in impr. sis. R. Abraham existimat respexisse legem ad mores gentium, qui ungues va. in. colore tingere sint sol. ti. in suo Zer ham. d. l. לְמִי שִׁכְנוֹת יְהוּדִים מְתַקְנִים צִמְרֵיהֶם שֶׁל יֵד וְרוֹל וְצוֹקִים אוֹתָן בְּמִין צֶעַךְ כִּמְנוֹהוּ הַשְּׁמַעָאִלִים שֶׁיְהוּדֵי בִידָהָן שִׁינוּ וְיִסְתַּכְּלוּ בָהֶם וְקָרוּ יְהוּדֵהוּ וְיִשְׁמְשׁוּ בָהֶן עַד שֶׁיִּדְלַק אֵשׁ שֶׁל נֹהֶם וְיִצֵּר

quia filia gentium a. ornant ungues manuum & pedum suorum, tinguntq; variis speciebus colorum. ad morem ismaelitarum, ut sit in manibus pulchra varietas; quam considerantes (amassif.) prehendiunt eas & tam diu palpant, donec exardescat ignis infernalis mala concupiscentia: idco. jubet lex captivam ungues alere negligenter absq; curâ vel picturâ. R. Bachai altius philosophatur; & in recordationem lapsus humani factum putat. i. e. שֶׁיִּחְשֹׁב בְּמַעֲלָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרָאשׁוֹן קִדְּם שׁוֹמֵא שְׂהִיָּה מְלֻכָּשׁוּ צִמְרוֹן ut cogitet de praestantiâ primi hominis Adami; cuius vestî antequam peccasset erat instar unguis (colore corneo: um. referens: unde ad huc dum ineunto Sabbatho Iudæi ungues ad candelam contempleri solent, admurmurata: precula; vid. Minbag. f. 3.). Quod vestitum captivæ attinet; erat & ille ad deformitatem accommodatus, ut sic omnia libidinum incitamenta tollerentur. Idem Bach. ibid. אוֹלֵי תוֹךְ הַזֶּמֶן הוּא יִתְּנֵם הַתִּרְשָׁק וְיַעֲבֹר חֲשָׁקוֹ מֵעֲלֶיהָ בְּרֹאוֹתוֹ אוֹתָהּ מִתְּנוּחֹת בְּנוֹחַ הָרָאשׁ וּבִידוֹל צִמְרֵנִיהָ וּבְלִבִּישָׁתָּה נָגִידִים שֶׁל שִׁבְיָה כִי כִנֵּר הַסִּירָה הַנְּגִידִים הַנָּאִים שֶׁעֲלֶיהָ אֲשֶׁר בָּאָה עִמָּהּ וּבְרֹאוֹתוֹ אוֹתָהּ. בּוֹכָה וּמַצְטַעֶרֶת וְשִׁלְחָנָה לִנְשָׂאָהּ fortasse. intra hoc spacium temporis pœnitebit amantem; & sedabitur appetitus eius; dum videt deturpatam rasô capite, unguibus prominentioribus, indumento viliori qualis est captivorum; postquam pulchras vestes in quibus venerat deposuit. item si cernit fletum & semet. affligentem, facilius eam dimittet. Iterumque Sebad. l. לְמִי שִׁכְנוֹת יְהוּדִים מְתַקְנִים עֲצָמָן בְּנֹדֵי מִשִּׁי וְאַרְגָּמָן שֶׁשׁ וְדִקְסָה לַפְתוֹת וְלִהְיוֹת הָאֲנָשִׁים בָּהֶם כְּאִמְרוֹ וּבִדְם עֲנִיִּים סִתָּה לֹוֹ אִמֵּר וְהַסִּירָה אֶת שְׂמֹלֶת שִׁבְיָהּ וְתִלְכֵּשׁ גִּידִים וְאַתְרִים מְלֻכָּיִם סִכְנוֹת וְכוּ' לֹא תִקְבֹּל בִּשְׂת אַחֵר שְׂאוֹנָה צְרִיכָה לְצֵאת וְכוּ' וְהִיא יוֹשֶׁבֶת מְסוּרֶת בְּבֵיתוֹ quia filia gentium exornant se vestibus holosericiis & purpureis, & byssiniis & acquirunt sibi (deornantur Messia gen. 49: 11.) dicitur, operimentum suum in sanguine hyssami lavant, ut alliciant & inclinent viros: idco. iussit lex captivam vestes preciosas amovere, ac vetustate detritas (ter. 38: 12.) induere, quæ pernegatione (privatim tantum) non publice dehonesta: quia non exiret foras, sed domi sedet conclusa. De flori dicitur in ovato, necessestium. aliqui ad literam accipientes, exilium dicitur viros parari.

tes lugere iussam: alij verò allegorizantes. Idola sua deslere. avitamq.
superstitionem. R. Bach. loc. sup cit. השלה עליה תורה ששם
אבלות שהיא שלשים יום כדי שתעשה חיובה באביה ואמה אם שמעת
בהם שנהרסו בעודנה שביה כי האדם יתחייב לכבד אביו ואמו בחיים גם
post mortem. *prescribit ipsi lex modum luctus qui est triginta dierum, ut
solvat iusta parentibus, cum audit eos occisos esse. tenetur enim homo, non
in vita tantum patri & matrem honorare (Exod. 20. 12.) sed & post
mortem eorum.* Bar Nachman ad h. loc. הרב אמר במורה הנבוכים
לחמלה עליה שתמצא מנהיג לפשה כי יס' לעצמם טעם והשקם בבכיותם
Magister (intelligit Rambanum.) in libro More hanne fu-
chim. (b. e. doctore perplexorum, quem Arabicè scripsit) ait, *suberi hoc
misericordia causa, (non tam ob occisos parentes, quam) ut ipsa reperiat
quietem est enim dolentibus aliqua consolatio vel recreatio, ab ipso plan-
gendi actu.* Mikoz. fr. aff. 112. החולץ ב' התנאים ב' החולץ
differt in hoc doctores nostri, in capite Hacholez. quia fieri potuit, ut
ipsa parentibus in juventute statim orbata, pridem ambos deslevere-
rit. haec casui aliam interpretationem quaerunt, nè legis iussum
tunc videatur frustraneum. Talmud. M. Iebam. fol. 48. fac. b. אלעזר
אומר אביה אמה אמה אמה אמה אומר אביו ואמו
R. Eliezer ait, *Pater significat
patrem simpliciter & Mater matrem.* R. Akisa inquit, *parentes hoc loco
notant idola, secundum illud (Jerem. 2.) dicentes ligno, tu Pater meus
es, & lapidi tu me genuisti! Bachai. J. d. ירח וזן ירח.* לסי
ספני שהוא כלל כל ההקפים הקף היום השמש והקף ז' כוכבי לכת לשבעה
ימי השבוע והקף החדש הירחי אביה רסו אל השמש ואמה אל הירח
*secundum hanc expositionem dedit ei tempus
menstruum, quod complectitur omnes periodos (superstitionis gentilitia
scilicet circuitum solis diurnum, revolutionem dierum hebdomada pro
numero septem planetarum, deniq; mensem luna.* Sic ergo Pater solem
mater lunam, fratres stellas notant. (ut gen. 47. 9.) Haftenus de lati-
bulo captivæ & conatu eam convertendi. Quod si verò ad Iudai-
cam religionem post experimenta hæc omnia transire tamen no-
luisset, coacta fuit ad septem præcepta filiorum Noë, sed à nemi-
ne Iudæo in thalamum recepta: quia nefas habitum è profely à nō-
totali filios suscipere. Maym. H. Mel. cap. 8. §. 9. לא רצה להתגייר
מגלגלין עמה שנים עשר חדש לא רצתה מקבלת שבע מצות שנצטוו
בני נח ומשלחתה לנפש תהי היא ככל הגרים התושבים ואינו נושא
si Iudaismum amplecti recusar, volu-
tantur cum eà duodecim menses (b. e. tandem expectant) si nondum vult,
imponuntur ei septem præcepta, quæ postea Noë sunt injuncta, & di-

mittitur liberè. tunc accensetur profelytis in colis sed à nemine ducitur: quia
 impium est jungi matrimonio pagana (nondum Catechumena.) In tali casu
 nec ipse pro ancillâ retinere potuit, quam semel compressit: nec al-
 lijs ad quæstum divendere: sed debuit eam impunè ac liberaliter quâ
 vellet dimittere. §. præc. 8. אם לא הפך, כה משלחה לנפשה ואם
 מכרה עובר בלא תעשה שנ' ותכר לא תמכרה בכסף ואם מכרה אינה
 חסרת *si non placet, dimittat eam grati ad voluntatem*
suam, qui enim vendit peccat contra prohibitionem legis (Deut. 21. 14.)
nequaquam vendas eam argento, neq; negotieris illâ. imò tunc verè ven-
dita nō est, quia pretiū emptori restituere tenetur. Mizo gad. pr. neg. 233.
 אם כבש אותה אחר שנבעלה לשם שפחה משישתמש בה לוקה שנ'
 לא תתעבדו בָּהּ ופירש וכו' שלמה בשם ר' משה הדרשן שכן בלשון
si post concubitus cogit eam ad ser-
vitium, vapulat: quia dicitur (Deut. ibid.) *non prostituas illam ad qua-*
stum. sic enim R. Salomo (Tarchi.) nomine R. Moysi haddarschan (h. e.
concionatoris) exponit etymologiam vocis עמר ex usu lingue Persicae.
 תתעמר הוא כמו תתאמר מלשון יתאכרו כל פועלי
 און וכלם רכסות וגדולת האמרה ועורו מן בראש אמיר ויקראו כערבי
 האדון אמיר ושמוש העין והאלף כאחר סורגל כגון פדעהו סדרת שחת
obscura vox textus תתעמר est quasi per Aleph scripta
esset, ac significat grandiloquentiam, ut in illo (psalmi 94. vers. 4.) *su-*
perbe predicabunt se operatores iniquitatis: deducto ab אביר (quod
legimus Esai. 17. 6.) & summitatem rami vel frondis notat. Apellant
 etiam Arabicè Dominum vel Herum hoc titulo. Et solennis est permata-
 tio gutturalium literarum אע velut in hoc dicto (Iob 33. 24) *redime*
ipsum nē descendat in foveam. Oritur hinc quæstio cuiusnam sit fi-
 lius ex impregnatâ paganâ post dimissionem natus? Hebræi Iure-
 consulti par. is esse negant; asserentes ventrem sequi, & à Synedrio
 publicè baptizari H. Melach. 8. 9. נתעברה מביאה ראשונה הרי הולך
 נר ואינו בנו לדבר מן הדברים מפני שהוא מן הנייה אלא כר מסבילין
è gravidâ de primo concubitu nascitur profelytus, qui
non habetur pro filio gignentis, quia est ex Ethnicâ: verum senatus illum
decreto suo (ad profelytismum) lustrari curat. Aiunt tamen ex-
 perientiâ comprobatum, quod tales filij plerunque sint dege-
 neres, refractarii & aliqua labe notati. præc. affir. centesimo
 סופו להיליד בן שדוא בן סורר ומורה לכך נאספו
eventus est (milis gentilem in bello impregnans.) ut

gignat filium rebellem & inobedientem. Idè scriptura statim subiungit legem de talibus dilapidatoribus lapidandis (Deut. 21. vers. 18. & seqq.) Medrasch Tanchuma, quod à formulâ docendi crebrius repetitâ *Ielammedeni* Cognominant, sup. h. loc. תמא ר' יוסי אוכל בן כורר tradit R. Iose. talu filius devorat felibran carnis, & eporat medium Log. vini. (h. e. quantum tria circiter ova continerent: quod Bacchi nepotuli hodie parum esset, at olim severioris disciplina seculo, in senectute temperantia candidatus nimium censebatur atq; futuri Helvonis *presagium tyrocinium conferre* cl. quond. Drusij notas ad h. l. Deut.) Confirmant hoc etiam exemplo liberorum regis David, Absalomi & Thamaræ; quorum ille patri insidiatur. 2. Sam. 15. 10. concubinis eius abutitur. c. 16. v. 22. idè violentâ morte perit. c. 18. vers. 14. hæc verò incestum à fratre passa. c. 13. vers. 14. fratricidio præbet occasionem. vers. 28. Fuisse autem ambos è captivâ matre oriundos, eradit præter alios R. Dav. Kimchi in not. ad Sam. תמר בת יפת תואר היתה כמו שאסרו רבותינו ז"ל והראייה כי לא יסנעני מסך והיתה אחות אבשלום מאמו כי מעכה אמו של אבשלום לקחה דוד בכלחה ושכב עמה קודם שנתגייר ומעכה נתעברה מדוד בניהא ראשונה בעודה גויה ואחר כן נתגייר ונשאה דוד לאשה וילדה לו אבשלום וסח Thamar. è formosa captivâ erat orta, ut tradunt nostri doctores p. m. quo alludunt verba (vers. 13.) non denegabit me tibi. fueratq; soror Absalom è matre Maëcha (filia Talmat regis Geschur. 2. Sam. 3.3) quam ceperat Davides in bello, & cum eâ dormiverat antequam profelyta fieret, è quo primo congressu impregnata est, adhuc in gentilibus existens. Iudaizatam postea duxit rex in uxorem; tunc peperit ei Absalomum. Idè autem Amnon eam sororem vocat (blandè allocuturus. c. 13. vers. 14.) quia è communi patre David suscepta erat: Indè disputant Rabini, utrum verè incestus fuerit, an stuprum? & num Amnon ille Thamarâ in legitimum thorum cooptare potuerit, nec ne? Maymon cum multis, affirmat licuisse in matrimonium ducere, quâ verè soror non fuerit: quia pagana partus ventrem sequitur ut supra dictum, & patri non accensetur. H. Mel 8.9. תמר מכיאה ראשונה של יפת תואר היתה אבל אבשלום נולד מאחר הנישואין נמצאת תמר אחות אבשלום מאמו ומותרת להנשא לאסנת Thamar è primo & unico concubitu formosâ nata; sed Absalon ex eâdem jam nupsâ regi. Ahinoam — DAVID — Maëcha: erat ergò illa huius soror è matre. (vidès hic patris rationem non haberi!) concessa ergò in conjugium Amnoni, Amnon Tamar Absolon sicut:

fleur ipsamet air (*vers.* 13.) *loquere quæso cum rege, non è me tibi prohibe-*
bis. Contra R. Johannes negat concessam, quod hæc tantum elabendi causa dixerit: nisi è priori marito gentili conceptam fuisse probetur. Mik. pr. aff. 122. אבל לרבני רבי יוחנן תיסה היאך הייתה אכל הפר היתה מותרת לאמנון כיון שלא חוליה דוד עד אחר שנתגיירה אמר הרז היתה אחותו נסורה וצריך לומר שלא היתה בתו אלא היתה בת אשתו מן הגוי קיום המלחמה ומה שכתוב כי כן תלבשנה בנות הסלך מעילים למי שנראה עם בנות הסלך אוסף כן ואשר בא דוד אל אם תמר בצנעת קודם המלחמה והוליד ממנה תמר כי קודם בית דינו של חשמונאי קודם המלחמה היה רבי יוחנן miratur quomodo licita fuerit Amnoni, siquidem David eam genuerit post profelytismum matris; unde veram fuisse sororem oportet, itaqz dicendū est nō fuisse filiam eius, sed filiā uxoris, è priori marito gentili susceptā ante bellū. Obijciunt (*è vers.* 18.) vestitamunicā variegatā instar filiarum regū! resp. factum esse quòd educaretur unā cum filiabus regis in aulā. Quid si Davides ad matrem eius accessisset ante bellum? nā ante senatus consilium Hafmonaicū, gentilis concessa erat, certa moderatione. (quod non facillē crediderim: alias hanc Iohannis sententiam alteri præferens; quia & in nostro jure Romano, servilis cognatio nuptias impedit. l. si uxor. §. illud. Instit. de Nupt.) Ultimus calus erat, ut si qua nullis persuasionibus ab avito superstitione vellet discedere, occideretur. M.H Mel. 8. 10. יפת תואר שלא רצת להניח, formosa qua nullo modo vult relinquere cultum idolorum, post duodecim menses interficitur.

Theor. XVIII.

In utrisque fervans disciplinæ militaris.

U T in pace magna vis est boni regiminis, sic in castris tantam multitudinem Rex cohercere non posset, nisi disciplinam militarem severissime tueretur. ad quam & illud pertinet, ut exercitum in classes ordine distribuatur, singulisque viros strenuos præficiat, qui hanc disciplinam unâ conservare juvent. Sunt autem officia coadjutorum varia. primum fuisse videtur Sacerdotis castrensis, qui hoc nomine specialiter unctus erat. ut cohortatione suâ universo exercitui animos inderet; cæteros autem qui abessendi privilegio gauderent, solenniter dimitteret Mik. p. aff. 120. & distinctius R. Mos. b. Maym. H. Mel. init. c. 7. מִנֵּן כֹּהֵן לְדַבֵּר אֵל

זמן לדבר אל הנקרא משה מלחמה שני פעמים מדבר אל העם אחת
 בספר בעת שיוצאין קודם המלחמה אומר לעם מי האיש אשר
 גסע כרם וגו' ואחת בעירכי המלחמה אומר לעם אל תיראו ואל
 גסע כרם וגו' Ordinant sacerdotem qui loquatur ad populum tempore belli.
 eumque unguunt oleo sacro (eodem quo ipsum regem, sup. Theor. 1111.) &
 est quem vulgò appellant Maschuach h.e. unctum belli. Eius officium est
 alloqui populum; semel è libro, cum exeunt, jubet adificantes, plantantes
 &c. domum redire (Deut. 20. v. 5. 6. 7.) iterum, quando acies instituitur
 perat eos quicquam timet (vers. 8.) Adjungebatur tamen ipsi sacerdos
 vulgaris voce pollens, & alij precones, qui hæc ipsa quæ dice-
 ret, dominus audita, singuli suis cohortibus repeterebant eminus &
 latè diffusis. Ibid. משה המערכות והם קרבים להלחם משה
 מלחמה עומד במקום גבוה וכל המערכות לפניו ואומר להן בלשון הקדש
 שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויבכם אל ירך לבבכם וגו'
 וכן אחר תחתיו משמע אותו לכל העם בקול רם ואחר כך מדבר משה
 מלחמה מי האיש אשר בנה או נסע או ארש וגו' והשוטר משמע לכל העם
 בקול רם ואחז מדבר השוטר מעצמו ואו' מי האיש הירא ושוטר אחר משמע
 לעם ואחר שחוזקין כל הפשוטין מתקנין את המערכות ופוקדים שרי צבאות
 tempore quo aciem formant & ad prælium se parant, con-
 sistit unctus belli loca editiori, ut omnes in conspectu habeat, atq; clamat
 hebraicè (Deut. 20. 3.) audiò Israël, appropinquatū nunc pugne contra
 hostes vestros, nē tenerescat cor vestrum &c. quia Dominus vobiscum &c.
 hoc ipsum sacerdos alius priori substitutus divulgat populo, voce quantum
 potest Clarissimā. postea unctus iterum loquitur: (vers. 5. 6. 7.) quicunq;
 domum edificavit, vel vineam plantavit, vel uxorem duxit, revertatur; &c.
 (quod præc. Theor. explicatum) id præfectus quidam populo clarè repetit.
 Mox idem præfectus profè loquitur (vers. 8.) quicunq; timet, reveriatur
 &c. id alius præfectus ingeminat. Sic ergò dimissis omnibus quotquot im-
 munitate gaudent, ordinantur reliqui in phalanges, & singularum fron-
 tispiciis sui præponuntur capitanei. Aderant quoque lictores cum se-
 curibus, qui fugere conantes in stationem suam retroagerent, vel
 trucidarent pugnare nolentes. Mikoz ibid. מעמידים וקפים לפניהם
 ולאחריהם וכשילין של ברזל בידיהם וכל מי שמבקש לנוס הרשית בידו
 לקפה ולחתוך את עוקו שתחילת נפילה ניסה ואותם וקפים הן בני אדם
 constituunt eosdem בקצה המערכה לוקף הנופלים ולחוקם בדברים
 Erectores abante & retro, qui ferreas clavas manibus tenentes, potestatem
 habent ferendi, aut crura comminuendi omnibus qui pugnam subterfugi-
 unt: quoniam cladis initium est fuga. Illi homines in acies extremitatibus
 dispositi, Erectores vocantur, quia simul erigebant cadentes & verbis con-
 ferta;

fortabant. Porro notabile est quod urbem obsessuri, non circum-
 quæ illam cingere sint soliti, sed spacium relinquere quâ cives
 elaberentur: ut aliquis fugientibus auream pontem struendum
 esse dixit, ne ex desperatione animos recuperent. Mel. 6. 9. ex
 Siphrii. רחומיה מן ספימן אתה מן לתפשה אין עיר לתפשה
 אלא משלש רחומיה ומנחין סקים לבורח ולכל מי שירצה להמלט
 על נפשו שנ' ויצאו על כרין כאשר צוה ה' את משה סמי השמועה
 : *cum obsident urbem ut eam capiant, non erigunt*
ab omnibus quatuor lateribus sed tribus tantum, relinquentes spacium
fugienti, cuiuscunq; animus est evadere. sicut dicitur (num. 31. 7.) mi-
litarunt adversus Midian, quemadmodum praecepit Dominus Moysi, ex o-
rali Kabalâ didicerunt, hoc modo praecepisse. ut sic etiam humano fan-
guinî parcerent, cujus effusio nuspiam vilis haberi debet: unde
illud obiter æstimari datur, multò minus adortos esse hostem per
insidias, necufos strategematibus dolosis, sed ubique rem fide bo-
na gessisse: parùm generosè vinci putantes, qui fraudibus circum-
veniantur, & nihilo honestius ac si quis eos veneno clanculum
immissio tolleret. De arboribus frugiferis quæ obsessam urbem
circumstant; extat specialis lex Deut. 20. nè quis eas excindat: quod
etiam extra casum obsidionis prohibet; sicut & omne nocu-
mentum illis quomodocunque illatum. Ibid. s. seq. אמן קוצץ
אילני מאכל שחוץ לכרנה ואין סונעין מהם אמת המים כרי שייבשו
שנ' לא תשחית את עצה ולא במצד בלבד אלא בכל מקום כל
הקוצץ-אילן מאכל דרך השחתה לוקדה: non truncant arbores cibiferas
quæ sunt extra urbem, nec prohibent inde fidelitatem (hoc est irrigatio-
nem) aquarum ut exarescant, quia dicitur (vers. 19.) non disperdas lig-
num eius, impellendo securim. Idq; non tantum in obsidione, sed & quo-
vis loco, quicunq; præscindit arborem hoc fine ut eam corrumpat, verbe-
ratur. Excipiunt casus aliquot, si vel in bello latibula præbeant
lagi-tatiis, Præc. Negat. 229. פירש רבינו שמואל כי זה כמו אלא
כלומר אלא אותו עץ מאכל שהאדם יכול לבוא שם בן האילנות
ספניך במצד ולירות בחיצים מבין האילנות איתו עץ אתה סותר
עץ אשר תרע כי לא עץ מאכל אותו תשחית: explicat
magister Samuel, vocem textus אלא pro posita esse (vers. eod.
quasi diceret lex: illas arbores inter quas homo quispiam latere potest,
& tutus ab oppugnatione tela ejaculâri exinde, illas excindere licet:
potius illas de quibus cerò constat non esse frugiferas, vel in pace, colo-
no non ferant quod operæ pretium sit; aut impediunt stirpes alias:
itaque lignum utilius in fabricas adhiberi possit Ibid. & Mel. 6. 11.

inveniendus est propter obedientiam; ubi merces reverentia superat rei per-
dita iacturam. sic in M. Schabb. c. haoreg. R. Scheschat projecit vasa con-
vivij post ancillam. R. Hona fregit operculum urcei. R. Tehuda strinxit in-
fundulum. Antequam hinc digrediar, admoneo esse in hac lege dif-
ficultatē hebraeae phraeos. nam si ad verbum interpreteris **כִּי הָאֵרֶץ עֵץ הַשָּׂדֶה**
quia homo est lignum agri, prohi Deum quoniam sequeretur
absurditas! num putabimus arbores humanis animabus prae-
ditas, ea propter sanctuari prohibitas esse? quidam gignendi casu ex-
ponunt: **hominis est lignum** vel **arbor**. at proflus contra linguam geni-
um. Alij interrogativè accipiunt: *an homo est arbor?* sed hanc signi-
ficationem vocula **כִּי** probare nequeunt. Nonnulli allegoriam
venantur: *homo est quasi arbor*, qui fructum pietatis ferre debet at
hoc ab instituto alienum. Chaldaeus Onkelos negativè reddidit
לֹא כִּי אִילָן חֶמְלָא non instar hominis est arbor campi, quod
videtur audacius factum. R. Salom. Iarchi cum supradicto Samue-
le colludit, quia perfortasse exponens. R. Abrah. Aben Ezra senten-
tias aliorum ventilat, postea suam dicit **כִּי בִימֵי הַיָּסוּד בְּסֵפֶר הַיָּסוּד**
לֹא יִתְּנֶה כָּל לֶשׁוֹן לִקְרֹא לְאַחַז דֶּרֶךְ קִצְרָה כְּמוֹ חֲסוֹר לֶחֶם רַק סֶלֶת לֹא
לֹא יִתְּנֶה לְחֵיוֹתָה נַחֲסוֹת כִּי הַטֵּעַ יִהְיֶה לְהֶפֶךְ וְזֶדְקָדָן נִדְוֵל סִפְרֵי אִמֹר
כִּי חֲסֵר הָאֵץ הוּא הֵי הָאֵדָם עֵץ הַשָּׂדֶה זֶה הַטֵּעַ אֵינֶנּוּ כִּנְכֹן כְּעִי
כִּי מִה טֵעַ לְאִסוֹר לֹא תִשְׁחִית עֵץ פְּרִי כִי אֵינֶנּוּ כִנְנֵי אֲדָם שְׂוֹכֵל לִכְרוֹחַ
סִפְנֵיךְ וְלִפִּי דַעְתִּי שְׂאִין לֵנו צוּרֶךְ לְכֹל זֶה זֶה פִּיר וְשׁוֹ כִי מִסְטָנָא תֹאכֵל וְאַתָּה
לֹא תִכְרוֹת כִּי הָאֵדָם עֵץ הַשָּׂדֶה וְהַטֵּעַ בִּי חַי בֶּן אָדָם הוּא עֵין הַשָּׂדֶה וְכָן
לֹא הוּבֵל כִּי חַי נֶפֶשׁ הוּא חוּבֵל כִּי חַי נֶפֶשׁ הוּא הוּבֵל *pridem demonstravi in*
tractatu fundamentali IESOD, congruere linguis omnibus, ut usurpent
locutiones ellipticas (compendia sermonis) verbi gratia (1. Sam 16. 20.)
Astinus panis (pro, pane onustus) verum ut negandi particula deficiat, id
minimè congruit; quia sensus efficeretur omnino contrarius. Grammaticus
*quidam magni nominis Hispanus ait, in vocula **כִּי** deesse literam ה ut*
*sic pro **כִּי** scripta (quod Ita significat.) at neq; hoc quadrat me iudi-*
ce: quia enim sensus esset, vel qua causa dicendi: nè disperdas arborem fru-
giferam, quia non est instar filij hominū, qui fugere possit à facie tua mi-
hi videtur omni hoc apparatu nil opus, sed hanc esse simplicissimam inter-
pretationem: quia inde vesci potes, non disperdas. nam hominū vita est ar-
bor agri (alimentam inde proveniens, transmutatur in corpus & substan-
tiam hominū.) perinde ut (infra c. 24. vers. 6.) pignus animae hominū di-
citur, h. e. animae vita (quo sustentatur) Hactenus de hostili actu: nūc
de naturali necessitate in castris. cujus praecepta scribere quia Le-
gislatorem non puduit, neque tu vetecunde Lector offenderis, si

ea instituti occasione breviter explicavero. Deut. 23. prohibetur
Iudeis milites castra sua in his sordibus commaculare, quæ Deus
ipse præsentia gratiosa cohonestet: jubentur verò cum ventur
get exire, quicquid hujus est clam in scrobiculum exonerare super
ingestaque humo tegere Hal. Mel. cap. 6. §. ult. & R. Mos. pr. aff. 19.
אסור להפנות בתוך המחנה או על פני השדה ככל מקום אלא מצית
עשה להקין שם דרך מיוחדת ומקום אחד מהוץ למחנה להפנות בו אנשי
המחנה כדו שהוא המחנה נקי ואף לקטנים שנ' ויד תהיה וכו' וכן מצית
עשה להיות יתר לכל אחד ואחד אצל ה' מלכותו שילך במקום
הוא ויחפור באותו יתר וימא אחד לצאת בה ויחזור ויכסה שנ' ויתר
תהיה לך על אונך וכו' בין שיש עמקן ארך ובין שאין עמקן ארך כך
תהיה לך על אונך וכו' nefas est evacuare corpus intra
fines castrorum. aut in conspectu campi patentis: sed jubet lex ordinare viam
peculiarem, ad locum extraneum, ubi milites se purgant: ut ipsa castra sint
munda, etiam ab excrementis parvulorum. sicut dicitur (vers. 12.) spaci-
cium habeas extra &c. Similiter preceptum est, ut quilibet clavum habe-
at, suspensum una cum armis suis, que effodere possit scrobem pro egestio-
nibus, & rursus terrenum operimentum accumulare. sicut dicitur (vers. 13.)
paxillum habeas super Zoram tuam &c. sive tunc arca fœderis adsit castris,
sive absit inde sicut dicitur (vers. 14.) quia Dominus est tecum, castra sur-
to sancta, nec appareat ulla turpitudine &c. Putantque nefas esse recen-
tem cibum ingerere prius quàm alterius reliquæ sint egastæ: quo
illud Lev. 26. 10. detorquere ישינו מבני חרש הרצויא vetus pro
novo educerit. Secretiorem hanc ethicam prælixis tractavit R. Ja-
cob ben Aser in Orach chaym, sect. 3. docens suos quid ante pre-
cari debeant. quàm altè nudari, quantum à conspectu hominum e-
longari, quas in plagas se vertere, utra manu abstergere & quali
absterfitorio uti. Ignoscite boni Lectores, si & inde moralia
quædam excerpsero, quantum honestas patuit: ut vel hinc
etiam gentis, pudorè dicendus an superstitione appareat כשישב
יכוון שיהו פניו לדרום ואחוריו לצפון או אפסא אבל לא ישב בין
סורח למערב ומיהו דוקא כשנפנה מנוחה אבל במקום שיש מהצ' כוון
בית הכנסת שכנית אין צריך לדקדק וכשנפנה בשדה אם הוא אחורי הגדר
יפנה מיד ובקעה יתרחק עד מקום שלא יוכל חבירו לראות את מידותיו
ולא יאמין לדרו עצמו יותר מדאי ויקנה ביד שמאל ולא בימין ולא
יקנה בחרש משום כשפים ולא בעשבים יבשים ולא בצרור שקנה
בו חבירו ויפנה בצניעות כלילה כדרך שעושה ביתם ולא ישתן בעומר
שלא יתוו נצוצות על רגליו אם לא שיעמוד במקום גבה וישתין
& posteriora in septentriones, aut contra: minime vero ad ortum (quo re-
spiciunt

(Piciunt orantes) vel ad occasum. idq. cum primis observandum in paterno loco. At in latrinis edium, (ubi exedra tales à plateis averſa, pro adificandi commoditate locantur,) nihil opus est ſollicità corporis diſpoſitione. ſic & in campo juxta ſepem, ſubtilis electio locum non habet. In valle tantum elongetur ab hominibus, nè qui ejus nuditatem conſpiciat (id ſi rex Saulus, in ſpeluncâ pedes reſecturus obſervâſſet, non amiſiſſet oram veſtimẽti. 1. Sam. 24. v. 4. 5.) non cogat ſeipſum ultra poſſe. nec abſtergat manum dextrâ (quâ liber legi tenetur & ſacra ſcribuntur: ſupr. Theor. V. VI.) ſed ſiniſtrâ. nec adhibeat reſtam, propter veneficia, nec aridum gramen (h. e. ſœnam,) nec faſciculum quo alius ante uſus. Summa reverenter ſogetat (etiam in tenebris abſq. reſte.) nocti perinde ac interdiu. Urinam nõ reddat ſtando nè guttula ad pedes reſultent, niſi forte locus ſit editor, unde in vallem meiat. &c. plura hujus generis aſſerte pudor vetat, & vereor ut hæc ſint nimia caſtis peſtoribus. qui volet conferat cap. 40. libri hebræo-germanici Brandſpiegel.

Superest ut poſt caſtrenſem diſciplinam, etiam de Privilegiis caſtrenſibus aliquid dicam. Ut enim omnis neceſſitas lege caret, ſic inter arma quoque Judæorum ſilebant aliquæ; ſcilicet, quæ de Sabbatho non violando, de ſuillâ carne, aut nondum decimatis non edendis, divinitus erant latæ: multo potius quas de lavandis manibus, vel talibus minutijs addiderunt ipſi. Notum eſt quàm ſuperſtitioſè Sabbathum aliàs ſervare ſtudeant, omittunt omnes operas, nullâ curâ, onere nullo gravantur, nè quidem in ſacculis veſtiũ aliquid portant, genio tantum & computationibus indulgent, nõ peregrinantur tunc, ſed ſi pridiano quis in itinere ſuas ædes aut hoſpitiũ non attigerit, mavult foris vel in ſylvâ pernoctare. ſerius cubitu ſurgunt in honorẽ Sabbathi. ut ipſi nihil geſtant, ita nec jumenta ſua plus portare permittunt, quàm quo alligari, retineri aut duci poſſint, v. g. equum freno quidem ſed non ephippio licet onerare. ſi qua gallina panniculo annexo notatur, eo ſublevari ſolet pridie. pecus quod in foſſam delapſum eſt, non facilè ſolent extrahere Sabbatho, ut olim tempore Chriſti Matth. 12. v. 11. ſed immiſſo pabulo relinquunt ibi donec laborando ſuccurrere liceat; niſi fortè locus ſit paluſtris, aut aliud vitæ periculũ in morâ pauperes Chriſtianos vili ære conductos adhibent, qui tunc ſi eſt hyems ignem foveant, candelas accendant, vel ſi æſtas emulgeant vaccas lacte turgentes. ubi nõ ipſe feciſſe creditur quod ſic per alium facit. licet alioſque deambulare ſed non procul, & meminit etiam ſcriptura viz Sabbathi Act. 1. v. 12. quæ bis mille cubitos longa fuiſſe traditur, quantum mons oliveti diſtiterit à Ieroſolymis. vel in noſtra

viciniâ pagi derendingen & Wilsheim ab invicem. sed oportet hoc intervallum tardiusculo incesso emetiri: velocius enim ultra binos passus procurtere, vel transfossam salire, nemini permissum est, nisi puerulis festivè colludentibus. cæcis non licet baculo tunc niti, at solis claudis id concessum; quia illi carere possunt, si non vulneratus emplastrum pridie impositum retinere potest, sed avulsam non reponere, nec recens vulnus obligare: disputant etiam an vel quatenus pulverem de calceis tunc excutere liceat. pecuniam die festivo non attingere certum est, vidique hoc prætextu eleemosynâ poscenti pauperi denegantes; quibus hypocritis ut vicissim illuderem, simulavi quid donaturum, quod recusaturos præcivi, nec obtulissim profecto. Æstâte muscas abigere; sed flabellum velut onus gestare non licet: pulicem si pungat capere: fas est, sed haud necare, nec in pavimento saltantem opprimere: pediculos quidam tunc perimere concedunt, alij prohibent & cameli mactationi æquiparant: Aborem fructus decerpendi causa non licet ascendere: non cytharâ canere: vel quodvis organum pulsare, nec ore sibilum efflare, nedum ad ejus sonum saltare imò ne quidem infantes lachrymabundos demulcere crepitaculis. excipiuntur tamen nuptiæ ad quas Christianos cytharædos conducunt. ostia tunc manu pultant, non maliculis appensis; altitia, ut anseres & gallinas cibant; verum ne plus frumenti obijciatur quàm diurno victui sufficiat: hortos non rigant; nec transponunt plantas; nec inserunt arbores, nec fodiunt, an flores decerpant dubito? spicas equidem non vellunt, idque facientes olim reprehendebant Apostolos. Matth. 12. 2. lintea non lavant, ne puellorum quidem indusiola, non texunt nec vent: sartori nedum quidem portare licet; nedum viro gladium vel scutum hastâve militi: nam si quicquam horum facerent, lapidationem meruisse putarentur: quod hic summarie tantum recensui, quia nimis longum foret Rabinorum testimonijs, quæ mihi plurima suppetunt, singula munire; lippis jam tonsoribusque nota: quin applico potius ad meum institutum, quod nunc est militiæ privilegia docere. Quamvis igitur in pace Sabbathi sui sint religiosissimi & partim ridiculi custodes, in bello tamen ubi victoria legibus cunctis potior est, nil dubitant id violare; si necessitas ita postulet: Maym. H. Melach: c. 6. §. 12. צרין על עיירות גרים בשבת דעושין עמון מלחמה בשבת שנ' עד: obsident urbes gentium etiam sabbatho, & præliantur cum illis sabbatho; quia dicitur (Deut. 20. ult.) donec illa descendat; ubi perinde est siue bellum sit legale siue ultro-neum. locus quem citat sub obscurus est, & hoc sibi vult,

vult, continuandam esse oppugnationem, donec urbis moenia cor-
 ruant & altissima quæque propugnacula humilientur, ut ex colla-
 tione cum vers. 52. capitis 28. apparet. estque infinitivus radicis *רדד*
 nec à *רדה* derivatur, ut interlinearis versionis Author existimat:
 deceptus fortè à R. Salom. Iarchi, grammatica parùm perito, qui
רדד לשת significatione dominandi perperam exposuit. Video nec
 veteres hunc textum sic accepisse, alioquin se non obtulissent ho-
 stibus abque omni resistentiâ jugulandos 1. Macc. 2. 36. *speluncæ*
inclusi nè lapidem quidem emiserint, neque cavernas obsiderunt, dicen-
tes. Σοφθάνομεν πάντες ἐν τῇ ἀπορίῃ ἡμῶν MORIAMUR (OM-
 NES IN SIMPLICITATE NOSTRA! testes sunt nobis calum
 & terra, quod injustè nos perimatur, ita perierunt Sabbatho millena cir-
 citer animæ: quod & Josephus repetit, Antiq. 12. c. 8. Sed rectè re-
 darguit eos cordatus ille Mattathias, docens quàm stultum sit &
 à legislatoris mente alienum, intempestivâ & præpostera pietatis
 opinione legem suis cultoribus fraudare, hostivè hanc pro libitu
 sæviendi occasionem ultro quasi offerre: subjungens si in hac su-
 perstititione contumaciter perseverare perrexerint, brevi fore ut Ec-
 clesia tota extirpetur, nemoque pius superfit amplius. Primus ergò
 sancivit hoc decretum, vers. 41. *quod si occasio ira ferat, etiam Sab-*
batho pugnandum sit; idque synagoga *א'סדאיו* (h. e. *תסירים* sive
 piorum) vel tandem persuasit. verùm nè citra necessitatem contin-
 geret facile aut crebriori usu in abusum degeneraret, sanciverunt in-
 super Talmudici, ut omnis obsidio minimum triduo ante Sabbathum
 inchoetur, si qui fortè citè sint se dedituri, præc. Affir. 117. *גרסין*
בפ' קסא דשבת אין צרין על העיריות של ימים נפחות משלשה ימים קודם
לשבת *מלחמה מלחמה אמילו בשבת* *legimus capite*
primo Sabbathi; nō suscipitur obsidio urbi ethnica paucioribus quàm tribus
diebus ante Sabbathum; aut cum semel capta est, exercentur armis hostiles cō-
tinuè, ipso etiam Sabbatho. allegatus locus extat pag. 19. fac. a. &
 tribuitur auctori Schammai. ubi hoc idem de navali prælio affir-
 matur. *תרי אין ספליגן בספינה פחות משלשה ימים קודם לשבת בלא*
לדבר הרשות אבל אין לדבר מצוה: מי' ספליגן מפרשין מן היבשה לים
והו' לשון ספינה על שם שספליגו עצמו מן הישוב ומרבין יעקב שמעתי
ex traditio-
ne magistrorum non ingrediuntur navim serius quam triduo ante Sab-
bathum. intellige de ultroneis non legalibus. GLOSS. R. Sal. T. vox ספליגן
 (quam lexica nostra, us & infinitas tales ignorant) cum usurpat in re
 nautica, significat pelago se committentes & ab aridâ separatos: quia do-
 cente R. Iacobo, mare græcis πέλαγος appellatur (atq; rivus etiam *pel-*

ἡμεῖς ἡμεῖς) Hæc de Sabbatho. Quod prohibitas carnes attinet, nota-
 tum est quantopere Iudæi abhorreant à suillâ; & legitur 2. Maccab.
 6. memorabile exemplum senis cujusdam Eleazari legisperiti, qui
 neque blanditijs neque minis ed potuit impelli, ut contra prohibi-
 tionem legis veledere revera, veledere tantum simularet in gratiâ
 regis; mille carnificinas experiri malens, quam canitie suâ quid in-
 dignum committere, vers. 24. in hæc verba protestatus: ὅτι γὰρ τῆς
 ἡμετέρας ἡλικίας ἀξίον ἐστὶν ὑποκαταβῆναι, ἢ καὶ πολλοὶ τῶν νέων ὑποκαταβόν-
 τες Ἐλεάζαρον τὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ μετέβησαν εἰς ἀποφολισμὸν, ἀφ' οὗ
 τοῦ μικροῦ καὶ ἀταρταίων ζῆν ἀναστῆναι. addens, exiguū illud vitæ quod
 sibi naturaliter superesse possit, honorificè clausurum, & juniori-
 bus constantia suâ relicturum magnanimæ mortis exemplum. re-
 fertur etiam seq. cap. 7. alterum admirandæ fortitudinis specimen,
 quod ediderunt septem fratres unò cū pientissimâ matre, ab An-
 tiocho crudeliter excarnificati, quod porcinam edere noluerunt:
 quod martyrium Iosephus peculiari libello περὶ ἀντοκατόρου λε-
 γομένου inscripto, graphicè depinxit, & quibusdam editionibus græ-
 corum bibliorum appenditur. Sanciverunt paulò post, Hirkani
 temporibus decretum. שׂאן כל איש אפרו ירל חור. nè quis vel a-
 lat porcum, & transgressorem Anathematis fulmine percusserunt
 eiusmodi prohibitiones vocant לתורה סיי sepem legū. quæ ut ab
 interdicto longius arceant, etiam occasiones vetant primosque adit-
 us. miramur ergò unde Gadarenis Matth. 8. 30. magnus ille porco-
 rum grex provenerit, ad mare pascentium, in quem ejecti dæmo-
 nes intrarunt? sunt qui putant non victus sed quæstus causâ eos
 aluisse. ut Romanis carè venderent, aut solâ cute ad opificia usos: at
 verisimilius est quod Casaub. Ex. XIII. Num. LXIX. dicit, Græ-
 cos ibi habitasse, quibus religio non fuit suæ devorare. Iudæis ve-
 rò illarum usu interdictum erat severissimè, Levit. 11. 7. & Deut.
 14. 7. quia ungulas quidem fissas habent, sed non luminant; &
 ex medicorum placitis, creber usus porcinæ, præsertim in calidi-
 oribus provinciis, ad lepram disponit, atque malignos humores ge-
 nerat, quibus ipsa quoque mens prægravatur, nè pietati tam de-
 votè possit vacare: sicut splendidissimum quoque lumen per te-
 nebricosum lucernæ cornu hebetatur. Taceo quod cunctor in
 animalium sus fœdissima sit, quæ in omni cœno se volutat vel hos
 solo nomine abominabilis: unde & Rabini nos, impatientiâ servi-
 tutis suæ per insignem contumeliam porcis comparant. Bachi P.
 Schemini. דוכר ארבע חיות בארבע פסוקים לרמוז על ארבע מלכות.
 דרשו רזל את דומל זו מלכות בבבל שנ' אשרי שישלם לך את גופלך

את השפן זו יין וכר: ואת הארנבת זו בדי וכר: וכן שם. אשת תלם:
 ארנבת שמה: ואת החזיר זו מלכות אדום שנ' יכרססנה חזיר מער וער:
 וכתוב החזיר כפרים פרסה לרקוז כי שלש גליות אלף שהיו ומניהם
 הלוקים היו כאלו הם מחוברים לפי שזמנם מועם וקצר אבל הגלות
 meminire lex quatuor animalium
 immundorum in toridem versibus (levit. 11. v. 4. 5. 6: 7.) respectu quatuor
 reguorum (sub quibus exulamus.) & comparant nostri doctores Camellū
 regno Babel (ob alliterationem in hebraeo textu Psal. 137. 8.) beatus qui
 retribuit tibi &c. Cuniculum regno Græcie &c. Leporem Medi: quāvis
 talenomen fuerit uxori regis Ptolemæi (ahudist ad etymon daryws.) Por-
 cus autem notat regnum Edom. (h. e. Romanum.) sicut dicitur (Psal.
 80. 14.) suffodit eam aper de sylva. dividit aper ungulas. exilia priora
 quamvis divisa erant, tamen ob brevitatē singulorum tria pro uno habe-
 ri possunt; (sicut Deut. 14. 7. tres bestia conjunguntur.) at quartum diu-
 turnitate superat omnia &c. Est quidē ebrietas atrox vitium, Sed
 tamen illud admittere maluerunt undecim Rabini, quos gentilis
 rex Pirgandicus triplici optione datā coegerat vel suillam come-
 dere, vel ethnicum vinum bibere, vel cum scortis concumbere; quā
 reliqua: quamvis & illa deinde admiserint, cū benē pōtis mensa:
 clanculum gyrata est, immunda carnes oblate nescientibus, & vino
 sepultis fœminæ provocatrices adjunctæ. Non seculorum tractus
 nec longā conversatione nostra, hæc abominatio suilla apud Iu-
 dæos elanguit, sed etiamnum hodie sic abhorrent, ut nē homināte
 quidem sustineant; idē puerilis rogantibus, ecquid hoc animalis
 sit? respondent esse אהר דבר rem aliam sive nefandam. Histamen
 omnibus quæ prolixē recensui, non obstantibus. ajunt cordatiores
 ipsorum licere porcinā carne, lard & sumine vesci, cum castra fa-
 mes urget, militesque peregrinis in oris non aliud reperiunt, quo
 vitam sustinent. Maym. H. Mel. init. c. 8. הלוי צבא כשיכנסו בנבול
 הגנים וכבשום וישבו מהן מותר להן לאכל נבילות ופרסות ובשר חזיר
 וכיצא בו אם ירעב ולא מצא מה יאכל אלא מאכלות אלו האיסורין
 וכן שותה יין נסך מפי השמועה למדו ובתים מלאים כל טוב ערפי חזירים
 - כן expedit ad militiam, cum intraverint fines gentium & sub-
 egerint eos captivos, duxerint facultatem habent comedere morticina
 & discerpta (qua alias levit. 17. 14. prohibet) item carnem suillam & ca-
 lia, si quis esuriat nec aliud quā vetitos cibos reperiat. Sic etiam vi-
 num libāminis (h. e. idolis consecratum) nolunt tamen nostrates id-gu-
 Hære, cui s. Iohannis benedictio insusa Brandsp. cap. 67.) Oralē Kabā-
 la docet versum (1. c. 6. Deut.) juravit dare domos omni bono plenas &c.
 oream cervices porcorum & talia complecti, Porro immunes etiam e-

stant milites à lotione manuum; quâ n Iudæi aliâs superstitionissimè ob-
servant, inde abant: quis temporibus, ut ex Evangelio nostro ap-
patet, ubi Apostoli à Phariseis reprehenduntur, quod illotis mani-
bus comedere sint soliti. Marc. 7. 2. unde & in Talmudicas traditio-
nes relatum est: quæ quàmvis diu pòst in unum opus compactæ
sint, fuerunt tamen multàntè, secundi templi temporibus conce-
ptæ & à successoribus demum varijs cauti-ribus auctæ. Mafs. Sota.
c. 1. p. 4. ב. אמר לה משם דר' אסי כל האוכל לחם בלא נשילת דים כאלו בא אל אשה
דמים כאלו בא אל אשה דמים כאלו בא אל אשה דמים כאלו בא אל אשה דמים
אמר רבי אלעזר כל המולול בנשילת דים נעקר סן העולם (פ' דעירב
על דברי חכמים חייב מיתה דכתב ופרץ נדר ישננו נחש) אמר רב
חייא בר אשי מים ראשונים (פ' שלפני הסוך) צריך שינביל ידיו למעלה
מים אחרונים צריך שישפיל ידיו למטה: אמר רבי אבהו כל האוכל פת
בלא נינוב דים כאלו אוכל לחם טמא שנ' ככה יאכלו את לחמם טמא
ות' Dixit nomine R. Ase: quicumq; panem edit illorum manibus, est instar cõ-
cumbentis cum scorta, tunc verificatur illud (prov. 6. 26.) propter mulie-
rem meretricem (attenuantur opes) usq; ad placentiam panis. R. Eleazar
inquit: quicumq; vilipendit lotionem manuum, eradicabitur ex hoc seculo.
[Gloss MARG. nam qui transgreditur verba sapientum, reus fit mor-
tû. sicut dicitur Eccl. 10. 8. qui rumpit sepem, illum amordebit serpens.]
Ait R. Chaja bar. Asche. ad priores aquas, ante cibum, necesse est ut ma-
nus elevet sursum, ad posteriores inclinet deorsum. R. Ashu dicit, quisquî
lucellam edit antequam manus sint exsiccatæ, perinde habetur, ac si pa-
nem stercoreum devoraret, (quod fecit Ezechiel. c. 4. v. 12. cuius verba v.
13. לחרם לחרם Kaba'istat, per Gematriam equipollent verbis
ידים נטוב ידים בלא quia in numeris utraq; 168. valent. Narrant quoque
casum de quodam peregrinante. qui propter ablutionis neglectum,
in gravius peccatum incidere cum enim caupo, qui hospites hoc
signo discernebat, illotis manibus accumbentem non pro Judæo
haberet sed gentili, suillam apposuit, quam esuriens viator avidè
quidem sed ignoranter deglutivit, nec errorem suum ante juam il-
le carioris ferculi pretium computaret, agnovit. Akiba. certè capti-
vus sitim tolerate maluit, quàm hoc præceptum Magistrorum trans-
gredi. Talm. M. Eruf. fol. 11. b. מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית
האסורין והיה רבי יהושע הגרסי (פ' שם סקס לא שהיה טוחן גריסים)
משרתו בכל יום ויום היו מבניסין לו מים במידה יום אחד מצאו שומר
בית האסורין אמר לו היום מים מרובין שמא לחתור בית האסורין אתה
צריך שפך חצין נתן לו חצין כשבא אצל ר' עקיבא אמר לו יהושע
אין אתה יודע שוקן אני וחיי תלחין בחיך (שאין לי אלא מה שאחת
ניתן ומסין לי) כה לו כל אותו המאורע אלתן לו מים שאטול ירי
אל

אֶל־לִשְׁתִּית אִם מִנְעֵק לִיטוֹל יוֹדֵךְ מִנְעֵק אֶל־מֵה אַעֲשֶׂה שְׁחִיבֶךָ עֲלֶיךָ
 מִיָּתֶה מִטֹּב: אִמּוֹת מִיָּת עֲצָמִי וְלֹא אֶעֱבֹד עַל דַּעַת חֲבִירִי אִמּוֹר לֹא
 יִטַּעַם כֻּלּוֹם: עַד שֶׁהָבִיא לוֹ מִים וְנָטַל יָדָיו (תּוֹסֵף פֶּטְרוֹן בְּמִתְנֵה וְהִיֵּצֵת
 Historia de R. Akiba: cum fuit compactus in carcerem, (eò quod Bar. Cochabum in Mesiam un-
 xisset.) ministrabat ipsi R. Iehosua Garfites, quem aliqui fabas moluisse
 dicunt. Is quodidie captivo aquas afferebat suffientes quodam die de-
 prehensens illum custos carceris sic affatus est: aqua tua nimis multa sunt,
 an fortè carcerem effodere parat? (b. e. colligatio parietibus & humore
 putrefactis elabi?) effunde dimidium eius, & reliquam medietatem ipsi
 trade. cum venisset ad Akibam dixit ille: an ignoras d. Iosua me grandævū
 (scribitur enim natus esse A. M. 3760. b. e. uno ante Salvatorem nostrum.
 & Mosi aetatem fuisse 120. Annos attingisse. Zam. D. p. 35. b.) vita mea de-
 pender à tua, nil habeo nisi quod tu mihi subministras: laetaver nos quantum
 suppetis. porrige illam ut manus abluam. respondit iste, non sufficit quod
 bibas nedum quod laveris. regeffit Akiba: quid aliud facerem? quia (om-
 missio) mortu reos facit, praestat meipsum enecare (fici) quam collegatū
 decreta transgredi. Ajunt nihil unquam (cibi) gustasse donec aqua ma-
 nus abluisset. NOVELLA in margine (hoc factum non probat.) si mili-
 tes in castris immunes sunt à lotiore manuum, quanto potius iste debuit
 in periculo vita? sed sponte gravavit semeripsum (opinione meriti ut hy-
 pocrita solent) Multiplices cautelas quæ circa hunc ritum observan-
 dæ sint, tradit post alios R. Jacob baal-turim parte primâ, quæ Se-
 mita vitæ nuncupatur, capite 181. unde aliqua tantum obiter ex-
 scribam. ut *Egyptia* gentis appareat. וְהִתְקַדְּשֶׁתְּ אֵלֶי מִים רַאשׁוֹנִים
 וְהִיָּיתָם קְדוֹשִׁים אֵלַי מִים אַחֲרוֹנִים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי זֶה שְׁמֵן הַטּוֹב שְׁמוֹשְׁחִין
 הַיָּדִים כְּדִי לְהַסִּיר הַהוֹמָה: אִמּוֹר חֲכָמִים אַחֵר אָכִילָתְךָ אִכּוֹל מֶלֶח וְיֵשׁ לַחֹשׁ
 שְׁמָה מֶלֶח סְדוּמִית מְעַרְבֵּב בּוֹ וְהִצְרִיכוֹ לִיטוֹל: אֵין נוֹטֵלִין עַל גְּבִי קֶרֶקַע
 סְפָנִי שְׂרוּחַ דְּרֵעָ שְׂרוּחַ עֲלִיר אֵלֶּה עַל גְּבִי עֲצָמִים דְּקִים אוֹ בִּירֹצָא בֵּהָן:
 אֵין נוֹטֵלִין אֵלֶּה בִּצְנוֹן אִכֹּל לֹא בְּחֶמֶן סְפָנִי שְׁמַעְפֵּץ אֶת הַיָּדִים וְאֵין
 מְעַבְרִין אֶת הַהוֹמָה דְּרוּקָא חֶמֶן שְׁחִיד נִכּוּיָת בְּהֵם אִכֹּל פּוֹשְׁרִין שְׁפִיר: אֵין
 צָרִיךְ לִיטוֹל אֵלֶּה עַד פֶּרֶק שְׁנֵי שָׁל: אִצְבָּעוֹת דְּצָרִיךְ שִׁישְׁמִיל דְּרָשִׁי: אִצְבָּעוֹתֶיךָ
 לִסְסָה כְּדִי שְׂתֵּר הַהוֹמָה: אֵין מְכַבֵּדִין זֶה אֶת זֶה לִיטוֹל גִּדּוֹל בְּחֵץ תְּחִלָּה
 וְאַחֵר הֵם יוֹתֵר מִחֲמַשָּׁה מִתְחִלִּין מִן הַקֶּסֶן: דִּישׁ לְכָרֵךְ עַל רַחֲוֵיתִי הַיָּדִים
 מִשּׁוֹם מֶלֶח סְדוּמִית אִם אִכֹּל תְּבִשִׁיל וְאִם אִכֹּל פֶּת חֲרִיבָה: וְכוּ' *verba
 textus* (levit. 11. 44.) Sanctificemini notant ablutionem primam (quæ
 fit ante cibum) estote sancti, lotionem alteram (post cibum) quia san-
 ctus ego, alludunt ad unguenta pretiosa quibus graveolentia expellitur.
 Iubent sapientes post comestionem parum salis gustare; curare tamen: &
 quid fortè salis Sodomitici admixtum sit: ideo diligentius abluendum.

Non quidem super solum, propter halitus nocturnos ibi haerentes, (stulti homines exponunt; malos spiritus ibi recubantes) sed super pavimentum ligneum vel consimile. Aquis utendum ex gelidis, nec verò calefactis, quæ putrefactas causantur (& manus corrugant) sordes tamen nihilo melius depurgant, maxime si severiores sint, verum repida placent. Necesse non est ultra secundos digitorum articulos abluere; manus autem antiorsum inclinanda sunt ut sordes defluant. Nemo hæc honoratur prerogativa lotionis (ut in nostratibus, convivii apud impotentes caremoniarum magistras, civiliter, ambigibilibus, iugulorum periculo) sed si quinario plures adsint, primus lavat minimus. Oportet & preculam admirare, propter salem sodomiticum (puro ad uxorem). Loti respicere, quæ in talem statiam. prope hanc urbem inducitur gen. 19. 26.) quamvis embamma nullum, sed siccam comederit bucellam. Dehinc ut effatum Christi abundatius impleant, & propter suas traditiones, mandatum Dei annihilent, Matth. 15. 6. disputant etiam anxie, ac prorsus magistraliter, qualis nã aqua sit adhibenda: num eã liceat uti eã quã gallinæ potarunt? Subtilis R. Israël, vulgò dictus Iserlin lib. Trumas quæst. 260. פים ששתו מן תרנגולין כשרין הן לנשילת ידים או לאו פירש רבינו חננאל: דמים שלקלק מן הכלב פסולין; טבל מן את הספון ואם נשתו מראיהן פסולין אבל לא נשתנו כשרין דספת חשיב כארץ. האם נשתו מראיהן פסולין? האם נשתו מן יונה: הנראה לעד כתבת: sunt nẽ aqua de quibus gallinae biberunt, ad lotionem idonea, necne? Magister noster Chananæeas unde canis lambit, pronunciat impuras, sic & in quas spongia fuit intincta: nisi colorem aqua nihil alterarit; tunc enim reputatur, ac si columba inde bibisset (qua nihil polluit.) illud & mihi juxta tenuitatem meam videtur Ab omnibus hisce sexcentis sollicitudinibus liberantur, qui militiae nomen dedere: ut & de nostro jure multis in casibus sunt privilegio donati. Pr. aff. 118. sub fin. כמא דעירובין ארבעה דברים פטורין ישראל בסחנה מכאן עצים ככל מקום ופטורים מרחיצת ידים בתחלה וכן הדמאי מלעשרו ומלערב עירובי חצירות; repetimus e primò cap. Mas. Erubin, à quatuor rebus immunes esse Israelitas in castris; colligere ligna ex omni loco; non teneri lotionem manuum; nec suspectorum decimatione; nec precepto de heterogeneis miscendis (levit. 19. 19.) Distinguit tamen Baal-turim inter lotionem primam & postremam, ההולכים בסחנה למלחמה פטורין כמים ראשונים אבל הישן באחרונים; qui castra sequuntur sunt quidem à prioribus aquis (ante cibum) immunes: at obligantur nihilominus ad posteriores. Audi lector sub finem hujus capituli. Iudæi sententiam, cur Nos ab istis lotionibus, ciborum delectu & mille caremoniis Leviticis immunes esse dicant? indulget morituro Medicus ut edat quodcunque

cunq̄ue lubet: dietæ verò regulas præscribit convalituro. R. Bachai
 Par. Schemini אחד חלים לבקר שני חלם להלך לרופא שחלך לבקר שני חלים אחד חלים
 יש מי שכנה אחר להן תנו לו כל מה שמבקש לאכול לשני אחר תנו
 לו מאכל פלוגי ואל תתנו לו פלוגי לימים זה מה וזה נתרפא: וכך
 התיר הקנה לאומות וקצים לפי שהם מוכנים לניהנם אבל ישראל וכו'
afimilatur hæcres medico, qui manè vi-
fitat duos egrotos, quorum alter de vitâ periclitatur, illius ministrû dicit,
date ipsi comedere quicquid concupiveris: alteri de qui spes superest ait,
hoc ede, aliud vita. paulo post ille moritur, iste convalescit. Sic Deus Opr.
Max. permittit gentibus abominabilia, quoniam predestinati sunt ad ge-
hennam: Israëlitas verò ad paradysum destinatos, jubet abstinere. (ita sibi
blandiuntur, ignari vera salutis nostræ per exhibitum Mesiam.)

C A P V T VI.

DE MORTE ET SVCCESIONE

Theor. XIX.

Mortui suppellex comburebatur: equis
 etiã enervatis.

V Tunus & æqualis est omnium introitus in hunc mundum. ita
 quoque omnibus idem exitus. Sap. 7. v. 6. imminetque com-
 mune illud mortalitatis jugum tam illis qui purpura vestiuntur, quã
 qui vili tantum lino. Syr. 40. vers. 4. Monet igitur susceptæ differ-
 tationis ordo, ut breviter adjungam quid de Regibus factum sit,
 postquam pallida mors ipsorum quoque turres, non secus ac pau-
 perum tabernas, atro pede pulcasset, habebant tunc pleraque quidẽ
 humationis iura cum plebeijs communia; fuerunt aliquæ saltem ce-
 remonia vel pompæ splendentes, honoris causa superadditæ: de quibus
 nunc sigillatim & sua serie. Primum erat quod recens mortuorum
 cadavera, sordibus suis expurgata, undique obthurabant; fortè nè
 quis tetrus odor exhalans, respirationem vivorum inficeret. Maym.
 Hal. Ebhel. init. cap. 4. מנהן ישראל במתים כך הוא מאסין עניו של
 מה ואם נמתה פיו קשרת את לחיות ופוקקין את בקרו אחר שברחין
 וסכין אותו וסכין אותו במיני בשמים: *mos Israëlitarum cum mortuis sic habet.*

obstruant oculos defuncti (ut clausi maneant) siq; os hiat, ligant maxillae eius, ac obstruant omnia corporis foramina, postquam excrementa inde (presso ventre.) depulerunt & inungunt varias species aromatum. Refert etiam author ritualis libri *Minhagin*, cap. ult. solere illos morientium pollices, eo artificio in volam deprimere, ut pugni rugæ cognomentum DE יד (quod *Omnipotentem* significat. *genes* 17. 1.) pulchrè repræsentent: quoniam vero digiti eo situ difficulter manent: morientes enim illos distendimus quasi omnia dimissuri; sicut econtra velut omnia lucraturi, nascentes eos contraximus: idèd consueverunt pollices. illigere manibus

per fila è sacris vestibus, ציצית dictis avulsa, quæ contra necromanticas artes valere creduntur. Is ritus humanior minusque crudelis videtur Romano, ubi adamatis aliquando digitum absceindebant, ad iusta servatum, nec cum reliquo corpore comburendum. Porro dictum est supra Th. VI. quod immunda rei præsentia volumen legis polluat, idèd remouent id à morituris. Ibid: c. 12. §. 3. כסו על ספר תורה על סטו של חכם non relinquunt librum legi super lectum sapientis. Semeltamen reperio id neglectum fuisse, in obitu nempe vulnerati regis Achab; non quidem ob honorem personæ, sed potius in testimonium contra ipsius impietatem. Talm. Bafa kama p. 17. a. דברי ר' יהודה אמר ליה ר' נחמיה דילא לפני אחאב עשו לו כן (מ' הספד גדול כדאמר במילה בספד הריסון בן סברסון היו עס רב במלחמה וטלן ספדו עליו) אלא שחנינו ספר תורה על סטו ואמרו קיים זה מה שכתוב בזה (אע"פ דאסור לישב על סטו) נבי סטה שבת מונחת עליה. *verba R. Iehuda, cui dixit R. Nehemias: annon coram Achabo sic fecerunt? scilicet plantum ingentem, sicut dicitur in Megilla, apud Hadrimon filium Tabremi, quod omnis exercitus nudatus humeris eum luxerit. verum reliquerunt librum legi super lectum eius dicentes: ISTE CONFIRMET IN TE, QVOD IN SE SCRIPTUM EST!* (nempe de Talionis jure *Levit.* 24. 20. *Deut.* 19. 21. *ut in loco, ubi canes innocentis Nabothi sanguinem linxerunt, tuum quoq; lingant, juxta prædictionem Elia* 1. *Reg.* 21. *vers.* 19. *qua & impleta est cap. seq.* 22. *vers.* 37.) *quamvis alias nefas habeatur incumbere lecto, in quo liber iste repositus est. Caterum solebant Iudæi ob quemvis tristiorè casum, ne tantum in privato luctu, sed vel præcipuè in magnatum funeribus, vestes dilacerare, atque commiserationem suam hoc ritu testari: qui non arbitrarius erat, sed suis legibus constans.* Hal. Ebel. init.

אבל חייב לקרוע על מותו שנ' ובגדיכם לא תפרוהו הא' חל' init. c. 8.
 אחד חייב לפרוהו ואין קריעה אלא מעומד שנ' וקם המלך וקרע את
 בגדיו (ואם שכח וקרע מושב חזור וקרוע מעומד כדאית' התם אסימ'ר
 שכני ליה בריה וכו') ומחיקן קורע מלפניו והקורע מאחוריו או מן הצדדין
 או מלפסחו לא יא' מידי חובת קריעה אלא כהן גדול שהוא מורם
 מלמטה כמח שיעור הקרע טמא ואין צריך להבדיל שפת הכנוד וסותר לו
 לקרוע בכל' ואינו חייב לקרוע אלא בגד העליון בלבד ואם בא להחליף
 מחליף ואינו קורע אחר כדא' בשאר המתיים חוץ מאביו ואמו עסקן
 קורע עד שסולה את לבו ומבדיל שפת הכנוד ואינו קורע בכלי אלא בידו
 מבחץ במני כל העם וקורע כל הכנודים שעליו ובגד הויעה (אפס' קיסותו
 בירושלמי) הדבוק לכשרו אינו מעכב ואם החליף בגד אחר חייב לקרוע כל
 ו' ימים ותליחן וחלץ כתיפו ומציא זרועו מן החלוק עד שיתגלה כתיפו
 וזרועו והולך כך לפני המטה *lucens tenetur vestes ob mortuum dilacera-*
re, quia dicitur (Lev. 10. 6.) vestimenta vestra ne diffuatis (iste textus
primâ fronte contrarium docere videtur, sed cogitandum est de Sacerdoti-
b'us loqui, quos hoc ipso plebs dissimiles voluit legislator) ecce innuit esse
alios qui diffuere debeant! Non fit autem ruptura nisi à stanre, sicut dici-
tur (2. Sam. 13. 31.) surgens David vestes laceravit: & si qui oblitus vel
matore occupatus) rupisset sedens, denuò rumpere tenetur stans, sicut ve-
scit R. Ananias cum e filiis obijisset (cap. 3. M'ed. - Katon.) Vnde verò la-
cerare incipit? ab anteriori parte; nam qui à posteriori, vel latere; vel in-
fra inchoat, non immuni est à reatu: exceptio Pontifice solo, qui tantum
inferne lacerat (Maß. Horaios p. 12. b. & 13. a. secus quàm Caiphā vul-
gò pingunt. Math. 26. 65. priscorum rituum ignari) Quanam est
mensura rupturæ? palmus (sive quatuor digiti.) non exclusâ fimbriâ. licet
etiam scindere instrumento (velut forfice vel cultro) nec quis tenetur aliam
rumpere quàm exteriorē, eamq; si usu sic postulante mutat, non lacerat
secundam, verum hoc omne dictum est communiter, de plerūq; mortuis: at
in parentum luctu rumpit amplius. ut ipsius pectus nudetur, separat qua-
que oram vestimenti, nec scindit organo, sed propriâ manu, palam in con-
spectu omniū populi, laceratq; vestes univ'ersas usq; ad cutem, etiam suda-
rium vel interulam (Talm. Ierusalimi) carni adhaerentem. Quid si vestes
mutare opus sit, oportet & alteras lacerare, toto septiduo. Per hanc ergâ
vimam exeris brachium suum & humeros, aded ut etiâ scapularum nudi-
tus appareat: sicq; feretrū (in solenni processione) sequitur Originē traxit
iste ritus à Iacobo, qui cum Iosephum à fera discerptum esse existi-
maret, primus vestimenta sua rupisse legitur, gen. 37. 34. à quo &
filius Rubenus pridem dixerat, ibid. v. 29. unde postea gentiles
quoque imitati sunt, quo pertinet illud Vergilianum sub fin. 5.
Aeneid. post accensam classem: Tum pius Aeneas humeris abscindere

vestem, Auxilioq. vocare DEOS, & rendere palma, &c. Ipsi etiam Apostoli Paulus & Barnabas, cum à Lystrenibus pro Mercurio & Iove haberi cœpissent, præ honoris abominat. one vestimenta sua sciderunt, Act. 14. v. 14. aded consuetum erat indignantibus in vestes furere, irasq. vel mœrorē hoc gestu declarare, quoties aut blasphemiam, aut magnatis alicuius, vel alioquin chari hominis obitū rescivissent. Ead. H. Efel. cap. seq. 9.

כל הקרעים שקורע אדם על אביו שאר קרוביו שולל הקרע לאחר שנה ואמרה לאחר שלשים על אביו תל אמו שולל לאחר שלשים ואינו מאחה לעולם ואמה קורעת והשוללת מיד אבילו על אמה ואמה מפני הצניעות בדרך שקורע אדם על אביו ואמו כך חייב לקרוע על רבו שלמדו תורה (ר' יוסי אומר אבילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת זהו רבו) ועל הנשיא ועל אב בית דין ועל רוב הצבור שנהרג ועל ברכת השם ועל ספר התורה שנשרף ועל ערו יהודה ועל ירושלים כל אלו קורע עד שסגלה את לבו ואינו מאחה לעולם ואעפ' מותר לשולל למללן ללקטן ולעשותן כמין סולמות ולא אסרו אלא באיחוי אלכסנדרי בלבד והסוכר צריך להודיע ללוקח שקרע זה אינו מתאחה: ואכ' כל מי שעמד עם הסת בשעת יציאת נשמתו אעפ' שאינו קרובו ואינו חכם חייב לקרוע: חכם ששם בית מדרשו בטל כל ז' אב בית דין ששם הכל תולצין משמאל וכל בתי מדרשות שבעירו בטלן ובני בית הכנסת משני את מקומן היושבין בדרום ישנו בצפון: נשיא ששם הכל תולצין שתי ידים ולא ישיילו בשוק אלא יושבין משפחת דהם ruptura ob consanguineos ceteros posteriduum sarcitur iterum, & post sepeiduum ea vestis exuitur omnino. verum ob parentes deponitur modo post tricesimum diem, sed refarcitur nunquam. Excipe feminas: quæ pudoris causa, ruptas vestes statim deponunt, etiam in funere parentum. Parentibus autem equiparantur etiam alij, scindiq. debent vestes ob præceptorē (exemplo Elisa 2. Reg. 2. v. 12.) R. Iose ait, quamvis oculos discipuli unâ tantum lectione illuminari. Sic & ob Principis mortem, vel Senatoris, vel publicam cladem, quando multi succubuerunt (2. Sam. 1. v. 11.) item propter honorem numini, auditâ blasphemâ (ut fecit Eliakim ob verba Rabshake. 2. Reg. 18. v. 37.) propter librum legis combustum (quod accidit Ierem. 36. v. 24.) propter urbes Iuda, præcipuè Ierosolymas & sanctuarium devastatum (Ierem. 41. v. 5. ubi & barbas capropter devotas fuisse legimus.) In omnibus hisce casibus lacerantur vestes usq. ad nuditatem pectoris, nec unquam refarciuntur. licet tamen eas deponere, aut rarioribus futuris in speciem scalarum constringere. sed Alexandrina contextura (qua sit decussatim, formâ staminis & subteginis) prohibita est. oportet etiam venditorem disertè hoc emptori significare (si fortè in foro scrutario ad auctionem veniunt) nè unquam eas reficiat. Denique quibq. morienti assistit, cum animam exhalat, quamvis ager ille non sit propin-

propinquus sibi, neq; literatus, tenetur tamen eim gratiâ rumpere amicitium. Si vero doctus fueris, cessat schola tota post eius obitum integrâ septimanâ: si Senator; universi nudant sinistram brachia, & Academia totius auditoria cuncta vacant. studiosi verò sessiones mutant, ita ut qui antea meridiano locum obtinuerit, nunc ad septentrionalis pulpura demigres. Si nipse Rector (vel princeps Synedrj.) moriatur, humerus nudant utrunque; nec palam spaciuntur in foro, sed mœsti desident apud familiares. Quid putas in Regis funere, luctuque publico factum, si minores & privatos ita deplorant? constat quod & aquas effundere solent hodie (dubito an olim) superstitione quadam, puerilis enim facti rationem poscentibus respondent, venenatum cultrum ibi ablueri Angelum mortis, quem & Davides viderit. 1. Paralip. 22. 16. quas nugas plus quàm pueriles suis admiratoribus relinquo. Illud memoratu dignius est, quodd intuitu mortalitatis, omnem luxum fasciarum detestantur, & ipsum cadaver vilissimè involvunt. cap. 4. H. Esel. נחמן שער ומלבישין אותו בתכריכין תפורין בחוט של מותן לנכים ולא יהיו דמיון יקרים ונהגו חכמים בסדר שזה הוא שלא לביש את מי שאין לו נמסכן פני המה שלא לביש את העניים שפניהם מוסחרים ברעב ואסור לקבור בתכריכין של משי ובגדים המזהבין הרקומין אפילו לנשיא שבישראל שהוא נסות הרות והשהותה ומעשה נים: abradunt pilos corporis (& lavant mundissimè, in testimonium futuri Iudicii: quia coram tribunali comparituros, putos esse decet.) mox vestiunt involucri, candido filo lineo consutis, neq; preciosis. Solent Sapientes adhibere sudarium, non plus denario constans, nè pudefaciant tenuio es, quibus est res angusta domi. Eadem de causâ regunt faciem defuncti, nè prostituantur pauperiores, quorum famelici vultus ob alimenti penuriam, plerumq; sunt deformiores. (Auctor libri Minhagin e. ult. ridiculam affert rationem aliam; fieri nè memoria superstitum officiat, dispiciant hîc medici, an intuitus ille cerebro tam noxius sit: dentibus quidem obesse, si quis consanguineo cadaveri osculum figat, meâ experientia probasse videor.) Nefas est sepelire involucri holoserici, vestibulvè deaurati vel acupistii, etiam Principem Israel (non puto Regem) quoniam hoc arguit fastum animi, cistq; prodiga perditio, & mos Ethnicus. Quamvis inter saniores Ethnicos non defuerint, qui hoc ipsum improbarunt, quod fragmenta XII. Tabb. docent, ubi inter leges Xvirales & hæ sunt; quas Cicero l. 2. d. ll. recenset. Sumptum minuito, tria si voles reiciat, & vincula purpura, & decem tibicines adhibero, hoc plus nè facito. Item: Nè sumptuosa respersio fiat, nè murrata portio mortuo inditor. nè longa corona, nec æceræ adhibentor. quarum doctam explicationem habes in Dodecadelt Rittershusii clas. 1. cap. 4. & seqq.

Hæc de inutili profusione sumptuum, in res perituras. Alia verò & excusabilior erat ratio impensarum, quæ in conditurum cadaveris infumebantur, ut illud diutissimè servaretur incorruptum & putredinis expertum. eam nec ipse Christus videtur improbasse, quando mulierem pollincturæ suæ prævenientem laudavit, in vivo Iudâ, qui pietatis prætextu murmuraverat, in crepato, Matth. 26. vers. 10. Fuitque ista condiendi ratio Iudæis adeò consuetæ, ut etiam Nicodemus in unicum funus, centum libras myrrhæ & aloës infumere nil dubitavit. Ioh. 19. vers. 40. Institutum est antiquum. ipsis patriarchis olim usurpatum, & ab Ægyptiis receptum, de quibus refert Herodotus in Euterpe, m. pag. 111. fuisse singulares in hac re artifices, & corpora triplici modo condiisse, prout quis liberesid vel sumptuosius vel vilius fieri rogasset; ea propter antea licitatis de pretio convenisse, monstratis exemplaribus ligneis. qui optimè condiri vulerunt illis incurvo ferro cerebrum per nares emunctum fuisse, cranium verò medicamentis repletum, mox ilia conscindita, & alvum inde protractam, sed post expurgationem iterum in sedes suas repositam, ac infarctis odoribus affabrè consutam, tū corpus nitro per 70. dies salitum, glutine gummito (fortè Asphalticæ pice quam abundè suppetidabat vicinum mare mortuum) esse oblitum, sindoni involutum, & in cavâ hominis effigie lignea conservatum. Qui sumptus parsimoniâ vilis condiri debuerunt, sed eos non fuisse, sed alvum, immissa per clysteres cedrinâ pice, tabefactam & sic extractam. Qui vilissimè: ablutionibus tantum intus purgatos, absterfosque, & extus nitro arefactos esse. Vbi & i lud notat, feminas formosiores ante quadriduum salinario non traditas, quòd aliquando quempiam recenti cadavere abusum fuisse sic compertum. Eos verò quos Nilus vel crocodilus rapuerit, publico sumptu fisci, religione quadam condiri solitos. Miror quod balsami nulla fiat mentio, vel mellis aut ceræ, quibus circumfusis cadavera etiam servari posse constat. Pulchrum verò erat illustres majores à seris nepotibus etiam post aliquot secula sic potuisse spectari, narrationibus de rebus sui temporis veluti testes interesse, convivij quasi vivos adhiberi, creditoribus etiam pro hypothecâ oppignorari; quod sæpius contigisse Lucianus refert. Cogita jam Lector! quali modo Iacobus à medicis regis in Ægypto fuerit conditus. gen. 50. 3. certè nec impensis nec temporis quod eum non attigerint: ut R. Bachai sub fin. P. Vajechi notat מרחקים אותו בבשרים היום כאמא המלך וזה היה אחר הרדפה וזו בקיאים כחכמת השבע

וְהָיָה כִּי יִשְׁכַּב הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה אִתּוֹ הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה אִתּוֹ הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי יְהוָה
 tu, sicut regem Asa. (2. par. 16: ult.) hocque fecerunt post ablutionem:
 Erant autem ita exercitati in scientia Physicâ, ut eius sanctum corpus non
 tetigerint, nisi fortè carnificias illas sectiones & exenterationes in-
 telligit (de quibus antea Herodotus) quas fuisse intermissas etiam
 mihi verosimile est. R. Sal. Iarchi illos quoque dies luctui annu-
 merat, & sub decem hebdomadibus comprehendit, quibus eum de-
 sterint Aegyptii, quod Nili fecundam exundationem suâ benedi-
 ctione ipsis impetrasset. **וְהָיָה כִּי יִשְׁכַּב הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי יְהוָה**
 arבעים לחננים ולשלשים שבועות. **וְהָיָה כִּי יִשְׁכַּב הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי יְהוָה**
 in textu, intellige de quadragenis diebus conditura, & tricenis quas tri-
 buebant plantâui, quoniam senserant benedictionem cum adventu pedis
 ipsius, quando cessabat fames, & aqua Nili fecundabantur. De Iosephi
 cadavere mirum aliud referunt, fuisse id fumo tostum, & in aquis
 Nili contra putredinem diutissimè asservatum, donec universus po-
 pulus ex Aegypto egressus, id secum in terram Canaan asportarit.
 Targû Vzielidis gen. 50. vers. ult. **וְהָיָה כִּי יִשְׁכַּב הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי יְהוָה**
 שָׁנָה וְכִסְמוֹ יָתִיד וְעֶסְרוֹ יָתִיד וְשִׁנֵּי הָיָה בְּגִלְיוֹן
וְהָיָה כִּי יִשְׁכַּב הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי יְהוָה mortuus est Ioseph centum
 decemq; annorum, & condiderunt eum atq; suffumigarunt, reponentes
 in loculo (קַרְטֹן) quem demerserunt in medietatem Nili AEGYP-
 tiaci. R. Abraham Seba in Zer. ham. opinatur hoc factum esse in
 contemptum terræ illius, quæ hospitio tanti cadaveris indigna fue-
 rit simul, verò in præludiū vel typum suffocationis infantulorū. Ego
 autē potius existimarim Physicam subfuisse causam, quæ putrefactione
 necaruerit & juverit perennitatē: si modò satis certa est ea traditio.
 רָאָה יוֹסֵף דְּחַיִּית בְּנֵי לֹאם לְחַיִּית עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל שְׁהוֹשִׁילָם בִּימֵי וְלִחַיִּית
 בְּמֵי טְהוֹרִים וְלֹא לְעִמּוֹד בְּאֶרֶץ סַמָּח כִּיחֻקָּאֵל עַל כֵּךְ
 Ioseph, qui recondideretur in Nilo, ut præsignificaret puerulos illos abiiciēdos.
 (Exod. 1. 22.) indigna verò terra illa propter impuritatem, quæ ipsum reci-
 peret, puriores autem semper habita sunt aqua, sicut & Ezechiel in regio-
 ne Chaldaâ sedis ad flumen Chebar, quando ipsi revelata est prophetia:
 cap. 1. vers. 3. Hæc ossa plus quàm seculo post, extraxit. Moyses inde
 migraturus, Exod. 13. 19. Idem Targum Ionathæ **וְהָיָה כִּי יִשְׁכַּב הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי יְהוָה**
 אֲרֵנָה דְּגִרְמֵי יוֹסֵף בְּגִיָּה מִן נִילוֹס וְהָיָה מִדְּבַר עֲבוּרָה
 ascendere fecit Moyses urnam ossium Iosephi ex intimo Nili, & abduxit
 secum. hic defudant ingenia Talmudicorum, quomodo loculum in
 vastissimo flumine, post tantum temporis intervallum invenerit?
 aut quoniam artificio inde sublevarit? quem מִתְּחִיל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

gallicum vel aeneum fuisse dicunt: confugiuntq; suo more ad virtutē
 Schem hamphorasch. Bachai. l.d. משה נטל פס אחד הטילו בניו ל.ד.
 וכתב עליו עלה שור עלה שור ואמר לו יוסף יוסף אחיך נאליס ועני
 הכבוד מעכבס בערך אם לא רצונך לעלות נקיים את משבועתי:
Mose sumpsit laminam, & inscripsit ASCENDE BOS! (vel appropinxi Bo-
ven.) & projecit in Nilum, oclamans: Iosephe, fratres tui redimuntur!
& nubes gloria praestolatur propter te: si non vis unā migrare, absoluti
erimus à iuramento tuo. credat hoc Iudæus Apella, vel Sigillorum
aliquis sculptor Theophrastus, conferatque in Maf. Sotā, finem
cap. i. pag. 9. & 13. si placet. Ego ad regum funerarevertor. Ea fue-
runt in humeris etiam longissimam sepē viam, exportata: qui ho-
nor nē malis quidem regibus, & odio habitis publicē, fuit denega-
tus. cuius humanitatis notabile specimen ediderunt Pharisei post
fata Iannai. cum enim illorum octaginta praecipuos, inter con-
viandum supra tectum palatij suspendisset, ac propinando & arride-
do suffocatis illufisset sarcasticē, paulō post ipse moriens, nihilomi-
nus honorificē fuit sepultus, ut in lecto sollicita coniugi praedixe-
rat. Iosipp. p. 52. edit. Basil כל בדרך כל
 בראות אשתו שהיה חולך בדרך כל הארץ בכתה לפניו בני גדול ואל אל מי אשא עוני אחרך ואתה עשית
 רעות הרבה לפרושים וכל יושבי הארץ אהבים אותם ויאמר לה המלך
 לא תבני אני איעצך עצה אם תשמעי תצליחי ותמלכי הנני סת ואיש
 בעולם אל ידע במותי ואמר לי חילה הוא וחנני אותי והחוקי מלחמתך
 עד שתכבשי העיר ואמר להם אלכסנדר אייבכם אם רצונכם השליכוהו
 באש או לכלבים ואני יודע כי הם אנשי חסד ורחמים ויקברוני בכבוד
 ותעש כאשר צוה והם אמרו חלילה לט מעשות זאת לאדנו משה ה'
 מלך וכהן גדול ואם חסא מיתתו תהי כפרה ונחתנו נספדהו ונכבהו
 ואל צארתו יצא אורנו ונקברתו במעלת קברי המלכים ויעש כן:
cum videret uxor eius, quod abiret viam universa carnis, flevit coram ipso
vehementer, dicens: ad quemnam oculos meos attollam post te, qui tot
afflictionibus multasti Phariseos, quos totus populus veneratur? respondens
ille, ac lamentari prohibens, dixit: benè tibi consulam. modo auscultes,
prosperaberis & regnabis si obsecundas. Ecce morior ego! sed nemo quis-
quam in mundo scit hoc: simula igitur agrotare me tantum, ac nemini
accessum ferre. interim clam aromatibus condi, & bellum strenuè conti-
nuā, donec urbem (Ragab.) occupes. postea dic eis: Alexander hostis vester
mortuus est. si vultis, cremate illum igni, vel obijcite canibus. ac scio cer-
tissime Phariseos esse viros misericordes & bonos, meq; decenter sepulta-
ros. Fecit ergo sic ut instructa erat: tum ipsi responderunt; Absit hoc grā-
de nefas procul à nobis! ut sic retribuamus Domino nostro, uncto DEI,
 Regi simul & Pontifici. Quicquid in nos peccavimus, expiatum esto illius
 morte

Mortem hos verò plangemus ipsum & lugebimus. Superque nostros hu-
 meros exportabimus secretum eius, ac sepeliemus in monumento regis.
 quod & factum est. confer. Iosephū. l. 13. antiq. c. 23. Et recte quidē nam
 hoc solum est officium quod remunerationis nulla sp. suscipitur.
 quod nec is qui pręstat sibi cito referri optat. nec is qui pręstat ut
 sentiat. Maym H. Efel. imit. c. 14. מַיִם עֵץ שֶׁל דִּרְהוֹם לְבָכֵר חוֹלִים.
 וְהָיָה אֲבָלִים וְלִחְצוֹת הָהֵם וְלִלּוֹת הָאוֹרְחִים וְלִהְיוֹת כָּל צָרֵי הַקְּבוּרָה
 לְהִסְתָּר. *hec sunt monita*
sapientum; visitare decumbentes, consolari lugentes, efferre mortuos, co-
mitari viatores, & occupari cunctis necessitatibus funeris: scilicet expor-
tare super humeros, pręcedere, plangere, fodere, sepelire. Herodem sic
 extulerunt per ducenta stadia, itinere sesquitrudiano, usque ad ca-
 cellum a se denominatum, lecto purpureo & gemmeo, quingen-
 tis thura ferentibus, comitibus etiam multis Germanis milibus &
 Gallis. Ioseph d. bell. l. 1. c. ult. & iterum Josipp. m. p. 124. הֵרֹדֶס
 צִוָּה לִפְנֵי מָוֶתוֹ לְקַבְּרוֹ בְּאֶרְצוֹת רְחֹק מִירוּשָׁלַיִם מִהָלַךְ לִיָּמִים
 חֲמִישִׁי וּשְׁכִיבוֹהוּ בְּמִטָּה מְצֻפָּה כְּזֶה וּמְמֻלָּא בְּאֲבָנִים יָקָרוֹת וְעַל רִאשׁוֹ
 רְדִידִים מְמֻלָּא בְּאֲבָנִים טוֹבוֹת, וְעַלֵּיו כְּתֹר הַמַּלְכוּת וּבִשְׁמֹנֶה שָׂרֵי שֶׁהַמַּלְכוּת וְכָל
 הַגִּבּוֹרִים מְבִיבֵתוֹ לְרִשְׁתִּי שְׂרִינּוֹת נִחְבְּתֵיהֶם שְׁלוֹמֹת בְּיָדֵיהֶם וּכְבוֹעֵיהֶם
 בְּרָאשֵׁיהֶם כִּסִּי מִלְּהוֹטוֹ וְאַרְקִילוֹס כְּנֹ הַמּוֹלֵךְ בֹּא אַחֲרֵיהֶם וְאַחֲרָיו
 כָּל עַם יִשְׂרָאֵל וְחֲמִשִּׁים מֵעֶבְרֵיו מִבְּנֵי הַמִּטָּה אִישׁ אִישׁ בְּמִקְטָרָת וְהָב
 בִּדּוֹ וְשִׁרְפִים עָצִי בִשְׁמִים לְרֹב מֵאֵךְ וּמִשְׁלִיכִים עַל הַמִּטָּה מִרְדּוֹ
 בְּכָל עַת הַגּוֹלֵי יִשְׂרָאֵל נוֹשָׂאִים אוֹתוֹ עַל צֹאנֵיהֶם וְהוֹלִכִים בְּנִחָה
 Iusserat Herodes ante obitum, sepelire se in Herodion, a Ierosolymis itinere duorum dierum
 & semissis distante. Collocarunt igitur eum in lecto deaurato & lapidi-
 bus preciosis referto, capiti peplum imponentes, iidem gemmīs repletum,
 super quo corona erat regia, & manu tenebat sceptrum circundabant eum
 fortissimi quique, loricas induti, strictos verò gladios manibus gerentes, &
 in capitis galeas, ut in bellis solebant. Archelaus filius achares regni, post
 illos medius incedebat, reliquis autem populus omnis penē sequebatur.
 Quinquaginta ministri ad laus feretri, gestabant totidem aurea rhuri-
 bula, liguum odoriferum adolentes maximā copā, & myrrham purissimā
 continuē iniicientes. ferebant eum magnates Israel suis humeris, tarde ac
 graviter incedentes, cum honore, usq; dum eō pervenissent. quod vix
 adeo sollemniter contigit ulli regum. Alias de privatā processione dis-
 putant Rabini, quot personę juxta se ire debeant? uter sexus prę-
 cedere? vetantque scandalia pedibus inducere. Causam audi ex
 ipsis H. Efel. c. 4 סִבְלִין אֶת הָהֵם עַל הַכְּתָף עַד בֵּית הַקְּבוּרָה וְנִשְׂאוּ
 הַמִּטָּה אַחֲרָיו בְּנִעֻלַת הַסַּנְדֵּל (סֶמֶךְ סוֹתֵר לִצְנָת מִפְּתַח בֵּיתוֹ לְצִדָּה

אמת) שמה תפסק רצונה מסדרלו של אחד מהן ונמצא מתעכב מן
 :המזוה: *efferrunt defunctum humeris (nec vehunt leſtica.) usq; ad sepul-*
chretum, sed latores prohibentur calceari sandalijs, [quamvis R. Isaac
Corbeilensis in compendio praeceptorum permittat, ab oſio domus ad ne-
ceſitates defuncti] nè forte rumpatur corrigia cuiusſiam, & illud proies-
sionem impediatur. leuicula sanè sollicitudo, discalceare bajulo s non-
 סקום שנהנו נשים לצאת לפני הכטה יוצאות. חן c. 12.
 לפניו (כפני שהן גרמו סיתה לעולם) לאחר הכטה יוצאות לאהריו (משום
 כבודו של בנות ישראל <http://www.dor.ac.il> : בירושלמי)
est locus ubi mulieres solent praecedere, feretrum ibi praecedant sunt; quia
illa mortem introduxerunt in mundum: (gen. 3. 6.) est alius ubi sequi
solent, ibi sequantur: ob honorem filiarum Israël. & nè quis forte: mas-
culis illarum apectu incendatur, ut explicat Talm. Ierosol. seq. cap: 13.
 פחותה מעשרה אבלים in qualibet serie non pauciores decē
 personis incedunt. An. etiam Siti ines adhibuerint veteres hebraei,
 e uidem ignoro, in uisivi curiosè sed nondum reperi ullum eius
 vestigium. nisi forte **הבאקוננות** *lamentatrices; foeminae* Jerem. 9. 17.
 huc referri debeant, quæ anus precio conductæ, ululatu suo lagenti-
 bus lachrymas eliciebant, ut apud Romanos *Præfixæ.* Maym.
 H. Esel. cap. 12. init **את היורשים** כופין את היורשים
 ליתן שכר המאוננים והסקוננות וסופרין אותו ואם צוה שלא יספדוהו
 :סופרין: *quia planctus vergit in honorem defuncti, ideo tenentur ha-*
redes mercedem dare planctoribus & planctricibus, ut hoc officium pra-
stent; nisi defunctus ipse testamentis vetuerit. At hoc voce prætabāt.
 non organis quid ergò sibi vultille tumultus Auletarum in Evan-
 gelicâ historiâ. Matth. 9. 23. apud filiolarum primatis exanimem? vi-
 dentur hoc à gentibus, quorum sub potestate fuerant didiciss. Ro-
 mani enim tubicines & tibicines adhibebant, qui quod apud *Siros*
 h. e. vitâ functos canere solerent, proprio vocabulo *Siticines* dicti
 sunt, teste Agellio. l. 20. c. 1. ex Ateicōjectaneis. ubi addit saltabundos
 cecinisse, genus saltationis quod inde *Sicinnii* vocârint. vel quod eo
 concetu mæstos à luctu abducere, aut in eum contra vehementius
 impellere, vel etiâ spectra voluerint abigere. Pythagorici existimabāt
 animæ gratiâ fieri, quæ sic jucundius ad originē suam, caelos nempe
 harmonicos revertatur. alij putant testimonij causâ introductū quod
 aliquis nec aperit viserti, nec insidijs venenī clandestinis obierit.
 Seneca in Apolocynthosi Claudiana jocum hinc captat: tibicinū,
 cornicinum: & omnis generis æneatorum turbam sic perstrepuisse.
 ut vel ipse defunctus exaudire potuerit, inde igitur à victore popu-
 lo, ad.

Io, ad Iudæos, ut alia multa emanasse credibile est. Illi cum ad sepulchrum devenitur, orant hodie preculam quandam, זרוק vocatam, quæ in libellis Siddur Tphillos ferè ultima est, sed in meo exemplari Homovienfi pag. 53. extat. ob prolixitatem exscribere nolo, argumentum breviter est hoc; DEUM esse iustissimum; nemini moriendo fieri injuriam. quis enim dicere audeat, quid faciat ipsum proplacito vivificare ac mortificare. Rogant ergò velis parentibus & liberis parere, memoriam eorum non profus delere, oculos verò super hunc populum jugiter apertos habere. Addunt; etsi quis vel mille annos viveret, nihil tamen plus lucraturus. Iterum fatentur judicia DEI justa esse omnes animas habere in sua potestate. Orant velint Angelum mortui inhibere. tandè acquiescunt in illo Iobi; Dominus dedit, idem & auferēdus habet. &c. An etiam vultus sepeliendorum. nostro more ad ortum solis convertāt, nescio; oraturos quidē illuc respicere scio, sæpe enim in illorū ædib⁹ eam plagam, inscripto nomine מוֹרָה notatam observavi. hoc etiā certum est, faciem semper vertere sursum, egestam humum reponere, mœstumque VALE dicere relicto. H. Efel. cap. 4. חופרין בעפר מערות ועושין כך בצד המערה וקוברין אותו בו ופניו למעלה וסחורין העפר והאבנים עליו ויש להן לקביר בארון של עץ והמלוין אותו בשלום: (id notandum propter formam sepulchri Salvarioris, quod ostium habuit, Matth. 27. 60. per quod mulieres ingredi potuerunt. Marc. 16. 9.) ibi sepeliunt eum, facie sursum locatā, & restituunt glebas atq; lapides in locum. Utuntur etiam feretris ligneis. & qui funus comitantur, dicunt, solenniter: VADE IN PACE. Singulos sepeliunt seorsim, nisi fortè mater unā cum infante obierit. cap. 14. post med. אין קיבירין מת על גבי מת ולא שני מתים כאחת שבזיון הוא וקטון היוצא עם אמו נקבר עמה non sepeliunt mortuum unum super alterum, nec duos simul quid id ignominiosum haberetur at parvulus qui unā cum matre effertur, potest apud eam relinqui. Quod verò mortui supellectilem attinet, quā in ægritudine usus est, velut pulvinaria. lintheamina vascula &c. non putant decere ut quis alius istis post obitum possessionis utatur, idēd soliti sunt & illa unā cum defuncto sepelire. præcipiunt tamen sapientes, cavere, nè quid facile unā defodiat, quod aut pretiosum sit, aut honestius utiliusque possit egenis erogari. Eod. cap. 14. paulò post חפץ כולו בהנאה וכל הכריכו משערו שהוא יותר בהנאה מפני שאינו גיפו וכן ארונו וכל הכריכו אסורין בהנאה אבל כלים הסוכנים לתכריך לא נאסרו אפילו ארנו בנדלמת עד שיגע במטה הנקברת עמו שאין והנחה אוסרת כל הכלים

שוורקים על דם על הכסף אסורין שלא יתחלפו בתכריכין הין אצל
 ואסור מורקים כלים. מחמתן על דם ואסור על אחרים להחליף אדם
 חנוני למטה שוב אין מצילין כלל. את האדם שלא יחיה הכלל וזה
 אסור את הכלים ושלבים להכלה מוטב לתתם לעניים ואלי יסורם
 לרכה ולחולעה וכל הכרנה כלם על דם. עיני בלא תשחיתו
 nulla potest esse pars corporis integræ. sed et in hoc vel locutum ad alios transferre usus prohibe-
 tur. At vestes que moreno tancum destinata fuerint, etiam textura
 vestis ipsa non prohibet, quæquam tuncum intelligunt. qui una se-
 pulchrum est; nec obest si ad præparatio. Vrensilia quæ sparsa vel strata
 sunt super decumbentem, non licet cum alijs vitiis involuere permi-
 ttere. Quod si parentis in fervore affectus ea sternere super liberos conetur,
 debent illi cavere circumstantes, nisi sunt lectum attigerint, quod casu
 volens potest accidere. Docendi tamen sunt homines, ne sine dissipatores vel
 afflictu in remissis perditionibus præparati erunt et dare pauperibus,
 quod sit in membris veribus obiscere, quicquid, multipliciter vasa feralia,
 petunt. Sed non legem de non perdenis (quam supra explicavi).
 Alter vero fuit regis funeris conditio: quæcumque ibi cum pri-
 vato sepeliebantur, etiam ea hic in honorem regis combureba-
 tur. periculum est, si illius myrrha & purissimo thure locum non ul-
 li parebatur. Unde non pretiosos perdidit matibus non aule, non
 deperitibus, sed felle regales, et thure. **וְכָל כִּיבִיבֵי הַמֶּלֶךְ** in nascentis ho-
 morem & felle thure plantatæ, cremabantur. solum sceptrum &
 corona non comburebantur, sed recondebantur una cum cadavere;
 prout supra in Hieronimo funeratione memoravimus. R. Bachal P.
 in Thoph. & c. Mon. B. & c. H. H. Mel. cap. 2. §. 1. **אֵין מְשַׁחֲשֵׁן**
 כלל כלל תשמיש ואין כלל תשמיש וסוף כלל כלל תשמיש ואין כלל תשמיש
 (quæ ad personæ maiestatem propriè pertinet) sed
 cum de morte comburentur tuncum coram ipso. Idemque Rabini
 ad fin. H. B. cap. ult. **לִכְרוֹן לְכָרוֹן** כלל כלל תשמיש ואין כלל תשמיש
 כלל כלל תשמיש ואין כלל תשמיש ואין כלל תשמיש ואין כלל תשמיש
 si quis rex aut princeps
 moritur, licet comburere lectum eius una cum utensilibus tuncum. neq;
 hoc spectem alio more Amœcorum (gentilium) aut perdeni tantum animo
 (sed in honorem regis, quem ipse Deus approbavit. Ierem. 22. 3.) sicut
 alibi in pace moriens; et iuxta combustiones patrum tuorum, hi reg-
 no ante defunctum, comburent ibi; solenne illud **הַיָּהוָה הוּא**. Do-
 mus & c. declinantes. Eandem quoque protestationem reperio
 in Talm. Ma's Elilim (quæ iussu Concilii Tridentini, in editione
 Basileensi coram omnia) pag. 11. a. **וְכָל כִּיבִיבֵי הַמֶּלֶךְ**
 האסור

תאמרו דתנינן בנזיקתיהם לא תלכו אלא וכולי עלמא שרפה לאו דוקא
 ווא אלא חסותא דהא (מ' ב' שדורפן עליו כדאן שפיתו חסותה)
 Busta regia non fuit ex consuetudine Amorrhæorum (quo nomine Roma-
 nos per metathesin sapa indigant) de qualibz præcipitur (Levit. 18. 3.)
 in statutis eorum ne ambuleis: sed totus in modum navis hanc combustionem
 esse honorificam: ei, q' cuius mortem infirmitur. Magna est diversitas
 inter hæc hebræa busta & Romana: hebræi suppellectilia tantum.
 & quidem solius magnatis; Romani vero ipsa corpora: ut plurimum
 quoque plebeiorum cremabant. Illi uentes rogum nudibus lignis,
 ascia non politis (Plin.) tamen ætate contra prohibitionem ascia
 & pictis, lib. 3. cap. 7.) aliquando cupressinis adversus fœtorem
 alias fere licitis, ob faciliorem conflagrationem pice illitis, formâ
 quadrangulâ qualis est ararum, altitudine pro divitiarum modus:
 lo fastigiata interva lo bis mille passuum ab urbe, aut sexaginta pe-
 dum à quavis casula, propter flammæ periculum ibi reponebant
 mortuum unâ cum ferâ lectulo, in quo animam exhalârat, accen-
 debantque rogum confanguinei, vultu averso facibusque retrorsum
 subditis, plebe interim sinistro gyro ter circumcursitante. Notat
 Kirchmannus in eruditissimo tractatu d. fun. Rom. lib. 3. c. 2. pag.
 333. fuisse denis victorum corpora ibi, singula muliebria plerunque
 apposta: quæ ob pinguedinis abundantiam, arderent facilius Hoc
 solum habuerunt suo modo commune cum hebræis, quod arma
 & vestimenta, muneris loco in rogum coniecta combusserunt;
 quem tamen luxum supra dicta lex sumptuaria de tribus riciniis ex
 Cicerone allata coercuit. Illud vero crudelius erat, quod non ani-
 malia tantum defuncto charissimâ, velut equos aut canes, ad rogum
 mactata ignibus iniecerunt, sed aliquando etiam homines capti-
 vos aut servos mercati, & in societatem illustri cadaveris immola-
 tos, concremâsse leguntur: mares humano sanguine propitiari cre-
 dentes. Plauti filio illorum conditio, qui defuncti amore in rogum
 sponte insubierunt, quod de quodam Cæneo Philotimo refert Ph-
 nius lib. 6. c. 16. 17. patronum sic dilexisse, ut ab eo hæres omni-
 bus bonis instructus, in rogum ultro se coniecerit. Et apud Læto-
 rum viduas crebre rursus in rogum præter Ciceronem s. Tusc. multi au-
 thores tradunt. Elianus etiam d. hist. anim. 17. c. 40. Poli cuiusdâ
 tragedianem, cum herus pro more cremaretur, in vivo combustionem
 ad altorem suum alacriter semet præcipitalse narrat. Insigniter vero
 stultum fuisse oportet philosophum illum, nomine as mente Pre-
 cianus, professione Christianum ap. statâ, qui ex an. bligine mera & ut
 spectatoribz materia sermonis præberet olympicis ludis in pyra se
 jecit volensq; ultulavit, quæ fâste ridet more suo Lucianus, peculiari

dialogo, & familiariter se novisse ait Agellius l. 12. cap. 11. verum
 quomodo me trahunt ethnici? revertor ad hebræos, qui in sui regis Aſa
 funere, combuſſerunt combuſtionem magnam valdè 2. par. 16. v.
 ult. non nemo interpretum opinatur ipſum corpus cremafſe; at e-
 go lectum cum aromatibus tantum deſlagraſſe ſtatuo, quia eod. v.
 ipſum cadaver diſcretè humatum eſſe dicitur. R. ſal. Iarch. in gloſſ.
 cineres loculo inſperſos ait. מיני בשמים מרוקחים במר קהות מעשה
 רוקח שרפו לו לאפר ואותו אפר זורר עליו כמו ששורפין על המלכים
ſpecies aromatum arte pigmentaria compoſitorum, cremarunt in modum
pulveris, eoque reſperſerunt ipſum; ſicut ſolent facere regibus. Ita &
 in Zedekia ſepulturâ plurimum ligni odorati & condimentorum
 fuit combuſtum, quamvis ipſe captivus erat, & ab antecellum ma-
 jeſtate plurimum deſciverat, oportebat tamen prophetiæ verbum
 impleri, Ierem. 34. 5. ad quam R. Dav. Kimchi notat in marg.
 אע"פ שנקרו עיניו כיון שלא ימות בהרב וימות על מנתו ויעשו לו כבוד
 כמו שעושים למלכים והו' בשלום ודור' אפרו בשלום שם נבוכדנצר בימיו
lieet oculos eius effoderint, (Chaldei, 2. Reg. 25. 7. catenis ipſum deducen-
tes Babylonem; nè videret regionem, juxta variſimum Ezechielis cap. 12.
verſ 13.) tamen non morietur gladio (violenta morte) ſed ſuper lectum
ſuum, & eius cadaveri honorem habebunt ut ſolent regibus: hoc vocat Ie-
remias, in pace mori. Sed & illud eliciunt inde Magiſtri noſtri, p. m. ided
dictum in pace, quia hoſtis eius Nebucadnezar ipſo ſuperſteſe mortuus.
 de quo R. Sal. I. ad eund. loc. כל ימי נבוכד נצר לא יצאו אסיריו
 מאסיריהם וכשמת נבוכדנצר יצאו אסיריהם מבית האסורים ולסחרת סת
 בנבוכד *quamdiu vivebat Nebucadnezar, non dimittebantur cap-*
tivi è carcere ſuo: at cum moreretur, ſtatim dimiſſus fuit Sedekias, &
poſtredie ipſemet deſunctus, quem tali honore ſepelierunt. (diſſipiant chro-
nologi an hac cum temporum ratione ſatis concordent: certum quidem
eſt liberum obiiſſe.) De Saulis אֲשָׁרְיָהוּ אֶחָד מֵהַכֹּהֲנִים cadavere incer-
 tum eſſe video an vel quatenus crematum fuerit. Targum arma
 tantum & aromata n. n. corpus ipſum, combuſta fuiſſe i. n. u. i.
 Sam. 31. ult. אֵשׁ קָדְשׁ עָלֵהוּ בָּמֹת רָקְבָו עַל מַלְכֵינָא הַמֶּן
aſſe-
runt propter eos, ſicut urunt propter reges ibi. contra nonnulli aliqui
 exiſtitant ipſa corpora regis & filiorum igni fuiſſe cremata, cine-
 res verò demum ſepultos. R. Dav. Kimchi mediâ quali viâ incedit,
 quoniam & combuſtionis & humationis ſit mentio, putat carnes
 quidem jam p. tridas & à vermibus rodi non dignas crematas fuiſ-
 ſe, oſſa verò ſub quercu ſepulta שהעלה
 רמה ולא רצו לקברם עם התלעים כי לא היה דרך כבוד ושרפו
 הבשר וקברו העצמות תחת האשל ובגברי הימים תחת האלה אשל הוא
 כלל

כלל לכל *convenit hoc interpretari de carne, quam vermes jam inva-*
se ant, noluerunt unà cum illi vororibus humare, quia parùm fuisset hono-
rificum; itaq; concemarunt: ossa vero sepelierunt sub nemore. In libris
parilib: (1. cap. 11. v. 12.) legitur, sub quercu: quod huic non contradicit,
quia generale nomen arboreri, quercerum quoque comprehendit. Quo-
modo autem carnes ab ossibus separarunt? num putabimus Ana-
tomico more abscidisse: an verò per elixationem dissolvissè? quem-
admodum superioribus seculis aliqui, nobiliorum cadavera mem-
bratim concisa, in ahenis ad ignem excedunt, ut ossa seorsim & ab
integumento carnis libera sepelirent: quos Bonifacius octavus ob
hanc feritatem excommunicavit. Extravag. com. l. 3. tit. 6. d. Se-
pult. aut an fortè cadaverum semiusculatorum ossa exemerunt faci-
lius? miror quomodo Romani olim cineres ossium à reliquiis so-
lenni ossilegio discernere potuerint? postquam rogus vino erat re-
stinctus, quod Numa prohibuisse videtur lege posthumia, quæ apud
Plinium extat. l. 14. c. 12. & inopia vini sancita esse dicitur, nostri
verò critici putât esse סומא וסומא & vivis compotoribus vinum potius
indulgere, quàm rogis defunctorum. Apud hebræos iste honor
busti non regibus tantùm, sed & ymaginæ præsidibus fuit habitus,
quodd sapientiâ suâ & officii dignitate illum mererentur, cuius no-
tabile exemplum legimus in Talm. Mas. Afoda zara (per Triden-
tinus ut supra dictum est, execta. pag. 11. fac. a: כהם שרופין על
המלכים כך שרופין על הנשיאין ומה הם שרופין משהו וכלי השמיטה
ומעשה שמת רבן גמלי אל הוקן ושרף עליו אינקלוס הנר שבעים מנה
צירי, משמע הכסף שרף צורי משקל של צור והוא עשרים וחמשה
סלעים והסלע ארבע דנרים והדינר הוא משקל והוב קושטנטנינה כלי
quemadmodum cremant propter reges. ita & propter
Synedrii Rectores quid autem cremant? lectum & utensilia eorû. Accidit
cum moreretur Raban Gamaliel senex, ut combureret propter eum On-
kelos profelyem septuaginta Minas Tyrias. Scholiastes hoc interpretatur
de argenteo valore combustorum, dicens hoc pondus Tyrium continere
X X V. Sela, & quodlibet Sela æqui ponderare quatuor Denariû, sive
(quod tantum dicitur fit.) 4. aureis Constantinopolitanis, combussisse igitur u-
tenilia qua 70. Minis (h. e. septem mille denariû.) æstimarentur, ubi
obiter observandum errare illos, qui Onkelum in præceptoris fu-
nere, totidem libras Thuris adolevisse vulgè tradunt. non viden-
tur ipsimet hunc locum Talmudis inspexisse, sed è latinâ quadam
citatione quantum auguror, ubi fortè Thuri pro Thyriis scriptum
erat nimis securè ut fieri amat, transsumpsisse: quo præiudicio suo
me quoque pridem seduxerunt, ut in Bechin. happer. p. 25. id perpe-

Revertamur à bustis & comitatio domum. ibi videre est quomodo in reditu evulsa gramina ter retroiciant pio sanèritu, ob spem & symbolum resurrectionis. acclamant enim illud Psalmi 72. v. 16. **יִצְיָר וְיִצְיָר וְיִצְיָר וְיִצְיָר** florebus & germinabunt instar graminis terre (quod post hyemem primo vere renascitur, quamvis totum exstiterit.) In Sidd. T'phill. p. 54. dicitur quosdam acclamare **כִּי יִפְרֹחַ עֵמֶר אֲנָהּ** meminerimus nos pulverem esse forte illud solent in brumâ, quando nil viride præstet, sed glebas retroicere coguntur. additur ibid. post manuum abluitionem dicere **בִּלְע בְּרוּחַ יְיָ וְכִחָא יִי חֲתִים רַמְעָה בְּעַל כָּל פְּנִים וְחִרְפָּת עֵמֶר יִסּוּר** deglutivit mortem in æternum, & abstulit Dominus Deus lachrymas ab omni facie; opprobrium populi sui removebit ab omni terra quoniam os Domini locutum est. (Esaia 25. vers 8.) hæc rectè. idèd etiam sepulchreta non vocant **בֵּית חַיִּים** loca vivorum fiduciâ resurrectionis. Min-hag. c. ult. Errant ergo illi & rerum Iudaicarum non satis periti sunt, qui resurrectionem eos negare asserunt. quæ enim de perpetuâ morte impiorum dicunt, non aliter accipienda sunt, ac nos sentimus de secundâ & æternâ illorum morte, ex 2. Thess. 1.9. Apoc. 2. 11. & 20. 14. legat qui dubitat eorum confessionis articulum, inter XIII. postremum, à Maymonide conceptum qui extat in opere Talm. Sanhedr. p. 121. b. præsertim quæ eadem Massichta, c. ult. Chelek, contra veteres Sadduceos argutè disputant. p. 90. & 91. quomodo R. Meir, Cleopatram reginam de hæc sciscitantem, per varias similitudines erudierit. &c. quæ brevitatis gratia omitto; id solum nunc attingens, quod quidam Rabinus à piratis captus, uxori pudicitiz causâ periclitanti respondit, de resurrectione submisit. m. quia memorabile est Cabal. R. Abrah. Levit. mihi p. 13. **יָצָא כְּמִדְּנָה קִירוֹמָא שְׁלִישׁ סְטִינָה עַל צִיָּים שְׁטוּ בֶן דְּמַחֲקִי שְׁלִישׁ פֶּלֶךְ יִשְׁמָאֵל בְּסִפְרָא וְשְׁטוּ עֵבֶר אֵל רַחֲמָאן אֲלֵנָאצָּר הַלֵּךְ עַד חוּף הַיָּם שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְסָמָא אֲנִיה וְבֵה אֲרֻבָּה חֲכָמִים גְּדוּלִים הוֹלְכִים לְדִינָה סִפְסָתִין וְכַכֵּשׁ הָאֲנִיה וְאִסְרָא רִבִּינָא מִשָּׁה אֲבִיו שֶׁל ר' חֲנֹךְ עִם אִשְׁתּוֹ וּבִקֵּשׁ הַשֵּׁלֶשׁ לְכַפְרָתָהּ וּלְעֻנָּתָה כִּי הִיתָה יָפָה כִּיתוּר וְהָיָה צֻקָּה אֵל אִישָׁה בְּלִשְׁקָא קִדֵּשׁ וְשִׁאלָה סִמְטָא אִם הִנֵּטְבָעִים בֵּים דְּחִים בְּתוּחִית הַסְתִּים אִם לֹא הָיָה הַשִּׁיבָה אִם הָיָה סִמְטָא אִשְׁבִּי סִמְטָלוֹת יָם וְכַשְׁמַעְיָה דְּכִרָא *est Cordubâ Hispania solvebat gubernatores quidam classis, nomine Domachin, quem præfecerat rex Saracenicus Ebed-ulrachman alnazar, & pervingens ad lissus Palestina, offendeat navem in quâ quatuor eruditi Iudai, Sebastien proficiscentes; eam subegit, & la-***

gavit inter ceteros etiā R. Mosē patrē R. Chanochi, unā cum uxore sua. Cū autē ea valde pulchra esset conabatur ille Admiralis, ut vocat, eā vitare per rim, clamabat ergo ad maritum, & seiscitabatur hebraicē, an etiam submersi, olim in extremo die, aque ac in terrā sepultri sint resurrecturi? respondit ille ex Psalmo 68. v. 23. Dixit Dominus, ē Basan reducam, reducā ē profunditatibus maris. itaque hoc versu audito preceps exiit in mare, submersa est, & morte castitatem redemit. Pergo ad Luctum is brevior erat vel longior, prodignitate mortui, communi. er unus hebdomadis. H. Efel. c. 13. med. אין בוכין על המת יתר משלשה ימים. ואין מספידין יתר משבעה ברא' בשאר העם. אבל תלמידי חכמים הכל לפי חכמתן ואין בוכין עליהם יתר משלשים יום שאין לנו גדול ממנה רבנו וכתב ויתמו ימי בכי אבל משה וכן אין מספידין יתר על יב' חדש. רבנו וכתב ויתמו ימי בכי אבל משה וכן אין מספידין יתר על יב' חדש. mortuum. ultra triduum (lachrymantes.) nec lugent ultra septiduum (in terrā discalceati sedentes.) intellige hoc de vulgo. nam sapientia studiosos plangunt pro modulo eruditionis illorum. non tamen quempiam descent ultra mensem, nec lugent ultra annum. Ecce enim nunquam habuimus majorem Mose nostro Præceptore, & de illo scribitur (Deut. ult. vers. S.) trīginta diebus finitum esse stertum. sic nec ullum habuimus doctiorem. R. Iehudāsancto (qui à morum honestate sic denominatur, collogit librum Mischnaiot, Imperatori Antonino familiariter notum, ē familiā Hillelis & ipsius David, itaq; Christi cognatus juxta carnem.) & tamen non ultra XII. menses continuant luctum. quod idem obicitur R. Bachai P. Vajechi circ. fin. ijsdem penē verbis recenset. Ob parentes tamen liberi lugent. quoque annum, & interim orant pro ipsis quotidie peculiam Kaddisch appellatam, ut citius ē limbo Iudaico ad plenam paradisi fruitionem pertingant; quod est à superstitione posteriorū seculorum, & Akibæ commentum. non tamen quis facillē continuat usque ad finem anni, quando impijssimi demum liberantur, quod nemo filius patrem suum tam malignum fuisse præsumat. Synag. Bux. c. 35 p. 504. edit. lat. Celebrant etiam anniversaria jejunia, quotannis eā die quā mortuus est, unde quæstio ipsis perplexa oritur, quandōnam jejurandum sit, si quis in intercalari mense Veadar obierit, qui non quovis anno recurrit. Minhag: ult. Itē unde numeratio incipiat si peregrē absenti mors, amici nunciatur. H. Efel. init. c. 7. ubi plures, ejusmodi casus magistraliter deciduntur, quia luctus penē pro parte sacri cultus habetur. Idem c. 12. postulat כל המתפלל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים וראוי לקבר. בחייו אבל המוריד דמעות על אדם כשר הרי שכרו שוקר על כך. quicunque pigrescit in planctu sapientis, non prolongabis dies suos, verum.

verum dignum est ut sepeliatur vivus. contra qui lachrymas largiter emittit ob virum bonum, eius merces reservatur apud Deum opt. Max. Herodes male sibi conscius, & metuens ne hoc lucus honore privetur, aut Iudæi pessime à se tractati, emortuale in festivum diem convertant, præcipit in agone nobilissimos illorum capi & in hippodromum concludi, atque cum primum animam efflaverit, à circumfuso milite occidi, ut vel invitus Israël ipsius fati lachrymetur: quod etiam executioni fuisset datum, nisi soror ipsius Salome, pio strategemate usa consilium evertisset. Ioseph d. be'l. l. i. c. ult. neg; in eo vanus fuit augur: nam celebrant hanc festivitatem adhuc quotannis, hilaritate magna perinde ut ipsius Hamani suspendium. Esth. 9. 27. de quâ in libello Megillas Taanis. cap. 9. בשבעה בנסח היום שבת הרודוס מפני שהיה שונא את החכמים ששמהו היה יום חמש ובני עשרים וכן כסה שנים יהיה ראוי להספד בני עניים או בני זקנים את חמש ובני עשרים בני שש אחד אחד וזכרים ואחד נקבות תינוק שמת כל שלשים יום יוצא בחיק ונקבר באשה אחת ובשני אנשים אבל לא באיש אחד ובשתי נשים מפני ייחוד בן ל יום נטרות יוצא בגלסקמא קטנה הנטלת באנפיים בן י"ב חדש יוצא בכסה: העבדים והשפחות אין מספידין אותן ואין עוסדין עליהן בשורה ואין אומרים עליהן ברכת אבלים ותנחומי אבלים אלא אומרים לו כעל שורו או על חסרו הסקים אבלי: ימלא non lugent ob parvulos. quotennus ergo debet qui esse, ut luctu dignus habeatur? liberi pauperum aut senum, quinquennus, divitum vero sexennus (hodie is respectus opum apud nos invertitur.) sive masculi sint seu femelle. Infans minor trigesimo die, in sinu effertur, & sepelitur coram una muliere ac viris duobus; non contra, viro uno, mulieribus binis, propter unitatis mysterium. Tricesimo major effertur in parvo capulo axillis sublatro. Qui XI menses superavit, cum lecto effertur Servos & ancillas non lugent, nec propter eos seriatim adstant, nec recitant orationes lugubres aut consolatorias, sed utuntur tantum hac formula, sicut in interitu bovum aut asini: DOMINUS PENSET LACTVRAM! Quanam igitur aliàs utuntur in honorationum funeribus? init. c. seq. 13.

כיצד מנחמן את האבלים אחד שקיבדו את המת עומדין סביב להן שורה ועומדין בצד בית הקבורה וכל המלון את המת עומדין סביב להן שורה

לפני שדרה וכאין אצל האכלים ואסרין להם תנחומי מן השמים ואז
quomodo con- הולך לכיתו וכל ו' ימים באין לנחמו גם בגמים חדשות
solanur lugentes? postquam sepeliverunt mortuum, congregantur lugen-
tes, & stant in latere sepulchreti, comites vero funeris circumstant ordi-
ne, & accedentes figillatim dicunt: CONSOLATIO TUA I CON-
 18! *postea domum itur, & hebdomade tota veniunt consolatores etiam*
alii de novo. Peculiaris est ratio Regis, quem reverentia causa nemo
 consolabatur, nisi aditus potestate prius humiliter imperatâ Idem
 Maym adfin. *(postquam de Pontificis quoque prerogativa*
 quaedam pramiserat.) **הן הסדר יחייב בכל דברי אבלות אלא שאני**
ידעא ספחה פלסדין שלו אתר מת דאין מתחם אבלים אין אדם נכנס
לסלך לנחמו אלא עבדיו ומי שנתן לו רשות להכנס ואין להם רשות
לדבר לו דברי תנחומין אלא כפי מה שידיעה אותם וכשסברין אותו
fic & Rex tenetur **כל העם מסוכין על הארץ והוא מיסב על הדרוש**
quidem omni ritu-luctum, nisi quod non egreditur portam palatij sui, (ut
supr. Tb. XIII. dictum) neq, lugentes alios consolatur. vicissim nemo
hominum consolatur ipsum, praterquam servi aulici & quibus veniam de-
dit ad se introcundi; qui tamen ipsi facultatem non habent eum consolâ-
di alijs verbis, quam ab eo permisiu. Quando illum recreant, omni popu-
lus discumbit in terrâ, ipse solus reclinatur in grabato. (sic Pontifex in
sellâ.) **Obserua; ricus lugentium, quibus de regem teneri ait, nu-**
merari undecim. tot rebus abstinere debet etiam ipse. Ibid. init. c. 5.
אלו דברים שהאכל אסור ביום הראשון מן התורה ובשאר ימי האכל
ובדבריהם אסור לספר ולכנס ולרחץ ולסוך ולשמש פטח ולנעול את
תסנדל ולעשות מלאכה ולקרוע בדברי תורה ולוקוח את הספה ולפרוע
be sunt res qua lugenti prohibita,
prima die per legem, ceteris per magistros: non licet tonderi, lavare vestes,
balneare corpus; ungi oleo, servire lecto conjugali, calceari sandalio, facere
opus, legere biblia; erigere (volventilare) lectum, nudare caput, precari
salutem. summa res undecim (qua figillatim deinde probat e scripturis
& per varios casus explicat, instituto meo futuros nimis prolixos.) scribere
quidem permittit Author Minhagim c. ult. quantum forte inevi-
tabilis necessitas postulat, sed nil aliud laborare. primâ item die vi-
vunt de alieno, nil comedentes de suo. H' Efel. sub fin. præc. c. 4.
 audio tunc misculare invicem ova, quæ monent Mortis fortunam
 esse communem, nunc istum mox alium invadere; sicut ova pro-
 pter rotunditatem loco consistere nescia, facillè, ex uno in alium,
 provolvantur. sovent quoque lucernam eâ hebdomade continuâ,
 quia persuasi sunt animas interim aliquoties redire ad locum ubi
 separa-

separatz fuerunt, idque Baal Minhag. ibid probare conatur ex illo
 prov. 20. vers. 27. *Incerta Dei est anima hominis.* recentet & alia
 quinque, quæ ex instituto scribarum prohibita sint lugentibus, quo-
 vistricesimo die ab emortuali. omitto talia; qui vult, legat cap. 6.
 H. Efel. Est tamen hic iterum specialis conditio Regis, quamdiu
 enim privatis candelam accendunt, tamdiu regia sepulchra schola-
 sticis exercitationibus honorant; quæ iuxta Hiskiaz primum soluisse
 tradunt. Talmud. Bafa Kama fol. 16. b & 17 a. כבוד עשו לו במתו
 מלמד שהשיבו שיהיה על קברו של מלך וישתחוה לו לעוסק שם בתורה
 לפי שהרבה תורה בישראל כדאמר שברקו מרן תהי באר שבע ולא מצאו
 אש ואשה תיעק ותנוקה שלא היו בקיאים במסמכה ומהרה ולא על
 קברו חסד אלא ברחיק ארבע אמות פלגיו בה רבו נתן ורבנן חד אמר
 שלשה ימים הושיבו שם ישיבה וחד אמר שבעה ימים תנו רבנן שיאמרו
 לפניו שלשים וישה אלף חלוצי כתף (פי' שרקעו בגדיהם עד שנראו כתפיהם)
verba textus (2. par. 32. vult.) honore ipsum affecerunt; innuunt congregasse co-
tum scholasticum ad sepulchrum eius; hoc est studiosos, ut discerent ibi scrip-
turam; quia multiplicaveris legem in Israël adeo, ut cum explorarent profectus; à
Dan usq. ad Beershebam (2. par. 30. 5.) non reperiretur ullus vir aut mulier,
imò ne parvulus quidè aur puella, qui non exercitati essent in discrimine puri
& impuri. Non autem super ipsum sepulchrum confidebant, ne pollueren-
tur, quia nefas habetur iuxta cadaver sacra tractare.) sed intervallo qua-
 tuor ulnarum inde remoti. Dissentiunt tamen de tempore R. Nathan &
 alii; unus dicit triduo tantum ibi commemoratos legi vacasse, alter toto sep-
 tiduo. Tradunt etiam, precessisse funus triginta sex milia (subditorum)
 nudatis humeris, qui vestes eousq. tacerassent ut scapula apparerent. Vee-
 santur enim Iudæi, cum nostris purgatorii exsufflatoribus in eà o-
 pinione, quasi defunctorum animæ sciant, quicquid à s. perilitibus
 in hoc mundo agatur, non obstante sapientissimi Salomonis effato,
 Eccl. 9. v. 5. quieas quicquam nosse per expressum negat. Talm. M.
 Berachot p. 19. a. ה' חייא ור' יונתן הוו בקבירות חיה ואלו שקלי הוו יונתן
 קשריא תכלתיה דר' יונתן אל ר' חייא דליה כדי שלא יאמרו לסחר באק
 אצלנו ונעשו סחרין אותנו וכו' כולי האי הוא כתבי והמתים אינם
 יודעים מאומה אל אם קרית לא שנית אם שנית לא שלשת אם שלשת
 לא פירשו לך כי החיים יודעים שימחרו אלו צדיקים שבמיתתן נקראו
 חיים וכו' : והמתים אינם יודעים מאומה אלו רשעים שבחיהם קרוין
 חיים R. Chaija & R. Jonathan. סתים שנ' ואתה תלל רשע גשיא ישראל
ferebant (ossa transferenda in digniorem locum) & abibant ad cœ-
meterium, ibi sanè propendebant verrebbe cervicis R. Ionatha (in
terram), dixit ei R. Chaija: quin attrabis! ne obiciant nobis: etas venisio

תנא עוקרין על המלכים. Talmud. M. Afod. Zar p. 11 a. fin. ואין בו משום דרכי האסורי אסר רב פפא סוס שרכב עליו ובהמה
 סהורה לא (פי' ואם תאמר ואמאי לא פריך אין כאן תשחתה אלא ה"ח
 כמו תכריכין של סאה כנה אלא צער בעלי חיים אין הותר ויש לומר
 דשאבי כבוד המלך שהוא בכד לכל ישראל ואתי כבוד רבים ודחי צער
 דמלך *verus est traditio, enervari (animalia) propter reges: nec
 tamen hoc fieri amulatione Amianthorum, Raf. Pasa inquit; Equum quo
 rectius fit, non verò animal mundum, Gl. O ss marg. sine cogitatu hoc fuisse
 iniquum & crudele, scita non factum perdendi animo, sed reputatum ut
 eentrum ille Minae funebres, at instas: num igitur animata sic affligere li-
 cet? respondeo, fit in honorem regu, & consequenter totius populi. pub-
 licus autem honor prajudicat dolori privato. verum hæc enervatio
 cautè administranda erat, nè peccarent in legem, quæ vllum ani-
 malis membrum discerpere vetat idè sequitur ibid.*
 עיקר שיט בה טריפה אסור (פי' אסור לגרום בידים) ושאין בה טריפה כותר
 ואזוהו עיקר המנשר פרסותיה מן הארכובה ולמטה (פי' משור הותר)
evulsio פהסות שני רגליה אבל מן הארכובה ולמעלה טריפר מדאסור)
*qua fit lacerando, prohibita est, nefas enim discerpere manibus. at ubi nul-
 la disruptio accidit, concessa est. Qualis igitur ear secat equinos pedes à
 poplitibus deorsum, & sic incidit duos tantum. at non inde sursum, quod
 vetitum esset. Hic actus in scripturâ vocatur Eradicatio, cuius e-
 tymi rationem reddit R. Dav. Kimch', radice עקר hisce verbis: כל
 דבר הנהרס או הנתלש מעקרו יפיל בו לשון עקירה כלומר הסרת העקר
 כי הערש הוא עקר בארמית והפעל הכנר בכריתת עקבי הבהמה כי רגלי
 הבהמה הם יסוד ועקר לבהמה מה שאין כן באדם לפיכך כנה כריתת
 עקבי הבהמה בלשון עקירה כמו תלישת הנטוע משרשן
*quicquid evellitur
 vel diruitur à fundamento, dicitur Eradicari, h. e. radicitus extirpari, quia
 vox עקר Chaldaicè radicem notat (ut Dan. 4. 12.) hinc in conjugatione
 Pihel significat calcaneos animalium incidere. quia enim in jumentis, pe-
 des fundamentum & radix sunt (fortitudinù eorum) secus quàm est in
 homine. idè calcium incisura denominatur ab eradicatione plantarum.*
 Erat iste mos antiquus, non sanè in honorem semper, sed à victo-
 ribus alio fine adhibitus. Exempla Iosue, qui cap. 11. vers. 9. de-
 victorum regum currus quidem combussit, quos autem iussu D e i
 dicto modo enervavit, ne hostibus prodesse. noluit prorsus occi-
 dere, nè in animalia fida & innocua prater meritum sævire videre-
 tur: nec tamen servare voluit integros. nè Israël sui D e i oblitus
 in equestri fortitudine spem poneret. sic & rex David mille septin-
 gentis equitibus bello captis, currus suos (h. e. curruum tractores
 equos) enervasse legitur, 2. Sam. 8. 4. ut bello redderet inutiles; so-*

illoscentum selectiores sibi servasse scilicet ad necessarios usus; quia
 caballos ad pompam alere, prohibitum erat. supr. Theor. X. Idem
 euteris quoque jumentis post fata regis factum, quæ Majestatem
 ipsius speculatiore seiebant, velut Muli personales, aut Vitulae curu-
 les: quicquid R. Pasa contradicat. nam ibid m. x. corrigitur, & tra-
 dit hoc expresse Maimonides, ad fin. Hal. Ebhel. עיקרין עולה שהיה
 מושכת בקרן שהיה יושב בו מנשר פרסותיה מן הארבות ולטשה כקדש
 enervant virulam qua olim trabebar Sellam re-
 giam, secantes ungulae a flexura deorsum, quo loco non contingit probi-
 ta disceptatio. Servos quod attinet, qui regi ministrabant immédia-
 te, velut cubicularij, atrienſes, pocillatores, structores, prægustores,
 armigeri, &c. non decebat ut ab aula quod dicitur ad caulam descen-
 derent & qui magnarum rerum consiliorumque quotidiani specta-
 tores auditoresve fuerunt, in pistrino deinceps vili operâ vitam to-
 lerarent. pro ambrosiâ fursur edentes. b. bentesque pro nectare vap-
 pam. idèo reservati fuerunt successori, qui regnum adiens, veteres
 ministros in clientelam suscepit, nec (ut aliquando solet.) totam au-
 lam periculosa mutatione statim reformavit. Hal Melachim post
 init. cap. 2. לא ישתמש בעבדיו ושפחותיו ושמשיו אלא מלך אחר. nemo
 usus est alium, servus ancillu, & ministris ejus, quam haeres regni. Vidua
 verò nemini, nè successio i quidem nupserunt, sed in hoc solitarie
 statu perseverarunt addies vitæ. Ibid. paulò post וזו היא כיון
 שאי אפשר ליבם את אשר כך אין ח' לבין לה אלא תשב לעולם ביותא
 rege mortuo, quia non fas est eam à se attrahere (supr. Theor. IX) nec so-
 vi calcenm (sicuti Ruth. 4. v. 7.) idèo sedebat perpetuò in caveâ suâ. Du-
 ra conditio præsertim juvenculis: sed tolerabilior tamen illâ Indo-
 rum, de quâ Valer. Max. l. 2. sub fin. c. 1. cum more patrio plures eidè
 nuptæ solent esse, mortuo marito incertamen judiciumq, veniunt, quam
 ex ijs maximè dilexerit, victrix gaudio exultans, deducitq, à necessarijs,
 latum præferens vultum, conjungit se flammis superiacit, & cum eo tan-
 quam felicissima crematur: superata cum tristitia & maxore in vitam re-
 venit. Vna tamen apud Hebræos in regno successit Solina vel Ale-
 xandra, Iannai, vidua: de qua Iosephus antiq. l. 11. cap. 24. Nam

Attalia ochozie non vidua sed mater erat 2. Reg. 11. vers. 1.

neutra legitime: quoniam successio solis filijs debe-
 batur. de quo jam sequenti Theoremate
 ultimo.

Theor

Theor. XX.

Inque locum succedebat Filius.

A Pud hebræos olim cuncta officia erant hæreditaria, ut semper decedenti patri succederet filius; modò paternæ virtutis etiam hæres esset; quæ sola fuit spectata, non præcipuè peritiam rerum. May. H. Melach. c. 1. §. 10. כל השררות וכל המינוים שבישראל ירשה לבני ולבני בנו עד עולם והוא שיהיה הבן ממלא את מקום אבותיו בחכמה וביראה היה ממלא ביראה אע"פ שאינו ממלא בחכמה מעמידין אותו במקום אביו ומלמדין אותו וכל מי שאין בו יראת שמים *omnis potestas & omne officium in Israel hæreditarium est ad filios & nepotes in æternum; modò filius impleat locum patris sui cum sapientiâ & pietate. Quid si pietate tantum sed non sapientiâ ipsi par sit, præficiunt nihilominus officio paterno, & docent id quod deest. At penes quem nulla est pietas, quanivis sapientissimus esset, non promoveretur tamen ad ullum officium in universo Israël.* Sicigitur & summa h. est Regia potestas in Israel, post Davidem hæreditaria fuit; post Davidè inquam; quia primus Saul ob negligentiam in officio, reprobatus fuit, successione ad filium Isai eiusque posteritatem translata unde grandævus David ipsemet successorem designavit filium Salomonem, vivus adhuc. 1. Reg. 1. 34. R. Ba. hai P. Schoph. למען יאריך ימים על ממלכתו. *ut prolonget dies in regno, ipse & filii eius: docent se quod regnum sit hæreditarium.* Non quidem desunt inter politicoꝝ, qui liberam Electionem regno putant esse conducibiliorem, quod sic adoptatis conditionis præscribere possint & libertas servari facilius: cum hæreditas contra sit fortuita, sæpè bono Cyro degener cambyfes, aut Tiberio monstrum Caligula generationis ordine succedat. Verù quia non rarius etiam idololatraz Achafo 2. Reg. 16. vice versa pius aliquis Ezechias 2. Reg. 8. 3. succedit, adeoque totum hoc non cæco fortunæ arbitrio contingit, sed ab ipso rerum summo gubernatore Deo, liberrimè dispensatur. prout aliquando peccata nostra merentur (itaque velut sterilitates, bella, pestes & cætera naturæ mala, patienter tolerandum) idcirco mihi hebræorum ratio succedendi semper visâ est melior, à prophetis & ipsemet Deo probata, quoniam & regno regnantique tutior, quorum illud juxta Tacitum

minori discrimine sumit Principem, quàm quarit, iste verò pluribus quasi munimentis infistit, addo & hoc; certà spe succedendi, diligentius: ad pietatem ac regias virtutes educari potest, & imperio maturius, præparari. Porro si filiorum plures erant, succedebat primogenitus vel natu grandior. prout enim quisque potior erat in hæreditate dividenda, sic & in adipiscenda potestate primas tenebat H. Melach. 1. 9. כל הקודם בנהלה קודם לירשת. הכלוכה: והכן הגדול. קודם לקטן. כמנ. *quicunq; prerogativam habet in hereditate, & in occupatione regni. atq; filius natu maior antevertit minorem.* Quemadmodū ergo in parentum bona, liberi non succedebant æqualiter; sed primogenitus capiebat. פישני portionem duplam Deut. 21. 17. ita regni potestatem acquirerebat unus ille solus, qui familiæ honorem conservabat, nè patrimonium per divisionem attenuaretur: quandoquidem & subditis conducebat, regi ab uno, neque plures habere dominos.

Vna exceptio erat pietatis & sapientiæ: cætera corporis vitia: regno neminem arcebant. Non autem ungebatur legitimus successor, quippe particeps paternæ vel avitæ unctionis; nisi fortè lis à competitoribus aut æmulis mota id postulasset, Eod. cap. §. 16. Et Bechai Par. Schoph. אין מושחין מלך בן מלך אלא אם כן היתה שם כחלוקת או מלחמה מושחין אותו כדי לסלק המחלוקת לכיך משחין כחלוקת או מלחמה מושחין אותו כדי לסלק המחלוקת לכיך משחין מלך, nisi dissensio vel bellum, inde existat. tunc repetunt unctionem, ut præcaveant malum publicum. sic unctus est Salomo propter Adoniam, & Iosias propter Athalias. quod supra Theor. IV. fufius declaratum. Quod si regni legitimus hæres. per ætatem nondum aptus erat ad gubernacula, custodiebatur sub tutoribus usque ad annos pubertatis. Eod. cap. 1. §. 9.

היה בן קטן שמסרין לו הכלוכה עד שיגדול כמו שעשה. הורדע ליואש. *si reliquit minorem filium, conservant ipsi regnum donec adolecat. prout fecit Iehōada Iosia (2. Reg. 11. vers. 3.) vx enim terræ cuius rex puer est! Eccl. 10. 16.* Cæterum disputant Rabini, an legitima successio fuerit, si quos prophætæ extra ordinem elegerunt, non de familia David oriundos? qualis erat Ieroboam filius Nebath servus in aulâ Salomonis. 1. Reg. 11. 26. quem Achias Silonites in itinere, deprehensum, dilaceratione pallij certiore fecit de imperio super decem tribus. vers. 31. Distinguunt autem inter proprietatem, & usum: illam dicunt esse Davidicam in æternū: hunc verò ad tempus etiam alijs concessum. Eod. cap. 1. §. 12. & seqq. כיון שנמשח דוד זכה בכתר מלכות והרי הכלכות לו ולבניו הזכרים עד עולם שנ' כמאך יהיה נכון עד עולם ולא זכה אלא לכשרים שנ' אם ישמרו בניך בריתי אעפ' שלא זכה אלא לכשרים לא תכרת המלכות מנכר.

דוד לעולם הקבץ הכשירו ככך שנ' אם יעזבו בניו תורתי ובמשפט לא ילכז ופקדתי בשבט פשעם ובננעים עינם וחסדי לא אפר מעמו: נביא שהעמיד מלך משאר שבטי ישראל והיה אותו המלך הולך בדרך התורה והמצוה ונלחם מלחמות ה', הרי זה מלך וכל מצות המלכות נזהגות בו מעט שעיקר המלכות לדוד ויהיה סבניו מלך שהרי אחיה השילוני העמיד ירבעם ואל' אם שמע חשמע את כל אשר אצור ובכיתי לך בית נאמן כאשר בנית לדוד ות' ואל' אחיה ולכנו אתן שבט אחד למען היות נר להדד עבדיו כל הימים לפני ירושלים: מלכי בית דוד הם העומדים לעולם שנ' כסאך יחיה נטן עד עולם אבל אם יעמיד מלך משאר ישראל תפסק המלכות סבניו שהרי נאמר לירבעם אך לא כל הימים: אין מושחין מלכי ישראל בשמן המשחה אלא בשמן אפרסמון: וכן

Postquam David in regem unctus fuit, dignus est factus coronâ regni, non ipse tantum, sed & masculi eius filij in æternum. quia dicitur (2. Sam. 7. 16. misericordia mea non recedet ab eo, sicut à Saule) sed firma erit domus tua, & thronus stabilis usq; in seculum. Quamvis verò non digni sint nisi probi, juxta conditionē (1. Reg. 2. 4 & 2. Par. 6. 16.) si custodiverint fœdus &c. non tamen aufertur regnum à semine David finaliter; de quo Deus ipsum fecit securum. (Psal. 89. 31.) si deseruerint filij ejus meam legem & in judicijs non ambulerint, visitabo quidem per virgam eorum pravaricationem, & plagâ iniquitatem illorum, at misericordiam meam non prorsus auferam ab ipso. Cum Propheta regem constituit è reliquis tribubus, qui ambulat in viâ legis & preliatur bella Domini, ecce est is quidem Rex verus & omnia Regalia competunt ipsi; at fundamentum regni manet penes familiam David, & debetnr posteris illius. Quando Achias Ieroboamum designavit, dixit illi nomine DEI (1. Reg. 11. v. 38.) si obediveris jussionibus meis, adificabo tibi domum firmam, sed & hoc addidit (vers. 36.) filio Salomonis dabo tribum unam, ut semper extet lucerna Davidi servo meo corâ mein Ierusalem (Differunt etiam duratione) Reges familia Davidi durabunt in perpetuum, quia dicitur (2. Sam. 7. 16.) solium tuum erit stabile in æternum. sed si qui alius do reliquo Israele proficiatur, cessabit aliquando imperium à domo sua. prout Ieroboamo expressè dicitur (vers. 39.) veruntamen non cunctis diebus. Idè reges Israel non unxerunt oleo sacro, sed balsamo tantum. Et hæc hæctenus de piscis Iudæorum regibus dicta sufficiant.

Supereſt ut de illo dicam, quem tot jam ſeculis expectarunt avidiſſimè, MESSIA rege regum, victore pio, felice, ſemper auguſto. Eſt enim ſtatus Iudæorum hodie tam miſer, ut nec regem habeant amplius nec rempublicâ; itaq; faceret iſiſ rem ſanè gratiſſimam, ſi adventum maturaret, ac redimeret à jugo Chriſtianorum,

sub sole qui latius pervagabitur, qui à pluribus sit cognitus receptusque, in quibus
 tres precipua hominum secta, Iudaei, Muhammedani & Christiani con-
 sentiunt, pra quibus reliqua pars idololatrarum pro nihilo reputanda.)
 Videamus verò qualem ipsi Messiam expectent! concordamus &
 in hoc utrinque, quod praecursores sit habiturus, virum insignem
 & publicè notum. c. seq. 12. §. 2. יראה ממשותן של הנביאים שבתחילת ימיו
 ימות המשיח תהיה מלחמת נוג ומגו ושקרים מלחמת יעמר נשיא
 לישראל להכין לכם שנ' הנה אנכי שולח את אליהו ונ' לשים שלום
 בעולם שנ' והשיר לבנותי ולבנותי **יש מן החכמים שאמרו** שקודם
 יבא אליהו *apparet et. xtu Prophetico, quod initio dierum*
Messia futurum sit bellum Gog. & Magog. (Ezech. 38. & 39.) antea ta-
men surrecturus quidam princeps Israël, qui praearet corda eorum, quia
dicitur (Malach. 4. 5.) ecce mitto vobis Eliam. pacem faciet in mundo,
quoniam additur: ut convertat corda Patrum ad filios. Sunt inter sapiē-
tes qui putant ipsum esse Eliam venturum (Ergo id non omnes credunt.)
 sed in eo discrepamus diametraliter, quòd mundanus rex sit futurus,
 qualem supra descripsimus, gentes debellaturus, reduciturus popu-
 lum, sacrificia instauraturus: quod Idem cum suis asserit, init cap.
 undec. המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות בית דוד
 לישראל לממלה ראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל וחוזרים
 כל המשפטים בימי ישיב מקדם מקריבין קרבנות ועושין שמשים ויובלות
 בתורה מצוה האמורה ככל מצוה האמורה *Rex Messias qui venturus est, restituet regnum*
domus David in integrum, ad dignitatem pristinam, & reedificabit san-
ctuarium, atq, recolliget dispersos Israel. Illis diebus instaurabuntur omnes
cultus sicut erant olim, offerent sacrificia, celebrabunt Iubilaeos, adeoq,
universa prout in lege praescripta sunt. Quia verò in hac ultimà capti-
 vitate ceteris longè diuturniori, familiae Iudaeorum sunt confusae,
 nec dubium quin multi qui genus Abrahæ jactitant, à militibus Ve-
 spasianis, libidinem in captivis explentibus orti sint; ided erit &
 hoc alterum Messiae officium, ut Genealogias renovet, populum in
 tribus dispartiat, & separet heterogeneous: sicut olim Esdras è Ba-
 bylone reduces recensuit Ead Hal c 12. post med. ביום מלך המשיח
 כשתתישב מלכותו ויתקבצו אליו כל ישראל יתיחסו כולם על פיו ברוח
 הקדש שתנוח עליו שנ' וישב סצור ומסחר ובני לוי מטהד תחלה ואומר
 זה מיוחס כהן זה מיוחס לוי ודוהה את שאינן מיוחסין לישראל שנ'
 ויאמר הן רשתא להם אשר לא יאכלו בקדש הקדשים עד עמד הכהן
 באורים ותומים ואינו מיוחס אלא לשבטים שמדוע שזה משבט פלוני
 אבל אינו אמר עליו מסור וזה עבר שמשהו הנטמעה נטמעה
tempore regis Messia, quando constabitum erit regnum eius, &
omnis populus ad ipsum collectus, resuscabuntur singuli ex ore spiritus

sancti (nam & hunc agnoscunt iudei, sed non pro personâ divinitatû) quî
super illum requiescat; quia dicitur (Malach. 3. vers. 3.) sedebit constans
& emundans, arg. filios Levi purgabit primum, dicens, iste est sacerdos, iste
levita, & repeller alienigenas (à ministerio sacro) sicut dicitur (Nehem.
7. 65.) ait Tirsatha, ne comederent de sancto donec exurgeret Pontifex
cuni Vrîm & Tumîm. Recensebit autem solas tribus, indicans unde qui-
libet sit oriundus; non verò familias, nec dicer ille spurius est, aut iste ser-
vus: postquam familie ita sunt commixta. Summa redibit tunc aureum
seculum & tempora beata: quando de presentibus malis nihil præ-
ter nomina noſcent. Id ad kn. cap. & totius operis. באותו הזמן לא
יהיה שם רעב. ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהיה משופעת
הרבה וכל מעדנים מצויים כעפר ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת
את ה' בלבד ויהיה ישראל חכמים גדולים והסתומים העמוקים גלויים לכל
illo tempore procul aberunt fames, bellum & invidia: bonitas verò effun-
detur abundantissimè, omnîq; generis voluptates præstiterunt instar pul-
veris. nemo tamen occupabitur aliâ re quàm cognitione DEI. tunc Israël-
lita sapientissimi cluent, quibus etiam profundissima mysteria omninud
aperientur. Attende autem quibus signis vel criteriis iste Messias
certò sit agnoscendus. nè iterum in eo aberrent, quod sæpe hæste-
nus magno suo malo. & totius mundi ludibrio fecerunt, omnibus
tot magnificis spebus turpiter frustrati. primò erit legis peritissimus;
deinde bellicosus, ut arte simul & marte polleat, & in utroque felix
prosperitate continuâ: tertiò tamen nullius miraculi patrator, quia
mundi cursu non innovabit; denique mortalis, quam prop-
riam volunt esse notam, nè Iesum Nazarenum admittere cogan-
tur. Iterum cap. præc. 11. circ. med. אל יעלה על דעתך שהמלך
משיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או משיחיה מתיס
וכ יוצא בהן שהשפטים אסורים הרי' עקיבא חכם גדול גיטא כליו של
בן כוזיבא ודסה: הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח עד שנהרג
גירע שאינו ולא שאלו סמנו חכמים לא אות ולא מופת: ואם יעמד
מלך מביט דור הונה בתירה ועוסק במצות כדור אביו ויכוף כל ישראל
ללך בה וילחם מלחמות ה' אם הצליח ונצח כל האומות שסביביו ובנה
מקדש במקומו הרי זה משיח בודאי ואם לא הצליח או נהרג בידוע שאינו
זה שהבטיחה עליו תורה ולא העמידו הקבלה אלא לנסות בו רבים שנ'
ומן המשכילים יכשלו לצרוף בהן ולברר וללבן עד עת קץ כי עת
noli existimare quod rex Messias debeat miracula edere vel innovare
naturâ, aut mortuos vivificare prout opinantur stolidi. Ecce R. Akiba ce-
lebrerrimus ille sapiens, armiger erat Ben. Cozbe, habens illum unâ cum
coartaneis pro vero Messia, donec occideretur; tunc agnitus fuit. neq; roga-
vunt sapientes ab illo prodigium in confirmationem, Verum si rex surges
de familia

Z. 46

deinceps in personam ejus, & quisnam ille sit inquirere discant. Afferro autem nunc præcipuè quatuor Argumenta; (cætera in aliud tempus & locum consultò reservans.) scilicet à regimine suo, ab imperio Romano, à Chronologiâ & quod firmissimum est, à propriâ confessione petita. primò extat in Talmude vetus & clarissima traditio, Messiam tunc adventurum quando Synedriales, potestate suâ multùm imminuta, exulate cogantur de loco in locum nec in camera templi confidentes, jurisdictionem plenariam exerceant, ut ab antiquo. Atqui hæc potestas ipsis per Herodem accisa fuit, post indies decrevit, tandem penitus contabuit; illis interim hoc tribunal ex unâ urbe in aliam transferentibus. Mafs. Sanhedr. p. 97. a. ant. med. תנא ר' יהודה א' דור שכן דוד בא בו בית הועד יהיה לזנות והגליל יחרב והגבלן יאשם ואנשי גבול (פ') אנשי נזית סנהדרין יסובבו סעיר לעיר ולא יחוננו והכסת הסופרים תסרה וכו' *Traditio ait R. Iehuda, generatione quâ filius Davidis adveniet, domus congregationis scholasticæ fiet lupanar, fluvius Galilæ exsiccabitur, locusq; Gabbatæ vastabitur, & viri limitum (h. e. territorij terre Israël) qui sunt Synedriales in conclavi lapideo templi, circummigrabunt ex urbe in urbem, neq; quis illorum miserebitur, & sapientia scribarum fatebit. &c.* Nil jam dicam de reliquorum applicatione, quando corruptissimus fuerit scholarum status, & legis peritiorum sapientia in stultitiam degenerarit, quod pridem ipsis exprobravit Salvator. Matth. 23. v. 4. 8. 25. 27. sed subsumam tantùm de consistorialibus, è Zæm. David p. 36. b. תיבה סנהדרין נלחה מירושלים ליבנה ארבעים שנה קודם חורבן בשנת תשס"ח (לאלף הרביעי) ושם תקן שמואל ברכת המינים בעת ההיא נפתחו דלתות ההיכל מעצמן ונער בהן רבן יוחנן וסעף ההיא התחיל ר' צדוק להתענות 8 שנים רצופים והיה כחוש עד שריבו בקש מאספסיאנוס שהרופאים שלו ירפאוהו: *Synedriales migrarunt à Ierosolymu in Iabne (urbem maritimam 240 stadijs inde distantem, in termino Dan sitam, ubi Iulius Maccabæi propugnaculum extruxerunt) quadraginta annis ante excidium templi, Anno 788. millenarij quarti (adeoq; ipsissimo tempore prædicationis & miraculorum Christi, cuius natalem ipsi in A. 761. respondent) ibi ordinavit Samuel orationem hæreticorum. Eodem tempore templi porte suâ sponte sunt apertæ (sacrificiorum abolitionem tantùm non emissâ voce testantes) quas increpavit Raban Iohannes (scilicet pro autoritate.) tunc etiam cruciari coepit R. Zadok, qui quadraginta totis annis continuâ tabe laboravit (an & hoc omen erat contabescenti Iudaismi?) donec R. Iohannan filius Zachari Vespasianum rogasset, ut per suos medicos curari permitteret. Hic repetenda essent quæ supra Theor. XIV. è 14. cap. Sanh. Maymonidis attuli; sed nè quicquam bis in-*

culcem.

culcem, retrospice ad pag. 100. Secundò extat in eodem codi-
 ce Talmudico consimilis traditio, Messiam tunc appariturum quã-
 do Romana Monarchia jam aliquot mensibus ubique locorum in-
 valuerit. Atqui hoc ipsum tempore Salvatoris contigit, quando
 universus orbis Romanus ab Augusto censebatur, Luc. 2. 1. Talm.
 M. Sanh. p. 98. b. init. אמר רב אין בן דוד בא עד שתתפשט מלכות
 הרשעה על ישראל תשעה חדשים שנ' לכן ויתנם עד עת ילדה ילדה וזו
 Dicit Raf: non venit filius David, donec regnum illud malignum exten-
 datur super israel novem mensibus, quia dicitur (Mich. 7. 3.) trader eos
 usq, dum pariat parturiens. (quod naturaliter fit post dodrantem anni.)
 hoc infami cognomine appellant Imperium Romanum, (quod
 nemo Iudæus negare auit) aliquando etiam denominant Edomi-
 ticum, ut R. Sal. I. ad Num. 24. 19. עיר החשובה של אדום היא רומי
 metropolu Edomæorum est Roma. Subsumo igitur iterum è Zæm. Dav.
 part. secundâ fol. 21. a. דע שתחלת כלטת רומי הכללי היא משנה
 תשל שאו עלה קיסר אנטוני בשנת יב לסלכותו על ארץ מצרים וזו
 scito quod initium monarchie Romana incidat Anno 730. (supra tres
 millenarios.) quando Caesar Augustus occupavit Aegyptum, anno regni
 sui duodecimo. En quàm propè ista quoq; fidei nostræ consentiant.
 Tertiò extant diversæ numerationes annorum mundi ad Messiam;
 quæ quamvis nō prorsus ad amissum congruant, includūt tamen om-
 nes tēpora Iesu Nazareni, & parū absunt à quarto millenario; itaque
 omnia dudum præterierunt, ut nulla spes ulterioris termini supersit.
 Nota est & in vulgus etiã emanavit illa traditio Elianorū, quæ legitur
 e. Chelck pag. 97. a. prop. fin. ארבע קטין שית אלפים שני הון
 עלמא דרר תריב: אני אפר תרי הרוב (פי' שני אלפים הית תהו שלא
 ניתנה עדין תורה מאדם ראשון ועד שאברהם היה בן 99 שנה.) תנא
 כותיה דרב קטין כשם שהשביעית משמט שנה אחת לשבע שנים כך
 העולם משמט אלף שנים לשבעת אלפים של אלף שנים בענין כיום
 אחטול כי יעבור: תנא דבי אליהו ששת אלפים שנה הוי עלמא שני
 אלפים תהו שני אפים תורה שני אפים ימות המשיח ובעונותיו שרר
 אלפים תהו שני אפים תורה שני אפים יצאו פהם מה שיצאו
 Raf Ketina inquit: sex mille annorum erit mun-
 dus, & uno millenario vastus. Abaij (eum corrigens) dicit: duobus mille-
 nariis vastus; scilicet ab Adam usq, ad 52. annū Abrahami. sine lege quæst
 vacuus. Traditio similis huic Ketiniana: quæ admodū septimus quisq, annus
 quiescebat. (Lev. 25. 4.) sic mundus cessabit millenario septimo sicut dicitur
 (Psal. 90. 4.) mille anni corā oculū tuū sunt velut dies hesternæ quæ præterij
 Traditio domus Eilæ (non Propheta, ut perperā vulgò existimāt sed alterius,
 Eilamoneis ferè coetanci.) sex mille annis erit mūdus, duobus inanitæ, duobus

*lex duobus tempora Mesia (hos jam sciunt ferè completos, idèd addunt) sed propter iniquitates nostras multiplices transierunt ex illis quicunque transierunt. Itaque ut hanc excusationem enervemus, audire juvat accuratorem computum. Mas's Ehlilim fol. 9. b. tempus tam certò de terminatur, ut etiam fertilissimum latissimum, spe melioris tunc nè teruncio quidem redimere velint. verba sonant. תנא אחר ארבעת אלפים ומאתים ושלשים ואחת שנה לבריאת עולם אמר יאמר לך אדם קח לך שדה שיה אלף דינרים בדנר אחד אל הקח (פי' שהיה קצ' הנאולה ותקצץ להר הקדש לנהלת אבותיך ולמה תפסיד) ודוד פוסט. *Docet enim post annos quater mille ducentos triginta & unum, a creatione mundi si quis ibi dixerit, eme hunc agrum mille denarios valentem. unico denariolo, non emas: nam tunc redemptio instat, recolligere ad montem sanctum, ubi sint avita possessiones tua. quare igitur perdere velles denarium?* Sin & iste terminus displicet, præstolare alios viginti annos; de quibus iterum in Pereck. Chelek pag. ead. 97. sed facie verba אלוהי לרב יהודה אחיה דרב סלא חסדאא אן אלוהי (פי' היינו ד' אלפים במאתים ומסשים) וביבול האחרון בן דוד בא אל בתולתו או בסופו אל איני יודע בלה או איני בלה אל איני יודע רב אשי א הכי אל עד הכא לא הסתכי ליה סכאן inquit Elias ad Raf' Iehudam, fratrem Raf' Salla benigni: mundus non durat minus quàm octoginta quinq; jubileos, hoc est, mille ducentos quinquaginta annos (unde chronologi obiter animadvertant, quòd ס'ס. non 49. tantum pro Iubileo computentur.) & in jubileo postremo veniet filius Davidis. quæsiit ille, initione an fine? respondit senescire. institit: complebitur nè ultimus vel non? etià hoc scire negavit. Raf' tamen Asche dicit respondisse sic: eonsg, præstoleris illum, inde ac deinceps non amplius præstoleris. Ergò neque nos præstolabimur. in gratiam tamen pertinaciam hanc unam adhuc prorogationem cognoscemus, valde suspectam, quæ ibid. sequitur. בר שלח ליה רב חנן בר תחלימא לרב יוסף מצאתי אדם אחד ובידו סוילה אחת בתובה אשורית ולשון קדש אמרתי לו זו סנן לך אל לחילול של רובי נשכרתי ובין בני רובי מצאתיה וכתוב בה לאחר ארבעה אלפים ומאתים ותשעים ואחת שנה לבריאתו של עולם העלם יתום סהן מלחמות תנינים סהן מלחמות נח וסננו והשאר ימות המשיח ואין הקנה מחדש את עולמו אלא לאחר שבעת אלפים שנה רב אחא בריה דרבא א' לאחר חמשת אלפים שנה miserat Raf' Chama filius Tachlipha Rabino Ioseph: offendi hominẽ, qui volumẽ habet Assyriac: mi lingua sacra scriptum: & cum sciscitaret unde natus esset, respondit, sub Romanis sibi endia merui, & inter spo'ia repẽti. in eo scriptum est: post 4291. annum a creatione perficietur mundus, interea gerentur bella draconum, item Gogi & Magogi: reliquam tempus orit*

'vri Messia. nec tamen renovabit Deus opt. max. mundum suum ante
 septimum millenarium. Raf Acha filius Raba dicit: post quintum millena-
 rium. Omitto plura huiusmodi; agnoscunt enim ipsi terminum
 præterfluxisse. Ideò notemus hanc confessionem loco quarti argu-
 menti. Eod. folio circ. fin. אמר רב כלו כל הקיצין ואין הדבר תלי' *Raf*
 אלא בתשובה ומעשים טובים *Raf* inquit: compleri sunt omnes termi-
 ni, adeoq; totum negotium dependet à penitentiâ & boni operibus. Huc
 pertinet quoq; confessio R. Iosue, ante XlV. secula defuncti. qui
 Messiam sub portâ Romanâ offendisse & allocutus esse legitur, Talm.
 cap. ult. Sanhedr. p. 98. a circ. fin. לא היה לי אשכחיה לאליהו
 דהו קיימ אפתחא דמערתא דר' שמעון בן יוחי אל' אתינא לעלמא דאתי
 אל' אם ירצה אדון הוה (פ' שכניה היתה עמהם) א' ר' יהושע שנים
 ראיתי וקול ג' שמעתי אל' אימת אתי משיח אל' זיל שיליה לדידוח
 והיכא יתיב אפיתחא דרום ומאי סימניה יתיב בני עמי סובלי הלאים
 וכולן שרר ואסירי בחד זימנא איהו שרי חד ואתיר חד אמר דילמא
 סיבענא דלא איעכב אול' לנביא אל' שלום עליהם וסבורי אל' שלום
 עלך בר ליואי אל' לאימת אתי מר אל' הוים: *R. Iehosua filius Levi*
reperit Eliam stantem ad ostium spelunca R. Simeonis ben Iochai (qui una
eum filio R. Eliezario 12. annis ibi, metulimp. Adriani delituisse fertur, &
libros Zohar atq; Siphri tunc scripssisse:) quæsit ex illo, perveniam nè
 in seculum futurum? (b. e. vitam eternam?) respondit, si volueris iste
 Dominus: aderat enim ipsis sancta Divinitas. regessit Iosua: binos tan-
 tum vidi, sed vocem trium audivi. Quando autem veniet Messias? re-
 spondit, abi, roga ipsummet. abinam ergo est? seder ad portam Roma. &
 quodnam ejus signum? (quo inter multos ibi confidentes agnoscat.) se-
 det inter pauperes oneratos morbis. cateri omnes solvunt & ligant (fasci-
 as ulcerum) universas simul. ipse verò unam post alteram sigillatim, dicens
 (intra se, vel cogitans) sortasse postulabor, nescim morâ ero! Abijt igitur
 ad Messiam salutans illum: pax super te! mi magister, mi Doctor! qui
 respondit, pax quoq; super te ô fili Levi! quæsit autem, quando veniet
 Dominus meus? respondit, hodie. Non jam in fidem rei gestæ inqui-
 ro, utrum historia sit an somnium? sed illud mihi contra pertina-
 ces appellas usurpo, quod Messias pridem inter Romanos hoc est
 Christianos repetrus fuerit, & quidem habitu non regio qualem
 ipsi optat, sed contempto & vili qualis est mendicorum, unde
 vix nec nisi signo quodam agnosci potuerit: ad Iudæos autem sta-
 tim quoque venire promiserit. Sciunt hîc se constringi; propterea
 locum non de urbe Româ, sed portâ quadam Paradisi ed spectante
 ac inde denominatâ exponunt. Scholiastes ibid. in marg. נראה
 למורי לא בפתח דמי משיח אלא בן ערן הוא כגד כל הויל וקסר

videretur *mes* *Præceptor quod non sit porta Roma simpliciter; sed in horto Eden, qui est ex adverso rotinus mundi, ab illo latere quod respicit portam Roma, Messias commoretur.* an igitur in paradiso etiam sunt ulcerosi & leprosi? & si est ex opposito mundi, quo viz cōpendio R. Iosua vivus illuc transfvolavit? non sic evadetis! Sentiebat olim Hillel Christi coetaneus tempora tunc effluxisse; idē de Messia adventu alio desperavit, & quia Iesum Nazarenum agnoscere noluit, totum hoc pridem in Hiskia impletum esse contendit, quoniam

יד הלל אומר אין להם משיח
 לְיִשְׂרָאֵל שֶׁכֵּן אֲכָלוּהוּ בִּימֵי דְּחֻקֵּיהּ אֲדָר יוֹסֵף שֶׁיְדִי לֵיהּ כְּרִיָּה (פ')
 וְיִחְזַק לֵי הַקָּהָה שֶׁאֵמֶר אֲשֶׁר לֹא כֵן) הֻקִּיָּה אֵיפֹת הָיָה בְּבֵית רֵאשִׁין
 R. Hillel ait
 Iſraēlita non habebunt alium Meſſiam, quia pridem devoraverunt illum in diebus Hiskia. contra hunc Rāſ Ioseph. inquit: condonet hoc ipsi Dominus scil. Hilleli qui dixit quia non vera sunt. Quandoquidem Hiskia? nūquid sub templo priori: at Zacharias prophetavit in domo posteriori (c. 9. v. 9.) exulta Sion, venit Rex tuus. &c. Summatim dicam: ita hic confunduntur Iudæi, ut calculum præ indignatione diris omnibus devoveant, nolunt nobiscum supputare amplius, nec suis permittunt ut hic scrupulosi sint; damnaht hoc studium velut impiam curiositatem, & calculatoribus ut illa rumpant imprecantur. Hal. Melach. cap. 12. §. 5. דְּבִרְכֵי הַהֲדוּת וְלֹא יֵאָרֶךְ דְּבִרְכֵי הַמִּדּוֹת הָאֵלֶּם בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְכִינֵּם בְּהֵם וְלֹא יִשְׁמַע עֵקֶר שְׂאֵינָם וְכִינֵּם לֹא לִירֵא אֲהֵבָה וְלֹא לִירֵא וְרָאָה וְכֵן לֹא יִחְשׁוּב הַקִּיּוּם אֲמֵר non occupetur homo in hisce mysteriis, nec diu immoretur talibus dictis in hoc vel simili negotio: neq. habeat illa pro fundamento, quia nil proficiunt ad charitatē vel timorē Dei. præsertim verò nō computet articulos temporū. dicunt enim sapientes: INTUMESCAT SPIRITUS eorum qui tempora supputant! sed præſtoletur & credat universaliter. Prohibitio quam allegavit, exat in supradicto capite Chelek. fol. 97. b. med. אֲדָר שְׁמֵרָא כִּי
 עָחֵסְתִּי אֲדָר יִחְזַק תִּימָה עֲצָמָן שֶׁל מַחֲשַׁבֵּי קִצְיוֹן שֶׁהָיָה אוֹמְרִין כִּיֹּן שֶׁהָיָה
 אֵיֶה אֵת הַקֶּץ וְלֹא בֹא שׁוֹב. אֵיֶהוּ בֹא אֵלֶּה לֹא שֶׁ אֵם יִתְחַסֵּה הַכְּהֵל
 R. Samuel f Nachmoni, dicere solum R. Iohannem: infertur corpus computantium reymis! dicunt enim quia terminus adest, ipse verò nondū comparuit, idē nec postea veniet. Tu verò expecta ipsū, sicut dicitur (Hab. 2. 3.) etiam si tardet, præstolare tamen.

Sunt autem duo præcipuè offendicula, quæ Iudæos absterrent, quo minus Iesum Nazarenum pro Messia recipiant. primò quia cū præſto

.ptatū esset, tam paucos habuit assecclas, eosq; non de primoribus
 populi sed obscurā plebe. deinde quoniam infirmitatibus humanis
 obnoxius fuit, varia passus & cōtēptim quoq; mortuus. Melach.
 c. 11. § 6. אף אותו שדסה שיהיה בכך ככר נתבנא בו דנא
 שנ' וכני פריצי נכסלו ות' כי יש ככשול מזה שכל הנבאים דכרו שהסיו
 נואל לישראל ומושיעם ומקבץ נדחיהם ומחוק מצותם וזה נרם לאכזר ישראל
 בחרב ולפור שאריתם ולהשילם ולהחליף התורה ולהסות רוב העולם ולענוור
 עיני ישראל et enim de illo quem putarunt esse Messiam. qui capitali sup-
 plicio damnatus est, vaticinatur Daniel (c. 11. § 6.) filij Israel
 scandalizabuntur &c. Est sanè magnum offendiculum. postquā omnes Prophetæ
 Messiam promiserunt redemptorem Israël, salvatoremq;, qui dispersos eius
 recolligat, & legem corroboret, quod iste causatus est internecionem Israël
 per gladium, & dispersionem residuorū. legem mutavit atq; maximā par-
 tem orbis ad alienū cultum traduxit Sed respondeo ē traditionibus ma-
 jorū vestrorū: annon falsi sunt Messiam fore spretum & neglectum? &
 paucissimis agnoscendum? perek chelek. p. 93. b. med. אר אלכסנדרי
 כריחיים מלכד שהטעינו מצות וסורק כריחיים R. Alexandri ait, docemur quod
 Deus Messiam oneret castigationibus quasi molaribus lapidibus. Et mo-
 dō supra recensui quod cum R. Iosua non apud magnates, sed inter
 pauperes invenerit ac agrotos. Eod. c. p. 111. a. ד סמאי א' ביאתן לארץ
 שנים מששים רבוא א' רבא וכן ליסות המשיח R. Sinai dicit, increbant
 terram Canaan bini tantū ē sexaginta myriadibus. Raba inquit. idem fiet
 in diebus Messia (h. e. aequē pauci salvabuntur.) Quid ergo scandaliza-
 mini amplius, o duri cervicē? quousq; vos luditis Ipsi? quoties
 pseudo Messijs turpiter decepti estis: non jam repetam quanto
 sanguine constiterit vobis unicus Bar. Cochab, ab eventu per meritā
 agnominationem Bar Cozba dictus, cuius stragē aestimat R. Iohannes
 in Echa Rabathi c. 2. v. 2. octoginta myriadibus occisorum: in quā
 illud miserissimum erat, quod nē imbelli quidem turbæ puerorū pe-
 pēcerunt. אסר רבן נסליאל חסד מאות בתי סופדים היו בביתר וקסן
 שבהם לא היה פחות משלש מאות תינקות והיו אסורים אם יבאו השונאים
 עלינו במכתבין הללו אנו יוצאין ודוקרין אותם וכיון שנרמו העוונות וכוונ
 אותם אית R. Gamaliel: quin-
 genta domus scholastica fuerant in urbe Berhoron, quarū minima continebat
 nō pauciores trecentenū scholaribus. ideō (multitudine freti) dixerunt: si
 venerit hostis, egrediemur cū istis graphijs & consodiemus illos. ac postquam
 ibid. paulo anteriū. דעו הורנים בהם עד ששקע הסים בים עד היטמו והיה הים
 מילין של ארבעים סאה והולך בים ארבעה מילין
 equi immergeretur sanguis usq; ad caputem nasi, & fluxus cruoris

protruderet lapides quadragenarios, adeoque, deflueret per quatuor miliaria
 usque in mare. tunc scilicet impletum est, quod occinistis Pilato: San-
 guis eius super nos! Hoc tamen nihilo cautiore facti, tempore
 Maymonidis iterum vos decepti, praeiudicatis, impostori cuidam
 de quo ipse scribit in Epist. ad Iud. Massil. circ. fin. בארץ תימן עמד
 איש אחד יש לדבר כב שנה ואמר שהוא שלמות משרך דרך
 לפני ביאתו ונתבאר אנשים רבים עליו יהיה מטעה אותם: לאחר שנה
 נתפש וכדור מטט כל הנלמים אליו ויאמר לו מלך מה זאת עשית ומה
 האמת שלך ענה חתוך ראשי ואכל אקום ואחיה
in regione australi sur-
rexit quidam ante hos 77. annos, praecursorem Messiae professus, qui viam
eius preparare debeat. hunc adhaeserunt plurimi, quos decepit. post annum
captus fuit, tunc aufugerunt complices. Cum autem Rex rogarer; quae
fiducia id fecisset quo miraculo probaret respondit, amputa mihi caput &
resurgam (quod postea factum est, sed non reuixit.) Quod veteribus ex-
 emplis inhæreo, cum nova & recentia suppetant? avi nostri memi-
 nerunt cuiusdam R. Lemlin, qui se pro Messia prodromo vendita-
 vit, populares suos vanâ spe sic dementans, ut indicto solenni jeju-
 nio, ad reditum in terram suam se pararent omnes. audi quæso nar-
 rantem R. Ganzlū in Zæm. f. 61 רבי לעזלין היה מכשר על ביאת
 משיח בשנת רס ובכל תפוצת ישראל האמנו לרבנו גם כן היום היה
 הקול הולך תדול ואם זקינו וליקטאן נאנו זל הרס ונתץ תער המיחד
 לסעות בהבטחתו העומדת של שנה הבאה יאמה מצות בארץ הקדושה:
R. Lemlin predicabat adventum Messiae Anno 260 (b. e. Christiano 1500.
ut non tantum in totâ dispersione Iudaorum plurimi hoc crederent, sed & ea
sama percrebesceret apud Christianos. Dominus meus Selikman Ganzl
p. m. jam denotitum erat furnum suum paschalem: quod placenta azymis
sequente anno in terrâ sanctâ p. sere certò consideret. vah, quàm magni-
ficus spebus vos frustra toties implestis! agnoscite vel tandem ô mi-
selli quod hæc expectatio nimis sera sit. Adveniet Messias, fatemur
& fortè in propinquo est: sed non eâ ratione quâ vos persuasi estis.
 Maymonides opusum suorum cap. ult. §. med. לא ידע כל אלו הדברים לא ידע
 אדם היואן יהו עד שיהיו שדברים סתורים הם אצל הנביא גם
 החכמים אין להם קבלה אלא לפי הכרע הפוסקים ולפיכך יש להם
 סתירות nihil horum præscit homo quæritur futura sint antequam fiant.
 sed omnia sunt abscondita penes prophetas. ipsi etiam sapientes nihil de
 hoc novit e Kabalâ, sed quicquid habent tantum est ex præpon-
 dantibus sententis: propterea tantoperè discrepant invicem. Ipsa dis-
 sonantia posset vobis argumentum incertitudinis esse. Sed in hoc ni-
 mius fui delinendum erat pridem. Aperiat vobis oculos & corda e.
 molliat, quicquid solus habet in sua potestate, Deus in secula benedictus,
 Amen.

S V M M A R I V M

L I B E L L I.

Quoniam I- eo absens. & alijs intentus pleniorẽ Indicem Alphabeticum colligere non potui. qualistamen ob rerum varietatem necessarius esset: visum est eius vice brevem tantum *Αναγωγὴν* subnectere, quæ servatò tractationis ordine, seriem Theorematum & præcipua commentaria obiter ostenderet; simul ut Methodi ratio evidentius appareret, & scires quâ occasione ad multa specialia descenderim, quæ sub generali titulo non expectalles.

E L E C T I O Cap. I.

Theor. I. Dedit mandatum erat eligere Regem.	pag. 3
<i>Maturè jussu, tardè impletum.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Corona regni non sola,</i>	<i>P. 4.</i>
<i>Negant aliqui Regibus indignis:</i>	
<i>quod pugnet cum libertate populi</i>	<i>P. 5.</i>
<i>& ipse Samuel dissuasit.</i>	
<i>Iis respondetur ad obiecta</i>	<i>P. 6.</i>
<i>quod in formâ non jure petendi aberrarint.</i>	
Th. II. Ius eligendi competebat Prophetis & Synedris magno:	
<i>qui & Oraculum consulebant.</i>	<i>P. 7.</i>
<i>Status regni Aristocratia temperatur.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Synedrij magni præsides duo. & conventum,</i>	<i>8.</i>
<i>eiusdem potestas ac officium.</i>	<i>9.</i>
<i>Catalogus.</i>	<i>10.</i>
<i>Oraculum Vrim & Tummim quale fuerit</i>	<i>11.</i>
<i>qua ratione consuluerint.</i>	<i>12.</i>
<i>quomodo responsa reddiderit.</i>	<i>13.</i>
<i>observatio nova.</i>	<i>14.</i>
<i>quando cessarit. & an rediturum</i>	<i>15.</i>
Th. III. Prohibebantur eligere Fœminâ, Extraneû, Cerdonâ Ead.	
<i>Fœmina ad rem quam relinquit aprioris.</i>	<i>16.</i>
<i>Archalia de facto non jure regnum occupavit.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Alienigena ab omnibus officiis arcebantur.</i>	
<i>de Edomitâ dubitatum,</i>	<i>17.</i>
	<i>Cerdonâ</i>

SVM MARIVM

<i>Cerdones eum exclusi.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>de opificibus contemptim sentiunt hebraei.</i>	<i>19.</i>
<i>Obijciatur quod Saul agaso, David opilio.</i>	<i>20.</i>
<i>Resp. id alijs doribus pensasse.</i>	<i>21.</i>

Th. IV. Electum ungebant circa Caput.	<i>p. 22.</i>
<i>Vnctio inter ritus inaugurationis antiquissima.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>quale oleum fuerit. precipue quid Mor.</i>	<i>23.</i>
<i>W quomodo confectum sit. quantum? quamdiu servatum?</i>	<i>24.</i>
<i>quando defecerit? & an reparare liceat?</i>	<i>25.</i>
<i>Locus inaugurationis. cur ad fontes ductus?</i>	<i>26.</i>
<i>Character circuli formam inunctus.</i>	<i>27.</i>
<i>Sicut pontificibus crucicula.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Vnctio in successoribus non repetita.</i>	<i>28.</i>
<i>Belli duces extra ordinem uncti.</i>	<i>29.</i>
<i>Samaritanis balsamum vulgare adhibitum.</i>	<i>29.</i>
<i>Inauguratio AEchmalotarcha Babylonici.</i>	<i>30.</i>

PIETAS Cap. II.

Th. V. Rex bina legis exemplaria describere tenebatur.	<i>pag. 31</i>
<i>Itaque literarum peritus esse debebat.</i>	
<i>Vnum scribebat ut quilibet privatus,</i>	<i>Ibid.</i>
<i>alterum ut Rex, manu propria</i>	<i>32.</i>
<i>Quali membranâ? 33. tres species illarum.</i>	<i>34.</i>
<i>quâ magnitudine? 35. columnarum dimensio.</i>	<i>36.</i>
<i>lineatio. 37. atramentum.</i>	<i>38.</i>
<i>prototypum exemplar. 39. literarum venustas.</i>	<i>40.</i>
<i>Majuscula. 41. Apices.</i>	<i>42.</i>
<i>De vortio ipso nomine DEI. ibid. forma carminum. 43. spacia. 44.</i>	
<i>correctio. 45. an vel quid delere liceat?</i>	<i>46.</i>
<i>Ligatura. 47. ornatus. 48. sepultura rejectionis.</i>	<i>Ibid.</i>
Th. VI. Et alterum semper secum ferre, ut indefinenter legeret.	<i>49.</i>
<i>Eruditi magnatibus necessaria.</i>	
<i>Lectio regi consiliarius fidelissimus.</i>	<i>50.</i>
<i>excipiuntur loca impura.</i>	<i>51.</i>
<i>libri enim honorifice tractandi.</i>	<i>52.</i>
<i>Sobrietas studio necessaria.</i>	<i>53.</i>
Th. VII. Neque enim legibus omnino solutus erat.	<i>54.</i>
<i>Sua edicta poterat circumstantijs attemperare.</i>	<i>Ibid.</i>
	<i>et Divi.</i>

SVMMARIVM.

<i>et Divinis legibus strictè tenebatur omnibus.</i>	55.
<i>uno fratriandi ritu excepto.</i>	56.
<i>an vel quatenus in ius vocari potuerit?</i>	Ibid.
<i>Vapulationis Iudaica ritus. §7. numerus ieiunium.</i>	Ibid.
<i>flagrum. §8. casus aliquot contingentes.</i>	59.
<i>ob qua delicta rex vapulari? 60. Herodes accusatus,</i>	61.
<i>an id honori derogat? 62. Casaubono responsum. 63.</i>	
<i>Textus qui tyranni favere putantur, explicati. 64. & seq.</i>	

AVLA Cap. 3.

Theor. VIII. Ministros assumebat sibi quos volebat.	66.
<i>Satellites. Ibid. cubicularios. 67. fabros.</i>	68.
<i>agricolas, Centuriones &c.</i>	69.

Th. IX. Sed non tot uxores quot placebant.	ibid.
<i>ratio, nè regem seducerent.</i>	
<i>Ajunt tamen Oskodecim permissas fuisse.</i>	70.
<i>de Concubinis & Polygamiâ.</i>	71.
<i>Repudium 72. eiusq; formula.</i>	73.

Th. X. Ita nec Equos superfluos ad pompam.	74.
<i>Equisonum quorundam ineptie.</i>	ibid.
<i>quot equos habuisse licuerit?</i>	75.
<i>Causa prohibitionis: nè in Aegyptum redeant.</i>	76.
<i>An ergo Iudæis illuc migrare permissum?</i>	77.
<i>varia limitationes. 78. & obiter</i>	
<i>quàm patria sint amantes.</i>	79.

Th. XI. Imò nè opes quidem privatas augmentare licebat.	80.
<i>Avaritia in rege turpior.</i>	81.
<i>pecudes tondende non deglubende.</i>	82.
<i>Salomonis & Davidis opes.</i>	83.
<i>Aerarium regij: & collecta didrachmarum.</i>	84.
<i>aurea tabula in templo.</i>	85.

SVBDITI Cap. IV.

Th. XII. Subditos humaniter ut fratres regere iustus.	Ibid.
<i>Sisastus in regibus est rursus</i>	86.
<i>quando intolerabilior erit in privatis.</i>	Ibid.
<i>regem sortitus cunctur Amor, quàm satellites.</i>	87.

SVM MARIVM.

- Commendatur Clementia, planè regia virtus. 88.
 varia regia Clementiæ exempla. 89.
 Collatio Emblematum, aliquot Politicorum cum quibusdam
 scriptura dictū, & conformibus regnandi regulis. 90.
 Quo loco numerog, literati & Synedriales à regibus habitifue-
 runt. 91.
 Th. XIII. Sictamen nè quid honoris deperdat. pag. 92.
*Publicam sustinens personam si quid contumelia patitur, non
 sibi, sed toti regno fir in honestum.* 93.
 Honoris cultus erga magistratum cuius incumbit. 1bid.
 Peculiaria sunt regum ornamenta & maiestatis velus Symbola.
 94.
 Nimia humanitas in rege contemnitur. pag. 85. stationis
 namq, ratio diligens habenda cuius est. 97.
 Th. XIV. Habebat enim (certà moderatione) ius vitæ & necis
 illorum. pag. 96.
 Administratio iustitiæ primarium regis officium.
 hanc iuvabant censores Schorerim. Ead.
 iustitiæ symbola in throno Salomonis. 98.
 Poterat tamen Rex de plano procedere, penas exasperare. 1b.
 Suspensum pro terrore diutius in patibulo relinquere. 99.
 plures facinorosos simul punire. 1bid.
 uno teste damnare. 100.
 in propria causâ iudicare. 101.
 Sanguinem verò subditorum reverenter habere debuit. 102.
 Nec potuit aliter quàm decollatione reos plectere. 103.
 quantum Synedrium tria suppliciorum genera,
 Strangulationē, Combustionem, & lapidationem haberet.
 Subditi tantum ad aras usq, obedire tenebantur. 104.
 Th. XV. Cui etiam decimas, vectigal, & tributa debebant. p. 105.
 de Decimis dubitatum, quia Levitis data. 106. & seq.
 Vectigal non soluti pana. 108.
 Tributa extra ordinem. 109.
 occisorum opes. 110.

BELLVM. Cap. V.

- Th. XVI. Bella quædam iussu legis gerere tenebatur. Ead p. 110.
 Contra septem populos terra Canaan. 111.
 Amalekitas verò prorsus extirpare. 112.

S V M M A R I V M.

<i>quid illi commeruerint?</i>	113.
<i>Vacatio ab hisce bellis nemini indulta.</i>	114.
<i>itaq; imperterritos esse decuit.</i>	115.
<i>Clasicum ad acuendam fortitudinem.</i>	116.
<i>Pax omnibus ante offerenda.</i>	117.
<i>etiam fugiendi locus relinquendus.</i>	118.
<i>postea nemini parcendum.</i>	119.
<i>Annon crudelis hac lex?</i>	120.

Th. XVII. Suscipiebat tamē & ultronea, pro dilatatione Imperij. 121.

<i>non tamen absq; consensu Synedrij magni.</i>	Ibid.
<i>Ab hac militia immunes erant adificantes.</i>	122.
<i>plantantes & neogami.</i>	123.
<i>meticulosi & infames.</i>	124.
<i>Veterani & steriles.</i>	125.
<i>Dedititij in gratiam recepti sint.</i>	Ibid.
<i>Expugnati verd 1. ad Profelytismum coacti.</i>	126.
<i>Profelyti autem vel erant Iusti</i>	
<i>qui circumcidebantur.</i>	127.
<i>vel Incole tantum.</i>	128.
<i>qui precepta Noe recipiebant.</i>	129.
<i>2. coacti ad servitutem.</i>	130.
<i>De seximnis bello captis in specie.</i>	Ibid.
<i>Si quis miles cum pulchrâ rem habuisset.</i>	131.
<i>debuit eam in legitimum iboram suscipere.</i>	132.
<i>per mensem domi detinere.</i>	133.
<i>Capillos detondere, ungues contra nutrire.</i>	134.
<i>lugubriter vestire.</i>	135.
<i>qua ad fidem converti noluit, dimissa fuit.</i>	136.
<i>partus ventrem sequebatur.</i>	137.
<i>tales filij plerunq; degeneres.</i>	138.

Th. XVIII. In utrisque servans discipline militaris. pag. 139.

<i>nè quis pugnam subterfugiat.</i>	140.
<i>vel arbo, em frugiferam excindat.</i>	141.
<i>aut aliâs quid utile perdat.</i>	142.
<i>Tum id castra excrementis commaculent.</i>	144.
<i>Privilegia castrensis.</i>	145.
<i>non teneri Sabbatho.</i>	146. 147.
<i>porcinâ vesci.</i>	148. 149.
<i>illotus manibus comedere.</i>	150. 151.

SUMMARIVM.

MORS ET SVCCESIO. Cap. VI.

Th. XIX. Mortui Suppellex cōburebatur; equis etiā enervatis. 173.

Morientibus foramina obiburantur,	1bid.
pollex in volam ligatur.	174.
astantes rumpunt vestimenta.	1bid.
lotum & consum cadaver involvitur.	177.
humeris effertur.	161
sepelitur una cum utensilibus.	163.
at regia supellex crematur.	164.
releuntēs gramen evellunt.	169.
in spem resurrectionis.	1bid.
privatum lugens septidag.	170.
at regi scholam habent juxta sepulchrum.	172.
an mortui hac sentiant?	173.
Equos etiam enervare solebant.	174.

Th. XX, Inque locum succedebat filius.

pag. 177.

Regnum enim erat hereditarium.	1bid.
Interplures succedit natus major.	178.
minorennis servatur sub tutoribus.	1bid.
Successio regum Israël.	179.
APPENDICULA de rege Mesia.	179.
Qualem adhuc expectent?	181.
quibus signis sit agnoscendus.	182.
Argumenta quod jam pridem venerit.	184.
& post ipsum multi Pseudo Mesia.	184.

ERRATA:

Quamvis communiter in hujusmodi libris Hebraico-latinis, extra conspectum Authoris excusis, errores sint crebriores quàm alibi; cautum est tamen huic libello singulari industriâ & attentione Ven. & Litt. Dn. M. Süessij Amici mei colendi, Typographeo interim assiduè advigilantis, ut non ita multi subireptis, (quo nomine magnas ipsi gratias deberi profiteor) aut qui fortè oculos eius effugerunt, (quod in exemplari meo multis lituris inducto facile contigit.) exiles sint & nullâ difficultate agnoscantur. verbi gratia pag. 97. שערך p. 103. על 113. בית 126. תושב 133. תדע & in

latinis p. 7. eligendi. 16. scribenti. 12. & 24. obthurare (cum aspiratione) 27. derinui, 74. disse entem. 106. quando. 109. evertunt. Paucula sunt quæ sensum remorantur, ut p. 23. eiusdē. pro cuiusdā. 86. mina pro ruina 114. predicanus pro predicando. 116. campos pro campos. Et in nominibus proprijs p. 9. Schefos. 100. Tyberias. ibid. Kaba'a 105. Garizim. 113. C'alphra una vox aliena deest p. 129 lin. 5. à fin. Et in ipso titulo scribitur *luci pro luce* quamvis & illud excusari posset. Sed omitto hæc leviuscula. quæ pueros tantum movent, viros autem monere nil opus est: & ad calcem obiter aliqua majoris momenti noto, quæ inter relegendum inciderunt.

Pag. 39 circ. fin. negatur Samaritanos characteres esse primitivos Hebraorum. Quia verò Anonymus quidam author (quæ ego coniecturis quibusdam minimè obscuris, Capellum Professore Salmuriensem esse auguror) virum sanè iudicij & doctrinæ non vulgaris in eruditissimo tractatu suo de *Punctu vocalibus* Leyde nuper edito fol. 37. post Hieronymum & Scaligerum id affirmat; oppono dissentientibus novum argumentum, ex itineralio R. Benjamin Tudelenfis. qui pag. 40. ab experientia testatur Samaritanos habere quidem multa sacra cum Iudeis communia, sacerdotes de familia Aarenis, & adhuc suâ ætate (ante annos ferè quingentos) sacrificasse in monte Garizim, super aram è lapidibus Iordanis constructam sed carere tribus literis ימנ quasi ex totidem nominibus patriarcharum Abraham Isaac & Iacob elisis; unde quidam eos illorum filios genuinos esse negent. Quod si ergo his aspirationibus carent, judicet Lector an Pentateuchus olim ante Esdram. eâ scripturâ exarari potuerit? quod illi contendunt. Idem Rabinus pag. 47. testatur se Patriarcharum quoque monumenta in peregrinatione suâ vidisse, cum inscriptione tali: *Sepulchrum Abrahæ (Isaci vel Iacobi) p. r. n. n. s. r. i. super quem sit pax &c.* addens literas fuisse legibiles: si legibiles Iudeis, ergò hebraicæ. non Samaritanæ, obierunt autem plusquam mille annis ante Esdram, & diu etiam ante ipsum Moysen: in delector æstimet illius seculi scripturam.

Pag. 61. ini. dici ut Syndriales à suis Regibus in solentiorum factorum rationes poposcisse, ac in jus etiam vocasse. Si cui Herodis exemplum ibi allatum idèd non sufficit, quia tunc nondum totius Iudææ Dominus erat, sed Galilææ tantum præses; habeat iam hoc alterum de Alexandro Ianæo pontifice simul & rege, viro maximè strenuo, & insignibus victorijs nobilitato, qui huic populo universè & absolutè dominabatur. Is enim in leviori causâ, ob culpam non suam sed alienam, in jus vocatus fuit, & quod mireris,

iurare iustus prohibitusq; sedere. Talm. Mas. Sanhedr. cap. 2. pag.
 19. a circ. fin. משה היה דעבדיה דינאי מלכא קטל נפשא אמר להו' 19.
 שמעון בן שטח לחכמים תנו עיניכם בו (פ') לא תהניפו לו ולא תשא פנהו
 ונדוננו שלחו ליה עבדך קטל נפשא שדריה להון טלחו תא אנת נמי
 להכא והועד בנעליו אמרה תורה יבא בעלה שור ויעמד על שורו (פ')
 דעבדו כחמורו) אתא ויחיב אמר לו שמעון בן שטח ינאי הסלך עומד
 על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתא עומד אלא לפני מי שאמר והיה
 העולם אתה עומד שנ' ועמדו שני האנשים אשר להם ריב וגו' אמר לו
 לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חבריך נפנה לימינו (פ') לידע
 אם יאמרו כסיתי) ככשו פניהם בקרקע (שהיו יראים מסני) נפנה
 לשמאלו וככשו פניהם בקרקע אמר להן שמעון בן שטח בעלי הסחבות
 יבא בעל הסחבות ויפרע מכם: *Historia, contigit ut aulicus qui-*
dam regis Iannai homicidium committeret. ibi (præses Synedrj.) Simeon
filius Satach dixit collegis: cavete ne id impune dimittatis, aut persona
adulemini! ideo significarunt illi: servus tuus occidit quempiam! misit
eum rex iudicio, citarunt ipsum regem; veni tu quoq; hûc. nam lex dicit
(de bove cornuperâ Exod. 21. v. 27.) contestetur coram domino suo, id est,
veniat possessor bovis & stet pro ipso in iudicio. Iumentis autem aquipa-
rantur servi. comparuit ergo Rex & affedit. dixit ipsi Simeon ben Satach
ô rex Iannai surgens sta super pedes tuos, & sic restentur contra te. non
stas coram nobis, sed corameo qui dixit fiat, & factus est mundus. sicut
scriptum est (Deut. 19. 17.) stent ambo viri qui litigant. respondit non
faciam quia tu jubes, sed quando collega tui consenserint. respexit ergo
Præses dextrorsum, an haberet suffragantes; at ipsi vultus in terram desi-
gebant præ metu; conversus deinde sinistrorsum, ut vidit similiter facies
non atollere ausos, dixit: ô vos cogitabundi! veniet alius cogitabundus,
& sumet de vobis vindictam. Apparet autem simul exinde causa qua-
re hanc potestatem suam rarius exercuerint Synedriales, quia nem-
pe timuerunt à regibus, in ord nem cogi nolentibus; nec omnes
præsides eâ præditi fuerunt fiducia, qua partheusias ille Simeon,
aut ejusdem successor Schammai & tandem animos omninòd ipsi
ademit Herodes, quando legisper tos occiderat, qui dictum illud,
Deut. 17. 15. è medetullio fratrum tuorum eligas tibi Regem &c. in ipsum
velut ali nigenam quadrare negabant, de quo R. Mosche Mikozi,
præc aff 12. è prim. cap. Bafæ posterioris, unde postmodum Agrip-
pæ palam adulati sunt, contra conscientiam ipsi acclamantes אחונו
 אתה *Tues frater noster!*

Denique si cui aliud quippiam prisca juris hebræi parado um
 vel incredibile videtur, cogitet nos plura veter m. nescire quàm
 sciamus, & libros iudæorum undetalia cognosci poterant, (nescio
 an idio-

an idiomatis difficultate vel contemptu gentis) hactenus nimis
securè neglectus esse: multa verò mea confirmatum, & alia insuper
minus credibilia erutum iri paula im, quando hæc lingua inter e-
ruditam posteritatem, ampliora sumpserit incrementa. quod unicè
opto. Si quis verò tam bardus est, ut etiam ea quæ magno antiqui-
tatis consensu traduntur, tantum idèd non credat quia cum suo ce-
rebro & receptis opinionibus non congruunt, ei per me quidem
licet abundare suo sensu, & Americam quoque negare, quia ipse
nunquam vidit, Hispani autem vel Hollandi nauta sibi suspecti
sunt. finge legem de vaccâ rufâ vel potu Zelotypiæ non expressè
scriptam in Mose, à Iudæis autem oraliter propagatam, bone De-
us! quàm exhibiliarentur? quot statim ratiunculis ab aliquo Ma-
gistello, rei tùm absurditas tùm impossibilitas demonstraretur? I-
taque surdis auribus horum clamores præternavigandi sunt. Et
quod quidem qui ad imperitorum cachinnos jam occallui, intelli-
genti maxiori iudicio fretus, rudera hæc effodere non-
desinam, quamvis pro thesauro post longam fatiga-
tionem, sæpenumerò etiam carbones inveniam.

Tu benigne lector ave & fave!
conatibus.

F I N I S.

www.libtool.com.cn

T A R I C H

b. e. Series

REGVM PERSIÆ,

Ab Ardschir- Babekan, usq; ad

Iazdigerdem à Chaliphis expulsum,
per annos fere 400.

CUM PROOEMIO LONGIORI,

*in quo vetusti quidam Asiæ magnates, maximè Reges Adarbigan:
Item Genealogia Christi Salvatoris, quantum de illâ
tenent Saraceni.*

Omnia ex fide Manuscripti Voluminis,
Authentici apud Musulmanos; quod à Turcis
ex Archivo Fillekenfi reportavit, & primus
in Germaniam invexit

VITVS MARCHTALER
ULMANUS.

*Vestita tamen liberiori Commentario, ex alijs Arabum & Hebræo-
rum libris: aliquibus vel non editis hactenus, vel nun-
quam visis latinè.*

Opusculum recens, varium & paradoxum: Specimen secuturû
majoris: Servitutum Historicis, Philologis, Geographicis,
& quibuslibet curiosis.

Indicibus quoq; ornatum

AUTHORE

Wilhelmo Schikardo, Prof. Hebr.

T U B I N G E,

Typis Theodorici Werlini, Anno 1628.

www.libtool.com.cn

Invictiss°. & Potentiss°.

www.libriool.com.cn
Casari ac Dn°.

DN. FERDINANDO II.

ROMANORUM IMPERATORI
 SEMPER AVGVSTO

GERM. HVNG. BOH.

DALM. CROAT. SLAVON. &c.

R E G I

ARCHIDUCI AUSTRIÆ,

DUCE BURG. STYR. CAR. &c.

ETC.

P. F.

P. P.

Domino multùm Clementissimo.

)(

2

IN-

INVICTISSIME CÆSAR,
IMPERATOR AUGUSTISSIME,
Domine omnino Clementissime!

 Ucundam esse laborum ante-actorum recordationem, non modò alijs, qui Ulyseo more ac fortunâ terras peragrarunt, attestantur, sed & ego, quamvis illorum nemini comparandus, modestè profiteor. Maxime cum in memoriam revoco Bellum illud, quod superiori tempore ad versus Muhammedicolas, felici Marte susceptum erat (cuius & ego, fatis ita volentibus, pars aliquantilla fui) solet reminiscencia eorum quæ tunc formidolosa experiebamur, mentem nunc suaviore sensu titillare. Subeunt enim hodieq; animo meo expeditiones illæ velut recentes, ac videor mihi adhuc intueri victorias ipsas, quibus magna pars agri Ungarici, ab iniquo possessore Turcâ, recuperata est: ut oculis etiamnum obversentur canna grandiores flammæ vomæ rotis innixæ, pyroboli omnis generis, item varia supellex militaris, maxime vexilla, in manus Christianorum redacta. Tunc non modò legionum, antesignani, ductores ordinum, vexilliferi, aut quibus erat aliqua statio sublimior, sed & inferiores atq;
gre-

gregarij milites, Imperatori exercitus, de manubijs proprio sudore partis, quilibet pro modulo sua fortuna aliquid obtulerunt: quod etsi sapè minutum esset, ab Augustali tamen illà & semper serenâ fronte, adeò benignè susceptum fuisse memini, ut etiam exile Labarum Chiausicum, pedibus victoris humilitimè obiectum, Inviētissimus illè non aspernaretur. Eam potentissimi Pannonum Regis Humanitatem, adeò sibi honorificam habuerunt offerentes, ut de illâ palam gloriarentur, ac suis quoq; liberis olim gratè recinendam commendarent.

Scilicet hæc feros clarat quoq; fama nepotes.

Atq; ut de memetipso repetam, erat mihi sua vißima voluptatis nectar, cuius memoria salivam hodieque movet, fuisse tunc susceptum Clementissimè Commentariolum, quem Inviētiss°. RUDOLFO C.ÆS. AVG. &c. pientissima recordationis, humillimè porrexeram; de rebus à Sigismundo, Illmo. quondam Transsylvania Principe, feliciter adversus Turcas gestis, à me concinnatum. Nempe temporum felicitas, qua Augustissimo Imperatori circumplaudebatur, mihi etiam publicæ latitiæ participi, tantum animi addiderat, ut ex qua dixi laureola, sacratissimam frontem redimere fuerim annisus. Et pro-

EPISTOLA

festò non displicuisse Casariano supercilio, lator etiam-
 nū post hosce XXXIII. annos, quot interea fluxerunt,
 ex quo illud Hypomnematicon, de Sigismundi contra
 Sinonem Bassam prosperis successibus, & Dacia Alpe-
 stris recuperatione, Ipsius Maieitati, in sede Sacra-
 tissimi comitatus, Praga obtuleram. Debuisssem tunc
 quoq₃ fateor, exhibere **VOLUMEN GENEALOGICUM** Turc- Arabicum, quod bienno ante,
 cū famosissimum illud Ungaria Castellum **VILLEK** expugnaremus, in direptione Templi Mu-
 hammedani, (Mesgidam vocant,) propitio **DEO**
 nactus sum, elegantissimè scriptum, ac propter imma-
 nem longitudinem convolutum in spiras: sed cohibu-
 it me nescio quæ sollicitudo, ut huic Thesauro, non si-
 ne discrimine parto, instar Gryphis auro incubantis,
 teneerrimè hætenus caverim, nè fortunam experire-
 tur eandem, quam olim Annales Turcici, **AVGUSTISSIMO, SAC. CÆS. MT. V. AVO, COGNOMINI**, sanctiss. recordationis, ab Hiero-
 nymo Bekio de Leopoldsdorf, viro prestrenuo, ex Ho-
 reb Monte ac Jerosolymis reduce, oblatis: qui totis
 XXXV. annis in abstruso delituere, donec eiusdem
 Acquisitoris curâ, & hortatu, nobilis ille Polyhistor
 Joh. Leuvenclaius, indigna sortis libri misertus, eum
latinè

latinè publicaret. Itaq; hanc operam dedi potius, ut
 interpretatione quadam vestitum se sisteret Augusta-
 libus oculis. Proinde passim in Transsylvania & limi-
 taneis Ungariae locis, maximè verò cum Dragoman-
 nis Turcarum hoc egī: sed ut ubiq; frustrarer, fecit par-
 tim imperitia illorum, partim mea diffidentia, qui
 barbaricis ingenijs concredere timebam, quod ipsi suis
 tantum Dynastis deberi, à nobis verò indignè posside-
 ri existimabant. Cumq; nec inter Christianos, quos
 ego noverim, huc usq; offendissem, qui dextrè mihi sin-
 gula exponeret, factum est ut literariae opes ista, pari
 cum Bekianis fato, ad totos XXXV annos, in capsulis
 adversus blattas & obliuioſam temporis pigritiam,
 agrè se defenderint. Novissimè verò singulari fato
 contigit, ut quem apud exteros tamdiu quasi vi fru-
 stra, cum ex improviso in venerim in vicina Tubinga,
VVILHELMUM SCHIKARDUM,
 inter Hebraeae Linguae Doctores Academicos hodie non
 postremum; qui peregrini voluminis argumentum
 statim agnovit, eiusq; interpretationem in se recepit.
 Is nunc quidem de XV^{II} familijs ibi comprehensis, ex-
 hibet VI. tantum priores, inter quas praecipua est Persi-
 ca: reliquas etiam suo tēpore subiuncturus, ubi S^r. Cæs^r.
 M^r. V^r. praesentem conatum suum probari resciverit.

Ego

EPISTOLA

Ego autē, qui sub victricis *AQVILÆ* remigio Authenticum illud Exemplar, mea manu primum acquisivi, hunc inde deductum Commentarium, ceternellum eius fructum, S^c. Cas^c. M^u. V^c. cum humilima devotione & confidentia nunc sisto. Sed quia vereor ut emersus frequentiam ferre possit, adiungo ei comitem, hanc Prefationem, quæ subiectissimo gestu verecundetur primum, mox animo resumpto exponat, me, cum patria nomine (quæ *Ulma* est) S^c. Cas^c. M^u. V^c. devotissimum esse Subditum; tum annis ab hinc *XL* ferè, non tantum tribus *AVGGG. CÆS.* continenter, verumetiam Serenissima Pieq; Prudentissima Archiducissa Austria Dn. *MARIÆ CHRISTIERNÆ, V. C. M^u.* amantiß. Sorori Transyl. Principissa Sanctæ memoria, fidelibus ministerijs piè servivisse: ad spem deniq; plenissimam erigisse, ut, quod de tempore *RV DOLFINO* mihi pollicerer, si volumen meum tunc innotescere *DEVS* voluisset, illud avum hoc *FERDINANDICVM* (quod ex etymi tenore Procul-nominatum h. e. longè lateq; celebratum notat, quasi *Sermernant*) Imperiali gratia & favore suppleat abundè.

Acci-

Accipiat igitur C^a. Maieſt^s. V^a. latinum hoc ve-
lut Salgama, ex Arabico penu meo depromptum, &
recipiat eo vultu, quo militare munusculum non de-
ſpueret: donec Authographum ipſum, ſub Aquila ſi-
gnis partum, ad eiusdem Aquilæ alas remittam, in
Auguſtali Bibliotheca reponendum: quod vel tunc fi-
et, cum cætera erunt expoſita Latine, vel nunc ſtatim
facere paratus ſum, ſi S^a. M^a. V^a. viſundi deſiderio ita
iuſſerit. Hoc extremum ſupplice prece rogo, velit S^a. C^a.
M^a. V^a. non Patria tantum Ulma, (cuius ſpes omnes
in Imperatoris Clementia recumbunt) ac mihi ſeruo-
lo eius, ſed & ſcriptori Schikardo, Caſariana Serenita-
tis Suae radio benigniſſimè affulgere.

Ita vigeat, floreat, ſoſpitetur ac diurnet Augu-
ſtiſſima Domus Auſtriaca, ſibi & Imperio Chriſtia-
no, in perpetuum! Fiat! ita Fiat!

ex voto calidiſſ.

Sac^x. Cæs^x. Maieſt^{is}. V^x.

humilimi ac devotiſſ.

Viti Marchaleri.
qui dabit in Imp. Ulmæ
KL. VII. br. MDCXXVIII.

BENEVOLO LECTORI

Salutem dicit Author.

Autographum illud, de quo ad Sacratiss. Dn. Dn Imperatorem nostrum, &c. V. Marchaler jam præfatus est, & cui ego in præfati commentario præcipue innitor, meâ divisione Septendecim. continet Familias: quarum nudissimas in hoc vestibulo summas enarrabo, ut scias Candide Lector, quid amplius de hoc argumento in posterum expectare debeas, ac interim iudices, an & illa luce digna sint futura. 1. Prima est, Antediluvianorum, à parente generis humani Adamo usq. ad eius reparatorem Noam. 2. Altera Patriarcharum, à Semo ad Moysen usq. Et hæc ambæ cum Biblijs nostris (quod in Ebnico mireris) non malè congruunt. 3. Tertia Regum Adherbigania, qui Assyriacam postea Monarchiam pepererunt, inde à Cajo Maratho (quem parum abest, ut Nimrodum esse credam) ad Zabum usq., qui omnino Sardanapalus videtur: quævis intermediâ serie, aqua mihi crebrius hæreat, ob historiae defectum, ex tantâ vetustate. 4. Quarta Persarum priscorum, qui etiam Grecis innotuerunt, quanquam hic alijs plerumque nominibus indigentur: ubi similiter non omnia sunt sana. 5. Quinta Salvatoris nostri, ab Abrahamo, per Davidem ad Iesum virginis Mariæ filium: cui tamen alieni quidam immiscentur, ut infra prolixè docui. 6. Sexta Regum Perliæ posteriorum, ab Ardschiro ad Iazdigerdem; quos ex professo nunc recenseo, usq. finio librum præsentem. Quæ verò deinceps consequuntur, sunt hæc duodecim: scilicet, 7. Septima Muhammedis & agnatorum, qui genus hic palam ducunt à Keidar Ismaëlis filio; tantum abest ut ex Hagar ancilla se natos esset negent, quod imperiti quidam tradidere. Habetq. Pseudopropheta inter pro-

ter proximos avos Cudatum, Abdomenaphum, Hascimum, & Abdol-
mutalibum. Sui celebres Arabia reges: è quorum postremo, per filium
Abysalib, etiam Habyripos descendit, Muhammed patruielis, ut omnino
errent, qui ex obscuris parentibus natum dicunt. 8. Octava Ommia-
dum, è quibus nobis etiam oritur ipse Othmanus Calipha; secus quam
existimant vulgo. 9. Nona Pontificum Abbasidarum catena, quæ in
libro Iuchasin fol. 152. XXXV. articulis constare dicitur, & ibid. ad Mu-
staczinum usq. deducitur, nobis hic idèò pauciores habet, quia postremi
solum titulo Domini erant, sine tamen jurisdictione. unde non domo tan-
tum se continebant, in publico, extrinsece solennitatem Ramadhan haud
visi, sed & manibus ipsi suis aliquid laborabant, ex voto sibi voluntariè
indicto, ut solitudinis ac longi temporis tadia fallerent: quod R. Benja-
min de sui avi Chaliphâ Mostazio testatur, fol. 16. fecisse מרצאות
Storeas, & sigillo suo signatas, in foro publicè vendi curasse, magnatibus
aule sue, adeo nempe degenerarent à pristino splendore. 10. Decima
Samanzorum, qui gubernacula tenuerunt in regione Maor-annahar
sive trans-Oxianâ: deducti à Samano gentis authore, usq. ad Abul-cha-
rith filium Nuchi, quem Chan-Ilech Rex Turkestanix, captâ metropoli
Bucharâ, exocularit. 11. Undecima Puianorum, qui è Iazdigerdis
Perse feris nepotibus enati, Bagdadense imperium arripuerunt, & per
annos ferè 130. obtinuerunt continuè assumptis Addolecognomentis &
avità regni gloria, postluminò quasi reductâ. 12. Duodecima Sebura-
kinorum, Indica originis, putà Mahmudi, Masudi, Abusaidi, &c. qui
Balcha sedem figentes, Chorasani divexarunt, atq. cum s. qq. Salgukij
multa gesserunt bella. 13. Chovvarazmiorum, Abu-schoga, Abul-
mutaphari, Abul-pharachi & successorum. 14. Salgukiorum, inter
quos elatiores erant Togrulbek, Albarselan, Melich-schah, & Suleiman,
quorum natitia etiam ad Latinos pervenit, sed obscura, & nominibus
corruptissimis. 15. Mahanensium, in Turkestan, inde à Bulchashko
Iapeti filio, usq. ad Ertogrul Othmani parentem, quorum plurimos etiam
habet Iuchasin, sed non omnes: ut vix uspiam alibi adeo diligenter con-
signatos existimem, nè in Arabum quidem libris. 16. Ginkizatorum,
Tataria Principum: ut Olotai, Tuli, Halacho, Abakai, &c. omnium
quos volumen istud habet, meo iudicio, potentissimi; qui velut inunda-

P R Æ F A T I O

ane, universam ferè Asiam submerserunt. Deniq. 17. Othmanidarum, Turcia Sultanorum, sed usq. ad Moradem s. Selimi tantum, cuius tempore hoc Exemplar descriptum fuit. ceteros quatuor, qui nostra aetate successerunt hactenus, facile supplemus. Quamvis verò postremam hanc progeniem, Ioh. Leuvenclavius V. CL. pridem diligenter satis exposuerit, suppetunt nobis tamen hic nonnulla, unde is alicubi corrigatur: quod fieri Eruditissimus vir, si supervixisset, adeò non ferret agere, ut ultra potius, & gratè amplecteretur. Quid autem de alijs dicam orientalium rerum scriptoribus? Proh DEVM! quanta est confusio in familijs? quot monstranominum barbarorum? quorum orthographia verior feliciter ex hoc volumine nostro restitui potest. Quid enim obsecrò Calepinus agit inter Sultanos? quis est Allau, Apiafalom, Ascajorth, Belchiaroccus, Bubakus, Cinglzis, Clizasthlanes, Cyriscebeles, Daribindar, Dogrissa, Ebutaleb, Ectais, Gampses, Gilderum? quinam sunt Malecla, Hezedin, Orthobules, Sadok, Saladin, Sapor, Syroës, Tamerlan, Vararanes, Zingis? & ipsò pend sono tremendus Tangrolipix? quanto perè sudant interdum docti, ut genuina eruant etyma? & si quid assequuntur divinando felix potius est conjectura, quàm scientifica demonstratio: perinde ac si cæcus, ut ajunt, equi soleam reperiret, quod casu contingit aliquando, vix unquam investigatione. Hic verò se omnia ultra, vel non quarentibus offerunt, ut universis eiusmodi tenebris jam nova lux accendatur, unde correctius posthac. Onomasticon habere liceat: quod Historiæ felix faustumq. fiet! Non equidem nego de Arabibus, ut nos ipsorum, sic vicissim ipsos nostra depravare nomina, veluti cum dicunt Ibrahim, Harun, Musai, Davud, Taluth, Iscender, Iachiaj, &c. pro Abraham, Aaron, Mosè, David, Saul, Alexander, Iohannes: ut stultum foret ex illis ista emendare velle, quæ nos integriora possidemus. At hoc idcà contingit, quia ipsi peregrina sunt, & qualibet natio sua sequitur lingua genitum, unde nec inter nos omnia ubiq. uniformiter enunciamus. verbi gratia, nomen meum Germanus effert Wilhelm | Gallus Guillaume, Grecus Ἰωάννης, alius aliter. Quis tamen dubitabit Arabes Arabica, h. e. sua propria, legitimo scribere modo? ad quorum libellam ego quidem libenter mea expendo, ut non facile dicam Mahomet. (nisi fortè apud im-
peri-

peritum vulgus, aut ubi Novatoris odiosum nomen metuo; quamvis hac potius veterrima sint, sed Muchamed: quod velidcirco retinere prestat, quia evidentius distinguit à cognatis Achmed & Machmud, quæ à multis quidem (etiam Chrissimanno; in not. ad Alpharg.) perinde habentur. sed mihi quæ non idem sonant, ac latina Constans, Constantius & Constantinus, quæ licet ex uno fonte deriventur, formis tamen & usu differunt omnino. Sic enim tres numero fratres, unius Bajazidis filios, eodem tempore cohabitantes, totidem nominibus in hoc volumine discerni video. Idem de ceteris cogitato, Personarum & Locorum appellationibus, quas hic passim usurpo; quamvis insolita videantur, esse tamen genuinas, non in hoc solo Tarish, sed & Hebræorum libris, magno consensu plerumque a scriptis.

Porro, missis nominibus, res ipsæ dubitationem habent aliquando, maximè in anterioribus, quæ ad Vetus Testamentum pertinent. Idèd ea velut *ἀρχαία* quibus utiq; priscum illud & forense N. L. prenotandum esset, à reliquis seclussi, atq; sub unum Proœmij titulum conjunxi: quod moneo; ne mireris eius prolixitatem, aut existimes velut à rudi pietore proportionis ignaro; grande caput exilibus membris impositum esse. non equidem nimium esset, respectu totius corporis, cuius hic scapulas solum aut vix illas exhibeo; sicut in exiguis tabellis vultus tantum spectantur pectore tenus. quòd si cui displicet iste titulus, expungat eum, per me licebit, & alium substituatur, modò meminerit ea quæ sic exemi, non esse paria cum cetero auctoritatis. Quoniam v. statim initio prævidebam, longius fore hoc filum, quàm quod unico glomeri simul obvolvère possim, unde necessario abruptum sit mihi, non ad continuum unius studij radium satis patienti; sed alacritatem ex vicissitudine potissimum a laboris varietate captanti: constitui quidem primò eam Genealogiæ partem publicare, quam gratiore Lectori futuram credidi; nempe Tataricâ Ginkiz-chani, quòd illa non tantum reliquis multò sit ignotior, sed & ob eius Imperij magnitudinem, scitu omnino dignissima. Et in hunc usum jam omnia præparaveram, conquestis undiq; Authorum testimoniis; Hebræorum primò, qui meæ Professionis proprij sunt, deinceps Græci Pachymerij & *ἀνέκδοτα*, cujus exemplar pridem ex Augustanâ Bibliothecâ descriptum, benevolè communicarat mecum V. CL.

PRÆFATIO AUTHORIS.

Dn. Matthias Berneggerus Prof Argent. unde multa exuderavi, quæ publicè nondum innotuisse scio. Postquam v. Proœmium illud serè impræsum erat, admonitus fui ab interveniente Amico, non iri bene actum, si temporis ordinem pervertero, vel, ut ille per jocum dicebat, Campanula mea undecimam sonuerit ante secundam; h. e. si Tataricos reges in hac serie penultimos, descripsero ante priores. Itaq. meritò locum dedi huic saniori consilio, & substitui, quos hic vides, Persas. Hinc ergò factum est, ut Exordium vetus, *unde illa quæ pagin. 102. proposui*, non bene congruans cum eventu; quam culpam à tua, mi Lector, benevolentia deprecor! Cumque huic errato mederi nemo possit melius quàm forfex, posuio ut excindas illud folium, quod Linkizi nomen gerit in fronte; sic reliqua bene sibi constabunt. Libuisset quidem hac vice provecchi ulterius, & septimum Genealogia membrum attexere, quod Pseudopropheta natales continet, multis utiq. memorabilibus refertos; at incremento libelli obstitit Vidua Typographi, ob causas domi notas, dum ad instantes nundinas, hoc tantum breve specimen premittere destinavit, sciscitantum, an sit emptores reperturum? nam quæ me, quidem melius sperare iussit materia peregrinitas, ea ipsam facit meticulosam: cum experimentis didicerit, rustica Kalendaria vendi multò numerosius, quàm ipsæ Ephemerides, unde illa desumuntur. Caterùm de meo labore, non est ut excusæm operosè cur tam vario sermone sim usus? tot exotica inseruerim, Hebræa & Arabica! fatcor esse vitiosum in seriis & sublimibus materijs, perinde ac si qua matrona gravior, ad templum itaret in pallà, ex diversicoloribus pannis variegatà, sed alia est Philologorum Tractatum conditio, merentur hanc veniam, ut liceat ipsis esse picturatis, imò non possum hac talia doceri, absq. mixturâ illius idiomatis, unde desumuntur. Ego igitur, qui non Historiam scribo ex professo (quod & supra vires foret) sed aliâ occasione ad ista sum abreptus, memor primariæ functionis meæ, volui simul studiosis harum linguarum inservire, ut vel sic intelligerent, quàm latè pateret Hebraismi sensus. Vale

Lector optime, ac hisce conatibus

favē!

PROSAPIAN

2180HTIA OITA 47 47
2.
PROSAPIAE
PERSICÆ

ex Archivo Turcico

www.libtool.com.cn
nunc primum edita

PROOEMIUM.

IN QVO.

Post Scripti huius occasionem, enarrantur Anterioribus quidam Asia Reges, & Genus Christi Salvatoris, de sententia Muslimorum.

PERSICOS REGES, ET ALIOS Asiae Dominos, dicere aggredior: opus novitate quidem, ut spero gratum, sed hac ipsâ tamen arduum, & quod non è promiscuis rumoribus compilari, minimè verò ex aliquus opinione privatâ confingi debeat, verum è genuinis Authoribus exponi, ut sua certa relationi fides constet. Sentio igitur ante omnia de narrationis meae fundamento, mihi præfandum esse, ut in re abstrusâ, & doctis etiam parùm cognitâ hucusq; appareat quibus administrandis obscurus ego, & illorum nemini comparandus, in earum cognitionem primus devenerim: néve à meis studiis aliena tractare, aut extra Professionis metam temerè divagari, cuiuspiam fortè videar.

Incidit æstate proximâ, bono quodam casu in meas manus, Volumen aliquod manu-scriptum, ipsâ formâ æquè ac literis peregrinum, quod ab Amico, inspiciendi gratiâ communicatum erat. cumque id perlustrâsem avidius, deprehendi esse Genealogias regum orientis, orbi Europæo

Occasio præsentis Scripti.

ropæo maximâ parte ignoratas hætenus, scitu tamen omninò dignissimas. Major inde lubido, penitius ista per- vestigandi, me incessit; qui semper campos à vulgo dereli- ctos arare malui (modò spes ulla segetis appareret) quàm agellum in suburbano, ad quem è trivio colonus quisque properat: quòd isthæc studia minus contentionum habe- rent, licet laboris plusculum. Itaq; librum illicò descripsi, & intra præfuturos dies ad Possessorem gratè remisi. Est is in vicinâ & imperiali urbe Vlmâ, vir ampliss. Dn. Vitus Marchtaler, illius Reip. Senator & Consilia-^{ris} rei bellicæ prudentiss. qui hanc prædam ante annos plus triginta, è Turcico bello domum retulerat. nam cum in ætatis flore experiundi animo, patrios lares egressus esset, non solum Vngariam utramque, quâ cum secundus Ister deducebat, & tres Dacias, longè latèque pervagatus est; scilicet Ripen- sem quam Tibiscus alluit, Mediterraneam, quæ vulgatiore nomine Transsylvania dicitur, & Alpestem, cui Wala- chiæ notior appellatio est indita: sed etiam bellis, quæ con- tra Christiani nominis hostem tunc maximè fervebant, adfuit plerisque, potissimum illis expeditionibus, quas no- mine S.æ Cæs. M. tis. &c. ibi locorum suscepit Illustr. Baro Tieffenbachius, interfuit ad finem usque perseveranter; ut in istâ peregrinatione totos viginti annos & amplius con- triverit. Cæterum in Vngariâ superiorî castellum est famo- sissimum, nomine Fillek, historicis benè notum, nec minus loci naturâ, quàm arte muniendi firmissimum, triplex quodammodo, & in præruptâ rupe situm. Id olim Chri- stianæ potestatis existens, devenerat in manus Turcarum; unde ipsi postea velut ex officinâ latrociniorum, vicinos circumcirca divexabant excursionibus miserrimè. Conti- git autem illo tempore, ut prædictus Heros, opportunitate usus, id castrum unâ cum adhærente oppido, ab iniquis possessoribus recuperaret. die 26to Novemb. Anni 1593. vi- ctoriâ sanè memorabili, quâ plurimus Christianæ religionis

cœtus, è durissimâ servitute liberabatur. Eius igitur expugnationis etiam pars aliqua fuit Marchtalerus, & inde hoc Volumen Ture-Arabicum reportavit, in sacello Arcis mediæ, velut Archivo repertum, atque Musulmannis procul dubio carè habitum. Quamvis verò res contineat antiquissimas, quippe ab Adamo, generis humani fonte repetitas, recens tamen fuit exemplar, integrum, legibile, nec uspiam attritum: deductum scilicet usque ad Moradem III. eius belli authorem, qui biennio post, antequam id plenè conficeretur, naturæ cessit. Huius authentici voluminis à Marchtalero tot iam annos asservati, copiam (conscio & permittente Dn. Possessore) mihi fecit M. Vlricus Schmidt, Ecclesiastes Vlmensis, ob hebræa studia, quæ simul ibi docet, notus familiariter: cui propterea non minor debetur gratia, si quem ex publicatione fructum senserit Lector. Sentiet autem, nisi me omnis ratio fallit, locupletissimum; quando de origine ac progressu populorum orientis, quorum tanta nobiscum hucusque fuit obscuritas, è genuinis ipsorum annalibus, certiora nunc discet, atq; vera etiam nomina cognoscet, quæ hætenus monstruosissimè depravata erant: unde multis authoribus nova lux orietur, aliqui etiam, qui pugnare visi erant, pulchrè conciliabuntur, ut sic utrique, sublaris difficultatibus, deinceps fiant utibiliores. Rabinorum quoq; libri, qui meam Professionem attingunt propius, inde illustrabuntur. fateor enim ingenuè, Seder-olâ & Iuchasin mihi tam clarè non intellectos, antequam hæc lucerna facem alluxisset. Atq; optarem nunc redivos, Iovium aliquem, Levvenclavvium, vel Reineccium, ut læti cernerent, quàm propè scopum quisque tetigerit, dum eiusmodi adminiculis ætate suâ destituti, per coniecturas aliquando, & solâ ingenii sagacitate, rem venati sunt, homines perspicacissimi. Spero itaque tam de Historicorum quàm Philologorum gente, nos benè merituos, si talia publicè communicemus, quorum secre-

in possessio nec Marchtalero nec mihi, absque amico particepe, unquam foret jucunda. Ceterum, quia prolixius est, quam quod simul totum edatur, hoc præsertim difficili tempore, quando de studiorum eventu vel ocio, minimè certi sumus, placuit illud in membra dispertiri, quæ tamen singula per se tractatum absolvant iustum; & nunc quidem à familiâ. Ginkisanâ regum Tataricorum ordini, quoniam eius potentia, non modo ceteris Asiæ regnis longè maior fuit, quæ vel Magnocum Alexandro certare possit, sed etiam vulgò ignotior, ut vix quisquam nostrum, eius nomen inaudiverit: quod de tanto imperio, quale vix sol vidit aliud, miro vehementer. Culpa hæc est famæ, quæ in multos injuria, sæpe res minimas ebuccinat latissimè, maximas contra prorsus negligit; ut sola in mundo proportionem ignorare, nec iudicio regi videatur. quis obsecrò fuit Priamus illè; quem tamen poetæ, tot quondam populis terrisque superbum Regnatorem Asiæ salutant? anne præter Troiam ac vicinum Phrygiæ territorium possedit aliud? qui tamen in historiâ nominatissimus est? quantillus verò Vlysses? unius Ithacæ dominus, in sulæ & ambitu minimæ, & sterilibus saxis asperrimæ. Iupiter autem, quia maiorem aliquanto Cretam tenuit (quæ tamen hodie tria vix agnoscit oppida,) illicò Dominus universi orbis creditus est, & Deus quoque habitus à stultâ gentilitate. breviter: si quis urbeculam fortè cum agello; aut maris quendam scopulum: pugillo limi tectum occupavit, statim ab Homero *μυλων λαῶν, ἄναξ, κείρου*, ἀρχων, βασιλεύς, *populorum Gubernator; Dominus, Princeps, Imperator aut Rex*, titulis omninò superlativis fuit appellatus, quem hodieque admirari cogamur. Quotus quisque verò novit Ginkisium, cuius isti vix stabularij fuissent? possem eius regni amplitudinem Geographicis rationibus comprobare, sed meo hîc iudicio credi nolo; audiat Politicoratus ille Boterus, imperiorum æstimator accuratissimus, qui de magno Chan Tatarorum

rege.

rege scribit: ditionem eius in Asiâ extendi, ratione longi-
tudinis ab orientatissimâ extremitate, in Armeniam usque,
latitudinis respectu, à Volgâ versus Bengalâm; nec tamen
accenset excursions in Africam & Europam, ad Nilum
usq; & nostrum Danubium. addit: *indè percipi, quòd ipsius
Alexandri (quondam pro maximo habiti) regna, cum hoc impe-
rio conferri nentiquam possint;* ut sanè fatebuntur qui Asiæ
chartas inspiciunt. *Hac me causa movit, ut ex universâ
Genealogia, istam potissimùm familiam nunc elegerim,
explicatius tractandam: consultis tamen ante Patronis, &
de proposito edoctis, quos huic studio favere, ac discernen-
di iudicio multum pollere sciebam; inter quos eminet Vir
Nob. & Magnif. Dn. Henr. Hillerus, IC. atq; Consil. VVir-
temb. &c. huiusmodi conatuum meorum Fautor singulari-
ris, de cuius candore simul & dexteritate, patria sibi mecum
gratulatur. Ne verò cetera, quorum fortè Lector pragu-
stum habere optet, omnino reticerentur, censuit ad rem
fore: si eorum quoq; Summas præmitterem: quod in hoc
proœmio facere decrevi; atq; nè sola personarum nomen-
clatura sterilis esset vel tædiosa, subinde meas cogitationes,
si quæ obiter incident, annotare: non ut iam cuncta, quod
aiunt, rescem ad vivum, sed ut vel sic Doctiorum corre-
ctiones, aut aliorum qui similia fortasse scripta, taciti ha-
ctenus possederunt, adjumenta, in futuros usus operis per-
fectioris, interim eliciam.*

Nunc ad voluminis particularia. Scriptum est in chartâ
Turcicâ, multò quàm nostrâs densiori, & summè lævi-
gatâ; pedes 45. VVirtemb. longâ, latâ circiter unum, quæ *Voluminis
huius figura
& pictura.*
in marginibus per totam longitudinem, firmitatis ergò du-
plicatur, & superinductâ papyro sublævî coloris, ad oram
simbriatur quasi; sine tamè incisuris. Cæterum non est com-
plicatus liber, sed in orbem vel cylindrum potius, more
spirarum circumvolutus; ut solent orientales populi ab an-
tiquo facere, quod latinis propriè *Volumen* dicitur, & He-

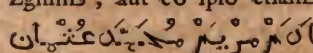
bræis מִגִּילָה *Megilla*, à מִגִּילָהvolvendo. qualis apparet in Synagogis ipsorum, liber legis Mosæicus. Vnde ultrò intelligitur, non esse Opisthographum, sed tantùm altrinsæcus inscriptum. Adhibuit Scriba (si quis hæc minuta scire desiderat) præter nigrum, etiam alios colores; non tam ornatus gratiâ, quàm discretionis. lineas quidem & circulos omnes Rubricâ pinxit; personas verò variè: scilicet minores Dominos atramento: (cuius conficiendi, Turcæ meliores sunt artifices, quam nostri) eminentiores viros, puta Prophetas aut familiarum ductores, colore rutilo notavit: eminentissimos, ut Christum nostrum, aut Muhammedem suum, viridi; qui censetur omnium præstantissimus apud hanc gentem, in colorum varietate admodùm luxuriantem. Ater enim ipsis pro sædo habetur & infausito, ut pullus incedat nemo Turcarum, nisi calamitatem aliquam insignem passus. unde & Christianorum legatis olim virio versum est Constantinopoli, quòd nigrâ veste, coloris inauspicati, Bassas accederent, quo se habitu si non sperni, contaminari tamen hilaritatem querebantur. Multò ei præferunt *Rubrum*, magis verò belli quàm pacis tempore, quod sanguinem referat. Huic tantùm excellere putatur *Cæruleus*, quantum & ipsum cælum inferiora superat; unde Alkurani vestibulum, tanquam cœli portam, eo plerunque pingunt, ut non semel observavi. Rursus hunc excedit *Flavus*, auri in terrâ & in cœlo solis æmulus. eum tamen ipsum antecedit *Candidus*, velut immaculatus, & innocentiae signator, Lunæ proprius, quam circa Kalendas cum ludæis venerantur, & in ædium culminibus ac vexillis, ubiq; repræsentant. Super omnes hos eminere creditur *Viridis*, cunctorum fruticum & herbarum color, atq; magnæ nutricis terræ velut indumentum, quo Sultani vestiuntur, & impensissimè delectabatur Suleimannus; imò ipse Propheta eorum Muhammedes, iam senescens, conspici gavisus est: idcò tota eius posteritas, è filiâ Phatimâ & genero

Haly

Prasina scriptura Turcis maxime aestimatur.

apud Græcos, in Imperio Sultanorum antecessores, magni habitus fuerit, & in diplomatum subscriptione usurpatus. refert enim in vitâ Porphyrogeniti, fol. 116. edit. Basil. cum aliqui Imperatorem, adhuc adolescentem, καὶ καρνατζι-
 μδρον ἢ ῥιμμῶ λιθιδίων προσενέχοντα, h. c. *juglandibus ludentem, aut jactu lapillorum intentum*, circumvenirent, & hac opportunitate abusi, quas vellent literas ab ipso facile impetrarent; quod Alexius Proto-Sebaitus, administrationem sibi vendicans, edictum procurâverit, quo caveretur, μὴ ἄλλως ἐν παραδείκτῳ ὕσταται, ὅσα ἡ βασιλικὴ χεὶρ ὑποσημαίνειαι
 χράματα εἰ μὴ πρὸς τὸν ἰφθὲν Ἰω' Α' λεξίῳ, καὶ οὕτω τῇ Δεξιᾷ τῷ Βατραχείῳ Ἰπιδὸς χρώματι, τὴν δ' Ἐπὶ τῇ θύσσει Ἰπτισμασίῳ βα-
 βεύσαι: *nè quid taleratum foret, quamvis regia manus subscripsisset, nisi prius ipse reviderit, & Ranali colore (quem omninò viridem interpretor) subsignarit vocem ΕΤΗΡΗΘΗΣΑΝ.*
 h. c. *observata sunt vel recognita; sive, ut nostri, PLACET.* Non quidem nescio aliàs Murice usos in diplomatibus. quod idem Author tradit in vitâ Manuelis, statim initio libri 1. fol. 26. magnum Domesticum, pro Immanuele Imperium à civibus mercantem, scripsisse ad Clericos templi:
 χράμμα ἐρυθρῶσημαντον, σφραγίδι περὶ χεῦστα καὶ σπρ. καὶ ὑμαλὶ
 ἐμπέδεν κέγχης ἀναδεδευδὼ αἶμα. *scriptum rubricâ signatum, sigillo aureo, & serico filo, firmatum concha imbuente sanguine.* quod ipsum inter cætera, eidem Manueli, exprobra-
 vit Sultanus Persicus lib. 6. post. init. fol. 88. πὶ πλεῖστα μὲν
 ἐκείνον ἐπαίρειν Φιλοδωριῶν ὑπαρχέουσι, καὶ βασιλικῶν ὑποσημαίνειν
 ταύτας χρῶμας καὶ βαρῶς, ὅλιστα δ' χρηγεῖν: *plurimis quidem illum efferre se Donorum pollicitationibus, easq; Regalibus subsignare Tincturis, (h. e. purpureis) pauca verò erogando prastare.*
 Parabant hanc βαρὴν ἐ contritis purpurâ chonchis, adiecto
 eius cruore, atque vocabant ab adurendo vel coquendo
Encaustum: quo non nisi solis Imperatoribus uti licebat,
 cæteris omnibus eius usu, imò & confectio, sub bono-
 rum proscriptione & poenâ capitali interdictum, ab Imp.

Leone.

Leone. l. sacri affatus. C. d. Divers. rescript. Sed è diverticulo in viam est redeundum, ad volumen hoc nostrum, quod non picturâ tantum, sed & literis more Turcico est adornatum. quamvis enim eas cum Arabibus habeant communes, à quibus unâ cum religione acceperunt; ijs tamen paulò aliter utuntur ac illi, & in super duas novas adsciscunt, differentiæ causa cum triplici puncto, instar hebræi Sægol infernè notatas; P. scilicet daniulculum, Arabibus inauditum, quod ab illorum B molliori formant: & compositum sibilum ZG. (vel TSCH) idiomatici suo familiarem, quem ab Arabico G mutantur. Hoc utrumque tam evidens est, ut etiam linguæ omninò imperitus, è solo punctorum conspectu inter Arabismum & Turcismum discernere possit facillimè. Præterea differunt in ipsis quoq; *Propriorum nominum terminationibus*, quæ alioquin privilegio singulari sunt immutabilia, & sola diversissimis etiam linguis uniformiter enunciari debuissent. nam & hîc sequuntur Turcæ genium suum, ac ultimam vocalem, in quam Arabicè desinerent, sive simplex ea fuerit seu duplex, per quandam Apocopen abijciunt. verb. g. pro eo quod illi scribunt per Dhamâ vel Raphe suū *Adamo, Marjamo, Muchammedon, Othmano*, scribunt isti omisso Birothro vel Ikotro, per simplex Gesmon vel Zghim, aut eo ipso etiam neglecto, simpliciter *Adam, Marjam, Muchammed, Othman.* quod ad nostram pronunciandi rationem propius accedit, & eapropter moneo, nè quis temerè vel errore mutilata esse suspicetur, si ea *sine Mutatione* protulero, prout exemplar meū tradit, atq; bona fides omninò transcribere iubet. Quod de literis & terminationibus dixi, hoc idè de Cognominibus & Epithetis intellige, quæ sæpiùs adduntur merè Turcica.

Turcica Scriptura.

Ex. caus. *پاشا جالبی بک* *پاشا خان آغا* *Begamber, Schah, Chan, Aga, Bascha, Gelebi, Beg. &c.* hoc est, Propheta, Imperator, Princeps, Dux, Capitaneus, Nobilis, Dominus. aut quamvis Arabicæ sint originis, tamen & ipsa Turcificant aliquando; unde mixta nascitur forma, qualis est quando nos latina vernaculis nostro more immisceamus, eaque *corruptimus*, ut *سلطان* *نبي امام* *ملك اسين ابو عبد الله* *بالله الرضا* *الرضا* *أکبر اصغر* *Nabi Imam, Sultan, Malik, Emir, Abu, Abd-alla, Billa, al-Muztaphi, achar, azgar.* h. e. Propheta, Doctor, Dominator (unde nomen Soldani) Rex, Praefectus, Pater, Servus-DEI (*Gottschalkh* in prisca Germanicâ) cum-DEO (*von Gottes Gnaden*). Egregius (electus vel segregatus, vulgò Mustaffa) maior, minor. &c. quo etiam pertinent Euphemiae sanctioribus passim additæ, scilicet *عليه السلام رضي الله عنه* *super quem pax*: vel *Beneplacitum Dei cum eo*. quæ suis locis explicabo clariùs. Nunc de Argumento.

Argumentum generale, & Circulorum ratio.

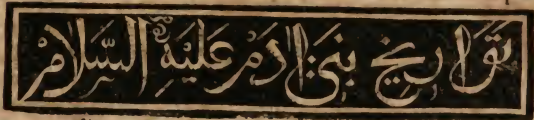
Quamvis liber titulo careret, ipse tamen aspectus facillè proderet esse GENEALOGIAS. sunt enim omnia circulatorum plena, rectis lineis connexorum, & alicubi confer-tim positorum, alibi separatorum longius, prout vel generandi series, vel temporum ratio poposcit. Nam video *Synchronismum* fuisse observatum, ut coætanei, qui simul vixerunt, etiam simul & juxta se ponerentur, licet à diversissimis descenderent stemmatibus: id quod Annorum absentiam. aliàs in historiâ intolerabilem, supplere potest quodammodo. Hâc de causâ fit aliquoties, ut catena sit perplexa, & lineæ torqueantur interdum, vel omninò decussentur, donec in spaciū liberius excant, ubi parallelis-

sinus.

finus ille circularum reperiat locum. Aliquādo longissima & sterilis trahitur linea, non quòd nemo interea natus videri debeat, sed quoniam illæ generationes intermediæ nesciuntur: ut inter Benjaminum & *Taluth* sive Saulem; quòd ità eius tribum innuisse, forsā sufficere putârit Author. Sic inter Persicos Reges à Saracenis extinctos, & *Ismaelem Abul-chanisam* ex illorum seris nepotibus ortum; Doctorem in Muhammedanâ lege maximum, ad cuius sacellum Sultanus Gelal-addolas Melich-schah Salgukius, celebre Gymnasium erexit, in metropolitanâ urbe Bagdat, literarum studijs quondam florentissimum. Contra, ubi unius parentis multi sunt filij, ut Iacobi & Ismaelis, item Haly, Ginkisi, Tuly, Halachonis, &c. ibi complures lineæ arctiores, ex uno communi angulo, sed diversis longitudinibus egressæ, *Scoparum* referunt figuram, vel Aristarum potius in spicis, quas nominum circelli ambiunt ordine, ceu grana quædam: ut ferè primogenitus stirpi sit proximus, cæteri longius emittantur. Excipitur Othmani progenies, ubi Bajazidis prioris filij, velut *ala* patris, ad ambo latera distenduntur; posterioris, in speciem *tecti* utrinq; declivis ordinantur: Suleimani verò *lunari formâ* circumstant patrem, quasi solem, limbo etiam cæteris insolito amictam. In antiquioribus familijs non semper filij, sed aliquando *Successores* in regno quicunque, etiam invasores Tyranni, descendentium more cohærent; ut ibi propriè loquendo non sit Genealogia, sed Imperantium series tantum, nec de natalibus aliquid inde concludi possit: quod certis tamen indicijsprehenditur, ut suis locis monebo. *Extra catenam* denique identidem aliqui locantur scorsim; juxta coævos, qui celebritate nòminis meruerunt annotari, quamvis obscuro genere nati essent. ut propè Mosen *Schaybus* Midianitarum Propheta, cuius in Alkurano fit mentio, Suretâ Hudi, quæ Arabicâ numeratione est undecima.

cima. Sic & circa Davidem Goliathus: circa Salomonem *Lucmanus* ille sapiens mythologus, Persarum alter *Æsopus*, cuius fabulæ extant etiamnum, & à quo eiusdem *Alkurani* Sureta 31. denominatur, quia ibi commendatur prolixè, quòd filium suum ad unius Dei cultum, & obedientiam parentibus debitam, atq; alios mores bonos, diligenter instituerit. Est tamen, nè dissimulem, in hac ipsâ collatione extraordinaria, manifestum *Erratum*, & imperitia Chronologiæ magna, quando v. g. iuxta Christum velut coætaneos ponit Georgium, Ionam & Samsonem, quorum isti longè priores, ille verò posterior est, & forrassè solius religionis intuitu, velut magnus Ecclesiæ Doctor, Salvatori ad latus fuit appositus. Suspico etiam prædictum *Lukmannum* impertinenter locatum esse, nec tam temporis, quàm sapientiæ respectu Salomoni adiunctum, adeoq; post Christi natalem demum vixisse, quia in allegato *Alkurani* textu introducit, quasi filium Dei negans, nisi *Muhammedes* impostor id ipsi suo more, h. e. solitâ mentendi libidine affinxit.

Quod *Titulum* attinet, est is in hanc formam conceptus:

Titulus:
T A R I C H.

Tavvarich Bani Adam, 'Alaihi-Ssalam: h. e. Recensiones filiorum Adami; super quem pax. Vbi huius linguæ studiosus obiter notabit Calligraphiam, quomodo in hac scripturâ *Schulfschi*; h. e. concatenatâ, etiam *Eliphaliâs* pro inconnexili habitum, per tenuem lineolam eleganter annecti soleat præcedentibus, non eiusdem tantum, sed & diversæ dictionis. item quòd bina puncta interdum supra Iod suum erigantur: tum quòd He finale propter evidentiam, formâ minu-

minusculâ supernè: Sin verò tribus punctis cassum, infernè
repetatur. & si quæ alia sunt à vulgari charactere discre-
pantia. Nec moveat quenkam ultimarum vocalium.
Apocopa. monui enim jam pridem, in hoc Arabica nostra
Turcizare. Cæterum prima vox *Tavvarich* est pluralis, à

singulari ^{٢٠٠} *Tarichon* quam Iudæorum Rabini, mul-
taex Arabismo mutuati, per suum Caph,
cognati soni literam exprimunt. ^{٢٠٠} *Taarich*, quasi ab
٢٠٠ radice descenderet, & prolongationem significaret,
sive prolixâ deductionem; cum tamen certò sit ab Arabico

٢٠٠ quod cum superiori puncto, literæ Nun proprio
scribitur, monente Chet illud per nares & cum
Rhonchio, ut dormituriæntes solent, enunciandum esse
quasi *Arancha*; N tamen haud sonoro; neq; clarum tinnien-
te. id respondet hebræorum ٢٠٠ & significat, enumeravit,
suppuravit, descripsit, recensuit. ut illorum T A R I C H

nihil aliud sit quàm horum ٢٠٠ *Sepher*; unde & Chaldæus
in Targum Ios. 15. 15. Iudic. 1. 12. Kiriât-Sepher, exposuit
٢٠٠ urbem bibliothecarum; mathematicum, vel stu-
diorum, h; e. Academiâ, scilicet Phœnicum illud vetus

Gymnasium, de quo Xenoph. in æquiv. Itaq; significat
variè, prout de re aliquâ usurpatur. Si de personis aut fa-
milijs, notat Genealogiam, catalogum vel stemma, ut hoc
loco, imitatione phraseos Mosaicæ; Gen. 5. 1. & Apostolicæ,

Matth. 1. 1. si de rebus ipsis; innuit earum seriẽ, compu-
tum, historiã aut poemã. denique si de tempore; signat
eius vel initium, ut æra & epocha chronologorum; vel pro-
gressum, id est, diarium, calendarium, annales. Altera vox

^{٢٠٠} *Bani* est ex ^{٢٠٠} *ibnon* singulari, quæ ab hebræo ٢٠٠ oritur,
& filium significat, pro quo Turcæ aliàs
suum *Oglan* usurpant. Quamvis autem sub hoc titulo &

mentionẽ Filiorum Adami, soli Mares comprehendi vide-
antur, exclusis Filiabus, Fœminas tamen aliquot celebri-
etiam Femi-
nas continet.

res, etiam complectitur, ut *Mariam* Salvatoris matrem
 κεχαριστωμένην καὶ εὐλογημένην ἐν γυναιξίν. item פתִימָה *Phati-*
mam (q. d. ablactatam vel pinguem) impuri illius Prophe-
 tæ Muhammedis gnata n unicam, ex Aischâ Abubekri fi-
 liâ progenitam, ac famosissimo Aly, Persarum Deastro
 nuptam; unde genus suum ducere se iactabant *Phatimai*
 Antichaliphæ quondam in Africâ, qui primùm Segelmessæ
 & Cairavvani sedem fixerunt, principatum inde usque ad
 Siculos extendentes, pòst conditâ urbe maximâ Cahirò in
 Ægyptum se transfulerunt, potestate nemini magnarum
 orbis inferiores: ut præter alios authores, dilucidè tradit
 R. Abrah. fol. 147. b. sui Iuchasin. propter cuius potentix
 successum, Saracenis cæteris formidabilem, huic eorum
 generi semper contradictum fuit à Caliphis Bagdadensibus,
 & è suggestu illis maledictum solenniter, natalibus etiam
 publico scripto refutatis, in quo docerentur esse כַּרִּיגַי
Charigai, minimè verò פתִימָה *Phatimai* de prosapia Mu-
 hammedis: ut idem Rab. fol. seq. refert. Sic etiam alibi,
 potissimum in serie regum Persicorum, interseruntur fœ-
 minæ, nescio an historicis nostris cognitæ. v.g. inter poste-
 riores تونون خاتون *Tunvan-docht* filia Chosrois secundi,
 quæ post fratrem Schyroëm parrici-
 dam, eiusque filium Ardschirum, regnaverit parùm ultra
 unum annum: inter priores verò, sive priscos illos Persiæ
 monarchas, ante Christi tempora florentes, ponitur
 Homay vidua Bahmani *Daras-dast*, h. e. longimani,
 هاماى qui alio cognomine à Magis Persarum, primus
 آردشیر *Ard-schir*, hoc est, farina & lac fuit appellatus,
 unde Græci suum Ἀρταξέρξης, Hebræi verò
 אחשורוש *Achaschurverosch* efformârunt. fœmina hæc virili-
 bus curis sexum suum supergressa, mille pyramides struxisse
 dicitur, quas deinde Alexander Macedo, gloriæ illius invi-
 dens,

dens, diruerit. A moriente marito gravida fuit relicta, & peperit posthumum داراب *Darab*, quem Græci *Δαρείον*, Hebræi דַּרְיָאֵשׁ *Darjâvesch* appellant, Astrologorum jussu in fluvio Gihon expositum, sed mirè servatum. de quibus aliàs. Nunc ad viros revertor, quales sunt pars maior, & numerantur universim in hâc Genealogia DCXXXV. personæ, omnes inter populos orientis celebres, plerique verò etiam Illustres, & vel summo loco nati, vel illic evecti suâ virtute. ut si à potiori denominationem indere velimus, hoc volumen non ineptè MAGNATVM ASIÆ Caralogum possimus appellare. Præcipuus tamen scopus Authori præfixus fuisse videtur *Othmanus*, ut demonstret, eum universos qui in illis locis unquam claruerunt, sanguinis communione quodammodo attingere, si non in propinquo gradu, saltem in remotiori, aut utique in communi stirpe generis humani, Adamo vel Noah: quoniam apud Turcas alius nemo natales numerat, præter Sultanos. quorum prosapia illustris habetur sola; cæteri omnes plebei non tantum censentur, sed reverâ sunt, postquam oppressis nobilibus familijs, honores officiorum etiam obscurissimis contingunt, ut quilibet evnuchus vel bubulcus, modò aut consilio valeat, aut manu sit strenuius, ad supremam dignitatem Veziri vel Bassæ possit conscendere, non hæreditariam nec ad liberos, nisi cum simili virtute propagandam.

Quamvis verò totum hoc volumen, multiplicibus lincis connexum, ita cohæreat, ut non ubivis, commodè dirimi possit; aut etiam pro diversâ consideratione lectoris, alias fortasse distinctiones admittat: ego tamen perspicuitatem secutus, dispertior id in septendecim familias insigniores: quarum Argumenta hoc loco breviter indicabo, donec singulas totidem libris describam prolixius. Prima est

Summa personarum illustrum
635.

Argumentum speciale XVII familiarum.

1. *Ante-diluviani.* est *Ante-diluvianorum*, ab Adamo ad Noam usq; . congruit
 ea quidem in plerisq; , satis pulchrè cum relatione Mosaicâ,
 in sacris literis nostratibus ; qui profanarum gentium con-
 sensus , Christianum quoque pectus delectare potest , & in
 veritate amplius confirmare : habet tamen etiam aliqua,
 ubi discrepat non nihil . ut quod Adamo, præter nobis co-
 gnitos, alium insuper filiū assignat, nomine *عبد الحازم*
Abdol-charizbs, quem nostræ recensent scri-
 pturæ. an igitur credibile putamus, per Cabalam quandam,
 inter illius loci populos fuisse conservatum, & de manu
 quasi in manus traditum ? equidem nemo negat genuisse
 plurimos utriusq; sexus; miramur saltem unde hoc nomen
 Asiaticis cognitum fiet ? si non est supposititium. deinde
 Cainis progeniem recenset aliter quàm Moses, ubi manife-
 stum est mendum ; etiam in appellatione, quando ipsum
قابل *Kabel* nuncupat, voce quasi ad Habel, fraterni nomi-
 nis formam pravè deflexâ. Tum Enochum quoque
 insucto nobis modo *ان ريس* *Idris* appellat, nec alium
 innuere potest, quia *ابن* inter Iaredum & Methu-
 salam locat, addito *Nabi*, tanquam insignis Prophætæ co-
 gnomento. unde posthâc intelligemus, quemnam sub hac
 notione passim in Alkurano describat Muhammedes: qui
 de ipso nugatur, fuisse in quartâ Sphærâ, nempe Solis, à se
 repertum, cum in coelos abriperetur (si deliras eiusmodi
 visiones credere fas est!) fortè quia inaudivit vivum è terrâ
 sublatum. unde Iudæi quoque illum transformant in An-
 gelum, nomine *מיטאטרון* *Mitatron*, quem Ionathas in Tar-
 gum Gen. 5. v. 24. vocat *ספרן רבן* *Scribam magnum*,
 quasi cœlitum Secretarius sit vel omninò Cancellarius.
 Lamechi quoque nomen depravatum est, & in *מלכי*
Malchi transformatum, per Methathesin; procul
 dubio Amanuensis errore, cui proclive fuit *מ* pro *ל*
 arripere, ut fatebuntur facilè omnes qui Manuscri-
 ptorum

ptorum talium sunt periti. Verùm, præ cæteris observatu dignum cenſeo, in hac primævorum hominum ſerie, quòd à Kainan magno rege prioris mundi (cuius ſepulchrum Alexandro M. in Indià monſtratum eſſe fertur. Iuchafin f. 6. b.) præter Mahalalelem aliam deducit lineam; per quendam كاجوماراث *Kajomarraths* uſque ad Reges Perſicos: *quaſi ea pœnas univerſalis Diluvij, extra Noa arcam effugerit*; quod nos credere pietas vetat. Colli-go autem è diligentiffimo ſcriptore huius ævi, Petro Teixera Luſitano, unde error iſte natus fuerit, nimirum ex ambiguitate nominis A D A M, quod Perſæ non primo tantum parenti generis humani tribuunt, ſed & eiſdem reparatori Noæ. Hoc ergò non benè diſcernens, Genealogiæ noſtræ Author, fecit Kajomarrathum, Cainani filium, qui potius erat Arami: ut idem Hiſpanus ex indigenarum traditione refert, in Relac. de los Reyes d. Perſ. f. 3. *Kayumarras fue hyo de Aram, hyo de Sem, hyo de Noë, à quien los Farſios llaman Adam-aſſany, que quiere dezir, Adam ſegundo, por ſer el que ſegunda vez fue padre de las gentes. Tanto que Kayumarras fue criado Rey, y metido en poſſeſſion del gouierno, mando ſob grave pena, que todos le llamaſſen Adam, y de aquy naſcio un error, entre los gentiles de Perſia, que aun ſiguen y tienen los que lo ſon, de que eſte fuera el primiero y verdadero Adam padre de las gentes.* Græcæ quidem religionis Chriſtiani, ſtatuunt plures quàm nos credimus perſonas, intra ipſam arcam fuiſſe ſalvatas; quando Noe filias etiam & generos attribuunt. ut fecit Conſtant. Manafs. fol. 19. edit. Meuriſ.

Τῷ Νῶε δὲ σωθέντων υἱοὶ καὶ θυγατέρες,
Γωὴ, γωαῖκες τῶν υἱῶν, νυμφῶς θυγατέρων.
Cum Noah navigarunt filij & filia,
Vxor, uxores filiorum, ſponſi filiarum.

nos verò ſimpliciter acquieſcimus calculo divi Petri, 1. Epl. 3. v. 20. quòd octo tantum animæ per aquas ſervatæ ſint,

D

neque

neque concedimus verba (τὸν ἑστῶτα) in textum ab aliâ manu, velut declarationis gratia, per parenthesin esse inserta. Crassius absurdum committit Iudæorum credulitas, quod Ogus extra id navigium, evaserit aquas diluvij; quamvis non benè consentiant, in illius persona. plerique nominis homonymiâ decepti, opinantur fuisse illum Regem Basan, Moſis coætaneum; alij verò ad temporis intervallum cautiùs attendentes, aiunt illum fuisse parentem, & ipsum valdè longævum, ut Abrahamum attigerit. unde Gen. 14. 13. dicatur עֶשְׂרֵי עָשָׂר evasor. Discrepant etiam in modo liberationis. multi credunt proceritate corporis fretum enataſſe, quia fuerit è posteris נֶפְלִילִים Nephilim, h. e. gigantum, Gen. 6. 4. qui in Targum Ionatha nominatim exprimuntur שְׁמַחַצַּצַּי וְזִיֵּל Schamchatzzai & Vziel. alij contra, quòd aquas ferventes statuunt, aſſerunt arcæ ipsum extrinſecus inequitaffe. quas lites nunc diſcutere nil attinet: qui vult conſulat idem Targum, Genef. 14. 13. & R. Sal. ad eund. text. item R. Bechajum in Parſ. Lech-lecha, & alios ibid. Etiam Nicol. Damascenus author antiquiſſimus, à Joſepho laudatus lib. 1. ant. cap. 3. tradit in Armeno monte Baris, multos profugos diluvij tempore ſervatos, præter illum, qui arcæ vectus, in vertice montis hæſerit. Minus difficultatis habet, quòd urbes aliquæ, ultra diluvium ſervatæ ſint, ut Solinus c. 47. de Ioppe innuit, orbe toto antiquiſſimâ, & ante inundationem conditâ; lapides enim, quamvis diſijciantur, non moriuntur tamen: & memorat etiam Beroſus, multas turrium ruinas, poſt cataclyſmum ſuperfuiffe. de quo iam ſatis.

2. Noa poſteris
usq; ad Mo-
ſen & Samue-
lem.

Altera pars generationum incipit à Noachò, qui è tantâ vetuſtate, inter orientis populos hodieq; nominatiſſimùs eſt, ut etiamnum Arcæ reliquias, & certa quietis eius veſtigia demonſtrent. id quod jam olim Fl. Joſephi temporibus, ante XVI. ferè ſecula, pro magno antiquitatis monu-

monumento fuit habitum. lib. 1. Archæol. c. 3. ubi se multò
vetustiorẽ Berosum citat, qui testetur aliquos inde bitu-
men, quasi pro Amuleto abrafisse. Heraclium sanè Imp.
incessit cupido tam celebrem locum proprijs oculis lustrã-
di. proinde cum Persas in Armeniã vicinã prelio vicisset,
digressus est inde ad oppidum ^{نعمانين} *Themanin*, quod ipse
Noachus cum suis, post egressum ex arcã,
ibidem & condidisse creditur & incoluisse; atque conscen-
so monte altissimo, situm loci & reliquias diligenter inve-
stigavit. ut refert Elmacinus Arabs ab Erpenio nuper edi-
tus, lib. 1. circ. fin. c. 1. ubi tamen erratum est in nomine

montis. neq; enim ^{جودي} *Gudi*, sed ^{جودي} *Gurdi* vel *Gordi*
potius legendum censeo, quoniam utrumq; Targum, eo-
dem ferè modo קרדין & קרדי *Kardu* & *Kardon* exposuit,
Gen. 8. 4. item Geographorum princeps Strabo, libb. 11.
& 16. Gordyæos montes inter Armeniam ac Mesopotami-
am agnoscit; imò etiam hodie Cordæorum ibi degentium,
& latrocinijis nunc infamium, in Persicis itinerarijs vulga-
tissima est mentio. Scilicet facillimè contingit in characte-
re Arabico, maximè quidem in M. S. tis, sed unde tamen
excusa transumuntur, ut Vav habeatur pro Resch, vel con-
tra. Hinc igitur etiam emendandus est consimilis locus in
Geographiã illius Nubiensis Anonymi authoris (libro ra-
riori, & cuius usum ego benevolentia Dn. Beldi nostri
acceptum refero, viri professione quidem IC. sed possessione
πανεπιστήμιου) ubi de situ montis ita scribit, fol. 234.

من الموصل الي مدينة بلن احد وعشرون ميل ان
شيت في البروان شيت في الدجاة ومن بلن الي
جزيرة ابن عمر تسعة وستون ميل وهي متصلة بجبل
يهنن وما سورين وغلسا بور جميعها في الجبل الذي

منه جبل الجودي المتصل بامد من جهة النهر
 وجبل يهنيين هو الجودي الذي اذخرت عليه
 De Mozel (urbe
 ad ripam f. Tigris, ex opposito ruinarum veteris Nineve) ad ci-
 vitatem Balad, sunt 21. miliaria (scilicet parvula & Italicis mi-
 nora, qualium tria unam Pharsancha faciunt, partem
 vicissimā quintam gradus ^{فرسخ} quamvis Indi, ex traditione
 vetustissimi Doctoris sui Hormos, id est, Hermetis, gradi-
 bus singulis præcisè ١٠٠ ^{هرمز} tribuant, ut Author in Prefatio-
 n. monet fol. 3.) si ve velis extrinsecus (itinere pedestri viam con-
 ficere) si ve in ipso Digla (h. e. fluvio Tigride.) Et de Balad versus
 Gezir-ibn-Omar (h. e. insulam filij Omar, in eodem flumine, loco
 superiori sitam) sunt 69. mil. Ea conjungitur (ferè, nisi quòd
 alveus amnis intercedit) cum monte Iemanin (suspicio legendum
 esse Themanin, duobus punctulis supernè locatis; ut mons adha-
 renti oppido sit homonymus.) Et Masurin atq. Kilsabur, ambæ
 sunt in illo monte, de quo est mons Al-Godi (lege nunc Al-Gordi)
 qui pertingit ad Amid, (urbem eiusdem ripæ, satis celebrem) ex
 parte arcium. Isse mons Iemanin (vel Temanin. q. d. australis) est
 ipse Godius (iterum lege Gordius) in quo requievit navigium il-
 lud, navis nempe Noachi, super quem pax. Animadverto hîc
 etiam ipsum Haythonem (qui tamen vulgò ibi natus, &
 Armenus creditur, cum revera Cilix fuerit) hallucinatum
 esse, quando Arcæ reliquias adhuc dum suo tempore,
 A. C. 1300, in vertice montis fuisse spectatas, tradit, ad fin-
 c. 9. seductus nimirum à plebis credulitate, quæ nigellum
 apicem inveteratæ nivis, quâ inaccessible mons à multis sæ-
 culis vestitur, pro putrescente ligno habuit. Certiora nos
 docet Iudæus Benjamin, peregrinator fide dignissimus,
 priori plus quàm sæculo antiquior, & quo vix alius quis-
 quam in mediterranea loca penetravit intinius. is fol. 15.

Itinera-

Itinerarij sui refert, eas reliquias multò ante, ab Omaro Chalifa, in prædictam Insulam ipsi cognominem, de monte translatas fuisse, ac pro tabulato templi ab eo extructi adhibitas: sive lignum illud עֵצֵי צֶדֶדֶר cedrus fuerit, ut plerique credūt, seu cupressus, quod sonus vocis arguit. verba sunt: מֵסֵם שְׁנֵי יָמִים לְגִזְרֵי בֶן עֶמֶר וְהָיָה כְּתוּךְ נְהַר חֲרוֹק לְרִגְלֵי הָרִי אֲרֻט מֵהַלֵךְ ר' מִלֵּין לְמָקוֹם שֶׁנֶּחְדָּה שֵׁם הַבַּיִת נֶח אֲבָל עֶמֶר בֶּן אֵל בְּטָאָה לֵאמֹר אֵת הַתִּיבָה מֵעַל רֹאשׁ שְׁנֵי הָהָרִים וְעָשָׂה אֹתָהּ כְּנֶסֶת לְיִשְׁמַעְאֵלִים וּבְקִרּוֹב הַתִּיבָה כְּנֶסֶת עֲזָרָה הַסּוֹפֵר עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבַיּוֹם ט' בָּאִים יְהוּדִים לְהַתְּפִלָּה שֵׁם וְהָם בְּגִזְרָה כְּמִי ר' אַ פִּיָּם:

inde (scilicet ab urbe Neziribin) duo sunt dies (iter bidui) ad Gezir-ben-Omar, qua sita est in medio flumine Chaddêl (h. e. Tigride, sic à celeritate fluxus nominato, quòd unâ die septidui spaciumperruat) juxta pedes montium Ararat, itinere 4. miliarium (distans) à loco ubi requieverat arca Noe. veruntamen Omar filius Al-Chitabi (circiter annum Chr. 640.) tulit eam de vertice montis duplicis, (adharet enim altiori monti alius minor, cui tamen etiam æstate totâ nives incumbunt, teste Iospho Barb. in itin. Pers.) atq; struxit inde fanum (vel Mesgidam) pro Ismaelitis (in usum religionis illorum) prope quam Synagoga Esdra scribae, adhuc extat hodie (circ. A. 1170.) ubi diebus festivis orandi gratiâ congregantur Iudei, quorum in sola insula sunt ferè quater milleni. Hæc cum ita se habeant ratione situs, ut ex idoneis authoribus probavi hætenus, non est cur se tantopere torqueat Nic. Fullerus, l. 1. miscel. c. 4. quomodo inde in terram Sinear, אֶרֶץ שִׁנְאָר ab ortu potius, quàm à septentrione, profecti esse dicantur Gen. 11. 2. simulque ruit totum illud, quod de monte Loubar, vel Doubar, vel Imbar, vel Nibar, vel Bar simpliciter, magis operosa quàm felici conjecturâ proposuit ibid. & l. 2. c. 1. iterum repetijt. Ista Geographi examinent accuratius: Chronologi verò illud; quòd in magnâ coniunctione signi aquei & contigisse dicitur

tur, ab astrologis Arabibus. Iuchasin fol. 148. b. בימיו אמרו התוכנים שבאחיז הזמן יבנה מבורל אברה ליה כסבורל נח וקרנ הכליפורה לתוכן אחד ואמר לו שבזמן נח היו כל השבעה כוכבים במזל דגים וכעת היו הששה לכר משבתאי ופחדו על בגדאד שהייתה עמוקה וכגרו כל מעברות המים וכן היה שאתה השנה כל הישמעאלים ההולכים לחג במקום הקדוש שלהם נטבעו כורם מים וילתה אשיר נשלו על ההרים הרמים הכליפורה הרביש את התוכן בגדי מלכות: illius (nempe Mustalis Aegyptij Chaliphæ) diebus (post annum Hegira 487. h. e. circ. nostr. 1100.) pradixerunt Genethliaci Diluvium, non tamen quale illud Noachi. vocatus enim aliquis eorum à Chali-phâ, respondit: Noa temporibus omnes septem planetas versatos esse in piscibus, præsentiverò atate solos sex, excepto Saturno. Itaq; solliciti fuerunt de urbe Bagdad (metropoli Babylonie, Musulman-nici Pontificatus sede) quòd humilis esset (sive) atq; obthurarunt omnes transitus aquarum (tàm vada quæ naturalis exundatio f. Tigridis faciebat, quàm incilia, quibus flumen arte derivaba-tur multipliciter, objectis utrinque aggeribus.) Et ita contigit (eventus prognostico respondit) ut illo anno Ismaelita omnes, quot-quot (solenni & anniversariâ peregrinatione magnis agminibus) profecti erant ad festivitatem (paschalis mensis Ramadhan) in lo-cum sanctuarij sui, (scilicet Meccam, prope maris rubri sinum, sub tropico cancri) submersi fuerint inundatione (quod omninò admirandum est in Arabia siccissimâ, ubi sæpè aliquot dierum iti-nere, vix haustum aquæ reperiunt, quo linguas irrigent arcescen-tes) exceptis tantùm illis, qui in altos montes evaserunt. Itaque Chalipha induit Astrologum (honoris & præmij causa,) vestibus regijs. Inde computa, Cl. Dn. Keplere! diluvij momentum, si placet, ac ope calculi tui Rudolphini, emenda nobis vete-res fastos. Ego ad Noam revertor. Is habet in genealogiâ præsentem, præter notos 3. filios, Iaphet, Sem, Cham, etiam quartum Kennan sive Canaan; unde apparet orien-

orientales verba Gen. 9. v. 24. 25. aliter accipere ac nos. Id
 verò minus etiam concoquere possum, quod Aben-Ezra,
 celebris alioquin Rabinus, & mihi met magni habitus, nos
 Germanos ab hoc Canaano deducere conatur, velut fugi-
 tivos, utique non ferendâ nostrâ gentis iniuriâ; in suis
 Comm. ad penult. vers. Obad. שְׁמַעְנוּ מִפִּי גְדוֹלִים כִּי אֶרֶץ
 אֲלֻמְנִיָּה הֵם הִכְנַעְנוּ יְיָ בְּרַחוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 בְּכוֹאֵם אֶל הָאָרֶץ, צִרְפָּת הִיא פְּרָנְסִיָּה
 וְהָרִגוּ וְנָתַן בֶּן עֲזִיזָא סִפְרָא אֶסְפְּמִיָּה;
audivimus ex ore magnatum, quòd (veteres) Alemanni sint Chananei, qui fu-
gerunt à facie filiorum Israel, eas terras occupantium. sic etiam
Zarpath in hoc textu est Francia (occidentalem intelligit, sive
Galliam) & Ionathas Vzielides interpretatur Sepharad-Hispa-
niam. A Iapetho per filiū بُولُ حَاشَ *Bul-Chasch & nepotē*
Mazghin, مازغين *propagat author no-*
ster Turcas, ut infra, perspicuitatis causa seor-
sim dicitur: à Semo autem derivat Patriarchas. & inter hos
tertio statim loco ponit هُوْدُ نَبِي *Hud Prophetam. quis*
 verò sub hoc nomine هُوْدُ نَبِي intelligatur, obscu-
 rum est; nam & hîc Turcis inter Arphaxad atque Peleg, una
 persona redundat, ut nobis in græco textu novi Testamen-
 ti, Luc. 3. v. 36. unde quis cum pro Evangelistâ nostri Καὶ ἄν
 habere possit: præsertim quia هُوْدُ demum sequitur, quem
 omninò ex هُوْدُ Eber depravatatum esse censeo, quoniam &
 pater Pelegi statuitur, & literæ tam parùm abludunt. Her-
 mannus quidem Dalmata, Scholasticus olim Legionensis
 in Hispaniâ, non linguæ tantùm, sed & dogmatum Arabi-
 corum suâ ætate peritissimus, in libello de Nutriturâ (h. e.
 educatione) Muhammedis, expressè scribit, Hud esse ipsum
 Heber: ego tamen assensum suspendo etiamnum, donec
 alter nodus mihi solvatur, quem Alkuranus nexuit, Sur. XI.
 ubi hunc Hudum, هَادِ *Aadi fratrem facit, qui nostro volu-*
 mini

E

præiens

præfens tranſitum, & rudi quidem manu, ſed qua potui fide
(pro ſpectatore curioſo) expreſſi; ut neq; literarum figu-
ras, ubi vetuſtate vitium fecêre, quicquam immutaverim,
quas tamen è textu Exod. 20. v. 3. reſtituere fuiſſet facil-
liſimum. Æneus eſt, huius præciſè quantitatis, quam aſſi-
gnavi, pendetque unciam cum ſextante, aut paulo plus.
Quamvis autem non adeò ſim abſurdus, ut credam ab ipſo
Moſe, vel eius iuſſu à Bezaleele, cuſum; nil tamen dubito,
quin ſit antiquiſſimus, & ab illius gentis artifice quodam
formatus, cui per Cabalam plus de Moſis perſonâ conſtare
poruit, quàm nobis, tempore multò poſterioribus. quem-
admodum etiam, inter Romana numiſmata reperiuntur
hodie, quæ privata tantum & Honoraria fuerunt, nec un-
quam uſualis monetæ vices publicè perfunctæ. Non verò
me fugit quid obijci ſoleat vulgò, eiufmodi nummis he-
bræorum: non licuiſſe ullum ſculptile aut imaginem fa-
bricari, Exod. 20. v. 4. unde religioſiores Iudæi, ne chara-
cteres quidem. ☉ ☿ ✱ aut-Υ ✽ ⚡ tolerant, etiam in ſuis
Luchot, h. e. Calendarijs, aut Aſtronomorum libris; neque
ceras quovis annulo ſignant. & ipſe Maymonides anxie
distinguit, ratione formæ, materiæ, obiecti vel finis, inter
צלות ורקמה *prominens & incifum* וצורת ופסוקע
ſtatuum & acupictum. צורת אדם ובהמה *figuram homi-
nis aut animalis* וצורת ארץ או לווין *id quod ad latrîam vel ornatum fit*,
lib. Madd. tract. 4. cap. 3. quorum illa prohibeantur, hæc
conceſſa.

concessa sint: Elido tamen has eorum subtilitates univ-
 fas, unicâ praxi veteris Reip. quando Siclis ex unâ parte
 מקלו של אהרן עם שקדיו ופרחיו *baculum Aaro-*
nis cum amygdalis & fructibus suis, ex alterâ חמץ חמץ *scu-*
tellam manna imprimebant, ut ipse R. Mose bar Nachman,
 experientiâ doctus confiteretur, in append. Perus. hatthor.
 nè quid de Abrahami וקן וקנא *sene ac vetulâ*, de Iosua
 ומגד *tauro & monocerote*, Davidis ורמא *perâ & turri*,
 Mordechai שק ועטר *sacco & coronâ*, repe-
 tam, è veteri traditione R. Chelb. Beres. Rab. pars. 38. & fa-
 cit pro me contra recentium Iudæorum superstitiones
 R. Mose Mikozi, qui in suo Semag, præc. neg. 22. mutilas
 imagines, quantumvis humanæ sint, excipit disertè:
 שם לחשד באנדרטי לפי שהיה צלם גמור ויש בו כל
 הגוף אבל פרצוף אדם לבד לה מצדו שיהיה אסור
 וכו' *culpat iconas viro-
 rum ubi*
statua est integra & corpus totum; at faciem hominis solam seor-
sim, non invenimus prohibitam esse. ego tamen ajo, nil hic temerè
admittendum. Qui plurâ scire volet, conferat ipsum Tal-
 mud, Mals. Afod. Zar. cap. 3. fol. 40. & seq. ubi huius ma-
 teriæ propria sedes est: & inter cætera Raban Gamliel à
 Proclo, philosopho an hæretico? reprehensus esse legitur,
 cum balneum Ptolemaidis intraret, in quo A' *Ἀπολλωνίου* statua
 erat locata. Sed hæc Iudaica me parùm feriunt: fortius ur-
 gerer dicto Pauli 2. Cor. 3. 7. quod nemo potuerit ἀνίστα-
 εις τὸ εἶδος τοῦ Μωϋσέως, ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ, itaque nec Apelles
 huius faciei maiestatem depingere. Iudicium esto Lectoris:
 ego vel tandem ad cætera pergo

Nempe ad Reges priscos, quorum genus à *Kajomar-*
ratho propagari, supra indicavi. Fuit is de sententiâ Persa-
 rum, non multò post Noë tempora, primus Rex Adsar-
 bigan, h. e. provinciæ circa Tabriz, & extendit inde suum
 imperium longissimè in orientem, usque ad urbem Balk,

Reges Adsar-
 bigan

آنر بیجان

Vzbekiæ metropolin, quam idem condidisse fertur ministerio servorum jure belli captorum; & in memoriam fraternali Amplexus ita nominasse: ut P. Teixera prodidit, illorum locorum hodie, si quis alius, ab experientiâ scientissimus. lib. 1. c. 2. ad fin. *Tenia Kayumarràs un hermano en tierras de Mogarab (que quiere dezir, azia el Poniente) el qual de la parte donde rezidia havia venido abuscalle hasta Damaoand, y no le hallando, passò hasta adonde supò que estava; Violò y conoçitolo Kayumarràs y abrássandolo estrechamente, por mostrarle el contento que recebiá con su vista, llamó à là Ciudad que fraguava, Balk, que quiere desir Abrassio, como aun oy se dize, y es delas mas famosas que hay en la provincia de Vzbek, populosa, rica & belicoza, como son las de mas delas de aquellas partes.* Sed in hoc non convenit nostro volumini, eum Teixera relationibus, quòd eæ Kajomaratho filium Nacek ascribunt, quem præsens Genealogia nescit. fortassis idè nobis omissus est, quia politicarum curarum vacuus, totum se dedit philosophiæ studio, quâ etiam de causâ, procul ab aula strepitu, seorsim vixisse memoratur, in monte quodam, ut speculationibus rerum physicarum, sine obstaculo indulgeret attentius. quod ipsi tamen malè cessit, quando latrones quidam opibus insidiati, eum opprefferunt vitæ suæ nimis securum nec opinantem, atque vulneribus aliquot inflictis occiderunt: ut idem tradit, init. cap. eiusd. *era Kayumarràs casado y tenia hijos, de los quales el mayor por nombre Nacek, por ser aficionado à la vida solitaria, y contemplacion de las cosas naturales: vivia con su muger, recogido en una sierra de las de Damaoand, ciudad entonces puesta, en la provincia de Aderbation, de donde la sierra tomava el nombre: y aora en la Hyerak. y como era hombre sincero y de buen entendimiento. algunas vezes, por recrearse. iua su padre à estar con el, el tiempo que de las ocupaciones le sobraba, a acsiò que yendo un dia à ville, entrando por su pobre casa, lo fue hallar, en lo mas escondido della, muerto de muchas y*
crue-

cruelles heridas. Et aliquibus (de ritu cremandi cadavera) interiectis: El qual celebrado el entierro de Nacek, se recogió triste de zozco de saber quien huviesse sido el agresor de aquella maldad, como despues supo, que havian sido Salteadores de tierras vezinas, que discurriendo por las suyas, hallaron ally su hijo, y lo mataron. Itaque successio regnorum ad eius posthumum, Kaiomarrati nepotem devoluta est, quem nostrum exemplar avo immediatè subiungit, quali filius fuisset, rectè tamen

*سيامك Syamek appellat. Sed nec iste diuturnus erat. cum enim avus ætatis & gloriæ satur, imperio se abdicasset, idq; huic Syameko tradidisset consensu procerum, volebat musteus ille juvenis, cuius calidum pectus, prudentiæ tepor nondum temperaverat, mox in administrationis vestibulo, virtutis suæ specimen edere, unde subditi etiam de futuro benè augurarentur. Verùm temeritatis pœnam sine morâ luit, accepto ab hostibus lethali vulnere: quo factum est, ut grandævus ille Kajomarraths, denudò ad Reip. curas animum alligare coactus fuerit, nî regnum industria suâ partum, turpiter dissipari permittere vellet. hîc patheticè depingit nobis Teixera morientis gestum & ultima suspiria, quomodo jam saucius, ad uxoris tentorium deportari voluerit, & cædis suæ ultorem, ex alvo maternâ evocârît. cap 3. *Huuo cara la vittoria, porque recibí una herida mortal, hizosse llevar con presteza a su tienda, adonde estava su muger preñada, y hablando con la criatura que aun estava en el vientre, le pidió, que nasciendo hombre tuviessse cuidado de vengarlo, y quasi con estas palabras en la boca espirò dexando el Reyno con harto pezar. Is fuit* *س. ز. م. د. Huschank;* qui cum regno diu præfuisset, icû tandem lapidis, capite in prelio excepti, periit; relicto successore *س. ز. م. د. Tahmuraths,* qui à victorijs & strenuitate suâ *س. ز. م. د. Diuband,* h. c. Dæmonis lictor, cognominatus fuit. Celebratur tamen eius clementia, quod populis bellò*

attenuatis, tributum in aliquot annos remiserit. Ab hoc descendit nobis *Gamschid*, qui Persis creditur esse prioris frater *جشمشید* potius vel consobrinus. iste pacis artibus celebrior habetur quàm belli, quòd nempe plebem in tribus distinxerit (ut Romulus Quirites) & instituerit opificum collegia, legibus præscriptis; item Granaria passim condiderit, unde pauperes olim famis tempore iuvaret: vini denique *culm publicavit*, postquam eius virtute, puellam in suo gynecæo convaluisse sensisset, cum antea in apothecis tantum & pro medicamento asservaretur, exigua quantitate. Huic etiam regi primordia sua debet

Schiraz, inter Persiæ urbes nunc facilè princeps, in *شیراز* regni meditullio sita, duodecim Pharsanchas; h. e. 36. Mil. Pass. in ambitu complexa, temperati aeris nec ita ferventis ut ad australem oram; unde rosetis abundat & rex iste florum ibi tam numerosè habitat, ut aquis inde maximâ copiâ destillari solitis, vel navis vehi possit. itaq; nec mirum est, eorum idioma cæteris Persiæ dialectis præferri, quorum ager tam suavem spirat odorem, cerebri quamvis cuncti vivificatorem potentissimum. Vitio tamen datur huic regi, quòd eâ prosperitate tandem elatus, affectârit honores divinos, & statuas nomini suo consecratas, coli voluerit; quo fastu, in ipsis quoque magnatibus exoso, procerum animi sint abalienati, ut inde agnatus quidam

Docchak - Alvrumanus occasionem arripuerit, invadendi regnum. Is mihi extra successione catenam notatur, quamvis etiam de regio sanguine descenderit: homo truci aspectus, & qui solo vultu terrere potuit; nec factis mirior, quòd è crudeli eius medicinâ satis apparet. cum enim lumbricorum intestino morfu, graviter vexatus decumberet, non nisi humani adipis inunctione curari voluit, è fortissimi cuiusq; corpore parati; si ve seriò id sibi profuturum imaginatus fuerit, seu prætex-

erit

erit tantum, quod credibilis est, ut hoc titulo paulatim optimates tolleret, quorum iusta in se odia concitasset. Atque per somnum de infortunio suo præmonitus, quæsit quidem apertè Antecessoris filium, cumque non invenisset, sustulit pro eo repertum Aspeon, è matre avum; sed mox ipsemet sublatus est à quodam nobili Capiraneo.

كرواصه كاني Cao Izphahanense, & cæteris Tyranniculis coniuratis vindicibus. Ita regnū legitimo hæredi, scilicet Gamschidis filio, restitutum fuit; qui clanculum interea delituerat: Regi bono, & per ætatē, caliganti tandem. Is mihi vocatur *Phiridun*, & in hâc Genealogiâ locatur ante *Abrahamum*, cui tamen ad latus poni debuisset, iuxta ratiocinationem.

Teixeræ. cap. 8. fin. nisi eo ipso etiam posterior fuit. Ab hoc *Phiridune*, generationis linea divaricat in tres ramos, non pro nativitatis ordine, sed iuxta terrarum situs, dispositos; quibus totidem eius filij, ut gubernatores præficiantur. Medius enim nomine *Irag*, à patre habuit medias regiones, nempe ipsā *Perisiam*, cum adhærentibus *Assyriâ* & *Mesopotamiâ*, item satrapias infra mare Caspiū, quibus inde nomen *Hircaniæ*, antiquitus videtur inditum fuisse; quamvis hodie paulò aliter, literis tamen æquivalentibus *Hirak* scribatur, & situ non nihil mutato, propius *Tigridem* accedat; ut apparet è Nub.

Geogr. Clim. 4. sect. 6. Ab hoc ad occasum locatur *Salmo*, ad ortū verò *Tur*, è superioris *Dhocchaki* filiâ natus uterq; avi pessimi nepotes nihilo meliores qui primùm vivo patri, deinceps etiam Irago fratri, & maiori natu & nobiliori quàm matrem, rebellare nil dubitarunt. Hic verò minimè assentiri possum Teixeræ, quando Turcas ab hoc Turo propagare nititur, cap. 8. hisce verbis: *Este Tur llegado que fue à la tierra que supadre le avia dado; en el lugar que juzgò por mas dispuesto y acomodado, fundò una ciudad*

à que

à que de su nombrellamò Turon, y lo misino tuno aquel Reyno y la region toda, Turquestam como aun oy sellama. Està ciuadada junto al mar Caspiopor enscima del, hazia oriente, en las tierras, que dizen de Maurenahar. Este fue el principio origen, y nascimiento de los Turcos, de aqui salieron, y de aqui ocuparon lo que oy poseen. De suerte que no di Tencros ny de Tracios mas de Tur, hyo de Frahydun tomò el nombre la ciudad y Reyno Turon, y Turquestam; que quiere dezir Provincia, ò Region de Tur, y en el mismo sentido dizen: Induistam tierras ò Region de la India: Arabistam tierras ò Region de Arabia. &c. quamvis enim eos à Teucris vel Thracibus oriri rectè neget, ac vera sint etiam, quæ de situ & nomine regionis Turkestan refert (nisi quòd provinciarum terminatio STAN نستان Arabicè per N scribi debet) imò & hoc verissimum, quòd illa Turkestan, post mare Caspium sita, vetus eorum patria fuerit, undè primùm ad Euphratem & occidentaliora loca emigrârunt, cum à Tataris pellebantur, ut Iuchasin docet, fol. 152. & infra clarius cognoscemus: nostra tamen Genealogia, existius gentis archivo deprompta, disertè negat ab hoc Turo descendere. imò nè à طراک Turako quidem, altero Gamschidis filio, ad quem طراک tamen etymi sonus accedit proximè: sed à supra nominato Bul-chasich Iapheti filio, qui etiam cum Levvenclavvi Musulm. Histor, congruit melius, f. 90. Quamvis ipse mirer (nè celem quomodo tam consona vox, extra seriem cadere potuerit: Nec scio quid in hoc sententiarum divortio suspicari debeam, aut ad conciliandum afferre aliud, quàm ut statuatur quidem ille Turak, gentis Turcarum conditor; ied cuius stirpi, mox in 8. generatione, apud فرهمار Phramaratzum deficiente, successerit in regno فرخ posteritas Bul-thasi à quo suum genus omninò, nec ab alio, deducunt Imperatores Othomanidæ hodierni: quos respectu temporis, ad ultimam distributionis meæ partem, reservo. Caterùm

Irago

Irago successit *كوشنگ* *Kuschang*, quem Teixera non habet: & huic demum *مانوگیر* *Manughir*, longævus ille, qui cùm priorib. ann. ۵۰. in pace continuâ regnasset prudenter, consiliario usus quodâ *Samo fil. Narimon* (nobis ibi ad latus posito) tandem bello petitus fuit ab *اشراسیاب* *Iphrasiabo* Rege Turkestan, agnato suo (qui etiam *یولیانو* *Yuliano*). *sed victor* & tranquillitatis causâ deinceps inter Persiam atq; Turcas, fluvius Gichon pro termino constitutus est. Non tamen hæc transactio duravit ultra Manughiris vitam; proinde cum fato functus esset, instauravit Iphrasiabus bellum, contra filium *نودر* *Nodhar*, eumque captum decollavit, occupatâ possessione regni; à quâ tamen post iterum deiectus fuit, virtute *زالی* *Zali* nobilis Persæ, qui cum prolixo capillitio virilitatis omine, in hunc mundum editus esse memoratur. Itaq; pulso tyranno, redijt imperium ad legitimos Dominos, traditūq; fuit *زابو* *Zabo* Nodhari ex fratre *تاهماسپ* *Tahmasb* nepoti, *زاب* qui propter ingravescentem senectam, in administrationis consortium assumpsit *کروشاب* *Karuschab* fratris *ابناسب* *Ibnasbi* filium; quem Teixera l. 1. cap. 12. vocat *Garxaçes*, & illum priorem, cum prosthesi, *بازاب* *Bazab*; consobrinos, regnique socios: quorum iste, quantumvis vetulus, fuerit *muy gloton, y amigo de comer y beber, y inventor de muchos Guizados y varios Potages*, h. e. gulosus, comessator, heluationi deditus, author singularium cupediarum & poculentorum. Hæc epitheta si considero diligentius, in mentem venit esse fortassis ipsum Sardanapalum; præsertim cum alia quædam congruere videam: scilicet. 1. Antecessorum aliquot nomina, 2. ipsius viri mores. 3. denique successorum defectus & lineæ terminum. Annon enim noster

Phiridun *Metaſthenis* *Pyrithido*? noſter *Iphraſiab* illius *Ofraceo*? *Karuſchab* *Aſcrazapi*, belle conſonant? quid verò de morum conformitate dicam? loquatur pro me *Iuſtinus*, lib. 1. *poſtremus* apud eos regnavit *Sardanapalus*, vir muliere corruptior. Adhunc videndum (quod nemini antea permiſſum fuerat) præſectus ipſius, *Medis* præpoſitus, nomine *Arbaectus* (alijs *Arbaces*) cum admitti magna ambitione agere obtinuſſet, invenit cum inter ſcortorum greges, purpuram colorentem, & muliebri habitu, cum mollitiâ corporis & oculorum laſciviâ omnes feminas anteiret, penſa inter virgines partientem. Quibus viſis, indignatus tali ſæmina tantum virorum ſubjectum, tractantiglanam, ferrum & arma portantes parere, progreſſus ad ſocios ſuos, quid viderit refert. Negat ſe ei parere poſſe, qui ſe ſæminam malit eſſe quàm virum. Fit igitur conjuratio, bellum *Sardanapalo* inferitur: quo ille audito, non ut vir regnum deſenſurus, ſed ut metu mortis mulieres ſolent, primò latebras circumſpicit, mox deinde cum paucis & incompoſitis in bellum progreditur. victus, in regiam ſe recipit, & exruetâ pyrâ, ſe & divitias in incendium mittit, hoc ſolo imitatus virum. item *Diodor. Sicul. lib. 2.* *Sardanapalus*, trigèſimus à *Nino*, & poſtremus *Aſſyriorum* rex, omnes ſuos majores luxuriâ & ignaviâ ſupergreſſus eſt. &c. nec tantùm cibo & potu ad voluptates titillandas dum viveret jugiter abuſus, &c. ſed & ſepulchro ſuo poſt mortem, *Epitaphium* tale inſcribi voluit, quod de moribus apud poſteros teſtaretur. Id ex *Aſſyriaco* idiomate, *Græci* hoc modo expreſſerunt:

Ταῦτ' ἔχω ὅας ἑφ' ἄραρον, καὶ ἐφ' ὕβρισι, καὶ μὲν ἔρω
τίρπν' ἐπαθόν, τὰς δὲ πολλὰ καὶ ὀλβία κῆνα λείπωται.

Quod *Cicero* ad fin. ult. libri *Quæſt. Tuſc.* ita expoſ. latinè.

Hac habui, quæ Edi, quæq; exatrat libido

Hauſit, at illa manent multa & præclara relietæ.

Strabo autem lib. 14. refert, in *Anchiala* urbe minoris *Aſiæ* ab illo conditâ, repertum fuiſſe, cum titulo; *EDE, BIBE, LVDE!* & his quoque verſibus, ante priores:

Εὖ εἰδὼς

Εὐ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς, πὺν θυμὸν ἀεὶ
 Τερπιδῶν θαλίῃσι, θαιένῃ τοι ἔτις ὄησις.

Hoc est: *Cum te mortalem noris, presentibus exple*

Delicijs animm; post mortem nulla voluptas. &c.

Nunquid hæc ipsa Zabo nostro quadrant examussim? fir-
 mior tamen est ratio, quæ magis etiam persuadet, quia po-
 strenus fuit, illius lineæ successiorem habens neminem.
 Nec quicquam obstat nominum ista diversitas, à Græca
 tantum loquacitate orta, quæ Σαρδανάπαλοι vocat, quem
 Metasthenes ex annalibus Persarum, in Susianâ bibliotheca
 publicè tunc extantibus, longè alio etiam cognomine,
Tonosconcleron appellavit. l. d. lud. temp.

Transco ad Persas, quos nostro more sic distinguo.
 nam Arabibus omnes cohærent & in hac etiam Genealo-
 giâ natales repetunt à regibus Manughir & Nodharo, suprâ
 commemoratis. Non autem est in historiâ veteri quic-
 quam perplexius, aut ubi longius dissentiant Authores,
 quàm in serie regum Persicorum: maximè verò Chrono-
 logos ea lis exercet, ut concilient sacra scripta cum pro-
 fanis. Itaque nemo miretur, si etiam Turcæ nobis iam di-
 versum quid attulerint. Nec ea differentia recens est, heri
 modò nata, sed antiquissima: Metasthenes enim origine
 Persæ, numerat aliter quàm Herodotus, & iste licet histo-
 riarum pater habitus, redarguitur tamen à coævo Ctesîâ,
 qui scire vult melius, quòd medicus fuerit Artaxerxis co-
 gnomento Mnemonis. aliter quoq; Xenophon qui regis
 pædiam scripsit, & cæteri Hellines, quibus occasione bel-
 lorum innotuerunt Persæ. rursus aliter Philo & Iosephus,
 atque à Græcis maximè recedunt Iudæi, quorum tamen
 patres sub istis regibus servierunt. Talmudici, secundum
 capitula sui Eliezeris, quatuor solos agnoscunt, in S. Scri-
 pturâ memoratos; quos verò rectè castigat & ex semetipsis
 redarguit R. David. in Zam. part. 2. fol. 11. b. quoniam iux-

4. *Reges Persi-
 ci priores.*

ta Don Isaac Abarbinel אמרו כלבד אותם שקבלו ישראל illos tantum recensuerunt, à quibus Israelitæ passi sunt bona vel mala (ceteris neglectis, non abnegatis.) Nemo tamen omnium, ad præsentem Genealogiam accedit proprius, quàm sæpè laudatus Teixera, suam relationem totam habens à recentibus Persis, quibus præsens adfuit; quamvis & ipse à nostro volumine discrepet aliquoties, ut suis locis fideliter indicabo. Primus ergo qui hanc mihi familiam ducit, & evidentia causâ in exemplari nostro, rubricâ notatur, est کایکوباد Kaikobad. is Teixera lib. 1. cap. 13. dicitur nepos کایکوباد Nodharis, mihi verò est eiusdem trinepos, in generatione sextâ, intertextis nimirum ماسووی بزرگان دان ماسوور کایکوباد Masruvay, Barkan, Dan, Maschur & Cai-cama, quos longa insuper & sterilis linea sequitur, ac si plures etiam deessent: ut credibile non sit (quamvis hi soli intercederent) bella cum Iphrasiabo Nodhari coætaneo gessisse, ut idem tradit: nisi fortè alius fuerit homonymus, aut illud cognomen pluribus Turkestanix regibus commune sit; absque quâ excusatione, per temporum rationem, id aliàs impossibile foret. Habet iste Caikobad in hâc Genealogiâ quinque filios, omnes eodem prænomine CAI pariter insignitos, videlicet کای تیرک کای ارش کای اخند کایک اووس Cai-thiruk, Cai-aresch (quasi תירש hebræorum) Cai-aphted; Caikaus, & Cai-naschin, quorum tres priores, velut ex aliâ matre geniti, ponuntur seorsim & absque liberis: è posterioribus verò genus propagatur. De Caikaufo refert Teixera, cap. 14. successisse patri Caikobad in imperio, & primùm rebelles Mazandarinos, Caspij maris accolæ, coercuisse, illorum urbe astu magis quàm per vim receptâ: copijs deinde in Arabiam ductis, regem Zaul-zogarum subegisse; cuius tamen postea filiam,

filiam, in quodam castello custoditam, nomine Saudabam, duxerit, raræ pulchritudinis virginem, pro initæ pacis confirmatione. Sed fuit hæc Arabissa barbarum author in aulâ Isphahanienfi. cum enim Cai-causus antea filium suscepisset è legitimâ cōjuge qui nobis hîc *Sijavvosch* nominatur, eumque in spem regni à *شاه* capitaneo *Rustam*, supra memorati Zal pilosi filio, bellicâ laude clarissimo, educari curasset, invidit ei hanc fortunam noverca, suæ fortassis proli successionem destinans, atque ut patri exosum redderet, finxit se à privigno incestu amari, néve calumniatrici fides defuat, evulsis capillis accurrit illacrumans, quasi per vim petita: sed inquisitione habitâ, mox astus muliebris deprehensus est, & seверо exemplo puniri decretus, nisi deprecationes intervenissent. innocens verò *Sijavvosch* bonâ cum gratiâ in militiam dimissus. ubi postquam cum hoste pacem rogante fecisset inducias, iterum patri delatus fuit quasi perfidus: ab eo igitur exauthoratus, præ desperatione dedit se fidei eius, quo cum inuper conflixerat, & securitatis firmandæ gratiâ, duxit Frangissam illius filiam. Regni verò proceres hanc affinitatem novi ex hoste hospitis, periculo non carere veriti, sustulerunt è medio miserum exulem; cuius vidu aprægnans relicta, peperit filiolum, quem nostrum quidem exemplar æquè ac *Teixera*, nominat *٠ ٠ ٠ Cai-chosravv*, sed vix poterit alius esse quàm *سهراب* ipse *Cyrus* prior, sive magnus, quia dicitur metu similis exitij, clam in campo educatus, maternum avum postquam adolevisset, bello superasse; quod utrumq; de Cyro authores classici prodiderunt unanimiter, licet in circumstantijs, & etymo, ipsi etiam inter se dissentiant. pleriq; enim à Cyro flumine, iuxta quod sit expositus, denominatum dicunt. Suidas ab authoritate, quam inter colludentes puerulos arrogarit sibi, *κίρον* vocatum. Plutarchus in Artax. Solem Persicè sic

appellari tradit; quod conveniret cum hebræ קרס unde nostrum חכרו fortè per metathesin deflexum: nisi potius ab Arabico خسر quod pati vel dare damnum significat, voluminis خسر nostri author denominârit, in educationis miseræ memoriam. canis enim ubera suxisse refert Iustinus lib. i. & Iudæi propterea pecudem hanc à Persis in pretio haberi. Iuchaf. f. 136. בן הכלבה נקרא המלך כורש ע"ש שזקנו צורח והספר חסד כבוד במדבר אחר וינק מחלב הכלבה ונתגורל והרג את זקנו במלחמה ולזה היו מכבדים מלכי פרס את הכלבית וזהו שאמרו ז"ל והשגל יושבת אצלו רב אמר כלבת במסכת Coreseh rex vocatur Ben-calba, h. e. filius canis, quia cum avus (Astyages) eum mandasset occidi, projectus fuit in desertum aliquod, & suxit lac (fæta) canis. cumq; crevisset, interfecit avum in bello. (Iustinus non vitam, sed regnum abstulisse ais, & nepotem in illo magis, quàm victorem se gessisse) propterea honorant reges Persia canes (fæminas) sicut annotant Magistri nostri. p. m. ad textum (Nehem. 2. v. 6.) Scheleg accubabat iuxta regem. & c. Rafid interpretatur de cane (prope thronum lasciviente) Massichta Rosch-hasschana (id est tractatu Talmudico) qui agit de novo anno. (nos verò de concubinâ, propter assidente.) Et nominatur Messias, ex ore Domini (Esai. 45. v. 1. diutissimè antequam nasceretur.) Sed Herodotus in Clío. fabulam esse contendit, è nutricis nomine natam, quæ Medorum linguâ Spaco, i. e. canis appellata sit. Ctesias verò Astyagen attigisse, ullâ sanguinis propinquitate, pernegat. quisnam è tot litibus extricaret se facilè? Cæterùm Cyro reliqui auctores Cambysem assignant, filium ac in regno successorem, crudelitatis & sacrilegij sceleribus infamem: qui non Ægyptij tantùm Apis fanum diruerit, sed & Hierosolymitani templi fabricam à patre decretam, impedièrit; atque cum expeditione adversus Æthiopas susceptâ, comæatus deficeret, decimum

mum quemque militem pro cibo mactârit. Sed noster Cai-
 chostravv filium ex se genitum non habet, ideò succedit
 agnatus nomine *Lahrasb*, *Arvandi* filius, Cai-
 naschini supra- *لهراسب* dicti nepos. qui quantumvis
 appellationes varient, moribus tamen & gestis Cambyfi
 non dissimilis fuit, asper scilicet atq; crudelis, unde ipsius
 electioni ab aliquibus contradicium esse refert Teixeira,
 cap. 16. addens; misisse capitaneum *Gudarz* cum exercitu
 in Syriam & Palæstinam, quas ille fecerit tributarias, Iu-
 dæos quoque rebus novis studentes compescuisse: ut pa-
 rum absit quin credam fuisse Philonis Assuerum priscum,
 qui Holofernem illuc miserit, frustrâ deprecante Iesua
 Pontifice. Post hunc sequitur nobis *جاماسب دك*
Gamaasb Sapiens, qui non tam propter hoc epitheton, quàm ipsius regni seriem, unus è Magis fuis-
 se videtur. Et mox *كيشراسب* *Kischrasb*, quem omninò
 Hytaspem credo, quia nomen tam propè
 consonat. Quamvis verò inter coniuratos fuerit Magici-
 das, & sorte tantum, scilicet Equi manè primùm hinnientis
 indicio, ad regnum ascenderit, imò astu potius equisonis
 Ebaris, ut Valer. Max. inter vafre facta refert l. 7. c. 3. unde
 ab hoc sanguine regum alienus videri possit; accensetur
 tamen eidem in volumine nostro, & excusat id etiam Iusti-
 nus, ad fin. l. 1. asserens, non tantum cognatione pristinis
 regibus iunctum fuisse, sed effecisse insuper novo matri-
 monio, ut regnum in familiam Cyri rediret. Post eum po-
 nitur *اسفنديار* *Isphandiar* quem Teixeira quidem, cap.
 17. ad imperium actu pervenisse negat, quòd
 immaturâ morte præreptus fuerit, & in duello cæsus, alio-
 quin bonus eques: ego autem non modò regnasse dico,
 quoniam in exemplari nostro, velut insignis persona, mi-
 nio pingitur; sed omninò ipsum Xerxen fuisse, quem cele-
 brant historiæ Græcorum, nec alium faciliè credi posse, quia
 inter

inter Hyſtaſpin & Longimanum locatiur. Hic opus non eſt, repetere geſta eius maxima, quorum fama orbem replevit, quomodo centum myriadas armatorum eduxerit, multitudinem navigiorum opplêrit maria, montem Athon diffrigerit, denique reſtori novæ voluptatis propoſuerit præmium, & alia jam pueris nota. videantur Herodotus in Polymn. Iuſtin. l. 2. Diod. Sic. init. l. 11. Joſeph. lib. 11. ant. c. 5. *Qui verò ſequitur* *www.libtool.com.cn* *Cal-Bahman* fallere nos minus poteſt, quin *כח-ל-י-ס-י* ſit Græcorum *μακρόχερ*, quia *Dar-as-daſt* Perſicè cognominatur, ut pridem f. 22. indicavi. Iudæus R. David hic intempeſtivè ſubtilis eſt, quando id quod verum erat manus accidens, de longitudine poteſtatis exponit figuratè, in ſuo Zamach. part. 2. f. 13. a. *נקרא אורך היר על דרך משל כלומר כאלו היר ירו ככ אורך שיכול להשיג את אויביו בקצה הארץ* nominatur *Longus-manu*, per metaphoram; quæ innuitur extendi eouſq; ut hoſtes apprehendat vel in extremo terra. nam quid obſtat quo minus ad literam credere liceat, habuiſſe brachium unum altero reverà longius? cum in naturâ quotidie contingant multò monſtroſiora, & hoc ipſo membro reperiat ſimiles etiamnum. teſtatur enim Teixera, cùm A. Sal. 1597. in Perſiâ peregrinaretur, urbi Mazandaron regionis Geylan, præſuiſſe quendam Gubernatorem, eiufmodi longâ manu ſpectabilem; qui animo non minus fuerit fortiſ, quam hoc eccellente brachio ſtrenuus. lib. 1. c. 13. *era Governador de aquella ciudad y provincia, un Malek Sultan Mahamed, Perſio, hombre de raro eſfuerzo y valor en las armas, tenia un braſſo, notablemente mas lenguo, que el otro, que le paſſa una por baxo la rodilla; eſte diò clara preuena de ſuo animo, cerca de aquel tiempo, porque corriendole las tierras. un enemigo con ſiete mil ſoldados, el con ſolos trezientos ſele oppuzo, y cogiendolo en campanna le diò la batalla, y lo venció, matando dellos la mayor parte.* addit etiam in Indicâ urbe Cochîn, familiariter ſe noviffè

novisse alium quendam simili brachio notabilem, patriâ Choromandelensem (ubi B. Thomas est sepultus) quem Rex absque speciali veniâ in publicum prodire vetuerit, nè vulgus ipsum admirando, fortè turbas daret. Indigenas enim omne ratum, quantumvis ridiculum aut vile sit, veneratione prosequi, velut prodigium coelitus immissum. *suelen los gentiles orientales, venerar como a cosa sobre natural, todo aquello, que passa los terminos ordinarios de naturaleza. como entre los arboles, al que es mayor notablemente que los de su genero ò especie, un bucy de dos cabeças, como yo vide uno en Goa, una piedra que tenga alguna figura y forma extraordinaria. &c.*

Cæterum de Longimano disputant Rabini, an fuerit maritus Estheræ nec ne? Zam. Dav. ibid. הוא החזיר להודים כל כלי המקדש והטיב להודים טויות רבות ויש שכתבו שהיא אחשורוש וש מעשה אסתר היה בימיו ויא ע איננו מפני שאמרו שהיא ארתחשסתא אשר עזרא ונחמיה כתבו דבריו ואלי היה מעשה הכן בימיהם לא היו מחרשים ומעט הדריא *iste restituit Iudeis vasa sanctuarij. & benefecit eis; ut scribunt aliqui, fuisse Achasuerum, & historiam Esther contigisse diebus illis. Alij hoc negant, dicentes fuisse Artachastam, de quo Esdras & Nehemias loquuntur. nam si factum Hamani eo pertineret, nequaquam id illi silentio præterissent.* In nostro exemplari habet quidem filium, nomine *أسان* *Sasan*, sed quoniam is Philosophiæ studio, & maximè artibus Mathematicis fuit deditus, contempsit hunc inquietum splendorem, atq; speculationum dulcedini regnum postponuit; exemplo superioris Naçek, de quo pag. 36. Itaq; matris *Homay* successionem lubens & sine ambitu reliquit. Ea imperium prudenter administrasse dicitur, donec id filio *Darabo* traderet: quem post regis mariti obitum peperit, & exposuit iuxta flumen, infaustam nascendi horam causata. num illegitimè potius, in viduo thoro conceptum suspicabimur? ut sit Darius ille cognomento Nothus? quem sequitur *Darab* sive Darius alter, dubio procul Ochus, à cubi-

biculario Bagoâ interfectus. Denique ordinem claudit
 اشك Afchek, qui ab Alexandro Macedone: post multa &
 varia fortunæ prælia, regno exutus est; ut non pos-
 sit alius quàm Codomannus intelligi, quem Curtius libb.
 3. 4. 5. Arrianus l. 2. 3. Iustinus l. 11. Plutarchus in Alex. &
 alij passim describunt. Hæc paucula nunc sufficiant de Re-
 gibus Persicis, & quomodo scripta veterum, quæ ad nos
 ferè tantùm per Græcos deventerunt, cum relationibus in-
 digenarum hodiernis, concilianda existimem. Quamvis ve-
 rò nè sic quidem (ut quod res est fatear) intricatissimo ne-
 gotio plenè satisfactum esse sciam, spes tamen superest,
 olim hæc mea ulterius emendatum iri, cum Deus aliquem
 Persicæ linguæ gnarum suscitaverit, qui eius populi Anna-
 les, nativâ linguâ scriptos, nobis exponat latinè. id quod
 omnium quos hodie novi, præstare posset optimè (si præ-
 curis Reip. vacaret) vir Nobiliss. & Ampliss. Dn. Sebast.
 Tengnagel, l. C. Inviçtis. Imperatoris nostri, &c. Consiliar.
 Præf. Senat. Viennens. & Augustalis Bibliothecæ curā-
 tor; quo digniorem, & Asiaticis in literis peritiorem, Sacrat.
 Cæs. M-ts huic librario thesauro suo præficere potuisset ne-
 minem. Is enim, ut est, præter Hebræas, Chaldæas, & Sy-
 ras, etiam Arabicæ, Persicæ Turcicæque linguarum, inusi-
 tato exemplo & sine compari hodie callentissimus, ita pro-
 se quoq; instructissimus libris horum idiomatū rarioribus,
 publicè nondum extantibus, plerisq; manu in Asiâ exara-
 tis, & suo privatim sumptu sanè magno, sibi passim coëm-
 ptis; ubi copia cum peregrinitate certat: quod ex illorum
 catalogo, ab hoc Fautore mihi benevolentissimè pridem
 communicato, clarè deprehendi. Habet verò inter cæte-
 ros præsentī negotio profuturos, *Emir-cho-
 vvand*, historicum Persidis facun- *امير خرواند* dissimum,
 duobus tomis in folio, eleganti manu exaratum, qui velut
 alter Plutarchus, omnium orientis heroum, & Philoso-
 phorum

phorum quoque vitas, maximè gesta regum indigenarum, linguâ Persicâ descripsit luculenter. item, succenturiatum ei filium ⁹ *Themur-Chan*, qui patris modò nominatî ^٩ *شورخان* libros, haud inelegantiori stylo in compendium redegit. Inde lux nova melioribus olim studijs orietur, & his quoque tenuibus rudimentis meis perfectio accedet, si quando talia doctis innorescent publice: quod non vovco tantum, sed omnino etiam de laudatissimi Dn. Possess. ingenuâ liberalitate, nobis polliceor.

Sequitur nunc ordine temporis in volumine nostro Genealogia Christi; quem licet Muhammedani filium Dei coëssentialem esse negent, ineffabile mysterium illud *Genus Christi Salvatoris.*

ratione suâ stultè metientes, quòd scilicet pater cœlestis uxorem non habeat: agnoscunt tamen esse summum Prophetam, Patriarchis olim promissum, &, quod in tanrâ caligine mireris, recensent eius prosapiam ab Abrahamo per Davidem, eodem ferè modo, quo S. Matthæus; nisi quòd anteriora nomina, Ethnici amanuenses transcribendo nonnihil depravarunt, in posterioribus autem, cum Resp. Iudæorum labasceret, genuinî reges aliqui deficiunt, extranei verò recipiuntur, ut mox ostendam. Iuvat enim fidei nostræ veritatem, vel per medias gentilium errorum tenebras, alicubi transparentem, intueri. Cum itaque Iacobo filios undecim attribuat, ut supra notavi fol. 33. rectè quidem à Ichudæ tribu regiâ, genus Christi repetit, & numeros etiam personarum inter illum atq; Davidem, velut articulos in hâc generandi catenâ, probè computat; sed perperam scribit nomina pleraque, sic tamen ut Arabisimi perito facile appareant errandi occasiones. nimirum ^{عمر} *قاص*

^{نار} *رمر* ^{عمر} *ان* ^{عمر} *سوان* ^{عمر} *سوان* ^{عمر} *جابر* ^{عمر} *عوى* ^{عمر} *ان* ^{عمر} *نوا*
Katz pro Pharez, Omar pro Hefron, Darâm pro Ram, qui etiam in Lucâ est Aram, Amiran pro Aminadab,

& in specie de Davide memorat, eloquentem fuisse, fortem & pium, qui montes etiam & aviculas (nescio quo novo miraculi genere) habuerit obsequentes, atq; in celebrando Deo sibi auxiliares. Suretâ Sad, quæ est num. 38. post init.

وَأَصْدِرْ عَلَيَّ مَا يَرْثُونَ وَأَنْ كُرْ ع. بَدَأَ زَكَرَ أَوْنَ
نَا أَلَا يَنْزِلُ الْغَابِ أَلَا نَسْخَرُ نَا الْحَبَالِ
مَعَهُ يُسَبِّحُونَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ وَالطَّيْرِ
مَنْشُورَةٌ كُلُّ لَهْ أَوْ أَبْ وَشَدَنَ نَابِ لَكْ
وَأَنْبِيَاءَهُ الْكُفَّةَ وَفَصَلَ الْخَطَابِ

sustine (patienter, inquit Deus ad Muhammedem) id quod dicunt (vel exprobrant tibi, scil. Doctrina novitatem) & recordare servi nostri Davidis, illius magnanimi, qui utiq; fuit pius. Nos sanè ad egimus montes, ut cum ipso psallerent, vesperi & mane. atq; corroboravimus regnum eius, dedimus illi sapientiam & excellentiam sermonis (h. e. facundiam) forrè ad psalmum 114. v. 4. allusit, ubi montes instar arietum subsiluisse leguntur, in exodo Israelis; nisi potius cum Poëtarum Orpheo confudit, *Carminibus qui silvas & saxa sequentia traxit*, Ovid. init. 11 *Metamorph.* Id etiam alibi repetit, addens artificem fuisse singularis armaturæ, quæ ipsum præstiterit imperium telis adeoque vulneribus inviolabilem. Suret. Elanbia. hoc est, prophetarum Num. 21. post. medium.

سَخَرْنَا مَعَهُ أَوْنَ الْحَبَالِ يُسَبِّحُونَ وَالطَّيْرِ
وَكُنَّا فاعِلِينَ وَوَعَلْنَا مَنْعَةً لِّبِهِمْ لَكُم
لَنُخَصِّنْكُمْ هُنَّ بَأَوْسَكُم فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ
impulimus cum Davide montes, ut laudarent; item aves. Et hoc nos fuimus facientes (ita semper de se loqui fingitur Deus in Alkurano, pluraliter, Majestatis causa.) Docuimus eum fabricam indumenti (militaris) etiam pro vobis (jam per apostrophen alios

alloquitur) ut pramuniret vos ab infortunio vestro! nunquid ergò gratias agitis? Nimirum id commentum, ut & pleraque cætera, didicit Muhammedes à præceptore suo R. Abdallâ, Iudæi enim de מגן דוד *Magen. i.e. scuto Davidis*, multa splendide nugantur, habuisse duplex triangulum, oppositâ ratione sibi mutuò implexum (quale in præsentî schemate

delineavi) cuius quatuor apicibus ad latera, nomen Dei tetragrammaton יהוה fuerit insculptum, cæteris duobus supero scilicet ac infero, eiusdem abbreviatio יה medio autem spacio hieroglyphicum מ nomen אגל *Agl*, quod in explicitas

voces resolutum, sonat יְהוָה גְּבוּרָה אֶתְּהָ גְּבוּרָה אֶתְּהָ *tu fortis es in æternum, ô Domine!* hinc fieri ut in Psalterio Deum toties appellet *scutum* suum, velut psal. 3. v. 4. & alibi passim. atq; hoc eodem signo etiam in vexillis, item pro tessera militari feliciter usum esse: sicut ludas Hasmonæus literis מִכְּבִּי כִּמְסִיד בְּאַרְלִים יְהוָה *quis nam tibi similis est inter Deos? ô Domine!* Exod. 15. 11. unde ipsi postea cognomen *Maccabai* fuit inditum. Antiochus verò Soter, contra Galatas exercitum ductans, haud multum dissimile signum usurpavit, nempe *ἡρωικὸν καὶ πενταγώνιον*, vulgò *Trottenfuß* non sex, sed quinque tantum lineis constans, atque in totidem literas græcas, ὁ γίγνατο resolubile, quæ *BONAM VALETVDINEM* notabant. Genial. d. Alex. l. 4. c. 2. Et illud scutum Davidis, id ipsum est, quod supersticiosissima gens Iudæia, etiam contra ignes valere credit, atque ut incendia restinguant, vel massæ panis inclusum, vel eius crustæ saltem extrinsecus cretâ inscriptum, unâ cum hebræo versu Num 11. vers. 2. *clamavit populus ad Moysen, & oravit Moyses ad Dominum, atq; repressus est ignis*, postquam ter circum-

circumtulērunt, in flammās conijciunt: quod pijs Magi-
stratibus revelare volui, nè huiusmodi abusum S. Scriptu-
ræ ferrent. Ipsi verò Iudæis, ut redarguantur, experientia
opponi potest, quæ illos non rarò frustravit, ut cum Anno
1617. Lublini plus mille: aut A. 1544. Thessalonica supra
5000. habitationes eorum, intra sextam horam in cineres
redactæ fuerunt. imò ipse Talmud, liber gentis opinione
sanctissimus, maximo numero passim per Italiam univer-
sam crematus est, ut R. Dav. in Zæm. annotavit, p. 1. f. 22. a.

בשנת ש"ד נשרפו כל הגמרות הנמצאים בכל ארץ איטליאה:
Anno 314. (supputationis Iudaica minoris, h. e. Christiano 553.)

*combusta sunt omnes Gemara, quotquot reperiebantur per cun-
ctas regiones Italiae.* an igitur è tot Rabinis nemo fuit, qui
tàm triste fatum libri miseratus, שמות schmos, i. e. sacra no-
mina pro remedio admurmuraret? ecce vanitatem vestri
Magen-David! quo nec ipsum corpus à flammis tutari po-
testis! nam si quæ verba eam vim haberent, utique codex
Mosaicus, quo ad hoc artificium abutimini, præstaret id
vel maximè. at nil iuvat Rabinum, quem Imp. Adrianus
olim cremavit, quamvis eo totus involveretur. Afod. Zar.

ר' חנינא בן תרדיון יושב ועוסק וספר תורה מונח
בחיכו הכיאותו וכרכוהו בל"ט והקיפתו בחכילו וזמורו
והציתו בהן את האור והביאו ספוגין של צמר ושראום במים
והניחום על לבו כרי שלא תצא נשמתו מהרה אמר לו בתו
אבא אראך בכך אל אילמלא אני נשרפתי לכרי הירר הדבר
קשה לי עכשיו שאני נשרף וסת עמי מי שיבקש עלבוננו ש-
ל סה הוא יבקש עלבוננו אל תלמידיו ר' מה אתה רואה אל גליון
נשרפין ואותיות פודחות אף אתה פתח פיו ותכנס האש אל
לחן מוטב שיטלנה מי שנתנה אל קלצוניריו ר' אם אני מרכה
בעלהבת ונוטל ספוגין מעל לבך אתה מביאני לחיי העולם
הבא אל הן השבע לי נשבע לו מיד נטל ספוגין ויצאה נשמתו
במהרה אף הוא קפץ ונפל לתוך האור יצתה בת קול וא' יש
R. Chanina filius Tardion, (ad

suppli-

supplicium quasitus) sedebat & meditabatur in libro legis, quem sustinebat gremio receptum. nihilominus abduxerunt illum & involverunt libro (Megilla membranacea grandiori,) atq; circumligarunt funibus musicis (h. e. constrinxerunt fidibus, vel chordis) & ita succenderunt ignem. Attulerunt verò spongiam è lanâ confectam, & imbuerunt aquis, atq; imposuerunt pectori eius, nè spiritum citò exhalaret. Tunc exim allocuta est filia, dicens: pater, tenè cernalem respondit, si arderem solus, gravius id ferrem; nunc quia liber legis mecum conflamat, confido illum, qui contumeliam libri vindicabit, injuriam quoque meam ulturum. Dixerunt discipuli (cum oculos distortere martyrem animadvertissent) Magister, quidnam vides? respondit, pergame-num quidem consumi, literas verò efflorescere (nempe ob atramenti naturam, diutius igni reluctantis) itaq; (dixerunt illi) os aperi, ut ingrediantur favilla (si fortè juvet sacras vocum reliquias deglutire) regeffit, melius esse ut ad eum revertantur qui dederit (evolent ad Deum) inquit ei Calvarius (qui reum in calcem & cineres redigere debebat, miratus viri constantiam) Rabbi, si multiplicem ego flammam & auferam à corde tuo spongiam, nunquid me (pro isthoc beneficio) tecum intromittes in æternam vitam? jubens illum jurare (quod fidem fallere nolit) cumq; jurasset, abstulit spongiam, ita mox animam efflavit. ipse verò (carnifex) in rogam insiliit, audit à voce cælesti: sic acquiris iste paradisum uno momento! (quem alij vix tot annis merentur.) Sed quò dilabor, mei oblitus? de Davidis scuto, Turcis æquè ac Iudæis memorato, sermonem institui. si ergò virtutem id ab hostilibus præservandi habet, cur ipsum met primarium eius artificem deseruit? cum à lischbigigante Nobensi (qui tercentum pondo æris, in lanceæ solo mucrone, quassabat leviter) penè obruncatus fuit, nisi eum Abisæus Zerujades opportunè liberasset? 2. Sam. 21. 16. quod periculum ipsi etiam Talmudici, more suo exaggerant amplius, Magen sive scuti huius immemores, in Perek-chelek (ultim.

tim. tr. Sanhedr. fol. 95. a. יוסא הר נפס לשכור בזר אחאי שטן וארמי ליה כטביא פתק ביה גירא ולא מטייא משכור
 ער דאמטייה דארץ פלשתי כרחוייה ישיבי בנוב אמ' הינו האי
 דקטליה לגלוי' אתי כפתיה קמטור' אוחביה ושדוייה רותי בר
 סדוייה (פי' הכניעו תחת הכר של זיתים ויתייב עלה למעכו)
 אתעבר ליה ניסא מכא ליה ארעא ממוחיה (פי' נתרככה ולא
 (die quadam exijt venatum pradam. obviavit ei Satanas
 assimilatus dama. tunc ejaculavit (rex) spiculum, sed nequic-
 quam ferijt. sic abstraxit eum (larvata fera) usque dum pertin-
 geret ad fines Philisteorum. Cum hoc animadvertisset Iischbi No-
 benfis, dixit: ecce is est, qui occidit fratrem meum Goliath! (nec
 mora) ligavit eum, & sic (instar quadrupedis) miserè constrictū,
 projecit sub trapetes. (gloss. R. Salom. explicat vettēs, vel prelum
 torcularis olearij, quòd scilicet eius sanguinem ibi exprimere cogi-
 tasset) sed contigit ei miraculum, ac emollita fuit terra subtus, nè
 quicquam noxe daret. &c. Quin pergimus in genealogiâ
 Christi à Davide, ad filium eius Salomonem, de quo utri-
 que authores, Turcæ nimirum & illorum informatores
 Iudæi, multas habent & lepidas narrationes, quarum ali-
 quas hâc occasione, in gratiam lectoris recensēbo. Spe-
 ctant autem omnes illuc, ut Salomonem ostendant fuisse
 Magum, qui per Dæmones plurima præstiterit admiranda.
 Si naturalem dicerent magum, h. e. Physioum sive Philo-
 sophum, equidem faciliè assentiremur, qui è libris Regum,
 præsertim i. cap. 5. novimus, excelluisse in omni sapientiâ,
 divinâ pariter & humanâ; prout id in libro Σαφίας cap. 7.
 v. 17. 18. & seqq. confirmatur amplius; quem Salomonis
 nomine Philo scripsisse creditur, unde nobis est Apocry-
 phus: quamvis etiam Chaldaicè ab antiquo extiterit, ut è
 præfat. R. Mos. B. Nahm. in legem, ego pridem demon-
 stravi, in meo Bechin. happ. f. 44. Quòd verò damnatæ
 illius & incantatricis Magiæ Salomonem insimulant, qui
 cum dæmonijs familiare habuerit commercium, ut post
 Iudæos facit Alkuranus, Sur. 2. v. 98. & alibi sapius, id ex

hebræis biblijs perspicuè probari posse, vix credo: è Chaldaïs quidem (ubi & alia multa sunt paradoxa) potest facilis. quod ipsum tamen, si quis admittere vult, ita est accipiendum, ut inter grandia illius degeneris regis peccata referatur, quibus reprobationem à justo Deo meruerit. Targum Kohelet, quale est in genuinis editionibus Iudæorum, item in biblijs maioribus Venetis, dubito an hodiernis Basileensibus, vel optet Regio. cap. i. v. 12. אתחבן בעממין נוכר אין מן יד תקיף רגזא דני ערתי ושרר חתיא אשמריי מלכא דשיורי וטרד נתיא מן כורסיה מלכותיה ונטל גושפנקא מן ידיה בגין דיהך מטלטל וגלי בעלמא לאוכחותיה דחור מחור על ברבי פילכי וכרבי ארעא דישרא בצבא ופנן ואמר אנא קהלת דחוי שמיא שלמה מתקרי מן קדמתי דנא חתיא : *affinitatem contraxit cum populis extraneis, itaq. commota est ira Domini adversus illum, ut immiserit Aschmedai regem Demoniorum, qui detrusit eum à throno regni, atque abstulit signatorium eius annulum de manibus. Hinc ivit vagus & exul per mundum, ad castigationem suam, circumambulans arces regionum & oppida Israel, flendo ac plorando dicens: (hunc textum) Ego nunc sum Ecclesiastes (concionator vester, cuius exemplo sapere discatis.) qui vocor Salomon, & nuper eram Rex Ierosolymitanus.* Carmina sanè, quæ magno numero edidit, 1. Reg. 5. v. 12. ex parte Magica fuisse opinantur Iudæi. & Fl. Iosephus scriptor alioquin probus ac publicè jam receptus, lib. antiq. 8. c. 2. refert palam, nec ullâ circuitione utens, fuisse authorem Incantationum, quibus morbi pessantur: quin etiam pro posteris reliquissè præscriptas à se formulas Coniurationum, quibus Dæmones tam certò fugentur, ut nunquam redire audent. inde hoc sanandi genus apud Iudæos adeò invaluisse, ut artis eius specimen se spectante, coram Imp. Romano aliquis exhibuerit. verba sunt hæc, ex interpretatione Gelenij. *vidi è popularibus meis*

meis quendam Eleazarum, in praesentia Vespasiani & filiorum ac
tribunorum reliquorumq; militum, multos arreptitios percur-
rentem. Modus verò curationis erat hic: admoto naribus demo-
niaci annulo, sub cuius sigillo inclusa erat radices species à Salo-
mone indicata, ad eius olfactum per nasum extrahabatur demo-
nium; & collapsus mox homine, adjurabat id nè amplius rediret,
Salomonis interea mentionem faciens, & incantationes ab illo
inventas recitans. *Volens deinde Eleazarus, his qui aderant*
ostendere, sua artis efficaciam, non longè inde ponebat poculum
aut pollubrum aquâ plenum, imperabatq; demonio, hominem
exeunti, ut his sub persis signum daret spectantibus, quòd reli-
quisset hominem; quo facto nemini dubium erat, quanta fuisset
Salomonis sapientia. Et quoniam Eccl. 2. v. 5. hortos plan-
tasse memoratur, omni genere fructuum confitos, non vi-
dent nascuti homines, quomodo exoticæ stirpes Ierosolymis
provenire potuerint, nisi ad Magiam referrentur. hinc
adeò ipsum quoq; Targum, editionis indicata, Spiritibus
eam curam, plantas nimirum è diversis terræ regionibus
conquirendi, attribuit. עבדיו לי גינת שקים ופרדסין
ודרעית תמן כל מיני עסקין מנהון לצרור מכלא ומנהון לצרור
משפתא ומנהון לצרור אסותא כל מיני עסקי. בוסמין נציבות
בהון אילני סרק וכל אילני בוסמין דאיתיו לותי טלני ומינקי
מן הדקא וכל אילן בעביר פירין והחומיה מן שור קרפתי
colui hortos irriguos, & poma-
ria. seminavi ibidem omnium specierum herbas, aliquas ad ne-
cessitatem cibi & potus, alias in usum sanitatis (medicina) &
omnis generis aromata. plantavi in eis arbores tam steriles quàm
odoríferas, quas attulerunt mihi Lemures (nam vox Telane ad
marg. explicatur de הילרו כאל הילרו סזיקים ההולכים כאל הילרו
noctu in tenebris oberrantibus) atq; Demones, ex Hindekâ (re-
gione quam glossa marginalis ait esse הורי Indiam: ego illam in-
zelligo, qua circa Gangem est, & nunc Bengala vocatur. quia

Ionath. Gen. 2. 11. nomen Havila, quod aliàs Arenosum significare putatur, sic exposuit, quamvis hac ipsa potius infra Aegyptum, circiter Æthiopiam, quarenda videatur, indice Targ. eod. c. 10. v. 7. & 25. v. 18.) item arbores, quæ ferunt fructus. Et (huius horti) terminus fuit à manibus urbis Ierusalem, usq. ad receptaculum aquarum Siloah. (piscinam Ioh. 9. v. 7. quod congruit cum Nehem. 3. 15.) Modestius verò Raschi, ex sententiâ Tanchumæ, ad subterraneos meatus, & gentium telluris refert, cuius vim occultam noverit rex perspicacissimus. int Com. ad d. l. Ecclef. אֲדָמָה בְּחִכְמָתוֹ אֶת גִּדְרֵי הָאָרֶץ הַזֶּה כֹּשׁ וְנוֹטֵעַ בּוֹ פִּלְפִּלִּין וְאִמְיָה הוֹלֵךְ לְאָרֶץ חֲרוּבִין זֶשְׁכַּל גִּדְרֵי הָאֲדָמָה בָּאִים לִיקוֹץ שִׁמְשֵׁם מִשְׁתִּיחוֹ שֶׁל עֵלָם שֶׁנִּי יוֹפִי. *scivit Salomo per sapientiam suam, nervos terra; quam vena tenderet versus Chasch, i. e. Æthiopiam, & super eam plantavit piper. (conformis temperamenti fruticem) aut qua procederet ad regiones aridas, super eam plantavit sicca (ut conveniens attraherent nutrimentum.) Nam omnes nervi terrarum coeunt circa Ierosolymas, ubi est fundamentum sæculi (principalis locus mundi) sicut dicitur (Psal. 50. v. 3.) à Zion est perfectio pulchritudinis. præsertim quia certò constar è Reg. c. 6. v. 7. quòd in structurâ templi nihil fabrilium instrumentorum fuerit adhibitum, non terebra neque securis usurpata, ictus mallei nunquam auditus; quod omninò supra humani alicuius architecti, quantumvis ingeniosissimi, artem esse videtur: ideo persuasissimum habet Alkuranus, nō nisi Dæmonū operâ id confectū esse. Suret. 21. post. sup.*

وَأَسْلَمَ إِيَّاهُ الْبَرِّيحُ عَصَايَهُ شَجَرِي بَاءَ مَرَّةٍ
الْبِ أَلَا رَضِيَ النَّبِيُّ بِأَرْكَنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ
شَيْءٍ عَالَمِينَ كَوْنِ الشَّيْءِ أَطْيَنَ مِنْ يَخْصُوصٍ
لَهُ وَبَعْدَ كَوْنِ عَمَلٍ نَوْنُ نَ لَكَ وَكُنَّا لَهُ بِحَافِظِينَ

Et Sa.

Et Salomoni ventus procellosus currebat ad praeceptum eius, (flabat quoties juberet) versus terram cui benediximus (Palestinam) ac fuimus in omni negotio conscii (tacite id approbando.) Etiam de Damonijis (aliquos habuit in potestate) qui profundabant ei (cuniculos agebant) & laborabant opus inferni. fuimusq; illos observantes. Iterum Suretâ Sad³⁸. post loc. f. cit.

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِ رَحْمَةٍ حَيْثُ
أَصَابَ الشَّيَاطِينَ كَذِبَتِ وَأَعْتَوُا صَوْبَ
وَأَخْرَجَ مِنْهُ بَيْنَ فِي الْأَصْفَادِ

subdidi-
mus illi ventum, ut fluere ad jussionem eius laxissime, quorsum-
cunque contingeret. (vide qualem Aeolum nobis describat.)
Dæmones quoque (illius imperio subjecimus) cunctos adificatores
(artifices vel architectos) & urinatores. item alios copulatos in
constrictis (compedibus ligatos velut canes, nè morderent. Quia
verò ludæis impium habetur, dicere, quòd locus quem ipse
Deus incoluerit gratiose, Dæmoniorum operâ sit constru-
ctus, ideò fingunt aliud miraculum, nihilo tamen mode-
stius; usum fuisse auxilio cuiusdam vermîs, nomine Scha-
mir, à Dæmonijis investigati. Talm. Gittin cap. 7. post. init.
fol. 68. a. אמר להו ררבנן היכי אעביר פיו בלי כלי ברזל אמרו ליה איכא עמידא (כריא מששת ימי בראשית ואין כל
דבר קשה יכול לעמוד ממנו) ראיתי משה לאבני אפור אמר
היכא אישחכח אר אייתי שידה ושירתין כבעינחנו: וכו'
quisivit ex eis
(Salomon) è sapientibus: quomodo efficiam id absq; instrumentis
ferreis? responderunt, extat Schamir, creatura quadam primi
sextidui (in Pirk. afoth. c. 5. dicitur cam alijs novem singularibus,
vesperâ Sabbathi creata esse) nec ulla res est tam dura, qua con-
sistat coram eâ. (ut vel Adamantem penetret.) Eam adhibuit
quoq; Moyses, in lapidibus Ephod. (Exod. 28. 21. cum gemmis duris-
simis insculperet nomina filiorum Israel) quisivit amplius; ubi

autem reperitur? responderunt, adducito diabolam & diabolus
 (an igitur etiam feminas habent, sexu differentes?) constringito
 illos, &c. pudet referre ceteras nugas. id solum addo: statuere,
 post huius templi destructionem, Schamir quoque, abolitum esse.
 viderint itaque ipsi, quomodo tertium illud olim adificent! Kim-
 chius ad hunc text. i. Reg. 6. recenset utendi modum; nec
 à dæmone, sed aquilâ è paradiso allatum ait: in eo ceteris
 gregalibus suis multo modestior. Si quis tamen etiam ad
 ista nasum crispet, non habet aliud Rabinus, quo se defen-
 dat, quàm Traditionis antiquitatem, unicū illud Iudaismi
 Asylum. לא היו פיסילין אותן בשום כלי ברזל אלא בתולע
 אחת הנקראת שמיר וכשהיו נותנין אותו על גבי אבני
 מתפתחות לפניו ואמרו שהשמיר כמין שעורה הוא והיו
 נותנין אותו לתוך קנה של עופרת מלא מוכן ומלא טובין
 ואם היה נותנין אפילו על החר היה בוקעו: והנשר הביאו לו
 מן ערן: וזה אחד מן הדברים שהשליט הקב"ה הדרך בקשרו:
 ובו פסל משה אבני האזכרה והלוחות: וזה מדרג הקבלה היה
 non dedolabant saxa ullo instrumento ferreo, sed vermiculo quodam dicto Scha-
 mir; qui cum imponitur lapidibus, dissiliunt coram illo. Aiunt
 verò Schamir fuisse (animalculum, pro tantâ vi omnino parvu-
 lum) specie grani hordeacei: quod incluserint fistula plumbea,
 repleta mollibus (veluti lanâ) & oppleta luto. Nam si vel monti
 (maximo & petroso) immineret, diffunderet illum. Porro aquila
 eum attulit ex horto Eden. Et hac una resest, cui potestatem de-
 dit Deus Opt. Mx. tenera (existenti) adversus durum. Hoc (admi-
 niculo) polivit Moses gemmas in humerali amiculo, item tabulas
 decalogi (Exod. 34. v. 4.) Idq; novimus è Kabalâ (traditione
 orali) qua penes illos fuit inde à diebus Moysi: nec disputare talia
 fas est. Huc quoque pertinet memorabilis fabrica palatij
 Balbek, itinere bidui à Damasco, in viâ versùs Alepum siti,
 cuius ruinas peregrinantes etiamnum admirantur. narrant
 enim pro certo, inter saxa nullum apparere intritum

Seydlich in seiner Wallfahrt / cap. 14. & constans est fama
fuisse à Salomone structum; quamvis incolæ stupendum
id opus, etiam ad Genios referant, ut Benjamin ^{דלית} tes-
tatur; similia quoq; de Tadmur vicino prodens. fol. 14. a.
Massaoth. i. e. Itinerarij sui כשם לבעל ביק הצי וים והיי
בעלה בבקעת ולרבנות אשר בנה שלמה לבת פרעה ובנין
הארמון מאבנים גדולות אורך האבן עשרים ורחות ורחבה
שנים עשרה ורחות ואין בני אבן ואבן כלום ואומרים בני
אדם שלא נעשה בנין זה אלא על ידי אשמדאי! ואבן גס
הדמור במדבר אשר בנה שלמה כמו זה בנין אבנים גדולות
והעיר מוקפת חומה והיא רחוקה מן היישוב ומבעלת הזכרת
ר' ימים וכאלפים יהודים בתדמור גבורי מלחמה ונלחמים
עם בני אדם ועם בני ערב שהם חתת ממלכת נור, ר' דין
Inde (à Salecha) versus Baal-bek, est iter semidiurnum. Et illa ipsa est Baalath (prisca)
in valle Libanon, quam edificavit (non condidisse primumputo,
quia eius in Iosua fit mentio. c. 19. v. 44. sed collapsum instaurasse,
novisq; structuris ornasse) Salomo, in gratiam filia Pharaonis
(ut legitur 1. Reg. 9. v. 18.) Fabrica palatij constat saxis ingenti-
bus, longis 20, latis 12. spithamas. neque quicquam (arenatum)
est inter lapides. unde ajunt homines, vix ab alio quàm Asmodeo
structum fuisse. Et post pauca: etiam Tadmor in deserto à Sa-
lomone condita (2. paral. 8. 4.) eiusmodi saxeas habet moles, atque
ambitur muro sed remota est ab (aliorum) habitatione, distans
à priori Baalath; quatrduo. Incolunt eam bis mille Iudæi (in
exemp. Constantinop. B. Ar. Montani leguntur 4000.) bellicosæ
(quod in hac servili gente aliàs rarissimum est. hic autem solitu-
dine freti, tutiq; montium presidio, ad excursions animantur.)
præliantes cum Edomitibus & Arabibus, qui vivunt sub dominio
Nor-addini (tunc regis Damascenorum) & juvant vicinos Isma-
elitas ceteros. Ecce verò aliud non levius absurdum, ex ma-
le intellecto textu natum! quoniam scriptura dicit 1. Reg. 5.
v. 13. (vel secund. latin. c. 4. v. 33.) locutum esse Salomonem

על הבקעת ועל העיר ועל הדמור ועל הנגבים
super

super jumenta, & super aves, & super reptile, & super pisces; accipiunt nasuti homines illud *Super*, pro particulâ *Cum* (sicut usurpatur Exod. 35. v. 22.) quod cum animalibus illis collocutus fuerit, & eorum responsa vicissim intellexerit: quasi verò hinnitus equi, vaccæ mugitus, balarus ovium, asinorum ruditus, & cæterorum voces inarticulatae, essent significativæ. His procul dubio authoribus deberur suavis fabella, quam ille Mythologorum antesignanus Muhammedes in Alkurano suo de Formicarum sermonibus recitat à Salomone intellectis. Suretâ 27. quæ propter id ipsum *Anamli*, hoc est, formicarum, titulo insignitur.

وَوَزَنَ سُلَيْمَانُ أَوْنَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ
عَلَيْنَا مَنَظَفُ الطَّيْرِ وَأَوْزِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ
جُنُودُهُ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ وَأَطَاعُوا فَهُمْ
يَبْزَعُونَ حَتَّى إِذَا اسْتَوَا عَلَى وَاْنِ الذِّمَّةِ قَالَ
فَمَلَأَهُ يَا أَيُّهَا الذِّمَّةُ أَنْ خُولُوا مَسَاكِينَكُمْ لَا
يُحْطِمُكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا
يَشْعُرُونَ فَتَبَسَّموْا حِكْمًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ
رَبِّ أَوْزَعْني إِنِّي أَشْكُرُ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا

Haereditario jure successit Salomo Davidi, & dixit: ô vos homines! edocti sumus sermonem avium (puta crocitationem corvorum, gruorum clangorem, bombos apum. &c.) & donati sumus de cunctis rebus; quæ sanè est excellentia manifesta. Itaq; congregatae sunt Salomoni cohortes ipsius de demonijs & hominibus, & avibus, atq;

bus, atq; processerunt, usque dum venirent ad vadum Formica-
rum (videtur pratum secus amnem intelligere, ab hoc insecti ge-
nere crebris cuniculis effossum) tunc dixit (aliqua) formica (ad
socias) ô vos formica! ingredimini habitacula vestra (cavernas)
nè conterat vos Salomon & turba illius! Hoc ipsi non animad-
verterunt (ceteri comites, qui in regis exercitu erant, non intel-
lexerunt hanc formice admonitionem; Salomon autem percepit)
atq; suaviter habuit, risendo, præ voce illius, dicens: ô Domine!
fac me habilem, ut gratè celebrem hanc benignitatem tuam, quâ
benefecisti mihi, & genitori meo (Davidi) atq; ut agam congrua.
Nisi me coniectura fallit, idèò formicam potius quàm ali-
ud animal Alkuranus adhibuit, quia Salomo Prov. 6. v. 6.
ad eius industriam pigros ablegat, & Philosophi etiam, id
præ cæteris tradunt sapere, adeoq; quasi inter se colloqui.
Cic. 3. d. nat. D. in eâ non modò sensus, sed etiam mens, ratio,
memoria. Plin. h. nat. l. 11. cap. 30. est hys Reip. ratio, memoria,
cura. paulò post: & quemadmodum ex diverso convehunt, al-
ter alterius ignara, qua tunc eorum concursatio? cum obvys
quædam Collocutio atque percontatio. Idq; Cleanthes Assius
observavit, apud Ælian. d. animal. l. 6. c. 50. quòd ob co-
gnatum cadaver, alieno loco detentum, disceparint invi-
cem, & post multam deliberationem mutuam, denique
lumbricum velut redemptionis pretium obrulerint. unde
idem Ælianus l. 16. c. 15. Ουμόσφοι, ζῶον appellat, quod laby-
rinthos quasi Creticos effodiat, l. 9. c. 43. & Aristot. hist.
anim. 9. 38. ἐργασίαν τινον. Alkuranus verò, post hanc de
formicis narrationem, Salomoni etiam alia quædam affin-
git ibi, quomodo reginam Saba, magicis artibus ad se pel-
lectam dementârît, ut cum in palatio esset vitris incrustato,
aquis sibi profundas existimaret transvadandas esse, unde
coram rege crura denudârît aliquatenus: quod huic libidi-
noso Prophetæ Mecchensi, non minus artificiosum creditur,
quàm iucundum fuisse spectaculum. Eam Abyssini

tradunt proprio nomine *Maqueda* vocatam, è Salomone filium suscepisse *Meilech*: ut prodit in *Æthiop. hist.* Damianus à Goës; quod tamen scriptura vix reticuiſſet, 1. Reg. 10. Omitto alia quàm plurima, quæ de Salomone nugantur Saraceni: ut quòd in vitâ fuerit excellentiſſimus magiſter omnis generis ludicrorum, adeoq; Latrunculorum (qui Regius inde ludus appelletur) primus inventor; deniq; in ipſâ morte, ingenio ſuo Dæmones ſefellerit, ut defunctum neſcirent, antequam vermes bacillum corrodiſſent, quo cadaver (veluti dormientis tantum,) innitebatur. nimis enim prolixum foret ſingula hîc excutiendi: & fortaſſe iam pridem fui nimius, qui hoc ſolo ſine aliqua delibavi, ut conſtaret noſtris, quid iſti gentiles de tanto rege ſentirent, & quàm denſis involvantur tenebris, quibus Evangelij lumen ſemel eſt extinctum. Inde pergit genealogia noſtra, per رُحَابَامَ وَاَبْنَا اَسَا *Ruchabam, Abna* (pro *Abia*) & *Aſſa*, usq; ad Iſoſaphatum ſatis benè, niſi quòd eum nomine mutilato لَهْؤَسَا *Iahufa* vocat: deinceps verò nihil ſani ſupereſt. Inſerit enim Chriſti maioribus Philippum Macedonem, Alexandri patrem, quem voce depravatâ فَيْلَاكُوس *Phailakus* nominat cum Arabibus noſtrum قَيْلَاكُوس quoque volumen; ſive pro P duro, quo ipſi carent, conſultò K adhibuerint, ſive literam duplicem duplici puncto expreſſerint olim, quod ob figuræ ſimilitudinem deinceps pro Kaph ſit habitum, ut facilius crediderim. Similiter ipſius Alexandri nomen in اِسْكَنْدَر *Iſcender* mutarunt, AL per Aphareſin abiecto, quaſi pro Articulo tantum habuerint. Sic etiam nobis hîc ſcriptum eſt, addito *Rum* cognomento, quod Roſmanum notat, quaſi in Oriente Græci appellantur, propter Conſtantinopolin, quæ *viz* *قسطنطين* audit. Quicquid verò ſit de nominibus, minor, quantum ad rem ipſam attinet, quâ ratione hos reges inſerant

inferant genealogiæ Christi! quid Philippus & Alexander inter Prophetas? aut quo colore id verissimiliter excusent? non equidem dubito, fieri honoris gratia, ut quicquid uspiam illo tempore præclarum fuerit in orbe, id Messia omnium Regum opt. max. accenseant; quamvis eius natalles, mendacio nil honorentur. sed quoniam ista ratio nimis est generalis, oportet specialiora comminisci, cur inter maiores Christi referantur? inquirant meliora qui possunt, mihi sic videtur: sciunt Musulmanni, quod Iesus Mariæ filius, è regibus Iuda sit oriundus. quia verò sub initium Græcæ Monarchiæ, res Iudæorum tempore posterioris templi erant obscuræ & multum accisæ, ut communi gentium victori colla subdiderit etiam sacer populus, ideo Alexandrum pro rege Ierosolymarum à Turcis haberi suspicor, & quod inde consequitur, Atavis nostri Salvatoris annumerari. Nam urbem sanè victor ingressus est; quamvis propter occursum Simeonis Iusti, Pontificis ipsâ facie venerabilis, nihil hostile statuerit erga dedititios: ut proditum est in Cabalâ R. Abrah. Levitæ, mox postinit. f. 3.

הדור השני מאנשי הגדולה שמעון הצדיק וישו עזר בן יהושע בן יהוצק הכהן הגדול: כימיו בא אלכסנדרוס מלך יון לירושלם לאחר השמיד מלכות פרס ובקש להחריב ירושלם ולהגלותה פעם שנית בשנה מ' לבנין בית המקדש ויצא שמעון הצדיק אליו וכשראהו המלך גדלו ונשאו ונתן לו שאילתו שלא להחריב הבית: ותמהו שריו שהיו יודעים שאמר להחריבה ולעולם לא חזר בדבורו ואף דמות דיקנו של זה מנצח לפני במלחמות: והתנה המלך שכל בן שיודר לכהנים באותה שנה יקראותו אלכסנדר על שמו ושיתחילו מנין שטרותיהן מאותה שנה שהיו שנת אלף לצאתתם

generatione secundâ virorum Synagoga magna fuit Simeon Iustus, nomine Addo, filius Iosua, nepos Iosedek, pontifex maximus. Illius tempore venit Alexander rex græcus Ierosolymas, postquam evertisset regnum Persia, quærens etiam Ierusalem de-

struere, & incolas transportare in exilium, alterâ vice, anno 40 post fabricam domus sanctuarij. Exiit verò Simcon ad eum; quem cum Rex vidisset, magni fecit & honoravit, atque annuit petitione eius, neq. diruit templum. Id valde mirati sunt Principes eius, quari quod omninò decreverit eam vastare, nec unquam solitus fuerit mutare propositum suum. Respondit autem illis: Imago simillima huic, vincit ante me in bellis. Itaque pactus est Rex cum Simeone, ut omnes filij qui nascerentur, Sacerdotibus eo anno, vocarentur Alexandri de nomine suo; item ut inciperent aram Staros, i. e. contractuum numerare ab illo anno, qui erat millesimus post egressum ex Ægypto (quo eodem Esdras & novissimi 3 Propheta, mortui esse traduntur, ibid.) In libello Tannith c. 9. dicitur omninò procidisse coram Simeone, ac illum adorasse: ut ei hanc vilitatem exprobrârent comites, velut Maiestate regiâ indignam, & certo cum honoris periculo junctam. כיון שראה אלכסנדרוס מוקדון את שמעון ירד ממרכבתו והשתחוה לו אמרו לו מלך גדול כמותך ישתחוה ליהודי איך דיוקנו שיהיה זה אני רואה כשנני רר cum vidit Alexander Macedo Simeonem, descendit e curru suo, & pronus adoravit illum. itaq. dixerunt ei: an Rex tantus qualis tu es, adorabit Iudæum? (sine iacturâ existimationis?) Respondit: hac Idea mihi apparuit, quando suscepî expeditionem, & ea vincit. Si Rabini hoc factum soli recitarent, posset id haberi suspectum: quia verò ipse Iosephus, exploratæ fidei author, idem confirmat, non superest aliquis dubitandi locus. sic autem ille ad fin. l. ii. antiq. Iaddus pontifex somnio monitus, progressus est cum sacerdotibus & urbanâ multitudine, pompâ quadam novâ & venerabili, usq. ad locum Sapha quod Speculam significat (Hebraicè צפה) eumq. Chaldaei milites sperarent sibi licere, quicquid iratus rex posset permittere, directionem urbis, & pontificis exquisitum supplicium, planè contrarium evenit. Alexander enim ut vidit è longinquo candidatum populum, & sacerdotes amictu byssino, pontificemq.

fecimq. in solâ hyacintina, tiaram capite gestantem, cum insculpto Dei nomine, solus ad eum accedens Numen illud adoravit. quod Syria reges mirati sunt, vix credentes Alexandrum esse mentis compotem. itaq. Parmenio rogavit, ecquid hoc rei esset? cur qui adoretur ab omnibus, nunc adoret Iudæum? respondit non homini sed Deo hunc honorem exhibuisse, cuius iste sit pontifex. quem hoc ipso habitu, in Dio Macedonia olim viderit, cum de Asia imperio cogitaret, ab illo victoriam sibi promissam, benè hæcenus cessisse. itaque visionis illico se commune factum. His dictis, unâ in Templum ascendit, & ex præsripto pontificis ibi sacrum obtulit. ostensq. sibi Danielis libro, in quo Græcum quandam Persas debellaturum prædixit, (cap. 8. v. 8. 21. & c. 11. v. 3. hunc ipsum se esse interpretatus, hilaris dimisit plebem, concessâ potestate ut patrijs legibus viverent, & septimo quovis anno à tributis forent immunes, tum si quis militiam eius vellet sequi, salvo ritu patrio id liceret. &c. Hinc ergo factum est, ut qui Iudæos habuit tributarios, illorum Rex legitimus fuisse crederetur à Turcis, & eâ ratione in genus Christi regium intruderetur. Cæterum illud etiam de Alexandro, non minus paradoxum est, quòd verum & naturalem Philippi filium fuisse, negant Arabes. tradunt enim à quodam Colo, nobili mœcho profeminatum, qui cum eius matre Karimah, stupri clandestinam habuerit consuetudinem, atq. ut adulterâ securè potiretur, Philippum ex insidijs interfecerit; propter hoc scelus vicissim occisus à filio. P. Teix. l. 1. c. 22. Todos los escritores Persos acuerdan, que Ascander no fue hijo de Philipo; à quien ellos dizen Faylakus: però que de su muger si, y dizen que reynando Philipo, un vazallo suyo por nombre Kolus, se enamorò de la Reyna su muger, y entendiendo que el medio mas acomodado para poder gozarla, era matarlo, lo puzo en execucion; acudiò à la rebuelta Ascandar acompañado de un Barakus capitan suyo principal, y hallando al trydor Kolus lo matò por su mano: boluiòse adonde estava su padre Philipo quasi espirando, con quien hizo

grandes extremos defentimiento y dolor. Philipo conociendo su muerte tomò Ascandar y pusòlo en medio de todos los grandes del Reyno, que allí se hallauan, pidiendoles que lo recibiesen y obedeciesen por Rey, como hizieron. &c. Si Q. Curtij duo anteriores libri hodie superessent, fortassis de ortu Alexandri, & an Mœchi filius, eiusdemq; parricida fuerit, certius constaret. nunc autem quando ijs destituimur, videamus num id aliunde vel stabili vel conituri possit, quod tanto consensu Persæ asseverant. Sanè Plutarchus in Alex. & Iustinus l. 9. eam suspicionem valdè adaugent, fuisse Spurium: nisi quòd in appellationibus variantes, matri quidem notum illud Olympiadis, & eidem adhuc iuenculæ Myrtalis nomina tribuunt, eius verò amasium, legitimi mariti percussorem, vocant Pausaniam. nec aliud ex ipsorum relatione penitius inspectâ colligere possum, quàm ipsimet Philippo fuisse suspectam; idèò, ut furtivos amores celaret, nescio cuius numinis congressum simulasse. Huc enim facit, quod cum sponsus sponsæ ventrem, imagine Leonis obsignasse somniaret, vates eam accuratiori custodiâ sepiendam esse censuerunt. item, quòd maritus per ostij rimam, in amplexibus uxoris dormientis, draconem (fortassè larvatum,) conspexerit accubare, quâ visione oculorum alterum perdiderit spectator intempestivus, & fascini metu ab eius consuetudine deinceps, velut veneficæ, horrens abstinerit. Sed quid multis? videor à consequentibus id probare posse, quoniam repudiata fuit, & succedentis Cleopatraræ frater Attalus, cum in ipsâ festivitate coniugali vino incaluisset, Macedones palam hortatus est, ut à Dijs iustum regni successorem, è novis hisce nuptijs postularent; quod Alexander audiens, & quid sibi veller probè intelligens exclamavit: *an ego tibi scelestè! Adulterinus videor?* simulque scypho de mensâ correpto, novercam impetiit: unde ipsum Philippus ense stricto adortus est, & confodisset procul dubio.

nisi

nisi iam ebrius impegisset pede. Id magnarum deinde seditionum in hâc familiâ fuit occasio, non nisi morte Philippi finitarum: quam omninò ab hâc ipsâ Olympiade procuratam esse credo, quia fugienti Pausaniæ preparatos equos disposuit, & intercepto nihilominus, ac supplicium passo, coronam auream, noctu clam imposuit, adhuc in furcâ pendenti; refixum deinde corpus honorans & anniversarias ei parentationes instituens solenniter. quid hæc omnia loquuntur aliud, quàm perditè vivum amasse, quem tanto. perè honestavit infami morte plexum! & consiliorum necis fuisse, si non archiectam, saltè consciam; quamvis iniuriæ per libidinem passæ querelam, toties frustrâ delatam, prætenderit ille Sicarius. Cæterùm Alexandri fama, ex tanto temporis intervallo etiamnum, in oriente ita celebris est, ut vel barbarissimi ac historiarum alioquin rudes populi, eius gesta recitare norint, atque ad ea velut cotem, suos acuere soleant animos. Testatur enim Levvenclavvius H. Musul. f. 5. vitam ipsius ante annos circiter ducentos, à quodam Achmed Maulan doctore Turcico, vernaculis rhythmis descriptam, legi studiosè, præsertim ab ingenijs militaribus, qui exempla fortitudinis inde sibi petant. Idem etiam à Persis fieri, quorum in linguam similiter sit translata, innuit noster Teixeira l. 1. ad fin. c. 22. *la vida y hechos de Ascandar Zurkharnehen ô Alexandro, celebran los Parsios por maravillosos, & tienen escrito dellos muchos libros en proza y en rima, llenos de excelentes conceptos y sentencias, y Mirkond gasta en referir los mucho tiempo, y escriue algunas cosas que parecen increíbles.* Quod verò eundem hic alio cognomine, Zurkarnehen appellat, id vitiosum est, procul dubio Typographi errore, pro Zulkarnehen, vel potius *Dhul-karnain* positum, quod habentem duo cornua, sive *Bicornem* significat, & est ex Arabico ذوالقرنين *atque in casibus obliquis paulò aliter, Ac-* ذوالقرنين *cusativo quidem*
Dhal-

Dhal-karnain, Ablativo autem *Dhil-karnain* effertur. Et hoc etiam titulo, nec alio, Alkuranus Alexandrum indigitat, sub fin. l. 2. Sur. El-kapha, num. 18. ubi suo more mira de ipso nugatur, quomodo post longissimum iter ad extremum orientem penetrârit, ubi Solem invenerit in fonte luteo quiescentem (fortè ut Poëtæ Oceano mergi, & refrigerari dicunt) unde ascendat quovis manè. Item, alibi homines offendisse montanos, & ignoti sermonis, quibus bellum inferre cogitarit; sed à Deo prohibitum fuisse, nè quicquam illis noceret. idèò saltem eos à suarum regionum termino seclusisse, ferramentis inter vicina saxa, velut obicibus interiectis, & cupro interfuso munitis, quod claustrum isti transmontani perfringere, nullâ vi queant. Nil dubito quin Caspias pylas, iuxta mare Hyrcanum sitas, intelligat, quæ vulgò *Derbenth* i. e. angustia, & à Turcis *Demir-capi* h. e. ferrea porta nominantur: quam Geographorum aliqui pravè *Amirali* nuncupant. post eas Alexander ludæos reclusisse creditur; quamvis id neget Fr. Vincentius Beluacensis, in spec. hist. l. 30. c. 89. Estis unicus è Tatariâ transitus in Perliam, ut annotavit Haytho c. 47. locus ipsâ naturâ munitissimus, & verè mirabilis, qualem orbe toto alium non credo reperiri, quem pulchrè descripsit *il magnifico messer Iosaphat Barbaro*, Reip. Venetæ legatus ad Pertas, in suo *Viaggio*, fol. mihi 50. *chi vuol partir di Persia, di Turchia, di Soria, & dellipaesì che si trouano da indi insù, & passar nella Scythia, conviene che entri per vna porta di questa terra, & esca per l'altra: la qual cosa, à chi altramente non intendesse il sito de i luoghi, pareria mirabile, e poco meno che impossibile: & la cagione di questo e, che dal mar di Bachu, al mar maggiore, per via dritta, come saria per l'aere, sono cinquecento miglia; è tutto questo terreno è pieno di Montagne, e valli. Et post pauca: doue si ritroua vna Montagna altissima, tanto che tra l'ascender & il descender, caminasse due giornate. item*

fol. 51. b. Dico di Derbenth una cosa laqual par marauigliosa, da una porta andando à questo luogo infin sotto le mura, si ritrovano uve & frutti di ogni sorte; & specialmente mandolari. Dal' altra porta non ui sono frutti, ne arbori alcuni, eccetto che cotogni saluaticchi: & questo dura per dieci quindecim e uinti miglia da quel canto. Atq; post hunc P. Iovius hist. l. 14. ant. fin. Abrupta Caspij montis rupes, usq; adeò ad mare coarctant iter, ut exesi fluctibus, devoratisq; in profundum eius litoris margines, vix duorum stadiorum aditum transeuntibus relinquunt. Ea enim formâ Derbenthum in editâ montium crepidine situm est, ut duobus ex quadrato lapide muris, ad mare deductis, inferiora aedificia, & navigiorum stationem, tanquam duobus brachijs complectatur, non maiore quàm trecentorum passuum intervallo: quod spacium singulis utring, Ferreis PORTIS, superstantibusq; propugnaculis, ita munitur, ut perpetuis custodijs, nisi clarâ luce & explorato littore viatores, nec admittantur, nec recepti intra portam, alterâ prius emittantur, quàm portorium persolvant. Sed ut ad Alexandrum revertar; obscurum est, unde Arabibus Bicornis dicatur? Iac. Christmannus in notis ad Alfraganum (quem rectius Alpharganum scribere debuisset) fol. 56. existimat inde factum, quia utrumque Cornu mundi, orientale scilicet & occiduum subegerit. Mihi verisimilius est, nomen hoc è vaticinio Danielis esse hauustum, qui cap. 8. v. 5. eum Hirco caprarum comparavit, animali Cornuto. Aliàs tamen Cornutos appellat etiam Arabica lingua, illos uxorù suarum Lenones, qui filios adulterinos educant pro genuinis. quo pertinet amarus ille locus Mustaezami, postremi Chaliphæ Bagdadensis, qui Nazaraddino celebri Mathematico & Euclidis commentatori, librum offerenti, vitium id veluti patrium obiecit. Iuchaf. f. 152. a. שמעתי נא אנשי טיס יש להם קרנים ואיה הם קרניך: *audivi Tusos (populares tuos, indigenas terra Chorasani) habere cornua: ubinam tua sunt?* alludens ad inhonestum illum lenocinan-

nocinandi morem, quo mariti advenis viatoribus uxores locabant sub specie hospitalitatis, ut M. Pol. Ven. de provinciâ Camul refert l. 1. cap. 46. sed hâc intempestivâ dicitate, in peiorem partem susceptâ, exitium sibi & imperio accersens. Ista occasione bicornis Alexandri: qui in hanc genealogiam irrepsit, loco alieno. nunc reliqua pertexam.

Ab eius genitore Philippo linea ducitur ad ماتان *Mathan*

cui bini assignantur filij, unus إمران *Imran* S. Mariæ pa-

rens: alter زكريا *Zacharia* Iohannis Baptiste pater, quem

يحيى *Iachjay* vocat; perinde ut Alkuranus: nomine per

punctorum trajectionem ex يحنى depravato. Eorum-
duobus præcipuè locis me- minit Alphurcanus,
nempe Suretâ Imran, ordine tertiâ; & Marjam sive Mariæ,
numero XIX. quæ ambæ ab his ipsis personis ita denomi-
nantur. Nam quem nos Eli putamus dici, Luc. 3. v. 23. &
quem Epiphanius alio nomine Ioachimû vocat, nimirum
S: virginis Deiparæ genitorem, illum Saraceni appellant
Imran; nescio quâ traditione freti, digna tamen examine
accuratori. Quantum verò Zachariam attinet, refert de
illo Muhammedes, locis allegatis, quòd cùm peracto sacri-
ficio, Deum pro filio rogasset, qui sibi decedenti in officio
succederet olim, Angelus ipsi adhuc apud altare stanti ap-
paruerit, & pollicitus sit Iohannem, hoc nomine primum
inter mortales, divinæ indolis puellum, patri morigerum,
castissimum perpetuæ virginitatis custodem, in verbis vera-
cem, in factis probum, adeoque prophetam incomparabi-
lem. quo nuncio cum Zacharias percelleretur, de promiss-
si complemento subdubitans, in pœnam & coercitionem
infidelitatis ipsi silentium triduanum à Deo fuisse indi-
ctum; quæ duplex est falsitas; quia silentium illud nec tam
breve

breve, nec ascititium fuit aut arbitrarium, sed reale, quod vel nolenti contigit omninò miraculosè, ut revera mutus fuerit, & quamvis voluisset, animi tamen sensa non aliter quàm per nutus aut pugillares explicare potuerit, totos IX. menses. Luc. I. v. 20. & 63. Quo autem genere mortis occubuerit Iohannes, nempe violento, id Musulmannos non latet. idèò fingunt in eius decollati cruore lancam telam coloris nivei fuisse inditam, & ab Alaharo Damasceno illius ætatis Astrologo insigni asservatam, quæ oracula reddiderit, exudando sanguineas & recentes guttas, quoties aliquid novi portenderetur. Herm. Dalm. I. d. gen. Muh. circ. med. Cæterùm, quia nobis ex Evangelicâ veritate certum est, Iohannem procul ab hominum turbâ degisse in deserto, vitamque ibi præter aliorum consuetudinem tenuiter & privatim tolerasse, adeoq; ritum Baptizandi primoribus & Synedrio exosum introduxisse, Matth. 3. v. 4. idèò miror, quo respectu eum R. David appellet Pontificem. in Zæm. p. I. fol. 36. b. הרורוס לקח ארז אשה אחיו פולפוס בעורנו חי לו לאשה ויוחנן כג בעביר חוכיהו על זה הרורוס Herodes accepit conjugem fratris sui Polipi, cum ille adhuc in vivis esset, sibi in uxorem; & Iohannem Sacerdotem maximum, eò quòd ipsum redarguisset, occidit gladio, cum alijs multis sapientibus Israel. fortasse confundit eum Author, cum Iohanne Hasinonæo, qui hoc officio functus est, docente Maymonide in præf. Seder Zeraim. cap. 6. יוחנן כהן גדול (סתים) הוא יוחנן בן מתתיהו הירוע cum fit mentio simpliciter Iohannis pontificis (in Talmud) intelligitur filius Mattathie, notus ille ac memoratus in Tephillos (libello precum) & bellis Gracorum. Extat verò illustris locus in Iosepho. I. 18. ant. c. 7. de cæde Iohannis Baptistæ, quem propter consensum cum Evangelicâ narratione Matthæi c. 14. nil gravabor adscribere; ut appareat quàm honorificè de hoc Salvatoris nostri

præcurfore ac illius Baptismo senserit etiam homo circumciscus, veri Messiaë alioquin ignarus. sic autem ille: *apud Iudæos fuit opinio, iustâ ultione numinis deletum Herodis exercitum*, propter Iohannem qui Baptista cognominatus est. Hunc enim Tetrarcha necavit virum optimum, Iudæos excitantem ad virtutum studia, & inprimis pietatis ac iustitiæ, simulque ad Baptismi lavacrum: quod ita demum Deo gratum aiebat fore, si non ab uno tantum alteroquæ peccata abstineant. sed animis per iustitiam prius mundatis, addant & puritatem corporis. Cumq; magni concursus ad eum fierent, plebe talis doctrina avidâ, Herodes veritus nè tanta hominis autoritas defectionem aliquam pararet, quod viderentur nihil non facturi ex eius consilio, iudicavit satius esse priusquàm novi aliquid exoriretur, illum tollere, quàm rebus turbatis, seram pœnitentiam agere: Itaq; vincitum missum in Macharuntem supra dictam, ibi occidi imperat. quod factum secuta est Iudæorum existimatio, ab irato Deo perditum esse Herodis exercitum. Porro quòd iste Iohannes Bapt. Mariam attigerit propinquitate sanguinis, de hoc nullum est dubium: appellatur enim illius mater Elisabetha, huius virginis Cognata sive *συγγενής* Luc. 1. 36. qualis autem sit & quàm arcta cognatio, id ab Angelo non definitur expressiùs. credit Ecclesia Christiana, fuisse Iohannem Mariæ *Consobrinum*, è materterâ natum: Turcæ verò in præsentì genealogiâ faciunt eius *Patruelem*, genitum è patruo. gradus est æqualis & utrobique à communi avo par distantia: nisi quod nobis duarum sororum, illis verò fratrum liberi statuuntur. Manifestè autem errat Alkuranus, & cum alterâ Mariâ Veteris Testamenti confundit, quando eam Aaronis facit sororem. Suret. 19. quod pridem in meo discursu d. Orbo Deo Saracenorum notavi, p. 14. Et hinc alterum errorem enatum esse puto, ut ei patrem assignârit Imran, quem omninò *עמרם* Amran Moïsis & Aaronis genitorem intelligi suspicor. Exod. 6. 20. Alia etiam affingit ibid. Virgini-

gini - matri, quæ sunt adversus Evangelicam veritatem; ut quod enixa sit filiolum suum iuxta viam in palmero: quem nos perperisse scimus in diversorio iuxta præsepe, Luc. 2. v. 7. item quod præ dolore partus, impatientiæ verba quædam effuderit: quam novimus Domini beneplacito, suam voluntatem semper subicere solitam. Luc. 1. 38. Aliàs tamen agnoscit eius perpetuam & illibatam virginitatem, quod absq; viri *concepit hunc filium* è S. Spiritu, prædicente id Angelo. Sed hæc omnia contaminat multiplicibus fabulis, more suo. ascribam ipsa formalia verba:

وَأَنْ كُرْفِي الْكِتَابِ مَرِيَمَ أَنْ أَنْتَبَذَتْ مِنْ
أَهْلِهَا مَكْنَأَ شَرْقِيَّاءَ فَأَنْتَبَذَتْ مِنْ ذُنُوبِهَا
حَبَابَاءَ مَا رُسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا
بَشَرًا سَوِيًّا قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ
إِنْ كُنْتَ نَقِيًّا قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ
لَا هَبَ لَكِ غَلًا قَالَتْ كَيْتَا قَالَتْ أَنِّي يَكُونُ
لِي غَلٌ وَلَمْ يَنْسِئْنِي يَشْرُوكُ بَعْثِيَاءَ
فَقَالَ كَذْ لَكِ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَلْنَجْعَلْهُ
آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا
فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا فَاجَاهَا
الْمَخَاضُ إِلَى جِدْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي
مِتُّ قَبْلَ هَذَا أَوْ كَتُنْتُ نَسِيًّا مَنَسِيًّا فَذَانِ يَهْمَا
مِنْ نَحْنُهَا إِلَّا نَحْنُ نَبِيٍّ قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ
سَرِيًّا وَهَزَبِ إِلَيْكِ بِجِدْعِ النَّخْلَةِ نُسَافِطُ
عَلَيْكِ

عَلَيْكَ، رَبِّ اجْنُبْنِي وَكُلِّي واشترِ بي وقرِ عينا
Memento etiam (ait Deus ad Muhammedem) in hoc libro Mariae. Cum discessit à familiâ (vel cognatione) suâ versus locum orientalem (at Aegyptus ratione Arabia occidentalis est: respectu Palaestina verò sita in meridiem) & apprehendit clam illis latibulum (fugit ipsis inscijs.) Tunc ablegavimus ad eam Spiritum nostrum, qui assimilatus fuit coram ea, carni congrua (h.e. apparuit instar hominis veri.) Dixit illa (pavescit occursum viri) ecce refugio ad misericordem à te! (reformido te, ad Deum me vertens) num es pius? (esne sanctus aliquis homo?) respondit: utique sum ego legatus Domini tui, ut dem tibi puellum immaculatum. (asseram nuncium de filio) quaesivit ipsa: quomodo erit mihi puellus? non attigit me caro, (hactenus) neque (deinceps) ero concupiscens. respondit ille: Sic locutus est Dominus tuus; hoc apud me facillimum est, ut exhibeatur id miraculum hominibus, & ea misericordia, à nobis (Deo scilicet, pluraliter de se loquente) itaque contigit sermo ille decretorius. Cum verò concepisset eum, discessit cum ipso in locum longinquum. & venit illi partus juxta truncum palme. tunc dixit: ô utinam ego mortua essem ante hoc! & fuisset oblivione deleta! (ecce verò aliud fictitium Alkurani miraculum! infans vix natus loquitur & matrem solatur) inclamavit eam ille qui subtus ipsam erat; nè contristeris! jam posuit Dominus tuus sub te gaudium. excute juxta te truncum palma, dejiciet super te dactylum recentem, comede, sorbe, atque oculos refrigera, (ut à dolore laboriosi partus recreeris.) Mitto cætera, quæ de voto Ieiunij atque Silentij annectit. item ea quæ Sur. 3. de privatâ illius educatione, apud patrum Zachariam, & fructibus in altari repertis, suaviter magis quàm verè commemorat: atque propero ad eius filium, Salvatorem nostrum I E S V M Christum, qui hanc genealogiæ partem claudit: non viridi tantum scripturâ, sed insigni etiam Epitheto, ab ipsismet infidelibus

Turcis cohonestatus; hâc ipsissimâ forma, quam appingo. Significat ea, si in explicitas literas resol-

vatur *يحيى بن مريم*

PROPHETA ISAI: SVPER QVEM
SALVS. Prima vox *Pegamber* non est

Arabica, sed idiomatis Turcici, & respōdet hebræorum *נביא* atq; hoc loco *נביא*

إسحٰق sumpta, denotat insignem illum Prophetam, Deut. c. 18. v. 15. promissum. Altera vox *Isai*, certæ originis est salutari nomine *ישוע* quamvis Schin crassius, Arabico more in sibilum exiliorem sit conversum; & insuper finale Ayn, (quod aliàs Iudæi, per Apocopen, Talmudicis familiarem, rescindere solent) evidentia gratiâ, in ipso frontispicio locatum: ut ista Metathesis neminem turbare debeat, quo minus credat IESVM intelligi. Nam ipsa series generationum nos confirmat satis: nec unquam aliter in Alkurano appellatur: ubi semper adhæret mentio Matris

عيسى ابن مريم

Isai filius Mariae, quoniam aliorum more, à quoquam patre terreno,

denominari non potuit; aut nè quis de personâ dubitet. erat enim hoc nomen olim etiam alijs usurpatum, velut illi Iesu, cooperario Pauli, qui à Iudaismo conversus, cognominabatur Iustus. Col. 4. v. 11. & in hâc præsentegenealogiâ, inter filios Bajazidis Ilderimi, aliquis nominatur Iesus, ut infradicam. Turcæ enim nihil verentur, etiam sanctissimorum nomina filijs indere, ipsius adèò Muhammedis, quem tantopere cæteris præferunt. (de Magnatibus loquor, non plebeijs, quibus temerè Principum nomina usurpare nefas est.) Nos verò Christiani, qui scimus in hoc nomine flecti omne genu cœlestium ac terrestrium, etiam inferorum, Phil. 2. v. 10. & eius etymologiam huic soli competere, qui populum suum à peccatis salvum fecit.

Matth. I.

Matth. 1. 21. meritò abstinemus ab hac *ὀνομαθεσία*; quadam religione. quamvis ab altero eius cognomine *עֲמַנּוּן* Esa. 7. 14. mysteriorum plenissimo, haud æquè tempere-
mus: quod *Immanuel* per I, non E, scribendum est. Cate-
rùm, Iesu nomen Turcis alioquin ita est honorabile, ut eo
tanquam adversus omne infortunium efficacissimo, in suis
Chamailis abutantur. sic vocant Amuleta per suos Talis-
manlar sive Sacrificos, magica devotione confecta & in
schedis circumvolutis descripta, quæ preculis quibusdam,
circulis alijsq; characteribus constant. Ea sacculo serico
inclusa, de collo suspendunt, aut in sinu sub pectore ge-
stant; unde *ἐγκέλπια* nominantur ab hodiernis Græcis: ut
mihi prodidit Hieromonachus ille Berrhoënsis Macedo,
Dn. Metrophanes Kritopulus, Amicus, & non ita pridem
hospes noster. Etiam equis appendunt in bellum ituri,
vel camelis, profecturi Meccham: quòd ad victoriam face-
re, & contra omnes occurfus infauostos, fascinationes ac ve-
neficia, maximè adversus oculos malignos (ut ipsi loquun-
tur.) hoc est, Invidiam, valere credant. Eiusmodi exem-
plar asservat hîc publicè Academica Bibliotheca: in quo
nomen I E S V visitur, cum encomio, quòd sit *Spiritus Dei*,
hoc modo scriptum *الله عيسى روح* *Isai ruch Allah.*
ita nempe Dæmon. ipse veritati te-
stimonium perhibere cogitur, vel invitus; ut & olim fecit,
Filium Altissimi confessus, Luc. 8. v. 28. Sed audi aliquid
amplius, quod vix crederes, nisi P. Teixera referret, homo
non minoris fidei, quàm fuit experientiæ. Colitur nempe,
adeoque adoratur etiam Isai sive Christus noster, in sacellis
nomini suo salutare dicatis, inter medios infideles populos,
ab ipsismet Muhammedanis aliquibus. non loquor de
Christianis ex professo, passim in orientis imperio toleratis
(qui tamen pleriq; sunt Nestoriani, Iacobitæ, Armeni, vel
alterius hæreseos norâ commaculati) quod parùm est, &
per

pervulgatum: sed de ipsis Musulmanlar, qui nostris Biblijs destituti, ex solius Alkurani mentione, quam de Christo facit plurimam, & (uno excepto) valdè honorificam, tantum profecerunt, ut eum apertè colant, licet nondum plene cognitum. sicut olim Athenienses Ἀθηναῖοι Act. 17. v. 23. utinam verò ipsorum ille similiter misertus, mitteret aliquem Paulum, quo revelante noscerent melius. Narrat autem Teixeira, cum prope Bazoram, urbem in confinio Persidis & Arabia sitam, secundo Tigri veheretur animi gratia, Saracenos comites suos, ex ipsâ navi subito erectos, devotissimè adorasse versus cuiusdam Anachoritæ domicilium, ultraripam in opposito conspectum, quod filio Mariæ unâ cum circumjacente agro palmarum feracissimo, consecratum sit. Authoris verba sanè memorabilia sunt hæc in Itinerar. Indic. ad fin. cap. 3. *Boluiendo por el rio abaxo, que verdaderamente es aplazible; en cierto parage vide leuantar se los Moros, que venian con migo en la embarcacion, y hizieron oracion con mucha attencion: mirè hazia la parte, par adonde ellos oravan, vide con los ojos en una casa como hermita, que estaua ribera del rio, pergunte les que cosa era aquella, respondieron me, que era dedicada à Iça ben Marjam, que es Iesus hyo de Maria, mostrando me buena cantidad de tierra y palmares, que estauan applicados à su fabrica y seruicio. Que me causó espanto, porque aunque sabia que los Moros lo veneran mucho, llamandole Ruyaláh, que es Espiracion de Dios; nunca havia sabido, que le dedicasen Templo.* Incidit & aliud huc spectans, quod memini legisse in Arabica Geographiâ, sectione 5. climatis 4. fol. 227. juxta distinctionem exemplaris Besoldiani. Namibi nominat *فلمن لیسو* flumen Iesu, quod exoneretur in Euphratem, inter urbes Heit (ubi fons picem ebullit) atq; Bagdad. id omninò eam viciniam sacelli Iesu præterfluere oportet. Hic à mappis Asiæ subsidium aliquod jure postularem: sed Geographi nostri, extra Europam nil

sciunt minus, quàm hoc ipsum quod profitentur; ut exemplis quàm plurimis aliquando evincere confido: interim persuasum habeo esse illud flumen, quod Ptolemæus lib. 5. cap. 20. cum Euphrate jungi tradit ad grad. long. 79. lat. 34. & in exemplari Græco βααγοῦρης, in Latino Basileensi, *Maarsares*, in Romano autem antiquo *Maarsag* appellatur: procul dubio vitiosè pro *μααργαῖς*. quia etiam Casparus Balby gemmarum Venetus, in suo itinere cuiusdam loci *Nareisa* meminit, inter Felugiam & Babel, ubi pernoctarit. Ut verò evidentius intelligatur, quanti IESVM faciunt etiam Turcæ, attendamus CL. quondam Theologi nostratis D. Gerlachij testimonium, qui rem non auditam refert, sed proprijs usurpatam oculis & percognitam quando cum S. Cæs. M. tis ad Othmanicam portam legato & oratore Dav. Vngnadio L. B. in Sonneg. &c. Constantinopolin profectus, in urbe aliquandiu egerat: accidisse ait; ut ludæus qui cum Christiano Græco litem haberet, adversario ægrè facturis, Christum per insignem contumeliam, & hisce verbis consuetam, appellavit *مَمْزَرِي* *Mamzer* i. e. spurium, incerto patre natum. (ignoscat Salvator meus! repentium horrore) rem illicò ad *كادي* *Kadi* sive Iudicem inferiorem, inde ad ipsum Imperatorem fuisse delatam, attestantibus factum Turcis qui fortè præsentibus audiverant: & quoniam causa meritò gravis habebatur, iussu Sultani Moradis, ipsum *مُفْتِي* *Musfi* h. e. Pontificem illorum super hoc negotio consultum, respondisse; quòd sententiæ Doctorum, sive interpretum Alkurani varient. plurimis capitale censeretur, ut qui maledicat magno Propheta *Isai bno Marjam*, pectore tenus in effossam terram defixus, eminenti parte vel obruatur lapidibus, vel superstructo rogo cremetur: cæteros verò qui mitissimè sentiant (si tamen lenta mors celeri mitior est habenda) statuere, ut vel ad perpetuos carceres talis damnetur, vel continuis 40. die-

diebus vapulet quotidie. Ac ita judicatum esse in

www.libtool.com.cn

esse posset, si quis fortè talia legens, de veritate inciperet dubitare, quasi agnus ille paschalis merito suo esset occisus, quo sine Diabolus procul dubio astum hunc est commentus, ut ex eâ nominum conformitate fraudem captaret: quemadmodum similitudine formarum aliquando sapientes fuisse deceptos legimus. & de Laodice refert Valerius Max. libri 9. cap. 15. astipulantibus etiam Plinio ac Solino, quod postquam interfecerit maritum regem scilicet Antiochum, ut scelus dissimularet, Artenium quendam ex plebe Syriacâ, occisi perquam similem, in lectulo velut ægrum collocârit, cæq; vultus ambiguitate plebem admisfam egregie fefellerit, quasi naturaliter moriturus, viduam & orphanos commendaret ipsis; ac de Regni successione voluntatem suam publicè testaretur. Rationes autem, quod Iesus ille Talmudicus, culpâ suâ punitus, minimè sit noster IESVS Nazareus; multæ sunt & evidentes: earum præcipuas tantum attingo; quia properandum est. 1. Nates discrepant plurimum. Noster quidem Salvator, filius fuit Mariæ, Iosepho desponsatæ, quod omnes populi norunt, & etiam Saraceni fatentur, ut dixi: Talmudicus autem illè patrem habuit quendam Paphon & avum Iehuda, matrem verò Pandëiram. quod bini textus diversis locis tradunt uniformiter, ut à Iudæis minùs negari possit. Mafs. Sanhedrin. cap. 7. Arba mitos pag. 67. fac. a. circ. med. in Gemara: Irem Massichita Schabbas, capite Habbone, quod est numero XII. pag. 104. b. med. *בן סטרא בן פנדירה הוה אמר רב חסדא בעל סטרא בעל פנדירה בעל פפוס בן יהודה הוה אלה אימא סטרא אמו מרים מגדל נשי כרמרי בפומבדיתא סטרא דא מבבלה* Filius Satda filius Pandëira fuit. Dixit Raf Chasda: maritus Satda; amasus Pandëira, maritus Paphos filius Iehuda fuit. At quomodo mater eius Satda? Mater eius Mirjam, comprix mulierum fuit. sicut dicunt in Pompedittha (Schola Babylonia ad Euphratē.) Satath-da (h. e. declina-

declinavit ipsa) à viro suo. Est aliqua fateor in his verbis ob-
 scuritas, non tantum ob defectum distinctionis, quæ in
 universo Talmud omittitur (ut vocalium absentiam faci-
 lius feram) sed præcipue propter nominum peregrinita-
 tem, de quibus non statim apparet, utra sint virilia vel foe-
 minina. Itaq; Glossæ marginales consulendæ sunt, quæ sic
 habent, ad verba priora: בעל אמו סטרא שמי: *Filius Satda: marito*
matris suæ Satda nomē erat. Sathath-dā: propterea quod forni-
cata erat, vocatus ipse sic: ad posteriora verò: בעל סטרא בועל
 פנדירה ונקרא על שם בעל אמו אף על פי שזוהיה ממזר
Vir Satda, maritus Pandēire: at vocatur de nomine mariti ma-
tris suæ, quamvis ipse fuit spurius. Sensus est: quia Talmu-
 dicus ille fuit *Mamzer* sive spurius, itaq; duos patres assi-
 gnant, unum naturalem, alterum putativum. non ab illo
 sed isto scilicet Satdā denominatum ferunt, & vulgò *Filius*
Satda appellatum, honestiori titulo quàm mereretur aut
 moris esset: quod coniugij velum ista tegeret. Naturalem
 verò patrem, mœchum scilicet matris, appellant Paphum.
 itaque neuter horum, nec Satdā, neq; Paphos, quicquam
 commune habet cum pietissimo castissimoq; Iosepho no-
 stro. quæ omninò est notabilis diversitas, Iudæorum per-
 fidia ferò inculcanda. Quod vetò Mariæ cuiusdam com-
 ptricis mentio aspergitur, est ea insignis & manifesta fraus
 R. Chasdæ, qui vel hâc solâ meritis est exilium illud *Agam*
 sive Persidis, in quod eiectus fuit postquam Academiæ Su-
 xensi (quæ aliàs מנהא מחסינה *urbis tute receptus*, à Rabinis co-
 gnominatur) totos 22. annos ut Rector præfuerat, & inte-
 rea XII. mille discipulos numeraverat successivè. Zæm.
 Dav. f. 46. a. Nam ea Maria multò serius, tempore scilicet
 Raf Bisi, minimùm tribus seculis post B. Virginem nostram
 vixit, quod iterum è Talmud probabo, ut Mendacia huius
 impostoris toti mundo prodam: Mâs. Chagiga c. 1. p. 4. b.

רב כיכי בר אבוי היה שכיח גביה מלאך המות אל לשלוחיה
 זל אייתי לו מרים מגדלה שיער נשייה אזל אייתי ליה מרים
 מגדלה ררדקי: וכו' *R. Bibi filius R. Abay; fuit repertus apud il-*
lum Angelus mortis, (erat enim famosissimus Necromanticus, &
Spirituum adjurator) dixit ministro suo: affer mihi Mariam con-
torquentem cincinnos feminarum (die den Weibern Göpff ge-
flochten. ut hanc phrasin Chaldaicam, R. Nathan in Aruch ex-
ponit: nam lexica nostra in talibus & plurimis deficiunt) iovit &
adduxit ipsi Mariam, comentem juniores (capillos crispantem.) &
cætera. non opus est addere nugas reliquas, quæ nihil ad
rem faciunt: sufficit docuisse, quòd fuerit coartanea R. Bifi.
 quando autem iste vixerit, non equidem ita præcisè scio;
 quia tamen filius Abay nominatur, qui floruit Anno Iud.
 4085. cadit utiq; in generationem quartam Amoræorum,
 ut Rabini ætates mundi distinguunt, h. e. nostro more, in
 tempora Constantini magni. 2. Consimili argumento à
 tempore probo duos esse diversissimos Iesus. nam ille Tal-
 mudicus statuitur fuisse synchronus Iosua f. Perachia, à
 quo velut præceptore sit excommunicatus, ut infra dicam.
 vixit autem iste Iosua diu antè quàm Pompeius de Iuda sce-
 ptrum auferret, allectus à fratribus Aristobulo & Hircano
 de successione contendentibus; nempe in diebus patris
 illorum Alexandri Iannæi, qui Rex simul & Sacerdos exi-
 stens, levi offensâ motus, Phariseos persequabatur. eius
 ergo iram ut effugeret Perachiades, in Ægyptum aliquan-
 diu secessit. Talm. Sota. cap. 9. fol. 47. יהושע בן פרחיור
 מאי היה כדוהו קא קטיל ינאי מלכא לרבנן שמעון בן שטח
 אטמיננהו אחיה ר' יהושע אזל ערק לאכסנדריא על מצרים
 כי הוה שלמא שלח ליה שמעון מני ירושלם עיר הקודש ליכי
 לאכסנדריא אחיה בעלי שריו בתיכך ואני וישיבת שויממור
Iosua filio Perachia quid contigit? cum occideret Iannai Rex Ma-
gistros nostros, Simcon f. Schetach, occultatus fuit à sorore suâ
(conjuge regis irati) sed R. Iosua discedens fugit Alexandriam
Ægypti.

Aegypti. Factâ verò pace, misit ei Simeon. (Epistolam revocatoriam, hâc formulâ.) Ex me Ieruschalaïm urbe sanctâ, Tibi Alexandria sorori mea! (ita compellat honorificè, propter sociam ibi Synagogam, Iudaorum semper hospitam.) Herus meus commoratur intrate; Ego autem sedeo desolata (instar vidua. in Hebr. est metaphora uxoris, cujus peregrè abest maritus. q. d. redde mihi meum Doctorem. &c.) Etiam Simeon ille cuius meminit, alter coætaneus Talmudici hominis, floruit A. 3621. computante Zâm. fol. 30. b. At noster Iesus Nazarenus multò post, Herodis & Augusti tempore demum natus est, quod omnium historicorum consensu, profanorum æquè ac Iudaorum, ita stabilitur, ut nemo sanus contradicere ausit. Vnde & ipsi Rabini, nolint velint, cum Hillelis & Schammaï diebus ascribunt. Kabal. R. Abr. Lev. m. fol. 9. Zâm. p. 2. f. 21. b. Interfunt itaque inter ambos anni CXXX, & plures etiam, si usq; ad passionis annum numerare velimus, qui in Tiberij ætatem incidit, ut Corn. Tacitus notavit, scriptor minimè Christianus, ob id ipsum nec suspectus paganis. Annal. l. 15. circ. med. Abolendo rumori Nero subdidit reos (quibus culpam incense urbis imputaret) & quasitissimis pœnis affecit, quos per flagitia invisos, vulgus Christianos appellabat. Auctor nominis eius CHRISTVS, qui Tiberio imperitante, per procuratorem Pontium Pilatum supplicio affectus erat. Repressaq; in præsens, exitiabilis superstitio rursus erumpebat. non modò per Iudaam originem eius mali, sed per urbem etiam: quo cuncta undiq; atrocia & pudenda confluunt celebranturq;. Igitur primò correpti, qui fatebantur, deinde indicio eorum multitudo ingens, hanc perinde in crimine incendij, quàm odio humani generis convicti sunt. Et pereuntibus addita ludibria, ut ferarum zergis cuncti, laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammandi; atque ubi defecisset dies, in usum nocturni luminis urerentur. Hortos suos ei spectaculo Nero obtulerat, & Circus ludicrum edebat, habitu auriga permixtus plebi, vel circula insisens.

insistens. unde, quanquam adversus fontes, & novissima exempla meritos, miseratio tamen oriebatur: tanquam non utilitate publicâ, sed in sævitiam unius absumerentur. Animadvertentes hanc enormem temporis discrepantiam, Rabini, causantur numeros annorum nobis esse corruptos. Idem Abrah. in Kab. fol. 5. אפשר שהם טוענים כל כך לאמר שלא עמד הבית ומלכות ישראל אחר תלוחו אלא מעט ומסוררת אמת היא בידנו מהמסכתא דתלמודא שום דבר *fortassis ita ratiocinantur dicendo, quòd templum & regnum Israël post ejus crucifixionem, non steterit nisi brevissimè. Sed veritatis traditio est penes nos, ex Mischna & Talmud, qui non mutant, nè tantillum quidem.* At non vident stultissimi mortalium, quamvis in Chronologiam natalis Domini, errorculus aliquis irrepserit (ut sanè docti fatentur, minimùm quatuor annos Epochæ vulgari deesse) intervallum tamen inter Iosuaam Perachiadem & Hillelem, nihilominus manere idem, adeoque totum seculum excedere; quamdiu Iesum vixisse neutiquam concedent. 3. Talmudicus ille discipulos habuit, & pauciores numero, & nominibus omninò diversos. Mals. Sanhedrin. Cap. Nigmar haddin. 6. fol. 43. ה"ר חמשה תלמידים היו לו לישו מתאי נקאי נצר, ובני ותר ה *tradunt Magistri nostri, QVINQ; tantum discipulos fuisse huic Iesu, scilicet Mattai, Nakai, Nezar, Boni & Toda.* Noster verò non solos XII. Apostolos vocavit, perpetuos vitæ suæ comites, auditores doctrinæ ac miraculorum testes, quorum nomina recensentur Matth. 10. 2. sed præter illos etiam alios LXX. emisit in messem suam, ἀνδρῶν semper binos & binos, Luc. 10. 1. Nec est ut quis fortè sciolus argutetur in nominibus, quasi ad S. Matthæum vel Thaddæum aliqui alludant. contingit enim hoc fortuitò, ac merè accidentaliter; sicut centum Iudæos nominare possem, qui omnes Abrahami pariter, Eleazari vel Simeones appellantur: ut Nakai, Nezar & Boni taceam, quibus consonum aliquid

aliquid in Evangelijis haud reperies, quod ullo modo huc torquere possis. Nihilominus tamen veros nostri Salvatoris discipulos, Talmud non omninò reticuit. meminit enim S. Iacobi, & honorificè quidem, ac ita, ut agnoscaturn omnipotentem habuisse Magistrum, & fuisse coetaneus Eliezari magni, qui urbis excidium vidit sub Vespasiano: quod novum nobis argumentum suppeditaret, nisi nunc rerum summas tantum persequeretur. Afod. Zara. c. 1. f. 17. a.

פעם אחת הייתי מהלך בשוק העליון של ציפורי ומצאתי אחד מתלמידי ישו הנוצרי ויעקב איש סכניא שמו אמר לי: כחוב בתורתכם לא הביא אתכן זונר: *vice quadam deambulavi (ait Eliezer ille, filius Hirkani, cognomento Magnus, ad R. Akibam) in foro superiori urbis Zipori (ea Sepphoris est, Galilaeae civitas, cuius mentionem facit Iosephus lib. 3. de bell. c. 1. ad fin. ab Herode muro cincta. id. l. 18. ant. c. 3. quam Brocardus Mon. Sephoron appellat, & S. Ioachimi patriam facit. alio nomine Dio caesarea. VVolf. VVeissenb. in descr. t. s. & Ortelius in Syn. ex Egesippo) ibi offendi quendam de discipulis Iesu Nazareni, cuius nomen erat Iacob, vir è pago Sechania (videtur Sicinam h. e. Sichem intelligere) is ad me dixit: scriptum est in lege vestra (Dent. 23. 18.) non afferas mercedem prostibuli. &c. Atque commemoratur eodem capite, quod claruerit virtute miraculorum, & desperatos etiam morbos, in nomine Iesu Magistri sui, sanavit: nec tamen ab eo curari passus sit R. Ismaël suum ex sorore nepotem Ben-Dema, istum à serpente, sed pertinaciâ plus quàm Stoicâ, h. e. verè Iudaicâ, maluerit mori eum, quàm hoc modo convalescere: quamvis miser juvenis, ex verbo Dei probaturus erat, licere bonum opus à quolibet administratum suscipere fol. 27. b. לא ישא ויתן ארס ע. המינין ואין מתרפאין מהן אפילו לחיי שעה. מעשה בכן רמא בן אחותו של ר' ישמעל שהכישו נחש ובא יעקב איש סכניא לרפואתו ולא הניחו רבי ישמעל ואמ' לו ר' ישמעאל אחי הנח לו וארפא ממנו ואני אביא מקרא מן התורה שהוא מותר ולא*

חספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו ומת קרא עליו
 ר' ישמעל אשרוך בן רמא שגופר טהור ויצתח נשמתך בטהרה
 ולא עברת על דברי חבירך שהיו אומרים פורץ גדר ישכנו
 : נחש: *nil participet homo cum hereticis (vel heterodoxis) nec
 etiam curetur ab ijs, nè ad vitam hora quidem (in summo peri-
 culo, quamvis è presenti morte liberari possit.)* Exemplo Ben-
 Dema, filij sororis R. Ismaël (Authoris 13 Middos. i. e. Syllogismo-
 rum, quos deblaterant quotidie) quem iccerat anguis. Venit
 quidem Iacobus Sechanites, ut sanaret eum: sed minimè permisit
 illud R. Ismael. Inquit (agrotans) ô frater Ismaël! (sic more huius
 lingua Avunculum compellans) largire quaeso, ut convalescam ab
 illo: adducam ego textum è lege, quod illud facere liceat. non ta-
 men assensit implere votum eius, donec exhalaret ille spiritum.
 Morientem itaque sic allocutus est: Beatus es mi fili! quia è cor-
 pore puro, emigrat anima pura. hoc ipso comprobas, quod non sis
 transgressus precepta Doctorum; dicentium, (ex Escl. 10. 8.) qui
 dirumpit sepem (id ad suas traditiones detorquent) eum coluber
 mordebit. In margine annotatur è Talmud Ieruschalmi,
 Iacobum non adhibuisse medicamenta, sed sanare solitum
 בשרם רבו ישי in nomine sui preceptoris Iesi, (ut & Petrus clau-
 dum Act. 3. 6. ubi notandum est, id sic hebraicè, non per
 Vav sed Iod scribi, ac nè pro errato librario habeatur, ite-
 rum ita repeti; quasi omninò differentia causa factum sit,
 & ipsi etiam Talmudici Nazarenus ab altero distinguant.
 4. Maximè verò discrepant mores amborum, & culpa
 mortis; ut neutiquam uni personæ congruant. Ille Tal-
 mudicus palam fuit Idololatra, qui fictiles Deos adorare
 iussit, & propter id crimen damnatus est, quod populum
 seduxisset à Deo vivo ad statuas exanimas. Lib. Sanhedr.
 cap. ult. Chelek. f. 107. b. & iisdem penè verbis Mas. Sota
 c. 9. loco supra citato: וזהו חורו לה וזהו חורו לה
 abiens (post excommunicationem, ut agrè faceret Preceptoris)
 erexit lateritium (sive luteum idolum) veneratus illud, atq; pro-
 nus ado-

nus adorans. Quis verò tale quid unquam de Iesu Nazareno
 inaudivit? qui totus quantus est, hoc scelus abominatur
 extremè, ac solum potius DEVM adorare iussit, Matth. 4.
 v. 10. annon existimamus, accusatores ipsius id cupidissimè
 ad Caipham delaturos fuisse, si vel umbram criminis eius
 novissent; quando in defectu veræ culpæ, frivolum quid
 de minis destruendi templi comminisciebantur, nec aliud
 plausibilis contra innocentissimum caput reperirent, eti-
 am conductitij testes falsi. Matth. 26. 60. Cætera minutio-
 ra, quæ ibidem commemorantur, de mollitie oculorum
 illius Talmudici, quòd cauponam in itinere lasciviùs aspe-
 xerit, capropter à præceptore comitè sit reprehensus, omit-
 to sciens: quia nec ipsos Iudæos latet, quàm rigidus exactor
 sexti præcepti fuerit noster Iesus, qui Matth. 5. v. 28. solos
 nutus vagos Adulterio æquiparat, damnatque, oculos po-
 tius erucere suadens, quàm tale quid admittere. Audiatur
 Iosephi, gente quidem ac mente Iudæi, sed Rabinorum
 quoque iudicio veracis historici testimonium, quod de Sal-
 vatore nostro perhibet l. 6. antiq. c. 4. *Eodem tempore fuit
 IESVS, vir sapiens (si tamen virum eum fas est dicere: erat
 enim mirabilium operum patrator, & doctor eorum, qui libenter
 vera suscipiunt: plurimosque, tam de Iudæis quàm de Gentibus, se-
 ctatores habuit) Christus hic erat: quem accusatum à nostra gen-
 tis principibus, Pilatus cum addidisset cruci, nihilominus non de-
 siterunt eum diligere, qui ab initio ceperant. Apparuit enim eis
 tertiâ die vivus, ita ut divinitus de eo vates hoc & alia multa
 miranda prädixerunt: & usque in hodiernum Christianorum ge-
 nus ab hoc denominatum, non deficit.* Et nè fides authoris
 apud Iudæum periclitetur, quæso vide paradoxum! quo-
 modo eum R. David. ipsis præferat scriptoribus Talmudi-
 cis, parte 1. sui Zæmach. f. 38. b. יוסף בן גוריון הכהן מיוחסי
 הכהנים שבירושלים ומשוח מלחמה ואם מקצת דבריו בענין
 משה נראין כסותרין את דבריו חל אשר בפי המזיקין מפי
 הדע

הרע מאחר שזה האיש היה גדול בחכמה ובתבונה איש צדיק
 וישר והוא קודם בזמן מחכמי הנטרא כמה מאות שנה וראה
 את כל הנעשה בימיו על כן אין אנו מחזיקין אותו לסופר
 :אמן: *Iosephus filius Gorion (at ipse nominat se filium
 Matthie) fuit de prosapia Sacerdotum in Ierusalem, unctus ad
 bellum (h. e. Sacerdos castrensis, de quorum officio & auctoritate
 pridem in Iure Regio tractavi, Theor. 18. f. 140.) Quamvis ve-
 rò quedam ejus verba, materia de Tito, videantur contradicere
 sermonibus Rabinorum nostrorum pia memoria, qui habentur in
 capite Nezikin (quod est quintum in libro Gittin) scito tamen,
 quia vir iste magnus fuit sapientiâ & intellectu, præterea probus
 & rectus, tum verò anterior in tempore Doctoribus Gemara, ali-
 quot seculis, qui vidit ipse cuncta quæ contigerunt suis diebus:
 idè non teneamus eum pro scriptore hand veraci. 5. Pergo ad
 capitale judicium utriusq;: ubi non minor est diversitas,
 quàm erat hætenus. tum in processu criminali, tum in ipso
 supplicio. Quod prius attinet, aiunt illum Talmudicum,
 non accuratè tantum antea examinatum fuisse, nè vis fieret
 innocenti, sed & postquam criminis convictus, ac ipsemet
 fassus esset, longissimam ei moram 40. dierum concessam,
 si fortè interea quid aliud ad sui liberationem vel ipse com-
 minisci, vel quilibet è plebe, miserationis gratia potuerit
 afferre: quorum nihil in passione nostri Salvatoris conti-
 git, ubi processus adeò fuit acceleratus, ut cum vesperâ ca-
 peretur in horto, postridie statim sit damnatus, nec tot ho-
 rarum, quot illi dies nominant, spacium habuerit. Nunc
 stabiliam ea quæ dixi, è Talmud, nè quis in re paradoxâ, de
 fide meâ dubitet. Sanhedr. cap. 7. pag. 67. כיצד עושין לו
 (למסית) מדליקין לו את הנר בבית הפנימי ומשיבין לו עדים
 בבית החיצון כדי שיהיו רואין אותו ושומעין את קולו והוא
 אינו רואה אותן והלה אומ' לו אמור מה שאמרת לי ביחוד
 היאך נניח את אלהינו שבשמים ונעבור עז אם חוזר בו מוטב
 ואם אמר כך הוי' חובתינו וכך יפה לנו העדים ששומעים
 מבחוץ מביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו: וכך עשו לבן
 כסדא:*

: מַדּוּם quomodo procedunt cum Seductore? accendit ipsi lucer-
 nam, in intimo conclavi, collocant autem testes (rectius Observa-
 tores vel Auscultatores) in domo exteriori, qui cernant illum (per
 foramen parietis intergerini) & audiant vocem eius (clare) ipse
 verò (reus) non videat illos. Deinceps ait ipsi (simul inclusus Insi-
 diator) repete mihi quod nuper dixisti secreto (cum soli essemus)
 quomodo relinquere debeamus Deum qui in cœlis est, & servire
 idolis extraneis! quod respondit, bene habet: sed verò facietur cri-
 men, & id pulchrum ducit sibi, tunc demum testes qui audiunt
 exterius, adducunt illum & sistunt Synedrio, ut lapidetur. Atq;
 sic fecerunt FILIO SATD Æ (h.e. illi pseudonymo Iesu, quæse-
 ita denominari, supra probatum est. Eod. lib. cap. 6. f. 43. a. in
 Mišchq̄a simul & subseq. Gemarâ: מִתֵּן אִם יוֹצֵא לִיכָּח
 כִּרְח יוֹצֵא פִלְוֹנִי אִישׁ פִּלְוִי: בֵּן פִּלְוִנִי יוֹצֵא לִיכָּח עַל שְׁעֵבֶר
 עֲבִירָה פִלְוֹנִית וּפִלְוִנִי וּפִלְוִנִי עֲדָרוּ כָּל מִשְׁטָרֵעַ זְכוֹת יְבֵנָה
 וְיִלְמֵר עֲלֵיו: גַּם בְּעֵרֵב הַפֶּסַח תִּלְאֹהוּ לִישִׁי וְהִכְרוּ יוֹצֵא
 פִלְוִנִי מ' יוֹם יוֹצֵא לִיכָּח עַל שְׂכִישָׁף וְהִיטִית וְהִידִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל
 מִי שְׂוִידֵעַ לוֹ זְכוֹת יְבֵנָה וְיִלְמֵר עֲלֵיו וְלֹא מִצָּאוּ לוֹ זְכוּרָה:
 si quis exiit ut lapidetur, prece antecedit illum (clamans) vir talis
 (in hebræo est Ploni, quod Græco Δείμα responder, atq; Anonymum
 notat) filius talis, egreditur ut luat mortem, eò quòd commisit
 crimen hoc vel illud. Et N. N. sunt eius testes. Quicunq; igitur
 novit innocentiam eius, accedat ut doceat eam. Sic in vesp̄a
 paschali fecerunt Iesu, postquam proclamatum esset ante illum to-
 ris quadraginta diebus: educetur iste, qui fascinavit, & seduxit,
 & impulit Israel. Si quis ergò novit innocentiam eius, adveniat
 & demonstret eam. sed non invenerunt ullam excusationem.
 Nostro autem Salvatori testimonium innocentiae, præter
 alios, vel ipse Iudex Pilatus dedit, manuum lotionem Matth.
 c. 27. v. 24. innoxij sanguinis effusionem à se removens in
 capita furiosæ plebis Iudaicæ. Ergò fuit omninò alius.
 6. Quid autem de ipsâ supplicij diversitate dicam? Pseudo-
 Iesus ille fuit lapidatus; Agnus verò noster, qui tollit mun-
 di peccata, crucifixus: quod Iudæos adeò non latet, ut eum

per ignominiam vocent תלוי *Talui*, h. e. *suspenſum*, (id nos tamen potius honorificum habemus, & meritò, nec in aliâ re magis gloriamur. Gal. 6. 14.) ipſamq; adeò B. Matrem eius, in foeminino genere תלויה *Telujah*; ut quando nominare volunt herbam, *S. Marien Kraut* / vel monetam, *ein Marien Groſchen*. aut ubi metu Chriſtianorum expreſſè ſic appellare verentur, circumſcribunt metaphoricè, ac vocabulis è textu in peritis הוה *crucem*, eius vocant שתי וערב *Stamen & ſubtegmen*, à figurâ decuſatâ, quam in pannis habent fila. & hoc ipſum ut etiam occultius faciant, præſertim in libris, ubi ſubolſaceret noſtrum aliquis aut linguæ peritus, nudè per initiales literas שׁוׁ notant. Quod omne hâc de cauſâ commemoro, ut confeſſâ crucifixione, liquidius appareat, quàm diverſus ſit ab illo, quem ipſi lapidibus tradunt obrutum, locis jam allegatis, quæ denuò repetere nil opus eſt. Id ſolum addo, nè quis reſtet ſcrupulus, rituum Iudaicorum ignaris: conſueviſſe lapidatorum cadavera etiam horas aliquot, uſq; ad ☉ occaſum ſuſpendere; ut in lure Regio notavi fol. 99. verùm quia id mortuis demum fiebat, Chriſtus autem vivus fuit crucifixus: præterea ſupplicium iſtius non Iudæo, ſed Romano prorsus more adminiſtrabatur, quem doctiſſimè Lipſius deſcripſit, in Libel. d. cruce: (ubi crucigerum cum utroq; ligno rectè pingi negat) ideò fruſtra fuit R. Lipmannus, qui Evangeliſtas hinc arrodere conatus eſt; ut Munſterus ad Matth. 27. & Fagiſus ad Deut. 21. annotarunt, unde Caſaubonus in Exerc. 16. n. 77. tranſtulit. Prudenter verò ac piè in honorem Servatoris, hoc ſupplicium, ab Imp. Conſtantino abolitum eſt 7. Locus denique repugnat. Chriſtus enim Ieroſolymis crucifixus eſt, fatentibus tot populis, qui ex orbe univerſo illuc ad ſepulchrum eius confluunt, nec diffitente Iudæo R. Benjam. in Itin. f. 21. a. Pſeudo-Ieſus autem longè alio in loco fuit punitus, nimirum in urbe Ludda.

Ludda, quod Sanhedrin testatur fol. 67. ב"ר סוקל"ן אומר וכן עשו לכן סטרא בלור
Synedriales lapidârunt filium Satde
in Lud. ubinam sita fuerit ea, quantumvè à Ierosolymis distiterit, etsi non ad unguem definire possim, colligo tamen è circumstantijs; itinere diei circiter, inde caurum versus abfuisse, juxta Phœnicium mare sitam: ubi R. Iosua (qui simpliciter ita dictus, intelligitur filius Chananiæ: discipulus lochannan ben Zaccai/Synagoga rectorem egerit, post vastatas Ierosolymas; deformis ille, qui in Imp. Adriani aulâ innotuit, & Astronomicam controversiam habuit, cum vicino Rectore Iabnensi R. Gamaliele, qui lunam unâ die veterem & novam posse cerni, æquè absurdum putabat, ac si fœmina eodem die peperisse & rursus impregnata esse diceretur; ut refert R. Abr. Levit. fol. 6. kab. Iosephus autem l. 2. d. bell. c. 23. prope Antipatridam locat, Lyddam vocans, quam propter viros ad Scenopegia festum profectos, vacuum repertam, exusserit Cestius dux Romanus. Plin. l. 5. c. 14. refert inter X. Toparchias Iudææ, tertiam ordine. R. Benjam. f. 13. ponit post Ascalon, addens ætate suâ סגורש *Segoresch* vocatam: nisi scriptio est corrupta, ut sæpius ibi. Brocardus in itin. ab Accone (seu Ptolemaide) versus austrum locat, addens etiam appellari Diospolin h. e. Iovis civitatem. habet sanè huius nominis urbem Itinerarium Antonini, 32. mil. pass. ab Ascalone remotam. sed Luddæ nil meminit. Peutingeriana verò Tabula (quam instructissima D. Besoldi bibliotheca suppeditavit.) Luddin expresse ponit, XII. M. P. ab Azot versus Cæsaream distantem. sed quid aliunde scrutor tam operosè, quod Apostolorum Acta doceant compendiosius? cap. 9. v. 38. fuisse vicinam Ioppe, urbi maritimæ, ac Petri miraculo nobilitatam, qui paralyticum Æneam ibi octennio toto decumbentem, uno verbo sanârit. vers. 33. hodie Georgius ibi colli dicitur à Turcis, non quia Sanctus, sed quòd bonus miles fuerit.

fuerit. ut ut sit, certè non erat Ierosolyma. Concludo igitur vel tandem, illos qui natalibus, tempore, discipulis, moribus & supplicio, eiusque circumstantijs omnibus tantopere differant, personis quoque diversos esse, nec Iesum Christum, cum Pseudo-Iesu Talmudico confundi debuisse: *ὅτι ἐστὶν ἑστῶς*. Habent sanè nihil præter nomen commune, *quod libenter ad criminis* communionem nequaquam sufficit. quid enim frequentius est, quàm ut plures eodem appellentur modo? sic enim etiam duo Hilleles sunt in historiâ hebræorum, & ambo quidem Nasi! Zàm. D. f. 46. b. sic etiam bini sunt Onkeli, & profelyti pariter. ibid. f. 40. b. sic deniq; multi Iesus à solo Iosepho nominantur, quorum pars erant Mariæ filio coætanei. quos inter illum jam nomino tantum Ananiæ filium, qui toto septennio & amplius, interdium noctuq; Væ Væ Ierusalem! clamavit continuè, quamvis malè mulctaretur, neq; cessavit antè quàm lapis tormento emissus animam ipsi præcluderet. lib. 7. d. bell. c. 12. Imò Christus quoque alius, & in profanâ quidem historiâ reperitur, Bithyniæ rex, apud Iustin. lib. 38. adeoq; *בפ' חלק ררי ישו* *duos Iesus in cap. Chelek*, agnoscere jam cœperunt quidam Rabini, Zàm. p. 2. f. 21. b. Desinant ergò posthac nobis eos confundere. An verò textus illi, quia contra verum Iesum loqui tantum apparent, scandali tamen vitandi causa è Talmud execandi sint nihilominus, (ut in castratâ edit. Basil. factum) vel potius in testimonium contra ipsos relinquendi, meum non est decidere: cogitent peritiores. Ego quidem Iudæos per id nondum arbitror excusatos; perinde ut & is non absolveretur, qui quamvis erraret in nomine, sub illo tamen boni alterius viri famam petere, & injuriæ inferendæ propositum habere, certò sciretur, atq; sic publicè intelligerent omnes. Non possum ab hac materiâ de Iesu Christo discedere, quin prius addidero encomia eius ex Alkurano; non quòd

quod nos Christiani necesse habeamus à Pseudo-prophetâ discere, quibus per Dei gratiam ista multò puriùs haurire licet ex ipso Israëlis fonte limpidissimo; sed quia pias mentes oblectat veritas undiq; conquesta, & laus ab hoste profecta, duplicis testimonij vim habere solet. Quamvis verò creberrimè illius meminerit Muhammedes, ego tamen brevitatì gratia inde selectiora tantùm adducam, ut maturius ad cetera quæ ^{superdilectam.} ~~superdilectam.~~ ^{revertam.} Sic igitur ille Sureta 2. quæ Baccara, h. e. *Vacca*, titulum habet, versu 251.

بَلَدِي الْوَيْسِلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَيَّ بَعْضًا
مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهَ وَرَفَعَهُ بَعْضُهُمْ مَنْ رَجَبَ

وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْنَانِ وَأَيَّدْنَاهُ

وَالْقُدْسِ Taliter legatos separavimus (Prophetas
præstantissimos virorum selegimus)

quosdam illorum super alios (ordinando.) Ex ipsis erat quem alloqueretur DEVS. is elevavit aliquos eorum gradibus (non enim omnes fuerunt unius dignitatis, nec ordine pares.) Dedimusq; Iesu filio Mariæ intelligentiam, atque corroboravimus ipsum per Spiritum Sanctum; quasi diceret, eum tantò fuisse cæteris excellentiorem: quæ verba de Christo, etiam supra versu 84. eiusd. Sur. posuerat, ac infra repetit passim. Observet verò benevolus Lector, quod Crucifixionem eius neget Alkuranus; non ut extenuet meritum passionis, quod aliqui suspicantur, sed quia divinitus & miraculosè conservatum putat, Simeonem verò Cyrenaicum ipsius figurâ & habitu suspensum: quem errorem procul dubio hausit ab hæretico Basilide Syro, qui Christum in quascunque vellet formas transfigurari consuevisse statuit, ac ita Iudæos hostes elusisse. Sur. 4. Annisai, h. e. foeminarum, post med.

يَكْفُرُهُمْ وَقَوْلُهُمْ عَلَيَّ مَرْيَمَ بَيْنَانِ عَظِيمًا

N

وقولهم

وَقُولِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ
مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ
وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ۖ

*In abnegatione illorum (scilicet Iudaorum) & voce contra Ma-
riam est pedefactio (sive blasphemia) magna. verbum eorum est:
Nos utiq; occidimus Messiam Jesum filium Mariae, legatum Dei!
At nequaquam interfecerunt illum, neq; crucifixerunt, quin
potius ita visum est eis. elevavit ipsum Deus ad se. quasi verò
tot paria oculorum totius populi simul falli fascino debue-
rint, aut iste per aliquot horas in cruce pendens, non agno-
sci potuerit accuratè, vel denique Deus ipse praestigiatrices
eiusmodi ludos obijcere soleat mortalibus. Melius foret
quod eadem Surretà sub fin. tradit, esse λόγον Dei, & Pro-
phetam maximum, in quem omninò credere iubet: nisi
vertumnus ille id mox contaminaret apertà Trinitatis ab-
negatione.* يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي

دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَالِي اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ
إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ
وَكَلِمَتُهُ أُلْقَاهَا إِلَيَّ مَرْيَمُ وَرُوحٌ مِنْهُ
فَلْيُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ ۖ

*O societas huius libri! (quicung; Alkuranum amplectimini) non
ebulliat (nolite superbire) in iudicio vestro, neq; dicatis de DEO
nisi verum. Utq; Christus Iesus Maria filius est nuncius (vel Pro-
pheta) Dei, & Verbum eiusdem, quod immisit ad Mariam, adeoq;
Spiritus ex ipso. Credite in Deum & hunc legatum eius, nec ta-
men dicite Triplicitatem. Audi etiam quantum eius doctri-
nam commendet: fatetur esse potentiam ad salutem omni
credenti. Rom. I. v. 16. interim nec ipse amplectitur eam,*

nec

nec suos ita credere patitur: quæ mirabilis est amentia, scire melius, illud tamē sequi nolle. Sur. g. Maid. h. e. Mensæ, c. m.

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ
مُصَدِّقًا لِّمَنِ بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَأَنبِئَانَا ۖ إِنَّا نَجِيلُ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَلَيَحْكُمُ
أَهْلَ الْإِنجِيلِ بِهِ ۖ إِنَّا نَزَّلُ الْكِتَابَ فِيهِ ۝

Substituimus in vestigia illorum (sc. Prophetarum) Iesum f. Mariæ, verificatorem eius quam in suâ manu habet doctrina, ac dedimus ipsi Evangelium, in quo est manuductio, & lux; ut erudiatur cætus Evangelicus, per id quod instillavit Deus in eo. &c. Denique miracula quædam ascribit Christo, quæ patrârit in juventute: ut quòd mox à matris utero fuerit locutus, (quemadmodum & supra fol. 78. parientem solatus esse legebatur) item quo tempore infantes alij vix vagiunt, eo jam differtè simul & sapienter senes ipse sit affatus. tum verò collusoribus puerulis jucunda exhibuerit spectacula, luteas avicularum formas animando. Sur. ead. circ. fin.

إِنْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ
تُعْزِمُنِي عَائِيكَ وَعَائِي وَالَّذِينَ
بِرُوحِ الْقُدُسِ تَكَلِّمُ النَّاسَ فِي آلِهَةٍ
وَكَهْلٍ وَإِنْ عَائِيكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَالتَّوْرَةَ ۖ وَالْإِنجِيلَ وَإِنْ تَخْلُقُ مِنَ
التَّطَايِنِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنْفَخُ
فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ
وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِنْ تَخْرُجُ
بِإِذْنِي ۝

بارئى Tunc dixit Deus, ô Iesu fili Maria, memento beneficij mei erga te & erga genitricem tuam: quando corroboravi te per Spiritum S. alloquebaris hominem in cunis, ac senem; tunc docui te scripturam & sapientiam & legem & Evangelium. Atq; tunc formabas ex argillâ maceratâ volatile permissu meo, & insufflabas in id, ac fiebat avicula permissu meo, & sanabas spongiosum ac leprosum permissu meo, eliciebas quoque mortuum permissu meo. Quamvis verò figmentis non indigeat veritas, quæ suapte vi potens est: & Iohannes cap. 2. v. II. expressè testetur, miraculum aquæ in vinum conversæ, fuisse τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων *exordium signorum*, hoc est, primum omnium quo manifestarit gloriam suam; unde non difficulter concluditur, in antecedente pueritiâ miraculosè nihil gessissè: largiamur tamen ista Sâracenis, ut edisserant nobis annon ea Divinam ipsius naturam prodiderint manifestissimè? quæ ulla virtus humana præstare nequisset. quis enim alius argillam solo afflatu vivificare possit, quàm cœli terræq; creator? qui limo in hominis figuram efformato, intelligentem animam simili ratione olim insufflavit. Gen. 2. v. 7.

Et hæc hæctenus in honorem unici Servatoris nostri IESU CHRISTI, paulò fusiùs commemorata, nemo devotus lector fastidiat, causa prolixitatis; quia nihil quod ad pietatem facit, nimium videri debet. ne quis frigidior sit ipsis Turcis, qui hac in genealogiâ, Mariæ filium præ cæteris habent honorificentissimè.

Cum eius Personâ finio heroas Veteris Testamenti: & ad Magnates cæteros nunc me confero tandem.

REGES

REGES PERSIÆ POSTERIORES.

Plures ac diversos Dominos habuit vetustissimum Persiæ regnum: indigenas non semper, sed aliquando extraneos. Nam cum Alexander Darium vicisset, paruit aliquandiu *Macedonibus*, donec orta inter eos dissensione, Arfaces à Theodoto Bactrianorum præfeto deficiens, rerum summam ad *Parthos* transferret. postea reductum fuit: ad *Persas*, virtute Artaxerxis illius, quem nunc describam. Sed nec istius familia tenuit ultra quatuor secula: eripuerunt enim id *Saraceni* Chaliphæ, de quibus infra. Post ipsos tamen emicuerunt *Pujani*, de sanguine Priscorum regum: quos excusserunt *Tatari*, duce Halacho, ut audiemus prolixè suo loco. Deniq; recuperarunt avita regna *Sophini*, qui hodie imperant; nec in genealogia præsentī memorantur, ob internecinum, quo ipsos Turcæ prosequuntur, odium. Huius varietatis respectu antiquos illos vocavi *Priores*, pag. 43. hosce appello *Posteriores*: ceteros verò *Postremos*. quod præfandum fuit, nè differentiâ neglectâ confunderentur. Cæterum discrimen illud, quod inter *Parthos* & *Persas* vulgò constituitur, nec nostrum volumen agnoscit, neq; Teixera probat. Est enim nominale tantum, perinde ac si quis ex *Θεσσαλία* & *Θεσσαλία* diversas facere vellet regiones, quæ non nisi pronuntiatione differunt. Quis nescit hebræorum Schin, tam apud Chaldaeos quàm Arabas in Thav mutari frequentissimè? ut quando ex *שׁוּשׁ* tres illi faciunt *שׁוּשׁ* isti *שׁוּשׁ* quæ etiam ratione pro nostro *masser* Belgæ cum Anglis dicunt *water*. Negat quidem Teixera, se nominis etymologiam expiscari potuisse; mihi verò expedita esse videtur, & manifestò ab Equitatu vel Equis deducta, quòd Persæ semper boni fuerint Equites, & Equestris rei præ alijs nationibus peritissimi. nam & he-

6. *Membrum
Genealogia.*

braicè פֶּרְסִי & Arabicè *فرس* *equum* significant. Cætero quin amplector verba illius, quæ habet lib. 1. cap. 6. *aquello Reyno propriamente se dize PERSIA, cuyo nombre se comunica à todos los mas a este sugettos, llaman los naturales à este reyno Parç, y ansi lo dicen los Arabes, salvo que por la letra P, de que carescen, ponen la F, y dicen Farç. La ethimologia y origen deste nombre, no he podido alcançar, aung lo he procurado: y aunque no ignoro, quanta differencia hazen los antiguos escritores, entre Persas y Partos, no me juzgarè por temerario, en dezir que todos fueron vnos mismos, conferiendo el nombre proprio que retienen de Parç con Parto: pues de mas de la semejança de los nombres, en costumbres y modos de biuir y pelear, no se alexan mucho de los Partos. &c.* Confirmant hoc ipsum inter veteres Plinius, qui lib. 6. cap. 13. Persarum regno Parthicum intelligi scribit, inter duo maria situm, scilicet Persicum & Hircanum. Eiusq; simia Solinus, cap. 68. ait Persidis nomen in Parthiam translatum. Quia verò locorum intervalla distant notabiliter, ideò à Strabone sub fin. l. 15. & Ptol. l. 6. capp. 4. 5. non immeritò fuerunt distinctæ: perinde ut & aliàs Geographi, unam Germaniam in duas, nempe superiorem, ac inferiorem; vel unam Galliam, in cisalpinam & transalpinam; aut unam Hispaniam, in citeriorem & ulteriorem dispescunt. Hâc igitur origine communi non obstante, regia potestas variavit nihilominus, perq; vices nunc apud hos nunc illos fuit, utrobiq; pari ferè temporis duratione. In Parthici quidem regni successione, genealogia nostra est intricatior, & mutila, quæ personas numerat pauciores iusto, fortassè quòd homonymos plures pro uno & eodem habuerit. præterea in appellationibus variat plusculum. ideò eius recensio non diu immorabor. Primus qui excusso jugo, Parthos in libertatem asseruit, & hoc regnum condidit, est nobis *اسفنديار* *Aschki*, quem Græcorum historia *Αρταβαν* vocant. Illum Iustinus lib. 41. dicit originis

ginis incertâ : nostrum verò volumen , eius ortum lineâ manifestâ refert ad ultimum Darium: quod eò facilius admitto, quò certiùs constat, morienti filias fuisse superstites, ab Alexandro victore habitas non illiberaliter. Harum itaq; serus nepos Aski, homo non minùs corpore spectabilis, quàm fuit animo generosus, vèteris majorum fortunæ memor, diu captavit occasionem avitæ dignitatis recuperandæ. Cum igitur Seleucum occubuisse nunciaretur, eius metus solutus, cepit primò cum exiguâ manu suorum, præfectos Græcos è medio tollere, circa tempora prioris belli Punici. (h. e. duobus circiter seculis ante Iul. Cæsarem. ego autem illud regnum hîc non initij, sed progressus & durationis respectu, ad Nov. Test. refero.) mox succedente negotio, invasit ampliora, tandem Hircanos quoq; finitimos, potestati suæ subiecit; &, quod novi principatus firmissimum erat stabilimentum, iustis legibus in officio subditos continere studuit, usq; dum senex decederet: ita ut iste Aski suis Parthis æquè memorabilis fuerit, ac priscis antea Persis Cyrus, aut Romulus Romanis. Nam & urbem condidisse memoratur, de nomine suo dictam *Asca*, quæ apud Ptolemeum lib. 6. c. 5. errore præclivi *Ἄσκα* pro *Ἀσκα* scribitur: in Iustini verò exemplaribus d. l. *Clara* (nonnullis etiam vitiosius Dara, & alijs pessimè Dasa) vocatur, quasi nomine proprio, cum tamen Author eam adjectivè sic appellârit & indefinitè. Quomodo autem id nomen *Aski* cum vulgato *Arsaki* concilietur, ego quidem non curo; viderint alij. meum nunc est, eas appellationes, quas illorum locorum indigenæ hodierni à suis maioribus, post tot secula, quasi per manuum traditionem acceperunt, exponere tantùm fideliter, utrâ verò præferendæ sint, iudicium doctioribus relinquere. Videntur tamen ab Arsacia regione, cuius Plin. l. 6. c. 25. in Parthiâ disertè meminit, Arsacidarum nomen esse mutuati veteres. Nobis certè hîc non

ita,

ita, sed *Aschkanai* appellantur omnes, absq; R.
 voce *شکان* uniformiter decies repetitâ, ut erratum
 esse nequeat. non ab *Aschkenaz* Germanorum
 conditore (unde Duces Ascanios aliqui deducere conan-
 tur) minus ab Ascanio Æneæ filio, sed ab antè dicto Aschki,
 cuius posteritas regnum illud ultra 400 annos obtinuit
 continuos, nemine extraneo alterius familiæ unquam in-
 tercedente. Nam Aschki primo successit filius cognominis,
 qui cum Antiocho Seleucide pugnavit feliciter. Post hunc
 sequuntur nobis *Schabur & Gurdar* Asca-
 nai; quorum ille *شاپور و گردار* Iustini Pampacius, iste
 Pharnaces Mardorum domitor, vel (quod facilius credide-
 rim) eius frater Teridates sive Mithridates fuisse videtur.
 nam hîc potissimum aqua mihi hæret. Sanè Mithridates,
 qui subactis Medis regni fines à Caucaso ad Euphratem us-
 que protulit, clarissimus fuit, ut omitti non debeat. Is enim
 est, qui Demetrium cepit; unde in sacris etiam, sed sub fa-
 miliæ huius Arsacidarum generali nomine memoratur,
 1. Macc. 14. v. 2. & ap. Iosep. 13. ant. cap. 9. Eum excepit
Baadi, quem recepti authores vocant Phraatin,
بغدي tres distinctos hoc nomine ponentes, qui Arabi-
 bus hîc perperam in unum coaluerunt. aliquis eorum à
 Schythis, unâ cum exercitu numerosissimo trucidatus fuit:
 alter Pompeij coætaneus, postquam cum Tigraue certas-
 set, à proprijs filijs est sublatu: tertius simile scelus maiori
 scelere præveniens, triginta fratres jugulavit, parentem
 verò frustra veneno tentatum, suffocavit; eadem sævitiâ
 in optimates regni grassatus. tandem à Ventidio Roma-
 no, cum omni exercitu deletus vicissim, parricidij pœnas
 luit clade memorabili. Deinceps est nobis *Godariz*,
 quem Iosephus l. 20. ant. c. 2. Gotarzâ no-
 minat, *گودارز* afferens fratri Vardani cæso substitutum, & ipsum paulò
 post sublatum per insidias; unde apparet nobis hîc traje-
 ctum

minaret. de quibus epithetis Almachin lib. 3. cap. 4. كلن
 ملك فرغانه لقب بالاختشيد كـ يسا ملك الروم
omnis rex Phargane (urbis ad
fluvium Iaxartem, in Geogr. Nub. clim. 4. sect. 8. quæ patria fuit
insignis quondam Astronomi Achmedis: Achmed, Alphargani ab
hoc ipso natali solo dicti) appellatur Achschid: sicut nominatur
rex Romanus Caesar; & rex Persia Cosrai. Confido ramen me
 proprium eius nomen aliunde nihilominus reperisse. nam
 apparet è temporis circumstantiâ & ipsâ serie regum, esse
 quem Tacitus Annal. libb. 13. & 15. *Vologesen* appellat; ubi
 refert Armeniam invasisse, repressum quidem nonnihil à
 Corbulone, sed mox Cæsonij Parti à Nerone missi legiones
 affixisse: quod nimis prolixum foret hîc repetere. qui vult,
 adeat Cornelium ipsum. Vltimus in hâc serie iterum est
Arduvvan sive Artabanus, is quem Ant. Caracalla sub spe-
 cie affinitatis, insigni clade affecit, quam graphicè descrip-
 sit Herodianus lib. 4. c. 20. Nam cum Parthici titulum as-
 sectaret, ac virtute desperaret vincere posse, rem dolo
 aggressus est, simulavit ambire se nuptias filiæ Artabani, &
 hoc prætextu armatus ad eos veniens, ex inopinato truci-
 davit inermes, ipso rege vix elapso: qui nè hâc solâ strage
 miser esset, ipsum deinceps regnum amisit, & cum eo vitam
 quoque, post triplicem conflictum obruncatus à sequente
 Ardschiro; ut idem Herodian. l. 6. c. 7. Agathias ad fin. l. 2.
 item Egnatius, Lampridius & alij memoriæ prodiderunt.

Qui nunc sequuntur, Persici reges erant, propriè sic-
 dicti. Primus illorū اردشیر بابکان *Ardschir Babekan*
 à plerisq; authoribus quos contuli, sci-
 licet Agathiâ, Herodiano, Zosimo, & Lampridio *Artaxerxes*
 appellatur, non satis benè: ab Eutropio & Iornande peius
 per Aphæresin *Xerxes*: à Sext. Rufo pessimè *Darfes*. melius
 à Iudæo

1. *Ardschir*
Babekan.

à Tudeo R. Abrah. in Kab. ארשיר והוא ארשיר *Orschir*,
 qui sit *Ahasuerus*: à solo autem Teixera optimè ac nobis
 convenientissimè *Ardxir*, si literam X Hispanico more; h. e.
 instar Hèbræi Schin enunciari cogites. Quod natales &
 cognomentum attinet, quia pleriq; dissentiunt, excutiam
 accuratius. Rufus vocat nobilissimum, contrà inglorium
 & obscurissimum Agathias, utri credemus? quid si utrum-
 que verum sit? respectu tamen civitatis. noster enim au-
 thor docet genus ducere à *Sasane* Philosopho, regis Bahma-
 ni filio, qui natalium splendore posthabito, in Mathema-
 tum gratiam delituerit privatim; quod supra indicavi fol.
 49. in hâc familiâ novum non esse. Ita simul & origine na-
 turali clarus, & obscurus voluntario vitæ instituto censer-
 i potuit, illo præsertim tempore, quo stirps Aschkana Persi-
 cæ prædominabatur. Sic etiam de proximo parente vari-
 ant scriptores. plerique illum vel ignorant vel reticent.
 R. Abraham. f. 9. vocat באבך *Babec*, noster verò Turca
 باجک *Bajek*, procul dubio unius redundantis punctuli er-
 rore. idemq; avum nominat سامان *Saman*. Si
 quid in exemplari corrigere fas est, ambos ego
 unius filij patres, Saman quidem verum & genuinum, Ba-
 bek verò putatitium fuisse judicarem. Nam audite quæso
 rem ridiculam! Voluit uterq; puerum dici suum. *Paucius*
 (ut Agathias nominat loc. cit.) erat coriarius, divinatricis
 Astrologiæ, cui Persæ multum dediti sunt, peritissimus.
 apud eum diverterat *Zanius* vel *Sannus* (ut idem alterum ap-
 pellat) homo militaris. cum igitur yates ex arte prævide-
 ret, hospitis progeniem ad maximam felicitatem atque re-
 gnum destinari, optavit eius vel socer vel affinis fieri, ut for-
 tunam aliquando participaret. quia verò inter propinquas
 nihil aliud foemininum habebat, obtulit ei bonus ille leno,
 quam unicè tenuerat, uxorem; & filium inde conceptum
 educavit pro suo. Postquam verò adolescens, instantis fati

specimina jam edere cepisset, Genitor Altori de proprietate nati movit litē, ita rixati sunt invicē, quod uterq; ab illo evchi, neuter vilius haberi vellet. sed obtinuit Pavecus sive Babekus, quoniam educatio tot annorum erat magis conspicua, etiam favorabilior, quàm illius Admissarij actus clandestinus. Hinc factum est, ut in præsentī quoq; Genealogiā, controversus ille filius, Babeko ascriberetur, & ab eo *Babekan*, h. e. Babekus, vel Babekides cognominaretur. unde simul apparet, hac vice falli Teixeira, quando eius etymirationem aliam scrutatus, ex *Abba-chan* componi autumat, quasi hebræorum אבא־חן respondens, patrem regis significaret. lib. 1. cap. 25. *El sôbre nombre de aqueste rey Ardxir fue Babakhon, que en Persia vale lo mismo, que Abu Malek en Arabigo, que es padre Rey: porque nombrando persona de respeto, con título de padre, lo haze con esta palabra Baba, como Baba Adam, Baba Noe: Khon o Khan es título de honra, que vale Rey o Sennor.* Bella ipsius possunt in duas classes distribui, nimirum ea, quæ cum Artabano gessit, quibus excussit jugum Parthicum, regno ad se translato; & quæ gessit postea cum Romanis, tempore Alexandri Mammæi, quibus imperij noviter acquisiti fines promovit amplius. Vtraq; R. Abrahamus narrat compendiosè loc. cit. ubi memorabile est, quod de Stagiritica tyrannide populatibus suis exprobraverit. המלך הראשון אורשיר בן באכך כתב ל כל מקהלות של פרסיים שיהיו יורעים כי חרב ארסטוטולוס החכם אכלה בהם היום תק שנה מפני שהיה אכסנדרוס תלמידו ובכן נתחוקו ועשו מלחמות עם רומיים ולא נצחו אלו ולא אלו. אלא נחלקה המלכות ארץ עירם חסת ושנער וקצת ארץ יון וארץ ישראל ועד ארץ ערב כוליה ביד פרסיים ורומי ואשכנז וצרפת וקצת ארץ יון וארץ מצרים ופלשתיים וספרד בידי רומיים והיו ישראל תחת יד פרסיים פעם שנייה ובתחלה היו לישראל אוהבים בימי אורשיר והיו

Rex primus Orschir filius Babec, scripsit ad omnes Respub. Persarum: cognoscite quod gladius
Aristotelis

*Aristotelis Philosophi, vos depascatur jam quingentos annos! in-
 xuens Alexandrum illius discipulum. (qui eos gubernare insti-
 tuerat, juxta politicon ab hoc praeceptore traditam) Ita corrobo-
 ratilaceffuerunt bello ipsos Romanos, neutra tamen pars planè
 vicit; sed provincia fuerunt distracta. terra Elam (h.e. Susiana,
 sic à filio Sem. gen. 10. 20. nominata, unde venerunt Elamitæ
 profelyti. Actor. 2. 9. nunc ferè deserta. R. Benjam. f. 21.) Hamat
 (h.e. Cælesyria, sic à filio Canaan. gen. 10. 17. vocata, circa Liba-
 num & Antiochiam, idem Itiner. fol. 8.) & Sinear (h.e. Chaldaea,
 ubi etiam num ruineturris Babel. f. 18.) cum parte Ion. h.e. Gra-
 ciæ; item terra Israël, usque ad Arabiam, universi cedebant Per-
 sis: Romania verò (utramq; intelligit, Italicam & Thracicam)
 Ascenatz. h.e. Germania, Zarpath. h.e. Gallia, & reliquum Gra-
 ciæ; item Ægyptus, Palestina, & Sepharad. h.e. Hispania, mane-
 bant sub potestate Romanorum. Ita Iudæi Persarum jugo subde-
 bantur jam alterâ vice: initio ab illis amati, maximè in diebus
 Orschir, qui est Ahasuerus, & Schaburi regis. Non desunt qui-
 dem inter historicos, qui Romanis partibus adulati, scri-
 bunt hunc Artaxerxen ab Imp. Alexandro Severo fuisse de-
 victum; imò extat Epistola ipsius Alexandri apud Lampri-
 dium, in vit. e. ubi de hac victoriâ magnificè gloriatur: sed
 plus ego fidei adhibuerim Herodiano, qui lib. 6. planè con-
 trarium asseverat; exercitum à duce meticulofo desertum,
 ingenti strage fustum esse. Nam cum cum Alexander trifa-
 riam divisisset, unam partem per asperiores montes Arme-
 nos, Mediæ immittens, alteram ad paludes confluentium
 Tigridis & Euphratis destinans, cum tertiâ verò validissimâ
 ipsemet sequi promississet, à matre Mammeâ muliebri pa-
 vore nimium de filij periculo sollicitâ, inhibutum fuisse, ut
 omnî spiritu generosiori deposito, milites ipse quasi Barba-
 ro prodiderit. sic ergò intra velut retia conclusos, quamvis
 confertim se clypeis ceu muro circumdederint, sagittarum
 tamen grandinem sustinere non valentes, occidione maxi-*

μη̄ occubuisse. μεγίστη τε αὐτῇ συμφορὰ, καὶ ἑρადίως μνημονευ-
 θῆσαι. Ῥωμαίαις ἔπαξε, θανάτῳ μεγίστῃ Διὰ Φθαρείου, γάμῳ
 καὶ ῥάμῳ μηδεμιᾶς τῆς δαχάων ἀποδείσεως. maxima (inquit ille sub
 fin. cap. 13.) fuit ista calamitas, nec facile aliàs memorata, quæ
 Romanis contigit: exercitu ingenti deperdito, animis & robore
 nemini prischorum inferiore. Atq; videtur ea merces fuisse vio-
 lata ab Alexandro legationis. Nam cum Ardschirus dele-
 ctos è suis, procul.libtropol.com/en, nec minus orna-
 tu exquisitissimo conspicuos, numero quadringentos, mi-
 sisset ad Severum, repetituros Asia loca illa, quæ priscei
 quondam reges Persiæ possederint: comprehentos non
 tantum hoc omni cultu spoliavit ignominiosè, sed & redi-
 tu ad suos prohibuit, contra jus gentium relegans in exili-
 um ad Phrygas, ubi agros colere deberent; pro beneficio
 habere iustos, quòd non occiderit omninò.

Alter in hâc serie nobis est ² Schabur, quem Sa-
 porem vocant alij authores. ³ Reinccius verò in
 Com. d. Reg. Pers. immentò reprehendit Nicephorum
 Callistum, qui Chosroëm appellat: nam sic omnes in
 hâc familiâ denominari, supr. fol. 106. à nobis est indica-
 tum. Teixera lib. 1. cap. 26. cognominat eum *Zabel Ketaf*,
 procul dubio vitiosè pro ⁴ Dhul-aktaf, quod
 humeris praditum signifi- ⁵ cat, atq; respon-
 det hebræo דְּחַל אַכְתָּף notanti eum qui latos habet armos.
 Id enim huic regi competit. de quo bini memorantur su-
 perlativi; quorum alter corpus, alter mentem attinet.
 fuisse primò Itaturâ giganteum, qui hoc nomen meruerit
 scapularum vastitate: deinde crudelissimum animo, &
 omnis misericordiæ expertem; quod exemplis totidem
 firmabo. Cùm Odenati decurionis Palmyreni victorijs,
 apud Cresiphontem partis exacerbaretur, ut è qualicunq;
 vindictâ solatium caperet, furorem eâ clade conceptum, in
 captivos effudit, & ubi ad angustam valem perventum
 erat,

erat, quâ jumentis non dabatur transitus; replevit illam corporibus Romanorum, & sic per complanata cadavera, eum omni equitatu iter fecit. Præterea ipsum Imp. Valerianum (quo Edessæ capto hætenus pro scabello utebatur quoties equum ascendere vellet.) tandem excoiavit vivum, universâ cute à cervicibus usq; ad pedum plantas, eo artificio detractâ, ut in modum utris inflari posset, & ita in omnis avi exemplum de scopulo suspendit, miserabiles exuvias. quale facinus etiam Chostoi tribuit Agathias Smyrnæus lib. 4. d. Bel. Goth. Simili supplicio Manetem hæreticum sustulisse memoratur, quod filium necasset imprudenter, pro Medico segerens. de quo R. Abrah. ibid. בימי יצא מאני לעולם והוא טוען שאלוהות שנים יש בעולם אחר מחיה ועושה כל הטובות ואחר ממות ועושה כל הרעות וברית לאמונים תירד מלכו והיה לגוי גורל והרגו שבור מלכו *illius tempore in mundum prodijt Manes; statuens duos esse Deos; unum vivificantem, qui tantum bonè agat; alterum mortificantem; qui author sit omnis mali: & sic ementitus est Maguseis dogma è corde suo, factus in populum ingentem. Hunc interfecit rex Schabur.* fuit is natione Persa, & author sectæ Manichæorum, (quâ D. Augustinus initio imbutus erat) à discipulis ut *manias* Infania vitarent etymologiam; non Manes, sed Mannichæus, quasi Mannam fundens, appellatus. pro Christo se venditavit. Deos autem illos nominavit *Hornusdatim* & *Arimanem*, teste Agathia lib. 2. ubi plura de cultu aquæ & ignis adduntur, item de festo illorum, quo serpentes interimere sint solititi sub specie ac titulo *Interitus vitiorum.* &c. Aliàs tamen, erga ludæos bonè affectus fuit; unde ipsum soli ferè laudant, quod sub eius dominio & tutelâ floruerint ambæ scholæ, Surenسيس & Pumpedihana. quarum celebritatem benevolus lector vel inde solum æstimabit, quod Rectores suos per octingentos & viginti annos continuâ serie numerant, quod fortassis pau-

cæ in-

cæ inter Christianas Academias possunt: de quo peculiaris
liber scribi mereretur, si tantum ocij suppeteret, quantum
est hîc materiæ. interim vide relationem Rascheriræ in
libro Iuchasin f. 107. & seq. item ipsum collectorem R. Za-
cuth f. 120. & seq. cœperat paulo ante ordo Rabinorum, qui
in Talmud אמוראים *Amoraim* h. e. sententiarum dicta-
tores appellantur, ac inde usq; ad illius libri obsignatio-
nem sub rege Cabadiscam durabant. Inter quos tempo-
re huius Schaburi, excelluerunt præcipuè duo, R. Samuel
Iarchinai, Medicus insignis, regi charè habitus, & Ras. Ada
Mathematicus in hac gente celebratissimus. Zæm. D. p. 1.
fol. 45. De regis morte silent alij: solus Teixera prodit ab
æmulis dolo procuratam: cum enim pluviali & procellosâ
quadam nocte, securus in tabernaculo dormiret, à sicarijs
nescio quibus clam fuisse strangulatum; ac nè cædes pate-
fieret, mox funes & retinacula quibus tentorium figebatur,
ab iisdem incisos esse, ut irruente vento corruerit, & vi
tempestatum oppressus esse crederetur, quam illi famam
primi sparserint. verba sunt: *como à esta jama saltaron emu-
los, acaesció que estando Xapur en el campo, dormiendo de noche en
su tienda, entraron en ella no se sabe quien, y lo ahogaron, y salidos
à fuera, cortaron los cordones de la tienda, que la sustentaban, y se
la dexaron caer encima, y como denia de ser noche lluviosa y de
viento, echaron boz, que un turnellino la derribara, y lo matara.*

3. *Hormoz.* Sequitur هرموز *Hormoz*, quem Agathias lib. 4. vocat
Ormisdatem هرمسدر prioris filium: negans quicquam re-
latum dignum gessisse, quia non fuerit diuturnus.

4. *Nors.* Quartus mihi suspectus est dupliciter, & nominis &
successionis ratione. scribitur enim نوس *Tos*, quod sine
dubio corruptum est è نرس *Nors*, quia Narsen,
multi auctores agnos-
cunt; nisi quòd eundem se-
quenti Bahramo postponunt: quæ altera est, ordinis nem-
pè turbati suspicio. fuit enim Diocletiani coætaneus, contra
quem

quem initio prosperâ fortunâ usus, Mesopotamiam cepit cum Armeniâ, minitans jam Syriæ: sed alternantibus postea fatiis, magnâ strage cæsus est, & in fugam conversus, captis præter numerosam nobilitatem, uxoribus etiam suis liberisque; ipsomet graviter fauciato, tum gazâ omni amissâ. ubi notabile est, quòd miles quidam gregarius, reperro gemmarum sacculo, eas velut inutiles lapillos effuderit per imperitiam, solâ pelle quâ pulchrior vîsa erat, retentâ. quale quid Excell. noster Lansius, *Or. pro Germ. f. 91.* de Helvetio refert milite, Adamantem Caroli Burgundi orbe toto pretiosissimum, abjecisse primò, deinde vix resumptum, unico aureo vendidisse; item argentea vasa, pro stanneis habita, pretio distraxisse vilissimo. Cæterùm Narses recepit liberos & uxores, à Romanis interim pudicè custoditas; dato tamen ingentia liquot regionum lytro. Et inter filios fuit Adanarses. ille, qui à patre de oblato cuiusdam tentorij pulchritudine sententiam rogatus, respondit: se multò elegantius è pellibus humanis constructurum, si quando regnare daretur. Sed propter hanc ipsam vocem, crudelis animi præflagam, ad imperium admissus non est. successerunt autem reliqui duo eius filij, Vararanes & Hormisdas, ordine quo sequuntur.

Prior nempè ° ° / *Bahram*, quem Latini Vararanem dixerunt, ludgîf ۛۛۛ autem non modò ijsdem nobiscum literis scribunt, sed & insuper etymi huius reddunt rationem, fuisse sic ab Astrologis appellatum, quòd nativitatîs horâ Martem habuerit fausto cœli loco positum. Kab. Abr. ibid. קראו שמו בהרם על שם מאדים שהיה כוכבו. *vocarunt ipsum B A H R A M, de nomine Maadim h. e. rutili (quo Rabini ꝑ planetam intelligunt) id enim erat astrum ejus (fortassis in horoscopo, vel alio Hylech existens.)* Persicum id esse oportet; nam certè Arabicum non est, ubi Mars potius

ۛۛۛ

Merich appellatur, h. e. expositione Chaldaâ, pro-

P

tervus

5. *Bahram*
Segan-schah

tervus vel audax: ut ex Astronomiâ Turcarabicâ M. S. discō,
quâ me pridem liberalissimè donavit Matth. Berneggerus.
V. CL. Amicus examureatus, & longo jam usu probatus.
Si tamen Mem pro servili habere fas est (quamvis in sine
rarò serviat) possit à deduci, & *splendidum, corsuscum*, si-
gnificare, qualis ma-^{رج}ximè in Perigæo suo apparet. sic
utrumq; nomen huic Martio regi congrueret, & animo-
sum dici, & illustrem. Tribuit ei Agathias l. 4. aliud cognom-
en *Seganefna*, quod Seganiorum regem significet, quia eos
populos devicerit, quos Levvenclaus in Interpoli, ex fide
Græci codicis Segestanos legendos esse monet. unde col-
ligo esse veterum Drangianos. Ptol. l. 6. c. 19. & seq. qui
circa fluvium Arbin habitaverunt, Castaldo nunc Ilment vo-
catum. nam ibi locat Geographus Arabs regionem.

^{سجستان} *Sagestan*, Clim. 3. sect. 7. & 8. Hinc jam Aga-
thias corrigi potest, & regis cognomen facilè re-
stitui, ut sit *Sagan-schah* quale ad marginem
notavi. ^{ساجان شاه} Quoniam verò Teixeira l. 1. c. 27.

eundem *Kermonxa* h. e. Carmaniæ regem appellat, sub illius
provincia titulo, quicquid inter Persidem & Chorasān in-
terjacet, (& sic ipsam quoque Sagestaniā) hodierno mo-
re complexus: idè erit hoc alterum cognomen Arabicè
ita scribendum, ^{كرمان شاه} *Kirman schah*, ex analogiâ
quam præbet idè ^{نوبخت} Nubiensis. fol. 148. Cæte-
rùm de illius vitâ & morte hoc solus prodit Hispanus: post-

quam regnum annis XI. administrasset prudenter, exorto
in aulâ tumultu (quem non nisi præsens componere po-
tuerit) à quodam consanguineo, hanc ipsam occasionem
captante, interemptum esse sagittâ, certo ictu per hypoga-
strium trajectâ. *Tuuo Baharon hermosa disposicion y buen en-
tendimiento, y mucha prudencia, con que gouerno sus tierras on-
ze annos, con general satisfacion. en fin de los quales se movio en
corte, una discension y motin, de tanta importancia, que fue me-
nester*

nestor que Baharon en persona acudiesse à socogallo, y teniendo lo ya quasi hecho, un dardo suyo, que per le offender desseava semejante ocasion, despidió en medio del tumulto una flecha tan cierta, que traspassandole los entrannas, lo echó muerto en tierra, con dolor universal de todos sus Reynos, que con el biuian muy contentos.

Alter filius Narfetus, nomine *Hormos*, Bahra-
mo fratri successit. Agathias tamen illum immedia-
tè patri subiungit, præcisè pates cum eo annos diesq; regni
attribuens, & vocans Misdatem; quod Levvenclaus ex
authentico legere jubet Hormisdarem. Hormoz alioquin
Arabibus idem est qui græcis ἐρμῆς, Mercurius latinis. quo
nomine non in Ægypto tantùm, sed etiam Perside ac Indiâ
celeberrimi quondam extiterunt viri, Philosophi simul
& reges. Nec dubito quin à tali quopiam, nobilissima in
ingressu Persici sinus sita insula Ormus, nomen acceperit,
quoniam Arabicè iisdem literis scribitur, inter urbes Kir-
manix, sectione VII. Climatìs III. fol. 148. & Haythonic. 6.
expressè dicitur *Hermes*, ab Hermete fundata. in Ptolemeo
autem l. 6. c. 8. vocatur ἄρμυζα, & peius in Marco Polo Ven.
l. 23. *Cormosa*. Sicut enim Græci quondam & Romani, civi-
tates à se nominarunt Alexandrias, Augustas, Antiochiam
Seleuciam, Ptolemaidem, Adrianupolin, Constantinupo-
lin, Claudiupolin, Philippupolim, Pompeiupolim, Traja-
nupolim, & fora Iulij, Cornelij, Livij, Tiberij: sic in Persi-
cis provincijs reperio ab Isdigerde, Cosroe, Siroe, appella-
tas urbes *Yazd*, *Kazru*, *Schirvan*, *Rey-Schariar*, &c. ac in
uno sinu isto duas insulas *Hormuz* & *Baharem*,
quasi ab hoc ipso pari fra- *هرمز و بکر* trum regum ita de-
nominatas: quarum posterior non agro tantùm fertilis est,
sed piscatu divite margaritarum nobilitata; ut P. Maffei
retulit. l. 8. fol. m. 343.

6. *Hormoz*
alter.

7. Schabur
posthumus, qui
& Longavus,
vel Magnus.

Nunc ventum est ad regem ^{شَابَر} Schabur alterum huius nominis, filium antecēdētis ^{شَابَر} Hormos, qui plures Imperij quā vitæ numeravit annos. Miraris quid hoc fieri possit! nempe coronatus fuit antequam nasceretur. at inquis & hoc ipsum esse paradoxum. Audi ergo explicantem Ben-Dior in Kab. loc. sap. cit. עור היה לפרסיים מלך שמו הורמיו ומת והניח אשתו חרה ולא רצו פרסיים להמליך איש תחת המלך שמו. וזו מלכות על בטנה להמליך את אשר הולד אם זכר אם נקבה ותלך בן וימליכוהו *habuerunt quoque regem, nomine Hormis, qui moriens reliquit uxorem gravidam. cum verò nollent Persæ quendam alium surrogare defuncto, ligarunt coronam regiam super ventrem eius (cidarin imposuerunt utero viduæ prægnantis, ætû solenni) ut sic ad regnum destinarent, quicquid etiam paritura esset, si ve masculum seu fæmellam. enixa tamen est filium, quem inaugurarunt ipso die nativitatis suæ.* Agathias verò refert, l. 4. Satrapas de sexu concepti foetus nil dubitasse, adeò, ut etiam virile nomen indiderint confidenter, adhuc in alvo matris existent. nam confirmatos esse à Magis, marem vaticinantibus, & artis suæ specimen edentibus antè, in equâ partui vicinâ. Subiungit idem Author, embryonem tunc palpasse primum, quasi sensu eius honoris tactum, quem ab isto tempore LXX totos & ampliùs annos gessit. Cæterum satius fortassè fuerit illum aut nunquam esse natum, aut extinctum in primâ juventute; adeò crudelis extitit alienarum religionum persecutor. De Iudaicâ quidem nunc aliud nil dico, nisi quòd ad eius tempora pertineat illud edictum, de quo Seder Olam Zuta paul. ant. fin. ואחסינו מלכותא פרסאי בשנת מאתים וארבעים וחמשה לחרבן הבית יגזרו פרסאי גזירה על יהודאי *cum corroborati essent in regno Persæ, Anno 245. post destructionem sanctuarij, decreverunt excidium gentis Iudaicæ.* nam respondet is annus à diruto templo numeratus, in epochâ Iudæorum vulgari, anno creati mundi 4073. Sed omissis verbis, audiamus eiusdem sævitiam in Chri-

in Christianos. Tradit Sozomenus in Hist. Trip. l. 3. cap. 2. illius imperio XVI. mille religionis nostræ participes, utriusque sexus, martyrio affectos esse: ac inter hos 250 clericos. item unâ die passionis Dominicæ, centum simul confessores, cum antesignano ipsorum Simeone archiepiscopo Ctesiphontis, qui non tam fidei, quàm amicitia cum Romanis accusatus fuerit. etiam *Pusicium* nobilem architectum, saltem quoddam morientes quosdam consolaretur, esse sublatum. imò non pepercisse regem, præceptori suo *Ystazadi* jam senî; qui tamen honestæ mortis suæ causam à preconè proclamari, prius impetrârît. deniq; cum *Azanem*, interioris admissionis aulicum, in Christianismo deprehenderet, nè quid adversus amicum statuere durius cogere-
 tur, persecutionis edictum, ad solos ecclesiæ Doctores restrinxisse. ita maximè in Adiabenorum regione sævitum esse, impellentibus Magis, h. e. paganismi sacerdotibus, qui suum honorem, unâ cum Solis cultu per nostros imminui ægrè ferebant. Memorabile est quod de Christianis campî *Mogon* incolis refert Antonius Armenus vulgò Haytho-
 nius, hist. or. c. 10. cum ab hoc rege (quem Savoreum nominat) ad ethnicismum cogerentur, post omnium bonorum jacturam, fugâ sibi consulturos, in Græciam properas-
 se; ubi verò insequentes Persæ illos penè attigerant, incla-
 mato nomine Iesu, salvos evasisse per miraculum; hostes autem cœcitate percussos, in tenebricosissimum locum incidisse, quem excusi codices *Hamsēm* appellant, Ortelius tamen in Syn. Geog. v. Cimmer. è M. S.^o corrigere docet *Hauessēm*. Antequam legissem hanc Haythonis assevera-
 tionem, fateor, non credidi talem esse locum sub sole, & habui pro fabulâ, quicquid veteres de Cimmerijs tenebris tradiderunt. (quamvis usq; in proverbium abierint) per-
 suadente mihi Strabone, qui lib. 1. id poëticiis figmentis ascribit. aut ut mitissimas interpretationes admitterem,

accepi de longis noctibus populorum subpolarium, quales nostrâ atate in novâ Zembla experti sunt Hollandi, ac etiam absq; illorum relatione, ultrò proderent Astronomiæ leges, quia Cicero in Acad. ait ipsis aspectum solis ademptum naturâ; & Solinus c. 27. prope Hyperborcos locavit, (non obstante Pomponio Mela, qui eos l. 1. c. 21. cum ple-
risq; reponit ad fauces Mœoticæ paludis.) Sed nunc de-
mum, etiam *hæc in bibliotheca auctoritas* diligentissi-
mi Plinij, qui l. 6. c. 13. Georgijs accenset, iuxta mare Cas-
pium incolentibus. Percipite enim ipsius Hayrthonis ocu-
lati testis verba: *in isto regno Georgia apparet quoddam stupen-
dum miraculum & monstrum, quod dicere non auderem, nisi
proprijs oculis perspexissem. Sed quia PERSONALITER ibi
fui, & VIDI, dico, quòd in illis partibus est quadam provincia,
quæ vocatur Hamsem, quæ in circuitu bene habet tres dietas,
& quantum extenditur illa provincia tota, quadam caliginosâ
& tenebrosâ caligine locus ille taliter obfuscatur, quod nullus est
qui aspicere possit quicquam: nec est aliquis, qui audeat ingredi
terram illam, quoniam ad redeundum tramitem ignorat. Habi-
tatores illarum partium asserunt, se sæpius audivisse voces homi-
num vociferantium, cantum galli, hinnitus equorum, in sylvâ.
Et per meatum cuiusdam fluminis, quod de loco illo egreditur, ap-
parent signa certa, quòd sit gentium habitatio in eodem. Ex
omni narratione colligo locum non esse patulum, sed syl-
vis densissimis opertum, quæ fortassis eam opacitatem ad-
augent. Nam & Ambrosius Contarenus Reip. Venetæ le-
gatus ad Vñuncassân, in itinere suo quod ferventis tunc bel-
li metu per eas ambages instituit, refert Georgiam esse syl-
vosissimam, ut continuis aliquòt diebus eos lucos vix sit
emenfus, & in medijs nemoribus aliquoties pernoctare
opus habuerit cap. 2. circ. fin. cavalcando per Boschi & monta-
gne terrible, paese Maledetto: dormendo la notte in terra, appressò
qualche acqua & herba. Et per li freddi faccuamo fuoco.* Sed re-
vertor

vertor ad regem Schabur. is post hanc favitiam tandem à Constantino M. nuper ad fidem converso, mitigatus est, per Epistolam, cuius exemplum Theodoretus ponit lib. 3. c. 3. Hist. Tripart. ut Christianos deinceps habuerit paulò benignius, reverentiâ huius Patroni. verum illo defuncto, reversus ad ingenium, continua ferè bella gessit cum eius filio & successore Constantino, quæ Animi. Marcellinus miles græcis latinè descripsit. Inscrit is lib. 17. c. 5. literas eius regis ad Imp. unde aliqua excerptam, ut hominis fastus omninò Persicus, & regnandi cupido appareant evidentiùs. Ita ergo ille insit: *REX REGVM SAPOR, particeps siderum, frater solis & luna; Constantio Casari fratri meo salutem. Quia veritatis oratio debet esse libera, & celsiores fortunâ sident loqui decet ac sentire, propositum in paucâ conferam. Adusq; Macedonicos fines tenuisse majores meos, antiquitates etiam vestra testantur. hæc me convenit flagitare, (nè sit arrogans quod affirmo) splendore virtutum insignium, vetustis regibus antestantem. &c. Contemne partem exiguam, semper luctificam & cruentam, ut cetera regas securiùs. reputa medelarum quoque artifices, utere nonnunquam & secare, ut reliquis uti liceat integris. &c. itaque novies acie iusta congressi sunt, bis ipso præsentē Constantio; fortunâ tamen ancipiti, & plerumq; ad Persas inclinante. Nimis prolixum foret, si afferre singula conarer. videatur ipse Marcellinus, præcipuè libb. 18. 19. 20. 23. 24. 25. & 27. Notabiliora tamen sunt ea quæ contigerunt ad Amidam, Sinear, & Nezibin. nempe quòd eum Amidam continuis LXXII diebus oppugnasset, iam XXX millia suorum desiderans, ut animos desperabundis redderet, ipse militis gregarij munere sit perfunctus; quâ strenuitate sui exempli, urbem redegerit in potestatem. deinde quomodo Romanos ad Singaram penè victores, cum à pugnâ fessiaquis inhiarent obtentis luminibus, incautos obruerit grandine telorum: ut ipse Constantius fugâ vix eva-*

evadens, frustum panis ab anu rusticâ emendicare opus habuerit. Deniq; quomodo cum Nisibin obfessam, effractis muris ingredi pararet, Constantini spectro sit perterritus, & episcopi Iacobi precibus excitati culices, tam vehementer afflixerint eius Elephantes, ut obsidionem solvere coactus fuerit. H. Trip. l. 5. c. 45. Cætera quæ postmodum, Iuliano, Ioviano, & Valente imperantibus, gesserit successivè, prudens omittit, idulum addens, quod honor Patriæ reticere non sivit: copias potentissimi huius Monarchæ, Oriente toto formidabilis & aliàs invicti, multum repressas esse tandem à conterraneo nostro, Rege veterum Alemanorum, VADOMARIO (an *Ward Mayer?*) fratre Gundomadi; quem Iulianus antea dolo captum, propter incautius verbum in Hispanias relegaverat, Valens verò cognitâ hominis virtute, cum exercitu nunc miserat in orientem. Is enim, teste Marcellino, lib. 18. c. 2. domicilium prius contra Rauracos habuit, in superiori parte Sylvæ Marcianæ (*des Harz- oder Schwarze Walde*) ut rectè B. Rhenanus explicat, Rer. Germ. l. 1. cit. med. f. m. 76. hoc est, ut ego præcisius definire auserim, circa fontes hujus Nieri habitavit, non omninò diei unius itinere supra nostram Tubingam.

3. *Bahramus
alier.*

Hic mihi divortium cum Agathiâ faciendum est, aethore aliàs magni habito. scribit enim, quòd post Saborem *Artaxerxes Germanus Frater*, quatuor annis regnârit. Non dico quàm rarum sit ut septuagenario maior, Fratrem post se relinquat regno aptum: sed hoc urgeo præcipuè, per naturam non posse illum, qui simul & primogenitus & pòthumus fuerit, ullum Fratrem habuisse Germanum; nisi mater fortasse uno partu geminos enixa esse probeatur, quod hîc nemo tradidit. Miror id absurdum à sagacissimo Reineccio vel alijs, animadversum non esse. Nam si Fratrem habuit Schabur, natu se maiorem, cur vacante regno coronam

coronam imposuerunt huic embryoni? non minus incertæ nativitatis, quàm erat expectationis tardæ successor. Sín habuit minorem natu, quomodo pater cum post fata demum genuit? an vidua concepit è cadavere mariti? ut Vlyssiponenſes equæ Favonio spirante, si Varroni credimus, aut Solino. c. 36. Quamvis igitur Agathias ad fin. l. 4. testetur, se sua è Persarum annalibus authenticis hausisse, per Sergium interpretem *Græco-Persicum, ac utroque* Bibliothecæ impetrata, tempore Chosrois, & sibi fideliter communicata; suam quoque fidem aliàs benè satis approbet, hoc velut scutum Procopio dissentienti obtendens: Ego tamen hîc jure præfero Authoritatem nostri voluminis, quod etiam à Persis, ad victores Turcas devenit; atque regi Schabur confidenter substituo Filium *١٠. Bahram*, hoc nomine secundum. Quid enim obstar

Melius convenit nobis cum Agathia, de nomine sequentis *٩. Schabur* præfuit, *١٠. Schabur* vel nihil memorabile gessit, vel ebuccinatores laudum. Historicos dico, qui ad nos vsque pervenerint, *tertius.* non habuit.

Sequitur filius *١١. Iazdi-gard*, hoc nomine primus, quem differentiè caula *Exosum* denomino, quoniam Persis fuit invisus, vel ob hoc ipsum quòd amaretur à Romanis. quantum enim isti laudant eum, tantum illi vituperant; imperasse cum generali omnium subditorum abominatione. Teix. c. 28. *Governava Iazdegerd su reyno en universal disgracia y aborrescimiento de todo el por sus maldades y tyrannias, è las quales perseveró, hasta el fin de su vida.*

unde

vnde in nostro exemplari. *Sl.* *Regis* titulo fraudatur, quem ceterorum pleriq; adscriptum habent. Contrarij huius affectus, Amoris & Odij rationes hæ sunt, quas ex initio libri. 1. Procop. d. Bell. Pers. sum odoratus. Cum Arcadius Imp. morti vicinus, de successore sollicitus esset, atq; cogitaret quemnam potissimum Theodosio suo, infanti cunas nondum egresso, Tutorem relinqueret, nec Honorius quamvis patruus, ob res Italia perturbatas, videretur sufficere, incidit ei fatorum potius quam ingenij bonitate, optimum consilium; ut huic Isdigerdi tutelam per testamentum deferret, qui eam velut honorificam sibi, benevolè acceptavit, nullo veterum bellorum habito respectu, quod fidei suæ tantum pignus ex insperato credi gauderet. Quamvis verò id institutum reprehendat Agathias, in eo Procopij nimis durus censor, quod temerarium fuerit, Barbaro, alienæ gentis & mentis viro, Imperij Christiani sortem commisisse: si tamen ab eventu rem æstimare licet, mihi non adeò absurdum fecisse videtur, quia sic non Imperio tantum tranquillitas data fuit, conciliato rege potentissimo, qui solus tunc nocere poterat, sed, quod præcipuum est, religioni nostræ in Persiâ securitas obtigit, imò amplificandi etiam occasio. Nam cum Episcopus Mesopotamiæ Marunthas, crebris tunc inter ambos legationibus fungeretur, & è regis filio Dæmonium eiecisset (Paul. Diac. d. g. R. l. 14.) afflavit ipsum vir devotissimus, nec nisi meram pietatem spirans, tam grato Christianismi odore, ut ubicunq; vellèt ei Ecclesiam instituere permiserit. Hæc nimirum est causa, quæ procerum animos alienavit, maximè verò Magos ussit, quâdò cū ignis cultu suum quoq; sacerdotium à rege vilipendi senserunt, se verò falsitatis vel reos vel suspectos, diutius haberi. Propterea vocarunt in historijs Tyrannum, crudelem, superbum, inexorabilem, aværum, nullis precibus ad misericordiam flexibilem, qui dicere solitus fuerit, referente Teixeira Ibid. *que en tres cosas no se hallava:*

hallava ni podia esperar compascion ; en el Fuego, en la Mar, y en el Rey ayrado: quòd affectu commiserationis hæc tria vacare debeant ; Mare, Ignis, & Rex iratus. Ideoque credunt meruisse mortem violentam, quâ subito extinctus est, bis impacto sibi pede calcitrantis equi, quem contemplabatur, nil tale metuens: estando un dia mirando un cavallo de mucho Precio, y gusto suyo, sin ocasion conocida le tirò dos coces, de cuyo golpe cayo luego muerto en tierra sin mas hablar palabra ; esparsióse la nueua de su muerte por el reyno, y por ella pocas lagrimas. murio hauiendo reynado veynte y dos annos. &c. nisi fortè hoc ipsum, fraus tantum fuit & pretextus insidiariorum : ut supra, opinio tabernaculi corruentis. fol. 112.

Ei succcessit filius *Bahram*. h.e. Vararanes tertius, quem nostrum exemplar cognominat ⁹ *Kor* vel *Kur*, epitheto cæteris historijs inaudito ; nisi quòd eius vestigium in Tripartitâ reperisse videor, dum Theodoretus *Goraranem* vocat, l. 10. capp. 28. & 30. quem Socrates, lib. seq. 11. cap. 15. nuncupat *Barabanem*. Quid autem vox ipsâ significet, adhuc ambigo, quia nondum constat, quâ linguâ sit exponenda. Persicè quidem interpretari conatur Teixeira, sed alternativè, quia tam Onagrum sonar, quàm Sepulchralem fossiam. cap. 29. *A este rey Baharon, le fue dado el sobre nombre de GVR, por esse respeto. es GVR palabra Persia equivoca, quiere dezir una fiera, a que llamamos Asno saluage: à cuya caça este rey fue particularmente aficionado. y tambien significa la Cueva ado qualquier cuerpo muerto es sepultado.* vtrumque cognomen regiâ maiestate indignum censeo, sive Asinum dicas, sive Vespillonem: illud tamen isto minus probrosum Orientalibus haberi crediderim, quia etiam ultimus Chalipha Ommiades, Marvvan, ^{حمارالجزير} *Chimarol-gezirat*. h.e. Asinus interamnīs vel Mesopotamenus appellari sustinuit, imò habuit honorificum, & pro Militari elogio, quòd instar Onagri fugere nesciret. Est verò Tei-

II. *Bahram*
Kur.

xera potius venatorium, quod eas bestias insectare crebro sit solitus. Ego autem, quoniam iste rex meliores vitę annos in Arabiā contrivit, Arabicę interpretari mallet, de *Regnatore*. nam ibi كورة *regnum & regionem* denotat. unde quorundam opinione est Punicum illud Hannonis *Corathisima*, in Poenulo Plauti Act. 5. Sc. 1. quasi كورة ساما *Curath-samai*. h. e. regnum cęli. quamvis non nesciam ab eruditissimo Seldenio, in proleg. d. DIs Syr. f. XVII. per קרא חתם exponi, scitę magis quàm feliciter. Sed ut ad Bahramum revertar, fatetur ipse Teixera, non in Perside sed Arabiā educatum fuisse, de consilio Medicorum patris. Nam cum ceteros ex eadem coniuge natos, domi non vitales esse Iazdigerdus animadverteret, statuit in hoc filio spei melioris, externum aerem experiri. proinde credidit illum Nahmano eius ætatis Regulo sibi tributario, ut non corporis tantum, quā valetudinem, haberet curam, sed & animum notitiā literarum imbueret: quod & ipse fecit studiosę dum viveret, & post eius mortem filius Mansor, eadem fidelitate. cap. præc. 28. *Tazdgerd su padre, de conseio de medicos, lo hizo criar fuera de la corte, en cierta tierra de Arabia, entregandolo a un rey della su vasallo, llamado Neaman ben Amarahulkeis, persona de mucha confiansa. Este lleuó el niño consigo a sus tierras, en las quales se gozaua de cielos ayre puro y templado, al qual hizo criar con el cuydado y dottrina que conuenia: hauiendo llegado a los annos de discrecion, muriose su ayo Neaman, en cuyo lugar, quedó un hijo suyo por mombre Manzar, de tanto valor y fidelidad, como el padre.* Sed parum abfuit quin hæc peregrinatio ipsum successionē regni fraudaret. Nam quia per absentiam proceribus non benę cognitus fuit, & exosi de patris ingenio filium æstimantes, verebantur mali corvi ovum nihilo melius fore, contigit ut Iazdigerde mortuo, quidam Chosroës illorum favorem emercatus, pluralitate votorum eligeretur. Non quidem defuerunt etiam

etiam boni & publicæ tranquillitatis amantes viri, qui Bahramum excludere censebant iniustum : sed prævaluit adversæ partis factio, donarijs & promissionibus ut fieri solet à Candidato expugnata. Ib. *querian unos que no se altera se la antigua costumbre de la Real Succession: otros temiendo que Baharon ymitasse al padre en vida, y malas costumbres, dezian que el reyno se devia dar a persona digna del por virtudes. y la parte deslos, que eran muchos y poderosos, prenalecio, y el reyno se entregò à un Kezere Khozrrao, deudo cercano del difuntorey; el qual aunque de algunas partes buenas fuese dotado, lo avia adquerido principalmente, con Sobornos y Promesas.* Itaque coactus fuit Bahram ius suum quod benevolentia impetrare nequiverat, armis persequi; adiutus in eo fideliter à prædicto Alamundarum, forsân quòd per Zadi punctatum scriberetur.) Postquam ergò Persæ, præter æquitatem ipsius causæ, vim quoq; sibi imminentem senserunt, conversi ad saniorē sententiam, exceperunt hunc legitimum regem suum, homagio solenniter præstito; &, quod mireris, primus omnium qui obedientiam suam publicè profiteretur, tuit ipse Chostroës æmulus, hâc prudenti pœnitentiâ certum à capite suo malum avertens.

Bahramo - Kuro successit filius *Iazdigerd* alter, quem differentia causa Persecutorem appellare liceat. Nam cum *Abdas* Episcopus zelo correptus, Fanum ignis destruxisset, ac instaurare nollit, rex iratus non modò Templâ nostræ religionis vicissim dirui iussit, sed etiam Christianos passim conquiri & ad supplicia rapi, novis tormentorum generibus excogitatis: quæ patheticè describit Theodoret. H. Trip. l. 10. c. 30. negans prudenter factum, quòd *Abdas* *Πυρρῶν* intempestivè demoliendo, tam crudeli lanienæ dedisset occasionem; cum nec Paulus Atticum altare diffregerit, sed veritatem potius docuerit placidè, quâ cognitâ

12. *Iazdigerd*
Persecutor.

superstitio evanesceat ultrò. Non alienum ab instituto fore puto, si de hoc *Ignis cultu*, Persis olim sacerrimo, nec hodie prorsus abolito, aliquid obiter interferam. Refert Strabò sub fin. l. 15. quòd plures quidem Deastros colant, sed maximè Ignem, cui sacrificent lignis non nisi melioribus & decorticatis, oleo superaffuso. addit verò peccatum cense-ri, si quis illum injectâ re sordidâ quacunque contamine-
 aut halitum ore tantum aspiret, idq; supplicio capitis lu-
 endum. foveri ergò non insufflando sed ventilando. Pro-
 cop. l. 2. de bell. Pers. tradit in *Ardabigara* boreali oppido
 Assyriæ Pyreum illud esse, ubi perpetuum ignem custo-
 diant Magi, quem cum Vestâ Romanorum comparat.
 Agathias lib. 2. etiam in pluribus ædificiis ait, ignem hunc
 perennem asservari, & velut oraculum interrogari de futu-
 ris. Omnium verò explicatissimè hunc ritum describit Iu-
 daus Benjamin in Itin. f. 26. hisce verbis. לפני הכמה ש
 בית הפרתם עמק גדול ומרליקין כל ימי עולם שם אש גדולה
 וקיראין אותה אלהותא ומעבירין בה בניהם וגם מתוה
 ante aram adium sacrarum, est ingens
 fovea, in quâ continuatè seculis ardet ignis maximus, quem ap-
 pellant Divinitatem. per eum traducunt filios suos (expiandi
 causa lustrant, sine noxâ tamen) mortuos verò prorsus illuc inji-
 ciunt. Pergit Rabinus & commemorat admirandam devo-
 tionem stultæ gentis, quòd qui Sanctitatis affectent opi-
 nionem, se vivos in hunc ignem præcipitent, & magno
 spectantium applausu, voluntarium sustineant martyrrium.
 quod me illius Peregrini admonet in Luciano, qui ut alijs
 ludos exhiberet, sibi cruciatus fecit, in Olympicâ panegyri
 seipsum spontè comburendo, saltem ut nominis famam
 pararet. ויש שם מהם גדולי הארץ שגוררים עצמן בחייהן
 לישרף באש וכשהגדול אומר לבני ביתו ולקרוביו הנר
 נדרתי על עצמי להשליך עצמי באש בחי עונן לו כולם
 ואומרים לו אשריך וטוב לך: וכשהגיע יום הנדר עושים
 לו משתה גדול ורוכב על סוסו אם הוא עשיר ואם הוא עני
 הולך

הולך ברגליו עד שפת העמק ומשליך עצמו בתוך האש זכר
 משפחתו מרננן בתופים ובמחולות עד שישרף כילו:
*sunt inter illos de magnatibus terra, qui devorant semetipsos in
 vitâ, ut comburantur igni. cumq. id suis familiaribus & pro-
 pinquis denunciant; Ecce, votum feci spontaneum, ut insiliam in
 ignem vivus! respondent omnes & acclamant illi: O TE FELI-
 CEM ET BEATVM! quando autem appropinquat dies execu-
 tionis, parant ei convivium lautum, ipse vero vel vehitur cabal-
 lo (ut Marcus ille Curtius, apud Livium dec. i. init. l. 7.) si dives
 est, vel si pauperior, pedes incedit, usq. ad marginem fosse; ibi
 dum praeceps ruit in flammâs, omnes cognati eius latantur, tym-
 pana pulsantes & agentes choream, donec totus conflagret. Ut
 verò cognoscas, quanam ulla persuasio tam efficax esse pos-
 sit, ut vitam sic prodigere velint, imò gaudeant cruciari,
 percipe ulterius insignem diaboli astum, quâ ratione cre-
 dulis hominibus illudat. יבואו שנים וקלץ שרשה ימים
 מהכומרים ההם מהגדולים שבהם אל ביתו ואל בנו ואומרים
 להם תקנו הבית כי היום יבא אליכם אביכם לצוות לכם מה
 תעשו והם לוקחים עדים מן העיר והנה השטן בא ברמיתו
 ובאים אשתו ובניו ושואלים לו היאך הוא באותו העולם
 והוא אומר באתי עד חברי וליקבלוני עד שאשלים חיבתי
 לבני ביתי ולשכני והוא עושה צוואה ומחלק נכסיו לבניו
 ומצוה לפרוע כל מה שהוא חייב לכל אדם ולקבל מן בני
 אדם מה שהם חייבים וכתבי העדים ציאתו לילך לדרכו
 ואינם דוראים אותו כלום: ועל פי השקר והמרמה הזאת
 והכשריף הזה עושה להם הכימרים האלו הם מתחזקים
 appetente tertiâ die, veniunt bini sacerdotes de primoribus, in ades combusti, & dicunt
 heredibus eius: parate domum; nam hodie accedet vos pater ve-
 ster, ut præcipiat vobis quid faciendum sit. (significet ultimam
 voluntatem, quasi Testamentum conditurus, post fata.) Accer-
 sitis ergò testibus ex urbe, apparet Satanas illius habitu. tunc
 uxor & liberi sciscitantur, ecquomodo habeat in altero seculo?
 respondet: veni quidem ad collegas meos, sed illi me noluerunt re-
 cipere.*

cipere prius, quàm solverim universa debita, familiaribus aequè ac vicinis. Partitur itaque opes suas heredibus, jubens dissolvere quicquid ipsi debeat alijs, & exigere vicissim quod illi debeant sibi. Has expensas consignant advocati Testes, ut ille abeat viam suam. (nec diu detineatur.) deinceps non cernunt eum ullatenus. Tali mendacissimâ fascinatione, quamedunt magici Sacerdotes, confirmantur illi, ut dicant (de superstitione gloriantes.) Simile quid non accideret in ullâ terrâ (h. e. eiusmodi religionem, tam evidentibus miraculis conspicuam, non reperiri orbe toto.) Nè quis verò existimet me loqui de re pridem omninò antiquata, Teixeram audiat, qui in Append. Relat. f. 383. testatur, quamvis hodierni Persæ maximâ parte Alkurano sint addicti, superesse tamen etiamnum plurimos Gentiles, qui sic ignem colant. Eos ad Muhammedanorum differentiam vocari tradit *Gaor-yazdy*; quos ego *Ethnicos Iazdenses* interpretor: quamvis author l. i. c. i. fol. 4. voculam *Gaor*, à cultu Bovis deducere conetur, quòd Persicè *Gao* significet vaccam (cui nostrum *Kuoh* consonat) ego tamen potius à Turcico *Gaur* derivarem, quod Infidelem notat, & opponitur Musulmano. Cæteroquin de urbe *Iazdy* res est certa, eam intelligi, quam M. Pol. Ven. l. i. cap. 20. *Iasdi* nuncupat, mercimonijs & serici texturâ celebrem; Iosaphat verò Barbarus *Iex*, mœnibus amplissimam, V. M. pass. circuitu patentem, ubi quotidie decem mille pondo vendantur, incredibili silentio, & celeritate, nec sermone ullo intercedente, quòd precium singulis autoritate publicâ inscriptum sit. fol. 42. b. *il prezzo è scritto sopra vnacarta: & queste cose se spacciano in un tratto senza fare altre parole.* Circa istam urbem reperiuntur adhuc dum hodie tales Ignicolæ, qui fanum habent in propinquo monte *Albors*, ubi à tempore Kajomarrathi hucusq; iam ultra XXXV. secula, ignis arsit continuè, nec unico interea momento extinctus fuit: unde non mirum est ipsos, antiquitate superstitionis suæ fretos,

fretos, Muhamedismum admittere noluisse. Teix. loc. all. *gentiles de Tazd, siguiendo el culto de su antigua gentilidad, no han querido hasta el presente recibir la secta de Mahamed, ny de Ally. Reverencian estos al Sol y al Fuego, el qual guardan y conservan con grande religion y cuydado, hama de tres mil y quinientos annos sin se apagar, ny saltar un momento, en una sierra a una jornada de Tazd, que se dice Alborz Kuyh, que es la sierra Alborz, o como por ore nombre, Atex queda, que es casa o morada del fuego, en servicio del qual trahen de continuo mucha gente.* Verum de hiscenunc satis: unde intelligitur, quale fuerit illud *ῥῆπον*, propter cuius ruinas à Persis tantoperè savitum est in Christianos. Id extremum hîc monco, variare authores de personâ huius regis persecutoris; me verò Theodororum esse secutum, qui lib. 10. cap. 29. & 30. Hist. Trip. hoc Abdæ factum expressè refert ad Isdegerdis tempora. Si quis tamen id præcedenti Bahramo, vel etiâ utrisq; velit attribuere, per me licebit. nec enim sufficientes habeo rationes, quibus id redarguam evidenter. Hoc solum affirmo confidentiùs, post casus *Immortales* (qui se hoc nomine iactabant, velut invictos. H. Trip. 11. 15.) & insignem Theodosij victoriam, Ecclesias aliquandiu requievissè, pacc ad annum Imp. Anastasij duodecimum usq; durante: Interea verò Iudæos divexari cœptos; de quibus infra.

Nunc arbor Persica divaricatur in duos ramos, & ex uno Iazdigerde bini enascuntur filij, *Firuz* & *Ialas*. Quamvis enim in exemplari nostro videatur secus esse, ubi lineola quæ ad posteriorem protensa erat, iterum crassa fuit; vicissim alia nova è Phirutzò ad Ialam deducta, quasi eiusdem filius, nec frater sit (quod bonæ fidei causa fatendum) ego tamen Agathiâ nixus, censco eam correctionem fuisse intempestivam, ideoq; lineam quæ deleta est, restitui oportere in integrum, alteram verò ceu spuriam deleri. Cate-

rùm Firutz Arabicè scribitur per PH⁹ unde apparet eundem esse, quem alij authores *Pero* ^{فیرئ} *nam* nuncupant. Eius tempore (quod Concilio Chalcedonensi vel coincidit, vel proximè sequitur) tanta siccitas fuit in omni Persiâ, ut continuo septennio nunquam plueret, amnesq; maximi, etiam Tigris & Gichon exarescerent: unde magna sterilitas, & dira fames est secuta. (qualis olim in diebus Eliæ, ob similem causam. 1. Reg. 17.) Cum igitur granaria regia penitus essent exhausta, nec ulla spes acquirendi aliunde suppeteret, fecit rex quod unum potuit, ac debuit in eiusmodi calamitate, atq; cum universo populo in campos evocato, DEVM cœli terræq; dominum imploravit suppliciter, nec destitit orando, donec largus imber sequeretur: quod in gentilibus post Ninivitas, Ion. 3. 6. alterum est ac memorabile exemplum publicæ poenitentiae. Teix. c. 32. *Congregò grandes companias de gente, de todo sexoy edad, con la qual se salio por los campos, haziendo penitencia y pidiendo à Dios misericordia, en lo que perseveraron muchos dias, hasta que lluvio, y las tierras con el riego de las aguas boluieron à fruttificar, y cessò el mal.* Aliquandiu post, cum ab hoc malo requievisset, Imp. Zenonis tempore, duplex bellum gessit iste Firuz cum Nephthalitis, in quo tandem periit. Nam primò ad angustias ignotorum locorum redactus, eâ conditione pacem impetravit, ut & laceessere illos posthac nolle juraret, & coram victore suo, in signum subjectionis incurvaretur: quod postèrius de consilio Magorum callidè fecit, captatâ occasione contra Solem orientem ingeniculatus, ut illum potius more patrio adorasse, quàm in hostis honorem genua flexisse putaretur à suis. Verùm nec prius illud, quamvis diplomate insuper firmatum, sanctè satis præstitit. quia enim hanc adorati hostis ignominiam concoquere nesciebat, cum instaurato exercitu denuò aggressus est; sed iterum iniquitate locorum circumventus, in magnâ quadam voragine

voragine cum plurimis vitâ finivit miserè, quam Nephthalitæ per insidias ipsi paraverant, calamis & ingestâ terrâ superne constratam; relictis etiam in medio quibusdam eminentijs & arboribus, ubi excubitores commorabantur, ut fraus lateret magis, & Persæ in fossam alacrius irruerent. Ita perfidiæ poenas luit rex temerarius, & (Agathia judicio l. 4.) plus audaciâ quàm consilio pollens. Diploma illud quo pacem sanciverat, hactenâ appendit, & occurrenti minus monstratum, ut juris jurandi admonitus, maturè pœniteret, atq; cœpto desisteret: sed id parùm curavit. Cum autem inopinato casu sibi moriendum esse cerneret, fertur unionem quem aure dextrâ pendentem gerebat, insolitæ magnitudinis & candoris, avulxisse, ac ne quis mortalium post se reperiret, (verisimilius ne cadaver agnosceretur) projecisse longius. Mitto cætera, quæ Procopius de periculosâ piscatione illius conchæ addit: hoc verò scitu dignius existimo, inquirere quânam fuerint illi victores NEPHthalitæ? quos Agathias ita, loc. cit. Procopius autem per Apharesin unius literæ *Euthalitis* nominat, l. 1. d. Bel. Pers. addens esse *πυφίλης* (contra mentem Aristotelis. 9. Ethic. c. 10.) qui Amicitiam inter se adeò numerosè colant, ut unus aliquis fortunæ lautioris, usq; ad XX. & plures etiam amicos alat, perpetuos convivas atq; facultatum suarum pariter participes. Ego arbitror omninò esse Iudæorum reliquias, de tribu Nephthalim, quos Tiglath-Pileser Assyrius, in ea loca traduxit. 2. Reg. 15. v. 29. וְלִנְיָנָה נְשָׁמָה וְנִשְׁמָה הָשָׁנִי אֲשֶׁר הָיָה בְּבֵיתֵנָה
vix unum ex octo relinquens, ipsum quoq; vitulum è Bethel simul abducens, ut Rabini annotârunt in libell. X. captiv. §. 2. item Sed. Olam. Rab. c. 22. Nam. 1. nomen in castigatis exemplaribus Agathia, quæ Levvenclavv recensuit, ad amussim consonat: cæteris unica tantùm aspiratio deficit, quod fortuitò ita congruere, in polysyllabicâ voce vix possibile fo-

ret. 2. Ipsa facies eos prodit. nam Procopius. l. c. docet, non esse fœdos aspectu sicut Hunni sint, inter quos habitant, sed solos ibi locorum albos; ut manifestè agnoscantur aliunde illuc immigrasse. 3. Mores conveniunt. nam idem Author asserit, non esse Nomades ut Hunni, qui vagis sedibus unum locum depascuntur post alium, sed certam incolere regionem. Præterea jus & fas observare, velut Romani, ac politicos esse, qui benè regantur à suo principe: quod utrumq; inter vicinas gentes rarum est. denique mortuos non more barbarorum abijcere, sed honestè in terram sepelire. 4. Testantur Itineraria illorum, qui ad mediterraneas regiones Asiæ orientalis penetrarunt, plurimos ibi degere Iudæos, maximè verò montes occupare.

R. Benjam. f. 23. וּמִשֵּׁם מִהַר שְׁמֹנָה עָשָׂר יוֹם לַהֲרֵי נִיסְבוֹן. אֲשֶׁר עַל נְהַר גּוֹזָן וַיֵּשׁ שָׁם אַנְשֵׁי מִיִּשְׂרָאֵל בְּאַרְצָא פֶּרֶס שֶׁהֵם מִשֵּׁם וְאוֹמְרִים כִּי בָעֲרֵי נִיסְבוֹר אַרְבַּעַה שְׁבָטִים מִיִּשְׂרָאֵל שָׁבַט דָּן וְשָׁבַט זְבוּלֹן וְשָׁבַט אֲשֶׁר וְשָׁבַט נַפְתָּלִי הַגּוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁרָגְלָה שְׁלֹמֹנָאֲסֶר מֶלֶךְ אֲשׁוּר. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּלַחֲלָה וְחִבּוֹר. הָרֵי גּוֹזָן הָרֵי מְרִי וּמִהַר אֶרֶץ עֶשְׂרִים יוֹם וַיֵּשׁ לָהֶם מְדִינֹת וְכָרְכִים בְּהָרִים מִצָּר. אַחֵר מְקִיף אוֹתָם נְהַר גּוֹזָן וְאֵין עֲלֵיהֶם עוֹל גּוֹיִם כִּי אִם נָשִׂיא אַחֵר וְשֵׁמוֹ ר' יוֹסֵף אִמְרַכְלָא הָלֹוי וּבִינֵיהֶם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְזוֹרְעִים וְקוֹצְרִים וְהוֹלְכִים לַמַּלְחָמָה לְאַרְצָא כּוֹשׁ דֶּרֶךְ הַמַּדְבָּרוֹת וַיֵּשׁ לָהֶם בְּרִית עִם כּוֹפֵר. אֵל הוֹרֵךְ שֶׁהֵם עֵיבְרֵי הָרוּחַ וְחֹנִיִּים בְּמַדְבְּרוֹת וְהָיָא אִנְיָמָא שְׂאִינָם אוֹכְלִים רֶחֶם וְלֹא שְׂדֵתִין יֵין כִּי אִם בֶּשֶׂר חֵי כְמוֹת שֶׁהָיָא בִּלְתִּי מְבוֹשָׁל וְהֵם בָּעֲרֵי הָרִים וּבְמִקְוֵי הָאָרֶץ יֵשׁ לָהֶם שְׁנֵי חוֹרֵן קִטְנִים. שִׁינְצָא מֵהֶם הָרוּחַ וְאוֹכְלֵן כָּל בְּהֵמוֹת שְׂמֵאוֹרָת וְהֵם אוֹהֲבֵי יִשְׂרָאֵל:

inde (à finibus Persiæ) iter est XXVIII. dierum ad montes Nisebon, qui sunt juxta flumen Gozan. Israhelita qui veniunt inde in Persiam, ajunt ibidem in urbibus Nisebor superesse quatuor tribus, nimirum Dan, Zabulon, Aser & Naphtali, captivitatis primæ, quos illuc deportarit Salmanasser Assyrius; ut scriptum est (2. Reg. c. 17. v. 6. abduxit eos in Lachlach, & Chabor, montes Gozan, montesq; Madai (ex authentico textu cum 1. Paral. 6. 26. collato,

apparet

apparet literam Lamed esse servilem, & legendum Chelach: nec montes, sed flumen Gozan, & urbes Madai) Ambitus regionis illius est 20. dierum: tenentq; urbes & castella in montanis, qua ex uno latere alluit fluvius Gozan. nec illis incumbit jugum gentium, sed habent Praefectum super se, nomine R. Ioseph Amarkela Levitam (tempore Authoris, ante 400. Annos) & sunt inter eos studiosi sapientia. Seminant quoq; ac metunt, imo proficiuntur in bellum ad regionem Cusch (non Aethiopiam ut vulgus exponit, sed Cuthaorum terram, circa flumen Cuth; unde novi olim Samaria Coloni prodibant. Ioseph. l. 9. antiq. c. 14.) per viam deserti. Fœdere junguntur cum pazanis Turcis (non hodiernis Natsolia, sed sibi tunc finitimis, provincia Turkestan incolis, mit den wälden Türken!) qui serviunt spiritibus (dæmones colunt) & castrametantur in eremis: gente qua non edit panem, nec bibit vinum, sed vescitur carne crudâ, etiam immundorum animalium; quæ vè latopradita vulnitorum videt, loco nasi duo parva foramina sive spiracula ostentans. Amant verò Israëlitas. (adduntur plura de illorum nuper atunc irruptione in urbem Rai; & interjacentium locorum solitudine vastissimâ.) Claud. Du-
ret. *Thresor de l' histoire des Langues* fol. 302. affirmat, ludæos ferè infinitos in Asiâ superesse, præsertim in Indiâ, & regem Cochini habere summum fautorem. R. Abrah. Prizol, in Geographico libello, quem *Orchos-olam* inscripsit, Capp. 9. 10. 15. 24. distinctè meminit eorum, qui in Perside, Babel, Mediâ, Aethiopiâ, Indiâ dispersi sunt. & cap. 14. recenset iter illius, qui ex incognitis desertis advenit superiori seculo in Europam nostram. deniq; de Orientalibus, qui propius huc pertinent, ita refert cap. 38.

מלכות באלור הגדול
העליון לכל אלה אשר
כתבו הסופרים אצלו
שיהיו רבים סגורים
בו והוא בצד המזרחי
הצפוני גם נהחדשו עור
וישוכים אחרים בחדושי
הגליל' הלה המזרחיים
ביבשה וקראום בשם
יושביהם כטייכט צינכא
בוקטארי עד דיאורארוכא
וקרוב לזה למעלה מהכל
עיר גדולה לאלקים אין
כמוה החת השמים
אשר כל טוב להם מהדברים
היקרים ומתנהגים כפי הטבע:

in amplissimo regno Balor superiori, juxta scriptores omnes, Indes sunt quam plurimi reclusi; & illud situm est inter ortum & septentrionem. ubi etiam alia loca noviter detecta sunt, ab incolis denominata Teberb, Zincha, Buktare, usq. ad Riorarusa (vel Diorarusa. nam & hic agere discerno) supra cunctas est urbs maxima, pendè divina. (in hebr. pro more Talmudico) qualis non alia sub cælo, quæ bonis omnibus abundat. (Cambalu vel Quinsai videtur innuere, M. Polo memoratas l. 2. cap. 10. & 64.) vivunt secundum naturæ ductum. Huc Sadduceos pertinere puto, quos Nubiensis Geographus in parte 7. Climatis 3. locat. quamvis enim alij etiam populi resurrectionem abnegent, hoc tamen sectæ nomen solius est Judaismi. sic autem ille.

وفي شرفيها بلان
 البغرغ ومنينتها العظري المساة تنبع لها
 انتا عشر بابا من حديد واهلها زانقة
 in orientali parte illius est regio Begarger, cujus urbs maxima nominatur Thentaba, quæ duodecim portas habet ex ferro. Ejus incolæ sunt Zinadikai (sic Arabicè vocantur ab authore ذرق Dagesch in Nun resolutus.) Disputatur quidem anxie ab alijs, ubinam sint ea loca, in quæ abducti fuerint Iudæi: & in solâ Mecîâ quærunt pleriq. Ego autem ulterius, ad Paropanisum usque deportatos esse statuo, quia textus 1. Par. 6. v. ult. expressè הרא Hara meminit, quæ omninò videtur Aria regio, sic à metropoli quondam dicta, (nunc Eri vel Hrey) maximè quoniam & cæteræ appellationes propinquis locis congruunt, ut montis Nisebon (de quo R. Benjam. supr.) cum urbe montanâ Nisibi, apud Ptol. l. 6. c. 17. & Marcellin. l. 23. c. 11. Ita Gozan cum Gauzanâ, & Chabor cum Caburâ: prout in antiquâ Ptolemei Tabulâ, editionis Romanæ, legitur; quamvis vulgò κάζαα scribatur pro κάζαα, cod. lib. cap. 18. & κάρεα pro κάρεα, quæ nunc est Kabul. Ita fluvius

Gozan

Gozan erit Oxus inde scaturiens, & *Madai* fortasse Comedorum regio, ἢ Κομηδαῖν ὄρεινὴ καὶ ἐκαλεῖται Θελῖν πύργος. Ib. c. 13. (quamvis R. Prizol. c. 26. *Gozan* pro Gange habeat, ob scripturæ גוזן & גגגן affinitatem.) Si quis verò illud in dubium vocat, an Assyriorum potentia eousq; se olim extenderit, audiat relationem *Seder Olam Rabbâ*, h. e. Chronici majoris, quod ad finem cap. 22. expressè testatur, non Babylonios tantum, Sufæos, Elamitas & Cuthæos, populos à Palæstinâ fatis longè remotos, verum etiam ultiores ארצות אראכוס *Arachosios*, Indo flumini proximos, ab Assyrio victore Samariam, velut in coloniam esse traductos: ergo illos in potestate habuerit necesse est. Ut taceam non sedibus illis primùm assignatis hæsisse perpetuò, sed cum tempore profectos in ulteriorem regionem, ubi nunquam inhabitavit genus humanum: viâ multâ, itineris anni unius & dimidij, 4. Esdr. 13. v. 41. & 45. scilicet per Isthmum quo Asia jungitur Americæ septentrionali; ut sic verè in omnes mundi angulos dispergerentur. unde procul dubio sunt illi circumcisi, quos in *Tucatan* orbis novi peninsulâ, Christiani argonautæ repererunt. Nec mirum est, præter hunc ritum, adeò pauca de lege Moisis retinuisse, quia iam olim in patriâ priusquam abducerentur, vitulos Bethel adoraverunt: Miror potius Nic. Fulleri temeritatem, qui lib. 2. Misc. sac. c. 5. allegatum Esdræ textum, non modò ut *ἀπορρηγοῦν* rejicit, sed omninò arguit Mendacij, vocans *ementissimam iter*, & ARSARETH regionis nomen fictum? quasi auctoritas libri totiam seculorum decursu roborata, tam facile hoc uno flatu corrueret! Me verò confirmat circumstantiarum consensus, ut credam Nephtalitas & origine Iudæos, & Persis à boreâ confines fuisse; ab Ortelio autem eorum Hordam nimis Aquilonarem statui: siquidem urbs *Gorga* (quam illis tribuit Procopius) & regio *Termed* (quam assignat iisdem Teixera) pariter Chorasani attingant, adeoque

que vix aliæ sint, quàm quas Castaldus in Tabulis vocat *Giorgian & Terment*, ambas ad fluvium Abiamu locatas.

34. *Ialas. vel
Balas.*

Nunc sequitur *س* *Ialas*, quem tamen potius per simplex punctum *س* *Balas* legendum esse cenſeo, (ſi quid in authentico *س* *Ialas* mutare fas eſt) quia plerique Authores per B, nomen eius efferunt. Procopio enim dicitur *Blasēs*, Teixera l. 1. c. 33. *Belax*. h. e. noſtrâ pronunciatione *Belafsch*, Cedreno (qui Zonara intertextus eſt, l. 3. *Annal.* fol. m. 92. b.) vitioſè *Balbus*, & ſoli Agathia l. 4. per æquipollentem literam V conſonantem, ſcribitur *Valens*. Eſt iſ à proceribus, curante Suſarâ exiſtimationis magnæ Satrapâ, fratri Firutzo ſuſſectus. Quamvis enim ille rex prior, plurimos genuiſſet filios, tot nempe quot in longiſſimo menſe ſunt dies; omnes tamen unâ cum parte adverſus Nephtalitas proſecti, eâdem ſoſſâ ſimul interierunt, præter unum Cabadem parvulum, qui ætatulæ tenerioris reſpectu, ſolus domi relictus erat, & hâc ipſâ de cauſa, ſucceſſione regni donec adoleſceret, prohibitus. Crediderim huc pertinere interregnum, de quo Seder-Olam-Zuta circ. fin. teſtatur hiſce verbis: בשנה ה' ענה להרכן הבית כם עלמא בלה מלכא Anno CCCCXVI. poſt excidium ſanctuary. ſtetiſſe mundum abſq. Rege. nam incidit ea numeratio in Annum 4244. uſitatæ ſupputationis Iudaicæ; (ſi Templum Anno 3828. deſtructum eſſe præſupponamus) hoc eſt, in huius Balasæ tempora. De quo Agathias aliud nihil memorabile prodiit; ſive naturâ mitior, abhorruerit à cæde ac ſanguinis effuſione, ſeu quòd Perſarum vires tunc recenti clade fuerint debiliores, ſive tandem, quia non diu ſuperſtes manſit: nam poſt quartum imperij annum, ab illo ipſo Cabade, ſuo ex fratre nepote, non regno tantùm exutus fuit, ſed & oculis orbatus, nè deinceps unquam ad illud aspiraret. Antequam ad cætera pergam, non poſſum quin aliqua de Iudeorum eius ætatis & loci perſecutionibus interſpergam. habebant

bant quidē illi Reges Persicos, initiō sibi diutissimē propitios, tutumq; sub eis perfugium, ut patriā faciliē carerent: cum verō id ipsum regnum ad interitum vergeret, geminas passi sunt concussiones adcō vehementes, ut propemodum extirpati fuerint. Iuchas. f. 117. ב. והיו שני שמד וצרות. *contigerunt bina vastationes & afflictiones, in fine regiminis Persarum.* Ad licet illa non ad unicum regem pertineant, hic tamen brevitatis causa, semel & simul ambas tradam. Coeperat ea vexatio Iudæorum sub Iazdigerde, qui non Christianos tantum acerrimē persequabatur (ut supra memoravi) sed & Hebræorum sacra evertere quærebat. Iuchas. ibid. ex Relat. R. Scheriræ בשנת חש"ו Anno 766. (scilicet ara Staros, h. e. Alexandrina; sed vulgari An. 4214.) incidit Persecutio, decrevit q; R. Iazdigerd, abolere Sabbathum. Ajunt verō impeditam & averfam esse precibus ac pietate Mar filij Asche, Rectoris in Scholâ Surenfi, qui ab hoc eventu כי כל ימיו *Tosomi*, h. e. Bona-dies appellatus fuit, טביומי *quia cuncti dies ejus extiterunt felices Israël;* ut refert Zam. D. f. 48. a. Addunt ejusdem virtute factum, ut Persecutor non usitato genere mortis interierit, sed enectus à serpente in cubili. Iuchas. ib. שמענו מן הראשונים וראינו כתוב בספרי זכרוניהם רבעו רחמי וברשיה הנינוהו ליוזגרד מלכא כבי משכבו ובטל שמרא *Audivimus ab Antecessoribus (inquit Rascherira, non multo posterior) & vidimus annotatum in Chronicis eorum, quod cum implorasset misericordiam, deglutiverit quidam Draco Iazdigerdem regem. sicq; cessavit persecutio.* eam vindictam, si verē contigit, ego suspicijs Christianorum potius, quàm Iudæorum devotioni adscriberem Recruduit autem hoc malum paulò post sub rege Firutz, atq; duravit per tempora Ialasi hujus, & aliquot successorum, præcipuē tamen Anno mundi 4234. in antefi-

gnanos Rabinorum à Persis fuit sævitum, cæteri verò ad
 Apostasiam coacti. Kab. R. Abr. f. 9. וְקוֹרֵם לְכֵן הָפַךְ ה' לְבָם
 לְשִׁנּוֹת עִמּוֹ וְהָפַס מֶלֶךְ פֶּרֶס גִּ' מִגְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל אֲמִיסַר בַּר מֶר
 יוֹנְקָא בַר מֶר זֹוֶטְרָא חֲבֵרו שִׁיל רַב אֲשֵׁי וּרְב מִשְׁדָּשִׁיא וְרֹאשׁ
 גְּלוּת וְהוֹנָא מֶר שְׁמוֹ וְהָרְגָם מֶלֶךְ פֶּרֶס וְהָפַס נַעֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 יְהוֹצִיאָם בַּעַל כְּרָחַם מִן הַכֹּלָל בְּטַבְרָא paulò ante (*quàm id
 regnum destrueretur ab Arabibus*) converterat Dominus corda
 eorum, ut ~~oderint populum suum~~ *videri* apprehendit Rex Persiæ
 tres de primoribus Israel, nempe Amemarum filium Dn. Ionke,
 f. Zutra, Socj R. Asche, & Raf Mescharfiam; & Achmalot archam
 (sive principem exulum Iudaorum, quem regis indultu eligebant
 super se) nomine Homa-mar: eosq; occidit. præterea cepit Iuvenes
 filiorum Israel, & abstraxit nolentes ac invitos à canone fidei:
 mense Tebeth. Zæm. D. loc. alleg. addit עֲמְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַר
 גְּדוּלָּהּ הָיָה בְּצָרָה גְּדוּלָּה *versatos esse Israelitas eo tempore, in ma-
 ximâ tribulatione.* Mirum tamen est illos cû ipsâ tempesta-
 te, inter media martyria, de studijs sua fuisse sollicitos, ut
 priusquam inde dispergerentur, doctrinæ suæ pandectas
 conderent, nempe vastum illud opus Talmudicum, quod
 ante seculum cœperat Raf Asche, ac post eius mortem con-
 tinuarat Maremar, Abina verò tunc demum absolverat,
 ultimus Amoræorum (quem Cabalistsæ verbis אֲבִינָרָא
 לאהרירם Psal. 73. v. 17. innuunt: cæteros verò qui deinceps
 vixêre, כְּבִירָאִים *Conjectores vel Arbitros* vocant. Zæm.
 D. ibid.) Occasionem huic internecioni suæ dederunt Iu-
 dæi, non intestinis tantum dissidijs, quibus exagrabant se-
 metipsos variè, sed etiam apertâ rebellionē, quando Raba-
 quidam seditiosorum caput, arreptis armis, nec scio quâ
 Numinis præsentia fretus, cum exigua manu suorum, Regi
 Persico terrarum aliquas invasit, ac per vim creptas, deti-
 nuit aliquandiu: Seder. Ol. Zut. prope fin. בַּהּ הָיָה יוֹמָא נָפַךְ
 רַבָּא מִיד גְּדוּלָּה זְכַר נְשִׂיאָנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם רַבָּא אֵיתְהוּי לְיִדָּה
 עֲמוּרָא הַנּוֹרָא וּבְפָקִי בַּהֲדִי אַרְבַּע מֵאָה גְבָרָן וְעִבְדוּ קִרְבָּא עִם
 פֶּרְסִיאִי

פרסאי ואירירי מלכותא וגבא נזיתא שבע שנין
*illo tempore prodijt Raba manu strenuus, cuius principis nostri
 memoria sit benedicta in aeternum! Apparuerat ei columna luci-
 da (qualis olim populum Israelin deserto errantem antecede-
 bat. Exod. 13. 21. Hoc ostento Iudaeus animabatur ad res novas.) Exie-
 runt autem una cum eo 400. viri. Commisso igitur prelio cum
 Persis, acquisiuit sibi Regnum & exegit tributa toto septennio.
 Hoc primum est **ac solum ferè, quod sciamus** exemplum, ubi
 misera & imbellis gens Iudaica, post Ierosolymas deletas,
 resumpto spiritu, triste servitutis iugum non nihil excussit,
 cum aliquo successu. Nam quæ sapius quidem aliàs mo-
 liebantur sub tot Pseudo-Messijs, ea vel desperata neces-
 sitas extorquebat, quæ ignavissimos quosq; potest armare,
 ut Bar-Cochabum tempore Adriani. Ech. Rabb. cap. 2. vel
 deprehensa fraude ceciderunt irrita, ut factio Mosis Cre-
 tensis, in H. E. Socr. l. 7. c. 38. & Dav. Alroij, R. Benj. f. 22. item
 R. Lämli, Zæm. f. 61. a. Cæterum, quia populus iste ad
 exilium & dispersionem inter gentes omninò damnatus
 est, ideò violentum hoc dominium, sibi non debitum, citò
 amisit, vindicante Rege legitimo, & supplicium de perdu-
 ellibus sumente. ut mox ibid. sequitur: ובסוף שבע שנין
 חטוא הנך דנתקן דהוו כהניה ואשכחנין דהוו שתיין יין נסך
 וקא מונאן בבית מלכי פרסאי ואסתלק עמורא דנורא דהוו
 סגי קמיה ונקטורא פרסאי וקטלוח וצלכוח לריש גלוחא מר
 זוטרא ולריש מתיבתא על גשרא דמחזיא ופקד מלכא
 sub finem septimi anni peccarunt illi milites, qui
 erant cum eo, ac deprehensi sunt bibisse vinum libaminis (Idola-
 latriæ consecratum) item scortati esse in palatio regum Persiæ
 (contaminati cum alienigenis mulieribus) proinde ablata fuit co-
 lumnæ lucida, quæ aliàs ipsi frequens obversabatur. Ita vicerunt
 eum Persæ, & interfecerunt illum. crucifixerunt quoque princi-
 pem exulum Mar-zutra, & Rectorem scholæ. super pontem regio-
 nis; iussitq; Rex captivam ducere urbem. ab illo tempore Iu-
 dæi*

dai deinceps in Persiâ durius habitusunt, ut nè Synagogas quidem suas frequentare permitterentur. Zæm. D. f. 49. אחר מות רב סימון בטרן השיבורת מפני שנאת מלכין פרס ואורתייהם כמו חמשים שנה עד שנת ש"מט *post mortem Raf Simona, cessarunt Schola, propter iras regum Persiæ & inhibitiones illorum, quinquaginta circiter annos, usq. ad A. 4349.* Et quamvis postea sub Chaliphis refloruerint ambæ illorum Academiae, Surenfis & Pumbedithana, conqueritur tamen R. Petachias, quod suâ ætate, ante hos 400 annos, miserè ac serviliter tractati sint, necita clementer, ut vicini Bagdadenses. Sibbus. f. 3. בארץ כנען ויתר מששים ריבוא יהודים וכן בארץ כוש ובפרס שיעבוד גדול ליהודים יצא גדול לכן לא בא ר' פתחיה אלא בעיר אחת של פרס וכל יהודי שבבבל נותן זהב לשנה לגולגולתו לראש הישיבה כי אין המלך מקבל מהם מס *in terrâ Babel degunt ultra 60. myriades Iudeorum. Sic & in Æthiopia. Sed in Persiâ servitute maximâ & afflictione onerantur; ideo Author (quamvis cetera Orientis quaquaversum perambulârit) non adjit nisi unicam urbem Persidis. In Babel verò quilibet Iudeus aureum nummum quotannis expendit pro capite suo: quem Synagoga Rector exigit, neque Rex ipse tributum aliud poscit.* Hodie tractantur ibi tolerabilius, ut satis numerosè nunc habitent sub Imperio Sophorum; computante Teixeira in Append. Relat. f. 383. *Iudios que biven en su libertad; de que por todas las provincias de Persia, haura de ocho à dies mil casas.* Hæc de statu Iudeorum sub regibus Persis, pro declaratione historiarum illius gentis, vulgò neglectarum, nunc sufficiant.

Pergo ad regem ²قباد Kobad, præcedentis non filium sed ex fratre nepotem: quem Procopius l. i. d. B. Perf. Cabadem, Agathias l. 4. Cavadem, Zonaras m. f. 93. b. Quadum, Glycas Coadem, Hist. miscella Chuadum, unus verò Teixeira optimè & ad nostri Exēplaris orthographiam convenientissimè Kobadum appellat. Is XXXI filio-
rum

rum Firutzi minimus, & propter ætatis imbecillitatem relictus domi, solus evasit fatalem fossam, in quâ cum genitore suo tot fratres perijsse dixi. Nec tamen protinus patri successit, quia natu grandior agnatus Balas à Satrapis in defuncti locum erat suffectus. Interim ipse tranquillitati publicæ cedens, primum in Chorasân regionem digressus est, & aliquandiu substitit in urbe Nisabur (Tamerlanis crudelitate postmodum inobilitatâ) ubi juvenis uxorem duxit. mox ulterius inde progressus, ad aulam Hha-Chan-Chini regis Turkestan (provinciæ quæ Turcisijs gemmis nomen dat) se contulit, comite Bzarmeher socero suo, ut P. Teixeira l.1. c.33. refert. Exili; tandem & repulsæ minus patiens, impetravit ab illo rege hospite suo, commeatum atq; milites, ut armatâ manu domum reverteretur, & regnum sibi præreptum reposceret: quod etiam non difficulter obtinuit, patruo Balas excusso, & infusione ferventis olei exoculato, ut Procopius tradit, all. loc. quamvis non desint, qui ante ipsius adventum, vel obijisse spontè, vel enectum esse dicant. Regni quoq; administratorem, præcipuum nomine Sufaram, suspectum sibi, novus iste rex è medio sustulit, subornato sicario, qui nil tale metuentem, sub specie rixarum interficeret. Accidit autem cum jam decennium regnasset, ut fanaticus quidam homo nomine *Mezdak*, Istacharâ oriundus (quæ inter Schiraz & Ispahan sita est) nova dogmata disseminaret, jactando se Prophetam sanctum justumq; (quod & etymon *משיח* innuit) fingendo etiam arcana cum sacro Igni commercia, qui sibi colloquatur, & futura revelet, religionis maxime reformationem attrinentia; cuius doctrinam Teixeira c.34. hisce verbis recenset: *el empeço à sembrar una nueva Setta, acrecentando à la veneracion del fuego nuevos desatinos. llamavasse Propheta, fingia que el fuego le hablava y revelava cosas*

mayestas, y lo hazia creer al vulgo, con algunas invenciones que en ello uzava. permitia una comunidad en todas las cosas, en los bienes, mugeres, hijos, y todo lo demas, prohibia matarse alguna cosa viviente, y a este respecto muchos otros absurdos. Ego inde ad tria ferè capita reduco, quorum prius novos ritus circa Ignis cultum attinet; alterum verò communionem uxorum, liberorum & opum, inter eiusdem sectæ participes; ultimum sanguinis effusionem, nè quidquam vivum occidatur (quod etiam hodie quidam Indi cavent, nè fortè animas ledant agnatorum, quas per mortem in animalia transmigrare opinantur.) Quoniam igitur hæc dogmata Pythagoricis haud absimilia, speciem pictatis habent, ideò inter gentiles facilè assensum invenerunt, adeò ut non magna tantum pars plebis, sed & ipse Rex, articulos illos amplecteretur: præcipuè medium, de promiscuo usu mulierum, qui jam ante pronis ad libidinem erat acceptissimus. Prudentiores verò animadvertentes ista multis confusionibus occasionem præbitura, dehortabantur Kobadum, nè quid morum legumvè innovaret temerè; suadebant inprimis abstinere Mezdaki conversatione. Cum verò Rex eum honoraret nihilominus, & in cœpto perseveraret, populus autem id exemplum ex parte secutus, discinderetur in factiones, unde magni tumultus oriebantur, sublatâ scilicet proprietate bonorum atq; familiarum distinctione: coacti sunt procures, quod extremum supererat emendationis medium, arripere; ideoq; exauthoratum incluserunt carceri, quem Oblivionis vocabant, quòd nemo nisi perpetuò ibi remansurus, ingrederetur. Disputatum quidem erat, an omninò de vitâ tollere foret melius? & ita censuit Gusnascades, præfectus quidam limitaneus, ostenso cultello digitalis longitudinis, quo res tum confici queat, quàm postea ubi semel elapsus fuerit, aliquot millia gladiatorum.

vix componant; sed prævaluit mitior sententia, ut vivus custodiretur. Interea regni habenas cuidam *جا سب* *Gamaspo* crediderunt, quem Teixera per *G* molle *Iamaspm*, Agathias verò vitiosè *Zambasem* exprimit. Is quanquam de sanguine regio esset, pro vicario tamen solum habitus est, nec in serie regum nobis computatur, quia non fuit diuturnus, & ipse Gabades imperium citò recuperavit. Nam evaserat custodiam, operâ & *assu* fidissimæ uxoris: quem diversimodè narrant. Cedrenus in Zenone ait, vestes cum marito permurasse, postquam accedendi potestatem à præfecto carceris, factâ sui corporis copiâ, impetrasset; equos autem quibus aufugeret, à quodam Scose paratos esse: quod utramq; Procopio consonat. Persarum verò annales memorant, in lecto fuisse exportatum, nemine custodum advertente. ut ut sit, certum est evasisse ad Nephthalitas, & illorum auxilio restitutum: Quibus, cum propterea stipendium & liberationis mercedem deberet, nec fiscus esset solvendo, pecuniam ab Anastasio Imp. mutuo rogavit, eaq; negatâ, belli occasionem contra Romanos inde nactus, Amidam obsedit; excitato contra muros tumulo, quem oppidani subitus clam excavârunt; ut incurrentium pondere subito collapsus, militum plurimos oppresserit. Cum igitur expugnatione desperatâ, jam discessum à mœnibus meditaretur, ex inopinato resciscit oculum urbis aditum; per quem ingressus noctu, turrim occupavit, à Monachis (ob antecedentis diei festivitatem, vino somnoq; sepultis) negligentius custoditam. ita urbe potitus, magnam stragem edidit in cives, donec à quodam presbytero mitigaretur. Quas deinde res adversus Iustinum & Iustinianum Imp. gesserit, quia prolixæ sunt, & e Procopio notæ, lubens omitto. summa huc redit: filio suo eidemq; successori quærebat Adoptionem apud Romanos.

exemplo.

exemplo novo ; sed recusata fuit , importunitate legati Seosis, qui Lazorum regionem repetebat iniussus, unde capitis damnatus est, non habito respectu veterum meritorum. Accesserunt motus Iberorum, quos ad Christianismi abnegationem cogere volebat Cobadus, quod sibi vetigales essent : unde rex eorum Gurgenes, in Romanorum se tutelam dedit ; quorum tunc Belisarius dux erat : ut eius præclara gesta contra Persas, etiam huc pertineant, si narrationem diffundere velim. Sed stilum continco, & missis expeditionibus bellicis eius, hoc unum de pacis regimine addo, ædificationi urbium fuisse intentum, nec veteres tantum, quæ tempore ruinas traxerunt, instaurasse, sed & condidisse novas, Bardam Guaniamq; : valuit enim ingenio & Architecturæ peritiâ. Filios habuit cum plures. maximus natus patri homonymus, ob indolem suspectam occidi iussus, aufugit Constantinopolim. alter *Bazes*, (Procopio Samas) naturâ vel casu cocles, legibus à successione prohibitus est, quæ neminem mutilum ad id fastigium admittunt. tertius *Phatuarsa*, in Manichæorum disciplinâ educatus, regnum affectavit vivo parente, cuius spem illi fecerant, si dogma suum defensusus esset : verum eas molitiones Cobadus maturè sensit, & oppressit antequam in nervum erumperent ; calliditate tamen ad id usus. nam simulârat favorem erga heterodoxos, ut sic eos eliceret atq; discerneret à cæteris convocatis. ita sejunctos internecioni dedit omnes. Ultimus erat, qui nunc sequitur, à patre successioni destinatus,

16. *Nuschir-ravvan.*

nempe *Nuschir-ravvan*, quem sic enuncio, quamvis Arabicè per Nun scribatur نَوْشِيرِينَ رَوَّان quod imperitis *Nuschin-ravvan* sonare videtur. Sed ea litera vocali destituta, exasperatur ante Canimam R, & illi se conformat : quemadmodum & latinè fit in Corrigo pro

pro Conrigo, ac eiusmodi compositionibus. Inde liber
 Tuchasin f. 144. b. scribit נשיך נחין per Resch. Teixeira c. 35.
 appellat *Anuxirôn*, quasi cum articulo, cuius Lante N simili-
 liter lique scat. Cæterum est is ipſus, quem claffici authores
 vulgò COSROEM vocant, cognomento magnum, Impe-
 ratori Iuſtiniano coævum: cuius geſta prolixè Procopius,
 præcipuè lib. 2. item Agathias ad fin. l. 2. & 4. deſcribunt.
 Vbi tantam nominum diſcrepantiam nemo mirabitur, qui
 meminit, quod ſupra fol. 106. dixi, *omnes Perſarum reges, ge-
 nerali cognomento vocari. Coſroës.* id nempe multis eſt com-
 mune: nos verò hîc nomē eius proprium, Nuſchirravvan,
 hiftoricis hætenus ignoratum, eruimus. Plinius l. 6. init.
 c. 17. non reges tantum, ſed omnes Perſas univerſim, *Chor-
 ſaros* à Scythiſ denominari tradit: quam vocem ex Choſra-
 os vel natam vel depravatam eſſe crediderim. Videtur au-
 tem Coſroës *victorioſum* notare. quamvis enim lexicali id
 ſignificatum vulgò neſciant, uſus tamen hoc me docet: ut
 cum dicunt paſſim كانت الكسرة الإسلامية *contigit vi-*
ſtoria Muſulmannis, Nifi fortè
 potius ad imitationem tituli *Cæſarei* Romanorum, à Perſiſ
 ita effectum ſit; quia etiam Rhuteni ſuum Imperatorem,
 ijſdem literiſ radicalibus *Czar* appellunt, voce à noſtrati-
 bus mutuò ſumptâ, quæ ipſiſ ob famam Romanæ Maje-
 ſtatiſ, plus quàm ſuum *Kral* ſignificare creditur: ut Illuſtr.
 Baro Herberſteniuſ docet, Comm. R. Moſcovvit. fol. 16.
 Teixeira eſt author, eundem Anuxiron aliquibuſ etiam
Adel cognominari, propter adminiſtrationem Juſtitiæ:
 quod facile admitto, quoniam عاد æquitatiſ & juſtitiæ
 cultorem notat; vnde fortaiſſis عاد vernaculum noſtrū
Adel emanavit. Porro ad hanc laudem indipiſcendum, ſe-
 cit non parū educatio bona, ſub Stephano Edeſſano,
 profeſſione aliàs Medico, ſed Philoſopho ſimul eiſ ætatiſ
 famoſiſſimo, cui pater tenellū crediderat. Is Inſtitutione

suâ effecit, ut iste rex, literis non minus quàm armis, ultra
 cæteros inclaresceret, adeoq; Cyro æquipararetur. Nam
 & studijs, præsertim eloquentiæ deditus fuit, & alios eo
 nomine celebratos, regali munificentia fovit. Cumprimis
 verò memorabile est, quod præcipuos Philosophorum li-
 bros undecunque conquiri, & in Persicum idioma trans-
 ferri curavit: neq; Græcos tantùm, qui etiam ad nos per-
 venerunt, sed Indicos quoq; inter quos bini memorantur
 insigniores *Kellub* & *Wademana*, nescio an Europæis un-
 quam hætenus visi vel auditi: proinde factum est, ut uni-
 versi ferè orbis eruditi, passim ad eum velut Asylum con-
 fluerent, & quicquid uspiam præclarum esset in literis, ad
 eundem quasi arbitrum deferretur. Tacebo nunc seria: lu-
 dus certè Schachicus ab inventoribus Indis ipsi tunc pri-
 mum exhibitus est, ut imaginariâ calculorum velitatione
 ac eventu vario, sortis humanæ per jocum admoneretur,
 quàm scilicet anceps esset bellorum fortuna. Vbi minimè
 assentior illis, qui Palamedis inventum, & multò antiqui-
 us esse putant. habebant quidem, fateor, tale quid veteres,
 nempe militum imagunculas colore distinctas, quas ab in-
 cursione mutuâ *Latrunculos* appellabant. Alex. ab Al. l. 3.
 gen. d. c. 21. quale quid etiam Salomoni Iudæos tribuere,
 dixi supra f. 66. verùm præsens iste ludus, quem nuper pe-
 culiari libro complexus est Ill. Gustavus Selenus, & in artis
 formam redegit; quemvè præ alijs hodie rustici Brunsvi-
 censes in pago *Schachstett* callere dicuntur, & singulari
 privilegio profiteri (Gumpelzh. d. Exerc. Acad. f. 246.) is
 inquam ab illo veteri, meo iudicio diversus est, & Indos
 habet authores, quod vel sola Elephantorum prodit men-
 tio. ipse verò titulus est omninò Persicus; nam *شاه* *Schach*
 illis Regem notat, & *مات* *Mat*, (æquè ac He-
 & Arabibus,) Mori: ut *Schach = mat* in hoc ludo
 Regio

Regio nil aliud sonet, quàm Regem devictum & occumbentem. In Alkurano Sur. *الانضاب* *Elandab* vocatur, & velut impius, unà cum Aleà prohibetur. Hæc obiter & animi relaxandi gratiâ. Nunc revertar ad regem Nuschirravvan, qui jocularibus hisce neutiquam ita indulgebat, ut severioris Philosophiæ oblivisceretur, sed quicquid habet Aristoteles, quicquid Plato, id totum perdidicit, etiam illa quæ in Timæo traduntur nimis obscure: quamvis Agathias eam laudem hyperbolicam esse censeat, ab adulatoribus aulicis exaggeratam ultra verum; indicio, quòd Vranium quendam Syrum, futiliter ac ineptè philosophantem, lubens & admirabundus auscultarit, quod sit argumentum judicij non satis benè limati. Ego tamen eam discendi mediocritatem in rege commendarem potius, quia Reip. magis quàm Scholæ natus erat. Ideò hæc studia rectè cum politicis curis ita temperavit, ut neutrum neglexisse, sed excellere pariter in utroq; videretur. Laudant enim simul eius in administratione regni, singularem prudentiam, quòd non modò imperium à maioribus partum, sit pacificè tutatus, verùm etiam adauxerit notabiliter, acquirendo regiones aliquot amplissimas, nempe *Tocharistan* (quæ pars est veteris Bactrianæ) *Sablestan* & *Kabulstan*, quæ sunt Indis proximæ. Quas verò antè possidebat, nè mole dilaberentur, partitus est juxta mundi plagas in quatuor Satrapias. Orientis præfecto attribuit *Maurenahar*, *Corasan*, *Sagistan* & *Kirman*: Austrino assignavit *Ahrvaz* & ipsam *Persidem*: Septentrionali, territoria *Ispahan*, *Kom*, *Adsarbigan*, & *Armeniam*: Occiduo denique *Babyloniam* & *Irak*. Ex quorum enumeratione apparet, quàm latè dominatus fuerit, à Græcis videlicet ad Indos vsq;, cum quibus utrinq; bellagescit: & hisce quidem aliquot provincias, nominatim verò Insulam *Seylon* abstulit

(quæ omninò est veterum Taprobane, quicquid etiã ignari contradicant) rege. illius factò tributario. Cùm autem Chan- Chini h. e. Sinensis Imperator, vel invidens huic tantæ potentia, vel sibi metuens, infinitâ manu suorum egressus, ipsum bello lacefferet, atq; jam urbes quasdam primo impetu cepisset in Vzbekensi regno, nempe *Kascham* & *Nasepnam*, item *Bucharam* Avicennæ, & *Samar-kandam* Temur-lanki patriam; occurrit illi Nuschirravvanus adeò masculè, ut non loca tantùm occupata reddere cogeretur, sed omninò turpi fugâ in orientem suum reverti. Parcior ero in recensendis ijs, quæ contra Romanos gessit; quia historijs nostris velut nobis propiora, minùs ignorantur, præsertim à Procopio fusè narrata sunt: accipe tamen illorum summas, ut memoriâ juves. Pax erat sancta inter utrosq; non temporalis aliquot annorum sed æni & perpetua. nihilominus Persæ ad ingenium reversi, stimulante insuper Vittige Gothorum rege, Romanos invaserunt; & Surum Berthœamq; (non illam Mæc-doniæ, sed Syriæ urbem) ipsamq; Antiochiam ceperunt. Prætextum rupti fœderis comminiscébat Almansor Saracenus, quòd Aretas Iustiniani dux territorium suum armatus adijssèt; inde litem ipsi movit de *Stratâ*; desertæ Arabiæ vilissimâ regione, quæ tamen nec arbores nec fruges fert, atq; perpetuo sole torretur, ut vix pabulum sup-peditet parvis pecudibus. Cumq; jam successu ferocien-tes Persæ, longiùs grassari vellènt, inhibiti sunt à legatis Romanorum; qui, quod armis nequiverant, pecuniâ effecerunt, & oblatione 50000 aureorum (non quidè Tributi, sed Pactionis titulo solvendòrum quotannis) pacem sunt mercati. Nec tamen illa diuturna fuit. Nam cum Zibus quidam Lazis præfectus, homo pessimus & inexplèbilis avaritiæ, Colchios monopolio suo vexaret, defecerunt illi.

illam hanc tyrannidem perosi, ad Nuschirravvanum. itaque bellum recruduit: in quo Persæ Callinicum urbem solo æquârunt; ab Edeßæ autem obsidione / quæ directè contra Christianorum DEVM suscepta erat / turpiter discesserunt. Sic induciæ quinquennales factæ sunt; quas tamen Rex non prorsus bonâ fidè servavit, fraude Daram tentando. Mox cum Colchi respicientes, Gubazâ suafore rursum ad Romanos inclinarent, erupit bellum denuò: cuius infelicitè administrati pœnas, fugitivus dux Nâchorgas, crudelès dedit, cure sibi vivo detractâ, & ad scopulos affixâ. Postmodum Iustini temporibus eandem Daram (quæ alio nomine Anastasia dicitur) & Apameam Phœniciaë urbem, Romanis eripuit rex Persa: motus tamen morbo Imperatoris mente laborantis, pepercit afflicto. Sed post eius mortem successori Tiberio inducias prorogare noluit, licet ab eo rogaretur: proinde nec successum in bello expertus est: quamvis enim Melitinam exusserit, fugere tamen coactus est, & Euphratem ipse quidè elephante trajecit, suorum verò plurimos, insequi frustra conantes, amisit. Is pudor eum ita excruciauit, ut ægrotaret periculosissimè: quod ipsum postea domestica seditioni dederat occasionem. Habebat enim uxorem Christianam, nomine Euphemiam (sicut & nostrâ ætate *Schach-Abbas*, licet Muhammedanus) quam raræ venustatis gratiâ duxerat, nec ullis vel blanditijs vel minis à religione poterat abstertere. Ex illâ suscepit filium *Nuschad*, qui maternæ pietatis principia, statim cum lacte sugens, hoc ipso nomine patri exosus fuit, quòd ad Ignis cultum cogi non posset: natus enim obscurum in carcerem detrudi, quàm à Christo deficere. Cum verò pater in castris morbo correptus esse, ac lethali ter apud externos decumbere nunciaretur, occasione hâc intendum censuit filius. ideoque Christianos qui passim in

regno certâ conditione tolerabantur, ad arma vocavit, & intermixtis militibus Persis, patri rebellavit apertè: sed exitu parùm felici. fuit enim ab Iracensi gubernatore Rambaresimo, quem absens Rex hisce motibus contravenire jusserat, oppressus, atq; telo per hypochondrium confusus. Hoc itaq; sublato, cum Nuschiravvan penè 50 regni annos exegisset, devenit successio ad alterum eius filium Hormoz, patris non minus degenerem, quàm erat dissimilis fratris.

17. *Hormoz*
ultimus.

Is^{9 99} *misdas*, *هرمز*

Hormoz, vel græcorum enunciatione *Hornobis* hoc nomine tertius, initiò dissimulavit ingenium, gestibus ad speciem honestatis callidè compositis: verùm simul ac diadema suscepit, statim cum fortunâ mutavit mores, vel exeruit potiùs apertè, diu ante cohibitos. Et quia sibi malè conscius erat, nè quis esset qui peccantem animadverteret, huic sceleri etiam crudelitatem adjunxit, ac optimos quosq; de vitâ sustulit, præsertim Iudiciorum præfides, & quibus aliquod officium civile commissum erat; negans decere, ut præter se Regem, alij Magistratus inferiores jus administrarent. Hâc sævitiâ cò usq; processit, ut paucis regni sui annis, ultra XIII hominum millia occidisse notatus fuerit: plerosq; nobiles, aliquos etiam illustres, omnes verò probos & hoc solo nomine reos, in visosq; sibi. præter infinitos alios de plebe, quæ in computationem non venit: nec annumeratis illis, qui metu persecutionis in exilium secesserunt spontè. Horum absentia quantum regno incommodaret, serò tunc demum sentire cœpit, cùm bellis undiq; petitus, vix amplius reperiebat idoneos, quos rebus gerendis præficeret. Erat enim simul infelix in tyrannide suâ, novis quotidie turbis agitatus, donec sceleratus ipsi spiritus excluderetur. Romani sanè hanc hominis perversitatem attendentes, opportunè

opportune tunc recuperarunt illa ferè omnia, quæ Iustiano & Iustino Impp. antecessores Reges eripuisse dixi. Tiberius rerum illo tempore potiebatur, & per diversos duces, præcipuè Mauritium, non unos triumphos reportavit: quorum gratiâ ad successionem destinato, filiam angustam elocavit. Initiò quidem Persæ, quia peritiores existunt sagittandi artifices, prævalituri videbantur: at postquam pharetras exhauserunt, inermes quasi Romanis facile sunt fugati, caesis quàm plurimis, & tentorio ipsius regis, unâ cum omni suppellectile pretiosâ direpto. ut Zonaras tradit; addens, victores eo successu fretos, ulterius in Persidem progressos esse, atq; prædas undiq; opimas coëgisse. quod idem factum sit iterum Philippico duce, qui bis mille Persas ceperit vivos. Ira nunquam cum Romanis congressus est Hormoz, quin ab ijs discederet inferior & confusus. Meliora tamen sensit adversus Chunnos (vel Chynos, ut Teixeira vocat cap. 36. Tatarix populos: Evagrius autem l. 6. c. 15. Turcas, generali nimis & ambiguo nomine) quorum rex *Schaba-Schach*, ipsius Hormozi avunculus, audito Persæ statu, quasi auxilium suo ex sorore nepoti laturus, advenerat cum ingenti exercitu quadringentorū millium; & postquam sub hoc pio prætextu flumen Gichon transgressus, obstante nemine, jam fines Chorasân attigisset larvatus fautor, depositâ mox amici personâ, improvisus hostis apparuerat. Ei rex Persa opposuit *Bahramum Chuby* ducem fortissimum, hæcenus Armeniæ gubernatorem. (Zonara dicitur Bara, nomine mutilato,) qui cum XII. milibus, paucis equidem hostium respectu, sed numerum audaciâ supplantibus & ferè veteranis, Chunnos viriliter adortus est, atq; maximâ strage fudit, ipso rege caeso & Camelis 250, unâ cum ingenti gazâ quam gestabant, in potestatem redactis. Ita populus iste, qui prius à Persis vectigal annuum.

annuum exigebat, tributarius tunc factus est vicissim, & quotannis 40000 aureos pendere coactus. Cum verò postea idem Bahramus, rem contra Romanos gessisset infelicitè, nec de forent æmuli criminatores, pristina illius gloriæ invidentes, qui facem subderent, exauthoratus fuit ab ingrato rege, priorisque virtutis immemore, ac per ludibrium velut ignavus, muliebri stolâ indutus. Hanc tam insignem contumeliâ pectus generosum non concoquens, vindictæ causâ res novas molitum est, Hormozo exitiales. nam declamatione adversus ipsum inter milites institutâ de pessimo eius regimine, & eversâ libertate, concitavit animos omnium ita, ut in illius depositionem conjurârint. nec mora: deferunt successionem filio Chosravvi, & eius nomine monetam signant, ut fama novi regis citius latiusq; diffundatur. veterem verò diademate orbatum, compingunt in carcerem: ex quo causam dicere, coram collegio procerum permissus est, nè innocens damnari videretur. Nihil autem potuit ad sui defensionem aliud afferre, quàm nefas violandæ maiestatis, & victoriam de Chunnis; quæ tamen ut parùm relevantia, repudiata sunt oratione contrariâ Bendoy affinis sui, qui & ipse propter veteres injurias conspiraverat in eum. Acerbum erat misero & in vinctis assistenti, videre necem conjugis atq; alterius ex ipsâ nati, quos illi frementes, in eius conspectu statim trucidârunt, quamprimum hunc filium fratri prælatum cupijt, si omninò se patrem remove de crevissent. Nec amplius auditus est, sed oculis post hoc triste spectaculum effossis, in custodiam reductus. Vbi cum aliquandiu latuisset, à filio (quantum per Satrapas licebat) benignè habitus, noluit ullo modo sortem hanc suam ferre, sed immaniter efferatus, maledixit Persis continuè, cibosq; sibi exhibitos præ furore pedibus conculcavit; unde filius tandem exasperatus.

ratus, fuste velut rabidum canem, iussit contundi: ut Paulus Diaconus in suppl. Eutrop: tradit l. 17. licet nervo fauces ipsi præclusas fuisse, Teixera dicat. Vtrumvis fuerit, miserrimè certè perijt crudelis ille Tyrannus, meliori exitu non dignus. Præfuerat annos XII; quamvis Funccius VIII solos computet: ego tamen cum Persarum annalibus hîc sentire malim.

Is autem *Chosrau*, qui sic per seditionem electus, & exauthorato patri successus est, in volumine nostro scribitur ^{18. Chosrau} *Chosrau* ^{Abaraviz.} per Cha punctatum; in alijs verò Arabû libris

^{كوسري} *Kosrai* per Keph: quod non perinde habendum.

hoc enim posterius, generale Regum Persiæ nomen esse, dixi pridem, quando simul eius etymi rationes investigavi: prius verò alterius est originis, & speciale, Cyro etiam datum supra fol. 45. Idq; huic præsentî regi à nostro exemplari tributum esse rectius, colligo etiam è libro Iuchasin, qui fol. 144. b. similiter per Chet exprimit *חשירך* *Choschreph*: & quamvis terminatio nonnihil discrepare videatur, hæc ipsa tamen ad nostrum Vav consonans accedit propius, quàm ad illorum Iod finale; imò arguit evidenter, *Chosrau* (vel *Chosraf*) olim enunciatum fuisse, perinde ut Hebræum *עסא* *Esa* (quod *Esa*, nec *Esa* sonat) quamquam talia usu hodierno in cognatum W degenerarint. Latini post Græcos *Cosroem*, aliqui etiam inserto D *Cosdroem* efferunt: qui Secundus est illis, nobis verò Primus hoc nomine, vel *Chosrav* simpliciter, aut rectissimè *Chosravv*, *ben-Hormoz*; quia orientales populi non appellationum numero, sed parentibus & nascendi serie distinguunt homonymos: unde nec Turcæ Morades primus vel secundus dicunt, sed Morades Vrchani vel Selimi filius, more à præscis usq; temporibus conservato, quem semel hîc indicare visum est, nè infra repetere sit opus. Teixera cognomen-

tum addit, appellans *Khozrrao Paruez* cap. 37. quod in Elmacini lib. 2. cap. 12. scribitur *أبرويز* *Abarvver* pro *أبرويز* *Abarvvez*, punctulo literæ Zain, ut facilè fit, amisso. Hæc ideò de nominibus peregrinis paulò fufius, quia depravationi valdè sunt obnoxia, & medelam à Professione talium linguarum pofcere videbantur. Nunc ad rem ipsam. Cum novus rex Chofravv, delatæ potestatis exordia capefferet, animadvertit res nondum undiquaque tutas eflè, fed aliquos clanculum Duci *Bahramo* adhærere: qui favore illorum fretus, regnum affectare videbatur, & alteri quæfiffe, quod sibi ufurparet. Metuens igitur nè quid inde turbarum nasceretur, fustulit suspectos è medio, & per hoc factum adèò in figne odium sibi conflavit, ut adverfa factio palam erumpens, apertum ipsi bellum facefferet: caufata regis parricidium, & quod antea probârat, nunc feditioni prætexens. Cum itaque Chofravv, huic furori fustinendo se imparem sentiret, fugam arripuit: Bahramo interim domi rem fuo arbitratu gerente; unde ab aliquibus pro rege computatus est. Evagrius tradit l. 6. c. 17. fugitivum regem initiò Circesium eflè profectum (urbem ad Euphratis & rutili Chaboræ confluentes: ut ex Arabicæ Geographiæ fol. 227. difco) quòd Christianorum ibi DEVM, pro falute fuâ invocare conflituiffet. Illuc tamen delatus, dubitavit utrum ad Hunnos vel Romanos confugere tutius eflèt? re autem equi arbitrio velut forti commiffâ, laxatisque habenis deportatus est in fines Græcorum, unâ cum uxore, tribus parvulis, & familiaribus aliquot; ac Imperatoris Mauritiij juffu primùm Hierapoli exceptus honorificè, poftca Constantinopoli ab eodem benignè fufceptus, nec tantùm per matrimonium filiæ Mariæ in generum, fed omnino in filium adoptatus; quo honore major exuli non potuiffet contingere. Poft etiam exercitu à focero instructus.

ctus est; cuius operâ patrium regnum recuperaret. Ducta-
 bat illum Narses, bellicæ rei peritissimus quidem, sed in hoc
 diversus à Chosravvo, quòd aciem Romano more instruc-
 ret: unde liticula inter ipsos nata est (annotante Zonarâ
 in Maurit.) quam Rex tamen suâ cessione mox finivit, nè
 intempestivâ contradictione perderet causam principa-
 lem. Iunctis ergò animis aggressi sunt Persas, & illos magnâ
 strage vicerunt, 6000 captis, quorum plerosq; in vinculis
 adductos ipsè Chosravus manu suâ peremit, jaculo & mu-
 crone usus, ut animum vindictâ pasceret: solos Turcas,
 quos peculiari signo internoscebat, vivos Imperatori socero
 transmisit. ait enim Paulus Diaconus, in supplem. Eutrop.
 lib. 17. crucibus in fronte notatos fuisse, à Christiano
 quodam sic olim edoctos, pro remedio, cum pestis in patriâ
 sæviret. Asserit quoque P. Teixeira, sub fin. c. 36. Regem
 tres numero provocatores, triplici duello superasse. Ita victus
 & fugatus est Bahram tyrannus, Chosravv verò in solium
 plenè restitutus, virtute Christianorum, quibus ea propter æternas
 debuisse gratias. Audi verò quid secutum sit: initio dum benefactum
 recens erat, videbatur favere Romanis, asciscendo ex illis in
 aulam, pro corporis custodiâ mille satellites, & reddendo præter
 Daram ac Martyropolim urbes, etiam sanctæ Crucis particulam. paulò
 autem post, cum gratiâ senescente audisset Mauritium solio de-
 ectum esse, inhiabat ipsè Romano Imperio, instigatus etiam
 Narsētis defectione (qui Constantinopoli profugus, Edefsam
 occupârat: mox tamen ad suos nimîâ securitate reversus, in
 pœnam perfidiæ vivus à Phocâ crematus est; vir Persis antea
 tam formidabilis, ut eius nomine solo matres terrent parvulos).
 Exutâ igitur hospitalitatis recordatione, adortus est Chosravv
 Romanos hostiliter, & eripuit illis præter Armeniam sæpius
 controversâ, Syrias quoq;

item Galatiam & Paphlagoniam Asiæ minoris regiones : Damasco & Cæsareâ Cappadociæ occupatis: quâ grassatione ad Chalcedonem usq; progressus est, urbem in Constantinopoleos conspectu tam propinquè sitam, ut eius quasi suburbium censeri possit: Quamvis verò Heraclius, Phocæ in Imperiò successor, hominis furorem pecuniâ mitigaturus, tributum obtulerit, ut impetraret pacem, aspernatus tamen illud, ac superbe dedignatus Persâ, perrexit sæviendo, donec vastatis Ierosolymis, Palæstinam quoque subjugasset. Horrendum est relatu, quanto tunc sanguine, quotvè cædibus ea crudelitas constitèrit! unum referam è lib. 18. P. Diaconi, unde cætera astimentur. quia scivit Iudæos Christianorum juratos esse hostes, ut miseris illuderet etiam, simul aurum lucrifaceret avarus homicida, vendidit illis verpis captivos, qui avidè redemptos, pro suâ quisq; facultate, trucidârunt immaniter omnes, numero ad nonaginta millia: quo facinore nescio an dirius extet uspiam, emi homines non ut sèrviant, sed ut occidantur tantum & voluptas ex cædè, propriâ manu patranda quærat. Abduxit verò Zachariam S. Urbis Patriarcham vivum, unâ cum ligno crucis Dominicæ, ac thesauris Ecclesiarum. Nec dum eâ vastatione contentus, perrexit ulterius in Ægyptum, capiens Alexandriam, Æthiopas inde ac Lybios adortus, jamq; non Romanis tantum sed ipsi Christo bellum indicens; ante non destitutus, quàm abnegato crucifixo populi omnes *Mithram* adoraverint, ut Egnat. & Pomp. Lætus nominant, à Cl. Godofredo in Hist. Ant. contexti, h. e. *Solem* Persidis Deum, explicante Seldenio d. Dîs Syr. s. i. c. 6. Ab eo tempore fata semper habuit adversa; eadem verò propitia Rom. Imp. Heraclius: qui ex desperabundo factus audacior, vires colligere cœpit, & huic latroni resistere feliciter: suppetias ferente Gracis

Chakano

Chakano Chararorum Rege: ubi Paulus corrigi debet ex Arabibus, qui sic ut dixi *خاقان ملكي* appellant, quem ille lib. all. vocat *Chajanum* regem *Avarum*; nisi locum depravârint librarij, & in v. commutandò, ut suspicor. Sunt enim *Arari*, vel rectius cum aspiratione *Charari* prorsus iidem, quos Hebraei nuncupant *הררים* *Hararim*, h. c. montanos, nec ita procul ab *Ararat* incolunt. Hi cum 40 millibus equitum Heraclio roganti assistentes, effecerunt ut facilius fuderit *Marzubanum* Chosravi ducem, quem nostrum *مرزبان* exemplar sic nominat. Paulus autem *Sermanazarim*, vel *Sarbarum*, quod posterius, etiam Zonaræ usurpatum, cæteris Arabū libris non est diffôrme, qui *Zurbahari* cognomentum addunt. Exercuit eos *زوربار* tamen antea Heraclius pugnis & velitationibus incruentis, ut sic præparatis, postea in conflictu serio, uteretur alacrioribus. nec id consilium fefellit Imperatorem, sed in tantum profuit ut omni prelio cum Persis esset superior, & ex illis congressu primo XXX millia caderet, altero sterneret non pauciores, tertio deniq; prorsus extingueret, quicquid resistere posset: qui postremus pugnae dies adeò felix & auspiciatus fuit Romanis, ut in perpetuam eius celebrationem Fastis etiam ascriberetur. Ita serò demum sensit Rex, quàm ingrâtè fecisset, suos quondam Hospites tam benignos, absq; causâ læcessendo; quàm stolidè simul, pacem illis humiliter poscentibus, denegando tam protervè: agnoverunt idem Persæ cæteri, cladem hanc sibi ex merito contingere, qui Romanos adeò superbè contempserint prius. Auxit autem Heraclio benevolentiam apud victos, ut ipsi potius quàm regibus indigenis parere mallent, quia captivorum ingentem summam liberaliter dimisit, nè frigore perirent, quando tempestas gelidissima ex improvviso inciderat apud

Albanos hybernanti. Nondum tamen hisce tot cladibus victum se fateri voluit Chosravus, sed ex impatientiâ & coeco furore contra moliri, quicquid posset desperatus. Itaq; cum novis copijs undiq; corrasis, Ducem alium opposuit, *Sathinum* nomine; quem liber Iuchasin editionis Cracovianæ fol. 144. b. perperam appellat *תתש* *He* pro *Thav*, errore facili, substituto. Diripuit etiam templa Christianorum, & coëgit invitos ad hæresim Iacobitarum; non quòd ullam religionis nostræ sectam ipse probaret, qui Ethnicus erat, sed quoniam Orthodoxos hoc exoso dogmate peius quàm Apostasiâ totali vexare se posse confidebat, nec aliud opportunius medium Ecclesias divexandi succurrisset. nonnulli dicunt, quia Medicum habuerit illo errore infectum, cuius obsecundârit suggestionibus. At nihil profecit his tot molitionibus contra Christianos, verùm ab Heraclio (quem Persæ propterea celebrem habent & *Arkol* vocant, Arabes verò *Harkel*) prorsus Herculeâ virtute debellatus tandem ac victus est, ut quo se absconderet nesciret. Aufugerat enim è regiâ sua Damastager, muro urbis clampertuso; & qui nunquam aliàs uno itinere ultra 5. Mill. pass. profectus erat, eâ die 25. milliaria, h. e. quintuplo plus celeri pede confecit: receptus imminente nocte in vili tuguriolo pauperis coloni, postea Ctesiphontem delatus, à quâ totis antea XXI. II. annis abstinnerat, quoniam Astrologi prædixerunt fore, ut cum illam transiverit, non procul absit ab interitu; qui sanè mox est secutus. Nam cum illinc properè discedens, trajecto Tigride Seleuciam appulisset (quam P. Diaconus loc. sæp. cit. *Gueser* indigenis vocari tradit: ego *Wasit* legendum esse suspicor) ubi quidam Zurbaharum criminabantur, quasi occultè colluderet Romanis, iussit eum Chosravus clanculum de vitâ tolli. re autem per interceptas literas cognitâ, defecit ille Dux ad hostem.

stem, & secum traxit potissimam exercitus partem. Sic desertus Rex, simulque dysenteria laborans, de successione cogitavit, à filio seniori ad Merdasam è Syrâ natum transfereudâ. quod consilium Schiruja (cui per ætatis prærogativam debebatur) maturè resciscens, inirà cum Guindabundo conspiratione, ac operâ captivorum usus, contra patrem arma movit, cumq; cepit vivum, & in tenebricosam turrin detrusit, quam ille pro condendis thesauris nuper extruxerat. Nec tamen ibi solutum reliquit, sed gravibus catenis oneravit, collo appensis, compedibus etiam injectis. pro sustentatione verò paucillum aquæ ac panis exhibuit, per ludibrium auro potius vesci iubens, cujus acervandi gratiâ totum penè orbem sanguine conspersisset, multosq; necasset fame. addidit contumelias plures, trucidato in eius conspectu Merdasâ & fratribus cæteris: item subornatis qui eum petulanter in facie conspuerent, atque colaphis percuterent pro ludo, aut quascunq; comminisci possent injurias aliter inferrent; convocatis ad id ferè hostibus, qui oderant adhuc regnantem, & olim timere cogebantur. Hâc tribulatione per 5. dies continuatâ, cum jam viribus confectis sustinere amplius haud posset, spontè tamen mori non permissus est, sed sagittarijs exercitij causa, crebro & minuto jaculorum ictu confodiendus datus. Ita miser ille Tyrannus, nequam suum spiritum exhalavit, postquam regno præfuisset annos 38. exitium illud multiplici scelere promeritus: ut Almachin ant. fin. c. 1. notat, hisce verbis quæ loco Epitaphij eius adjungere placeat:

ضيف عليّ آل مر المخالعين له في دينة في
جميع مملكته لسان اخاه من العجب لكثرة
الفتوحات الذي فتحها وانتقلهم بالخراج وامر

بهذا

يهدم الكنائس بالشار وبالجيزة. وحمل ما فيها
من الذهب والفضة والآلات حتى الرخاير الي

ملكه *afflixit populos, qui diversi erant ab illo in religione, per omne regnum suum, ad initium sui fastus, propter multitudinem expeditionum bellicarum, quibus vicerat. Oneravit eos exactionibus, & precepit demolitionem Templorum in Scham atq; Algezirat. (hoc est, in Syria & Mesopotamia, regionibus ultra citrag, Euphratem sitis) & asportavit quicquid in illis erat auri, ac argenti, & vasorum, usq; ad marmora, in territorium suum. Recuperavit cuncta hæc victor Heraclius, & plura etiam, potitus omni gazâ Persarum, immanis pretij. quæ portatilia erant, ut aromata, gemmæ, aurum, ea domum avexit: quæ verò moveri loco non poterant, aut pondere gravabant, ea destruxit & concremavit; ut palatia miri operis, tentoria holoferica, lectos, tapetia, vestes acupictas, & reliquam supellectilem regiam. Sed & machinam cœli æmulatricem, cui tamen opinione meâ parcere debuisset, ob artificij miraculum. nam & astra rotabat in circuitu, & guttas emittebat in morem pluvix, & fulgure coruscabat, & mugitum instar tonitru edebat, ut inopinantes terreret, si quibus fortè convivio exceptis ostenderetur, quod exterorum Legatis rex facere solebat. Simile quid etiam Stöfflerus Tubingensis quondam Academiæ Mathematicus, fabricasse dicitur, quod A. 1534. medio mense Ianuario, unâ cum ædibus Sapientiæ (ut vocabant) diro conflagrârit incendio: nec esse inanem vulgi fabellam, senes à me curiosè rogati, responderunt; addentes & Iridem ibi visam. Fortassis Heraclium offendit imago Solis Persarum Dei, quam Chosravi simulachrum adorare cernebatur: ut propterea hunc Idololatriæ fomitem extinguendum censuerit Christianus Imperator, nè quis postea crederet.*

deret in illum, qui semetipsum flammis eripere non potuisset. Urbem, in qua hoc mirabile Automaton spectabatur, nominat Cedrenus m. f. 98. *Gazacum*. P. Diaconus vero *Damastager*, Arabes denique *الماخورة* *Almachurat*; nec dum scio quâ ratione debeam conciliare. Hoc extremum de Chosravo annotare visum est. Astrologiæ deditum fuisse, illi quæ futura ex positu siderum vaticinatur. hûc enim pertinet eius de Imperiorum fati Prognosticon, quod apud Zonaram in Maur. ita conceptum legitur: *Scito res adversas ad vos Romanos esse redituras, & gentem Babyloniam triplici annorum septenario circuitu Romanam ditionem obtenturam: post illud autem vos Romani quintum septenarium annorum, Persas servitute premetis. His peractis dies sine vespere hominibus illucescet.*

Iam perventum est ad *شجر ویه* *Schyrujah*, quem sic exemplar nostrû, per Schia *شجر ویه*, tripunctatum effert: cæteri autem Arabes, per Sin exilius (quod Samech hebræorum consonat) scribunt *سجرویه* *Syrujah*, præmisso agnomine *Kobad*: ut etiâ *سجرویه* Teixeira facit c. 38. appellans *Kobad-Xyruybe*. Cedreno autem, P. Diacono & reliquis authoribus vulgaris nominatur *Syroës*. Fuit is Mauritij Rom. Imp. è filiâ Mariâ nepos, quam patri eius Chosravo, apud Græcos tunc exulanti, elocata esse supra dixi: & hâc ipsâ de causa, quod nimirum è Christianâ matre natus esset, parens eum licet primogenitum, successionem regni fraudare decreverat; quod tamen consilium filius Patricidio antevertit, ut modò commemoravi. Nunc illud addo, scelus præcipue administratum fuisse manu cuiusdam juvenis *Merehi*. quamvis enim & alij complures, ad miseri senis exagitationem admissi fuerint, inrò invitati, nemo tamen hocce cupidior in eum irruit, qui cædis paternæ vindictâ stimulabatur. Nam Chosravus antea parentem

eius nomine Mordum, præter fas occidisse jussérat: æquum ergò censuit, ut suâ potius manu quàm aliorum periret; etiam facti gratiam à Schyrulah expectans: quæ tamen spes ipsum fefellit. Rex enim ex eadem Talionis lege, contra homicidam argumentatus, dixit: si justum fuit ut tu patrem meum occideris, quia is tuum patrem prior interfecit; erit quoq; justum, ut nunc ego filius patrem meum vindicem, teq; similiter perimam. Audiamus verò referentem Teixeram: *vn Merehe-Hormoz hjo de vn Mordomxa, que Parvez havia mandado matar, entrando en la prision, adó Khozrrao parvez estava, sin mas respetto ny complimentole dixo estas palabras: es justo matar à quien mató à mi padre; tras las quales le cortó la cabeça. y bolviendo delante Kobad-Xyruyhe, contento por elecho, y quiza con esperança de alguna merced, refiriendole lo que havia dicho y hecho; le dixo Kobad las mismas palabras: es justo que mate, quien mató à mi padre, y así lo hizo morir.* Existimo autem Schyrulam, non tam poenitentia causa id vindicasse, quàm ut invidiam patrati parricidij à se amoliretur, multiplici fratricidio insuper auctam. Licet enim ipse populus quoq; Chosravum oderit, nec improbârit captivitatem, eius tamen sanguinem quippe Regis, temerè fundi præsertim à filio, abominabantur eò pejus, quo indignius ferebant additas XV fratrum, & Satraparum quoque non pauciorum cædes. eiq; culpæ poenam pestilentia, per totum regnum tunc immaniter sævientis imputabant: quæ & ipsum regem abstulisse dicitur. quamvis Hispanus tradat, conscientia stimulus in rabiem actum, expirasse, postquam tot scelera Sorores ei exprobrârunt. Erga Romanos autem amicè se gesserat, redditus quos pater cepit captivis, & suis quoque vicissim receptis. in has enim conditiones, pax utrinq; post sexenne bellum, coaluerat. Restitutus tunc etiam Zacharias Ierosolymorum Patriarcha,

cum

cum ligno S. ⁴, quod Chosroavus pridem alienaverat; id-
 que prælatum est in triumpho, læ tantibus universis: Iudæis
 contra, (quia olim Christianos mercabantur, tantum ut
 occiderent) sacræ urbis aditu prorsus interdictum, ut nè ad
 tria quidem miliaria liceret appropinquare. unus tamen
 R. Benjamin, ditissimus ille (qui Imperatorem illac tranf-
 euntem, unà cum omni exercitu, hospitio excepit) bap-
 tizatus esse legitur, & ad Christiana sacra intromissus. Ru-
 henses quoq; à Iacobitismo ad Orthodoxiam reducti. Edeff-
 sanos intelligo, quorum urbs, Osroënae ditioris caput,
 Arabibus vocatur *Ruha*, vel cum articulo *Arruha*,
 in Hort. Geogr. pag. 229. præcul dubio ex prisco
 cognomine *Καλλιρρὴν* *Calli-Rhoë*, quod à fonte traxerat, Pli-
 nio teste l. 5. Hist. nat. c. 24. unde Haytho excusatur, qui
 cap. 12. *Robais* appellat. Erat olim Aghari (h. e. *Aebari* sive
 Magni; non verò Abgari ut vulgus enunciat) regia, illius
 cui Christus innotuit, H. Eccl. Euseb. l. 1. cap. ult. & qui ab
 eodem Salvatore nostro venerabilis faciei suæ imaginem,
 linteamini mirabiliter impressam (vulgò Veronicam) acce-
 pissè dicitur, quæ postea Genuam translata sit. Philip. in
 Regist. Geogr. Ptol. Hæc Edessa, terræmotibus crebrò
 quassata est, item exundatione fluvij Scirti aliquando penè
 subversa. Zonar. in Iust. receptaculum serè Nestoriano-
 rum: alioquin urbs splendida, & mercimonijs data; ut ha-
 betur in Exegesi orbis, c. 16. nuper ex Græco conversâ,
 quâ me Author hisce diebus donavit, Iac. Gothofredus
 Vir Clariss. Nunc ad rem. inquiramus quamdiu Schyrus
 regno præfuerit! Paulus unum ponit annum: Teixera
 menses octo: utrumq; nimium est. Ego semestrem solum
 assero; tantundem scilicet præcisè, quantum alter parri-
 da, Mostanzer Chalipha regnavit. de quo Almachinus l. 2.
 c. 12. prodit, cum occiso patre Almotevvachelo inaugura-
 retur,

retur, substratum ipsi fuisse tapetum de praeda Persicâ, in quo Eques diademate redimitus, acui fuerit eleganter depictus, & circa illum in rotundo limbo scriptura, quam Interpreter legere timens expalluerit, iterumque iussus, post longam deniq; tergiversationē ita sonare professus fuerit:

انا شيرويه بن كسري قتلني ابي ولم اتمتع
 EGO SCHYRUIA FILIUS
 بالاك ال سنة اشهر CHOSRAI, OCCIDI PAT-

TREM MEUM, NEC VSURPAVI REGNUM VLTRA
 SEX MENSES. unde non populus tantum spectator, sed
 & ipse coronandus, animo dejecto, triste cepit augu-
 rium Imperij minimè diuturni: quale omninò secutum
 sit. Crediderim eum Taperem Sororis alicuius vel manu,
 vel iussione tamen, contextum: quia facinus illud fratris
 palam reprobendiisse dicuntur. Is ergò nobis omni chro-
 nologiâ cernitesto.

Extincto Schyrujæ suffectus est filius Ardschir, quem
 20. *Ardschir* respectu superioris appello differentiae causa Iunio-
junior: nam omninò juvenis erat, imò prorsus adhuc puer, vix se-
 ptem annos natus. Teixera vocat cap: 39: *Ardxir Xyrnyhe*,
 quod nomen procul dubio mutilum est, deficiente vocalâ
Ben: sic enim nobis plenè legitur: *أردشیر بن شیرویه*
Ardschir ben Schyrujah, h. e. Artaxerxes filius Syrois. P. Diaconus & qui eum sequuntur
 scribunt *Adhesyr*, quod satis propè ad genuinam vocem ac-
 cedit. Ceterum iste rex minimè diuturnus fuit, sed cum
 vix 50. dies in hoc throno sedisset (quamvis alij 5. qui verò
 plurimum 7. menses ei tribuant) sublatu est, à sequente
 Schariar, invasore Regni, unà cum fidissimis aliquot satel-
 litum, qui pueri cadem avertere conabantur: Ita successio
 regum claudicare coepit, & res Persicæ deinceps ad interi-
 um properare, ut paucis tunc annis plures numerati fue-
 rint:

runt reges, quàm antea toto seculo, donec à Chaliphis prorsus
 extinguerentur: quod ita fore avus eius Chosravv per
 quietem præsenserat. nam cum aliquando curarum ex-
 pers indormisceret, metropolin suam *المدائن* *Almeday-*
nam cernere somniavit, vndecim turri- bus in-
 ambitu cinctam, quarum una mox post alteram corruerit,
 usq; dum rota propugnaculis nudaretur. Idarioli de toti-
 dem regibus interpretati sunt, qui usque ad eius imperij fi-
 nem subsequuturi essent; quamvis nostrum exemplar pau-
 ciores numeret: quod fieri potuit facile, quando momen-
 tanei quidam pro nullis computati sunt, quia pridianos
 honores postmodum statim amiserunt.

Schariar iste, videtur cum simplici puncto potius 21. *Schariar-*
شهر بار *Scharibar* scribendus esse, quia Paulus & Zona- *tyrannus.*
 ras uniformiter appellant *Sarbaram*, atq; credi-

bilius est in Arabico punctulum, quàm in Latino integram
 literam redundare. Mihi tamen merito piaculum fuit, à fi-
 de nostri codicis ausu proprio recedere: quoniam Teixera
 quoq; c. 40. *Xarear* effert; addens in præ. cap. cognomen-
 tum *Gher: Khan*. Cedrenus verò longius aberrat, quando
Barrazam indigitat. Elmacinus in A. Hec. 6. negat regio
 sanguine cretū, appellans *رجال من غير بيت الملك*
virum non de domo regni:

ego tamen cum Teixera Tyrannum potius, quàm Extra-
 neum denominare malui, quia nostro volumine non prorsus
 extra stirpem regiam censetur: quamvis enim ab ante-
 cessoribus non immediatè, lineâ rectâ descendat, in colla-
 terali tamen positus, à rege Nutschiravvano velut proavo-
 suum genus hinc repetit: Pater eidem Elimacino *ان زبان*
Adriban, nobis verò rectius ut opinor *Charidbā*,
 dicitur, avus autem *كيسران* *Kisran*.
 ex cuius posteritate deinceps celebris ille Do-

stor ابو خنيغه (pater Chanisa prognatus est, author certa
 inter Muhammedanos sectæ, quem aliàs
 tetigisse memini. Cæterùm Schariar iste Chostavi tempo-
 ribus erat gubernator Agemiz, ac præcipuus Persicæ mili-
 tiæ dux, qui regi suo primùm fidelis, multa præclare gessit
 contra Græcos, ut quando Rhodum & Ancyram subju-
 gavit, ipsam quoq; Constantinopolin obsidere aggressus.
 postquam verò eas victorias arrogare sibi cœpit, adeò gra-
 ve regis odium incurrit, ut ab illo per insidias occidi iussus
 fuerit. sed antevertit hoc periculum defectione ad Roma-
 nos. Audirâ verò sui persecutoris morte, reversus ipse re-
 gnum occupavit, legitimo successore propter pueritiam
 contempto, & è vivis prorsum sublato, ut antedixi. Qui-
 dam volunt affectatæ tyrannidis corrivalem habuisse *Mar-
 zubanum*, ducem alterum supra nominatum, cui militum
 pars adhæserit: at ego vix crediderim, quia constat hunc pri-
 dem occubuisse, cæsum à Romanis, in illâ memorabili cla-
 de, quâ Persas debellavit Heraclius. Quoniam verò violen-
 tum nihil diuturnum esse solet, etiam Tyranni huius po-
 testas parùm durabilis fuit. annuam faciunt, qui longissi-
 mam: sed certum est eos negligenter computare. P. Dia-
 conus statuit semestrem; quæ adhuc nimia est. Hispanus
 40. dies numerat: Arabs 22. tantum, quibus ego assen-
 tior. addunt verò subla-
 tum insidijs *Domina* (vel امراة من اهل بيت الملكة
femina, cuiusdam) de familiâ domus regia, nec tamen eam no-
 minant: ego suspicor *Turpanam* fuisse, Ardschyri amitam,
 quæ puellæ eadem indignissimam sic ultâ sit; manibus qui-
 dem non proprijs, utpote sexus imbecillioris virguncula,
 sed pugionibus & lanceis conductorum ad id satellitum,
 qui opportunitatem diu captantes, tandem adorti sunt
 inopinantem, cum equum ascendere vellet, ac inde deje-
 ctum

Atum confoderunt humi, multis ictibus, populo spectante. nec inhibente quicquam. *Teix. Tres hermanos soldados nobles, y de gran valor en la corte, agarrandolo un dia à la puerta del palacio, queriendo cavalgar, axieron del, y lo echaron en tierra, y alli à punneladas y lançadas, (favorecidos del pueblo que mucho lo desseaba,) lo mataron.*

Deinceps, ut in regno magna fuit confusio, ita inter scriptores dissensio non minor, de numero & ordine successorum. Græcis & Latinis vix bini restant, usq; ad eversionem illius Monarchiæ: Turcæ autem in exemplari nostro ponunt quatuor: Arabes vulgò sex: Persæ verò apud Teixeram omninò septem, quos velut indigenas hîc sequi tutius videtur; simul ut compleatur numerus XI Turrium, Chostavo in somnijs prævisorum. Nomina similiter etiam dissonant. nam quem Elmacinus vocat *كسرى بن قبان أبى هرمز* *Kofrai, filium Kobadis, nepotem Hormozi* eundem Teixera c. 41. appellat *Ioon Xir*, addens etymi rationem, significare nimirum *leon hermoso, o mancebo leon*, h. e. formosum leonis catulum; scilicet ut *קפיר* hebræorum, quod etiam Principes notat, in sacrâ scripturâ, Ezech. 38. 13. Nahum. 2. 12. animosos nempe ac rapaces. Existimo igitur Ioon-schir esse huius regis non propriû nomen, sed cognomen eiusdem Kofrai: quia ipse Teixera fatetur fuisse *dendo de los Reyes passados*, agnatum Regum antecessorû, Bahrami verò Chuby consobrinum. annectit idem, edito specimine boni principis, magnam de se spem concitasse, satis verò accelerantibus, prematurè sublatum esse, intra primum scilicet annum. Arabes eius mortem accuratius definit, à *صاحب خراسان* *Zachib-Chorasan*, h. e. præfecto eius provinciæ, oppressum fuisse, mox tertio regni mense. Quem verò P-Diaconus intelligat per septimestrè suum *Bornaim*, viderint alij peritiores: ego cum nostris conciliare nescio.

Dum

23. *Tuvvan-Docht.*

Dum sic regalis familia, per varios tumultus quassata, redigebatur ad paucos, vix inter mares adultior superfuat, cui gubernaculum dignè committeretur. delata estigitur summa regni potestas fæminæ, quæ nobis *توان دخت* *Tuvvan-docht* appellatur, Elmacino autè

توران *Turan* simpliciter, omisso cognomine *Docht*; quod ex *idiomate Persico* Hispanus *Donzella* seu Virginem interpretatur. Ea fuit Chosravi Abarviz filia, & valdè commendatur à duplici virtute, Prudentiâ & Liberalitate, quarum utrâq; sexum suum supergressa sit: gubernando nempe tot populos cum tranquillitate, seditiones in perturbato statu, regiminis moderatione præcavendo, milites devinciendo largitionibus, plebem sublevando remissione tributis, administrando justitiam universis; ædificia partim instaurando, partim excitando è fundamentis, fœdera deniq; cum vicinis pangendo, etiam cum Græcorum Autocratore: ut mirer eius in scriptoribus, ad eò nullam extare mentionem. Summa, fratris quondam Chosravi dissimillima fuit, ac illius adhuc viventis facinora detestabatur, adeoq; id unum peccasse credita est, quòd à maturrâ morte suâ, felicitatem hanc regno non siverit esse diuturniorem. decessit enim post mensem decimum sextum, publico totius populi luctu.

24. *Janku-char.*

Inde diu deliberatum est, cui nam habentæ regni deferendæ essent; quibusdam prioris reginæ sororem, alijs hoc sexu contempto, viros præferentibus. denique post multam disceptationem, prævalentibus audaculorum votis, electus est is, qui minimè omnium aptus erat, & nobis *يئنگوکار* *Janku-car* appellatur, Elmacino autem

گاشانسده ابن عمر کسري *Gaschanseda filius patrui Kofrai*, h. e. patruelis ejus; quod nomen Teixeira c. 43. paulò len-

lò lenius effert *Isfancedah*. Is mox in ipsâ coronatione, soliditatis suæ specimen edidit insigne. cùm enim ipsi Diadema regium, crebro gemmarum intertextu pragravatum, imponeretur solenniter, atque id quotidianâ Tiarâ ponderosius esse sentiret, vultu ad impatientiam composito dixit: *onus illud sibi permolestum esse!* potuisset eam vocem fortasse Philosophus aliquis interpretari benignius, quasi magnitudinem commissi muneris pensiculando, ijs verbis imbecillitatem suam fateri modeste voluerit; ut fecit ille, qui Coronam ante pedes obviam sustollere dubitavit: sed acceperunt Satrapæ, quibus hominis ingenium & insulsi mores jam pridem suspecti erant, in partem deteriorem, atq; hoc velut omine deterriti, statim exauthorârunt novitium regem, eâdem die deponentes, quâ ipsum inaugurare decreverant. & negantes molem vastissimi regni dignè subiturum, qui horarium illud atq; honorarium pondusculum, adeò ferret molestè.

Ita necessariò translata est corona, è virili capite rursus in muliebri, virginis *filie Kosrai* natu minima: *ازرمي بنت كسري* *Azurmy* ^{25. Azurmy.} quæ sororem Tuvvan imitata, rexit populos eâ mansuetudine & prudentiâ, ut ab omnibus amaretur. Tunc erat Chorasanæ præfectus quidam nomine *Ferroq*, vir armorum gloriâ celebris, & ad altiora connitens. Is occasione utendum ratus, contulit se ad aulam Reginae, ubi spe indispiscendi regni nuptias Azurmis ambire cœpit, ac primò quidem submissius, deinde cùm fictis blanditijs inexpugnabilem sentiret, adeò importunè, ut ipsa impudentem procum, si honori natalium suorum parcere vellet, per vim amoliri cogeretur, atq; audaciùs instantem, & minas quoq; spirantem, satellitibus daret jugulandum. Inde Regina procerum quorundam, occisi virtutibus faventium, odia incurrit,

rit, ut ipsam paulò post veneno sustulerint clanculum, quamvis Teixera tradat à filio Ferrogi, paternæ cædis vindice, trucidatam crudeliter, cum huic suo carnifici lamentabiliter sed frustra supplicasset. Præfuit menses 4. ultra unum annum.

26. *Kesere.*

Nunc inserit P. Teixera c. 45. quendam *Kesere* filium superioris *Iasdigerdem*, qui patre nihil sapientior, inhabilitatem suam sanguine lucrît. Sed quia illum nec Exemplar nostrum, neq; Arabes agnoscunt, plura non addo.

27. *Schariar*
Pherochzad.

Penultimus nobis est *شهریار* *Schariar* novus, non ex illius Tyranni, sed rectâ regum lineâ descendens: quem Elmacinus appellat *فرخزاد* *Pherochzad* filium *Kofrai*; Teixera potiùs nepotem illius, ex patre cognomine, quæ sententia mihi omninò verisimilior habetur. Nam si parricida Schyrujas alium reliquisset fratrem, res nondum ad foeminas devoluta fuisset. Occiderat verò quindecim; ceteros metus fugarat: inter quos fuit Chofravus junior *Pherochzad* pater, qui fratris furori cedens, unâ cum filio in exilium abierat. quorum iste, auditâ patrui mortis, domum reversus est, & cum regia sedes post crebras mutationes iterum vacaret, ipse ceu proximus agnatus, ad illam dignitatem admissus, magnâ plebis congratulatione: mox tamen intra mensem primum, à vilissimo quodam servo interemptus.

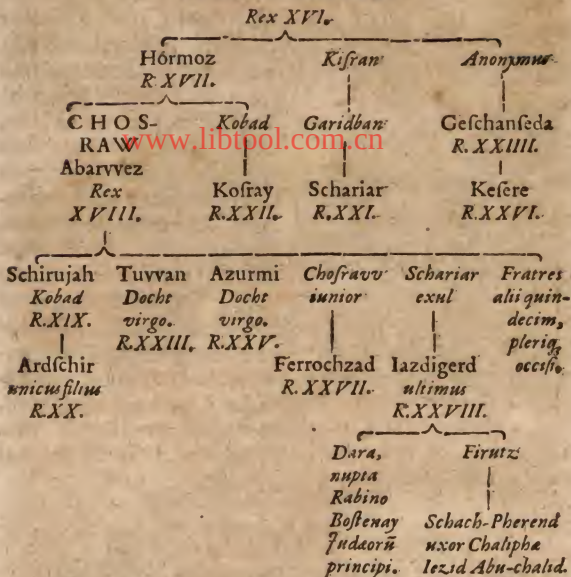
28. *Iazdigerd*
ultimus.

Ultimum regem Persarum Cedrenus & Eutropij sæculenturiator Paulus, vocant *Hormisdam*, errore manifesto; Hebræi autem, Persæ & Arabes, quibus etiam nostrum exemplar Turcicū consentit, appellant rectius *یَزْدِجَرْدَن* *Iazdigerdem*: nisi quòd in orthographiâ peregrinominis est quædam varietas, & alicubi depravatio. In *Kabalâ R. Abraham* Levitæ m. f. 10. edit. Vener. scribitur semper *یَزْدِجَرْدَن* *Iazdigeder* pro *یَزْدِجَرْدَن* *Iazdigered*, per proclivem

vem literarum similium transpositionem. In Abunnazaro Gapharo fil. Muhammedis, Balachense Astrologo, qui vulgò Albumasar audit, lib. de magn. & ad fin. tract. 4. dicitur *Gez dāgīrīh*, & ad fin. tr. 8. *Iez dāgīrd*. In Haythonis editione quam Reineccius adornavit, cap. 15. corruptissimè scribitur *Afcaiorrh* (fortassè pro excusabiliori *Afdajerth*) quod ille vir ceterò quin diligentissimus, per nomen Hormisdæ ad margines male correxit, *Genius* procul dubio ab illis quos supra citavi Latinis. Teixera in Indice, unam vocem dividit in duas *Yazd Gerd*, alioquin veræ pronunciationi quàm proximè accedens. Cæterum de nomine parentis est non minor diversitas inter ipsos Arabes. Abugapher Tiberiensis, in Abybekri vitâ l. 1. c. 2. (magis tamen ex aliorum quàm suâ fide) tradit fuisse filium *Kofray*; quod fortè per generalitatem eius nominis excusari posset: Elmacinus tamen seq. cap. 4. meritò id emendans, ait eius nepotem potius fuisse, filium verò *Schariari*; quod cum *Xarear* Teixera congruit. Abunnasar Astrologus, cit. fin. all. lib. facit filium *Sarach*, quod ipsum quamvis depravatum sit (ut omnia illius auctoris) tamen ad sonum genuini Schariar propiùs quàm Kosrai alludit.

Operæpretium verò facturus videor,
 si pro pleniori narratorum cognitione, ipsam Genealogiam XIII. postremorum Persiæ regum apposucro, ut habeant Historiæ studiosi velut Cynosuram, ad quam hîc suum cursum dirigant. In antecessoribus cæteris nil opus est, quia rectâ plerique lineâ descendebant; posteriorum verò series intricatior, est.
 talis.

Nuschirravvan.

Nunc pertexam reliqua de Iazdigerde, qui multipli-
citer fuit & à nativitate statim infelix. Cum enim avus
Chosravv. somnio de quo dixi præmonitus, cognovisset
regnum in suo quodam nepote desitutum, conatus est id
fatum avertere; ac nè discordia ex multitudine cohære-
dum oriri solita, turbis fortè præberet occasionem, quibus
imperij ruina deinceps attraheretur, sollicitus ille pater, li-
berorum conjugia prohibuit, arcendo illos ab invicem, &
separatos custodiendo. Non tulit hunc cœlibatum florens
ætate

etate *Schariar*, sed quò minus licebat, eò deperibat ardentius virginem *Scherinam*, & ut amor ingeniosus est, excogitabat astum, quâ ratione illa ignavis custodibus ad se veniret. Itaq; sumpto chirurgi habitu, ad amasium intromissa est. nec scio quam illi venam secuerit personatus Medicus; hoc tamen satis constitit ab eventu, exisse geminû quæ sola erat ingressa, & ~~verente anho~~ ^{verente anho} ~~pueillum~~ ^{pueillum} peperisse, hunc ipsum lazdigerdem: qui ab avo, doli seriem resciscente, abjici iussus est, sed matris commiseratione servatus clanculum, & in eremo educatus. Teixera quidem refert cap. 38. inter Persas etiamnum extare librum celebrem, de *Schariar* & *Scherinæ* amoribus, delicatissimo conscriptum versu, elegantiarum & acuminis plenissimum, ut non immeritò à doctis ipsorum fiat maximû: Ego tamen suspicor Poëtam (quod & nostri solent) ingenio aliquid indulxisse, ac narrationis suavitatem potius quàm veritatem rei secutum: unde nec illa pro certissimis venditare ausim. Hoc autem assero confidentius, non liberâ Persarum electione, ut antecessores, ad gubernacula evehctum esse, sed interveniente Arabum autoritate, qui jam rerum potiri cœperant, & post Muhammedis obitum Persiæ fines adoriri. Præterea in tam perturbato, ad interitum vergentis regni statu, tantoperè dissidebant vota procerum, ut in unam pro certo rege sententiam coalescere neutiquam potuerint. quilibet potius pro se aliquid occupare studebat, unde amplissima regio in minutas partes mox discerpta fuisset, nisi Saraceni hâc occasione usi, eam invasissent universam. Concessus tamen est rex à Chaliphâ, sed penè puer adhuc, & quem ille parùm metueret. Sic enim Elmacinus. l. i. c. 2.

اهل فارس اجتمعوا في السنة الحادية عشر
 للهجرة في خلافة ابي بكر فلما صاروا اليه من
 اليمن

الفنن وقتل ماو كهم. وما نخل عليهم من الحلال
فطالبوا ابنا لكسري يقال له يزرجن قد هرب عن
سرويه فهلكوا عليهم وهو ابن خمسة عشر سنة
وكانت اهلويتهم مختلفة وجماعتهم منفردة
متحاربون واهل كل ارض لهينة وقريبة محاربون
لن يلبسهم والداين ايضا علي مثل ذلك

gens Persica congregabatur anno undecimo Hegira (seu migrationis) sub Chaliphatu Aby-bekri. Cum igitur venissent ad eum, propter tumultus & cadem regum suorum, & qua contigerant eis dissolutiones, postularunt filium Kosray (intellige Nepotem potius, ut supramonui: vel explicaper cognomen generale) qui vocabatur Iazdigerd. pridem aufugerat à Sirusjah. Hunc praefecerunt sibi quando erat filius XV. annorum. Sed fuerunt desideria ipsorum contraria, & collegia eorundem distraeta, invicem pugnantia: cæterus omnis terra, urbium & oppidorum, preliabantur cum ijs qui circa se. Almadayna etiam (regia metropolis) similiter habebat. Miror hinc Albumasari computum, qui in alleg. locis, hanc electionem regis ultimi, facit justo anteriorem: quod parum quidem referret, nisi Chronologia periclitaretur, & ipse tam scrupulosus videri vellet. dicit enim ad fin. lib. 8. à primo die Albigitæ (lege Alhegire, h. e. fugæ Muhammedis) usq. ad primum diem regis Iezdargird filij Sarach, sunt 9. anni, 11. menses, 9. dies Persici. ac nè quis numeros à librario fortè corruptos esse suspicetur, repetit idem ad fin.

I. 4. inter annum primum Hegira & Gezdagir esse 3624 dies. Atqui certum est Muhammedem undecimo demum anno mortuum esse, nec statim Ababekrum successisse, ob contentiones Medinensium. quomodo igitur ille Iazdigerdum in throno collocare potuit, biennio antè, quàm ipse

crea-

crearetur Chalipha? Similis error est in anno mortis eius, quando scribit ibid. *interfecerunt Gezdagirih die 7 die 22. Rabie prioris, Anno Hegira XI.* quod meâ reductione caderet in medium mensem Iunium, Anni nostræ numerationis 632, adeoq; paucissimos dies contigisset, post obitum Pseudoprophetæ: cum tamen totos XX Annos adhuc supervixerit, & bellum usq; ad extrema toties instaurârit, ut infra per singulos actus apparebit. quid juvat in horis accuratum esse, ubi totum ævum negligitur? quàmve præposterum est minuta temporum venari, ut diligens habere, si de annorum summâ nondum constet? Nostri sanè Chronologi anticipant regis interitum amplius, & dicunt A. C. 628. cæsum; qui nimius est à veritate recessus, dignus propter quem Iudæus aliquis martyrium subear, velut ille qui ob Ærâ conditi orbis, comburi se passus est. Iuchaf. f. 134. b.

בְּיָמֵינוּ אֵלּוּ שְׂמוֹאֵל כְּרָסָא שְׁעִישָׁא פִּירוּשׁ הַתּוֹרָה וּמְכַלל יוֹפִי:
הִגְדָּה שְׁמַעְתִּי שֶׁהָרֵב הַגָּדוֹל כְּמֹהָר יִצְחָק כִּנְפָאנְטוֹן הָיָה סָבֵב
לְשִׁירֵיפֶת זֶה הָאִישׁ שְׁעָם אַחֵר בַּהֲיוֹת שְׁנֵתִקְבְּצוּ כָּל הָרַבָּנִים
הָאֵלּוּ לְקִרְיַאת כְּתוּבָה אַחַת וְאָמְרוּ כֵךְ וְכֵךְ לְבִרְיַאת עוֹלָם
כְּמִנְהַג הַכְּתוּבֹת זֶה כְּרָסָא נִהְיָ יָדוֹ עַל זָקְנוֹ וְאָמַר כֵּן כֵּךְ
וְגַם כֵּן רָמַז אֵל קְדָמוֹת הָעוֹלָם בְּאַחֲזוֹ שְׁעָרֵי זָקְנוֹ וְקָם הָרֵב עַל
עִמְרוֹ וְאָמַר מְדוּעַ לֹא יָבֵעַ הַסֵּנִיָּה וְהוֹלִיכֶיהָ בְּעֶרְכָּאֲוֶרָה
וְדָנִי אוֹתוֹ לְשִׁרִּיפָהּ עַל שִׁחוֹר' בְּקְדָמוֹת הָעוֹלָם בְּרִינִיָּהם:

illo tempore (paulò antequam Hispaniâ expellerentur) vixit Samuel Sarfa; qui scripsit commentarium legis & Michlol-Iophi. Audivi (ait Correc̃tor eius editionis) quòd Rabi magnus & excellens, Isaac Kimphanton (qui obijt Anno Iud. 5223. h. e. nostro 1463.) fuerit causa combustionis hujus viri. Cum enim aliquando congregarentur Rabini, ut recognoscerent Syngrapham dotalem, dicerent q̃ hoc vel illo anno mundi, prout moris est: ille Sarfa, prehensens manu barbam dixit sic & sic habet! innuendo antiquitatem seculi, dum tenebat pilos barba sua. (vix certò numerabiles) Insurrexit verò adversus illum Rabi concitatus, & interrogavit:

rogavit: equare rubus ardens non consumptus est? (Exod. 3. v. 3. indicare volens, tempora aequè ac illud miraculum imperscrutabilia esse, nec ea propter contradicendum.) Itaq; duxerunt eum ad tribunal, & condemnârunt ad supplicium ignis, propterea quòd asseruisset antiquitatem seculi coram iudicio eorum. Porro sicut in tempore, ita & reliquis delicti huius regni circumstantiis, variè aberratur, ut penè credam maximas Imperiorum eversiones, minime diligenter ab historicis plerunq; tractatas esse: sive in universalibus eiusmodi confusionibus, etiam hæc studia jacuerint, dum quisq; scriptorum de latebris potius quàm liberis cogitaret; seu quæ fortè scripta sunt, unà cum populis & urbibus ipsis extincta fuerint. Sic enim & Romæ quondam urbis dominæ vastationem, ab Alarico Gothorum rege illatam, ferè prorsus ignorari, deplorat Egnatius. Sic & Constantinopoleos occupationem novissimam, rem sanè omnium notitiâ & commiseratione dignam, obiter tantum novimus. Eadem, nî profundior etiam, caligo tenet res Persicas, ut regni olim florentissimi ruina, quæ tot millia capitum oppressit, vix leviter sit nora. Ipse Teixera, vir à quo comprimis pleniora sperassem, hic nimis aridus est, hoc solum referens, ad fin. lib. 1. quòd Iazdigerdes duplici bello simul implicatus fuerit, dum ex unâ parte Turkestani j circa *Nahaoand* (rectius *Nuhavvendam*) irrupissent, ex alterâ verò Arabes; quibus cum resistere simul utrinq; non posset, in Chorasân (regionem interaneam & montibus vallatam,) se proripuerit. Haytho tamen, solus eorum quos hætenus videre contigit, explicatior, narrat paulò distinctiùs, quòd Arabes primò Babyloniam, velut propiorem sibi, Persis eripuerint: mox longiùs progressi, celeriter anteverfis peregrè accersitorum auxilijs, ipsum regem insigni prælio devicerint. Sed in illâ relatione aliqua sunt quæ desidero: ascribam

bam igitur, postea examinabo. Sic autem ille, cap. 15. *Iniquitatis filij Agareni, copioso exercitu congregato, regnum Persarum invadere cogitârunt. Et primò fuerunt ingressi regnum Mesopotamia, deinde perrexerunt ad regnum Chaldaeorum, quod erat sub dominio Persarum regis, qui non poterat resistere Sarracenis, unde de terra illa fecerunt omnia vota sua. Rex verò Persarum Ascaiorth nomine, timens Sarracenorū potestati subjugari, nuncios suos misit ad terras & regna quæ erant circa flumen Phison, & ab eis subsidium imploravit, promittendo venientibus magna stipendia & honores. De regno igitur Turquestan, quod propinquius erat regno Persarum, congregaverunt se circa 6000. virorum, qui nominabantur tunc temporis Turquimani, & iter arripientes, Regi Persarum dare subsidium intendebant. Transverunt quoq; flumen Phison: sed ex eo quòd eorum consuetudo est talis, quod quocunq; vadant, secum ducant filios & uxores, non poterant ire celeriter, sed per dietas parvulas incedebant. Sarraceni verò qui erant in regno Chaldaeorum, quod subjugaverant, ut est dictum, timentes, quòd si exercitus Turcorum & Persarum congregarentur in unum, non possent eorum vota de facili adimplere, accepto consilio saniori, regem Persarum invadere properant, antequam ei subsidium præberetur. Rex verò Persarum, dum non posset prælium evitare, cum gente suâ se opposuit Sarracenis, & inito bello juxta quandam civitatem quæ Marga appellatur, magna fuit altercatio inter eos, & ab utraq; parte bellatores innumerabiles ceciderunt. Demum verò Persæ terga verterunt, & Sarraceni viriliter persequentes, regem Persarum inter alios occiderunt, & victoriam reportârunt. Actum Anno DCXXXII. Duo sunt in hisce verbis obscura, quæ declaratione; unum quoq; falsum, quod correctione indiget. Obscurum primò quisnam fluvijs per PHISON intelligatur, quamvis Author c. 7. asserat, esse flumē quod egrediatur de Paradiso terrestri, tu tamē assentiri*

cave. Nam ille פישון *Pifchon* Mosaicus, Gen. 2. v. 11. tripliciter notâ tam accuratè describitur, ut non possit nisi in Arabiam cadere. scilicet alluit arenosam regionem אֶרֶץ אֲרָב, patriam Auripurissimi, ubi etiam אֶרֶץ אֲרָב nascitur. At Chavila hæc est omninò in Arabia, quam incolunt χαυλοπαῖς, ex traditione prisce Eratosthenis ita Straboni, literis ipsdem radicalibus nominati, lib. 16. qui à filijs Chusch & lectant descendunt. Gen. 10. v. 7. ubi erant Ismaëlitæ habitationes, Gen. 25. 18. (quod & supra tetigi, fol. 60.) in confinio Amalekitarum, 1. Sam. 15. 7. unde Salomoni aurum Arabicum afferebatur à Regulis loci, 2. Paral. 9. 15. ut eius memoria ibidem, post tot secula etiamnum duret, quod Geographus Arabs testatur, Clim. 2. sect. 6. fol. 59.

في قرية مارب قصر سليمان بن داود عليه السلام
ويسمي هذا القصر صرواح ولم يبق منه الآن الا
دال لارس واثر غابر وبها ربح قعر القشيب وهو قصر
بنه in urbe Mareb (*felix Arabia*) castellum est
Salomonis filij David super quem sit pax, quod
nominatur Zirvach (*quasi turritum dicas*) nec tamen superest
ex eo, nunc aliud quàm umbraculū triturationis (hoc non satis assequor) & vestigiū pulverulentū. In eadem urbe Mareb est etiam
arx Elkaschib, quæ fuerat aula (vel palatium) Balkise, uxoris eius
(unius è multis. 1. Reg. 11. 3.) Præterea Bedólach non significat
Bdellium, ut pleriq; hætenus, soni vicinitate decepti, expofuerunt, nec ipse Ben. Arias Mont. animadvertit, sed
Margaritas, אבן לבנה עגולה שניקבין אותה ומחברין ממנה
ענק lapillum album, & globosum, quem
perforant ut componant inde corollam, aut faciant ex ijs torquem
(collarem) ut Kimchi rectè docet, in Radd. quod amplius
confirmatur ex Itiner. R. Benjam. fol. 25. ubi pulchrè de-
scribit,

scribit, quomodo è rore marino concipiantur, quod brevitatìs causà omitto, quia Plinij traditionibus l. 9. H. nat. c. 35. examussum congruit; nec uspiam orbe toto, præterquam in extremo oriente, القظيف من أرض البحرين *Katipham terre maritima Albacharinæ* contingit. Valeat ergò Gerh. Mercator, cum suo Phisone Euphratenfi, ad fin. Atlant. faceffat etiam hinc Schindlerus, cum suo Gange, in Lexic. Radic. פִּישׁ; & longiùs R. Sal. Iarchæus in Perusch f. h. loc. Genes. cum suo Nilo, ad montes Lunæ abeat. Mihi persuasissimum est, in Arabiâ quærendum esse, ac exoneratos omnes Paradisi fluvios in eundem Sinû Persicum, ostijs haud ita procul distantibus. Cæterùm quod Haytho- nem attinet, abutitur ille hujus amnis nomine pro suo arbitratu, atq; hîc Phisonem vocat, quem Ptolemeus Oxum l. 6. c. 12. & Arabs noster fol. 227. جیحون *Gichonem*: quod ex ipsomet Authore non diffi- culter probo, quia cap. 7. Persiam distinguit (pro statu regni suæ ætatis) in duas regiones. unam quæ superior minor & planior est, facit confinem Turkestanæ; alteram inferiorem extendit usq; ad Armenos & Medos. Illius primæ habitatores appellat Persas propriè, qui olim idola & solem coluerint, urbes eorum nominans Boctara & Seonorgant (quæ sic scribuntur corruptè, pro بخارا و سمرقند *Bucharâ* Medici Avicennæ, & *Samarkand* regis Tamerlanis ortu nobilitatis) ut non possit alia esse quàm Bactriana, ubi Ptolemeo sitæ sunt metropoles Bactra & Marcanda, l. 6. geog. c. 11. Huius verò secundæ regionis, urbes totidem præcipuas, nominat Nesabor & Spachen (quæ rectius نيسابور و اسپهان *Nisabur* & *Izbahan* efferuntur, atq; situ correspondent Ptolemaicis, Nisibi quidem in Ariâ, & Aspæ in Parthiâ: nec Hecatompulo, ut

iners Geographorum vulgus autumat.) Inter ambasfo-
cat Haytho flumen Phifon. Atque hoc primum erat quod
interpretationis egebat: pro cuius, ut & fequentium, ple-
niori declaratione, concinnavi ad mentem Authoris, ex
illius XVI. capp. primis, qualenuncq; Tabellam, quam ære
quidem aptius exprimere potuiffem, sed quia nondum va-
cat, exhibeo interim hanc præfentem, typis diffolutilibus
utrunque contextam.

	Cassia		TATAR:
	CYMANIA		Belgian-
Gazaria	Corasmia.	-desertũ	
PONTVS-	Georgia CASPI9-	Turke-	Tarfa. CATAI
-Euxinus.	-lacus	stan.	Co-
Genreb	Armenia	PERSIA-	ra- SIM
TVRKIA	Mefopot:	duplex.	fan- Ba-
Briquia	MEDIA	De-	larẽ
Mareme-	Syria.	Chaldaea	fertũ INDIA
diteran; Palestin.		Sinus-	
Ægyptus..	A R A-	-Persi-	Ce-
	B I A.	cus	OCEANVS Ian

Alterum ubi Haytho lucem pofcit, eff fitus urbis *Margæ*,
juxta quam Perfæ à Saracenis ingenti ftrage cæfi fuiſſe com-
memorantur. Eam Reineccius ad marginem ſcribit eſſe
Thelbencanen, Babylonix ſcilicet urbem, ſeducus procul
dubio à Seb. Munſtero, qui hoc idem prior ad lib. 5. c. 20.
Ptol. annorarat. Sed nos interpreteremur Haythonem ex ſe-
ipſo, qui paulò antèriùs c. 11. dixerat, regionem Chaldaeo-
rum terminari ex parte ſeptentrionis, urbe Maraga. fuerit
ergò illa in confinio Aſſyriæ. Verùm præciſiùs multò defi-
nitur eiufdem ſitus in Arab. Geogr. fol. 232. quòd locetur
circa ruinas veteris Nineve, ac ſit quidem nunc pagus ran-
tùm,

nim, sed ingens. Ipsa vox *Margon*, vel cum articulo *Almargo* aliàs campum significat vel pratum, & re-
cententur hoc titulo: plura etiam loca, ut *Margo-dabek* prope Halepum, in ditione Kin-
nalrinà, item *Margoz-zafir* *Margo-Rahit*,
www.libriool.com.cn quasi hoc pratum viride vel Sapphirinum dicas, ambo juxta Damascum,
& prælijs nota: sed nihil horum ad præsentem textum
quadrat. Concludo igitur Margam absolutè nominatam,
intelligi omninò pagum illum in colliminio Chaldaë regionis,
(quam Saraceni priùs occupârunt) & adhärentis Persiæ.
Porro illud tertium in Haythone, ac tot eius pedissequis,
qui securè transcripserunt hætenus, minimè ferendum est,
quòd ipse Rex Persarum eo bello sit occisus, A°. Chr. 632.
Non occisus est, inquam, sed ad interiores Persas fugâ dilapsus,
evasit, ut Cedrenus disertè testatur, (nisi quòd in regis nomine aberrat,
ut pridem castigavi.) & P. Diaconus addit, *Regalia* dimisisse, h. e. supellectilem regiam,
ut ego interpretor, quæ militibus in prædam cecidit omni æstimatione major;
non verò *Regalia* jura, quæ dum spiritû traxit, retinere laboravit.
Sub illâ supellectile comprehendit quoque Mulieres, quæ captivæ ad victorem
deductæ sint: sed perperam eas appellat filias Chosrois. rectiùs verò
Abraham Iudæus facit Iazdigerdis uxores & filias. Cab. loc. all.
בְּיוֹם עָמַר בֶּן אֶלְכָּטָאב מֶלֶךְ יִשְׂמְעֵאל נִעְקְרָה מַלְכוּת פָּרְסָא וְהָלְכוּ נָשָׁיו וּבְנוֹתָיו עִל יִזְדָּגֵד מֶלֶךְ פָּרְסָא
in diebus Omar filij Alchitab regis Ismaëlitici, eradicatum est regnum Persiæ,
& iiverunt uxores ac filie Iazdigedaris regis Persarum, in captivitate. h. e. ductæ sunt in Triumpho: At hoc
non primo statim prælio evenit, sed exacto triennio demum.
nec enim semel & simul tam vastum regnum subiugarunt Saraceni,
ut vulgò cum Haythone arbitrantur, sed expeditiones illæ durarunt
integrum circiter decennium,

quamdiu imperavit Omar, & ultra; perq; diversos Duces administratæ fuerunt: quarum seriem breviter cognovisse juvat. An. Hegiræ 13. (qui Christiano 634 respondet ferè) missus est Capitaneus **أبو عیبر بن مسعود** *Abu-Obed filius Masud*, adversus Persas, qui primo impetu cum imparatis pugnavit feliciter, deinde prælio apud **الحیرة** *Alchirame* (urbem in territorio Iracensi; geogr. fol. 139.) commisso, non ipse tantum occubuit, sed unâ Saraceni quàm plurimi, Persis contra hosce latrones fortiter se defensantibus. at pugnâ paulò post redintegratâ, ipsi vicissim acceperunt cladem longè maiorem. Anno sequente misit Omar summus imperator Arabum, ducem alium nomine **أبي وکاف** *Saëd fil. Abi-vakaz*, qui cum 30000. Musulmannis, Persas quadruplo plures devicit, maximo agmine cæso, è suis tamen etiam quartâ circiter parte desideratâ. congressi quidem sunt sæpius, una tamen concertatio cæteris multò fuit cruentior, & plurimum sanguinis hausit, quoniam duravit ab aurorâ usq; ad medium diem uno fervore continuo. unde in Arabum fastis illud tempus **ليلة الهزيمة** *nox impulsoris* appellatur, **da es gutte Stöß abgeben hat**, ut nos loqui solemus: non quòd in tenebris aut noctu decertatum fuerit, sed quia ipsi, æquè ac Hebræi, diem à nocte auspicantur, & inde denominare consueverunt. Cecidit eo tempore **روستام** *Rostam* dux adversæ partis præcipuus, atq; contigit hæc lanicna, juxta urbem **القان سية** *Elkadissa*, quæ in extremitate Iracensis provincie & confinio regionis Elbadie sita, 61. Pharsanchis distat à metropoli Bagdad, versus occasum, ut est in Hort. Geogr. fol. 138. Post biennium expugnavit idem Saëdus civitatem Chosrois, quæ ut olim Roma urbs **المدائن** *Elmedayna*, sic ista **المدائن** *Elmedayna*, ob excellentiam & amplitu-

mina-

minabatur, ac mihi à Chosrovo Abravvez præ ceteris exculta, inhabitata & amplificata creditur, quia eius regis cognomen aliquando gerit; nec tamen ab eo primùm extructa, eùm illius etiam antiquior extet memoria, ut quando Muhammedes in suis responsionibus ad Abdiam & Abdallam Iudæorum Rabinos, Alkurano subnexis, eandem Elmedenam Chaldaæ urbem, jam suarum recenter inter quatuor metropoles infidelium populorum, ex inferno natas, h. e. maledictas. Author Geogr.² Arab. à magnif. D. Befoldo mihi concessa & sæpè hætenus citata, fol. 237. locat eam ad occidentalem ripam fluvij Diglat seu Tigridis, quindecim tantum milliaribus infra Bagdadum, h. e. in Eo limite regionis Irak: sed Casp. Balby Venetus, qui An. 1580. à Bagiodet ut ipse vocat (h. e. Bagdado) per Tigrim, Balsaram (h. e. Bozram) usque descendit, adeò præclaræ urbis, quam omninò transire debuisset, nihil prorsus meminuit, sed tantum aliquot pagorum in ruinis jacentium: unde colligo hanc Medaynam post horribilem terræmotum, quo An. Hegir. 245. h. e. nostro 859. concussa esse memoratur, nunquam surrexisse deinceps ad pristinum decus. Erat pridem ab Heraclio quoque vastationem perpeffa, & (meâ opinione) illa ipsa quam P. Diaconus l. 18. *Gaza-croë* appellat, pro Gaza-cosroë, quia Thesauros ibi maximos condebat Chosroavus, ut ex huius, de quâ nunc loquor, occupationis historiâ constabit. Invenerunt enim ibi Arabes, computante Almacino, in vit. Omaris lib. 1. cap. 3. TER MILLE MILLIONES Auri signati tantum, quæ stupenda prorsus est summa, vix uspiam audita. præter ceteram prædam vasorum ex auro & argento confectorum, quæ servabantur in cratibus plumbeis, & amplissimam domum illis destinatam replebant. Sed præcipuè memorabilis est copia Camphoræ, quam in peculiari horreo invenerunt

merunt adeò affatim congestam, ut propter abundantiam
& similitudinem externam, pro Sale habuerint. (est enim
candida similiter & friabilis) atq; huius exoticæ mercis im-
periti, pro condimento panis in depresso adhibuerint,
donec amaritudo & exētus docuissent aliud. وجدوا بيننا

مهلها كافورا فظنوه الرسلون مالا فاستعملوه في
www.libtool.com.cn
العجين فمرر الخبز

repererunt ades repletas Caphurâ (hac
est genuina illius nominis enunciatio)
& opinati sunt Musulmanni (milites gregarij) esse Salem, itaque
subegerunt eam in mafsâ (farina macerata, قات قوفا ماله) sed
amarefcebatur panis. Subit hîc mirari, unde rex tantam co-
piam preciosi medicamenti acquisiverit? quem in usum
congesserit acervum tam grandem? quomodo servârit
absq; detrimento? Ac primum quidem docet me liber to-
ties laudatus, Arabica nempe Geographia, sect. 9. clim. 1.
fol. 40. esse insulam orientis, nomine Kalah, ubi colligatur
ea lacruma ex arbore certâ. dignus est ille textus, qui Phy-
sicorū gratiâ exscribatur. من جزيرة لنكيالوس الي

جزيرة كاه خمسة ايام وبها الكافور الجيد وهو
شجر كبير يشبه شجر الصفا فوالكافور
يستخرج من هذه الشجرة بان ينقب اعلاها
تقب فيسيل منه عدة جرار وان انقطع اسفل من
ذلك في وسط الشجرة فتنساي منه قطع الكافور
وهو صمغ ذلك الشجر غير انه ينعد في داخلها
ثم تبطل تلك الشجرة فتندبي ويقصد غيرها
وختشب شجر الكافور ابيض خفيف وفي هذه
الجزيرة

dinis gradum 150. ut è Nubiensi conjecturam capio: Ismaëlis enim *Abyl-phedai* Canones in Europâ rariſſimos, videre mihi nondum contigit. poſſidet verò eos quoque, ſupradictus Dn. D. Tengnagelius, vir talium callentiſſimus, &c. in folio deſcriptos, & centum Taleris emptos. Inde plurima pro illuſtratione præſentis hiſtoriæ peti poſſent, ſi quando in meas manus inciderent. Cæterum Teixera, qui Camphoræ alia occaſione meminit, lib. 1. c. 33. fatetur quidem etiam in Samatrâ & Chinâ eam reperiri, ſed impuram & vilem, nec ullius æſtimationis, reſpectu Borneanæ. deſcribit quoq; modum colligendi & mundandi. *raſſaſſe de las entrannas del tronco del arbol, en que ſe cria, como la rezina en el pino, con unas unnas de hyerro, y echaffe en la agua freſca, en la qual mundando ſe la muchas vezes, ſe va appurando, haſta quedar limpia y perfecta.* unde controverſia quæ olim inter Cardanum agitabatur, & Scaligerum Exercir. 104. ſect. 8. num lachryma ſiet? (h. e. ex arbore ſudans) an verò bitumen? (ſive foſſile quid) facilè decidi potuiſſet. Ad Perſas revertamur! in quem uſum quæſiò tantum Camphoræ conquirebant? ſi reſponderis è Marco Polo: quoniam pretioſa erat habita, & auro contra cara, meritò in theſauris fuiſſe repositam; nondum acquieſco. evaneſcit enim cum tempore, nec perennat ut aurum & gemmæ, quas tutius conſervaffent. Ego, ſi quis conjecturæ locus eſt, potionibus admixtam fuiſſe crediderim, ut præſervaret à venenis & omni putredine, ac odoris fragrantia ſpiritus reſiceret; ſuſpicionem præbente Alkurano, qui inter delicias Paradifi ſuæ numerat, bibere poſſe talem hauſtum. ſic enim ille Suretâ *Elinſani* h. e. hominis, quæ in quibuſdam exemplaribus meis, etiam alio nomine vocatur *Addari*, h. e. æternitatis, numero 76. verſ. 5. (vel 6. nam & in hoc variant libri.)

عائن الابرار يشربون من كؤوس كان
مزاجها

١٢٩٠ ١٢٩١ ١٢٩٢ ١٢٩٣ *utiq; puri bibent è poculo, cujus mix-
 tura erit Camphorata, (eo gummi di-
 luta vel condita.)* nempe quia perpetuò benè ibi valere de-
 bent; hæc autem à putrefactione tuetur, ut Lemnius do-
 cet, l. 2. c. 12. de nat. mir. unde pro efficacissimo pestis Alexi-
 terio habetur à Minderero, citante Camer. in Syll. mem-
 Cent. 4. pag. 50. Itaque rex Persa, qui camphoræ tan-
 tum uno loco congregavit, quantum insula tota vix pluri-
 bus annis effuderat, potuisset universo cœtui Paradisiaco
 satis ad voluptatè propinare. Verùm heus ô delicate
 Muhammed! an is haustus fortassè lumbos etiam concita-
 bit? siquidem in tuâ Paradiso plus quàm Sybariticâ, uxo-
 res amplexabimini, maximè illas cum prægrandibus ocu-
 lis! Denegat eas vobis delicias Cardanus, loc. cit. asserens,
 Camphoram ita immodicè siccam esse, ut in sinu virgi-
 nū gestata, juvenes ad ♀ reddat impotentes. (aut idèò for-
 tassè, quòd spiritus avocando dissipet.) Addicit verò eas-
 dem vobis Scaliger, illi doctissimo semper contrarius, qui
 cani leporariæ tum catulienti, non appendit modò ad col-
 lum, sed & in offà potuq; dedit, etiam in nares ac nescio
 quorsum indidit, & concepisse tamen ait atq; peperisse. ut
 nimirum vera sit Averrois traditio, qui calidam statuit in
 gradu secundo. nam qui hodie cum Lonicero frigidam
 faciunt in tertio gradu, eorum sapor mihi graviter desipere
 videtur, cum gustu sit amara, ut ex illius depravati panis
 historiâ constat; nè quid addam de odoris fragrantia: quæ
 ambo sanè calorem arguunt, & annectere volui (quamvis
 hæc talia meæ professionis non sint) nè quis Medicorum
 de vitâ & valetudine nostra, tam securè luderet. Quomodo
 autem asservavit Camphoram suam Rex Persa: quæ tamen
 exhalare dicitur, nisi marmoreis in vasis, cum affuso semi-
 ne lini recondatur! id equidem non constat; hoc verò cer-

tius, evanuisse cùm primùm inciderit in oculos militum.
 Nam istud genus hominum certo fascino, invisibilia redde-
 re potest quæcunque intuetur, quod recentia experimen-
 ta hodie comprobant plus quàm vellemus. Saraceni verò,
 quos aliqui à themate سرقت *i. e. ab expilanda* denominatos
 putant, eius artificij ce- lebriores, meritò habentur
 Magistri. nam in direptione lazdigendis aula, porticum
 quandam, (ubi nemo alius quicquam subodorari potuisset,
 nè Metallariorum quidè virgulâ,) ferro sollicitatam per-
 ruderunt adeò affabrè, ut absconditorum ibi Mithkalorum
 centum myriades, per hiantem rimam exonerarentur; ipsi
 verò pondere ruentis pecuniæ, lubentes opprimi se sustine-
 rent. Est autem ميثقال *Mithkalon* origine ac significatu
 idè quod מִשְׁקָל, hebræorum, ac notat unam librâ
 vel pondò monetæ, quod æquivaleret decem alijs
Drahimon sive drachmis: quarum valor licet à رَاهِم
 Chaliphis postea, pro statu temporum, diversimodè
 taxatus fuerit, ordinariâ tamen æstimatione Scutatis vel
 Ducatis æquiponderant; ut summa hujus tantùm prædæ,
 (de millionibus autem dixi pridem) nostrâ numeratione
 ascendat, ad 1667 myriades Talerorum vel circiter. Non
 mirabitur tantos adfuisse thesauros, qui cogitat ibi conflu-
 xisse quicquid universus ferè oriens possedit, cuius domini-
 um obtinuerunt Persæ, nec tantùm tributa tot populorû,
 exegerant longis retrò annis, sed & pro insatiabili suâ plus
 habendi fame, vestigalibus extraordinarijs mulctârant
 gentes, inprimis auri patriam incolentes: acquisiverant eti-
 am hæreditario jure, quicquid maiores ipsorum & anteces-
 sores Assÿrij, reges, olim abstulerunt vicinis nationibus;
 item Iudæis, cùm spoliato Salômonis templò, in captivita-
 tem Babel abducerentur: Impossibile foret è tot undique
 corrivaris torrentibus, non ingens oriri flumen. Et is for-
 tasse

asse magnes fuit, qui tot ferreos hostes attraxit. tanta enim summa, vel imbellēs ad prædā invitare potuisset, ut illius spe animas profunderent libenter, quia pallenti auro insidiantur omnes. Addo adhuc unicum Gazæ Persicæ argumentum. invenerunt ibidem Ausum quadratum, undique 60. ulnas latum, quod amplissimi alicuius templi pavimentum, aut hoc forum Tubingense, nè præsum dicam, obrexisset. id totum erat sericum, auro, argento & gemmis incredibili artificio ita contextum, ut eminus spectanti hortum potius quam tapetem repræsentaret, adeo erant omnia herbis floribus ac plantis variegata, & in mille species acu subtilissimè depicta. Sed insani milites, nè cui totum concederent, acinacibus in frustra dissecuerunt, ac forte distributa vendiderunt pleraque. quanti verò? id æstimet Lector inde, quod unica portio, quæ Haly filio Abytalib obvenit, viginti millibus nummum, sub hastâ venit, sine tamen auctione. Sub finem illius anni, post novem ferè menses, iterum Persas invaserunt Arabes, prælio apud جالول Galulam commisso: quod oppidum Geographus fol. 237. removel à Bagdado versus Hulvvan, ad orientalem plagam, LXIX milliaribus Arabicis, quæ sunt Italicis paulò minora. Tunc demum terga vertit rex Iazdigerdes, ut Elmacinus tradit في هذه السنة كانت وقعة جالول

في هذه السنة كانت وقعة جالول مع الفرس فانتصر المسلمون عليهم وانهزم ملك الفرس يزن جرن الي فرغانة وهو آخر ملوكهم eodem anno (scilicet 16. Hegira) contigit clades Galulæ Persis, quos vicerunt Musulmani: & fugatus est rex Persie Iazdigerd ad Pharganam, qui erat ultimus Rex illorum. Hæc Phargana, non tantum à geographo Nubiensi, locatur intra quartum clima, fol. 244. ubi viam illuc è Samarkandâ ducentem tradit:

tradit: sed etiam à suo cive Achmedo fil. Achmedi (qui vulgò depravatè Mahommet Alfraganus audit) cap. 9. refertur ad idem Clima quartum, & regionem Chorasàn: cui non tantùm ut indigenæ loci, sed & Mathematico quondam excellentissimo, plena fides meritò est adhibenda. Quia igitur idem cap. 8. præced. illud Clima terminat ad 39. gradum elevationis poli borei, ideò impossibile credo, ut ea urbs in latitudine habeat 42. gradus, quot ei tribuit Abul-pheda in exemplari Tenguageliano; sed omninò sequitur numerum ibi, librariorum culpâ, corruptum esse, (quod tamen bonâ pace Nobiliss. Dn. Possessoris, Amici magni, admonuerim, qui tam benevolè mihi transcripsit inde) adeoq; civitatem hanc tribus minimùm gradibus esse australiorem, h. e. 50. circiter milliaribus Germanicis; imò pluribus etiam, si Climata secundum recentiores Astronomos dispescere vellem: sed hîc meritò ejusdem Alfragani fundamenta sum secutus. Multò autem crassior est error vulgarium Tabularum, quæ à Mechanicis ad lucrum nec veritatem quotidie procuduntur, & sub eodem cum nobis parallelo locant, imò aliquæ ad 50. usq; gradum elevationis poli attollunt: de quibus aliàs. In hac autem Pharganâ rex lazdigerdes metu Arabum delituit; hostes interim haud ociosi, victorias pridem obtineri cœptas, profecuti sunt magis magisq; Abrahamus quidem Zacuth, in suo Iuchasin, fol. 145. a. tantas expeditiones paucis verbis complectitur *בימי עמר בן אקוף כבשו ושמעלים את המצות ונהדונו וכל מלכיה פרס על יד עבר אללה בן גור*: *in diebus Omar filij Alkitaph, subegerunt Ismaëlita urbes Ispahan & Nahavvand, atq; universum regnum Persia. permannum Abdalla filij Gedil*; quasi hæc omnia eeleriter & simul contigerint: sed oportet, confusionis vitandæ causâ, singula considerare seorsim, ut appareat distincta rerum series.

Ispaha-

Ispahanam non statim adorti sunt, nec etiam potuissent, verum expugnatis antè Mesopotamiâ & Assyriâ regionibus, aditum sibi fecerunt inde demum, ad interiores Persas. Itaq; **الموصل** *Almozal* velut clavis cæterarum, prima omnium capta fuit; urbs Diarrebiz, ad ripam occidentalem Tigridis fluvij, ut Geogr. f. 231. testatur, quam Haytho c. 12. sine articulo appellat *Mosel*, & Marc. Polus V. lib. 1. c. 15. iisdem fere literis *Mosul*. Benjamin verò Iudæus asserit esse illam, quæ in sacris literis olim dicta sit *Assur*, sitam ex opposito ruinarum veteris Nineve, fol. 15. itin.

אלמוצל היא אשור הגדולה ושלם כמו אלפים יהודים וברדאשם ר' זכאי מזרע דוד: היא תחלת ארץ פרס והיא עיר גדולה מאד מימי קדם והיא יושבת על נהר חדקל בינה ובין נינוה הגשד לכר והיא חרבה אבל יש שם כפרים וכרכים

Almozal ipsa est Assur magna, ubi sunt septem mille Iudæi, quorum præses R. Zachaus è posteritate David. Ea est initium Persie, urbs omnino maxima, inde ab antiquo, ad flumen Hiddekel sita. solus pons intercedit inter ipsam & Nineven, cujus in ruinis nunc sunt pagi aliquot & castella. R. Petachias, qui eandem paulo post invisit, refert fol. 2.

כל ארץ שחורה כופר *Amid* alteram Diarrebiz urbem (Geogr. fol. 233.) ad eundem fluvium, loco tamen superiori sitam, quæ latinis quoq; scriptoribus innotuit. Marcellinus enim ad fin. l. 18. ait eam ætate suâ turribus circumdatam fuisse ac amplis mœnibus, ubi locata sint conditoria muralium tormentorum. quoad situm verò, ab australi latere, geniculato Tigridis meatu sublui, ex altera parte aquiloni obnoxiam esse, vicinamque Nymphæo amni & verticibus Taurinis. tum in meditullio sub arce fontem exudare, qui aliquando sit potabilis, æstate tamen fœteat. vercor hîc nè fallantur Ortellius, Iovius

Minadous

Minadous & alij, qui eam à Turcis hodie, cum nigredinīs
 prænominē, *Caraemit* vocari autumant. Vrbs enim hoc
 titulo, non ad ripam Tigridis, sed in mediā regione Diar-
 bech locatur à Castaldo, quem pleriq; sequuntur. Inde per-
 rerunt Musulmani ad oppugnationem urbis *إستخارة*
Iztachara, quam Alfraganus in Climate tertio
 locat & *Astacharam* vocat in renovata editione Christman-
 ni, pro quo est in vetustioribus *Astatar* corruptissimè, ut ibi
 omnia. Diligentissimus verò Geographus Arabs, in eius-
 dem climatis parte sextâ reponendo, locum illius definit
 propiùs, fol. 114. sitam esse in Persiâ propriè sic dictâ, juxta
 flumen *كرواب* *Keruab*, qui pòre insigni transeat ibi, abitu-
 ris in *خوار* Chorasān regionē. Quod verò ibid. xxxvi.
 tantum milliaribus à Schiratz, versus ortum abesse dicitur,
 id ego, (quamvis etiam fol. 146. ita repetatur,) erroneum
 esse arbitror, & è pag. intercedente 145. corrigendum, ubi
 è particularibus intervallis simul junctis, omnino LXVI.
 Mil. pass. colliguntur. Hâc occupatâ transierunt victores
 in Parthiam, & expugnârunt eodem anno metropolin
اصبهان *Izbahan*, quam Geographus noster fol. 237. re-
 gioni *الجبال* *Gebal*, h. e. montanæ vel alpestri
 accenset. Abul-*فدا* in exemplari Tegnageliano,
 tribuit huic urbi, longitudinis quidem gradus 76. latitu-
 dinis verò 34. cum totidem minutis: unde apparet Ptole-
 meum (qui à Fortunatis numerat) ibi novem, hic binis gra-
 dibus abundare. Meminit eius R. Benjam. f. 23. a. his verbis
 משם (ר"ל סן דבר"תאן) שבעה ימים למדינת אסב"האן הי"א
 העיר הגדולה והיא ער המלוכה והיא מהלך יב מיל וברא
 כמו מ"א אלף מישרל ושם ער שלם הרב שהיה ממנוה על יד
 ראש הגולה וע" כל הכרכים אשר בכל מלכות פרס
 inde scilicet à Tabristan, est iter septem dierum ad urbem Izbahan
 (cujus nomen fol. seq. indifferenter etiam cum P scribit, ut &
 Arabes

Arabes.) Ea est urbs maxima & regalis, habet in ambitu XII. milliaria. Ibi degunt circiter XV. millia Israëlitarum, quibus (illo tempore) præsidebat R. Schalom, ordinatus ab Æchmalot archa (Iudæorum principe in Babel) super omnia oppida (quacumq; gens ista, Regum concessione inhabitat,) passim per univèrsam Persia regnum. Recentiores geographi docent ipsius urbis, non in monte sed plano sita, ambitum hodie tantum Mill. pass. continere; suburbia verò plus quàm 10. quæ Iudæus annumerasse videtur. ajunt, mœnia esse cretacea, populum frequentem, bellicosum, & divitem quoq; ob innumeras Serici textrinas. cives olim recensitos fuisse supra 500000: hodie numerum hunc valdè imminutum. id quâ occasione contigerit, audiamus è Iosaphato Barbaro, testè oculato, qui in Itin. suo, m. fol. 41. ita refert: *Intesi che per essere numeroso: di popolo, & per haver molta gente di fatti, per esser ricca, qualche volta non dava così obediènza al suo signore, & che hora sono anni XX. che essendo signor della Persia, uno chiamato Giaula, il qual fu à questa terra per volerla metter in obediènza; esso acconciò le cose sue, si parit. Onde che poco dappoi, essendosi ribellata, mandò il suo essercito, comandando à tutti quelli del essercito, che nel ritorno portassino una testa per uno, faccheggiata & abbruciata che havesseno la terra: liquali obediirono alla polita. In tanto che (così come io essendo in quelle parti, sentì parlar à molti di quei, che erano stati in quel essercito) alcuni equali non trovavano così teste de maschi, si mettevano à tagliar teste di femine, & radevano il capo per obedire. Di qui viene che tutta la rovinarono & dissiparono. Al presente s'habita per la sèsta parte.* Summa hûc redit: cùm ob rebellionem punirentur, iustos esse milites singulos, singula civium capita Regi afferre. deficientibus ergò viris præ multitudine carnificum, decollatas fuisse mulieres etiam, & capita earum rasa, nè agnoscerentur: ita urbem incolis exhaustam, ut Au-

thoris tempore, An. 1470. quando id factum recens erat, vix parte sextâ fuerit habitata. Quod idem alter quoq; Legatus Reip. Ven. ad Vsun-cassan, Ambr. Contarenus confirmat, in fin. cap. 3. m. fol. 72. nisi quod uterq; nomen tantæ urbis, per Aphæresin appellant *Spaham* vel *Spaam*. Citò tamen intra biotantum annos ita refloruerunt & ædes & cives, ut 10000 vici eius numerarentur, unde viros 50000. citra sui nudationem, exarmare posset. Nostrâ ætate rursus est populosissima, & abundat omni comœatu, mercimonijs verò maximè claret: unde ab ipso Rege inhabitatur, per vices tamen, ut P. Teixeira testatur, qui accenset Irak regioni, fol. 378. *HYERAK es otra provincia de las de Persia grande y importante. es su metropolis Hisphaon ciudad muy populosa, assiento por vezes de los Reyes Persios: es de grande comercio, y muy abastada de todo lo necesario.* Anglusille naufragus, qui nuperrimè, post superata Indiæ loca mediterranea, Europæis hætenus incognita, per id Emporium domum est reversus, appellat *Ispahavvne*, ac multum præfert suo Londino, tum propter mercium omnis generis incredibilem copiam & æstimationem, tum propter structuras palatiorum, aquæductuum, tabernarum, balneorum, fontium, ambulacrorum deniq; ac hortorum amœnitates. Quæ hâc de causâ fusiùs enumerare libuit, ut intelligeret Lector, quantam urbem eripuissent Saraceni Persis. Illi verò tot victorijs nondum contenti, etiam Chorasani subigere tentarunt, regionem ubi auxiliares Turkimani à rege Iazdigerd evocati, substituerant, nec inde à Persis, tunc aliàs extrema patientibus, poterant expelli. De quibus loquitur Haytho, cod. cap. 15. in hunc modum: *Isti Turkimani superius nominati, pervenerunt usq; ad quandam terram qua Chorasani nuncupatur, ibiq; intellexerunt qualiter Rex Persarum in conflictu fuerat interemptus. (lege, victus: ut supra indicavi) &*
idcò

idcò ulterius procedere noluerunt, sed addetentionem illius ter-
 ræ Corasen potius aspirantes, ipsam contra Sarracenos crediderunt
 defendere & tenere. Hoc quoq; Sarraceni videntes, copiosum
 exercitum congregaverunt, ut Turquimanos prædictos modis
 omnibus subjugarent. Sed Turquimani videntes Sarracenorum
 innumerabilem quantitatem, de pralio dubitantes, suos ad Cali-
 phum nuncios destinârunt, offerentes se obedire suis beneplacitis &
 mandatis, & rogaverunt ut eos sub suo dominio conservaret.
 Hoc quidem gratum extitit Sarracenis, & sic receperunt eosdem,
 & in aliâ terrâ illos habitare fecerunt, ubi rebellionis audaciam
 non timerent. Et imposuerunt eis certum annuum censum do-
 mino persolvendû, & plures alias servitutes. Reineccius ad mar-
 ginem vocat primam seden Corrozan. ubi non possum
 quin iterum aliquos Geographorum errores ex Arabismo
 detegam. Plerique agnoscunt unicam Chorasân, aliqui
 scribunt Orasân, alij distinguunt inter maiorem & mino-
 rem, omnes verò in situ enormiter peccant. Sic igitur ha-
 bendum: esse tres omninò regiones, cognati soni nomini-
 bus insignitas, quæ ab ignaris eodem ferè modo scribuntur,
 cum tamen distinctissimæ sint, neque confundi debeant.
 Prima est occi- قوهسان الجاوره للمعازة الكبير
 dentalior cæteris KOHASAN finitima deserto magno, quæ cadit in sectionem
 7. Climatis 4. & Nubiensi commemoratur fol. 241. ejus
 mentionem aliam inter Latinos non inveni hætenus, nisi
 quòd Petrus de Vincis lib. 1. Epl. cap. 28. *Gohesminos* nomi-
 nat, quos hujus terræ indigenas putârim. Altera est
 خراسان CHORASAN præsentis historix, quam Turki-
 mani auxiliares infederunt. ea respondet ferè ve-
 terum *Aria*, & rigatur flumine *Habin*, cuius urbes præcipue
 sunt *Meschad*, ubi sepulchra regum; *Herah* h. e. *هره* à Ptole-
 mei l. 6. c. 17. ubi nobilissima Manna colligitur; *Thkn* ubi

fericum copiosè provenit ; & aliæ, quas rectius ex ipso Teixeira discis , fol. 380. Karasôn llamanla communmente nuestros Portugueyes Corasôn , es otra provincia de las súgetas al reyno de Persia, y contiene ciudades y pueblos de mucha importancia , es de todos el primero en ella Mexed , ciudad grande y populosa , adó los reyes Parsios dende Xà Ismaël Suf y tienen sus sepulturas. Tiene mas esta provincia Thun ciudad grande abundantissima en muchas y finas sedas. Tabás muy nombrada. Kahem fertil de Açafrañ. Hrey adó se coge mucha y perfecta mana , cuyos muros banna el fresco rio Habin. Marvvò. Hrat. y otros harto nombradas. trahesé mas de aquesta provincia Alhombbras , Asa fetida, Surma y otras cosas. &c. Tertia vocatur خوارز CHOWA-RAZAM, estq; prioribus orientalior, quia cadit in 8. sectionem illius climatis quarti , fol. 243. Geographi.

من غربي الزهر جيحون وليس في شريقه عمارة
juxta ripam occidentalem fluvij Gichon, nec habet in eois partibus, ultra flumen illud, aliquam habitationem sibi vicinam: ut benè conveniat cum Corasminorum regno, quod Haython describit cap. 4. dicens finitimum esse deserto magno, centum dietas longo. terram alioquin fertilem, ac frumenti feracissimam. Sed eandem extendit altrinsecus ad mare Caspium usq; ; quod nescio an concedat Ptolemeus, qui lib. 6. c. 12. χωροποις locat ὁ ὅτι τὴν ὠκεῖον, in regione Sogdianorum. Cæterum his nunc missis, pedem referamus ad provincias citeriores, quas Anno sequente XXI. Hegira, h. e. nostro 642. Musulmani Persis ibant creptum. Illæ sunt plures quidem ac diversæ, possunt tamen pro numero Ducum, ad quinq; potissimum reduci, in quot etiam legiones omnis exercitus Arabum, accessione multâ quotidie crescens, tunc distributus erat. Primam ducabat Naëman filius Mecran, capitaneus magni nominis, qui nuper ab expeditione Chorasânâ, titulum fortissimi

rissimi reportârat. Is nunc adversiori fortunâ usus, statim
 in primo congressu, unâ cum plurimis suorum, apud
 نَه‌اَو‌نَد *Nehavendam* occubuit, urbem regionis Ge-
 bal, ut Geographus testatur fol. 237. & seqq.
 Substituto autem חַדִּיפָה בֶן אֶלִּימָא *Chadiphâ filio Elimae*,
 victoria est ad Musulmanos reversa; non tamen incruenta,
 siquidem Persas ipsa desperatio animârat. Alteram partem
 copiarum regebat מֶרְכָּבָה בֶּן שֶׁכְּחָ *Merchab filius Schecha* (cujus
 minister Omarum Chalipham, pugione postea confodit) is
 cum suis rectâ in اَدْرِیْبِجان *Adarbigan* profectus, eam
 regionem absque sanguinis effusione obti-
 nuit, incolis tantæ vi resistere non audentibus. Quænam
 provincia hoc nomine censeatur, apparet è Geogr. Nub.
 folijs 228. 235. 240. 275. 276. nimirum ea pars Assyriæ
 septentrionalis, quæ circa urbem Ardabigaram; ubi fanum
 Ignis fuisse supra dixi. fol. 126. Hodie in Mediam usq; pro-
 tenditur, ut contineat etiam اَرْدَبِیل *Ardebil* incunabu-
 lis Sophinæ sectæ notam, & metropolin.
 تَبْرِیز *Tabriz*, quæ pridem erat aula eorundem Sophino-
 rum, antequam ætate patrum veniret in potestatem
 Turcæ. Minadous eam cum vulgo *Tauris* appellat, & in
 Epistolâ quadam Historiæ suæ *della Guerra fra Turchi & Per-
 siani* subnexâ, XII. argumentis operosè contendit, *che non
 è altrimenti Terva, como il Giovio scrive, nè Tigranoama come
 il Negro, nè Tigranocerta come altri: ma Ecbarthana, come
 vuole l'Ortelio & l'Anania.* quas doctissimorum hominum
 opinioniones, ego ex hâc orthographiâ veriori, omnes uno
 ictu dissipò, & confidenter dico, esse omninò illam, quæ l. 6.
 Ptol. c. 2. (vitiosè quidem) *ταβείς* appellatur, pro *ταβεί*,
 errore in Græcâ scriptione facillimo. Teixera solus eorum
 quos legerim, exprimit genuinum sonum urbis, in App. rel.
 fol. 379. addens, incolas etiam alio nomine *Calanges* hodie

cundam, quos ego sequor. Græci per tertiam Νίσιβις, ut Ptolemeus l. 5. c. 18. & Iosephus l. 18. ant. c. 12. ubi dicit captivos Israel didrachma suum deposuisse quotannis, Ierosolymas mittendum. R. Benjam. cod. f. 15. ait נחלי מים torrentibus aquarum abundare. Arabs verò fol. 233. Diar-rebiæ accenset, infestam scorpionibus & viperis lethalibus.

پاراض نصیبین عقاب قتاله ویا لقرب منها جبل

مارن بن و به حیات قتاله کثیره جدا و کور

نیا ربیعه منها نصیبین

in terrâ Neẓibin sunt Scorpiones mortiferi, & in propinquo monte Maredin (cujus cacumini urbs insidet ejusdem nominis, ad quam per scalas petrae incisae ascenditur, ut refert Ios. Barb. m. fol. 28.) ibi sunt serpentes lethales, plurimi valde. Est q̄ Neẓibin de regione Diar-Rebiæ (quod habitationem herbidam & vernalem significat) Acrabenę nomen huic ditioni, procul dubio ab hâc multitudine Scorpionum est inditum (quod tamen in Ptolem. l. c. defectivè scribitur α'χαβρυή) nam עקרב etiam hebrais est Scorpium; unde alterius quoque loci etymon Acrabbim, in termino Iudæ. Num. 34. 4. Posterior urbs Racca, similiter digna est cuius verum situm detegam, ut promerear gratias Astronomorum, qui hætenus ignorarunt quamnam esset Araçta sui Albategnij. Non quidem obscura est ejus, aut elevatio poli, aut longitudinis differentia; sed quoniam hæ ipsæ cum nullâ in catalogo Ptolemei congruunt, factum est, ut varijs indultum sit conjecturis. Author sanè cap. 4. notat se proximum ☉ accessum ad Araçtae urbis verticem, deprehendisse graduum 12. min. 26. & remotissimam illius ab eodem Zenith digressionem, gr. 59. m. 36. unde non tantum distantia Tropicorum sui temporis 47. 10. eiusq; semissis, nimirum obliquitas Eclipticæ 23. 35. facile concluditur, sed & poli Araçtensis elevatio de-

prehen-

prehenditur esse gr. 36. min. 1. nec dubium est observationes hasce diligenter & industriâ summiâ fuisse administratas, quibus tutò fidere liceat, quoniam ad finem libri c. 57. protestatur, maximo se instrumento usum, cujus *Alhidada* h. e. regula dioptrica fuerit X ulnarum. Idem cap. 27. prodit differentiam meridianorum inter Alexandriam Ægypti & habitationem suam, ex Eclipsibus animadversam, esse $\frac{2}{3}$ ferè unius horæ, quæ decem gradibus respondent, quibus *Araçta* sit orientalis: unde sequitur eandem (ex hypothese Ptolemaicâ) obtinere 70. gr. 30. min. in longitudine. At nullum ibi nominis vestigium apparet in tabulis: hæc nimirum crux fuit Astronomorum, ut in varias verterint se formas, nec tamen satisfecerint vel sibi vel alijs. Ingeniosissimus Keplerus, in accuratis Tabb. Rudolphi nuper editis, cap. 16. f. 39. conqueritur de multiplici homonymiâ urbium, quæ ob intermissâ tam diu commercia, nondum sublata sit. Et quamvis *Araçam* hoc nomine, repperit in Comagenâ regione, meritò tamen cavere jubet à ludificatione vocabulorum, ob loci situm nimis borealem. Hac igitur dimissâ, prolabitur deinde ad divinationem alteram, dicens: *Edeffe*, cognomen ejus hebræum עֲדֵי *Erech* favere, quod extet apud Hieronymum. verba sancti scriptoris ipse quidem non vidi, nec tamen dubito, quin à librarijs corrupta sint, quia certò constat urbem illam non *Erech*, sed *Arruha* vocatam indigenis, (ut supr. f. 163. indicavi) quæ tamen pro varietate dialectorum, etiam *Erruha* vel *Erroha* enunciari potuit, ac inde mendum describentis nasci. Sed quoniam Edesseni poli altitudo, *Araçtensem* sesquigradu superat, rejicit hanc quoq; opinionem. Deniq; verò, cum in *Charras* numeri consentiant aliquantò propinquiùs, provocat ad Arabismi peritos, num ex hebræo *Charan* fiat Arabicum *Arach*? Ego, licet cum titulum non arrogem, mihi,

mihi, quem rectius Tengnagelij, Kirstenij, Golijvè merentur; quia tamen veritas à quovis asserenda est, occasione suscepti thematis dico, esse hanc ipsam RACCAM præsentis historiæ, quam Saraceni occuparunt, nec aliam ullam. Quarat mox aliquis, unde verò accesserint literæ A, & T, in *Aracta*? respondeo, id in Arabismo frequentissimum esse, ut articulum assument nomina, cuius postremum L, conformetur sequenti R, (quemadmodum D, in latinis Arripio vel Arrodo) non scripturâ quidem, sed pronuntiatione tantum, quam hîc solam spectamus. unde fit *Arraccab*, cuius H finale bipunctatum accedit proxime ad sonum literæ T, ut propemodum *Arraccat* enuncietur: quale T Galli etiam interferunt, quando dicunt, *ou vat il*? quod tamen absq; illo scribere solent, *ou va il*? aut interponere, pro indicio soni, virgulam transversam. Hæc igitur Arracca vel Racca, est urbs insignis, ad Euphratis ripam sinistram, in termino Mesopotamiæ sita, ex opposito alterius *Raphaka*, paulò superioris, quâ flumen. Id nos docet Geographus, fol. 227. ubi tractum amnis, cum urbibus quas alluit, in hunc modum describit:

فَقَوْلُ أَيْضًا إِنَّ فِي هَذَا الْجَزْءِ الْمَرْسُومِ بِعَظَمِ الْفُرَاتِ
وَهُوَ النَّهْرُ الْمَشْهُورُ الْمَحْسُوبُ فِي الْأَنْهَارِ السَّنَةِ
الْكِبَارِ النَّبِي هِيَ النَّيْلُ وَالْجَانِ وَالْفُرَاتُ
وَمِهْرَانُ السَّنَةِ وَجَنْجَنُ الْهِنْدِ وَبَغْنُونُ
الصِّينِ وَجَبْجُونُ خَرَّاسَانَ وَيُخْرِجُ نَهْرُ الْفُرَاتِ
مِنْ ذَا خَلْ بِلَانَ الرُّومِ مِنْ جِهَةِ قَزَالَةَ مِنْ جِبَالِ
مُتَصِلَةٍ بِقَالِي قَزَالَةَ تَمُرُ فِي بِلَانَ الرُّومِ وَبِهِ مِنْ
الْبُيُوتِ كَمَا تَمُرُ بِسِيرِ مِزْهَا الْبُيُوتِ حَتَّى يَكُونَ

منها علي ميلين ثم يمتد الي شمشاط فيجمل من
هناك السفن والاطراف الي بغداد ثم يمتد
من شمشاط مارا في جهة الجنوب مايللا مع
الشرف الي ساحل حريان ثم الي جسر سبعة ثم
الي الرافقة ^{ويعتبر بالرافقة وهي منه بالصفة}
^{www.libtcoj.com.cn} *loquannur etiam in istâ sectione (scilicet 5. climatis*
4.) designationem magnam Euphratis, fluvij ce-
lebris, computati inter sex (imò septem) flumina majora, quæ
sunt, Nilus: Diglat (Tigris) Elphrat (Euphrates ipse) Mahran
Sindia (h.e. Indus, ut è pag. 65. colligere datur. quem incole nunc
à concursu quinq. aquarum Pangab vocant; referente Teixeira
fol. 91.) Chanches Hindia (nobis Ganges India) Bagnun Azzi-
na (h.e. Sinarum, regionis quæ in Alfraganopravè scribitur Atin)
& Gichon (Oxus) Chorasana. Porro egreditur Euphrates ex in-
teriori regione Romanorum. (sic Musulmani Græcos vocant: hoc
est, è præfecturâ Catanitide majoris Armeniæ, ut Plinius docet.
l. 5. c. 24.) circapartes Colalæ (quæ tamen Ptolemeo longius inde
distat) è monte (qui eidem l. 5. c. 13. πρὸς ἄπυς: Corbuloni apud
Plinium, l. c. Aba: Solino cap. 50. Capotes) coherentecum Kali-
cala (Turcæ nunc appellant Carachala. h. e. nigrum castellum,
teste Minadool. 2. d. B Pers) Deinde transit regionem Græcorum,
& extenditur versus Camach (Comagenam) postea pergit ad
Malatiam (quæ latinis Melitene) sic tamen ut absit inde duobus
milliaribus. Post extenditur ad Schumschat (Samositam Lu-
cianipatriam) atq. fert deinceps navigia; sed scopulos habet ver-
sus Bagdad. Caterum à Schumschat vergit in euronotum, ad
littus Charian, deinde ad pontem Singæ (punctum in Arabico
deest, sed ita legendum esse, disco è Tabulâ Itineraria Pentingeri)
post ad Raphaccam & præterit R A C C A M, quæ est ab ejus ripâ
orientali. &c. Sectione sequenti fol. 230. docet illius distan-
tiam

tiam à Metropoli Bagdad, abesse illinc versus occasum,
 itinere decem *diverticulorum* (*3 chen Aufspán*) quæ
 huic Authori *مرآة* sunt incertioris mensuræ, plerumq;
 XXV mil. pass. aliquando XXX, hoc loco plurium, quia
 totam viam statuit ibid. CCCLXXII. milliarium. Quam-
 vis verò ea summa, particularium intervallorum aggrega-
 tum non nihil excedat, (perinde ut & in Itiner. Anton. non
 semper congruunt) per id tamen error vulgarium Tabula-
 rum non excusatur, quæ falsissimè infra divisionem Eu-
 phratis, in Irakâ locant. Paulò post fol. 234. coniungit am-
 bas civitates propiò, ac dicit: *الركة والرافقة من يمتنان*

كالرمتان صفتين 4 *كل واحد منهما يمتنا عنه الاخرى*
Arracca & Arraphacca sunt vinee urbes quasi
cohærentes, singule tamen discriminantur ab

invicem per brachia multa. Intellego ex Almacino in vitâ
 Hifchami l. 1. c. 17. Raccam habuisse duo loca
Elhabu & Almaru dicta, quorum redditus annui

drachmarum millia decem confecerint: unde apparet, ur-
 bem fuisse opulentam nec vulgarem. Fuit verò (unâ cum
 vicinis Haran, Ruhâ, Balis, Chamez, &c.) etiam illo me-
 morabili terramotu quassata vehementer, quem An. Heg.
 245. contigisse dixi, supr. f. 183. Hodie tamen nihilo vilior
 est, sed forte castellum habet, quod *Sangiagus*, h.e. guberna-
 tor Turcicus incolit, unâ cum præsidiario milite; ut exper-
 tus C. Balby testatur, qui *Raccha* scribit cum aspiratione.
 Hinc etiam corrigendum est nomen *Dalia* in Synonymis
 Ortelij, quod ille hausit è Bened. Ar. Montano, iste verò è
 R. Benjamin: ubi Resch (quod facillimè sit) in Daleth per-
 versum erat. Arguunt enim distantia ab Haran & Balitz
 (notâ Sciatherico Bileam) itè certa series itineris, esse ipsis-
 simam Racca, nec posse aliam fingi. Sic autè ille lud. f. 14. b.

משם יום לרקיה והיא כלנה בתחלת הארץ שנער החילוק
בין מלכות התוגרמים וארץ שנער ובה כמו ע' בע מנור
יהודים ואכ ושם כנסה מבנין עזרא דסופר בעלותי מבב.

inde (scilicet à Kala-gaber quæ in sacris nominatur
Sela, h. e. petra deferti Est. 16. v. 1.) dies est, usq. ad Dakiam (hic
lege Rakiam, vel omnino Rackam) quæ olim erat Calne (una in-
ter 4. metropoles venatoris Nimrod, Gen. 10. 10. Quamvis verò
Targum ibid. per קטלספון Ketisphon, h. e. Ctesiphontem exponat,
ego tamen ex Amos c. 6. v. 2. Raccam intelligere malim, quod vi-
cina sit Emissa) sita in exordio terre Sinear. quam dirimit à regno
Togarmim (sive Turcarum; ex Ezech. 27. 14. & 38. 6.) Hic sunt
700. circiter Iudæi, & Synagoga, quam instituit Esdras scriba,
cum rediret à Babylone ascenderet Ierosolymas. (cap. 7. v. 1.) Hæc
hactenus de Arracca Muhammedis Albategni cò prolixius,
quò altius erat antè silentium de illâ. Nunc tandem re-
vertor ad ceteras Arabum expeditiones. Occupavit autem
hoc eodem Anno Hegiræ XXI. alius quidam capitaneus,
ab Omare Chaliphâ, cum exercitu missus ultra Tigrim,
nempe Moses cognomento Ascharæus totam, Chusista-
niam, eiusq. duas urbes primarias Abvazam & Susam: qua-
rum situs nè sit obscurus, placet eundem ex idoneis autho-
ribus, more meo fideliter demonstrare. Sic igitur Geogr.

sect. 6. climatis 3. fol. 141. في شرقي موقع دجاء في

بحر عباسان أرض حوزستان ومنها إلى هواز

وأكرم وحتادي دابةر واسوس ورام هر

ab orientali parte lapsus Diglat (h. e. Tigridis) juxta mare Abadan
(quod, nî fallor, Saurensem sinum nostri vocant hodie) sita est
terra CHVSISTAN, (nomen habens à Cossæis latronibus, quo-
rum Plinius meminit l. 6. c. 27.) ad quam pertinent Abvaz, &
Esçar - Mecrom, & Gendi-Sabur, & Susa, & Ram-Hormoz, &c.

Ibid. paulò post: بحر فیهر مغربا حتي ینتهی

الی

البي مدينة عسكر مكرم وعليه هناك جسر كبير
 نحو من عشرين مغيذه وتجري فيه السفن الكبار
 وتتصل بلا هوا بين مكرم والا هناك تلثون ميل
*egreditur fluvius & vergit in occidentem; usque dum
 perveniat ad urbem Escar-Mecrom, ubi pontem habet
 magnum, XX circiter navium locantur in illa navigia maiora,
 & alluit Ahvvaam: inter quam & Mecrom sunt XXX. milliaria,
 secundum amnem.* Rursus pag. 237. ait ab urbe *W'asit*
 (quæ ad ripam Tigridis, sex itineribus supra eius
 ostia locatur) abesse 100 milliaribus: unde jam situm.
 Ahvvaam, licet ignoretur Tabulis, abundè cognoscimus.
 Quantum verò ad *Susam*, notior est illa, quòd memine-
 rint eius multi scriptores. Strabo l. 15. tradit nobilitatam
 aulâ Cyri: esse oblongam, sine mœnijs tamen, habere in
 ambitu 120. stadia, vel iuxta Policleti relationem 200; quæ
 respondent 25. milliaribus Italicis. Addit, æstivum ibi ca-
 lorem intendi tantum, ut comburat lacertas, sub meridia-
 no sole perapricum repentes: inde cogi incolâs, ut adifi-
 cia tegant superingestâ humo, ad profunditatem 2. ulna-
 rum. Causam æstus rejicit in montes, qui ad boream obje-
 cti, non frigidiores tantum auras intercipient, sed & reper-
 cutiant illapso radios solis, ut reduplicentur. Curtius l. 5.
 meminit angustiarum in illis montibus, quæ *Pyle Suside* di-
 cantur, ubi Alexander cum suis multum sit periclitatus.
 Quòd verò Dionysius, (hisce locis natus propterea fide di-
 gnior,) ait Choaspen alluere Susianos, id illis errandi occa-
 sionem dedit, qui opinantur attingere ipsam urbem. at hoc
 non dicit author, sed præterfluere terram Susarum. ver-
 sus enim paulò ant. fin. suæ periegeseos ita sonat: -- Χίμαρις.

Εἰς τὸν Ἰνδὸν ὕψος, ἀφ' οὗ τε πείων χθὼν ἀΐσσων.

Et aliud nos docet S. Daniel c. 8. v. 3. arcem *שׁוּשַׁן Susan* si-

tam esse ad fluviū נַחַלֵּי *nlai*: quem Plinius l. 6. c. 27. optimè cum sacrâ scripturâ congruens, appellat Enlâum. oriundum in Mediâ, condi sub terrâ intermedio cursu, & rursum emergentem circuire hanc arcem: unde Reges cum honorent, ut non ex alio bibant, etiam peregrè abeuntibus sibi ad longinqua loca deportari curent. Disternat ille Susianam ab Elymaide, provinciâ humidiori, quæ ob uliginem non nisi per circuitus adiri potest, ac in Biblijs *Elam* audit: ut R. Benjamin rectè notavit, nisi quod etiam in nomine fluminis aberrat, fol. 20. b. & seq. כּוּסְסֵאן וְהַיָּרְדֵּן עֵילָם הַמְּדִינָה הַגְּדוֹלָה אֲבֵל אֵינָה מֵיִשְׁבֶּת כְּרֵה כִּי חַיָּה חֲרָבָה מִקְצֵתָהּ וּבִתְחִיל חֲרָבֹתֶיהָ שׁוֹשֵׁן הַבִּירָה וְהַיָּרְדֵּן אֶרְמֶן הַמֶּלֶךְ אַחֲשָׁרוֹשׁ וַיֵּשׁ בּוֹ בְּנֵי גְדוֹל וַיִּפֶּה מֵימִים קְדֻמוֹנִים וּבָה שְׂבַעַת אֲלֵפִים יְהוּדִים וּבָה אַרְבַּע עָשָׂר בָּתֵּי כְּנָסוֹת וּלְפָנֵי כְּנָסֹת הָאֶחָת קָבְרוּ שֵׁל רִנְיָאֵל עַלֹו הַשְּׁלֹום וְנָחַר חֲרָקֵל חֲרָקֵל אֶת הַמְּדִינָה וְהָעָרַי בִּנְיָהֻם: *Cusfstan, ipsa est Elam, regio magna, sed non amplius habitatur tota. nam vastata fuit ex parte. Inter ejus ruinas extat Susan arx (Esth. 1. v. 2.) quondam palatium Ahasueri. habet etiamnum adificia magna & pulchra, inde à diebus antiquis. Hic sunt 7000 Indæi, cum 14 Synagogis: ante quarum unam est sepulchrum Daniclis, p. m. Flumen Hyddekel, ponte stratum, dirimit urbem. Hiddekel nempe appellant hebræi etiam alios, quorum aquæ sunt, juxta etymii rationem וְקָרִיב וְקָרִיב acute & leves ut R. Sal. gen. 2. 14, exponit, h. e. angusta & veloces, ut Iosephus l. antiq. c. 2. quod velocissimo Tigridi convenit imprimis, qui unico die tantum spaciij perlabitur, quantum strenuus viator vix hebdomade torâ, sic ut nec Arethuiæ quidem paludi misceatur, quam pertransit. Plin. ib. & Solin. c. 50. Longum foret hic repetere civium in utrâq; Susâ æmulationes, quibus fatigârunt se mutuò, cis & ultra flumen habitantes. Cum enim in alterâ urbis parte, propter commoditatem situs, vigerent commercia, unde illi ditesciebant: in alterâ verò defectus fori*

fori suos depauperaret, imputârunt hoc supersticiosi homines feretro Danielis, quod penes opulentos asservabatur. Ut ergò listanden componeretur, suspensum fuit illud in ponte Vlay, loco scilicet inter utrosq; medio; jussu סינגר שחך *Singar Schach* filij Melich Schach, quem nostrû exemplar cognominat ابوالخارث *abul charith* ut suo tempore, inter Selgucidas Principes tradam, si DEVS voluerit. Vnum interea de Suis reticere nequeo, hallucinari Büntingum part. 1. fol. 186. quando ibi Chalipham à Tataro rege Allau, inter medias gazas, fame scribit enectum fuisse. non contigit hoc Sufæ, sed Bagdadi, ut Iuchasin docet, fol. 152. (quam vulgus ineptè Baldach appellat) præterea Chaliphæ nomen haud fuit Allau; neq; Haolon sicut Haytho scribit c. 26. sed Halacho, ut præter hebræos etiam nostrum volumen effert. de quo aliàs, volente Deo, inter Tataricos reges dicam, plenissimè. Nunc ad Persici regni finem decurro, quem acceleravit quidem Omar Imperator Arabum, sed non omninò affectus est se vivo. Fuit enim decimo sui regni simul & hujus belli anno sublatu, atq; in publicâ solennitate inter orandum, tribus infra umbilicum ictibus, pugione confossus, à vilissimo quodam servo: maximus ille Chalipharum, quâ res gestas ipso Muhammede (judicio meo) major, qui unus duo simul imperia potentissima, Romanum dico & Persicum subvertit; illis Ægyptum & Syriam, hisce Chaldæam, Mediam & Persidem eripuit; atq; à tot victoriarum gloriâ primus inter Saraenos امير المؤمنين *Amirol-muminina*, h. e. Princeps cre-
dendum à suis est appellatus: perinde ut inter nos, Hispani reges Catholici dicuntur, Gallicani verò Christianissimi Errat autem Cælius Augustin. Curio, qui fol. 61. H. Sar. hunc titulum Abderachmani primò tributum scribit; ne dicam.

dicam ineptire simul, quando alios qui *Miramulin* esse
runt, correcturns, ipse *Miramumin* haud multò integrius
enunciare jubet. Hoc itaq; caſo, cum ſucceſſor Othman
ſilius Aphan, etiam reliqua Perſarum in ſuam poteſtatem
redacta cuperet, emiſit Anno Hegiræ 24. ſupradictum Me-
ir ſilium Scheba, quem Adarbigan occupaviſſe pridem com-
memoravi, fol. 197. atq; illius virtute acquiſivit iterum
primarias ~~aliquot libbes, Elbiram &~~ Hemdanam, cum ad-
hærentibus territorijs, in quibus hoſtium reliquiæ hæc-
tenus, naturâ locorum fretæ delituerant. Intelligitur autem

البيرة *Elbira* non illa quæ ſupra Raccam ad Euphratem,
ſed altera in regione *البن* *Addelam* circa urbem

كاسوين *Kaswin* (vulgò *Kas-* bin) de quâ Nubi-

enſis. f. 229. Et in eiſdem viciniâ, inter montes *همدان*

Hemdan urbs maxima, ut idem Geographus do-

cet fol. 237. & ſeq. cui R. Benjamin, è ſolis popularibus ſuis

ingentem ſummam incolarum attribuit fol. 23. a. *המדינה*

מדי הנה הגדולה ועם כמחמשים אלף מישראל ועם לשני

Hembdan ipſa eſt ve-

tus Madai (Media metropolis, à quoliteræ non abludunt) civitas

ampliſſima, ubi degunt ex Iſraelitiſtantiùm 50. mille viri. nam

ibidem ante quandam Synagogarum, ſunt monumenta Mardo-

chai & Eſtheræ. Triennio poſt, ſcilicet Anno Hegir. 27. ab

eadem Othmano miſſus eſt novus exercitus in orienta-

*liora Perſiæ loca, duce עמר בן חדר *Abdallâ filio Amër,**

qui Choraſân penitus expugnaret. licet enim eiſ pars ci-

tèrior, quam Turkimani hoſpites inſederant, iam pridem

dedita fuerit, ut ſupr. f. 194. ex Haythone repeti; ulterio-

res tamen, ipſâ longinquitate locorum hæcenus tuti, liber-

tatem adhuc ſervabant. Promiſerat autem Othmanus ei,

qui tam remotas regiones primus adoriretur, illius provin-

ciæ adminiſtrationem: ut hæc velut cæſa militem ad lon-

gam

gam expeditionem promptius obeundam illiceret. Votum ergo fecit Abdalla, idq; juramento firmavit; prius non reversurum sese, quàm potasset à fluvio, qui urbem *Balach* præterlabitur, M. Polo Veneto memoratam, lib. 1. c. 31. cui Abulpheda Tengnagelij tribuit, long. grad. 91. cū latit. 36. Susceptis ergo itineribus, cū appulissent, expugnavit magnâ strenuitate præcipuas Chorasane urbes,

هراة و نيسابور و طوس و سمرقند و ایریم و طالقان
Herah, & Nisabur, & Tus (que duo loca in
Abylopheda numeris coincidunt, ad long. 82.
& lat. 36. unde mendum arguitur) & Buschang, & Abraim, &
Talikan, & Marvua, & Sarchas. omnes magnas divites ac po-

pulosas, mannâ ferè, serico, aut alijs mercibus exoticis nobilitatas: quarum ex parte memini supra foll. 73. 179. 195. 196. partim alibi recordabor amplius, nè nunc ijs immorari sit necesse. Penetrârunt etiam armis victricibus usq; ad extremam *Tocharistaniam*, regionem tãv *Texa-*
gov, ut eos *Pachymerius* appellat. de quorū

gestis ex eodem Authore manuscripto, aliàs opportunior erit disserendi locus. Nunc præsens opusculum finio tandem, cum lazdigerdis ultimi Persarum regis morte, quæ neutiquam in superiores annos eadit, ut Chronologi hastenus tradiderunt; sed longè ultra commemoratas expeditiones, usq; ad annum Hegiræ X l. X l. h. c. Christianum receptæ numerationis Dionysianæ 651. dilata fuit, quod nūc fidei causa, formalibus verbis Elmacini scriptoris accurati confirmabo, qui sic in vitâ Orhmani l. 1. c. 4. disertè ait:

في سنة احدى وثلاثين هلك يزن جرن بن
 شهريار بن كسري ملك الفرس وهو آخر
 ملوكهم فزالن حين يذلون لنهم بالكلية
 وصارت بلادهم وممالكهم للمسلمين

Anno primo & tricesimo, interijt Tazdigerd filius Schariar filij Cosrai, Rex Persiæ. Ipse fuit postremus Rex eorum. Desijt tunc de-
 mum auctoritas illorum prorsus; & obtigerunt regiones ipsorum
 atq; regna Musulmanis (h. e. salvandis, fidelibus vel orthodoxis,
 ut Saraceni semetipsos, non minus arroganter quàm falsè vo-
 cant.) In volumine nostro dicitur fuisse ultimus regum AGAM, ubi se pròdit affe-
 ctus Turcarum in regem Persarum quod quavis omnes populos
 præ se contemnunt, hosce tamen vilius æstimant quàm rati-
 os, quia Barbaros vocant; ita enim interpretor illam vocem.
 Megisserus quidem in Dictionariolo Turcico credit signi-
 ficare Persas propriè, quando *Ajem vilaget* Persarum re-
 gnum exponit: sic & Levvenclajus; qui Persiam, variante
 scripturâ, nunc *Ajemiam*, nunc *Azemiam* appellat, literâ G
 utrobiq; blæsius expressâ. Ego autem ex Alkurano didici,
 notare potiùs BARBAROS. quemadmodum enim He-
 bræi, ob sacræ linguæ præcellentiam, omnes alios præter se
 nominant *פְּרוֹפָּאנוֹס* profanos, vel Græci *Βαρβάρους*. (unde Si quo-
 que Paulus 1. Cor. 14. 11. dicit Barbarum esse, qui vim vocis
 nesciat) imò nos Germani reliqua idiomata indifferenter
 vocamus *Welsch* hoc est, *vn-Deutsch*; sic Arabes quicquid
 non est Arabicum, appellant *Agamaum*. Ita enim versipel-
 lis Muhammedus, Suretâ *Fuzzilat* (quæ in alio exemplari
 meo *Assagdari* nuncupatur) ubi rationem reddit, cur Alku-
 ranus non sit Latine, Græcè, vel Persicè scriptus, c. 51. v. 40.
 وَلَوْ جَعَلْنَاهُ فَرَسًا أَوْ عَجَلاً أَوْ بَيْتًا أَوْ لَوْ أَلْوَا لَوْ
 فَوَصَّلْنَاهُ أَيْكَةً أَوْ عَجَلاً أَوْ بَيْتًا أَوْ لَوْ أَلْوَا
 قُلْ هُوَ لَيْسَ بِمِنْ أَوْ لَوْ أَلْوَا
 si posuissimus illum lectionis Agamæ, obijcerent, quare non di-
 stincti sint paragraphi ejus Agamæ simul & Arabici? Responde
 igitur: hoc sufficit illis qui credunt, ad manuductionem, &c. Et
 confir-

confirmat me amplius Leo Afer. l. i. c. 19. quando commemorat Arabes in triplici differentia poni: genuinos & nati- vos illos, qui à Saba descendant, propterea *Araba* dici: Ismaelitas verò, qui tantum insititi sint, appellari *Muslaraba*, quasi Arabizatos; h. e. ascitios vel adoptivos: deniq; qui migrarint in Africam, & per connubia moresq; Barbaris ibi se admiscuerint, vocari *Musleheme*, quasi Barbarizatos, quos ab hoc ipso etymo scribendos esse, nil dubito. Iudæi tamen per cognatam literam, Aleph exprimunt: ut quando R. Abrah. f. Dior in sua Cabala f. 7. Rectorem Bar-Nachmoni, propter criminationes in *Dan* aufugisse dicit; quod R. Dav. in Zam. f. 26. a. eodem modo. repetit: quasi palustris terra sit, nomen habens à latibus; & stagnis: quæ sanè circa Tigridis ostium sunt frequentes. Hæc nunc sufficiant: qui alia de Persarum statu & moribus hodiernis nosse desiderat, consulat, præter Teixeræ appendicem fol. 382. in primis etiam recens itinerarium Stephani Kakasch, quod laboris & periculorum socius Georg. Tectander, solus ex illâ Legatione superstes, descripsit; atq; S. Cas. Mti. redux obtulit, Anno 1610. Hoc extremum addo: quamvis unâ cum Iazdigerde Gloria regni Persici fuerit sepulta, non tamen eius Familiam tunc prorsus extinctam esse, sed trecentis ferè annis, quasi sub cineribus delituisse; donec inclinatâ oppressorum fortunâ, demò eruperit in apertas flammæ. Reperio enim subinde aliquos, utriusq; sexus, qui genus inde ducunt; ut filiam, nepotem, & abnepotes. Prima est דארה *Dara* Iazdigerde nata, quæ nupsit Iudæo; non quidem gregario, sed principi suæ gentis (Echmalorarcham Græci vocât, Hebræi ראש גולה *caput exulum*) qui & ipse à Regibus erat oriundus, adeoq; avos inde à David usq; numerabat: ut non ad eò dispar fuerit conjugium; nisi quòd illa recens de statu suo dejecta

erat, istius verò avi dudum. Nomen Iudæo erat *Bostena*,
 quasi Hortensem dicas, à *בוסטאן* *Bostanon*, quod Persis
 acque ac Arabibus hortum *نور* *norat* inditum, in
 memoriam nescio cuius somnij, à parente prævisi. Lauda-
 tur iste Hortensius, non ab animi tantum dotibus, quod ex-
 celluerit in doctrinâ Talmudicorum, sed etiam à corporis
 decore, qui rarus est in extorribus Iudæis. Vnde adhuc ado-
 lescens, in aulâ Iazdigerdis innotuit, antequam vel ipse re-
 gis gener, vel Rex Iudæi socer fieri posse creditus est. ubi in-
 ter cætera eius facere facta, etiam hoc paradoxum comme-
 moratur, aliquando ante regis conspectum, gestu ita com-
 posito constituisse, ut cum ab obvolante crabrone graviter
 icceretur, nullâ significatione doloris ostensâ, vultum reti-
 nuert invariaturum, constantis modestiæ indicem. Cumque
 Rex animadverso cruore, mirabundus admonuisset, ut abi-
 geret, respondisse juvenem: non solere secorâ Majestâte
 gesticulâri, sed meritò venerari eum, cui D E V S nunc ju-
 beat subesse, postquam sacrum diadema suis patribus sit
 ablatum. Hoc sermone exhilaratum regem, promovisse
 ipsum ad supremam in suâ gente dignitatem, & ita hono-
 rasse, ut in publicâ processione ipse inter Synagogarum Re-
 ctiores, Surenses dextrum & Pumbedithanum vel Nehar-
 denses sinistrum, incederet medius. Inde fieri etiam, ut fa-
 milia Davidis in Sigillo, Vespæ signû tale gerat.

Quamvis Baal Sed. Ol. Zuta sub finem libelli
 Muscam esse velit, eiq; aliam originis rationem
 afferat; usurpari in memoriam *רב פרח* *Raf*
Pachara, qui intumuit & extinctus est ob mu-
 scam nares ingressam. at minus mihi persuadet, quia ille
 non Davidicorum consanguineus, sed Affinis tantum
 fuit *חזן לבית דוד* *gener domus David*, h. e. per matrimoni-
 um familiæ accensus. Cæterum Bostenaus everso Persa-
 rum

rum regno, cum jam summa potestas ad Arabes devenisset, studuit novos hosce Dominos similiter demereri. Ut ergo Chaliphum Haly f. Abytalib haberet sibi ac genti suæ propitium, egressus est illi obviam sollemniter, unâ cum Raf Isaac Gaone, Scholarum primatæ, ac omni turbâ Rabinorum Nehardenlium, longis ordinibus decenter subsequente. Ipse vero dux agminis, gestabat sacrosanctum legis librum, indutus corrigijs & frontalibus *Zphillin* dictis: quæ species occurrentis, victori Saraceno, non ignaro instituti Mosaici, adeo venerabilis visa est, ut etiam pro se orare iussit, ac sibi benedicere linguâ hebræâ velut efficaciori. Post in currum triumphalem benignè susceptum, donavit vestibus holosericis, acupictis, quas de prædâ Persicâ nactus erat. Cumque de liberis eius interrogans (forfan & illos re quapiam donaturus) audivisset, nondum habuisse uxorem, ac miraretur XXXV annos natum, nec minus formâ quàm dignitate pollentem, adhuc esse coelibem (cum tamen aliâs Iudæi, præmaturè soleant inire connubia, scilicet ut accelerent nativitatem sui Messia) obtulit ei hanc, de quâ loquor, Daram Iâzdigerdis filiam, tunc quidem in gynecæo suo, factorum potentiâ servam, sed venustate corporis ac ætatis gratiâ florentem. verum is primò recusavit modestè, negans licere sibi ut Alienigenam ducat: nisi fortè bello captam; de quarum jure differui pridem in meo *Mispæ Hammelech* fol. 131. & seqq. Instante vero Haly, ac genus commendante, quod æquè ex Regibus oriunda esset, ac ipse regios natales jactaret, & nunc parî fortè ambo sub alienâ potestate viverent; assensit Bostenaus, datisq; *Ketusa* & *Kidduschin* h. e. libello dotali & arrhis sponsalibus, recepit illam in fidem conjugalem; sic tamen ut prius abjuratâ superstitione gentili, & ignis cultu abnegato, amplecteretur Iudaismum, fieretq; Profelyta: quod soleni ritu כּבִּירָה

Baptismi peractum est, dum ei usq; ad collum in aquas de-
mersa, præcipua quædam capita religionis prælegebantur.
Hoc innuit Zamach D. f. 49. כאשר כבש עליו מלך ישמעאל
רמלך פרס ויצא רב יצחק גאון ראש ישיבה בשומרון
לקראתו וכעת הורא נתן המלך עליו את בת מלך פרס נערה
שבינה לבני בוס דנאי ראש גלות גיורה לו וחתן ראשה וכתב
רמלך *cum vicisset Haly rex Ismaeliticus re-*
gem Persia, exivit Rafi Saad Gadi Rector Academia Pombeditha-
na in occursum ejus. Eodem tempore dedit Haly filiam regis Per-
sia, puellam captivam, Rabino Bostenai principi exulum, qui eam
Judaizavit, ut esset sibi in uxorem. R. Abrah. f. Dior refert ad an-
num 420. (Supputationis minoris: is respondet nostræ 660.) To-
tum hoc prolixius describitur in בית דוד *libro Chronicorum domus David.* Sed R. Isaac Ekrisch fil. A-
brah. testatur, se Damasci in membranâ quadam perveſtigâ
reperiſſe, quodd conjugium illud liberis Bostenai non adco-
benè ceſſerit. Nam cum post Darâ obitum, alteram duxiſ-
ſet, filij regine, fratres ex novercâ, velut ignobilioreſ, ab he-
reditate patris excludere conabantur: quod nimium foret
recenſere. Sepultus eſt Pombedithâ, ubi monumentum
eius adhuc viſitur, teſtante R. Benjan. fol. 15. b. Haſtenus
de filiâ lazdigerdis. Præter illam reperio quoque Neptem
eius, ex filio Phiruz, Darâ prioris fratre natam, nomine
Pherend, cognomine *شاه* *Schah*, quod Auguſtam ſi-
gnificat, & fœminis quoque tribuitur, ſed non
niſi ex regio ſanguine cretis. Fuit ea mater Chaliphæ
Iezid, non illius Muayidæ, ſed filij VValid, penultimi
de familiâ Ommiorum, qui differentia cauſa nomi-
nabatur *ابو خالد* *Abu-chalid* h. e. pater perennis, quamvis
minimè talis fuerit. Ad eius vitam, ſeqq. libris
D. V. deſcribendam, reſervo hanc quoq; Matris menti-
nem. Unus adhuc ſuper eſt, è lazdigerdis abnepotibus,
quem ſciam, *Θεοφύλακτος*, ut nomine Græcus, ita religione
Chriſtia-

Christianus, Constantinopoli natus & in aula Imp. educa-
tus; quem ipsi etiam Affinitate honorarunt. Ille gentis sue
legioni praefectus, ab eadem, cum stipendia solverentur
tardius, per seditionem Rex est salutus; at valde invi-
tus, ut Zonaras testatur, m. fol. 108. Quamvis aurem Do-
mino suo fidus permanferit, ex nudâ tamen suspitione de-
collatus fuit. cuius capiti crinibus apprehenso, Imperator
& ipse morti vicinus, dixisse fertur: *Utinam neque in Theophobus*
es, nec ego dñi Theophilus ero. Post hunc neminem alium
inveniô de sanguine Persico, qui sit alicuius nominis, usq;
ad Piscatorem ⁹ *Pujah*, qui nobis in volumine nostro
novam ² *lineam* orditur; unde XV. Reges enascuntur,
omnes rerum gestarum magnitudine in Asiâ clarissimi, lati-
nis Historijs ignoti, hebraeis autem in lib. Iuchasin f. 147. &
seqq. obiter tacti. De quibus aliàs peculiari commentatio
dicam, si DEO placuerit: cui pro suâ gratiâ hucusque
concessa laudes dictæ sint & nunc & in
perpetuum. Amen.

I N D I C E S

nunc sequuntur plenissimi,

*qui non modo serviant memoria labili, sed & in-
tellectum alicubi juvent collatione similium. Quia enim in hisce
commentarijs magna est & inexpectata varietas, placuit eos ita
dispertiri secundum circumstantias; cum ut in tot peregrinis no-
minibus statim appareat, quodnam sit Persona vel Loci; tum ut
quilibet Lector sua reperiat scorsim. sive Geographica sint,
sive Chronologica, sive Philologica. sive Theo-
logica quoque.*

Meminerit verò inquisiturus, Articulum AL plerunq;
omissum esse. Itemq; literas G. K. & F. Ph. ali-
quando equipollere.

A

- A** Ad frater Hudis. 31
 Aaron Chalipha 15
 vid. Mamon.
 R. Abay quando vixeris. 85
 Abarvuez cognomen. 154
 Abbassaa familia. 15
 Abbas Schach. 149
 Abdalla. h. e. Dei servus. 18
 Abdalla Iudaeus 183
 Praeceptor Mubam. 54
 Abdalla fil. Amer. 203
 Abdalla fil. Gedil. 190
 Abbas Episcopus. 125
 Abderachman. 27
 Abdias Iudaeus. 183
 Abdol-charish f. Adam 24
 Abgarus vid. Acbarus
 Abina Talmud absolv. 138
 Abisay f. Zerua. 56
 Abna pro Abia. 66
 Abrahami domus adhuc ve-
 nerabilis. 198
 vid. Ibrahim.
 Abuheker socer Mubm. 22
 & Chalipha. 171, 174
 Abuchalid cognom. 172, 214
 Abulchanifa. Ismael. 17
 vid. Chanifa.
 Abulcharib. 107
 Abulfeda. vid. Ismael. 185
 Abunnazar Astrologus. 171
 Abuobed Capitaneus. 162
 Abutalib patruus Mub. 15
 Abyssini. 65
 Achaschnero 'ch Esther. 49
 vid. Artaxerxes.
 Achmed Maulan. 71
 Achmed fil. Achmed Astro-
 nom. Albrag 73, 106, 150
 Achschid non en regiu. 105
 Acbarus rex Edessae. 163
 R. Adam mathematicus. 112
 Adam primus homo. 23
 eius filij plures. 24
 Adam secundus, est Noa. 25
 Adanar. 113
 Adrian Imp. 55, 95, 101, 37
 Adrianus. 165
 Addo vid. Simeon.
 Adel. vid. Nuschirvan.
 Adhesyr pro Ardshir. 164
 Aeneas paralyticus. 95
 Agathius castigatus. 120
 Agareni h. e. Saraceni. 177
 Ahasueri palatium. 26
 vid. Ardshir. 119
 Aischa uxor Mubam. 22
 R. Akiba. 89
 Alaminus Chalipha. 15
 Alabar Astrologus. 75
 Alfraga. u. v. Achmed
 Alamudar. u. v. Almanzor.
 Almanfor Saracenus. 148
 vide Manzor.
 Albunassar. u. v. Abunnazar.
 Alaricus R. Gothorum. 176
 Albaregny patria. 19, 204
 Allan pro H. licho. 107
 A'y vid. Haly.
 Alexius Protoschastus. 16
 Alexander Magnus. 12
 minor Ginkfio. 13
 invidet Homaya. 22
 videt sepulcr. Cainan. 25
 vincit Persas. 50
 dicitur Iscender. 66
 inter maiores Christi. 67
 Rex Ierusalem. ibid.
 bono at Simeonem. 68
 excusatus hoc f. Etum. 69
 est propositus ten. x. 68
 videi spectu n. Simeonis. ib.
 sacrificas Ierosolymis. 69
 legit in Daniele. ib.
 an sit adulterinus? 70
 eius ara. 68
 vita Barbaris nota. 71
 populus includit. 72
 aicitur Dhulcarnain. 71
 quare cornutus? 73
 Aristorelis discipulus. 69
 periclitatur Susis. 105
 Alexandri nominantur o-
 mnes pueri Sacerd. 68
 Alexander Iannaeus. 86
 Alexander Sever. Mam. 108
 an vicerni Persas? 109
 legatos vielat. 110
 Alemannorum Rex. 120
 vid. Germani.
 Amiran pro Amiradab 51
 Amran pater Mosis. 76
 Amoras doctores. 86, 117, 138
 Amemar Talmudicus 133
 Amalek. 32, 18
 Amirol-Mumina. 207
 Antiochus Soter. 14
 Antiochi cades. 84
 Antiochus Seleucides. 04
 Anglus naufragus. 194
 Antonius. vid. Haython.
 Anastasius Imp. 119, 143
 Anuxiron. u. v. Nuschirvan.
 Arrad;

Aradi, h. e. f. uxorabilis. co- gnomen. Half. Aluf. 15.	Assac. 66	Balas vel Blases, vel
Arari vel Charari. 157	Ascribius. 132	Balbus, vel Belax, vel
Ardschir, h. e. Farina & lac est Artaxerxes. 22	R. Asche Talmudicus. 138	lalus. 136
vel Abasuerus. 109	Aschmedai diabolus. 58	exoculatur. 141
alias Orschir & Ardxir, & Artaxerxes. 107	adificat. 63	Barabanes. 123
Ardschir Babekan. 106	Aschek ab Alex. victus. 50	Barapro Babram. 151
quos habet patres. 107	Aski est Arsaces. 102	Bar Cochab. 139
exculsit in gen Parthie. 108	Parthos liberat. 103	Barraza. 165
Ardschir iunior. 164 172	Aski secundus. 104	Barkan. 44
Arkol, Heracleus. 158	Aski secundus. 106	Barakus capitaneus. 69
Arphaxad. 31	Asanfamil. nom. 105	Bassa abominantur pulla- ros. 14
Arbaces vel Arbactus. 42	Aucalus frat. Cleop. 70	Baslides hareticus. 97
Arvand. 47	Augustus. 87	Bazab. 41
Artachistav. Ardschir. 49	nomen regum. 105	Bazec cocles. 144
Artaxerxes. vid. eund.	Augustinus Manich. 111	Belisarius dux. 144
Aram. 51	Avari pro Arari. 157	Bandous. 152
Arabes. 63	Averroes. 187	Ben dema. 89
Artenius Rex personatus. 84	Avicennapatria. 179	ictus a serpente. 90
Aristopolus pont. Ind. 86	Azanes aulicus. 117	Ben calba. vid. Cyrus.
Arsaces parthus. 101	Azurmyregina. 172	Bened. Ar. Mont. 178 183
Asacide. 103	virgo prociun necat. 169	Beniam. drues Indus.
Arduvvan est-		Imp. hosp. excipit. 163
Artabanus. 105	B	Ben neggerus. 14
ultimus Ascanorum. 106	Baads. 104	Besoldus. 27. 95. 83
Aristotelis gladius. 109	Babek vel Baiek	R. Biffi necromant. 85. 86
eius libri. 147	vel Pavucus, Coriarius	Bilemi sciathericon. 203
Armanes deaster. 111	& Asprologus. 108	Bons. 52
Arcadius Imp. 122	Bagoa regicida. 50	Bons. 18
Arcasdux. 143	Bahram, h. e. Vararanes. 113	Bornais. 167
Aserazap. 42	notat Marrem. 16	Bostenai princeps Indao- rum. 172. 112
Astages. 46	Segan Schach	Boterus. 12
Assuerus priscus. 47	confoditur telo. 11	Bulchafsch Maphet. 36
Assieon occisus. 39	Bahram alter. 120	author. Tr. cat. 40
Assria reges. 33	Bahram III. Kur. 123	Bünting. 207
Asciatorib. 171. 177	Bahram Chubij. 151. 167	Bzarmehar. 146
	exanthoratus rebellat. 152	
	gerit se pro rege. 155	
	Bazaz dispropientes. 19	

C.		Charari. h. e. montani.	157	Cadomannus Darius.	30
Cai pranomen.	44	Charidban.	165	Colus mæchus.	69
Cai Aresch.	44	Charigai.	21	Coreſch. כורש	44. 46
Cai Aphſed.	ib.	vid. Phatimai		Colchi populi.	149
Cai Bahman.	48	Chanina f. Tardion.	55	Corasmini.	196
est longimanus.	ib.	R. Chasda.	84	Corbulô.	106. 102.
an marie, Eſther?	49	Reſtor Surenſis.	85	Cordai latrones.	27
Cai Choſravv.	45	Chan Chini	148	Conſtantine Magnus	
Cai cama.	44	Chananaſ fugitivi.	31	abolit crucifixion.	94
Cai Kauſ.	44	Choſchreph. vid. Choſravv.		mitigat Saporem.	119
Cai Kobad Rex.	44	Choſroes nomen.	15. 106	belligeratur cum P.	ib.
Cai Naſchin.	44. 47	multis commune.	110	mendicat panem.	120
Caiomarath. vide K.		Choſr. abarv.	153. 172. 183.	eius ſpectum.	ib.
Cai Thiruk.	44	Choſroes crudelis.	111	Coffai latrones.	204
Cain vide Kabel.		Choſr. inuaſor regni.	124	Coſrai vel Coſdroes.	153
Cau Izſahanenſ.	39	Ghoſr. Magn. v. Nuſchir.		notat victorioſum.	145
Cambyſ. crudel.	46	Choſravv exul.	170. 171	vide Choſroes.	
Cardanus	186	Chriſtus Dominus.	51	M. Craſſus victus.	105. 198
Carolus M.	15	è poſteris David.	52	Crefias Medicus.	43
Carolus Burgund.	113	eius Evangel.	ib.	Cyrus.	45. 103. 146
Cafro vel Oſroës. vel		eius facies.	163	dictus Ben-calba.	46
Pſamatoffiris.	105	inter maiores eius		M. Curtius Rom.	117
Calanges ſic dicuntur incola		Macedonia reges.	67	D	
Tabriz.	198	Chriſta bellum indiſt.	156	Dan tribus Ind.	132
Caracalla ſolus	106	vide Ieſus.		Dan Rex P.	44
Cabades evadit ſolus.	136	Chriſtus Bithynia rex.	96	Danielem legit Alex.	69
vide Kobad.		Chriſtiani orientis.	80	eius ſepulchrum.	205. 207
Cafar nomen generale.	105	excarnificati.	87	Darab eſt Darius.	23
honorificum apud.		evadunt miraculo	117	Darab poſthumus.	49
Barbaros.	145	Chorſari. Perſa.	145	Darab alter.	49
Cafonius patrus.	106	Chſad. vid. Kobad.		Daram pro Ram.	51
Ceſtius Roman.	95	Chuſch.	178	Daria veſch. v. Darius.	
Chaliſpa maximus.	207	Xwogquois.	196	Daras daſt. h. e. longima-	
Perſiam occupat.	101	Chuſſein f. Haly.	15	nus.	22. 48
Chadiſ. f. Eliman.	107	Chunni vel Chyni		Dara vix Boſt.	172. 211
Chakan vel Charian.	157	populi Tataria.	151	Dary ult. poſterit.	103
Chanpha & Abulchanifa		Cleanthes Aſſius.	65	Darſes pro Ardſchir.	106
Doſtor Muham.	166	Cleopatra Philippi.	70	David. h. e. David.	92
				eius.	

<i>eius moneta.</i>	35	F	<i>Gezdagirth. v. Iazdigerd.</i>	
<i>psalterium.</i>	52	<i>Fatima v. Phatima.</i>	<i>Gher Kan cognom.</i>	165
<i>Scutum.</i>	54	<i>Ferrog importunus</i>	<i>Ginkis chan potentiss. Mo-</i>	
<i>posteritas.</i>	191	<i>procu.</i>	<i>narcha.</i>	12
<i>David sedn citur à damone</i>		<i>Ferrochzad. vid. in PH.</i>	<i>pater multor. filior.</i>	19
<i>de viâ.</i>	57	<i>Firutz Rex</i>	<i>Giausarexpunit rebell.</i>	193
<i>ligatur à gigante.</i>	ib.	<i>vincitur à Nephthal.</i>	<i>Gobesmini pop.</i>	195
<i>aves ei accinunt.</i>	53	<i>perseg. Iudaos.</i>	<i>Godaritz Aseanau.</i>	104
<i>David Alroy Psendo-</i>		<i>Phiaz fil. Iazdig.</i>	<i>Goliath</i>	70
<i>Mesias.</i>	139	<i>Frabydun. v. Phrydun</i>	<i>eius frater.</i>	57
<i>Demetrius capius</i>	104	<i>Frangissa vx. Szariv.</i>	<i>Golius.</i>	101
<i>Diocletianus.</i>	112.	G	<i>Goraranes.</i>	123
<i>Diuband. h. e. damonis li-</i>		<i>Gabispro Boas.</i>	<i>Gotarza v. Godaritz.</i>	
<i>gator.</i>	37	<i>Gabriel angelus.</i>	<i>Gothofredus lac.</i>	163
<i>Dochak Alvvanaus.</i>	38	<i>Gad. fil. Iacob.</i>	<i>Graci super Persas.</i>	69
<i>irux & orudelis.</i>	39	<i>Gamaliel balneum veneris</i>	<i>Gubazas.</i>	149
<i>Dulaclaph cognomen.</i>	110	<i>intrat.</i>	<i>Gudaritz capitân.</i>	47
<i>Dulcarnain. h. e. Alex.</i>	71	<i>negat lunam simul veter.</i>	<i>Gundabundus Satrap.</i>	159
E		<i>& novam.</i>	<i>Gundomadus Aleman.</i>	110
<i>Eber.</i>	31	<i>Gamasf sapiens.</i>	<i>Gurdar Askaneus.</i>	104
<i>Ebar equiso.</i>	47	<i>Gamasf. regni vicar.</i>	<i>Gurgenes R. Iberor.</i>	144
<i>Eise videl' sai.</i>		<i>al. Iamasf & Zambases.</i>	<i>Gusinas cadis consiliun.</i>	
<i>Eiaz fil' sai dux.</i>	193	<i>Gamschid R. Adarbig.</i>	<i>de rege tollendo.</i>	142
<i>Elazar damoniacos</i>		<i>vir. impubliat.</i>	H	
<i>curat.</i>	59	<i>superbus eijcitur.</i>	<i>Hba-chân chini</i>	
<i>Eliezer f Hirkoni.</i>	89	<i>Gaphar fil. Muhammed.</i>	<i>R. Turkestan.</i>	138
<i>Elian Maria pater ?</i>	74	<i>Gaphar Astrologus.</i>	<i>vide Chakan.</i>	
<i>Elisaberh.</i>	76	<i>Gazidban.</i>	<i>Habel.</i>	24
<i>Emmanuel, vide I.</i>		<i>Garfchasef.</i>	<i>Hafenrefferus.</i>	83
<i>Enoch vid. Idris.</i>		<i>Gaschâfeda stolidus</i>	<i>Hagar ancilla.</i>	32
<i>Esdra Synagog.</i>	29-204	<i>vel lafanceda.</i>	<i>Haython. i. e. Antoni.</i>	17
<i>eiusd. mors.</i>	68	<i>Gelat-addolas Melich</i>	<i>Cilix non Armenus.</i>	28
<i>Esau</i>	32.	<i>Schach Sargukius.</i>	<i>Halacho R. Tar.</i>	19 101 207
<i>legendum Esaf.</i>	153	<i>mnasium erigit.</i>	<i>Haly fil. Ahytalib.</i>	15 89.
<i>Esthera maritus.</i>	49	<i>Georgius.</i>	<i>gener Muhammedus.</i>	14
<i>eiusd. sepulchrum.</i>	203	<i>Turcis colitur.</i>	<i>eius posteri virides.</i>	15
<i>Euphemia regina</i>	149	<i>Gerlach.</i>	<i>Persa um deaffer.</i>	22
<i>Enthalia v. Nephthalisa.</i>		<i>Germani non à Canaan</i>	<i>Hah fil. chusein.</i>	15
		<i>nec fugitivi.</i>	E e a	Hah

<i>Haly fil. Musi</i>	15	<i>Hormusdas pro lazigerd</i>	170	<i>moritur</i>	209
<i>moritur vivis.</i>	<i>ibid</i>	<i>Hordos, al Orodos vel Hyro-</i>		<i>Iberi vestigales Persis.</i>	144
<i>Haman.</i>	49	<i>des Parthus.</i>	105	<i>Ibnassus.</i>	41
<i>Hanno pœnus.</i>	124	<i>Hud Prophetæ.</i>	19	<i>Ibrahim Patriarcha.</i>	32
<i>Haolon v. Halachio.</i>		<i>an sit Heber?</i>	31	<i>in igni servatur.</i>	16
<i>Harari.</i>	157	<i>Hannu aspectu fœdis.</i>	132	<i>similis Muhamedi.</i>	16
<i>Harkel est Heraclius.</i>	158	<i>Huschank R. Adarb.</i>	37	<i>eius moneta.</i>	35
<i>Heber. vid. Eber.</i>		<i>Hyspaspes v. Kyschab.</i>		<i>lavis est Enochus.</i>	24
<i>Herachus Imp. illustratus</i>				<i>in sphaerâ solis.</i>	16
<i>Arca Noe.</i>	27	<i>Iacob Patriarch.</i>	32	<i>scriba cœlium.</i>	16
<i>Persas adoritur.</i>	156	<i>Iacob Apostolus in Tal-</i>		<i>lectan.</i>	178
<i>captivos dimittit.</i>	157	<i>mud notus.</i>	83	<i>Iesua pontifex.</i>	47
<i>Gazaeroen capit.</i>	183	<i>Iacob Episcop. Nisibinus</i>		<i>Iesse.</i>	52
<i>Hermes vid. Hormos.</i>		<i>culices excitat.</i>	120	<i>Iesi pro Iesu in Talin.</i>	90
<i>Herodes.</i>	75.76.87.89.	<i>Iacobita.</i>	80	<i>Iesus Christus. Dei verb.</i>	98
<i>Herodes Parthus. v. Hordos.</i>		<i>illorum hæresis.</i>	158	<i>Dei spiritus.</i>	80
<i>Hefron.</i>	51.	<i>conversio.</i>	163	<i>colitur à Saracenis.</i>	81
<i>Hieronymus.</i>	20	<i>Iachay. h. e. Iohannes.</i>	74.	<i>infans loquitur.</i>	78.99
<i>H. Iel.</i>	87.88.	<i>cognatus S Maria.</i>	76	<i>an crucifixus?</i>	97.98
<i>duo Hilleles.</i>	96	<i>decollatur.</i>	75	<i>resurrexiss.</i>	91
<i>Hillernus.</i>	13	<i>an pontifex?</i>	16	<i>est verax.</i>	99
<i>Hircanus Pont. Ind.</i>	86	<i>Iaddus vide Simeon.</i>		<i>cui credendum.</i>	98
<i>Hisuan pro Nabasson.</i>	52.	<i>Iabusu pro Iosaphat.</i>	66	<i>edidit miracula.</i>	99
<i>Holofernes.</i>	47	<i>Ialas vide Balas.</i>		<i>qui ei maledixit puniuntur</i>	
<i>Hollandi nautæ.</i>	118	<i>Iamass vid. Gamass.</i>		<i>à Turcis.</i>	82
<i>Homya vidua</i>	21	<i>Iancuehar.</i>	168	<i>eius nomen in amuletis</i>	
<i>regnat prudenter.</i>	49	<i>Iannai. vid. Alexander.</i>		<i>Turcarum.</i>	80
<i>Hona Mar occisus.</i>	138	<i>Iaphet.</i>	31	<i>eius nomen sanat.</i>	89
<i>Honorius Imp.</i>	122	<i>Iared.</i>	24	<i>eius discipuli.</i>	58.89
<i>Hormoz est Hermes.</i>		<i>R. Iarchinay v. Samuel.</i>		<i>eius Encomia ex Alku-</i>	
<i>vel Mercurius.</i>	115	<i>Iasancedach vid. G.</i>		<i>rano.</i>	97. & seqq.
<i>doctor Indicus.</i>	28	<i>Iazdigerd exosus.</i>	121	<i>flumen Iesu.</i>	81
<i>Hormoz. f. Schabur.</i>	112	<i>tutor Theodosii.</i>	122	<i>plura vide in Isai.</i>	
<i>Hormoz. f. Norfi.</i>	115	<i>Iazdigerd persecutor.</i>	125	<i>Iesus multi.</i>	83
<i>Hormoz. ultimus.</i>	172	<i>ad racone necatus.</i>	137	<i>duo in Talmud.</i>	96
<i>hypocr. & crudelis.</i>	150	<i>Iazdigerd ultimus.</i>	170.172	<i>Iesus cogn. Iustus.</i>	79
<i>Hormisdates Deaster.</i>	111	<i>clam educatus.</i>	173	<i>Iesus f. Ananias, clamat v.</i>	
<i>al. Mudates.</i>		<i>fugit. è pratio.</i>	181.189	<i>Ierusalem.</i>	96
				<i>Iesu</i>	

Iesū nomen inditum Sara-	revocatur Ierosoli.	87	at benignus in Babel. ib.	
cenis.	198	Rilosua f. chan. deformis.	95	Christianos emunt ut oc-
Iesū fil. Baiazidis.	79	Iovianus Imp.	120	cidant.
Iesū Talmudicus longè ali-		Iovius.	11	arcentur Ierosolymis. 163
us est quàm noster. fol. 38.		Iphrafiab Rex.	41. 42. 44	Iud. cor. perfecti. 116. 137. 138.
& seqq. usq. ad.	96	Irag Hirkan gubern.	39	eor. praeses in Persia. 193
eius mores.	90	Isai. h. e. Iesū.	79	Insianus Imp.
lapidatio.	93	recens natus loquitur.	78	Insinus.
Iezid Chalipha.	172	Idcirco Segamber.	79	Insinianus.
Isebi gigas Nobens.	56	Isai vel Eise, nomen Sara-		Iusuph Zallach-addin.
frater Geliathi.	57	cenis usurpatum.	198	usq. Saladin
ligat Davidem.	16	Isac immolandus.	32	K
Imam; h. e. Doctor.		R. Isac Kinphanton.	175	Kabel pro Cain.
Zainul-abadin.	18	Iscender vid. Alexandr.		Kaina rex prioris mundi.
Immanuel Imp. graec.	16	Isidgerd. v. laz digerd.		Sepultus in India.
per 7. scribend.	80	Ismael f. Abr.	32	Kaiomarath pronep. Noa.
Imran pater Mariae.	74	R. Ismael author XII. syllog.		primus Rex Adarb.
causa erroris.	76	finis cognatum perire.	90	grandaeus.
Indi à cade abstinent.	142	Ismael Abulphedai.	186. 190	Kai pranom. vid. C.
autores Scachorū.	146	Ismael Abulchanifa.	19	Kaka sch Legatus.
Inscha pro Iesse.	52	Ismael Sophi sepulcr.	196	Karima mater Alex.
Ioachim pater Mariae.	74	Ishandiar est Xerxes.	47	Karuschab consors regni.
Iobus è poster. Esau.	32	Iudas tribus.	33	Kaz pro Pharez.
Iochannan f. Zaccari.	95	Iuda Hasmon. symbol.	54	Kennan III. filius Noa.
Iohan. f. Mattathia.	75	Iudeus baptizatur.	163	Kepler.
Iohan Bap. v. Iachiaj.		Iudai compefuntur.	47	Kermon xa. v. Seganscha.
Ionas non Chr. coetaneus.	20	raro bellicosi.	63	Kesere.
Ionka fil. Zutra.	138	percinaces.	89	Ketura, ux. Abr.
Ion-sehir.	167	inexcusabiles.	96	Kirman Schah.
Ioseph. vid. Iusuph.		reclusi.	72	Kischtab. h. e. Hystaspes.
Iosaphat.	66	bis sub Persis.	109	Kisran.
Iosedek.	67	bonè habet sub S. por.	111	Kobad Rex Persia. ab. Caba-
R. Ioseph Amarkela.	133	infiniti per Asiam.	132	des, Coades, Quadus.
Iosephus histor. fide dign.	91	liberè viventes.	113	secedit in Chorisin.
an fil. Matthiae?	92	quorsum abduci?	134	in carcer. coniect.
Iosua gigas & latio.	33	rebellant Persis.	138	evadit uxoris asinu.
eius moneta.	35	dominatur septennio.	139	Kobad iunior fugit
Iosua fil. Perachia.	86	postea durus habiti.	140	ad Gracos.

Kobad Shyruiah.	161	Mammaa mater Imp.	109	vid. Gelaladdola.	
Kobad. f. Hormoz.	172	Manes haret. excoriat.	111	Merdasa f. Chofravv.	159
Kofrai differt à Chofrav.	153	Manichai callidè dele.	144	Merebius parricida vin	
Kofrai f. Kobad.	167. 172	Manfor. R. Arab.	124	dex	161. 162
Kufchang Rex.	41	vele Almanzor & Ala-		Mercurius v. Hermes.	
L		mundar.	115	R. Mescharchias.	138
L. articuli liquefcit.	145	Manughir rex longav.	41	Metasthenes Persa.	43
Labrasb Rex crudel.	47	Manuel vid. Immanuel		Methusala.	24
Lamech vid Malch.		Maqueda Regina Saba.	66	Mezdak pseudoproph.	141
R. Lamlin pseudomesf.	139	nudat crura.	65	regem seducit.	142
Lansius.	33. 113	Mar. f. Asche. d. Tosiomi	137	Minadom correctus	197
Laodice regina	84	Maremar Talmudicus.	138	Miramulin. &	
Lazi populi	114	Marchtaler in Vng. mil.	10	Muralmunir. vid. Amir.	
eorum praefectus.	148	Maria soror Aaron.	76	Miriam. vid. Maria.	
Levi tribus.	33	Maria Deipara.	21. 77	Misdates v. Hormisdates.	
Levvenclavv.	11	virgo intacta.	78	Mitatron Angelus	24
Lipmanus Jud. execrab.	83	reperit fructus.	79	Mithridates Parthus.	104
Longiman. v. Cai bahman.		in nummis expressa.	94	Morades III. Tur. Imp.	11. 83
Lonicerns.	187	Maria fil. Mauritij Imp.	154	Morades Vrehani vel Seli-	
Luciani patria.	202	uxor Chofravv.	161	mi fil.	153
Lucman. mytholog. Persf.	10	Maria comperit mul.	84. 86	Mordechai nummus.	35
M		Marunthas Episc. Mesf.	122	eiusd. sepulcr.	108
Maccabai.	54	Marvvanulim. f. Omp.	123	Mordus	162
Macedones imperant Per-		casus ab Herachio.	166	Moses gemmas polit.	61. 62
sis.	101	Marzuban dux.	157	vide Musas.	
Maxpoxep. v. Cai Bahman.		Marzutra crucifixus.	139	Moses Cretensis.	139
Maghin nepos Iapheti.	31	Masruvay.	44	Moses Ascharaus.	24
Magusai.	111	Maschur	44	Mostanzer parricida.	163
Magi. h. e. sacerdot. Persf.	117	Mattai.	88	Motavvachel Chaliph.	16.
oderunt Christianos.	122	Matban.	74	Muhammed libi inofus.	65
sexum in utero discer-		Mauritius dux	151	facie similis Abrab.	31
nunt.	116	postea Imperator	154	gaudet veste viridi.	14
Mahomet pro Achmed.	150	avus Syraus Persa.	161	eius Alcuranus.	52
Mahalalel.	25	Medi subditi	104	Praceptor Abdalla.	53
Malch. pro Lamech.	24	Meilech fil. R. Salom. & Sa-		doctrina novitas.	16.
Malek Sultán Geylanus.	48	baa regina	66	nomen hoc vulgatum.	79
Mamon f. Reschid.	15	Meir f. Sebaba	197. 208	Mubamed alius e posteris	15
Mamlukorum collegia.	33	Melich. schab.	207	Musay. h. e. Moses non cor-	
				natus	

<i>nutus, sedecrispus.</i>	33	<i>etiam Annuxiron.</i>	144	<i>Pavecus vid. Babek.</i>	
<i>eius effigies.</i>	34	<i>& Adel.</i>	145	<i>Paulus Apostolus.</i>	125
<i>lex antihœica Turcis.</i>	52	<i>vulgò Cosroes M.</i>	145	<i>Pausan. Philippiperfusi.</i>	0
<i>Musy fil. Gaphar.</i>	15	<i>eius posteritas.</i>	165	<i>in furcas agitatur.</i>	71
<i>Mustaly Chaliph. ægypt.</i>	30			<i>Peleg.</i>	31
<i>Mustapha. h. e. egregius.</i>	18	O		<i>Perse sunt Parthi.</i>	101
<i>Mustæzem ultims. Chal.</i>	73	<i>Obed.</i>	52	<i>dicuntur Chorfar.</i>	145
<i>Musulm. h. e. salvandi.</i>	210	<i>Odenatus decurio.</i>	110	<i>sunt boni sagittarii.</i>	151
<i>Myrtalis post Olympias.</i>	70	<i>Officiu.</i>	42	<i>fato à Gracis vincendi.</i>	69
N		<i>Ogus evadit diluv.</i>	26	<i>illorum reges priores.</i>	43
<i>Nachorgas, excoriatu.</i>	149	<i>Olymp. mater Alex.</i>	70	<i>series incerta.</i>	44-50
<i>Naeman f. Mecran.</i>	196	<i>Omar f. Alchitab.</i>	181, 150	<i>Persici annales.</i>	50-51
<i>Nahman Rex Arab.</i>	124	<i>contabulat Mesgidam è</i>		<i>Persicus fustus.</i>	119
<i>Nahasson.</i>	52	<i>lignis Arca Noa.</i>	29	<i>Peregrinus comburit se.</i>	126
<i>Nakai.</i>	88	<i>confod. à servo.</i>	197, 207	<i>Perozas. v. Firutz.</i>	
<i>Naphthali trib. Iud.</i>	132	<i>Omar pro Heston.</i>	51	<i>Perachiades v. Iosua.</i>	
<i>Narfes dux Rom.</i>	155	<i>Omer f. Saidi dux.</i>	198	<i>Phailakus pro Philippo.</i>	66
<i>Perfis formidabilis.</i>	16	<i>Onkels duo.</i>	96	<i>Pharao nomen regum.</i>	105
<i>Narfes Rex. v. Nors.</i>		<i>Orodes v. Hordos.</i>		<i>Pharez.</i>	51
<i>Nasek Philosoph.</i>	36	<i>Orschir. pro Ardschir.</i>	107	<i>Pharisæor. persecutio.</i>	86
<i>Nazeraddin Mathemat.</i>	73	<i>Ormisdates v. Hormos.</i>		<i>Pharnaces.</i>	104
<i>Negam-addin.</i>	33	<i>Orpheu trahit saxa.</i>	53	<i>Phatima filia Muhamed.</i>	14
<i>Nephthalite Iudai.</i>	131, 135	<i>Osioes vid. Castro.</i>		<i>uxor Haly.</i>	15
<i>alibi politici, iusti.</i>	132	<i>Othman Chalipha.</i>	208	<i>Phatimai Anti-chalipha</i>	
<i>recipiunt profugum.</i>	143	<i>Othman Turc. Imp.</i>	17	<i>genus inde ducunt.</i>	22
<i>Nero Imperator</i>	106	<i>eius progenies</i>	19, 23	<i>Phatnarfa Manichæus</i>	144
<i>excarnif. Christianos.</i>	87	<i>descendit à Bulchafch</i>	40	<i>Pherenda Augusta</i>	172-214
<i>Nesforiani</i>	163	<i>Ouvven pro Obed.</i>	52	<i>Pherrochzad. v. Schariar.</i>	
<i>Nezar</i>	83	P		<i>Philo</i>	57
<i>Nimrodi metropolis.</i>	204	<i>Pachymerius</i>	209	<i>Philippicus dux.</i>	151
<i>Noa dicitur Adam.</i>	25	<i>Pacorus parthus</i>	105	<i>Philippus perdit oculum.</i>	70
<i>eius generi & poster.</i>	26	<i>Palamedes.</i>	146	<i>inter maiores Christi.</i>	66
<i>Noabarus Rex.</i>	41, 44	<i>Pampacius</i>	104	<i>vide Phailakus.</i>	
<i>Noraddin R. Damasc.</i>	63	<i>Pandeira mater. &</i>		<i>Phiridm R. Adarbig.</i>	42
<i>Nors alius Narfes.</i>	112	<i>Paphus pater pseudo Iesu</i>	84	<i>coaraneus Abrahæ</i>	39
<i>Nuschad Christianus.</i>	149	<i>Parthi sunt Persæ.</i>	101	<i>Phirutz. vide in F.</i>	
<i>patri rebellat.</i>	150	<i>Parmenio.</i>	69	<i>Phocas imp.</i>	155
<i>Nuschirravvan Rex.</i>	172	<i>Parvez pro Abarvvez</i>	154	<i>Phraates tres.</i>	104

Pharamarz.	40	Salomon magnus?	57	Schabur dhul. capit.	118
Vilatus.	87. 91. 93	vagatur exul.	58	amar ludus.	118
Platonis Timaeus.	147	hortos plantat.	59	Schabur posthumus.	116
Polipus frat. Herod.	75	condit urbes.	63	in utero coronatus.	116
Policleus.	205	intelligit formicas.	64	Schabur tertius.	121
Pompeius.	86	ludit reginam Saba.	65	Schaba. Schab. amici.	121
Porphyrogenitus.	16	latrunculorum artifex.	66	specie hostis.	151
Priamus.	12	demonos fallit.	66	Schah Abbas.	149
Proclus.	35	venit uxor Balki.	78	Schah. h. e. Augustus.	214
Psamatosis.	105	& castell. in Arab.	16	R. Schalon iudeus.	193
Prolemus nom. reg.	16	Salmanassar.	132	Schammai.	87
Ptolemei Geographia.	192	Salmun.	52	Schamchazar zaidi.	26
Puia, è piscatore rex.	215	Sam fil. Nerimon.	41	Schariar vel Scharibar.	17
Puiani de sang. Reg. Pers.	101	Saman vel Zanus.	107	rannus.	165. 172
Pyrrhidias.	42	Samas coeles.	144	Schariar Pherochad.	178
Pythagora dogmata.	142	Samson quo tempore?	30	exul & amator.	172. 178
Q		Samuel Proph.	23	Schayb. M. d. n. Proph.	19
Quadus vid. Cobad.		R. Samuel Sar. s. o. d. b. s. t.	175	Scherina chirurgi habuit.	
R		R. Sam. Iarchin. Medic.	112	venit adumashim.	178
R. pro Z.	154	Sapor vide Schabur.		Schiriah vel Syroes.	178
Rabare bellis Iudeus.	138	Sara.	32	è Christiana nata.	161
dominatur septennio.	139	Saraceni: fures.	188	parricida. & fratricida.	161
Rada vide Arradi.		capunt Persiam.	173. 177	Schmidius.	150
Ram.	51	Sarach pro Schariar.	171	Scyba cedit Phraatin.	104
Rambar sim. dux Irak.	150	Sarbarus dux.	157	Segan schab. cognomen.	113
Rex Borni.	185	vide Schariar.		Seldemius.	124
Romanipro Gracis.	66. 202	Sardon apalm.	41	Selencide.	207
puerorum custodes.	113	effeminatissimus.	42	Selencius.	193
Romulus.	103	eius nomen.	43	Sem patriarcha.	31
Rostam dux.	182	Sasan philosophus.	49	Seofes benomerium.	143
Ruchabam pro Rehabeu.	66	eius posteris.	107	damnatur.	143
Rustam f. Zal. capitaneus.	45	Sarda cognomen.	8. 85	Sergius interp. Pers.	121
S		Sathin dux.	158	Sermapazaris.	157
Sadducei.	134	Sandabafilia Reg. Arab.	45	Simeon Ado vel Laddus.	68
Sahed f. Abirvakaz.	182	Sael vide Taluth.		Siyeon fil. Satach.	86
Saladin. vs. Insuph.		Sapore pro Sapore.	117	Simon episc. Cypri.	111
Salukius Melich Schach.	19	Scaliger.	186	Simon Cyrenensis.	97
Salim rebellis patris.	39	Schabur Ascanus.	14	R. Simona.	120
S				Singar.	

Bingar schab	207	Tosiomi vide Mar.	Vologeses.	106	
Sophini Reges Pers.	101	Tonos concileros	43	Vranus Philosophus.	117
Sophinorum secta.	197	Tospro Nors.	112	Vstaz adpraecept. reg.	117
Spaco nutritrix Cyri.	46	Tox xpi populi.	209	Vsun cassan Rex.	118
Stephanus Medic. Edess.	145	Tracianus Imp.	105	Vzair pater Samuel.	33
Stoßerus Mathematicus.	160	Tuhr rex Tatarus.	19	Vziel gigas.	26
Sufara Satrapa.	136	Tur est rebellis.	39	X.	
occiditur ex infidiis.	141	an auctor Turcarum?	40	Xarear vid. Schariar	
Suleimani progenies.	19	condit urbem Turon.	16	Xerxes pro Artaxerxe.	106
Sultanorum vestitus.	14	Turak fil. Gamsched.	40	vido lphandiar.	
Syamek rex iuvenis.	37	Turcarum lapheto.	31	Xyryke. vide S.	
Syavvesch infirmus	45	& Buichascho.	40	Y	
Syra uxor Chasrati.	159	pulsi à Turkestan.	16	Tazd Gerd. vid. I.	
T		ederunt Persus.	101	Z	
Tabmurati Diuband.	37	Turcapro Hunnis.	151	Zab an Sardanapalmus?	43
Talush pro Saul.	19	eius notati.	155	Zabel Ketaf. pro Dhul-	
Tamerlanus scissus.	141	Turca exteriores	113	allaph.	110
eiusd. patria.	148	sunt feri damones colut.		Zabulon trib. Ind.	132
Tarab pater Abraha.	32	pari nesciunt, nasocaret.		Zacharius pater Ioh. B.	74
Tatars pellunt Turcos.	40	Turan vid. Tuovan.		iriduo filius.	75
occupant Persiam.	101	Turquimani auxiliares		Zachar. Patriar. Ieruf.	156
Teitander	211	Persarum, tardi.	177	restituntur.	162
Teridathes Parthus.	104	Corasan occupant.	195	R. Zachag è poster. Dav.	191
alim.	105	Tuova doch. virgo liberal.		Zachib Chdrasan.	167
Temus lang. v. Tamerlanus		& prudes 21. 166. 168. 172		Zainul-abadin.	15
Tengnagel 50. 186. 190. 251		V		Zal nobilis Persa.	41
Theodorus Baltr. pref.	101	Vadomari9 Alemann9.	120	pilosus natus	45
Theodes Imp. Sub tutela	112	Valens vide Balas.		Zambases v. Gamass	
eius victoria.	129	Valens Imperator	120	Zanus vid. Saman.	
Theophilus Imp.	215	Valerianus excorintur.	111	Zaul zogar R. Arab.	44
Theophobus Persa	ib.	Vararanes v. Bahram.	113	Zeno Imp.	130
S. Thome sepulcrum	49	Varidanes Parthus.	104	Zibus avarissimus.	148
Tiberius Imp.	87 149. 151	Ventidius.	104. 105	Zinadikai.	134
Tieffenbachius Baro	10	Vestiarum ignis.	126	Zurbabar dux.	157
Tigranes.	104	Vitellius.	105	deficit.	158
Tiglath Pileser.	131	Vuriges Gethor. Rex	148	Zurkarnchem vide Dhul-	
Turus.	91	Vlyses.	12	carnain.	
Toda.	38	Vignad. L. B.	42	Zutra. v. Mar.	158

A Ba mons.	202	Djarrebiz.	191	Arasareth regio	185
Abadan mare	204	oppugnata	119	Asca vel Aspa. urbs.	103
Abiamu fluv.	136	America coheret Asi.	135	Ascaloni.	95
Abrain urbs	209	Amirali vid. Derbenth.		Afcenaz h. e. Germ.	109
Acco.	95	Anastasia vide Dara		Asia Tabella ex mente	
Acrabena regio.	199	Anchiala urbs	42	Haythionis.	180
Acrabbini.	ib.	Ancyra.	166	Assur metropol. Assyri.	191
Adarbiga vel Adfarb.	147	Antipatris.	95	Assyria.	39
regio circa Tabriz.	35	Antiochia.	109, 118, 148	Astachara & Astatar	
capta.	197	Apamea Phoenicia.	149	vide Astachara.	
alijs Aderbajon.	198	Arabia vel Arabist.	40, 109	Arhos mons.	48
Adiabena regio	117	siccissima inudatur.	30	Atin pro Azzina.	202
Adrianupolis	115	eius regio Chavila.	178	Atticum altare.	125
Addelam regio.	208	Arabia deserta.	148	Augusta nomen.	15
Egyptus.	78, 109, 156, 180	Arabicus aer salubris.	124	Azarbaion v. Adarbigan.	
capta.	270	Araca Comagen.	200	Azemias.	110
eius Apis.	46	Aracta Albategnij quæ-		Azzina. h. e. Sina.	202
Ethiopia	46, 60, 156	sita.	199, usq; 201	Azot.	95
eius Iudæi.	140	Arachosij Samariam sunt		Babylon.	
Africani Chaliphæ	22	translati.	135	Baalath. vel Balbek.	62
Agam, pro Perside.	85	Arafat prope Mecc.	32	Bacapsis.	182
Agemia regio.	166, 210	Ararat montes.	29	Babel.	82, 147
Ahvaz.	147, 204, 205	illorum incolæ.	157	turris ruina.	109
Ajemia.	210	Arbis fl. Drangianæ.	114	Babylon occupant Sara-	
Albania frigus	157	Ardabigara urbs	197	cenii.	176
Albors mons ignicol.	128	ubi sacer ignis.	126	eius Iudæi benigne ha-	
Alcair vide Cahir.		Ardavel aut Ardebil.	197	biti.	140
Alepum.	62	Arethusa palus	206 (198	Bachu mare.	72
Alexandria ægypti soror		Aria urbs & regio.	134	Al Bacharina regio Ara-	
Ieruf. hospita Iud.	87	nunc Chorasân	195	bix ad sinum Persi.	179
eius nomen.	115	Armenia	13, 106, 180.	Bactriana regio.	147
longitudo.	200	(147, 151		Bactra nunc Buchara.	179
capta	156	aspera & montana.	109	Bagdad.	81, 182, 189, 202.
Algezira vide G.		capta	113, 179, 155	(203, 207.	
Almaru.	203	Armuz vid. Ormus.		periclitatur ob aqu.	30
Almozal vide M.		Arraphaca vide R.		ibi schola Chanifra.	19
Amid. urbs ad Tigrim.	28	Arruha vel Ruha.	200	ibidem Iudæi.	140
		Arfacia regio	103	Bagiodet pro Bagdat.	183
				Bagnun	

Bagnun fl. Sinarum.	202	Cabur.	134	Chufch regio.	60.133
Baharem infula Marga-		Cahirain Eg. condita.	22	Chufistan regio.	204
ritarum patria.	115	Cairavyan fedes Phat.	22	Cimmeriz tenebræ	117
Balach vel Balk.	209	Calne metrop. Nimr.	204	Circeſium ad Euphr.	154
metropolis Vzbek.	35	Callinicus everſa.	149	Claudiopolis.	115
à Kaiomaraz cõdita. ib.		Cambalu.	134	Clara pro Aſca	103
Albūmaſari patria.	171	Camulani lenones.	74	Cochin urbs Indiz.	48
Balad ad fluv. Tigr.	28	Camach pro Camagena		eius rex ſaut. Iud.	133
Balarem.	180	Capotes mons	202	Coeleſſyria	109
Baldach pro Bagdat.	207	Carmania. Kirman.	114.	Colchorum regio	148
Balis Bileami.	203		(147	Comagena reg.	200.202
Balor regnum.	134	Caraemit in Diarbeh	192	Comedorum regio.	135
Balfara pro Bozra.	183	Carachala caſtell	202	Conſtatinop.	14.115.144
Bar vel Baris mons.	26.29	Caspiz pylæ.	72	nova Roma.	66. (154
Barbaria.	210	Caspiz montes.	73	obſeſſa. capta.	166.176
Barda urbs condita.	144	Caspiz lacus.	118.180	honorat Ieſu nome.	82
Baſora vel Bazora.	81	Caſſia.	180	Corafan vetus Aria.	195
Begarger regio.	134	Catai	ib.	eius urbes.	196
Belgian deſertum.	180	Catanitis præſect.	202	& flumen.	202
Bengala.	1359	Caucasus mons	104.	occupatur à Turki-	
Bertheea Syria.	148	Celan.	180	manis.	195
Bethelæſis vitul.	131.135	Chaldæa	109.177.180	reliq. expugnatur.	208
Bir vel Elbira.	208	Chabor	132.134.154	vide Choraſan.	
Bithynia rex Chriſtus.	96	Chalcedon.	130.156	Corafmia v. Chovvarazm	
Boctara, h.e. Baetra.	147	Chamez	203	Corrozâ pro Choraſ.	195
vide mox Buchara.		Chanches pro Gange	202	Cormoſa vid. Ormus.	
Borneum infula, & urbs		Charian littus.	202	Coſala urbs.	202
in palude ſita.	185	Charan Abrahæ.	198.200	Creta.	12
Bozra vulgò Balſera.	183	Chelach hoſpit. Iud.	133	Cteſiphon	110.204
Briquia olim Phrygia	180	Chiddekel v. Digla.	(203	Epifcopatus	117
Brunſigen ſes ruſtici	146	China.	186	Chofravo fatalis	158
Buchara vel Buſtare.	134	Choaspes fluv.	205.	Cumania	180
Avicennæ patria	148.179	Choraſan vel Coraſan.	15	Cuth flumen.	133
Buſchẽng capta.	209		135.141.147.167.169	Cuthzi Samar. trãſl.	135
Burei pro Berneo.	185		176.180.192.194.	Cyrus flumen.	45
		Choromandel ubi ſepul.		D	
		Thom. Apoſt.	49	Dacia tres.	10
Cæſarea Paleſtina.	25	Chovvaraz. regio	180.196	Dakia pro Racca.	203
Cappadocia capta.	156			Damaoad	

Damaoandurbs	36	Eri urbs.	280m. 157	Genebricosan nabe	181
Damascus	62. 156. 181	Elcar mecom.	204. 207	Germania Akeniz	101
Damastager.	158. 161	Eulaus fluv.	206	Gduplex.	102
Danubius.	13	Euphrates.	82. 104. 149	Gezira Molopot.	123
Dara & Anastas.	149. 155	conficit Tigridi.	109	quasi inter amnia	160
Dara vel Dajia, p. Asca	103	recipit Chaboram.	134	Gezir ibn-Oman	28
Demir capiv. Derbent.		limes Imp. Rom.	198	ubi templum ex arca	11
Derbent angust.	71. 73	eius confinia.	160	Nox ibn Jobiv	29
Diarbech regio.	192	tra etas & urbes	170	Qishq vel Qishon fl.	103
Diarrebia.	191. 199	Euphratenis Philon	179	est Oxus verum	179
Diglat h. e. Tigris, hebr.		Buxinus pontus	180	ibi expositus Darab	13
Hiddekel	28. 29. 183.	F	299	dirimit Pers. & Turca	1
(202. 204)		Fanfur, insula	185	ultra Chorasana	1
celerrimi fluxus.	29	Fargana vid. Ph.	111	ripa eoa inhabitab.	106
eius incilia.	30	Fars vide Persia.	109	Giorgian	136
Diocazarea v. Zipori.		Felugia.	82	Gordimons ubi Arca	101
Dion Macedoniz.	69	Ferrea porta. v. Derbent.		Nox quievit.	27. 18
Diospolis.	95	Fillek castr. Vngar.	10	Gorga urbs.	135
Diorarusa.	134	Fora Liv. Corn. Tib.	115	Gozan flumen.	132. 133
Doubarmons.	29	Fortunata ins.	192	non est Ganges	135
Ecbathâa, nû Tabris?	197	G	270	Gozan urbs.	134
Edeffa.	111. 145	Galatia.	156	Gracia	102
capta.	155	Callia Zarpata.	109	Guania urbs.	144
eius obsidio.	149	Callix dux.	102	Guefer.	158
terra motus.	163	Calula urbs.	189	Gurgestani v. Georgia.	101
an Breche?	200	Ganges fluv.	137. 202	H	101
vide Ruha.		non est Philon.	179	Habin fluv. Coralân	195
Elam.	109. 135. 206	Gazuzana.	134	Halep	181
Elbadia, regio.	182	Gazacum.	161	Halkan urbs.	198
Elbira. vide B.		Gazacroë urbs.	183	Hamat in Coelefyr	101
Elhabu.	203	Gazaria.	180	Hamten. vide Havflem.	
Elka Chib ar. Atab.	178	Gebal reg. alpestis.	192	Hara.	134
Eikârif. vide Katia.		Gendi fabur.	204	Haman vide Charn.	101
Elphat vid. Elphrat.		Genech.	180	Havflem locus tenebr.	
Elymas vide Blam.		Genex Veronica.	163	confusio bul.	179
Emilia.	204	Georgia.	180. 198.	Havila in Atab.	181
El-vverda Mesopot.	198			Hecatompylos.	179
				Heitz naphtha ebullita.	181

II. INDEX LOCORUM.

129

Hemdan urbs.	208	Imbar mons.	22	Kalagaber.	203
Herah olim Asia.	195	India.	180	Kalan inf. Caphur.	180
Expugnata.	209	olim Hoddu & Hinde.		Kalica urbs.	202
Hiddekel pro Vlay.	206	ka.	59	Kam.	193
o eius ieromon.	191	nunc Indestan.	40	Kan.	147
8 pons illius.	191	Iudzor. hospita.	133	Karason p. Chorasani.	125
Hierapolis.	154	Indici libri.	146	Kardu vide Cordi.	
Mindeka vide India.	14	Indor. superstitio.	149	Kascha urbs Vzbekia.	148
Hicak vel Hyerak.	39. 194	Indus fluvius.	135	Kasvin, vul. Kasbin.	208
vide Irak.		al' Macra & Pagab.	202	Katiphain Arabia.	179
Hirkania.	39.	Ion pro Grecia.	109	Kazru.	117
Hispania Sephardi.	109	Ioppe.	95	Keruab flumen.	192
duplex.	102	iluvio antiquior.	26	Ketispun.	204
ince pulsi Iudæi.	175	Irak vel Hyerak.	147	Killabur.	28
Hispahan vide Ispahan.		regio.	182. 183. 194	Kinnasrin.	181
Horda Nephthalitan.	135	præfectura.	150	Kiriath-Sepher.	211
Hordobat urbs.	198	Izbahan, vel.		Kirm. est Carmania.	147
Ormuz & Ormus inf.	115	Ispahan, vel.		Kohasan regio.	195
Hrat urbs Corasan.	196	Izbahan, urbs.	141. 147	L	
Hrey vel Herah ead.	134	olim Aspa parthia.	179	Lachlach, vide Chelach.	
Hulyvan.	189	capta.	190. 192	Lanchialus insula.	185
Hyperboreæ noctes.	118	serico abundat.	193	Lazorum regio.	144
Hyrcanium mare.	72	dicatur & Spahan.	194	Libanus.	109
Iabne schola Iud.	95	vel Hisphaan.	ib.	vicina vallis.	63
Iaxartes fluv.	106	o ius aula.	45	Londinum Angliæ.	194
Iazdy vel Iasdy, vel Iex.		Istachara, vel.		Loubar mons.	29
urbs Persica.	128	Iztachara.	141. 192	Lublinski incendium.	55
Iemanin vide Themarin.		Isthmus inter Asiam &		Ludda lapidatus est.	
Ieru. Gilem vastatur.	156	Americam.	135	Pseudo-Iesus.	95
centrum orbis.	60	Italia turbata.	122	Lunæ montes.	129
templi fabrica.	46	Ithaca.	12	Lybia.	156
sepulchrum Christi.	94	Iucara penins. Amer.	135	M	
viduatur doctoribus.	87	Kabul urbs.	134	Maarsares vel Maarsag.	121
interdicta Iudæis.	163	Kabulistan regio.	147	fluvius.	83
Iessu flumen.	81	Kadisa.	182	Macedonia fines.	129
Iex. vide Iasdy.		Kahem croco abund.	196	Machar ubi S. Ioh. B.	13
Iiment fluvius.	114			captivus.	76
inabdm. H.				Al-Machurat.	161
				Madai.	

Madai nunc Hembda 208	Madai nunc Hembda 208	Perficus sinus. 179. 180
Madai montes 132. 133	Nahaoâd. v. Nuhayvenda	Perfis regio. 180. 187
Mahran fluv. Ind. 202	Naxsoan urbs. 198	Rhargana. 189. 190. 186
Malatia urbs. 202	Narcisa 82	Philippopolis. 185. 185
Marcand. Samarcâd. 179	Nasibin vide Nesibin	Phison. fl. 177. 178. 179.
Mare mediterrân. 180	Naseph in Vzbeke 148	Phrat vide Euphrat.
Maredin urbs montan.	Nesibis, vel Nisibin, vel	Phrygia. 121. 130
scalis ascenditur. 199	Nezibin 29. 119. 120. 158	vel Briquia. 180. 180.
Marga pag. cir. Ninev. 181	Nibar mon. 139	Pompeditha. 84. 111. 140.
pugna ibi maximâ 177	Nicri fons. 120	Pompeiopolis. 115. 124
Margodabek prope Halap. 137. 140	Nilus. 13. 202	Pontus Euxinus. 180
ibidem	non est Phison. 179	Porta Caspia. 72
Margorahit &	Nineves ruina. 28. 191	Prolemais. 35. 95. 115
Margozasir pr. Dâasc. ib.	Nisabon montes 132. 134	Pylæ Sufidæ. 116. 295
Martyropolis 155	Nisab. in Coras. 209. 141	Quinsai. 134
Maryya urbs. 196. 209	Nisib. olim Ariz. 134. 179	Raccæ situs. 199. & seqq.
Masurin 28	Nuhayvêda 176. 197. 190	Ram Hormoz. 204
Maurenahar 40. 147	Nymphæus amnis. 191	Raphacca. 201. 202. 203
Mazandaron. 44. 48	Olympica panegyris. 126	Rauraci. 120
Meccæ templum. 32	Orasân pro Corasân. 195	Ray metropol. 133
profectio Meccana. 30	Ormuz, Hormuz, Cormus	Rey Schariar. 115
Mecrom vide Escar	Armuz & Hermes. 115	Rhodus. 166
Media. 109. 207. 179. 190	Osroëna regio. 163	Riorarusa. 134
Al-Medaina. 165. 174.	Okus fluv. 135. 196. 202	Rohais pro Ruha. 163
182. 183	alias Cichon. 179	Roma. 87. 176. 182
Melitine. 202. 149	Palæstina 47. 180. 109	Roma nova, i.e. Const. 66
Meschad in Corasân. 195	Palmyrenus decurio. 110	Romania duplex. 109
Mesoporam. 39. 113. 123	Pangab. fluv. Ind. 202	Ruha & Arruha est Edeffa
177. 198	Paphlagonia. 156	Mesopot. 163. 198. 200.
Meotis palus 118	Paradii flumina. 179	Rustia. 198. 203
Mogareb. i.e. occid. 36	Paropanifus mons. 134	Sablestan. 147
Mogon campus 117	Parthia. Parthie 192. 106	Sagistan. 114. 147.
Montes inter Pont. Eux.	Paryadris M. 202	Saleka 63
& Casp. M. 72	Persia, Fars, Parthia. 102	Samariz coloni. 133. 135
Mosâl, vel Mozal, vel	eius situs 179. 180	Samarkand. 189. 179. 148
Al-Mozel in Diarrebîâ.	amplitudo. 147	Samatra
28. 198		

INDEX LOCORUM.

231

Samatra	186	Surenfis Academ.	85. 111.	80	vide Digla.
Samofata.	202	Sufiana regio.	107	137. 140	Tocharistan.
Sapha Specula.	168	Sylva Marciana.	150		Togarmim.
Sarchas capta.	209	Syria	47. 155. 180. 107		Transylvania.
Saurenfis Sinus.	204	Tabasin Coras.	196		Troja.
Schachstat pagus.	146	Tabris, Tabriz, Tauris	35.		Tubinga.
Schufaz.	192. 141		(36. 198		Turkia.
rosis abundat.	38	Tadmor	63		Turkefta.
Schirvan.	198. 119	Talikan urbs	209		Turon eius metrop.
Schumfchat.	202	Taprobane.	148		Tufa capta.
Scirtus fl. exundat.	183	Tarfā regnum.	180		incola cornuti.
Sechania Iacobi patr.	89	Tataria	12. 13. 180		
Segalmessa	22	Tauri vertices.	191		Venetia.
Segoreschi.	95	Tauris vid. Tabriz			Vlay flum.
Sela Petra	204	Tebeth regio.	134		Vlyfiponens. equz.
Seleucia.	115. 158	Termed	135. 136		Vngaria.
Seonorgant vid. Samarc.		Tervā.	197		Volga flumen.
Sepharad. i.e. Hisp.	31. 109	Thelbencane.	180		Vzbek regnum.
Sephoris v. Zipori		Themanin Nox	27		VV.
Seylon. insula.	147	Thentaba ferr. port.	134		VValachia.
olim Taprobane.	148	Theffalonica incend.	55		VVafit.
Sichem.	89	Theffalia. Thettalia	101		
Sim regio	180	Thracia	109		Xyrvan v. Schirvan.
Sindia flumen.	202	Thun	195		Yazd.
Singx pons.	202	Tibiscus. fluv.	10		Zarpāth. i. e. Gallia
Singar, vel.	(119. 204	Tigranoama &			Zebut pro Borneo.
Sinear in Chald.	29. 109.	Tigranocerta.	197		Zembla novā.
Sinā Regio	148	Tigris.	158. 183. 205. 191.		Zincha.
eius fl. Bagnun.	202		198. 206.		Zipori Galilx.
Sircassia. i.e. Circassia	198				al Sephoris & Dioctaf.
Sogdiana.	105				Zirvvach castell Sal.
Spaam vide Ispahan.					
Strata desertz Arab.	148				
Sura urbs.	148				

Com-

COMMISSA

&

OMISSA.

www.libtool.com.cn

folio 7. b. lege nostro. & ibid. obsecro

folium 9. 10. prorsus excind.

folio 12. qua de Ginkisio proposui, dele.

fol. 18. & 79. Turcico Beigamber insere duo puncta.

fol. 69. lege nombre

fol. 81. lege pregunte

fol. 119. lege Constantio

fol. 144. lege complures

fol. 173. lege geminam

fol. 172. lege Mater Chalipha: non enim uxor erat.

Ceterum quod nomen Abubeker folio 174. Abybeker, & mox
eod. Ababeker scribitur, non est erratum, ut aliqui
mihi obiciebat, sed varietas casuum Arabicorum.

Deniq; propter festinationem Auriga factum est, ut qua-
dam Exemplaria Francofurtum devenerint, in quibus
postremi Indices, nempe Temporis, Rerum, Locorum Sa-
era Scriptura, & Authorum, desiderantur: eos
cunilibet sarcire parati sumus: ut hic
nunc sit

F I N I S

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn